

بولی لواسی - سالنامہ سی

فصل عمومی

مالی	۱۳۳۸ - ۱۳۳۷
میلادی	۱۹۲۲ - ۱۹۲۱
قمری	۱۳۴۰
شمسی	۱۳۰۰

Türkiye İslam Araştırmaları Merkezi
 İstanbul Şubesi

Denetim No: 25888

Tasnif No: 059.956/2

BOL. S

[بولی حکومت مطبعہ سی]

هجرت نبويه دن اولكى وقايع مشهوره عالم

[۱]

مندرجات	قبل الميلاذ	قبل الهجره
كفايه به كوره	۱۸۳۰۳۹	۱۸۳۶۶۱
اولوغ بلك قولنجيه	۱۸۳۱۰۲	۱۸۳۷۲۴
مؤرخينه كوره	۱۸۱۱۳۶	۱۸۱۷۵۸
دكانت چلبى به كوره هبوط آدم عليه السلام	۵۵۹۴	۶۲۱۶
طوفان نوح عليه السلام	۳۳۵۲	۳۹۷۴
تفرقه بائبل و قبايل السنه	۳۰۷۸	۳۶۹۰
توران دن آنادولو و الجزيره ايلك تورك	۴۵۰۰	۵۱۲۲
مهاجرنى ، فرات حوضه سينده اسكى توركلردن (سومر - آقاد) خاندانى		
ايلك فرعون سلاله سنك مؤسسى (مه ۱۰۰۰)	۴۴۰۰	۵۰۲۲
مصريه حكومت قديمه مصريه تشكىلى		
كلداستانده اقوام ساميه دن برنجى ايتسى	۴۰۰۰	۴۶۲۲
(سارغون) ك حكمدار لى		
دردنجى سلاله فرعونيه زماننده مصريه	۳۹۰۰	۴۵۲۲
اوج بيوك امراك انشامى		
ايرانده ايلك حكمدار سلاله سنى تشكىلى ايدن	۳۲۰۳	۳۸۲۵
(پيشداديان) حكومتى		
توركلرك ايلك و مشهور خاقانى ، آسناك معروفى	۲۷۷۸	۳۴۰۰
جهانكبرى (اوغوز خسرو) خانك ظهورى		

[۱] (۱) اشارتلى تاريخلى تورك تاريخه و توركلرگه خاند اولاندر.

مندرجات	قبل الميلاذ	قبل الهجره
بندہ (قحطانیہ) حکومتی .	۲۴۷۳	۳۰۹۵
حجاز دہ (جرہم ثانی) قبیلہ سنک حاکمیت ،	۲۳۸۵	۳۰۰۷
ابراہیم علیہ السلام کلدانستان دہ ولادت .	۲۳۶۶	۲۹۸۸
چندہ ایلیک حکمندان سلالہ سی .	۲۳۵۰	۲۹۷۲
اسماعیل علیہ السلام ولادت .	۲۲۸۰	۲۹۰۲
یعقوب علیہ السلام ولادت .	۲۲۰۶	۲۸۲۸
اسکی تورکلردن ، سیتوردن (ہیکسوس) لڑکے مصری استیلا لری .	* ۲۲۰۰	۲۸۲۲
یوسف علیہ السلام ولادت .	۲۱۱۳	۲۷۳۵
برنجی بابلی حکومت بندہ ایلیک حکمندان سلالہ سی .	۲۱۰۰	۲۸۲۲
حضرت یوسف زمانہ ہی اسرائیلک مصر دہ خواتین	۲۰۷۳	۲۶۹۵
* تورانی و مدنی ہیتیلرک آباد و لویہ ، اقوام آریہ ناکہ ہندستانہ بہا جرتلری .	۲۰۰۰	۲۶۲۲
آوردہ ایلیک حکمندان سلالہ سی .	۱۸۰۰	۲۴۲۲
مصر دہ موسی علیہ السلام ولادت .	۱۷۰۰	۲۳۲۷
* ۱۸ نجی سلالہ فرعونہ طرفندن ہیکسوس لڑکے مصر دن اخراجی .	۱۷۰۰	۲۳۲۲
موسی علیہ السلام ہی اسرائیلی مصر دن قورنار مہ سی .	۱۶۲۵	۲۲۴۷
قیسکہ لیلرک سوزیہ ساخللر ندہ شہر لر تاسیس ایتمہ لری .	۱۶۰۰	۲۲۲۲
ہی اسرائیلک جولدن قورنار دق ارض قلمبیطیہ	۱۵۸۵	۲۲۰۷

مدرجات	قبل الميلاد	تاريخ الهجرة
دخول وحاكمك دوري		
19 نجي سلافة فرعونيه دن مشهور ايكجي (رامسس) ايه توراني هيتيت حاكمداري (هاتوسارو) آراسنده دنياك ايلك اتفاق معاهده سي	1272	1495
مصرده خرطه نك انجادي	1260	1552
اقوام آريه نك آناطولي به ايلك مهاجرتي	1200	1822
آناطولووده قديم يونانيه لره تروواليك مشهور (ترووا) بخاره سي	1198	1820
چينك باي تختي (بكين) انشاسي	1121	1753
يونان مستعمرلري نك آناطولي سا حطرينه تجاوزلري	1105	1727
ني اسراييله حاكمدارلق دوري	1094	1714
داود عليه السلامك دولت عبرانيه انجون (قدس) ي باي تخت انجادي	1000	1724
ايرانده ايكجي سلافة ني تشكيل ايدن (كيايان) حكومتك ظهوري	988	1710
سليمان عليه السلامك وقتي ، دولت عبرانيه نك (اسراييله ، يهوديه) ناملريه ايكجي به آراسي	976	1598
اسبارطه ليلرك «ليكورغ» قانوني قبول ايجه لري	900	1522
فيك مستعمرلري طرفندن «قارتاره» نك تونس جوارنده تاسيسي	814	1436
(هيونغ-نو) دهيلن اسكي توركلرك قورقوسيله چينيلرك سد معروف چيندن بوقسختي انشالري	812	1434

مدرجات	قبل الهجره	قبل الميلاد
ایرانده (زردشت) مذهبك نفوذی، هندستانده دراهم، مذهبہ قارشی ارتجاع، آناطولینده لیدیه، حکومتی.	۱۴۲۲	۸۰۰
* دیوننج-نو، لر طرفدن چینلیلرک مغلوبیتی. قدیم یونانلیلرک ایلك اولمچ او یونلری ورأس تاریخلری.	۱۴۱۱	۷۸۹
روما شهرینک انشاسی ورومالیلرک رأس تاریخ لری، روماده قرالغک باشلاماسی.	۱۳۷۴	۷۵۳
آتوریلر طرفدن اسرائیلیه حکومتک ییقلمه سی هندستانده فلسفه تک مبادیسی.	۱۳۴۰	۷۱۸
آتوریلرک پای تختی دینوا، تک مدیه لیلرله بابیل طرفدن تخریبی، آتوریه حکومتک اقراضی.	۱۳۲۲	۷۰۰
بابیل حکمداری «بخت النصر» ک سوریه و قدیمی تخریبی، نبی اسرائیلک بابیلده یتمش سنه لک اسارت جیاتنک باشلامسی، یہودیہ حکومتک اقراضی.	۱۲۲۸	۶۰۶
مولونک، آتیه، ایچون قانون تنظیمنه مأمور اولمسی. هندستانده صاحب مذهب (بودا) تک ولادتتی.	۱۲۲۷	۶۰۵
چینده واضح قانون (قونفوجیوس) تک ولادتتی. آناطولوده ایران حکمداری «کی خسرو» ک لیدیه حکمداری «قره زوس»، «غلبه سی» لیدیه تک اقراضی.	۱۲۱۶	۵۹۴
	۱۱۷۹	۵۵۷
	۱۱۲۳	۵۵۱
	۱۱۶۱	۵۴۹

قبل الهجرة قبل الميلاد	مندرجات
۱۱۵۷	۵۳۵ کی خسروک بابلی ضبط ایتھسی، کلدانیہ حکومتک انقراضی، بنی اسرائیلک برنجی بابل اسارتندن قور تلمسی.
۱۱۴۷	۵۲۵ ایران حکمداری (کی کاوس، طرقتندن مصرک ضبطی، بکر می التي سلاله فرعونیه دن صو اکنجی سلاله نك انقراضی.
۱۱۳۹	۵۱۴ * ایران حکمداری مشهور برنجی (دارا) نك اسکی تورکلردن «اسکیت» لر اوزرینه سفری و تراکیا ایله ماكدونیایی ضبط ایتھسی.
۱۱۳۲	۵۱۰ روماده قراللق علیهنه قیام، جمهوریتک تأسسی.
۱۱۲۳	۵۰۰ ایرانیلرله یونانیلرک مشهور «میدیه» محاربه لری.
۱۱۰۶	۴۸۴ ابوالمؤرخین «هه رودوت» ک تولدی.
۱۰۹۶	۴۷۴ چینده دمیرون فیلیپپ باپلیماسی.
۱۰۷۱	۴۴۹ میدیه محاربه لرینک صوکی، ایرانیلرک مغلوبیتی، کیسون معاهده سی.
۱۰۵۳	۴۳۱ اسپارطه لیلرله آتنه لیلرک «پلویونهز» دنیلن داخلی محاربه لری.
۱۰۴۶	۴۰۴ پلویونهز حرب لرینک صوکی، آتنه نك سقوطی.
۱۰۲۲	۴۰۰ اون بیکلرک رجعتی، آنادولودن یزانیسه کله لری.
۱۰۲۴	۳۹۹ آتنده حکیم مشهور «سقراط» ک اعدامی.
۹۷۲	۳۵۰ چینده برکارک ایجادی.
۹۵۳	۳۴۱ ماكدونیا حکمداری بویوک «اسکندر» ک آسییا

مندرجات	قبل الهجرة	قبل الميلاد
سفرى ، ايران دولتى منقرض اتمهسى . اسكندرك هندستان سفرى ، هندستانه ايلك اوروپالينك ورودى .	۳۳۱	۹۴۹
هندستانده «سانسقریت» لسانك ترقيسى .	۳۰۰	۹۶۲
هندستانده «بودا» مذهبك دوركالى .	۲۷۲	۸۹۴
روماليلرله قارتازمه ليلر ارمسندده «يون» محاربه لرى .	۲۶۴	۸۸۶
ايرانده اوچنچى سلاله «اشكانيان» حكومتك ظهورى	۲۵۶	۸۷۸
چينك شىمال «هيوئىنج - نو» لوك تورك حكومتى .	* ۲۲۸	۸۴۲
سجچينك اكالى ، هوللرك غربه دوضرو حركتو .	* ۲۱۳	۸۴۰
يون محاربه لرىنك صوكى ، قارتازمه نك روماليلر ظرفدن تخرىي .	۱۴۶	۷۶۸
چين ايله هند ارمسندده مناسبات تاسيسى .	۱۲۳	۷۴۰
چينليرك ايلك دفعه ايرانه اينك كاروانى كوندرمىسى ، چينليرله روماليلر بيننده مناسبات .	۱۱۴	۷۳۰
روماده داخنى حربلرك صوكى ، جمهوريتك افلاسى ايمراطورلغك قورولمىسى .	۴۱	۶۵۳
عيسى عليه السلامك قدشمه تابع «بيت اللحم» ده تولدى و عالم نصارلك راسن تارايخى .	۰۰۰	۶۲۲
(بئناالميلاد) ينده «سبل العزم» حادته مشهورهسى ، حبريلرك بايتسخنى «سببا» نك خراب اولمىسى ، چينليرك يماندن مختلف محللرده مهاجرنى .	۲	۶۲۰

مدرجات	قبل الهجره	بعد الميلاد
ابوالخوصه افيون « استرابون » ك وفان .	٥٩٢	٣٠
حوار يونان « يودا » نك قدسده حضرت عيسى عليه السلام يهوديلر طرفندن صب اولونمسي .	٥٨٩	٣٣
روماليلر طرفندن قدسك ضبطوكاملاً تخريبي .	٥٥٢	٧٠
ايرانده (اشكانيان) سلاله سي يرينه درديجي سلاله « ساساني » لوك قائم اولمسي .	٣٩٦	٢٢٦
جيشيلرك جنوبي عربستانه ايلك مهاجر تلي .	٣٢٢	٣٠٠
روما ايمپراطورلنده خريستيانلغك رسما قبولي .	٣٠٩	٣١٣
ازنيقدده بيوك راهيلر طرفندن ايلك مجلس روح ينك طوبلانمسي .	٢٩٧	٣٢٥
روما ايمپراتوري « قسطنطين » طرفندن « قسطنطينه » نك تاسيسي ، ايمپراتورلغه ايكنجي بربيتخت انخاضي .	٢٩٢	٣٣٠
جرمن باربارلرندن ايلك چته نك روما ايمپراطورلغيني اراضيستني استيلامسي .	٢٤٦	٣٧٦
روما ايمپراتوري « ثئودوس » ك ايمپراتورلغيني « شيرقي و غربي » ناميه ايكي اوغلي آره سنده تقسيمتي .	٢٢٧	٣٩٥
جرمن باربارلرندن ويزينوتلرك روماني آلتى كون يغنا ايله تلي .	٢١٢	٤١٥
توركلردن « جون » لوك مشهور ايمپراتوري « آتيلاه » نك غربي روما ايمپراتورلغيني اراضيستندن غول ييغيني فرانسه قطعه سني استيلامسي ، شالون حاربه مدهش سني قالب ايله سني .	١٧١	٤٥١

مندرجات	قبل الھجرہ	قبل المیلاد
جرمن باربار لورڈن (واندال) لرك آفریقادن ایتالیایہ کچھ رک « رومانیا » کیجھلی کوندوزلی اون بش کون یغیا ایتھلری .	۱۶۷	۴۵۵
جرمنلردن « ھەرول » لوطرفندن صسوک رومان ایمپراتورینک اورتھدن قالدیرلمسی ، غریبی رومانک العاسی ، ایمپراتورلنک قسطنطنیہ انحصاری ، قرون اولی نك نہایتی .	۱۸۶	۴۷۶

فرانسہده ایلک حکمدار سلالہ سنک باشلاماسی .	۱۹۱	۴۸۱
خیشلیلرک جنوبی عربستانہ ایکنجی استیلالری .	۱۹۲	۵۳۰
آیا صوفیہ نك انشاسی .	۱۹۵	۵۳۷
جہن حکمداری « ابرھہ » نك یمنده (مازب) کتابہ سفی رکز ایتھسی .	۱۹۸	۵۴۳
چین ایلہ قسطنطنیہ آرمندہ تأسس ایدن بویوک توزک ایمپراتورلنک حکمداری « ایلخان موغان » طرفندن بحاری و عسکری بر معاہدہ عقدی ایچون قسطنطنیہ ایمپراتوری ایکنجی (ژوستینیانوس) سفیر اعزامی .	۲۰۳	۵۶۹

حضرت محمد «صلى الله تعالى عليه وسلم» افنديم ترك قبل سنه سنى ربيع الاولك ۱۲ ، نيسان رومينك ۱۷ ، افرنجينك ۳۰ نجى بازار ارتنى كيجه سى مكه مكر موده «شعب ابوطالب» محله سنده دنيانى تشره لرى .	۵۷۰	۵۲
مكه مكر موده عدالتك تأمىنى مقصديله تأسس ايدن «حلف الفضول» جمعيتك احياى ، خاتم الانبيانك بو جمعيتده بولنه رق بالآخره بيان ممنونيت ايمه لرى .	۵۸۹	۳۳
جرمنلردن آنغوز - ساقسونلرك انكلتره نى ضبط واستيلالرى .	۶۰۰	۲۲
كعبه معظمه تك قرشيمر طرفدن يكيمن الشامى .	۶۰۴	۱۸
حضرت پيغمبر افنديم ترك « ۴۰ » باشلارنده وچى اولونان نبوتلرى .	۶۰۹	۱۳
جنايب نبى افنديم ترك « ۴۳ » باشلارنده وچى اولسان رساللرى .	۶۱۲	۱۰
منبر كين قرشك ظلمندن دولانى مسلمالرك مكه مكر مودن حديثه برنجى هجره لرى .	۶۱۴	۸
مشركين قرشك مسلمانلر عابنه اتقانى و عهدنامه سى مسلمالرك «شعب ابى طالب» محله سنده كى ۳ سنه لك مخبرو ريتلر سىك باشلانجى .	۶۱۶	۶
رسول اكرم افنديم ترك معراجلرى ، بش وقت نمازك فرض قيلمه سى .	۶۲۰	۴

۶۲۲	۰۰۰	ربیع الاولک ۱۲ ، تموزک ۱۷ نجی بازار ایتسی کوقی فخر عالم اقدیمزک (۵۳) ، یاشلانده مکة مکرمه دن مدینه منوره یه هجر تلی و عالم اسلامک راس تاریخی .
-----	-----	--

هجرت نبویه دن سوکراکی وقوعات مشهوره عالم

۲

مندرجات	بعد الهجرة	بعد الميلاد
مدینه منورده مسجد نبوی بنایی ، مهاجرین ایله انصاریعی مکة ایلانله مدینه ایلان آره سنده کی قاردا شوق	۱	۶۲۳
قبلة تک مسجد انصاردن کعبه مکرمه یه تحسویلی ، اوروج ایله ذکاتک فرض قانعی ، بدر کبری غزاسی رسول اکرمک ایلاک قانلی مجاری سی .	۲	۶۲۴
احد غزای مبروفی ، حضرت حمزه تک شهادتی نبی محترمک شجرو حیقی .	۳	۶۲۵
مکه مشرکارینک قبائل سائره ایله برالکده مدینه منوره یه تهرضاری ، خندک غزاسی ، حضرت علینک ایلاک قهرمانلی .	۵	۶۲۷

حضرت پيغمبر افنديمك ابتدا مشر كين قريش ايلاه عقد ابتدا كلري و حديديه و مصالحه سي ، مسلمانلوك مشر كين طرفندن برهيت سياسي اوله رق طاقه سي .	٦٢٨	٦
رسول اكرم افنديمك معاصر بولند كلري ملوك سفر واسطه سي مکتوبلر ارسال لري .	٦٢٩	٧
مكة مكرمه ك فخر المرسلين افنديمك طرفندن فتح مسلمانلوك شوكت صاحبي بر حاله كلمه لري .	٦٣٠	٨
فخر عالم افنديمك « حجة الوداع » ده نيلن صوك حجلري ، ربيع الاولك اون ايكنجي كوني جناب نينك مدينه منوره ده ، حجره تايشه ده ، « ٦٣ » ياشلارنده ايكن ارتحال لري ، حضرت ابو بكر شوراى طاهره طريقه خليفه انتخاب ايدلمسي ، قرآن كريمي ايلك دفعه جمع ايتدرد يكنندن دولاي حضرت ابو بكر [جامع القرآن] عنواني آلمسي .	٦٣٢	١٠
حضرت ابو بكر وفاتي اوزرينه جناب عمر ولايت عهد طريقه خليفه انتخاب اولونمسي ، سوريه نك مسلمانلر طرفندن استيلاسي .	٦٣٣	١١
« قادييه » محاربه مشهوره سنده ايرانلر مغلوب « درفش كاوياني » ده نيلن مقدس بايراقلارينك مسلمانلره نصيب اولمسي ، قدسك فتح .	٦٣٥	١٣
عراقده « كوفه » ايله (بصره) نك بنامسي ، هجر رأس تاريخ اخلاذى	٦٣٦	١٥
	٦٣٨	١٧

موضوعات	تعداد صفحات	تعداد ابجد
مصرک مسلمانوں طرف سے ضبطی،	۶۴۱	۲۰
جناب عمر ک شہادت علیہ حضرت عثمان ک شہ و روای خاصہ طریقہ خلیفہ انتخاب ایدلسی،	۶۴۴	۲۴
معاویہ ک شام و ایلکی انعامدہ دوناما تاسیس، قریبک ضبطی، قسطنطنیہ ک مسلمانوں طرف سے اہلک محاصرہ سی	۶۴۹	۲۸
ایرانک مسلمانوں طرف سے استیلائی قطعیسی، ساسانی دولتک انقضی، قرآن کریم نسخہ لونی چوغالدہ رقی نشر ایتدیکی ایچون، حضرت عثمان ک [ناشر القرآن] عنواتی المسی	۶۵۱	۳۰
ادارہ عثمانیہ علیہ قیام ایدن ک کوفہ، بصرہ، مصر، اعلی سندن برقصنک مدینہ متورہ کبرہ ک خلیفہ حضرت عثمان شہید ایتدی لونی، امام علی ک شوری طامہ طریقہ خلیفہ انتخابی	۶۵۵	۳۵
جمل وقعت مؤامسی، امت اسلامیہ آردسندہ ظهور ایدن اہلک حرب داخلی	۶۵۶	۳۶
شام و ایلسی معاویہ ک خلیفہ حضرت علی یقارش عسائی، صفین محاصرہ سی، معاویہ ک خلافتی جہ اہ کندیسنہ تأمین ایچہ سی	۶۵۷	۳۷
حضرت علی (کرم اللہ وجہہ) افندی ترک مرکز خلافتی اولان ک کوفہ، دہ بر خارجی فدائیس طرف سے شہید ایدلسی	۶۶۰	۴۰

مندرجات	بعد الہجرہ	بعد المیلاد
حضرت حسینؑ خلاقندین استغفامیؑ شہادت	۴۱	۶۶۱
خلافت امویہ تک باسلامی		
مسلمانوں طبرقندین قسطنطنیہ تک ایکٹھی محاصرہ	۴۹	۶۶۹
مہماندار رسول خدا (ابوایوب الانصاری) حضر		
تلوینک شہادت		
اسلامیتدہ ابتدا استبدادی تطبیق ایدن (معاویہ)	۵۶	۶۷۵
نک ، اوغلی (یزید) ی ولی عہد اعلان ایتھی		
خلاقنک سلطنتہ تحویلی		
کربلا فاجعہ مشہورہ سی ، حضرت حسینؑ اموی	۶۱	۶۸۰
خلیفہ سی برنجی یزیدک کوندردیکی اردو طرفندین		
شہید ایدلتھی		
برنجی یزید اردوسنک مدینہ منورہ یی اوج کون	۶۳	۶۸۲
اوج کیجہ یغیا ایتھی		
شہی ماتنی ایجاد ایدن (مختار الثقی) نک کوفہ دہ قتل	۶۷	۶۸۷
مشہور حجاج ظالمک اموی خلیفہ سی عبدالملک	۷۲	۶۹۱
نامتہ مکہ مکرمہ یی فوشائہ سی ، منجیق ایہ کعبہ		
مغلدہ نک بعض قسملرنی بیقمہ سی ، امیر مکہ		
عبداللہ بن زبیری شہید ایتھی		
عبدالملکک ابلک دفعہ عریجہ مسکوکات ضرب	۷۶	۶۹۵
ایتدی رسمی ، عریجنک لسان رسمی اولہ رق قبولی		
امام اعظم (نعمان بن ثابت) حضر تلرینک کوفہ دفعہ	۸۰	۶۹۹
تولدی ، ابلک دفعہ مسلمان اردوسنک تور کستانہ دخولی		

مندرجات	ایند الہجر	مل بعد المیلاد
تورکستاندہ اسلامیتک اقتصاری، عربی تورک حکومتنک عربلر طرفندن منقرض ایدلمه سی.	۷۰۷	۸۹
اسپانیانک مسلمانلر طرفندن ضیطنی، وزیرغوت حکومتنک انقراضی.	۷۱۱	۹۲
قرآن کریمی خراسان قاضیننه نقطه لانا ق حرکت لیدرن امویلرک عراق والیسی حجاج ظالمک وفاتی.	۷۱۳	۹۵
مسلمانلرک هندستان و چینہ ایق باصمه لری.	۷۱۴	۹۶
مسلمانلرک قسطنطنیہ نی تکرار محاصره ایتمه لری، عرب جامتنک ایشاشی.	۷۱۶	۹۸
یزانسنده منقرض اولان «هراقلیوس»، سلاله سندن سوکرا «ایزاوریا» سلاله سنک باشلامسی.	۷۱۷	۹۹
مسلمانلرک فرانسه ده «یوآئیہ» محاربه مشهوره سی غائب ایتمه لری، فرانکلرک بوسایه ده فتوحات اسلامیه نی اوروناده دوردرمالری.	۷۳۴	۱۱۴
بووک اهلانجی مشهور ابومسلم خراسانی نک عباسیلر نامنه اموی خلافتنه قارشى ایلیک عصیان.	۷۴۶	۱۲۹
امویلرک زاب نہری اوزونده سوک محاربه لری، عباسیلرک غلبه سی، اموی خانداننک انقراضی، خلافت عباسیہ نک باشلاماسی، حاکمیتک عربلردن	۷۵۰	۱۳۳

- ایرانیه انتقالی، اسلامیتده ابلك وزیر [ابوسلمة الخلال]
 ك برنجی عباس خلیفه سی ابوالعباس [عبدالله السفاح]
 طرفدن نقلی .
- ۷۵۱ ۴۳۳ * نوركلرك چینیلردن آتقلری كاتعد احمالی اصولی
 اورویایه اقتشارینه واسطه اولان عربلرك
 سمرقنده اوكرقلری .
- ۷۵۲ ۱۳۵ فرانسهده برنجی سلاله [مرووم] خاندانی برینه
 ایکنی سلاله [فاروله نزیینن] خاندانك قاتم اولمشی
- ۷۵۰ ۱۳۸ اسپانیاده اندلسی دولت امویه سنك تشكلی
- ۷۵۷ ۱۴۰ [قرطبه] آنك اندلسی دولت امویه سنه پای تخت انخادزی .
- ۷۶۲ ۱۴۵ عباسیه خلفاسندن [جعفر منصور] طرفدن بغدادك
 تأسیس و مرکز خلافت انخادزی ، ابتدایه و ریاضیه
 به حاد کتابلری عنبرجه ترجمه ایله برمیسی .
- ۷۶۷ ۱۵۰ امام اعظم ابوحنیفه (نعمان بن ثابت) حضرت تلرینك
 جعفر طرفدن آتیلدی حسیخته ده اشکنجه دن
 وفاتی امام (محمد بن ادريس الشافعی) حضرت تلرینك
 (غزه) ده ولادن .
- ۱۸۱ ۱۶۵ عباسیلرك بویوك خلیفه سی (هارون الرشید)ك
 شهزاده لکی فرمانده حرباً اسکده ده قدار ایلرله
 مسی ، بیانس ایمن اطوریجه سی (ابرهن) ی
 (۷۰) بلك دینار ویزکویه باغلاماسی .

مندرجات	بعد الميلاد	بعد الهجرة
فاسده (ادريسيه) حكومتك تشكلى - اندلسده	٧٨٨	١٧٢
« ١٨ » قابولى ، « ١٠٩٣ » مرمر وصاقي ستونلى ،		
« ٤٧٠٠ » قنديللى قرطبه جامع كيرينك اكمال انشاآت		
امام مالك « ابو عبد الله بن انس بن مالك بن	٧٩٥	١٧٩
عاصم الاصبحي » حضر تلرينك ٨٤ ياشنده « مدينه		
منوره » ده ارتخالارى .		
هارون الرشيدك فرانق ايمپراتورى (شارلمان) .	٨٠٠	١٨١
او وقتته قادار فرنكارك كورمديك اون ايكي قابولى		
غايث مصنع بر ساعت كوندرمسي ، آفرا نغه ساعتك		
اساسى .		
تونصده « بنى اغلب » حكومتك تشكلى .	٨٠٠	١٨٤
خدمات دولتده بك بيوك نام وشهرت قازانان	٨٠٢	١٨٧
ايرانى « برامكه طائيسى » نك هارون الرشيد طرفندن		
احاسى .		
والدهسى تورك اولان عباسيلىك متفنن خليفهسى	* ٨١٣	١٩٨
(عبدالمأمون) ك جلوسى ، زماننده بر هيئت فنيه		
طرفندن (سنجار) صحراسنده بر درجه لك نصف		
النهار قوسنك مساحهسى ، محيط ارض طولنك		
(٣٩,٧٥٩,٦٠٠) مترو اوله رق بولنمسي .		
امويلرك بك محترم خليفهسى « عمر بن عبدالعزيز »	٨١٦	٢٠١
حضر تلرى كى (مأمون) كده خلافي انتخاب		

شكفته صوفيق ايسته مسمى ، (امام علي رضا) بن ولي عهد نصب ايشه مسمى		
امام علي رضائك ولي عهد اولمسي اوزرينه عباسيلرك غلياني ، علي رضائك زهر ليمه مسمى ، مأمونك انتخاب اصولندن صرف نظر ايشه مسمى .	۸۱۸	۲۰۳
امام محمد بن ادريس الشافعي حضر تلرينك مصرده ارتحالی خراسانده آل طاهر حكومتی .	۸۱۹	۲۰۴
اداره واحده آتته آلتان (انكلتزه) ده ساقسون خاندانك باشلامه مسمى .	۸۲۰	۲۰۵
مأمونك برادری خليفه (معتصم) طرفندن ايلك دفعه توركلردن خاصه عسكري تشكيل ايدلمسي .	۸۲۷	۲۱۲
بولونيا يعني لهستانده ايلك حكمدار سلاله سنك باشلامسي .	۸۳۴	۲۱۹
دكيز جيلكله شهرت بولان اغلييلك ايتاليا ساحلارينه هجوملری ، يياي روماده تالاشه دوشورمه لری .	۸۴۲	۲۲۸
آسيای وسطاده اويغور حكومتی - چين طباعتك عربلر واسطه سيله بحر سفيد حوضه سنده انتشاری .	۸۴۸	۲۳۴
۱۶۴ تاريخ هجر يسنده دنيايه كلن امام احمد بن حنبل الشيبياني المروزي حضر تلرينك بغدادده وفاتلری .	۸۵۰	۲۳۶
نورمانلر طرفندن روسيه حكومتك تاسيسی .	۸۵۰	۲۴۱
خلافت عباسيه نك تورك عسكري قوماندانلری الارنده قالمسي ، عباسيه سلطنتك انحطاطه يوزطوتمه مسمى	۸۶۰	۲۴۶
	۸۶۲	۲۴۸

مندرجات	بداالبلاد	بداالجزء
تورانی بولغارلرک اسلاولاشمەسى .	۸۶۴	۲۵۰
خراسانده بنی صفار ویانی ایت حکومتی - بیزانسیده ماکدونیا سلالەسى .	۸۶۷	۲۵۳
ماکدونیا سلالەسى زماننده شرق کلیساسنک فزب کلیساسندن آیرلمسى .	۸۶۸	۲۵۵
(۷۲۷۵) حدیث نبوی بی احتوالیدن (صحیح بخاری) صاحبی امام بخاری (ابو عبدالله محمد بن اسماعیل - الجعفی) حضرت تلرینک ۶۲ یاشلرندە ارتخالی .	۸۶۹	۲۵۶
(احمد بن طولون) ك مصرده (طولونی) تورك حکومتی تأسیس ایتمەسى .	۸۷۰	۲۵۷
(ماوراءالنهر یعنی توران) ده آل سامان حکومتی ، امام مسلمک ارتخالی .	۸۷۴	۲۶۱
احمد بن طولونک دارالملکی اولان (فسطاط) قصبەسندە نجاع کبیر مشهوری یابدیرماسی .	۸۷۸	۲۶۵
استقاندیناویادن کلن نورمانلرک (پارس) ی محاصره ایتمەلری .	۸۸۸	۲۷۵
تورانی مجارلرک طونە جوالیسنده جولانە باشلامەلری	۸۹۰	۲۷۷
کوفە جوارنده (قرامطه) طائفەسنک ظهوری	۸۹۱	۲۷۸
عراق وموصلهده (بنی حمدان) حکومتک تشکیلی .	۹۰۴	۲۹۲
آفریقاده اسماعیلیه مذهبی ، شیخ خلق پوستندن سلطنت تختنه کچمک صورتیله (فاطمیه) دولتک تأسسی	۹۰۸	۲۹۶

مدرجات	بعد الهجرة	بعد الميلاد
روسارله بيزانسيلير آراسنده ايلك مقاوله ، آلمانياده برنجي فراقونياسلاسى .	۲۹۹	۹۱۱
آلمانياده ساقسونيا سلالهسى .	۳۰۷	۹۱۹
قراعه طائفه سنك مکه مكرميه ضابط ايمسى عرفانده اوج بيك حجاجي قليچدن كچيرمهسى ، حجر الاسودى يردن قالديرمهسى ، زمزم قويوسنه جنازه دولديرمهسى .	۳۱۶	۹۲۸
قرطبهده اندلس دولت امويه سنك اك معروف حكمدارى (عبدالرحمن ثالث) ك خليفه واميرالمؤ نين عنوانلرينى آلمسى .	۳۱۷	۹۲۹
قرطبهده امير عبدالرحمن ثالثك (۴۳۰۰) مرمر ستونلى (مدينه الزهرا) سراينى بنا ايتديرمهسى .	۳۱۹	۹۳۱
فارس وعراقينده (آل بويه) حكومتك تأسسى .	۳۲۱	۹۳۲
مصرده تورك امراسندن (ابوبكر محمد الاخشيد) طرقندن اخشيديه حكومتك تشكلى .	۳۲۴	۹۳۵
حضرت امام ابوالحسن الاشعري البصرى الشافعينك وفاتى	۳۳۰	۹۴۱
* امام الهدى (ابومنصور محمد الماترىدى) نك سمرقنده وفاتى .	۳۳۳	۹۴۴
بويهيلردن (معز الدوله احمد) ك بغدادده اميرالامرا لنى ياقالايه رق امور خلافتى يداستقلالنه كچيرمهسى .	۳۳۴	۹۴۵
* اعظم حكماى اسلاميه دن ، توركستانك فاراب قريه سندن ، تورك حكيم شهيرى ، موسيقينك	۳۳۹	۹۵۰

مدرجات	بعد الهجرة	بعد الميلاد
خواجه اولی ، یتیم لسانه واقف اولدینی مروی (ابونصر محمد بن طرخان فارابی) نك شامده وفاتی		
ساجوق تورک لرینک بخارا خوالیسنه کله رک اسلامیتی قبول ایتمه لری .	* ۹۶۱	۳۵۰
فاطمیلرک مصری ضبط ایتمه سی .	۹۶۸	۳۵۸
قاهرده فاطمیلر طرفندن (جامع الازهر) ک بناسی .	۹۷۲	۳۶۲
افغانستانده (آل سبکتکین) دن ملوک غزنویه نك تورک حکومتی .	* ۹۷۶	۳۶۶
فرانسه ده (هوغ قاپه ت) خاندانی .	۹۸۷	۳۷۷
مصرده الوهیت دعواسنه قالقیشان فاطمیلردن (حاکم بامرالله منصور) ک جلوسی ، لبنانده درزیلکک ظهوری .	۹۹۶	۳۸۶
ملوک اسلامیه ایچنده ابتدا (سلطان) عنوانی آلان مشهور تورک حکمداری سلطان (محمود غزنوی) نك جلوسی .	* ۹۹۸	۳۸۸
وزرای اسلامیه نك اک بیوک لرندن ، قرطبه حکمداری (هشام ثانی) نك وزیر اعظمی منصور عاصری نك اندلسده اک زیاده منافع اسلامیه بی دوشونه رک کیریشدیکی غزیرک ۵۲ نجیسنده شهید دوشمه سی .	۱۰۰۱	۳۹۲
سلطان محمود غزنوی نك ۲۰ سنه دوام ایدن هندستان سفرینک باشلانغی ، هندستانده تورک حکومتک	* ۱۰۱۰	۴۰۱

- باشلاماسى .
- ٤٠٨ ١٠١٧ ايلك شمالى آوروپا حكومت معظمه سنك مؤسسى ،
دانيمارقه ليلرك رئيسى (بويوك قانوت) ك انكلتره يى
ضبطا يتمسى ، د انكلتره ، دانيمارقه ، اسوج ،
نورويج ، ك براداره آلتندة جمع اولمى .
- ٤١١ ١٠٢٠ ٦٠ بيك يتلك مشهور « شهنامه » يى ٣٠ سنه ده نظام
ايدن ايرانك شاعر معروفى (فردوسى طوسى) نك وفاتى
- ٤١٥ ١٠٢٤ آلمانى ايدن ايكى فراقونىا سلاله سى .
- ٤٢٢ ١٠٣٠ اندلسده دولت امويهنك انقراضى ، طوائف ملوكك
ظهورى .
- ٤٢٧ ١٠٣٥ ملوك اسلاميه مياننده اطول سلطنت ايله معروف
فاطميه حكمدار لرندن (مستنصر بالله) ك ٦٠ سنه
امتداد ايدن سلطنتك بدايى
- ٤٢٨ ١٠٣٦ حكما و اطباى اسلاميه نك اك بويوك واك مشهور
لرندن ، حكمت و طبيك نسيخ و رئيسى ، توروك
وزير معروفى (ابو على حسين بن سينا) نك همدانده وفاتى
- ٤٢٨ ١٠٣٦ سلجوق توركلرندن (طغرل) بكك نيشابورى
ضبطا ايله نامنه خطبه اوقوتتمسى ، قره دكيز بوغازى
ايلاه آق دكيزدن هند حدودينه ، بحر حزردين هر من
بوغازينه قدار امتداد ايدن (جهانكبير برتوروك
حكومتى) نك تمانى آتمسى .

مدرجات	بعد الهجرة	بعد الميلاد
(سلطان الاعظم) عنوانی آلان ، اصفهانی پایتخت انخاف ابدن (طغرل) بکک خلیفه (قائم بامرالله) طرفندن بغداده دعوت ایلدلسی ، آل بویهک استبدادینه نهایت ویره رک امیرالامرا اوله سی .	۴۴۷	۱۰۵۵ *
فاسده (مرا بطون ملثمون) حکومتی .	۴۴۸	۱۰۵۶
بیزاننده (قومندن) سلاله سی - شعرائ مشهوره عربدن اوچ یاشنده، چچیگ خسته لغندن کوزلرخی غائب ابدن (ابوالعلاء معری) نک ۸۶ یاشنده وفاتی .	۴۴۹	۱۰۵۸
فرانسه نک نورماندیا دوقه سی (فاتح کیوم) نک انکلیتره قرالغنی ایلدایمسی ، فرانسه - انکلیتره آراسنده قرون وسطا نهایتته قادار دوام ابدن رقابت طویله نک مقدمه سی .	۴۵۹	۱۰۶۶
طغرل بکک خلفی ساجوقیلرک نجیب خاقانی (آب آرسلان) نک (ملاز کرد) فخره کبراسنی قازانمسی ، اسیرابتدیکی بیزانس امپراتوری (رومانوس دیوکنیس) ی تاریخ عالمک نادر قید ایتدیکی معامله انسانیتکارانه ایله ایلدایمسی ، امپراتورک ، قلنجدن زیاده علویقتک اسیری اولدینی تورک قهرمانندن آریلیرکنی هونکور هونکور آغلامه سی .	۴۶۳	۱۰۷۰ *
(جلال الدوله ملکشاہ ساجوقی) زماننده وزیر نامداری نظام الملکک ، همتیله بغداده بررسد خانه انشاسی ، سنه باشی نوروز اعتبار ایدیله رک	۴۶۷	۱۰۷۴ *

- نام سلطانی به اضافه (تقویم جلالی) دنیان
 اورویانک (غره غوری) تقویمدن دها از خطالی
 ولتان تورک تقویمک ترتیبی .
- ۴۶۸ ۱۰۷۵ آلمانیا امپراتور لریله پاپالر آره سنده ربو چوق عصر دن
 زیاده سورن محاربه لرك باشلامه سی .
- ۴۷۱ ۱۰۷۸ معروف پاپلردن ۷ نجی (غره غووار) طرفندن
 (آفوروز) یعنی دیندن اخراج ایدیان آلمانیا امپراتور
 توری ۴ نجی (هاتری) نک قیشین آلپ داغلرینی
 آشارق ایتالیا ده (قانونسا) شاتوسی اوکنده اوچ
 کون اوچ کیجه آچ بی علاج پاپدن عفو دینمه سی .
- ۴۸۳ ۱۰۹۰ دین اسلامک اک بیوک دشمنی ، ساخته جنتیله
 کندیسنه صادق بنده لر تأمین ایدن مشهور (حسن
 صباح) ک ایرانده « الموت » قلعه سنده « دولت ملاحده »
 نامیله یاد ایدیلاز (باطنیه اسماعیلیه) حکومتی تأسیس
 ایتمی ؛ شیخ الجبلار حکومتک ظهوری .
- ۴۸۵ ۱۰۹۲ * وزیرای اسلامیه نک بویوکارندن بغدادده کی مدرسه
 نظامیه نک بانسی (نظام الملک) ک کنج بر باطنی
 فدائوسی طرفندن خنجر لئمه سی - ملک شاه سلجوق
 قینک وفاتیه دولت سلجوقیه نک (سلجوقیه
 عراق و خراسان ، سلجوقیه کرمان ، سلجوقیه شام ،
 سلجوقیه روم یا خود قونیه دولت سلجوقیه سی

- ناملريله اقسامه اوغراماسى .
- ٤٨٨ ١٠٩٥ (پيه رله رमित) اسمنده برپا پاسك تشويقيه فرانسه نك
 (قلمون) شهرنده طوبيلانان مجلس روحايدنه
 (محاربه صليبيه) به قرار ويرله سى ، عالم نصارانك
 عالم اسلامه قارشى حرب اعلان ايمه سى .
- ٤٨٩ ١٠٩٥ قونيه دولت سلجوقيه سنك قهرمان خاقانى (قايج
 آرسلان) طرفندن برنجى صليب اردوسى پيشدا .
 رينك (ايزنيق) او كنده امحاسى .
- ٤٩٠ ١٠٩٦ توركستان غربيده ، (خوارزم) ده (آل نوشكين)
 ديلن (خوارزمشاهان) دولتلك تشكى .
- ٤٩٢ ١٠٩٨ قليج آرسلانك چته جيلكى سايه سنده ٧ بوزيكدن
 ٥٠ بيكه اينن برنجى صليب اردوسنك قدسى ضبط
 ايدهرلك برهفته يفما وقتل عام ياپماسى ، ٧٠ بيك
 كشينك قتلى ، جامع عمرده مسلمان قانك آتلى بر
 سوارينك ديزينه قدار چيقه جق درجه يى بولماسى .
- ٤٩٣ ١٠٩٩ اهل صليب طرفندن قدس قرالينك تاسى .
- ٥٠٥ ١١١١ علما و حكيمانك افضل (حجة الاسلام وزير الدين)
 امام (ابو محمد الغزالي) حضر تلمرينك ٥٥ ياشنده ارتحالى
- ٥٠٨ ١١١٤ توركارك موصلده « آتابكان » حكومتى .
- ٥١٤ ١١٢٠ فاسده (موحدين) حكومتك تاسى
- ٥١٦ ١١٢٢ ادباى عربدن نثر عرينك استاد اكبرى ، « مقامات »
 مؤلف شهيرى « ابو محمد قاسم حريرى » نك وفاتى .

بعد الهجرة بعد الميلاد من درجات

۵۱۷	۱۱۲۳	هیأت شناس و شاعر ، رباعیاتہ معروف (مہرخام نیشاپوری) نیک وفاتی .
۵۱۸	۱۱۲۴	باطنیہ اسماعیلیہ نیک رئیس (حسن بن صباح) ک وفاتہ خبیثک شرندن خلقک قور توماسی .
۵۲۹	۱۱۳۴	بش یاشندہ ختم قرآنہ و مبادی علمی تحصیلہ موفق اولان مؤلفین مشہورہ دن (عبدالغافر الفارسی) حضرتلرینک ارتحالی .
۵۳۳	۱۱۳۸	آلمانیادہ شوآب یاخود ہونشتاوفن سلالہ سنی .
۵۳۴	۱۱۳۹	ریاضیہ ، ہیأت و فن نجوم مدہ ، حکمت و طب و سا ژودہ ید طولی صاحبی ، بدیع الزمان (ہیئہ اللہ اصطہرلابی بغدادی) حضرتلرینک ارتحالی - پورتکیزک مستقل قراللق اولماسی .
۵۳۸	۱۱۴۳	* مشاہیر مؤلفیندن (کشاف) تفسیرینک صاحبی ، خوارزمیہ (زمخشر) قصہ سندہ تولد ایتمش اولان علامہ زمخشری (ابوالقاسم جاراللہ محمود بن عمر) حضرتلرینک (جرجان) دہ ۷۱ یاشندہ وفاتی .
۵۴۱	۱۱۴۶	* (آذربایجان - تبریز) آتابکان حکومتی .
۵۴۲	۱۱۴۷	* آتابکان فارسی حکومتی - موسقوانک تاریخ مدہ ایلیک دفعہ ذکر اولونمسی - ایکنجی محاربه صلیبیہ نیک ظہوری .
۵۴۹	۱۱۵۴	* آسیانک جهانگیر مشہوری ، موغول خاقانی (جنکیز) لقیبہ معروف (تموجین) ک قارا قورومدہ ولادتی - انکاتر مدہ (بلانتاجنت) سلالہ سنک باشلاماسی .

مندرجات	بعد الھجره	بعد المیلاد
اوستریانک مستقل قونتاچ حاله کلمسی .	۵۵۱	۱۱۵۶
بوھمیانک قراللق اولماسی .	۵۵۳	۱۱۵۸
دولت غزنویہ نیک انقراضی - تونسده (حفصیون) حکومتک تأسسی .	۵۵۵	۱۱۶۰
مصرده فاطمیہ دولتنک انقراضی - قاہرہده عالم اسلامک مجاہد محترمی (صلاح الدین ایوبی) طرفندن (ایوبیہ) حکومتک تشکلی .	۵۶۷	۱۱۷۱
بولغارلرک اعلان استقلال ایتمه لری .	۵۸۲	۱۱۸۶
سلطان صلاح الدین ایوبینک فرنکر لندن قدسی قورتارمہ سی - اوچنجی اهل صلیب سفیرینک اعلانی	۵۸۳	۱۱۸۷
ساطان صلاح الدین طرفندن عکانک صلیبیونہ قارشى ایکی سنہ قاداردوام ایدن قهر مانجه مدافعه سنک باشلامسی	۵۸۵	۱۱۸۹
شامده صلاح الدین ایوبینک وفاتی، حکومتک (ایوبیہ مصر، ایوبیہ شام، ایوبیہ حلب) نامرلیله انقسامه اوغرامہ سی	۵۸۹	۱۱۹۳
حکمت و طبعده عصرینک فریدی، اوروپا لیلرجه حکمای اسلامیہ نیک البویوکی (ابن رشد) ک مراکشده وفاتی .	۵۹۵	۱۱۹۸
دردنجی اهل صلیب سفیرینک اعلانی .	۵۹۵	۱۱۹۹
تموچینک (جنکیز) لقبیله قارا قورومده (جنکیزیه) ایمپراتورلقی قورماسی	۵۹۹	۱۲۰۲
دوردنجی اهل صلیب طرفندن (قسطنطینیہ) نیک ضابطی بیزانس ایمپراتورلقی یرنده لاتین ایمپراتورلقنک تأسسی .	۶۰۰	۱۲۰۳
علوم عقلیہ و نقلیہده بدطولی صاحبی ۱۲۴ جلدلک	۶۰۶	۱۲۰۹

مدرجات	بعد الهجرة	بعد الميلاد
(مفاتيح الغيب) ياخود (تفسير كبير) مؤلف شهير امام فخر الدين رازي (ابو عبدالله محمد بن عمر) حضر تلريتك هر اتده وفاتي .		
بشنجي اهل صليب مقدمه سي اوله رق ۵۰ بيك چو جوغك آلمانيا وفرانسده طوبلانمهي ، چو جقلر محاربه صليبيه سنك اعلائي .	۱۲۱۲	۶۰۹
بشنجي اهل صليب سفيريته باشلامه سي - انكلترده زادكانك اصراريله ايلك دفعه قانون اساسيك اعلائي ، پارلمنتونك اساسي تشكيل ايدن (بويوك شارت) ذيبن فرمان كيرك قرال طرفندن قبولي .	۱۲۱۵	۶۱۳
جنكيز خانك خوارزمشاه اوزرينه يورومه سي ، تورك ممالكينك موغوللر طرفندن تخريبي موجب اولان وحشي وقتلي حربلر باشلامه سي .	۱۲۱۸	۶۱۵
موغوللارك خوارزم ديارينه تعرضي ، بخارا ايله سمرقندك ضبطي - جنكيزك تسلطي اوزرينه عثمانلي دولتهك مؤسسلي (قايا خانلي) عشيرتهك رئيسلي قايا آلب) ك اوغلي (سليمان شاه) ايله برلكده خراسانك (ماهان) قريه سندن غربه دوغرو مهاجر تلري .	۱۲۲۰	۶۱۷
النجي اهل صليب اردوسنك اعلائي .	۱۲۲۱	۶۱۸
ايرانك كرمان قطعه سنده توركلرك (قره خطاي) حكومتي - ماجار قانون اساسيسي تشكيل ايدن (آتون مهرلي فرمان) ك مجارستانده شمري -	۱۲۲۲	۶۱۹

- موغوللار ك دلہی بہ دخولی .
- ۱۲۲۶ ۶۲۴ جنکیز خانك وفاتی ، بحر محیط کبیر ساحلار نندن
آلمانیآ حدودینہ ، ہیمالایا داغلر نندن سیبہ ریا ایچر -
یلرینہ قادیار امتداد ایدن حکومتک درت اوغلی آراسنده
تقسیمی .
- ۱۲۲۷ ۶۲۵ ملوک ایوبیہ دن (ملک کامل) طرفدن قدسک ،
صلیبیون رئیس آلمانیآ ایمراتورینہ ساتیلمه سی .
- ۱۲۳۰ ۶۲۸ مجاهد محترم جلال الدین خوارزمشاهك شهادتی ،
دولت خوارزمیہ نك انقراضی - قایا خانلی
عشیرتنك رئیس سلیمان شاهك عساکر جلالیہ
بقایاسیلہ اخلاطدن سوریه یه دوغرو هجرتہ مجبور
قالمری .
- ۱۲۳۱ ۶۲۹ سلیمان شاهك فرات نهرینی (جمبر) کچیدنن
کچرکن بوغولمه سیلہ (تورک مناری) ده نیان محله
کومولمه سی ، قایا خانلی عشیرتنك انقسامی ، (۴۰۰) چادر
خلقندن عبارت قسمنك سلیمان شاه اوغلر نندن (ارطغرل
دوندار) بککر قومانداسنده ارضروم جوارینہ دونمه لری
۱۲۳۲ ۶۳۰ ارطغرل بک معینده کی عثمانلی تورکارینك آناطولویہ
کلمه لری ، قونیه دولت سلجوقیه سی طرفندن حمایه
ایدیاه رک (سکود - دومانچی) منطقه سنده یرلشدر -
له لری - مؤرخیندن (تاریخ کامل) صاحبی (ابن
الاثیر جزری) نامیلہ معروف (شیخ عزت الدین

مدرجات		بعد الهجرة	بعد الميلاد
علي بن محمد (ك وفاتي).			
اندلسده ٤٠٠ سنه ي متجاوز مسلمانك پايتهختي اولان (قرطبه) شهر معمورينك (قشتاله) حكومت خريستيانيه سي طرفدن ضبط و تخريبي ، مسلمان آنا رومدينسك اسپانيولر طرفدن احماسي .	١٢٣٥	٦٣٣	
جنكيزك (جوجي) اسمنده كي اوغلي سلاله سندن « آلتون اردو » خانرينك روسيده ده ، (وواغ) نهر ي اوزرنده پايتهختي « سراي » شهر ي اولان « قبيچاق - موغول » خانلغي - اسپانياده مسلمان حكومتك يالكنز « غرناطه » يه انحصاري ، مركزي غرناطه اولان « بني احمر » دولتك تشكلي .	١٢٣٧	٦٣٥	
درتيوز قدار تاليفاته مالك ، صوفيوندن اندلسلي شيخ اكبر « محمد محي الدين بن عربي » حضر تارينك وفاتي . اوروپاده آسايش عموميه نك فقدا ني سائقه سييله منافع مشتركه تجار يه نك مدافعه سي مقصديه مركزي الما يسانك « لوبك » شهر نده اولق اوزره قرون وسطاده سكساني متجاوز شهر دن مركب « هانس - شركت تجار يه سي » نك بدايت تشكلي .	١٢٤٠	٦٣٨	
سوريه يه كلمش اولان عساكر جلاليه بقايا سي سايه سنده اوبيلردن « ملك صالح » ك صليبيوندن قدسي استردادي يدنجي اهل صليب سفرينك اعلاني .	١٢٤٢	٦٤٠	
غرناطه ده عرب طرز معماريسنك انفس آنا رندن	١٢٤٩	٦٤٧	
	١٢٥٠	٦٤٨	

- اولان (الحمراء) سرابنك انشاسى - مصرده ايوبيه
حكومتك انقراضى ، يرينه كوله من حكومتك
برنجى طبقه سنى تشكيل ايدن « ممالك بحريه » نام
ديكرله (غلامان اراك) حكومتك قائم اولمى .
- ٦٤٩ ١٢٥١ المايناده هو هذشتا و فن سلاله سنك انقراضيله ٢٣ سنه
دوام ايدن ، (فاصله عظيمه حكومت) ناميله ياد
ايديلن حكومتسزلك دورينك باشلامى .
- ٦٥١ ١٢٥٣ * اولاد جنكيزيه دن (ايران - تبريز) ده « هولاكوه
ساله سنك (ايلخانيه) حكومتى .
- ٦٥٥ ١٢٥٧ * هولاكونك اسلاميته يكانه خدمتى اولان شيخ الجبلارك
ملاحدنه حكومتى ايجما اتمه سى .
- ٦٥٦ ١٢٥٨ * بغدادك هولاكوه طرفدن ضبطى ، صوك خليفه
(مستعصم) ك اتلافيله عباسى خلافتك انقراضى ،
اوچ سنه دوام ايدن فاصله خلافتك باشلامى ،
بغدادك قرق كون ياغما و اهايلينك قتل ايدلمه سى .
كتابلارك دجله يه آتيله رق نهر ك اون كون سياه آقمه سى
دولت عثمانيه نك مؤسسى غازى عثمانك سكودده دنيا يه
كلمه سى .
- ٦٥٨ ١٢٥٩ * اولاد جنكيزيه دن چينده (قوبلاى سلاله سى)
حكومتك باشلامى - روس تانارلرينك اسلاميتى
قبول اتمه لرى .
- ٦٥٩ ١٢٦٠ * مصرده تورك كوله من ملوكنك اك بيوكى ، عالم

اسلامه خدمات عالیہ سیاسیہ سی مسبق و مشاہیر سیاسیوندن (ملک ظاہر بیبرس) طرفندن اوچ سنہ۔ دنبری منحل بولنان خلافت اسلامیه نك احیاسی ، هولاکونک قلیچندن یقانی قورتارہرق مصرہ کلن عباسیلردن « احمد بن ظاہر » ک مستنصر بالله نامیلہ خلیفہ اعلانی ، مصرده خلافت عباسیہ نك باشلاماسی بیزانس ائمپراتورلغسک لاتینلردن استردادی ، ۱۲۶۱ ۶۶۰
قسطنطنیہده (پالولوج) خاندانک تکرار باشلاماسی سکزننجی اهل صلیب سفیرینک اعلانی ، شرق اهل صلیب سفیرینک نہایتی . ۱۲۶۹ ۶۶۸
غلطہده حکومت ایچنده حکومت تشکیل ایدن جنویز جمهوریتک بیزانسدن یاقلادینر امتیازاتی حاوی معاہدہ نك عقدی . ۱۲۷۰ ۶۶۹
ژاپونیایی اوروپالیبرہ ایلک دفعہ طانیتان مشہور سیاحلردن ونڈیکلی (مارقوپولو) نك شرقی آسیادہ سیاحتی سلطان العارفين ، مشوی شریف صاحبی حضرت مولانا « جلان الدین رومی » حضرت تیرینک ارتحالی۔ آلمانیاہہ فاصلہ عظیمہ سلطنتک ختامی ، ہابسبورغ خاندانک آلمانیا ائمپراتورلغی . ۱۲۷۱ ۶۷۰
سیاحلردن ونڈیکلی (مارقوپولو) نك شرقی آسیادہ سیاحتی سلطان العارفين ، مشوی شریف صاحبی حضرت مولانا « جلان الدین رومی » حضرت تیرینک ارتحالی۔ آلمانیاہہ فاصلہ عظیمہ سلطنتک ختامی ، ہابسبورغ خاندانک آلمانیا ائمپراتورلغی . ۱۲۷۳ ۶۷۲
غازی ارطوغرولک سکودده وفاتی، اک کوچوک اوغلی عثمان بکک « قایخانلی » عشرتہ رئیس اولماسی ۱۲۸۱ ۶۸۰

- ۶۸۵ ۱۲۸۶ شیرازک (بیضا) قصبه سندن تفسیر مشهور صاحبی
 قاضی بیضاوی (ابوالخیر ناصر الدین عبداللہ بن عمر)
 حضر تلرینک تبریزده وفاتی .
- ۶۸۸ ۱۲۸۹ * (قره جه حصار) ی ضبطایدن غازی عثمانک ایلاک
 دفعه سلچوق پادشاھندن صوگرا نامنه خطبه او قوتیمہ .
 سی ، کندیسنه سلچوق سلطانی طرفندن (توغ ، طبل .
 آق سنجاق) کوندریلہ رک « سکود - اسکیشہر »
 سنجاق بکلکنک ویرلمہ سی .
- ۶۹۰ ۱۲۹۱ * سوریہده فرنک حکومتک مہرده کی تورک کولہ من
 حکمدارلری طرفندن اورنادن قالدیرلمہ سی .
- ۶۹۱ ۱۲۹۱ شعرای ایرانک اک مقبولی ، (کلستان و بوستان)
 مؤلفی ، حکیم شہیر شیرازی ، شیخ (مشرف الدین)
 سعدی (بن مصاح الدین) حضر تلرینک یوزایکی
 یاشنده وفاتی .
- ۶۹۸ ۱۲۹۸ غازی عثمانک ، علیہنه ترتیب ایدیلن دوکون آلامی
 « چاقیر پیکارا » ده باصہرق کلین (نیلوفر) سلطانی
 اسیرایتمہ سی ، (بیله جک ، یار حصار ، اینہ کول)
 قلہ لرینک ضبطی .
- ۶۹۹ ۱۲۹۹ ایلیخان اعظم ، تبریز حکمدی غازان محمودخان
 طرفندن صوک قونیه سلچوق سلطانی (علاء الدین
 کیقباد ناک) ک ایرانہ کوتورولمہ سی - تورکمن
 بکلریلہ سلچوق مهاجر لرینک وقایا خانلی عشرتی

- اویماق رئیسارینک اصراریلہ فازی عثمانک بیلہ جکدہ
استقلالنی اعلان ایتمہ سی - یکیشہ ہردہ عثمانلی ،
سینوبدہ اسفندیار ، کوتاہیہدہ کرمان ، بالیکسریدہ
قرہ سی حکومتلرینک ظہوری .
- ۷۰۰ ۱۳۰۰ قونیہدہ قرہ مان ، آبدیندہ آبدین ، مغنیسادہ صارو
خان ، مغلہدہ منتشا ، انطالیہدہ تکہ ، اسپارطہدہ
حمیدایلی حکومتلرینک ظہوری - پروسبیہنک
جرمناشدیرلسی .
- ۷۰۱ ۱۳۰۱ عثمانلی تاریخندہ برنجی (ترقی وفتوحات) دورہ سنک
باشلاماسی .
- ۷۰۲ ۱۳۰۲ قرال کوزل فلیپ طرفندن فرانسدہ ایلتک دفعہ
(نہ تازہ نہرو) دہ نیلن مجلس عمومی اعضاسنک
طوبلانمہ سی .
- ۷۰۷ ۱۳۰۷ (شیخ ، عاشق) یونس ناملریلہ معروف (یونس امرہ)
نک وفاتی .
- ۷۰۸ ۱۳۰۸ ماجارستاندہ انقراضہ اوغرایان « آرپاد » سلالہ سی
یرینہ « آترو » خانداننک قائم اولمسی - اسویجرہنک
استقلالنی تأمین ایچون آلمانیایہ قارشئ سلاحہ
صاریلہ سی ، کیوم تلک قہرمانلنی - آلمانیادہ ہابسبو-
رغلر یرینہ (لوکسمبورغ) خانداننک کچمہ سی .
- ۷۰۹ ۱۳۰۹ فرانسدہ قرالی کوزل فلیپک تاثیریلہ پاپالک رومیانی
ترک ایدہ رک (آوینیون) شہرندہ (ایکنہی بابل

- اسارتی (دہ نیلن ۷۰ سنہ لک اقامت لرینک باشلانغی .
- ۷۱۰ ۱۳۱۰ ردوس شوالیہ لر اوجاغنک تأسسی - ونڈیک جمہو
ریتنک دنیاہہ اک مستبد ، اک موسوس برشکل
ادارہ اولان (اولر مجلسی) طرفندن ادارہ سی .
- ۷۱۳ ۱۳۱۳ * آقرہ دہ اخی تورکنلر جمہوریتی .
- ۷۱۷ ۱۳۱۷ * غازی عثمانک اواخر سلطنتتدہ اوغلی اورخانک
معیتی قوماندانلرندن (قوکور آلپ) ک بولی ، قوکرپہ ،
آق یازی ، مدرنی بی « آقچہ قوجہ » نک قوجہ ایلی
منطقہ لرینی ضبط ایتہلری .
- ۷۲۱ ۱۳۲۱ ایٹالیانک اک بویوک شاعری ، دفعاتلہ سیاستہ حبس
ونفی جزالرینہ اوغرایان فلورانسہ لی (دانہ) نک
وفاتی .
- ۷۲۶ ۱۳۲۵ * عثمانلیلرک بروسہ بی ضبط ایتہلری ، یکیشہ ہردہ
وفات ایدن غازی عثمان جنازہ سنک بروسہ یہ نقلی ،
بروسہ نک پایتخت اتخازی ؛ عثمان غازی نیک قاشم پدری
شیخ بالینک ارتحالی .
- ۷۲۷ ۱۳۲۶ * ایزمیتک عثمانلیلر طرفندن ضبطی .
- ۷۲۹ ۱۳۲۸ * بولی فاتحی (قوکور آلپ) ک وفاتی - عثمانلیلر دہ
ایلک دفعہ غازی اورخان نامہ پارہ باصلیمہ سی -
فرانسہ دہ قاہت عائلہ سی یرینہ والوا سلالہ سنک
قائم اولسی .
- ۷۳۰ ۱۳۲۹ * عثمانلیلر دہ عساکر موظفہ ایجادی ، قرون وسطادہ

- تنظيم اولونان دائمی اردولرك برنجیسی (یکی چری)
 اوخانك ، دوشیره اصولك احداثی .
- ۷۳۱ ۱۳۳۰* غازی اورخانك بیانس ایمراتورینه قارشى مالته
 مظفرتی ، ایزنیقك عثمانلیلر طرفدن ضبطی -
 انکلیر پارلمنتوسنك مبعوثان واعیانندن عبارت
 (عوام ولوردلر) قاره لرینه آیلمسی .
- ۷۳۲ ۱۳۳۱ حما ملوك ایوبیه سندن علوم و فنونه ، امور حربیه
 وملکیه یه واقف ، تاریخ مشهور صاحب مؤرخ
 (ابوالفدا) نك وفاتی .
- ۷۳۳ ۱۳۳۲* عثمان غازی دوری شعرا ومشایخیندن شیخ الیاس
 خراسانینك مخدومی شیخ مخلص پاشا زاده (عاشق
 پاشا) نك وفاتی .
- ۷۳۶ ۱۳۳۵ جنکیز وچغتای خانلری خدمت وزراتنده بولمیش
 اولان مشهور (برلاس) خاندانندن تاتار خانى
 تیمورلنكك سمرقندده ، کیش قصبه سنده تولدی .
- ۷۳۷ ۱۳۳۶* آناطولونك مسلمان وتورك امارتلرندن ایلك دفعه
 « قره سی » امارتنك عثمانلی ملکنه قاتیلمه سی .
- ۷۳۸ ۱۳۳۷* دور اورخانیده کی تشکیلات قومیسسیونی رئیسى ،
 ایلك وزیر شهزاده علاء الدین بك (پاشا) ایله یکچریلرك
 پیری حاجی بکتاش ولینك وفاتلری - فرانسه ایله
 انکلتره آره سنده (۱۱۶) سننه دوام ایده رك ایکی
 بویوک دوزمه آریلان « محاربه صدساله » نامنده کی

- يوزسنه حربلرينك باشلاماسى .
- ۷۴۰ ۱۳۳۹ * ايرانده هولاکو سلاله سنک انقراضيله مملکتک امرأ
 آردسنده مقاسمه سى - بغدادده آل جلایر حکومتى .
- ۷۴۲ ۱۳۴۱ * بيزانس امپراتورينک سرأى ناظرى وسلطنته شريكى
 (قانتاقوزينوس) ك، قېزىنى غازى اورخانه تزويجى .
- ۷۴۷ ۱۳۴۶ يوزسنه محاربه سى برنجى دورهنده كى (قره سى)
 مظفر يتنده انكلىزلك ايلك دفعه (بومبارد) ناميله
 معروف سيار طوپ قوللانمەلرى .
- ۷۵۱ ۱۳۵۰ * فضلاى مؤلفيندن قاضى (عضدالدين عبدالرحمن)
 ايله اورخان غازينك ايزنيقده كشاد ايتديكى ايلك عثمانلى
 مدرسە سنك ايلك مدرسى «داوود قيصرى» نك وفاتلرى
 غرناطه ده آرسلاندر اولوسنك اكالى .
- ۷۵۵ ۱۳۵۴
- ۷۵۷ ۱۳۵۶ بالقان ياريم آداسنك قسم اعظمى اداره سى آلتنه آمش
 اولان مشهور صرب قرالى (استفان دوشان) ك
 وفاتيله دولتنك ايكى يه آيرلمە سى .
- ۷۵۸ ۱۳۵۶ * عثمانلىلر ك شهزاده سليمان پاشا رياستيله روم ايتلى يه
 كچمه لرى ، مؤرخ مشهور (آبەر صورەل) ه كوره
 (شرق مسئله سى) نك باشلاماسى - آلمان ياده اصول
 انتخابيه بي يولنه قويان (آتون فرمان) ك اعلانى -
 انكلىزلك يوزسنه حربلرى ائناسنده (پوواتيه)
 مظفر يتلرى .
- ۷۶۰ ۱۳۵۸ * شهزاده سليمان پاشانك آوده حيواندن دوشەرك

- وفاتی ، بولا یرده کوموله سی .
- ۷۶۲ ۱۳۶۰ * آقره نك عثمانلیلر طرفندن ضبطی - یوزسنه حربلری
برنجی دورهنك متھاسنی تشکیل ایدن (بره تیغی)
مصالحه سی .
- ۷۶۳ ۱۳۶۱ * ادرنه نك عثمانلیلر طرفندن ضبطی - بروسه قاضیسی
چاندره لی (قره خلیل) افندی نك ایلک عثمانلی قاضی مسگری
اوله سی .
- ۷۶۶ ۱۳۶۴ * قره سی امراسندن (حاجی ایل بکی) نك ۴ بیك
کشیک قوتله (صرب ، بولغار ، ماجار ، اولاح
بوشناق) دن مرکب ۶۰ بیك کشیک اهل صلیب
اردوسنی « صرب صندیغی » ده نیلن صحرا ده
کیجه لین باصه رق کاملاً احما اتمه سی .
- ۷۶۷ ۱۳۶۵ * اوروپا دولتلی ایچنده ایلک دفعه دالماسا ساحلنده کی
(راغوزه) جمهوریت نك عثمانلیلر له معاهده عقد اتمه سی
ادرنه نك پایتخت عثمانی اتخازی .
- ۷۷۰ ۱۳۶۸ چینده (قوبلای) سلاله سنك زوالی .
- ۷۷۱ ۱۳۶۹ برقولی چولاق ، بر آغی طوپال امیر تیمور کورکانك
ماوراءالنهر خانلغی تأسیس ایدرک « سمرقند » ی
پای تخت اتخازی - یوزسنه حربلری نك برنجی
دوره سنده کی فلاکتدن باش قوماندان « دوکه قلهن »
سایه سنده فرانسزلی قورتاران قرال • نجی شارلک
انکلیز لراه تکرار حربه باشلامه سی .

مندرجات	بعد الميلاذ	بعد الهجره
لم يتانده (پياست) سلاله سنك زوالى ، (آنزو) خاندانك باشلامهسى .	۱۳۷۰	۷۷۲
خيرالدين پاشا ناميله وزير اعظم اولان قاضيه سكر چانداره لى قره خليلك وفاتى - سرعشده ذوالقدر به ، آطنه ده آل رمضان حكومتلى - فلورانسه ده مديجى عالمهسى .	* ۱۳۷۸	۷۸۰
كوتاهيه وملحقاتك جهاز طريقيه بمالك عثمانيه يه الحاقى مصرده تورك كوله من حكمدارلرينك اتابكارى چركسلى طرفندن حكومتك غصب ايدلمهسى ، تورك كوله من حكومتى يرينه چركس كوله من اداره سنك قائم اولمهسى - عثمانيلر طرفندن صوفيه نك ضبطى .	* ۱۳۸۱	۷۸۳
لهستانده (يا كلون) سلاسى .	* ۱۳۸۲	۷۸۴
سلطنت عثمانيه نك اكمدهش دشمنى مشهور قره مان اوغللرينه قارشى قازانيلان ايلك قونيه مظفريتى .	* ۱۳۸۶	۷۸۸
عثمانيلر طرفندن بولغارستانك ضبطى - المان راهبرندن كيمياكر (بزختولد شوارتس) ك باروت كې تهلكه لى ايشلرله مشغول اولدينى ايجون بوهيا قرالنك امريله اعدامى .	* ۱۳۸۷	۷۸۹
روم ايلي فاتحى مراد خداوندكارك ۴۰ بىك كشييك قوتله (ماجار ، صرب ، آرن اوود ، بوشناق ، اولاح) دن مركب ۱۹۰ بىك كشييك اهل صليب اردوسنى (قوصوه) صحرا سنده بوزماسى ، عثمانيلر ك بالقان	* ۱۳۸۸	۷۹۰
	* ۱۳۸۸	۷۹۱

- خرستیانلرنی قورقوتان قوصوه حر بنده انکلیرلردن
 صوگرا ایلك دفعه طوپ قوللانملری ، غازی مرادك
 شهادتی - شیرازك سعیدین صوگرا الك بیوك شاعری
 حافظ (محمد شمس الدین) ك وفاتی .
- ۷۹۲ ۱۳۸۹ * علمای اسلامیه نك بویوکارندن (الامام العلامه)
 سعدالدین « تفتازانی » نك سمرقندده وفاتی - تبریزده
 قره قویونلی دولتلك تأسیسی .
- ۷۹۳ ۱۳۹۰ * تیمورلنكك جنوبی روسیه ده (توقتمش خان) اوزرینه
 یورویهدك قیچاق خانلغك پارچه لانه سنه بادی
 اولماسی .
- ۷۹۵ ۱۳۹۲ * آنادولو فاتھی بیلا یرم بایزیدك سیواس وقیصری
 طرفلرنی ضبط ایتمه سی .
- ۷۹۶ ۱۳۹۳ * قسطنطنیه نك عثمانلیر طرفندن برنجی ، مسلمانلار طرفندن
 سکنزنجی محاصره سی - سلانیك ویکی شهر طرفلرنك ضبطی .
- ۷۹۸ ۱۳۹۵ * بیلدیرم بایزیدك (ماجار ، انکلیر ، فرانسز ، ایتالیان
 آلمان ، بوشناق ، بوهمیالی ، پولونیالی ، اولاح)
 دن مرکب اهل صلیب اردوسنی (نیکبولی) اوکنده
 بوزارق بوتون اوروپایه قورقو القا ایتمه سی ، مصر
 ده کی عباسی خلیفه سی طرفندن (سلطان) لقبی
 قازانمسی - استانبولك عثمانلیر طرفندن ایکنجی
 محاصره سی ، بوغاز ایچنده آنادولو حصاری ده نیان
 (کوزلجه حصار) ك انشاسی .

مدرجات	بعد الهجرة	بعد الميلاد
آنادولونك بويوك سيمالرنندن اوچ لسانده شاعر (قاضي برهان الدين احمد) ك سيواس طرفلرنده ۱۸ سنه سلطنتندن صوكر آق قويونلير طرفندن اعدامى - داتيمارقه ، نوروج ، اسوچك (قالمار اتحادى) ناميله معروف براتحاد سياسى عقد ايمه لرى .	۱۳۹۷*	۸۰۰
تيورلنكك هندستان سفرى ، عسكرينك دهلى ني كيجه لى كوندوزلى اون بش كون يغما ايمه سى .	۱۳۹۸	۸۰۱
انسكترده لانسستر خاندانك باشلاماسى .	۱۳۹۹	۸۰۲
تيورلنكك سيواسى ، حلبى ، شامى ، بغدادى ضبط وتخریب ايدرك اهالىنى قتل عام ايله مه سى .	۱۴۰۰	۸۰۳
ييلديرم بايزيدك خارق العاده برش-جاعتله انقرده (جبوق آباد) محاربه مشهوره سنده تيورلنكك چاربيته رق اسير دوشمه سى ، سگيز ايلق اسارتى اناسنده دولتمزك فاصله سلطنته اوغرامه سى .	۱۴۰۱*	۸۰۴
كنديسنى تيورلنكك سمر قنده كوتوره جكنى خبر آلان ييلديرم بايزيدك تاريخمزه ايلك كوريلان اتخارى دولتمزه « فترت شهزادگان » ده نيلن اون برسنه لك پوست غاوغاسنك باشلامه سى .	۱۴۰۲*	۸۰۵
ايلك دوره ادبيه مركز ايلك شاعرى ، ديوان همايون امامى ، مولاناظمى بروسه لى (سليمان چابى) نك وفاتى - تيورلنكك چينه كيدر كن وفات ايدرك سمر قنده دفن ايدله سى ، همالك جسيمه سنك احفادى	۱۴۰۴*	۸۰۷

- بيننده تقسيمى .
- ۸۰۸ ۱۴۰۵ مؤرخ مشهور ، علامه ذوقنون (عبدالرحمن بن محمد)
ابن خلدونك وفاتى .
- ۸۰۹ ۱۴۰۶ * دياربكرده توركنلردن (آق قويونلى) حكومتى .
- ۸۱۴ ۱۴۱۱ * فترت شهزادگان دورنده موسى چلبينك استانبولى
اوچنجى دفعه محاصره آلتنه آلمسى .
- ۸۱۶ ۱۴۱۳ * ايكي بيك لغت كتابندن طوپلاناں آلمش جلدك بر
كتاب كبيرك زبدهسى اولان (قاموس المحيط)ك
مؤلفى « مجدالدين فيروز آبادى » نك وفاتى - ييلديرمك
شهزادلىرى آراسنده كى پوست غوغالرينك ختسامه
ايرمهسى ، (باني ثانى دولت) عنوانى قازانان چلبى
سلطان محمدك استقلالى .
- ۸۱۸ ۱۴۱۵ يوزسنه محاربهسى ايكنجى دوره سنده فرانسزاردو -
سنگ (آزنقور) حربنده انكليزلر طرفندن احاسى -
پراغ دارالفنونى دينيه معلمى (ژان هوس) ك
قاتوليك اعتقاداتى عليهنده تدريساتده بولنديغندن
ديرى ديرى آتشدن ياقيلمهسى ، طرفدارلرينك
انتقام سلاخنه صاريلهق عصيانى .
- ۸۱۹ ۱۴۱۶ * ونديكيلرله ياييلان (كليبولى) محاربه بحريهسى
نتيجه سنده يكييله نين معاهده نامه نك برنس - خه سنى
كوتورمك ايجون اوروپايه ايلك عثمانلى سفيرينك
اعزامى - ۱۹نجى عصرده ايتالياقراليتنى تاسيس ايدن

- (صاووا) قونتلىرىنىڭ « دوقە » عنوانى قازانمەلىرى .
- ۱۴۱۷ ۸۲۰ پروسىيە دولتىنىڭ مۇسىسى ، آلمانىيە جەنۇبىي زاداڭلىرىدىن
(ھوھنزولەرن) خاندانىنىڭ (براندبورغ) ايالتىگە
مىتتىخ رتبەسىنى قازانمەسى .
- ۱۴۱۸ ۸۲۱ * حرمىن مۇھرىمىنە « صرە = كىسە » ارسالى اصولىگە
تەقىب الاشراڧلىق مامورىتىنىڭ احدثاتى .
- ۱۴۲۰ ۸۲۳ * عثمانلى حىيات اجتماعىيەسىنىڭ ايلك دفعە (اشتراكيون)
نامىگە يېقى بىر مەسلىك احدثاتىگە آنادولودە دىنى بىر
عضىيانىڭ تەھرىرىگە بادى اولان فۇمىلاي مۇھرىمەدىن
(شىيخ بىدرالدىن سەمەوى) نىڭ سىرۇزىدە آصىلمەسى
قىرىمدا تانار ھۆكۈمىتىنىڭ تاسسىسى - يوزسىنە ھىر بىرلىكىنىڭ
ايكىنچى دورىسىدا عقدايدىلەن (ترووا) معاھدەسىگە
قىرانسەنىڭ انىكلىرىگە خاتىرى .
- ۱۴۲۱ ۸۲۵ ادعاى سىلپىتىگە اورتىگە يېقى بىر غائىلە چىقارارلىق تارىخىمۇزىدە
(دوزمە مصطفى) يادايدىلەن بىلىد بىر مۇبەيىدىكى آنقرە
مۇھرىمەسىدا غائىب اولان شەھزادەسى مصطفى سىلپىتىگە
ادرنەدە آصىلمەسى .
- ۱۴۲۲ ۸۲۶ * استانبولنىڭ عثمانلىلار طرفىدىن درىنچى مۇھرىمەسى .
- ۱۴۲۴ ۸۲۸ * ھەكىم سەنن كرىمىيە نامىگە مەروف « شىيخ الشەھرا »
(وايلك رەئىسى الاطبا شىيخى) نىڭ وفاتى - عثمانلىلارنىڭ
ايلك شىيخ الاسلامى (شەمس الدىن مۇھەممەد الفەنارى) نىڭ
مىشىختى .

مدرجات	بعدهالهجره	بعدهالميلاد
ایزمیرک از میر اوغلی خاندانیدن عثمانلیله انتقالی .	۸۲۹	* ۱۴۲۵
۱۷۴ کوزلوبویوک «جسر ارکنه» نك انشاسنه باشلانمەسى	۸۳۱	* ۱۴۲۷
بروسهده بویوک طاعونك ظهوری ، وزیر اعظم چاندارهلی ابراهیم پاشا ، حاجی عوض پاشا ، مفتی شمس الدین محمد الفناری ، ییلدیرمک دامادی امیر بخاری دهیلین (شیخ شمس الدین محمد البخاری) ایله اوچ شهزاده نك طاعوندن وفاتلری .	۸۳۲	* ۱۴۲۸
یوزسنه حزبلرینك تولیدایتدیکی الیم بحر انرا انناسنده (ژاندارق) اسمنده (لورن) لی ۱۶ یاشنده برچوبان قیزینك فرانسه یی قورتارمق ایچون اورتایه آتیلارق فرانسه حسیات وطنپرورانه سنی تمثیل ایتمەسى .	۸۳۳	۱۴۲۹
انکلیزلره اسیردوشن (ژاندارق) ك برسنه محبوسیتدن درت آی محاکمه دن سوکرا ۱۹ یاشنده (روشن) ده آتسه آتیلماستی - عثمانلیلرک آرناوودلق سفری ، اسلامیتك آرناوودلر آره سنده انتشاری .	۸۳۵	۱۴۳۱
صربستانك عثمانلیلر طرفدن استیلاستی .	۸۳۷	* ۱۴۳۳
ژاندارقک یاقیلماسیله حاصل اولان غلیان اوزرینه فرانسزلرک انکلیزلری مغلوب ایدمک فرانسه قرالتك پاریسی قورتارمەسى .	۸۴۰	۱۴۳۶
هابسبورغ عائله سنك آلمانیاده تکرارانتخاب ایدلمەسى ، برنجی ناپولیونك ظهورینه قادر محافظه ایتدکلی ایمپراتورلق تاجفی الیه ایلمەسى .	۸۴۲	۱۴۳۸

- ۸۴۴ ۱۴۴۰ مایانسیلی (ژان غوته نبرغ) ك اصول طبعی ایجاد
ایتمه سی - ماجارلرک جسور و ظالم سرداری (ژان
هونیاد) ك اردولر منزی بوزماسی - فلورانسە نك
ایتالیانسانلارنە مرکز اولماسی .
- ۸۴۸ ۱۴۴۴ * ژان هونیاد ایله عقد ایتدیگمز (سه که دین) مصا
لحه سنه مبنی مراد نائینك سلطنتدن استعفاسی ،
اوغلی فاتح سلطان محمدك برنجی جلوسی اوزرینه
ماجارلرک صلحی بوزاراق اهل صلیب تشکیانه
قالقیشمه سی ، ایکنجی دفعه جلوسه مجبور قالان
مراد نائینك اهل صلیب بوزاراق (وارنه) محاربه
مشهوره سی قازانمە سی ، ایکنجی استعفاسی اوزرینه
فاتحك تکرار جلوسی .
- ۸۴۹ ۱۴۴۵ * برنجی ادرنه وقعە سی ده نیلن یکچیچریلرک (بوچوق
تپه) عصیانلری اوزرینه مراد نائینك اوچنچی
جلوسی - یکچیچری تشکیلات عسکریه سندن بر
عصر صوکر افرانسە قرالی ۷نجی شارل طرفندن
اوروپاده ایلك دائمی اردونك تشکیلی .
- ۸۵۱ ۱۴۴۷ * رکاب همایونده تربیه کورمش اولان آرناوود
(اسکندر بک) ك عصیان، عثمانیلری ۲۰ سنه قاداز
اشغال ایدن آرناوودلق فائله سنك باشلامه سی .
- ۸۵۲ ۱۴۴۸ * ایکنجی قوصوه محاربه مشهوره سی ، ماجارلرک
ملکمزە سوق ایتدیگلری اردولرک ك قوتلیسی

- اولان (ژان ہونیاد) قوماندانسنده کی اردوی
 مراد ٹانینک پریشان ایتھسی .
- ۸۵۳ ۱۴۴۹ * ریاضیون شرقک صوکنجیسی تیمورلنک احفادنن
 مشهور (اولوغ بکک) وفاتی .
- ۸۵۵ ۱۴۵۱ * فاتحک ۲۲ یاشنده اوچنجی دفعه جلوسی، یکیکچریلرک
 تاریخمزده ایلك کوریلان جلوس نجششی ایستهمه لری .
- ۸۵۶ ۱۴۵۲ * بوغاز ایچنده (آنادولو حصاری) نک قارشوسنده
 (بوغاز کسن) دهنیلان (روم ایلی حصاری) نک انشاسی
- ۸۵۷ ۱۴۵۳ * (۱۸) سی اوروپالیر، (۷) سی عربلر، (۵) ی عثمانلیلر
 طرفندن اولمق اوزره ۲۹ دفعه یاپیلان قسطنطنیه
 محاصره لرینک صوکنجیسی، سرور سلاطین اولان
 فاتحک (۵۳) کون محاصره دن صوکر استانبوله
 کیره رک بیزانس ایمپراتورلغنه نهایت ویرمه سی انکلیرلرک
 قرانسه طوپراغندن کاملاً حقیقارلمه سی صورتیه
 یوزسنه محاربه سنک ختامی - قرون وسطانک نهایته
 ایره رک قرون جدیده نک باشلامه سی .

- ۸۶۰ ۱۴۵۵ اوروپاده ایلك کتابک باصیاماسی - انکلترده
 (لانقاسترو یورق) خاندانی آره سنده (چفته کل
 محاربه سی) دهنیلان ۳۰ سنه لک حرب داخلینک
 باشلاماسی .

بعد الهجرة - بعد الميلاد   مندرجات

- ۱۴۵۷ * ۸۶۲ یونانستانك ممالك عثمانیه به الحاقی ، شرقده بیزانسه
داخل اولان مبعجل فاتحك غمردده یونانلیلرك
مرکزینه حاكم اولماسی .
- ۱۴۵۸ * ۸۶۳ صربستانك ایالات عثمانیه صیره سنه کیره رك اوچ
عصر دن فضله ساحه تاریخدن چکیلمه سی .
- ۱۴۵۹ * ۸۶۴ اسفندیار زاده لرك صوك شهر لری اولان (سینوب)ك
عثمانلیلره تسلیم اولمه سی ، قیزیل آحمدلی خاندانك
انقراضی .
- ۱۴۶۰ * ۸۶۵ طربزونك ملك عثمانی به قاتیلما سی .
- ۱۴۶۱ * ۸۶۶ افلاقك دولتمز تابع اولمه سی ، مدلی آطه سنك ضبطی
- ۱۴۶۲ * ۸۶۷ بوسنه نك عثمانلیلر طرفدن ضبطی ، بوشناقلرك
مسلمانانی .
- ۱۴۶۳ * ۸۶۸ استانبولده فاتح جامع شریفك اتمام انشا آتی .
- ۱۴۶۵ * ۸۷۰ هرسك قطعه سنك ممالك عثمانیه به الحاقی - تیمورلنك
صدمه سیله زده لشمس اولان وولغا نهرینك قسیم
سفلاسنده کی (آتون اردو « قیچاق » حكومتك)
ایکی عصر لوق تابعی (موسقووو غراندوقه لنی) نك
استقلالیه روسیه نك ظهوری .
- ۱۴۶۶ * ۸۷۱ اسپانیانك (غرناطه) حكومت اسپلامیه سنده
(الحمراء) سراینك ترینی ، حكمدار لر سالونك اعماری
- ۱۴۶۷ * ۸۷۲ قونییه و ملاحقاتنك ملك عثمانی به علاومه سی ، عثمانلیلرك

- الكبويوك دشمني قره مان سلاله سنك ۱۶۶ سنه
اجراي حكومتدن صوكرا انقراضى - باب على
دهنيلن اك بويوك دائره حكومت اولان صدارت
بناسنك انشاسى .
- ۱۸۷۴ ۱۴۶۹ اسپانيا خرستيان حكومتلرندن (آراغون) ايله
(قاستيل) ك ازدواج صورتيله برلشمه لرى ، اسپانيا
اتحادينك باشلانغى .
- ۱۸۷۵ ۱۴۷۰ * استانبولده يكي سراي ايله ثمانية و تته ناملرندە كي
زماننك اك مكمل دارالفنوننى تشكيل ايدن مدرسه لرك
وبيمارخانه نك اكمل انشاآتى .
- ۱۸۷۷ ۱۴۷۲ روسيه حكمدارى اوچنچى ايوان ايله صوك بيزانس
ايمپراتورى قسطنطينك برادرى توماسك قيزى
(صوفى) نك ازدواج لرى ، بوتارنچدن اعتباراً
روسيه حكمدارلرينك بيزانس ميرانى ادعايه
قالقيشمه لرى .
- ۱۸۷۸ ۱۴۷۳ * فاتحك (اولق بلى) محاربه مشهوره سنى قازانمى سيله
ماوراءالنهر دن قره مان حدودينه قدار حكمنى
يوروتن آق قويونلى عشيرتندن اوزون حسنك
سلطنتنه نهايت و يرلمه سى .
- ۱۸۷۹ ۱۴۷۴ * فاتح عصرى افاضل رياضيونندن (على قوشچى)
ناميله معروف علاءالدين علينك وفاتى - برنجى
مرتبه ده احراز كمال ايدن وزراىردن مشهور محمود

- پاشانك اعدامى ، چانداره لى سلاله سنك صوكنجسيى
 خليل پاشادن صوكر ايكنجى عثمانلى وزيرينك قتلى .
 ۱۴۷۵ * ۸۸۰ قريمك اداره عثمانيه به الحاقى ، اوچ عصر قادار قريم
 خانلرينك استانبولدن كوندرلمهسى .
- ۱۴۷۹ * ۸۸۴ اشقودره نك عثمانلير طرفدن ضبطى ، ۱۶ سنه
 دوام ايدن عثمانلى - ونديك حربنك ختامه ايرمهسى
 - ايتالياده او طرانت شهرينى آلهرق استحكاملر يابان
 مشهور كدك احمد پاشانك ايتاليا پرنسلىرىنى تلاشه
 دوشورمه لرى .
- ۱۴۸۰ * ۸۸۵ (مرقات ايله مرآت ، ضرر ايله درر) نام اثرلك
 مؤلف معروفى ، جلال زاده حضر بكدن صوكر ا
 استانبول قاضيسى ، فاتحك تعبيرنجيه (زماننك ابو
 حنيفهسى) شىخ الاسلام ملا خسرو محمد بن فرا
 مرزى ك وفاتى .
- ۱۴۸۱ * ۸۸۶ ردوس ايله بلغراد مستمنا اولهرق آنادولو وروم
 ايليده تعقيب ايتديكى حدود طبيعيه پوليئتيقه سنده موفق
 اولان فاتحك وفاتيه تاريخمذك برنجى دورهسى
 نك ختامى ، استانبولده يكيچر يارك ، آنا دولوده
 جم سلطانك عصيانلرى ، بروسه نى ضبط ايدن كوچوك
 شهزاده جمك نامنه خطبه او قوته رق ، پاره باصدير رق
 ۱۸ كونلك حكومت قورمهسى .

۸۸۸ ۱۴۸۳ آلمانیا ده (ره فورمه) ده نیسان اصلاحات دینیہی
اور تاپہ قویارق (پروتستان) مذہبی تأسیس ایدن
(مارتہ لوتر)ک ساقسونیا ده تولدی .

۸۹۰ ۱۴۸۵ مصرک چرکس کواہ من حکومتیله عثمانلیلر آره سنده
بش سنہ دوام ایدن قانلی محاربہ لریک باشلامہ سی -
انکلتزہ ده ایکی کل محاربہ سنک ختامیله تودورخاندا
ننک تأسی .

۸۹۲ ۱۴۸۶ * اسپانیانک صوک مسلمان حکومتی (بنی احمر)
امیری طرفندن ایدیلان استمداددن برسنه صوگرا
استانبولدن اسپانیا صولرینه کال رئیسک دونانما
ایله کوندلمہ سی - هر قاً تورک ، دیناً شیعی اولان
صفوی عالہ سنندن (شاه اسماعیل)ک تولدی .

۸۹۳ ۱۴۸۷ * شرق وغربک واقف افکاری فاتحک معلمی ملا
کورانی نامیله معروف مولانا احمد بن اسماعیل -
الکورانی (نک وفاتی ، جنازه نمازنده سلطان
بایزیدک بالذات بولونمہ سی - پورتکیز کمیچیلرندن
(بارتہلمی دیاز)ک آفریقای جنوبیله امیدروننی
کشف ایتمہ سی .

۸۹۷ ۱۴۹۱ ۲۶۲ سنہ دوام ایدن بنی احمر دولت اسلامیه سنک
انقر اضیله خریستیان اسپانیا حکومتک اتحادی ، مرکز
حکومت اولان ضرناطربی قرال فردینانده تساییم

- ايدرك وطنندن آغلايه آغلايه آريلان صوك امير
(عبدالله الصغير) هوالده سنك :- آغلا اوغلوم آغلا!
وطننى ار ككجه مدافعه ايدمه ينلره سنك كى قارىجه
آغلامق ياراشير « ديمهسى .
- ۱۸۹۸ ۱۴۹۲ اسپانيا حكومتى نامنه جنوملى (قريستوف قولومب)
ك غرېدن هندستان يولنى بولمق سوداسيه آمريقايى
كشفايتمى - روسيه نك دولتمزله ايلك مناسباته
كېريشمهسى .
- ۹۰۰ ۱۴۹۴ (اوستريا ، فرانسه ، اسپانيا) خاندانى آره سنده
۲۵ سنه دوام ايدرك قرون جديده نك ايلك بويوك
حربنى تسكيل ايدن ايتاليا محاربه لرينك باشلاماسى .
روس شواليه لرينك اغفالنه آلدانه رق جنوبى فرانسه
ايله شمالى ايتالياده (۱۳) سنه اليم براسارت حياتى
كچيرن جم سلطانتك (پاپا آلکساندر بورجيا) نك
ويرديكى زهرله (ناپولى) شهرنده ارتحالى .
- ۹۰۴ ۱۴۹۸ * فرانسه ده اورله آن خاندانك باشلاماسى - پورتگيز
كيجيلرندن (واسقوده غاما) نك اميد بروتى
دولاشه رق ايلك دفعه بحر محيط هندیيه وهندستانه
واصل اولمىسى - مورده ساحل لرينك ضبطى ، كمال
وبوراق رئيسلرك قهرمانلقرىنى موجب اولان ونديك
حربنك باشلاماسى .
- ۹۰۶ ۱۵۰۰ * شاه اسماعيل طرفندن مركزى (اصفهان) اولمق

اوزره قافقاسيه دن بصره كورفيزينه قادار بويوك
برحكومت اولان (دوات صفويه) نك تشكلى -
تەركجه شعر سويله ينلرك ك مشهورى (على شيرنوائى)
نك وفاتى .

معمار كمال الدين طرفندن بايزيد جامع شريفنك اتمام
انشاآتى ، ايلك نمازينك سلطان بايزيد ثانى طرفندن
قيديرلمهسى .

قولومبدن صوكر آمريقابى دولاشان فلورانسه لى
۱۵۰۷ ۹۱۳ (آمريغو وه سپوجى) نامنه اضاقله ايلك دفعه بر
فرانسز جوغرافيا شناسى طرفندن ياكلش اوله رق
آمريكا اسمنك استعمال ايدلمهسى .

تور كيناده (قيامت صغرى) ناميله معروف ، امثالى
۱۵۰۹ ۹۱۵ كورولمه مش درجه ده شدتلى زلزله وقوعه كله رك
۴۵ كون دوام ايمهسى ، استانبولده ۱۰۹ جامع
ايله ۱۰۶۷ خانه ييقيله رق ۶۶۵ بيك نفوسك هلاكى
روم ايلي و آنادولوده پك چوق قصبه لرك خراب
اولهسى

پدرى سلطان بايزيدك اورتانجه برادرى احمد
۱۵۱۲ ۹۱۸ سلطانه ترك سلطنت ايدم جكنى خبر آلان كو چوك
شهزادهسى سليم سلطانك پدرى عليهنه قيامى ،
يكيچريلرله استانبول اهاليسنه استناداً پدرينى خامه

- مجبور ايله يهرك تاريخ مزده ايلك خلع كيفيتتـك
وقوعى، ياووزك جلوسيله تاريخمك ايكنجى، جهانك
لك دوره سنك باشلامهسى .
- ۹۱۹ ۱۵۱۳ * آمريكانك كشفندن صوكر اسپانيوللارك (آب حياه)
آرامق ايچون آلتى اوسته چويردكارى آمرىقاده
باطاقلقره وارنجبه قدر تصادف ايتدكارى بوتون
صولره داله رق بيقانمه لرى .
- ۹۲۰ ۱۵۱۴ * سليم اولك ايران سفر كيرنده چالديران ظفر
مشهورى قازانمىسى ، سنيلكك شيعيلكه غلبهسى
تبريزده ياووز نامه خطبه اوقونمىسى .
- ۹۲۱ ۱۵۱۵ * عثمانلير طرفندن مرهشده ذوالقدره خانداننك
اورته دن قالديرلمىسى - كوردستان فتوحاتنك باشلاماسى
- ۹۲۲ ۱۵۱۶ * ياووز سلطان سليمك مصر يولى اوزرنده حاب ايله
شام طرفلرني ضبط ايمىسى - قوين ساعتك
ايچادى - اسپانياده هابسبورغ خانداننك باشلامهسى
- ۹۲۳ ۱۵۱۷ * ياووزك مصرى ضبط ايمه سيله چركس كوله من
حكومتك زواله اوغراماسى ، خلافت اسلاميه نك
آل عباسدن آل عثمانه انتقاليله سليم اولك ايلك
خليفه عنوانى قازانمىسى - اسپانيوللارك آفريقا
زنجيلرني استخدام ايچون آمرىقا يه كوتورمه لرى
بوتاريخدن اعتباراً ۱۹نجى عصره قدار دوام ايدن
اسراى زنجيه تجارت ظالمه سنك باشلامهسى .

۹۲۶ ۱۵۱۹ * مؤرخلردن (هشت بهشت) نام تاريخ مشهور صاحبي

(ادریس بتلیس) نك وفاتی - توقاد طرفنده بوزوق

اشقیاسندن جلال اسمنده بریسنك مهدیلک ادعاسنه

قالقیشمه سی ، ایلک دفعه جلالیلکک ظهوری .

۹۲۷ ۱۵۲۰ * سلیمان قانونینك بلغرادى ضبطی - فرانسه ایله

آوستریا آره سنده کی رقابتك شدتلمه سی ، (فلمنك

بلجیقا ، بورغونیا ، اسپانیا ، ناپولی ، آوستریا ،

بوهمیآ ، آمریکا) ممالکنه صاحب آلمانیا ایمپراتوری

شارلکن و خلفی ایله فرانسه قرالی برنجی فرانسه

وخلفی آره سنده ۳۹ سنه سورن حربك باشلاماسی

- پورتکیزلرك بحر محیط هندی ساحلارنده ایلک بیوک

مستملکات، ایمپراتورلغنی تأسیس ایتمه لری .

۹۲۸ ۱۵۲۱ * بیوک و محتشم عنوانلریله یادایدیلن سلیمان قانونینك

ردوسی شوالیه لرالندن ضبطی - فاتح جامع شریفنی انشا

ایدن معمار آياس ایله شاعر ، حکیم شاه « قزوینی »

نك ارتحاللری - اسپانیوللرك مکسیقایى ضبط ایده رك

(آرتنهك) مدینتی ایله حکومتته نهایت ویرمه لری .

۹۲۹ ۱۵۲۲ * پورتکیزلی (مازهلان) هیأت سفریه سنك اوج

سنده ایلک دور عالم سیاحتنی اكمال ایتمه لری .

۹۳۰ ۱۵۲۳ * تجدد و انتباهی حمایه ایدنلردن اسمنی ۱۶ نجی عصره

ویردیرمکه موفق اولان پاپا ۱۰ نجی (لهئون) ك

وفاتی - قالمار اتحادینی بوزارق اسوه چی دانیمارقه

مندرجات	بعد الھجره	بعد المیلاد
تابعیتندن قورنارمق ایچون زادکاندن (کوستاوازا) نك عصيانی ، اسوچده وازا سلاله سئك باشلامه سی سلطان بایزیدك ریاضیه خواجه سی مشهور ریاضیو ندن (میرم چلی) نك وفاتی .	۹۳۱	* ۱۵۲۴
شارلکن ایله برنجی فرانسو نك یاپدینی (پاپیه) محاربه سنده فرانسو نك اسارتی ، عثمانلی پادشاهندن استمدادی ، سلیمان قانونینك مهاج مظفریتیه بحارستانك حمایه عثمانیه به کیرمه سی - شمالی هندستانده ، ده هلیده طوپال تیمورک دردنجی اوغلی - میرانشاه سلاله سندن ظهیرالدین محمد بابر شاهک بویوک موغول دولتنی قورمه سی - (زنبیلی مفتی) نامیله معروف مولانا (علی جمالی) نك ۲۳ سنه لک مشیختندن صوکرار اتحالی .	۹۳۲	* ۱۵۲۵
آلمانیاده پروتستان مذهبك ظهوری .	۹۳۳	۱۵۲۶
اوستریانك پایتختی اولان (ویانه) نك سایمان قانونی طرفندن برنجی دفعه محاصره ایدلمه سی .	۹۳۶	* ۱۵۲۹
ایتالیانك اک بویوک مؤلفین سیاسییه سندن (پرنس) عنوانی اترك مؤلفی مشهور (ماکیاوول) نك وفاتی .	۹۳۷	۱۵۳۰
سلیمان قانونینك آلمان سفری ، اوستریا حکومتی ایله عقدایتدی کمز برنجی معاهده ایله اوستریانك حمایه عثمانیه به کیره رک ویرکویه باغلانمه سی - اسپانیولارک « پرو » نی ضبط ایدرک « اینقا » مدینتیه خاندانه	۹۳۹	* ۱۵۳۲

نهایت ویرمه لری .

۹۴۰ ۱۵۳۳ * سپاهی زاده مدلیلی ، (بارباروس خیرالدین پاشا)
 نامیله معروف (حضر رئیس) ک کملریله جزائر دن
 استانبوله کله رک جزائر بکک بکی نصب اولونمسی -
 مفتی الثقلین کمال پاشا زاده ادرنه لی (ابن کمال احمد
 شمس الدین) ک سکیز سنه لک مشیختندن صو کرا
 وفاتی .

۹۴۱ ۱۵۳۴ * سلیمان قانونینک عراقین سفری ، بغدادی فتح ایتمه سی -

پروتستانلغک بر شعبه سی (آنغلیکانیزم) مذهبک
 واضعی « مارتین لوتر » ک اینجیلی المانجه یه ترجمه ایده رک
 آلمان ادبیاتنده ده مهم بر انقلاب وجوده کتیرمه سی
 دولت عثمانیه ایله قرانسه آره سنده تجارت معاهده سنک
 ۹۴۱ ۱۵۳۵ *

عقدی ، عهد عتیقه ده نیلن امتیازات اجنبیه نک
 باشلانغیجی تشکیل ایدن (۱۵۳۵) قایتولاسیونلری
 ۹۴۲ ۱۵۳۵ * اون ایکی سنه دنبری مقام صدارتده فوق العاده

شهرت صاحبی اولان سلیمان قانونینک کسوکلی
 صدراعظمی ابراهیم پاشانک قادیان آنتریکه سنه قربان
 اوله رق قتل ایدله سی .

۹۴۳ ۱۵۳۶ * اندلس مسلمانلر دن ۱۸ بیگ اهل اسلامی اسپانیولارک

ظلمندن قورتاراراق آفریقا قیدلرینه نقل ایدن
 مشهور « بارباروس خیرالدین » پاشانک قپودان دریا
 نصب اولونمسی .

مندرجات	بعدالهجره	بعدالميلاد
قبودان دريا (بارباروس خيرالدين) پاشانك (روزه) مخاربه بحريه سنى قازانه برق و نديك قابودانى مشهور (آندريادوريا) دن آق ده كيز حاكملىكى الله ايمه سى - اسپانيوللارك قولوميا قطعاه سنى ضبط ايله مه لرى .	۹۴۵	* ۱۵۳۸
مصر بكاربكي خادم سليمان پاشانك ۷۰ كى ايله سويشدين هند صولرينه دوغرى حركتى ، عثمانلى نفوزينك هندستانه قادار ياياماسى - (اغناس دولويولا) اسمنده بر اسپانيول طرفندن قاتوليكله مدافعه ايجون (جزويت) جمعيتك تاسيسى .	۹۴۶	* ۱۵۳۹
اسپانيوللارك (ونه زوتللا) ايله (شيلي) قطعاه لرى ضبط ايمه لرى .	۹۴۷	۱۵۴۰
مجارستانك كاملا اداره موزه كچمه سى ، ۱۶۶ سنه عثمانلى التده قالان (بودين) ايلك والى اوله رق بغداد بكاربكي سليمان پاشانك كوندرلمه سى - عثمانلى دوناماسيله آق ده كيزده سلطنت سورن بارباروسك صوك غزاسى اوله رق شارلكنه تابع « نيس » قاهه سنى فرانسه نك طلبى اوزرينه طوبه طوتمه سى .	۹۴۸	* ۱۵۴۱
سليمان قانونينك دور و سلطنتنى ايكي به آيران مشهور « خرم » سلطانك دامادى رستم پاشانك صدارتى	۹۵۱	* ۱۵۴۴
ابن كالدن صوكرا معلم نانى اطلاق ايديلن مولانا (ابوالسعود عمادى) نك مشيختى .	۹۵۲	* ۱۵۴۵

- ۹۵۳ ۱۵۴۶ * دور قانونینک اک بویوک قاپودانی (بارباروس خیرالدین پاشا) نک وفاتیلہ بشکطاش ساحاندہ کی نربہسنہ کومولہسی - پروتستان واضعی (مارتن - لو تر) ک ارتحالی .
- ۹۵۴ ۱۵۴۷ آلمانیہ قاتوایکلیکتی تمثیل ایدن (شمارلکن) ایلہ پروتستانلر آرمسنده ظہور ایدن مذہب محاربہ لرینک باشلامہسی - مدہش ایوان نامیلہ معروف روسیہ ایمپراتوری دردنجی ایوانک (چار) یعنی (قبصر) عنواتی آلمہسی .
- ۹۵۹ ۱۵۵۱ * طمشوارک فتحیلہ ممالک عثمانیہ الحاقی .
- ۹۶۰ ۱۵۵۲ * اوروپا لیلرک (روقزہ لان) دیدکلری (خرم سلطان) ک دامادی (رستم پاشا) ایلہ قوردقلری تزویرات اویونیلہ ولی عہد سلطنت قردمان والیسی شہزادہ مصطفی سلطانک قرق یاشندہ مظلوماً اعدامی - روسیہ چاری و نجی ایوانک (استرایچ) نامیلہ بزمیکچریلر کی عسکری براوجاق تاسیدی .
- ۹۶۲ ۱۵۵۴ * دولت عثمانیہ ایلہ دولت ایرانیہ آرمسنده ایلمک معاہدہ صاحبیہ نک عقدی .
- ۹۶۳ ۱۵۵۵ آلمانیادہ پروتستانلرلہ قانونیکلر آرمسنده عقد ایدیان (آوغسبورغ) مصالحہ سیلہ پروتستانلرہ حریت مذہبیہ اعطاسی .
- ۹۶۴ ۱۵۵۶ * (مرآت الممالک ومحیط) نام اثر لک مؤلفی ، کاتبی رومی

- (سیدی علی رئیس) ك دونانمسی ہند
 سولرندہ داغیلویرنجہ ۷۰ کشیک آرقاداشی ایله
 قرہ دن یوله چیقہرق اوچ سنہلك سیاحتندن صوکر
 استانبولہ عودتی - داخلی وخارجی موفقیتمسزلیکی
 اوزرینہ یاسہ دوشن شارلکنک ترک سلطنت ایتیمسیله
 هابسبورغ عائله سنک (آوستریا - اسپانیا هابسبورغ غیری)
 نامیلہ ایکی به ایرمسی .
- ۹۶۵ - ۱۵۵۷ * سلیمانیه جامع شریفنک اتمام انشا آتی - ایکی صدر
 اعظمه برولی عهدک قتلنه ، ایکی شهزاده نك یکر
 یکرینہ قارشو خصومتنه بادی اولان (خرم قادین) ك
 وفاتی .
- ۹۶۷ ۱۵۵۹ فرانسه و آوستریا خاندان رقابتنك برنجی دورہ
 سنده کی محاربه لرینک (قاتو قامبرہ زی) مصالحه سیله
 ختامه ایرمسی .
- ۹۶۹ ۱۵۶۱ * قہوہ نك ملکمزده ظہوری .
- ۹۷۰ ۱۵۶۲ * فرانسه قاتولیک لرلیله پروتستانلری آرمسندہ ایلك
 مذهب محاربه سنک ظہوری ، قاتولیک لرك پروتستانلر
 قارشو یاپدقاری (واسی) قتل عامی - (لیلی ایله
 مجنون) افسانہ سی و (حدیقه السعدا) نام اثر لرك
 صاحبی عاشق جکر سوخته ، شاعر شهیر (فضولی)
 بغدادی) نك وفاتی .
- ۹۷۲ ۱۵۶۴ * مالطہ آداسنک دونانماضر طرفندن محاصرہ سی ،

- بازاروسك چراقلرندن (طورغود رئيس) ك
 شهادتى - پروتستانلىك برشعبهسى « قالوه نيزم »
 مذهبىك مؤسسى فرانسز (قالوه ن) ك وفاتى - مشهور
 صوقوللو محمد پاشانىك صدارتى .
- ۹۷۴ ۱۵۶۶ * عثمانلى پادشاهلرينىك اك بختيارى (۴۸) سنه سلطنت
 سوره رك ۱۱۰ مليون عثمانلى تبعه سنه مالك بولونان
 سليمان قانونينىك صوك سفرى اولان (سيكه توار)
 قلعه سىك ضبطى كونى اردو كا هده وفاتى ، سليم ثانىنىك
 جلوسى مناسبتيله يكي چريلرك شهزاده جامع شريفى
 او كنده جلوس بخشى اچون عصيان ايده رك پادشاه
 آلاينى دوردير مالى ، ساقرىك فتحى .
- ۹۷۶ ۱۵۶۸ * يمنده آل مطهرىك عصيانى ، حبش بكلىر بى اوزدمير
 اوغلى عثمان پاشانىك يمنه كوندرلمهسى .
- ۹۷۸ ۱۵۷۰ * يمنىك كاملاً عثمانلى اداره سنه كچهسى - ياووزو قانونى
 طرفلرندن كشاد ايديله رك كنديسى بر عصر ، كولكهسى
 ايكنجى بر عصر دوام ايدن جهان كيرلىك دوره
 تاريخى منرى سياست عالمانه سيله پاشانان صوقوللو
 محمد پاشانىك (دون - وولغا) تهرلىرى برلشديره جك
 قنال ايله سويش قنالى آچق تشبته مانع اولان
 قبريس محاصره سنه باشلانمىسى .
- ۹۷۹ ۱۵۷۱ * قبريسك فتحى ، اينه بختى محاربه مشهورهسى ، مشهور
 قايسج على پاشانىك قابودان دريا نصب اولونمىسى .

- ۹۸۰ ۱۵۷۳ فرانسه قاتولیکلرینک پروتستانلره قارشى اجرا
ایتدکلىرى « سن بارتلمى » قتل عامنده ۲۰ بىيک
پروتستانک تلف ايدلمهسى - لهستانده ياکلون سلاله
سنک انقراضيله زادکان طرفندن قرال انتخابنىک
اصول انخاذا اولونمہسى .
- ۹۸۲ ۱۵۷۴ * تونسک فتحيله بنى حفص سلاله سنک انقراضى -
اوتوز سنه قادار مشيختندن صوکر ابوالسعود اقمدينک
وفانى .
- ۹۸۵ ۱۵۷۷ * اون ايکى سنه دوام ايدن ايران - عثمانلى محاربه لرینک
باشلامهسى .
- ۹۸۶ ۱۵۷۸ * امور داخلیه سنه مداخله مقصديله فاسه عسکر
چيقاران پورتکيز قرالنه قارشى عثمانلى اردوسنک
(وادى السبيل) محاربهسى قازانمہسى . فاس
حکمدارينک عثمانلى سونکولريله مملکتنه صاحب
اولمہسى .
- ۹۸۷ ۱۵۷۹ * اوچ پادشاه زماننده اون بىش سنه - مقام صدارنده
ابقای نام ايدن صدر مشهور صوقوللو محمد پاشانىک
عرضحال ویرن بر مجذوب طرفندن خنجرله قتلى
- قاتولیک (اسپانيا) يه تابع پروتستان (فلمنک) ک
دوچار اولدینى تضييقدن دولايى عصبانى ، ايلات
متحده ناميله مستقل برجهوريت تشکيل ایتمہسى -

- ۹۹۰ * ۱۵۸۲ کورجستان طرفلرينك عثمانيلر طرفدن ضبطى .
 اوچيوزى متجاوز (جامع ، مدرسه ، عمارت
 خيمته خانه ، صوگمري ، کوپرى ، سراى ، کاربان
 سراى ، انبار ، حمام ، تربه) انشا ايدن عثمانيلرک
 بويوک صنعتکاری معمار (سنان) ک ۱۱۰ ياشينده
 وفات ايديرک اک محتشم آبدؤ صنعتى اولان (سليمانيه)
 جوارنده کى تربه سنه دن اولونمىسى - باقى طبقهسى
 سرآمدان ادباسندن (خمسة) صاحبي « يحيى بك » ک
 وفاتى - پاپا ۱۳ نجى غره غووار طرفدن (زوليهن)
 تقويمک خطاسنى اصلاح صورتيله « افرنجى تقويم »
 ناميله غره غووار تقويمک تربى - مشهور سنت
 دوکوننده مراد ثالثى اکلنديرن اويونجيلرک
 يکيچرى اوجاغنه ادخال صورتيله اوجاق نظاماتنه
 ايلک ضربه نك اينديرلمىسى .
- ۹۹۲ * ۱۵۸۴ شمالى آمرىقاده انکلز لرك (ويرژينى) ناميله ايلک
 مستملکه لرينى تاسيس ايمه لرى .
- ۹۹۳ * ۱۵۸۵ ايران محاربه لرى ائناسنده قافقاسيه ده مشعله محاربه
 معروفه سنى ياپا پهرق خارق العاده قهرمانلقلرک کوسترن
 صدر مشهور اوزدمير اوغلى عثمان پاشانک وفاتيله
 ديار بکرده کوموله سى .
- ۹۹۶ * ۱۵۸۷ شمالى انکلتره پروتستانلرى طرفندن قوغولان

- اسقوجيا قراليجهسى قاتولىك « ماري استوارت » ك
انكلمتره قراليجهسى (اليزابت) طرفندن ۱۹ سنه
مجبوسيتدن صوكرام اعدام ايدلمهسى .
- ۱۵۸۸ ۹۹۷ اوروپانك الكوتلى قاتولىك قرالى ايكنجى « فيليب »
طرفندن ، الك قوتلى پروتستان حكمدارى (اليزابت)
اوزرينه كوندريلان (نامغلوب آرامادا) دنيان بويوك
دونانماك مغلوبيتيله انكلمتره نك تهلکه دن قورتولمىسى -
ميقروسقوب وبوبانك ايجادى .
- ۱۵۸۹ * ۹۹۸ ۱۲ سنه دنبرى دوام ايدن عثمانلى - ايران محاربه لرني
ختاه ايرديرن فرهاد پاشامصالحه سيله (آذربايجان
وشيروان) ك اداره عثمانيه انتقالى - فرانسه ده
(والوا) سلالهسى يرينه (بوربون) عائله سنك كچمهسى
- ۱۵۹۴ * ۱۰۰۳ اون درت سنه دوام ايدن اوستريا - عثمانلى سفر
طويلى اتناسمده عثمانلى آقنيجيلرينك كاملا محسو
اولمى سيله آقنيجيلغه بوتاريخدن اعتبار انهايت ويرلمهسى .
- ۱۵۹۶ * ۱۰۰۵ اكرى قلمه سنك ضبطى ، عثمانلى اردوسنك اوستريا
ليلره قارشى (خاچ اووا) محاربه مشهوره سنى
قازانمىسى .
- ۱۵۹۸ ۱۰۰۷ فرانسه - اوستريار قابتنك ايكنجى دوره سنك
« وهرهون » عهدنامه سيله نهايتلمهسى - آناطولىده
جلاليلرك چوغالمهسى - فرانسه ده قرق سنه دوام
ايدن مذهب محاربه لرنيك (نانت فرمان) ايله

- ختام بولمەسى ، پروتستانتلارە سربىستى وجدان
ويرلمەسى .
- ۱۰۰۸ ۱۵۹۹* عثمانلى ادبىياتىنىڭ ايكنىچى دورەسىنى آچان معروف
شاعر لىرمىزدىن (عبدالباقي) ايله (تاج التواريخ) صاحبي
ايلك رسمى وقمە نويسىمىز شىخ الاسلام حواجه
(سەدالدين) و (كنه الاخبار) مؤلفى مشهور مؤرخ
(عالى) افنديلىك وقاتلىرى - هندستان ايچون ايلك
انكلىز قومپانيەسىنىڭ تشكىلى
۱۰۰۹ ۱۶۰۰ ترمو مترونك ايجادى .
- ۱۰۱۰ ۱۶۰۱* (قنيزه) قلەسىنى (۵۰) بيك آوستريالى يە قارشى
(۴) بيك كيشى ايله قهرمانجه (۷۰) كون مدافعه
ايدىن (مشهور تىرياكى حسن پاشا) نك دشىمنى
قاچىرماسى .
- ۱۰۱۱ ۱۶۰۲ فلمنكلىلر واسطەسىلە چايك اوروپايە ادخالى .
- ۱۰۱۲ ۱۶۰۳ انكلىزەدە (تودور) خاندانى يرينە استوارت عائله
سنىڭ كچمەسى .
- ۱۰۱۳ ۱۶۰۴ فرانسىلىك شىمالى آمىرىقادە يرلشمەلىرى - هند
ستان ايچون ايلك فرانسىز قومپانيەسىنىڭ تأسىسى .
- ۱۰۱۴ ۱۶۰۵* درسعادتدە توتون استعمالنىڭ تەمىنى - مشهور
شاعر لىرمىزدىن روحي بغدادىنىڭ وفاتى
- ۱۰۱۵ ۱۶۰۶* اون درت سنە دوام ايدىن عثمانلى - آوسترياحر-

- بليزنيك (زيدواتوروق) معاهده سيپله ختامه ايرمه
سى ، اوستريانك دولتمزه ويرمكده اولديني وير-
كودن قورتولمى - تله سقويك ايجادى .
- ۱۶۰۹ * ۱۰۱۸ استانبولده معمار محمد اغا معرفتيله آتى منارولى
سلطان احمد جامع شريفنه باشلانمى
- ۱۶۱۱ * ۱۰۲۰ آبادولى بي باشدن باشه دولاشه رق يوز بيكارجه
جلالى بي محو ايدن صدر مشهور قويوجى مراد
باشانك ديار بكرده وفاتى .
- ۱۶۱۳ ۱۰۲۲ روسيه ده حرب عمومى به قادار دوام ايدن رومانوف
خاندانك باشلامى - ممالك عثمانيه ده شراب
آيش و يریشنك منى .
- ۱۶۱۶ ۱۰۲۵ انكلتره ده تاريخ ادبيات عالمك اك بيوك داهيلرندن
(ويليام شكسپير) ايله اسپانيا دباسندن (دون كيشوت)
مؤلفى (سروانتس) ك وفاتلى
- ۱۶۱۷ ۱۰۲۶ شهزاده لرك طشره مناصبه كوند رلمى قاعده سنى
الغا ايدن ، خاندانك اك بويوكنه سلطنتك قلمه سنى
تأمين قيلان (فانون وراثت) ك سلطان احمد اول
طرفندن قبولى .
- ۱۶۱۸ ۱۰۲۸ بوهميانك مركزى اولان پراغده پروتستانلرك
قاتوليك اوستريا مامورلرني حكومت قوناغى
نجره سندن آتمه لريله ظاهرأ مذهبي ، حقيقتده
سياسى اولان (۳۰) سنه حرب بليزنيك باشلامى .

مندرجات	بعد الميلاذ	بعد الهجره
برودتك شدتندن اسكدارله سراى برونى آره سنك دو نماسى ، استانبولدن قارشو طرفه ده كيزدن يورويه رك كچيله بيله جك بر حاله كلسى .	* ۱۶۲۰	۱۰۳۰
ابتدا اصلاحات عسكريه تصورنده بولان (كنج عثمان) ناميله معروف عثمان ثاينك عليهنه وقوعه كلن يكي چرى عصيان مدهشيله تختندن اينديريله رك يدى قله ده فجميع بر صورتده شهيد ايدلمه سى ، پادشاهك انتقامنى المق بهانه سيله عصيان ايدن ارضروم بكر بكي آبازه محمد پاشانك اورتالغى قانه بويامسى .	* ۱۶۲۱	۱۰۳۱
انكترده فلسفه جديده نك مؤسسى (فرانسوا باقون) ك وفاتى .	۱۶۲۶	۱۰۳۶
سيارم لرك دونديكى ايلرى سورده آلمانىالى (كه پلار) ك وفاتى .	۱۶۳۰	۱۰۴۰
سلطان مراد رابعك استانبول ايله آنادولى آسايشنى يولنه قويماق اچون اجراءت شديديه كيريشمه سى - فرانسه ده ايلك (غازهت ده فرانس) ده نيلن غزته دن ايلك نسخه نك انتشارى .	۱۶۳۱	۱۰۴۱
استانبولده (۲۰) بيك خانه نك يانمه سنى موجب اولان حريق كيرك ظهورى ، قهوه خانه لرك سدى ، توتون اچنلرك اعدامى ، قتل ايديان شيخ الاملك برنجيسى اولان (اخى زاده حسين	* ۱۶۳۲	۱۰۴۲

مندرجات	بعدالميلاد	بعدالهجره
افندی) نك عصيانہ طرفدار لغندن ٹولديرلمهسى . روس قازاقلرينك (۶۰) سنه ظرفنده شمالى آسيا نى بحر محيط كويره قادار كشف واستيلالرى .	۱۶۲۳	۱۰۴۳
اك بيوك عثمانلى شاعر آتشرين زباني عمر نفعينك بايرام پاشاي هجوندن دولايي قتلى .	* ۱۶۳۴	۱۰۴۴
مراد رابعك (روان) قلعهسى ضبط ايقمىسى - فرانسه باش وكيل مشهورى قاردينال ريشيليونك (آقاده ميا) دهنيلن فرانسه انجمن علميسنى تاسيس ايقمىسى .	* ۱۶۳۵	۱۰۴۵
مراد رابعك همتيله ايران حكمدارى شاد عباس طرفندن استيلا ايدلمش اولان بغدادك (۴۰) كون مخاصره دن صوكره عجملردن قورتارلمسى ، بو كونكى حدود اوزرينه، ايرانيارله (قصر شيرين) معاهده سنك عقدى .	* ۱۶۳۸	۱۰۴۸
انكليز قومپانيه سنك (مادراس) تجارت محافى تاسيس ايدىرك هندستان معاملاتنه مركز ياپمىسى .	۱۶۳۹	۱۰۴۹
ممالك عثمانيه ده انفيه استعمالى ، ديوشيرمه اصولنك تركى - اسپانيادن آريله رق مستقل بر قراللق تشكيل ايدن پورتكيزده بر آغانس سلاله سنك باشلامسى .	* ۱۶۴۰	۱۰۵۰
دينانك محورى اطرافنده دونديكنى اثبات ايدن ايتاليان رياضيونندن مشهور (غاليله) نك وفاتى .	۱۶۴۲	۱۰۵۲

مَندرجات	بَعْدَ الْمِيلَادِ	دَا لِهَجْرَه
ادبيات و شرعياتده يد طولی صاحبي ، اوچ دفعه ده يکرمی سنه قدر مشيخت ايتمش اولان شيخ الاسلام يحيي افندينک وفاتی - ايتاليا حکمت شنا ساندن (ئوريجهللی) نک (بارومترو) بي ايجادي .	* ۱۶۴۳	۱۰۵۳
کريد سفرينک باشلانغيجي اولان (حانيه) نک الی کون محاصره دن صکره ضبطی	* ۱۶۴۵	۱۰۵۵
سموروعنبر مرقليسی ايکنجی ابوالسلاطين ابراهيم اولک يکيچريلرک مدهش عصيانلری نتیجه سی اوله رق خلعيله فجع بر صورتده قتلی - انحطاط عثمانی اسبابی حکیمانہ بر صورتده بيان ايدن تورک موتسکيوسی قوچی بکک وفاتی - دانمارقه ، اسوچ فرانسه مداخله سیله اوزايه رق فرانسه - آستريا رقابتی اوچونجی دورده سی تشکيل ايدن (۳۰) سنه حر بلرينک ختامه ايرمسی ؛ بوتون پروتستانلرک حریت مذهبيه قازانمهلرینی ، اسويچره ايله فامنک جمهوريتلرينک تصديقی تأمین قیلان (وهستفاليا) معاهده لرینک عقدی	* ۱۶۴۸	۱۰۵۸
انکلترده (۱۶۴۸) انقلابنک ظهوريله استوارت عائله سندن قرال برنجی شارلک اعدامی ، اختلا - ليلرک رئيسی (قروموهل) ک جمهوریتی اعلان ايتمی	۱۶۴۹	۱۰۵۹
محمد رابعک والده سی ترخان سلطان طرفدارلرينک بويوک والده سی کوسم سلطانی بوغمه لری - انکلیز	* ۱۶۵۰	۱۰۶۱

- باقون ايله برابر فلسفه حاضره نك باباسى فرانسز
(ده قارت) ك وفاتى
- ۱۰۶۱ ۱۶۵۱ * طرخونجى لايحه سى ناميله معروف دولتمزك ايلك
مفصل بودجه سنى تنظيم ايتدين (طرخونجى احمد
پاشا) نك صدارتى
- ۱۰۶۳ ۱۶۵۲ لهستانك عاقبت اليه سنى حاضر لايان زادكانك مجلس
اعضاسندن برينك مخالفتيله مذاكراتى دورديران
(ليبه روم وه تو) امتياز مشنومنى يا قلامه لرى
- ۱۰۶۶ ۱۶۵۵ * يكيچريلرك طليله سرايده ايشلريته كليه نلرك تولد -
يريله رك جسدرينك سلطان احمد ميداننده كى چنار
آغاچنه آصيلماسندن كنايه اوله رق تاريخمزدده (وقعه
وقوافيه) ناميله معرف وقعه نك ظهورى - دولتمزى
بحران سياسيدن قورنارمق مقصديله مشهور كوبريلى
محمد پاشانك صدارته كتيرله سى
- ۱۰۶۷ ۱۶۵۶ * علوم عربيه و شرعيه ده ، فنون رياضيه و طبيعيه ده
اصول تاريخ و جوغرافيا ده يدطولى صاحبي مؤلفين
مشهوره عثمانيه دن كاتب چلبى ناميله معروف (حاجى
مصطفى خليفه) نك وفاتى
- ۱۰۶۹ ۱۶۵۸ * آازه حسن پاشاو رفقاسنك اعدام لرى - ايكي مليون
نقوسنى (دهلى) پايختنى جسيم سوريه ، كوزل جامعلر -
يله محشم سرايلريله ، تخته سالونى ايله سوسله يه رك
بوپوك موغول حكومتنى دور عظمتنده براقان

- شاه جهانك وفاتى .
- ۱۰۷۰ ۱۶۵۹ * يكي جامع شريف معماری مشهور معمارباشى قوجه
قاسم آغانك وفاتى
- ۱۰۷۰ ۱۶۶۰ روسيه دوقه اغنك لهستان حاكمتندن قورتيله رق
استقلال قازانمىسى - انكلترده جمهوريتك افلاسيلاه
استوارت عائله سنك قرال تختنه اعاده سى .
- ۱۰۷۲ ۱۶۶۱ * بش بچق سنه لك صدارتنده (۳۰) بيك كيشى اعدام
ايدن كوپريلي محمد پاشانك وفاتيله اوغلى فاضل احمد
پاشانك (۲۷) ياشنده صدر وزارت كچمه سى -
ريشاليودن صوكرافرانسه ده رأس كاره كچهرك
وستفاليه و پرده نه معاهده لريله ۳۰ سنه حرب لرينه
نهایت ویرن سياسى شهير قاردينال مازارنك وفاتى
اوسترياليلره قارشى اعلان حرب ايدن فاضل احمد
پاشانك (واسوار معاهده سى) ايله نتيجه لهنن (سن
غوتار) محاربه سى سياسه قازانمىسى .
- ۱۰۷۹ ۱۶۶۸ هولاندا ، انكلتره ، اسوه چك فلاندر مسئله سندن
دولايى فرانسه قرالى ۱۴ نجى لويئيك علمينه اتقا -
قرى اوزرينه برسنه سوردن (نقل وراثت) محاربه -
سنك (اكس لاشاپه ن) معاهده سيلاه ختامه ايرمىسى .
- ۱۰۸۰ ۱۶۶۹ * يكرمى بش سنه دنبرى سوروكله ن كريدك فتحى
انام ايدن (قنديه) نك ايكي بچق سنه محاصره دن
صوكراضبطى ، فاضل احمد پاشانك قنديه معاهده -

- سفی عقدہ موفق اولماسی .
- ۱۰۸۳ ۱۶۷۲ * بوجاش معاہدہ سیلہ فضل احمد پاشانک لہستانی
ویر کویہ باغ-لامہ سی - دولت علیہ نیک اعظمی
کنیشلیکنی بولہرق ۱۵۰ ملیون نفوسہ مالک بر
ایمپراتورلق حالنہ کلہ سی .
- ۱۰۸۷ ۱۶۷۶ * اونیش سنہ مقام صدارتدہ بونناز کوپریلی زادہ
فاضل احمد پاشانک ۴۲ یاشندہ وفاتی - فرانسیزک
ہند قومپانیہ سی طرفدن (بوندیشہ ری) جوارندہ
کی اراضینک مرکز یاپیلما سی .
- ۱۰۸۸ ۱۶۷۷ آلمانیادہ فلسفہ نیک موجودی (اسپینوزا) نیک وفاتی .
- ۱۰۸۹ ۱۶۷۸ فرانسیہ قرالی ۱۴ نجی لوئینک کیریشدیکی حربلر-
دن بیش سنہ دوام ایدن (ہولاندا) محاربہ سنک
(تیمغ) مصالحہ سیلہ ختامہ ایرمہ سی .
- ۱۰۹۰ ۱۶۷۹ انکاترہ دہدہ استوآرت عالمہ سندن قرال ایکنجی شارل
زمانندہ (توزی = محافظہ کار) ، (ویغ = احرار)
نامیلہ معروف ایکی بویوک فرقہ نیک ظہوری .
- ۱۰۹۴ ۱۶۸۳ * صدراعظم مرزیفونی قرہ مصطفی پاشا طرفدن
ویانہ نیک آلتیش کون دوام ایدن ایکنجی محاصرہ سی
لہستان قرالی (ژان صوبیہ سکی) نیک «قالن بہرغ»
صرتلرندہ اردومیزی بوزارق ویانہ بی قورتارمہ سی ،
دور رجعت دنیان اوچنچی دورہ تاریخیہ سنک
باشلانغیجی اولان بوانہزامک تاریخیہ مزدہ ایلک

- دوئەك نەقەھەسى اولمەسى .
- ۱۰۹۵ ۱۶۸۳* ویاھە بوزغونلغى اوزرىنە (وندىك ، لەستان ،
 اوستريا ، روسىيە) حكومتلرىنىك علىمەزە بر
 اتفاق مقدس عقدايمەلرى - صدراعظم قرەھەصطفى
 پاشانىك بلغراددە اعدامى .
- ۱۰۹۷ ۱۶۸۵* ۱۶۶ سنە ادارە مزىدە بولونان مجارستانك مركزى
 «بودىن» ك اوستريالىلر الينە كچمەسى .
- ۱۰۹۹ ۱۶۸۷* مورهەك ونەدىكلىلر طرفىدن استىلاسى - دشمن
 قارشوسىندە اردونك ، پايتەختدە يكيچىر يىلر ك عصيا
 نلرى اوزرىنە آوجى سلطان محمد رابعك خلەئى
 ۱۱۰۰ ۱۶۸۸* اوستريالىلر ك صوفىيە يەطوغرى صارقەلرى اوزرىنە
 كوپرىلى زادە فاضل مصطفى پاشانىك صدارت
 مقامتە كتىلمەسى - انكلىترەدە ظهور ايدىن ۱۶۸۸
 انقلابى اوزرىنە قرال ۲ نجى ژاقك فرانسە يە فرارى
 اصول مشروطىتك تامامىلە يرلشمەسى .
- ۱۱۰۱ ۱۶۸۹ فرانسە - انكلىترە رقابتك ايلك حربى تشكيل
 ايدىن سكرسنەلك (آوغسبوغ اتفاقى) محاربەسنىك
 باشلاماسى .
- ۱۱۰۲ ۱۶۹۰* اوستريالىلرى طونەك قارشى طرفنە بوسكوردەرك
 دولتى ك بويوك ورطەدن قورتاران ك بويوك عثمانلى
 وزيرى صدر مشهور كوپرىلى زادە فاضل مصطفى
 پاشانىك (صالانقىمىن) محاربەسندە شهادتى .

مندرجات	بعد الميلاذ	بعد الهجرة
انكلتره بانقہ سنك تأسسی .	۱۶۹۴	۱۱۰۶
آوروپا مدنیتی صومق ایچون اوغراشان موسقو فلرك مجدد چاری بویوك پترونك آزاق قلعہ مزی ضبط ایتمہ سی .	۱۶۹۶	۱۱۰۸
عثمانلی اردوسنك مجارستانده آوستریا باش قوماند نی (پرنس اوژن) د قارشو (زہنتا) محاربه سی غائب ایتمہ سی ، صدراعظم الماس محمد پاشانك شہا دتیله عمجہ زادہ حسین پاشانك صدارتی - روسیہ چاری برنجی پترونك ایلك آوروپائی کزہرک فلمنك دستکاہلرنده برعملہ کبی چالیشمہ سی	*۱۶۹۷	۱۱۰۹
دورت دولتہ ۱۶ سنہ دوام ایدن آوستریا حربینك قارلوفچہ معاہدہ سیلہ ختامہ ایرمسی (مجارستانلہ آزاق ومورہ) نك ضیاعیلہ عثمانلی ایمپراطور انك ایلك مقاسمہ یہ اوغراماسی .	*۱۶۹۹	۱۱۱۰
اسوچ قرالی مشهور دمیرباش ۱۲ نجی شارل ایلہ روسیہ چاری پترو ومتفقہ آرسندہ (۲۱) سنہ دوام ایدن شمال حربینك باشلامسی .	۱۷۰۰	۱۱۱۲
پروسیہ دوقلری (ھوہنزولہرن) خاندانك قرال عنوانی قازانمہ لری - ظاہراً بوربونلردن فرانسه قرالی ۱۴ نجی لوئی ایلہ ھابسبورغلردن آلمانیا ایمپراطوری برنجی لئوپولد آرسندہ ، حقیقتدہ بر اوروپا حربی اولان (اسپانیائوراتی) محاربه سنك	۱۷۰۱	۱۱۱۳

باشلامسى .

- ۱۱۱۵ ۱۷۰۳* چار بويوك پترونيك آوروپا مدنيتنه پنجره اولمق
اوزره (سن پترسبورغ) شهريني تاسيسه باشلاما
سى - شيخ الاسلام مشهور فيض افاقندى عليهنه
ظهور ايدرك مصطفاي نائينك خلى ، شيخ الاسلام
مك پارچالانمى ، احمد ثالث جلوسيله نتبجه انن
ايكنجى ادرنه وقعسى ناميله معروف چاليق احمد
عصيانك استانبولدن ادرنه يه سرايى .
- ۱۱۱۶ ۱۷۰۴ ايلك دفعه مقاوله اجتماعيه نظريه سنى اورتايه
قويمش اولان انكليز حكما سندن (لوق) ك وفاتى -
جبل الطارقك انكليزلر طرفندن ضبطى - روسيه
ده برنجى پترونيك تجدد واصلاحاتى .
- ۱۱۱۷ ۱۷۰۴ آوستريا ايله مجارستانك برلشمه سى - روسيه ده
آوجى معناسنده (استراليا) ده نيلان دائمى پياده
عسكرينك عصيانلرينه نهايت ويرمك ايجون چار
برنجى پترو طرفندن الغاسى .
- ۱۱۱۹ ۱۷۰۷ انكلتره ايله اسقوجيانك برلشمه لريله (بويوك
بريتانيا قراليت متحده سى) ده نيلان بوكسونكى
انكلتره اتحادينك تاسيسى .
- ۱۱۲۱ ۱۷۰۹* (پولتاوا) محاربه مشهوره سنده بويوك پترونيك دمير
باش شارله غلبه سى ايله ۱۸ نجى عصر اسلاو
سلطنتك باشلامسى ، مغلوب شارلك ياره لى اوله رق

يورد يمزہ التجاسی .

۱۱۲۳ ۱۷۱۱ * صدر اعظم محمد پاشانك ۱۰۰ بيك كيشيلك قوتله

رومانیاده ، پروت نہری باطالغندہ قوچہ پترونی

۴۰ بيك كيشيلك اردوسيله قوشادارق پروت معا

ہندہ سنی عقدہ موفق اولہ سی .

۱۱۲۴ ۱۷۱۲ * باشلی باشنہ بر طبقہ ادبا تشکیل ایدرک قرن مخصوص

ص آچان ملک الشعرا اورفہ لی (یوسف تابی)

اقتدینک وفاتی .

۱۱۲۶ ۱۷۱۴ * وطنمزہ صیغمنش اولان اسوچ ارسلانی دمیر

باش شارانک بش سنہ قادر آقا، تندن صوکرہ

مملکتہ دونمہ سی - انکلترہ دہ ہانورہ سلالہ سنک

۱۲ سندن فضلہ دوام ایدن (اسپانیا وراثتی) حرب

عمومیستک (اوترخت ، راشناد) معاہدہ لریاہ ختا

مہ ایرمہ سی .

۱۱۲۷ ۱۷۱۵ * ایکی ضد سیاستریاہ احمد ثالث دورینہ حاکم اولان

ایکی داماددن حرب سیاستک مروچی برنجی

داماد شہید علی پاشانک، قارلوقجہ انتقامنی المق

ایچون وندیکہ اعلان حرب ایدرک مورہ نی قورتا

رماسی ، وندیك اداره سندن ممنون اولمیان مورہ

لینرک عثمانلی اردوسنی بر خلاصہ کار صفتیہ

قارشولامسی .

۱۱۲۸ ۱۷۱۵ * صدر اعظم علی پاشانک آوستریا باش قوماندانی

(يرنس اوژهن) ايله كيريشديكى (پتروازادين) ميدان محاربه سنده شهادتى - زمانى اك دوغرو اوله رق يازان مؤرخلر مزدن مشهور نعيامصطفى افندى ايله فرانسزلرك (قوجه قرال ديدكرى) ۱۴ نجى لوئينك ۷۲ سنه لك سلطنتدن صوكره وفاتلى .

- ۱۱۳۰ ۱۷۱۷* احمد ثالث ايكنجى دامادى صلح سياستك مدافى نوشهرلى ابراهيم پاشانك صدارتى ، ايكى سنه دوام ايدن آوستريا سفرىنى ختامه ايردين پساروفجه معاهده سييله (طمشوار ، بلغراد ، الماچيا ، كوچوك افلاق) قطع له لر ينك ضياعه اوغراماسى .
- ۱۱۳۲ ۱۷۱۹* نوشهرلى ابراهيم پاشانك تأثيريله احمد ثالث يكرمى سكر چلبى محمد افندى بى سكرسان كيشيك معيتيله پارسه سفارت مخصوصه ايله كوندومه سى .
- ۱۱۳۴ ۱۷۲۱ صفوى شاهه سنك صوك حكمدارى شاه حسينك ظلمندن دولايى عصيان ايدن افغانيلرك اصفحاني ضبط ايدنه رك شاه حسينى حبس ايمه لرى - انكلتره ده (ويغ) فرقه سندن مشهور (روبرت والپول)ك ۲۱ سنه لك باش وكالتنك باشلاماسى .
- ۱۱۳۶ ۱۷۲۳* ايرانك بجران سياست سندن بالاستفاده صدر اعظم ابراهيم پاشايله روسيه چارى بيوك پترو آرهنده (يران مقاسمه سى) عهدنامه سنك امضالانمه سى .

مندرجات	بعد الیاد	بعد الهجرة
روسیہ ایله آوستریانک علیہمزه عقد ایتدکری ، فرانسہ انقلابنه قدر دوام ایدن ، اتفاقلرینسک باشلانغیجی - تاریخمزه دور انتباهی وجوده کتیرن نوشهرلی ابراهیم پاشانک ایلك دفعه زمانک علما ، فضلاو شعرا سندن مرکب علمی انجمنلر تشکیل ایتدیرمه سی .	* ۱۷۲۵	۱۱۳۸
خلقمزه علم ، فن ، صنعت ذوقی ویرمک املیله نوشهرلینک آچدیغی لاله دورنده ۸۳۹ چشید لاله نك استانبولده یتیشدیرلمه سی ، محبوب اسمنده کی لاله صوغاننک بشیوز آتونه صاتیامه سی .	* ۱۷۲۶	۱۱۳۹
۲۸ چلبی زاده سعید لطفی ایله ماجار مهندیسی ابراهیم متفرقه نك تشبیلری ونوشهرلی نك همیله استانبولده ایلك مطبعه نك آچیلما سی ایلك مطبعه - مرك ایلك کتابی اولان (وان قولى) نامیله معروف (صحاح) ترجمه سنك باصلما سی - عثمانلی صنعت معما - ریسنك بلك نفیس برآبده سی اولان احمد ناك چشمه سنك انشاسی .	* ۱۷۲۷	۱۱۳۹
صفوی شهزاده سی طهماسب نامنه اورتایه آیلان افشار عشیرتی رئیس نادری علی خانک افغانیلری قلیچدن کچیره رك عثمانلی حدودینه تجاوزیله سیا - ست عثمانیه بی آلتاوست ایتمه سی .	* ۱۷۲۹	۱۱۴۲
پاترونا خلیل ، مناوموصنی ، قهوه جی علی طرفلر	* ۱۷۳۰	۱۱۴۳

- ندن اداره ايديلان ۱۱۴۳ استانبول اختلاليله
 نوشهرلينك بوغولمهسي ، آت قويروغنه باغلانان
 جنازه سنك سوقاقلرده كرديرلمهسي ، احمد نالك
 خايجي ، لاله دورينك بابلي شاعر معروف استانبول -
 للى احمد نديمك وفاتي .
- ۱۷۳۲ ۱۱۴۵ شمالي آمريكانك ساحل شرق سينده انگليز مهاجر -
 لري طرفدن ۱۳ مستملكه نك وجوده كتيرلمهسي .
- ۱۷۳۳ ۱۱۴۶ روسيه و آسترياييله فرانسه آره سنده بش سنه دوام
 ايده رك ويانه معاهده سييله ختامه ايرن (لهستان
 وراقي) محاربه عموميه سنك باشلاماسي .
- * ۱۷۳۶ ۱۱۴۸ برضربه حكومتله ايران تختنه او طوره رق صفوي
 خانداني يرينه افشار سلاله نتي اقامه ايدن نادر علي
 خانك دولتمزله اسكي حدوده كوره صلح عقد
 ايتمهسي - روسيه و متفقى آسترياييله باب عالي آره -
 سنده ظهور ايده رك بلغراد معاهده سييله نتيجه لن
 ۱۱۴۸ سفرينك باشلاماسي .
- * ۱۷۳۹ ۱۱۵۲ پسار و فجه معاهده سييله آستريانك ضبط ايتديكي
 يرلري بزه اعاده ايتديرن بلغراد معاهده سنك
 امضالانمسي - باب عالينك ايلك دفعه اوله رق آوروپا
 حكومتلرندن اسوه چايله تدافعي براتفاق عقد ايتمهسي
 روسياني بردوات معظمه حالنده قويان عصرينك ،
 ۱۷۴۰ ۱۱۵۳ ملتك الك بويوك حكمداري ايكنجي فره دريفك

- جلوسی ایمپراتور ۶ نجی شارلک وفاتیلہ کریمہ سی
(ماری تہرز) ک مدہش براتفاق دولی یہ معروض
قالہ رق . صدق قانون وراثتہ رغماً سکز سنہ دوام
ایدن (آوستریا وراثتی) حرب عمومی سنک باشلاماسی .
۱۷۴۱ ۱۱۵۴ (دوبلہ کس) ک ہندسہ تاندہ فرانسز مستملکاتی
تأسیس ایچون قومپانیہ بی حکومت شکنہ صوقہ بی
باشلاماسی .
- ۱۷۴۳ ۱۱۵۶ * اوچ سنہ دوام ایدہ رک (کہردہن) معاہدہ سیلہ نہایتلہ
نن صوک عثمانلی - ایران حربلرینک باشلاماسی .
۱۷۴۷ ۱۱۶۰ * ایرانندہ نادر شاہک قتلی - آوستریالیلرہ عداوتندن
دولایی ملکمزہ صیغینہ رق خبرہ جی احمد پاشا نامیلہ
اردو مزردہ خدمت ایدن فرانسز (قونت دو -
یونوال) ک وطنمزردہ وفاتی .
- ۱۷۴۸ ۱۱۶۱ فرانسه ، اسپانیا ، پروسیا وسائرہ دن مرکب دول
متفقہ نک آوستریا وراثتی ایچون (ماری تہرز) و
متفقلری انکلترہ وساردونیایہ قارشئ یابدقلری
حربلرہ موفق اولہ میہ رق (اکس لاشاپہل) معاہدہ
سنی امضالامایہ مجبور قالہ لری .
- ۱۷۵۰ ۱۱۶۹ * اوچونجی سلطان عثمان زمانندہ نور عثمانیہ جامع
شریفنک اکیال انشائی - فرانسه انقلابی حاضر -
لایان فیلسوفلر دن (روح القوانین) صاحبی (مونٹسکیو)
نک وفاتی .

مندرجات	بعد الهجره	بعد الميلاد
<p>آوستريا ايله پروسيا ، انكلتره ايله فرانسه رقابت مده شه سندن دولايى بر طرفده پروسيا ايله متفقى انكلتره ، ديكر طرفده آوستريا ايله متفقلى فرانسه اسوچ ، روسيه ، ساقسونيا آره سنده برى و بحرى اوله رق (مجاربه هفتسال) ده نيلن يدى سنه حرب عموميسنك باشلاماسى .</p>	۱۱۷۰	۱۷۵۶
<p>صدرالوزرا ، سلطان الشعرا ، انسان كامل و صफल يله بحق تجليل قلنان قوجه راغب پاشانك يدى سنه دوام ايدن صدارتنك باشلانغىچى - هندستانده كى حاكىميتلرني تاسيسه بادي اولان انكليرك بنغال حواليسنده ايلك مظفريتلى .</p>	۱۱۷۱	* ۱۷۵۷
<p>ايرانك شيراز قصبه سنده (زند كريم خان) طرفندن حكومت زنديه نك تشكلى - ارچونجى سلطان مصطفى زماننده لاله لى جامع شريفنك وضع اساسى ، شمالى آمريقادا فرانسرلره عائد قانادانك انكليرلر طرفندن اشغالى - يدى سنه حرب عموميسنده باب هالينك بيطرفلغنى محافظه ايدن صدر مشهور قوجه راغب پاشانك پروسيا قرالى بويوك فرهدريق ايله تجارت معاهده سنى عقد ايمه سى .</p>	۱۱۷۴	* ۱۷۶۰
<p>هندستانده فرانسز قومپانيه سنك مركزى (بود - يشه رى) نك انكليرلر طرفندن اشغاليله فرانسه نك هندستان حاكيمته نهايت و برله سى .</p>	۱۱۷۵	۱۷۶۱

- ۱۱۷۶ ۱۷۶۲ * (آہنک موجودی) بوزماہ رقی یدی سنہ سورن
 صدارت زماتی (لطائف زندانہ ، مباحثات فیلسو
 فانہ ، مصاحبات شاعرانہ) ایلہ کچیرن قوجہ راغبک
 ۶۷ یاشندہ وفاتی .
- ۱۱۷۷ ۱۷۶۳ یدی سنہ حربنی بتیرن (ہوبہ رتسبورغ) معاہدہ
 سیلہ آوستریانک سیلہ زیانی پروسیاہ ، (پارس)
 معاہدہ سیلہ دہ فرانسنک قانادا ایلہ ہندستاندہ کی
 حقوق سیاسیہ سنی انکلتزیہ ترک ایتھی .
- ۱۱۷۷ ۱۷۶۴ * قوجہ سی چار اوچنچی پترونی بوغدیرہ رقی روسیہ
 تختہ جلوس ایدن چاریچہ ایکنچی قاتہ رینک
 بویوک قرہ دریقہ اتفاق ایتھی - مصطفای ثالث
 برلینہ سفارتلہ کوندردیکی احمد رسمی افندی واسطہ
 سیلہ طالب ایتدیکی اوچ منجم یرینہ پروسیہ قرالی
 ایکنچی قرہ دریقک (تاریخ مطالعہ سی ، منتظم
 اردو ، دولو خزینہ) دن عبارت اوچ مهم توصیہ دہ
 بولونمہ سی - اسقوچالی (جیمس وات) ک بخار
 ماکنہ سنی ایجاد ایتھی .
- ۱۱۷۹ ۱۷۶۵ آمریقای شمالی مستمکاتنک تمغا رسمندن دولایی
 انکلتزیہ قارشہ شدتلی اعتراضلری - ایلاک اوتو-
 مویلاک ایجادی .
- ۱۱۸۱ ۱۷۶۸ متفقہ پروسیہ ایلہ لہستانہ کنندی نامزدینی جبراً
 قرال یاپدیران چاریچہ ایکنچی قاتہ رینک مداخلہ سنی

پروتستو ایچون ماجارستان حدودنده (بار) قصبه
سندھ طوپلانان وطنپوروران فرقه سنک باب عالیدن
معاونت ایستہ مہلری .

۱۱۸۲ * ۱۷۶۸ روس قازاقلرینک لہ وطنپورورلرینی تعقیباً حدود مزده
تاتارلرک (بالطہ) شہرینی تخریب ایتہ لریلہ باب
عالینک روسیہ یہ قارشى ۱۱۸۲ سفرینی اعلان
ایلمہ سى ، حربہ مخالفندن دولایى صدر اعظم
محمدزادہ محمدپاشانک عزلی .

۱۱۸۴ * ۱۷۷۰ آق دہ کیزہ کچہ بیلہ جکی وکلامزجہ امکان خار چندہ
کوریلن روس بالطق دونانماسنک یونان صولرینہ
کلمہ سیلہ یونان اشقیاسنک آیاقلانمہ لری ، مسلمانلرہ
قارشى قتل عام یاپمہ لرینہ رغماً صدر اسبق محمدزادہ نک
ہمتیہ لہ ہیچ بر موفقیت الہ ایدہ ماملری ، روس
دونانماسنک کچہ مہ لیانندہ دونانمازى کاملأ
یاقمہ سى۔ (دوق واریتک) اکیرمہ ماکنہ نی ایجادی

۱۱۸۴ * ۱۷۷۱ بکیچربلک آفتندن دولایى ۱۸۰ بیك کشیلک
اردومزک ۳۰ بیك کشیلک روس اردوسنہ قارشى
قارتال صحراسندہ ہزیمت مدہ شہ یہ اوغرامہ سى .

۱۱۸۵ * ۱۷۷۱ روسلرک تاتار اشراقندن برقسمنی استقلال سودا
سیلہ اقناع ایدہ رک قریمہ کیرمہ لری .

۱۱۸۶ * ۱۷۷۲ روس چاریچہ سى ایکنجی قاتہ رین ، آوس۔ تریا
ایمپراطور یچہ سى ماریہ ترہزا ، روسیہ قرالی

- ایکنجی قره دریق طرفندن پترسبورغده امضا
ایدیلن عهدنامهیه توفیقاً لهستانک ایلك مقاسمه سی .
- ۱۷۷۳ ۱۱۸۷ انکلیز لرك کوندر دکلری چایئری آمریقایه چیقار مامق
ایچون بوستون لیمانده اها لینگ (۳۴۰) صندوق
چای بوکللی کیلردن چای صندوقلرینی ده کیزه آتمه لری
- * ۱۷۷۴ ۱۱۸۷ بویوک قره دریقک (اعمی لرله یکچمشار غوغاسنه)
بکرتدیکی عثمانلی - روس حرب الیمندن متأثر
اولان مصطفای ثالثک نزول اصابدیله وفاتی .
- * ۱۷۷۴ ۱۱۸۸ روسلری قره ده کیزه ایندیرون ، استقلال صورتیله
قریمی باب عالیدن ایبرارق ، عثمانلی خرسیتیانلرینی
چارک حمایه سنه صوقه رق استقلال سیاسیمز
بالطه لایان (کوچوک قاینارجه) معاهده سنک درت
ساعت ظرفنده تقرر ایدن شرائطیله ۱۱۸ سفرینه
نهایت ویرلمه سی .
- ۱۷۷۵ ۱۱۸۹ انکلیز لرك آمریقا مستملکاتنده بوستون لیمانک
واشینغتون طرفندن ضبطیله انکلیزلره قارشى امریقا
استقلال حربینک باشلامه سی .
- ۱۷۷۶ ۱۱۹۰ فیلادلفیاده اجتماع ایدن قونغرهنک آمریقا استقلال
بیاننامه سنی تنظیم و اعلان ایتمه سی ، ۴ تموز تاریخنک
آمریقاییلر ایچون عید ملی آنخادی .
- * ۱۷۷۷ ۱۱۹۱ روس حمایه سنی قبول ایدره ک باب عالییه قارشى
قنار سیاست تعقیب ایدن مشهور شاهینکرایک

مندرجات	بعد الميلاڊ	بعد الهجره
موسقوف سونكولرى سايه سنده قريم خانى اولمىسى . فرانسى انقلابى حاضر لايانلردن ۱۸ نجى عصر ك حكمدار افكارى مشهور (وولتەر) ك وفاتى - فرانسى لرك آمرىقاليلرله اتفاقلرى اوزرينه (انكليز - فرانسى) محاربه سى شكنه كيرمىسى	۱۷۷۸	۱۱۹۲
قديم شاعر لرمز آره سنده نظيرى كوريله مەين شيخ الاسلام محمد اسعد افندي نك كرمىسى (فطنت) خانم افندي نك وفاتى .	۱۷۸۰	۱۱۹۴
هندستانده ميصور جاكى جيدر على ايله اوغلى تيو صاحبك انكليز لره كيريشه لرك اوچ سنه سو كرا وه رساى معاھدە سيله تيجه لىن حربلرينك باشلا - ماسى ، وزرامزدن (فرح على پاشا) نك قافقاسيە ده چر كستان واليسى ، صوغو جق محافظى نصب اولمىسى ، چر كس قبائلنك اسلاميە ، مدنيتە كرمە لرى	۱۷۸۰	۱۱۹۵
روسية نك اوتە دنبرى متفقى اوستريانك اصلاحاتى حكمدارى ايكنجى ژوزفك چاريجه قاتە رين ايله اتفاقلرىنى يكي له ملرى .	۱۷۸۱	۱۱۹۶
جنرال بوتە سكين طرفندن قريم وملحقاتنك روسيە يە الحاقى ، هجرتە - حاضر لانان ۳۰ بيك تاتارك قليچدن كچمە سى قريم استقلالنك ۹ سنه سو كرا موقت برخيالدىن عبارت اولمىسى .	۱۷۸۲	۱۱۹۷
فرانسى نك معاونتيله آمرىقاليلرك استقلال محاربه سنى	۱۷۸۳	۱۱۹۷

- قازانمەلری، انکلترةنک (وەرسای) معاهده سیله
حکومات متحده آمریکا استقلالنی تصدیق ایتمەلری
دوقومە ماکنه سنک ایجادی .
- ۱۱۹۸ ۱۷۸۴ * چاریچیه (قانه رین) ک (قریم، قوبان) خانلقلریله
(نەرهک) حوضه سنی بر قلمده سلطنته الحاقنی تأمین
قیلان استانبول معاهده سنی (آینه لی قواق) دەباب
عالی به امضا ایتمه سی .
- ۱۱۹۹ ۱۷۸۴ (دارلامبر، مونتنسکیو، ژان ژاق روسو) ایله
برلکده فرانسه نک ایلك (آنسیقلوپه دی) دە نیلان
محیط المعارفنی نشر ایدن (دیدرو) نک وقاتی .
- ۱۲۰۰ ۱۷۸۵ روسلر طرفدن سنوی (۸۰۰) روبله معاشله
آوتواه رق پترسبورغه کوتوریلان قریم خانی خائن
شاهینسکرایک معاشی کسیره ک روسیه دن طردی،
استانبوله التجاسی اوزرینه ردوسه سوریله رک اعدامی .
- ۱۲۰۱ ۱۷۸۷ * قریمی قورتارمق مقصدیله صدر اعظم کورجی
قوجه یوسف پاشانک اوستریانک متفق روسیه به
قارشى بش آتی سنه دوام ایدن ۱۲۰۱ سفرینی
آچە سی .
- ۱۲۰۲ ۱۷۸۷ آمریقانک (فیلا دلفیا) شهرنده (قونوانسیون)
نامیله طوپلاناتان مجلسک استقلال حربلرینی اداره
ایدن اردو قوماندانی (ژورژ و اشینقتون) ی
اتفاق آرا ایله گمیدیلرینه رئیس انتخاب ایتمەلری -

فرانسہ انقلابی حاضر لایانلردن مقاولہ اجتماعیہ
 مؤلفی (زان ژاق روسو) نک وفاتی .
 ۱۲۰۲ ۱۸۸۸ انکلیز لک ایلک دفعہ آوسترالیایہ چیقاروق یرلشمہ لری .
 ۱۲۰۳ ۱۷۸۹ * اوزی قلعه مزک روسلر طرفدن ضبطیلہ اہالینک
 قتل عام ایدلمہ سندن متأثر اولان سلطان عبدالحمید
 اولک منزولاً وفاتی ، منور خاقانمز سلیم ثالثک
 جلوسی - بحران مالی بی ازالہ مقصدیلہ فرانسہ نک
 (وہ رسای) سراینده طوپلانان (تہ تازہ نہرو)
 مجلس عمومینک (مجلس ملی مؤسسان) نامنی آلہرق
 انقلاب کیری وجودہ کتیرمہ سی ، باستیل حبس خانہ
 سنک پارس خلقی طرفدن بی قلدینی ۱۴ تموز
 تاریخک عید ملی اتخازی - عصر حاضرک باشلانغیجی .

۱۲۰۴ ۱۷۸۹ جاہیر متحدہ آمریقادہ (۱۷۸۷) قانون اساسیسی
 موقع تطبیقہ وضع اولنہرق اتفاق آرا ایلہ (واشینغتون)
 ک رئیس جمہور انتخاب ایدلمہ سی .
 ۱۲۰۴ ۱۷۹۰ * ۱۲۰۱ سفری ایچون باب عالینک روسیہ ایلہ
 تدافعی و تجاوزی براتفاق عقد ایتلمہ سی .
 ۱۲۰۵ ۱۷۹۱ * فرانسہ انقلابینک سرایتدن ٹورکن آوستریانک
 اثنای سفرده آلدینی برلری اعادہ ایتک ، متفق
 روسیہ دن آریلہرق صلح منفردہ راضی اولوق

- صورتيله بزمله بش سنه دنبري دوام ايدن بحرينه
 نهايت ويزن زشتوي معاهده سني عقدايتمه سي .
- ۱۲۰۶ ۱۷۹۱ فرانسه ده يكي اداره نك اساسلريني تشكيل ايدن
 قواعد فلسفيه يي (حقوق بشر بياننامه سي) شكلمده
 اعلان ايدن (مجلس ملي مؤسسان) ك ايكي سنه
 چاپشهرق (۱۷۹۱) قانون اساسي يني اورتايه
 قويمبسي .
- ۱۲۰۶ * ۱۷۹۲ ۱۲۰۱ عثمانلي روس سفرينه نهايت ويزن ياش
 معاهده سييله چاريچه قاهرينك اوزي ايلتيله اوزي
 قيريني ياقالامسي فرانسه ده اداره سابقه يي اعاده
 ايتديرمك ايچون آوستريا ايله برله شن پروسيه اردو
 سنك (والمى) ده فرانسزلره مغلوبيتي ، (قونوا -
 نسيون) ده نيان مجلس ماينك قرالغى العا ايدرك
 (۱۴) سنه دوام ايدن برنجي جمهوريت دوره سني
 كشاد ايمه سي - سليم ثالثك اصلاحات داخله يه
 باشلامسي .
- ۱۲۰۷ ۱۷۹۳ فرانسه قرالى ۱۶ نجى لوئينك (قونوانسيون) قرار
 يله اعدامى اوزرينه (پروسيا ، انگلتره ، آوستريا
 اسپانيا ، فلنك) ك برنجي دفعه فرانسه عليه نه
 برلشمه لري - پروسيه كوه ن لهستانك پروسيه
 طرفدن ايكنجى مقاسمه سي - ايرانك (طهران)
 شهرنده (زند) سلاله سي يرينه (قاچار) خاندانك

بعدالہجرہ - بعدالمیلاد مندرجات

قائم اولسی .

۱۲۰۹ . ۱۷۹۴* فرانسه ده مشهور کیماکر (لاووازیه) نک جمهور
تجیلار طرفندن اعدامی - اولجه (بارونده طوت)
اسمنده کی برماچار ماتجیسی طرفندن تأسیس اید
یلان مکتب بحریه نک یکیدن تنظیمی ، مجدداً
آچیلان مهندسخانه بریده طبیعیه وریاضیه اصطلا
حانی واضعی مشهور خواجه اسحق افندی نک
معلمکی .

۱۲۰۹ ۱۷۹۵ اسپانیا ایله پروسیا وفلمنکک (بال) معاهده سیله
فرانسه جمهوریتنی تصدیق ایتملری - روسیه ،
پروسیه ، آوستریا اردولرینه قارشى سلاحه
صاریلان لهستان وطنپرورلرینک موفقیتسزلیکی
وصوک استقلال ملی مدافعی (قوسچیوسکی) نک
(بیتدی لهستان!) نداسیله فدای جانى اوزرینه
لهستانک اوچونجی وصوکنجی مقاسمه سی .

۱۲۱۰ ۱۷۹۵* فرانسه ده (۱۷۹۵) قانون اساسیسی تنظیم ایدن
قوتوانسیونک اوچ سنه - سورهن قانلی دوره سنه
نهایت ویرمه سی - تاریخمزرده اصلاحاتجیلاری تمثیل
ایدن سلیم نائیک (نظام جدید) نامیله معروف (تعلیمی
پیاده عسکری) تأسیسنه باشلاماسی .

۱۲۱۰ ۱۷۹۶* باب عالی نک ایلك دفعه فرانسه جمهوریتنی تصدیق
ایده رک (دیره کتورا) اداره سی ایله کیزلی براتفاق

- عقد ايامه سي .
- ١٢١٢ - ١٢٩٧ قورسيقه توريديسي مشهور جنرال بوناپارتك ايتاليا
سفرنده مغلوب ايتديكي آوستريايه قبول ايتديردىكى
(قامپو - فورميه) معاهده سيلاه وندىك جمهوريتك
حياتنه نهايت ويرمى .
- ١٢١٣ - ١٧٩٨ * دوره اخيره ادبيه مزده مهم بر موقع قازانان مشهور
شيخ اسعد غالب ددەنك وفاتى - جنرال بوناپارتك
قرەدن هندستانه كىتمك مقصد ظاهريسيلاه دولتمزه
عائد مصرى بردنبره ضبط ايتمى ، باب عاليك فرا
نسيه قارشى انكلتره ، روسيه ، آوستريايه طرفدن
حاضر لانان ايكنجى اتفاق دوليه كيرمى .
- ١٢١٤ - ١٧٩٩ * عكاده جزائر احمدپاشايه مغلوب اولان بوناپارتك
فرانسز اردوسنى مصرده براقه زق فرانسىيه
قاچمىسى ، برضربه حكومتله (ديره كتوار) اداره
سنى ييقه رقى برنجى قونسول ناميه حكومتى ياقالا -
ماسى - هندستانده انكليزلرله سنلرله اوغراشان
حيدر اوغلى تپيو صاحبك قتلى .
- ١٢١٤ - ١٨٠٠ * فرانسەنك مصر اردوسنى قوماندانى بوناپارتك
وكلى جنرال قله برك اوز بكيده سايمان الحلى
اسمنده برمسلمان فدائيسى طرفندن خنجرله
ئولديرلمى .
- ١٨٠٠ - ١٢١٥ * برنجى قونسول بوناپارتك آوسترياليره قارشى

- (مارنغو) ظفرىنى قازانمەسى - ايرلاندا مختار يىتىك،
الحاق مقاولە نامەسىلە ايرلاندا پارلمنتوسىنىڭ قالدېر -
مەسى ؛ ايرلاندا لېبرك انكلترە - عوام قمارەسىنە
مېعوث كوندىر مەكە باشلامالىرى .
1801 1216
اوستريانىڭ فرانسە ايلە عقدايتىدىكى (لونهويل) معا -
ھدەسىلە ايتالىسادن آياغنى بىستون كىسمەسى -
فرانسىز اردوسىنىڭ اوچسىنە قىدراقامتىدىن صىكرە
مىصرى تىخلىيە مېجور قالمەسى .
1802 1217
فرانسەدە اونسىنە مېتلى قونسول اولان بوناپارتىك
قىدىجات شىرطىلە قونسوللىكى (لثييون دونور)
نىشانىنىڭ اىھداتى ، انكلترە ايلە آمېن صلحىنى عقدى -
انكلترەنىڭ غال قىطمەسىندە اىنىڭ شومندوفىر تىجرىبە
سىنىڭ ياپىلماسى .
1804 1218
بالقانلردىن اىنىڭ دىققەتىنىڭ تىبە مەزىكىسىنىڭ تىقلاش
سوداسىلە عىبيان ايدەرىك «قرە يوركى» نى كىندىلەر -
ىنە رېئىس اتخاب اىتمەلىرى .
1804 1219
بوناپارتىك (قودسىويىل وياقود ناپولىون) دەنىيان
قانۇن مەدنىي نىشىرىنىڭ مەسى ، برىنجى ناپولىون نامىلە
فرانسىزلىك اىمپراتورى اولماسىلە فرانسەدە اونىر
سىنە دوام ايدىن برىنجى اىمپراتورلىق دورىنىڭ باشلا -
ماسى - فىلسىفە جىدىدەنىڭ موجدى صايىلان پرو -
سىيالى (قانت) كى وفاتى - قوالە تورىدىسى مشهور

- محمد علي بنك مصر والملك في باقلاماسي .
- فرانسہ ايمپراتوري برنجي ناپوليونك جهانكيرك ۱۸۰۵ ۱۲۲۰
سياستنه قارشى (انكلتره ، اوستريا ، روسيه) نك
اوچونجى اتفاقلرى ، ناپوليونك اوستريا ، روسيه
عسكر لرينه قارشى (اوسترليچ) محاربه سنى قازانه رق
(بره سبورغ) معاهد سيله اوستريانك ايتاليا و المانيا
دن آياغنى كسمه سى - (ترافالغار) محاربه بجزيره سنده
فرانسہ دونماسنى محوايدن انكليز دونماسى اميرالى
مشهور (نيلسون) ك تلف اولمه سى .
- ۱۹ سنه دنبرى انكلتره باش وكالتنده بولونارق فرا- ۱۸۰۶ ۱۲۲۰
نسه انقلابيله تمادياً اوغراشان مشهور (ويليام پيت) ك
(اوسترليچ) مظفريتندن متأراً وفاتى .
- روم ايلي اعيانك نظام جديد قارشى عصيانلريله * ۱۸۰۶ ۱۲۲۱
اوچونجى ادرنه وقعه سنك ظهورى - حرمين
محرمينه مسلط اولان وها بيلرك حجج يولنى قياتمه -
لرىج - (انكلتره ، پروسيه ، روسيه) نك فرانسہ
عليه دردنجى اتفاقلرى - ناپوليونك (سد ابواب
تجارت) قرار نامه سيله آوروپانى انكلتره تجارتنه
قارشى قياتمه سى - اردوسنى (به نا) ده بوزهرق پرو
سيه يى فلاكته اوغرا تمه سى - روسلرك بسار ايبايه
تجاوزلريله باب عالينك ۱۲۲۱ سفرينى اعلان ايتمه سى -
انكليزلرك (قاپ) مملكتنى ضبط ايتمه لرى .

بعد الهجرة بعد الميلاد

مندرجات

- ۱۲۲۱ ۱۸۰۷* قره يوركي قومانداسنده بلغرادہ كيرن صرب
عاصيرينك اهل اسلام حقهده قتل عام يامالري -
انكايز دونماسنك چناق قلعه بوغازدن كيچهرك
استانبولي تلاشه دوشورمه سي ، خلقمترك حكومتله
مشتراكا مدافعه يه قياملري يوزندن اون كون صكره
مرمره دن صاوشمسي .
- ۱۲۲۲ ۱۸۰۷* قسطنونيلي قباقي مصطفي عصيانيله نظام جديد
تشكيلاتنك لغوي ، طرفدارلرينك پارلامسي ،
سليم ثالث خلهي - روسيه وروسيه اردولرفي
بوزان ناپوليون ايله چار برنجي آلکساندر آزه
سنده روسيا استقلالني ضربه لايان ، شرق حاكمكيني
روسيه يه براقان (سياسيت) معاهده سنك عقدي -
بخارلي كمي ايله تقليات اجراسنك ايلك دفعه
نويورقده تجر به ايلامسي
- ۱۲۲۳ ۱۸۰۸* سليم ثالث اعاده سلطني ايجون (روسحق يارازي)
ناميله معروف منورلرمنك ترتيبات خفيه سييله
استانبوله كان (علمدار مصطفي پاشا) طرفندن
قباقيچينك اعدامي ، باب عالي ايله سرايك قوشادله
سي - سلطان مصطفي طرفدارلرينك سليم ثاثيري
فجيع بر صورتده شهيد ايمه لري - سلطان محمود
ثانينك جلوسيله علمدارك صدارتي ، استانبوله
جلب ايديلان اعيانلرله كانغده خانه ده مشهور «ميشاقنامه»

نك عقدى ، سكبان جديد تشكيلاتك باشلامسى
- بش كون سورەن صووك و آزغين يكيچىرى
اختلاتك ظهورى ، عاصيلر طرفدن قدر صباحى
اتشلهن باب عالينك باروت محزننده علمدارك
بوغولمەسى ، سكبان جديد تشكيلاتك لغوى .

۱۲۲۴ ۱۸۰۹* بوكرەش معاهدهسىلە نتيجهلەن اوچسنەك ۱۲۲۴

(عثمانلى-روس) سفيرينك باشلامسى - قتلانديانك
روسىيە التحاقى ، فرانسه يە قارشو آوس-تريانك
انكلترە ايله اتفاقى - ناپوليونك ويانە معاهدهسىلە
اغوايتديكى آلمانيا ايمپراطورلغى يرينه هابسبورغ
خاندانك آوستريا ايمپراطورلغى عنوانى آلمەسى .

۱۲۲۵ ۱۸۱۰ فرانسه دە پانچاردن شکر استحصانە باشلامسى-

جنوبى آمريقادە اسپانيا مستملىكەسى اولان
(ودنە زوئەللا ، آرژانتين) جمهوريتلرينك استقلال
قازانمەلرى - شيلينك اسپانيا يە قارشو سكر سنە
سورەن استقلال حربلرينە كيريشمەسى .

۱۲۲۶ ۱۸۱۱ ۱۳۰ ايلتە بالغ اولان فرانسه ايمپراطورلغنك

حکمدارى برنجى ناپوليونك دنيا يە کن اوغلنە
دوغدینى کون روما قرالى عنواننك ویرلمەسى-
جنوبى آمريقادە اسپانيا مستملىكەسى اولان پارا-
غوى جمهوريتنك استقلال قازانمەلرى .

۱۲۲۷ ۱۸۱۲ (انكلترە ، اسوچ ، روسیە) نك فرانسه علمپنە

آلتەنجى اتفاقى - روسىيە يە اعلان حرب ايدن ناپو-
ليونك (موسقوۋە) سفرىنە باشلاماسى - بساراييا
نك روسىيە يە تركنى ، صربىللك امتيازاتى موجب
اولان بوكرەش معاهدەسنك عقدى - روسللك
موسقوۋاىى ياققارى ، ناپوليونك بارىناما يارقالم
رجەتى اختىيار ايتىسى .

۱۲۲۸ ۱۸۱۳* مصر واليسى محمد على باشانك حرمين محترمىنى
وهابىللك ألتدن قورتارماسى ، اوغلى ابراهيم
باشا واسطەسىلە اللە ايتدىكى شىخلىرىنى استانبولە
كوندرەرك اعدام ايتدىرمەسى ، (روسىيە ، روسىيە
انكاترە ، آوستريا) نك فرانسە يە قارشو ويدىنجى
اتفاقى - متفقلك ناپوليونە قارشو (لاپزىغ) ميدان
مھاربەسىنى قازانمەلىرى .

۱۲۲۹ ۱۸۱۴ متفقلك ناپوليونى الە آداسنە سورمەلىرى ، بورا
بونلردن قرال اولان ۱۸ نجى لوئى الە برنجى
پارس معاهدەسىنى عقد ايتمەلىرى - (روسىيە ،
روسىيە ، آوستريا ، انكاترە) دن عبارت دول غالبە نك
ويانەدە مشهور قونفرەنى كشاد ايتمەلىرى .

۱۲۳۰ ۱۸۱۴ ىدى سنە اول ناپوليون طرفىدن طرد ايدىلن
(براغانس) خاندان قرالىسنك پورتىكىزە عودتى-
روم بطرىقخانەسنە تابع عثمانلى خرسەتقانلىرىنك
استقلالانى تامين غايەسىلە (نەتەريا) نامىلە معروف

- برجميت فساديه نك تشكلى .
- ۱۲۳۰ ۱۸۱۵ البه آداسندن دونن ناپوليونك يوزكونك حكومتى،
باب عاليدين باشقه بوتون آوروپادولتيرينك اشتراكيله
آچيلان (ويانه) قونغره سى مقرر اتنك يدى آى
اجتماعدن سوكرامضالانمى - متفقلمه قارشى
صوك (واترلو) ميدان محاربه سنى غائب ايدن
ناپوليونك (سنت-هلن) آداسنه سورولمى سى -
متفقلمك ۱۸ نجى لوئى ايله ايكنجى پارس معاهده سنى
عقد ايمه لرى - نوروجك اسوه چه الحاقى - اسويچره
بيطر فلغنك تصديقى - فلمنكله بلچيقانك (به ني با)
ناميله برقراللق تشكىلى - حریت ايجون قيام ايدى -
جك ملتلى نهمك ايجون (اتفاق مقدس) عهد
نامه سنك دول غالبه طرفندن اورتايه قونمى سى .
- ۱۲۳۲ ۱۸۱۶ انكلتره ده اصول انتخابك تعديل واصلاحى حقنده
(راديقال) دهنيلان فرقه مفرطه طرفندن حكومته
قارشى ايلك دفعه اوله رقتينغلك، نمايشلك يابيلماسى -
انكلتره ايله شمالى آمريقا آره سنده ايلك قابلو تاسيسى .
- ۱۲۳۴ ۱۸۱۸ ناپوليونك جنراللارندن اسوچولى عهدى (ماره شال
برنادوت) ك ۱۴ نجى شارل ناميله قرال اولمى سى،
اسوه چده برنادوت سلاله سنك باشلامى سى - انكلتر
لك هندستانده مهراجهلر حكومته نهايت ويرمى سى -
جنوبى آمريقادا شيلي جمهوريتنك اسپانيايه قارشى

استقلالنی قازانمہ سی .

۱۲۳۵ ۱۸۱۹ ترجمہ سی اصلنہ فائق بولنان (قاموس عربی) مترجمی
عینتہ ابلی مؤرخ حاصم افندینک وفاتی - ایلاک
واپورک بحر محیط اطلاسہ بی کچمہ سی - انکلیزلرک
آقصای شرق یولی اوزرندہ ، مالاقا بوغازندہ
(سینغاپور) موقع مهمنی ضبط ایتمہ لری .

۱۲۳۵ ۱۸۲۰ ناپولیونک سقوطیلہ مقیمانہ دون قرال یدنجی
فردیناندک استبداد شدیدندن دولانی اسپانیادہ ،
ایتالیا اتحادی املنی طاشییان (قاربوناری یعنی
کومورجیلر) جمعیتنک تحریکیلہ ناپولیادہ
ظہور ایدن عصیانلر ارزربنہ اصول مشروطیتک
اعلانی - آلمانیاادہ اتحاد سیاسی اساسلرینی حاضر
لایان (زولفہراین) نامیلہ معروف ۱۷ سندہ
اکمال ایدیلن کمرک اتحادینک باشلاماسی .

۱۲۳۶ ۱۸۲۰ * مشہور حالت افندینک خطاسی یوزندن یانیادہ
(تپہداتلی علی پاشا) نک فرمانلی اولماسی - (تہ تدریا)
نک تشویقیلہ (مورہ) دہ ظہور ایدن اختلالک
بش سنہ دوام ایدن برنجی دورہ سنک باشلاماسی ،
۱۹ نجی عصر شرق مسئلہ سنک برنجی فصلانی
تشکیل ایتمہ سی .

۱۲۳۶ ۱۸۲۱ اتفاق مقدسہ داخل اولان دولنلرچہ ماہور ایدیلن
آوستریا اردوسنک اتفاق مقدس پروغرامنہ

توفيقاً ايتالياده ظهور ايدن اختلاللارى كو كندن
قازيمهسى - اسپانيا مستملكا تندن شمالي آمريقاد
(مكسيقا)، جنوبي آمريقاد (قلوبيا ، اكواتور
دنيان خط استوا مملكتي ، پيرو) جمهوريتلرينك
استقلاللارى .

۱۲۳۷ ۱۸۲۱ * ايكي سنه قادار محصوريتدن صوكراسليم اولان
(تپهدنلى على پاشا) نك حالت افندى تزويريله
قتل ايدامهسى .

۱۲۳۸ ۱۸۲۲ * سلطان محمودنانى دورنده بيوك برفوذ صاحبي
اولان حالت افنديك موره وقعه سنده كي مسئوليت
عظيمه سنه مبنى قونيه ده اعدامى - ۱۸۱۲ اسپانيا
قانون اساسيسنى قبول ايدن پورتكيزك برحكومت
مشروط حالنه كيرمهسى - مس - تملكهسى اولان
بره زيليه - انك پورتكيزدن آريله رق مس - تنقل بر
ايمپراتورلق تشكيل ايمهسى .

۱۲۳۹ ۱۸۲۳ * اتفاق مقدس پروغرامنى تطبيق ايجون فرانسه
اردوسنك اسپانيا به كيرمهسى ، اصول مشروطيتى
لغوايدن قرال يدنجى فردينانك استبدادى اعاده
ايلاههسى - موره اختلالنى تسكينه ، امور اولان
مصر واليسى محمد على پاشانك اوغنى ابراهيم پاشايه
موره سرعسكر لىكك ويرلمهسى (آمريقا ، آمريقا -
ايلر كدر) دستورينك جواهر متحده آمريقا

- ۱۲۴۰ ۱۸۲۴ مورہ اختلا تہ قصیدہ لریہ یونان لیرہ طرفدارلق
 ایستہ یں آورو پالیلرہ قارشئ ایلک دفعہ اور تہ یہ قومہ سی .
 اسپانیہ مستملکہ لرنده چیقان عصیانلری تہ زمک
 رئیس جمہوری (موزو تہ) طرفدن آمریقادہ کی
 وفاتی .
- ۱۲۴۰ ۱۸۲۵ * مورہ سر عسکری ابراہیم پاشانک ۱۷ بیک کشیلک
 ۴ آلی جہادیہ عسکریلہ درت ہفتہ طرفدہ
 مورہ یی باشند باشہ ضبط اتمہ سی .
- ۱۲۴۱ ۱۸۲۵ روسیہ چاری برنجی آلکساندرک وفاتیلہ اون سنہ
 دنبری آورو بانک سیاسی پولیس وظیفہ سنی کورن
 اتفاق مقدس نظریہ سنک صویہ دوشمہ سی .
- ۱۲۴۱ ۱۸۲۶ * میسولونکنینک سقوطیلہ بش سنہ دنبری سورکلہ ن
 یونان عصیانی برنجی دورہ سنک نہایتہ ایرمہ سی ۔
 استانبولدہ اشکینہجی نامیلہ عساکر منتظمہ تشکیلی ۔
 یکیکچریلرک عصیانی اوزرینہ سلطان محمودک تادیب لرینہ
 ارادہ اتمہ سی ، سنجاغ شریفک چیقمہ سی ، قیشلہ لرینک
 طوبہ طوتولمہ سی ، یکیکچریلردن سکیز یوز کشینک
 اعدامی ، وقعہ خیریہ دہ نیلن (یکیکچری اوجاغی)
 نک ۱۱۱ سنہ صوکرالغاسی ، (عساکر منصورہ
 محمدیہ) نامیلہ یکی براردونک تأسیسی .

- ۱۲۴۲ ۱۸۲۶ * بوکرہ ش معاہدہ سنک آقکرمان مقاولہ سپلہ روسلر
لہنہ تعدیلی ، صربستانک مختاریت قازانمہ سی -
انکلیز لڑک ہند چینیدہ برمانیایی ومالاقایی یا قالماسی -
اوقافک نظارت ، شکلنہ کیرمہ سی - مکتب طبیہ
عسکریہ نک تاسیسی .
- ۱۲۴۳ ۱۸۲۷ * یونانلیلرہ مختاریت ادارہ تأمیننی ایچون لوندرہدہ
اتفاق مثلث معاہدہ نامہ سنی امضالایان (انکلتزہ ،
روسیہ ، فرانسیہ) دن مرکب اوج دولتک مشترک
دوناتمالرینک (ناوارین) لیماندہ ۵۲ پارچہ دن
عبارت دونانمازنی ۴ ساعت ظرفندہ کاملاً محو
ایتمہ لری - ایکی سنہ سورن یونان اختلالی ایکنجی
دورہ سنک باشلاماسی .
- ۱۲۴۳ ۱۸۲۸ * سلطان محمودک یونان مختاریتی رد ایتمہ سی اوزرینہ
دول ثلاثہ ایلیچیلرینک استانبولی ترکلری -
روسیہ نک اعلان حرب ایتمسیلہ ۱۲۴۴ سفرینک
باشلاماسی ، حربہ معارض اولان کچہ جی زادہ
عزت منلانک سورولمہ سی - ایرانیلرک تورکمن
چایی عہدنامہ سیبہ روسلرک ایرانہ مداخلہ لرینی
قبول ایتمہ لری .
- ۱۲۴۵ ۱۸۲۹ * برسندن زیادہ سورن ۴۴ سفیرینی ختامہ ایردیر
ن (ادرنہ) معاہدہ سی ایلہ یونانستانک مستقل اولما

سى - كچه جى زاده عزت ملانك سيواسده وفاتى . فرانسه ده (۱۸۳۰) تموز اختلاليله بوربونلرك سقوطى ، لوئى فيليب حكومت مشروطه سنك باشلاماسى ؛ بو اختلالك المانيايه ، ايتاليايه ، بلجيقايه چارلر عائد لهستانه سرايى - اسپانيا مستملكه سى اولان (اوروغواى) جمهوريتنك تشكالى - ايلك مكممل لوقوموتيفك انكلترده ايشله مكه باشلا مى - صرب امارتنك تشكالى - استانبولده (مقام سر عسكرى) نك تاسيسى .	۱۸۳۰	۱۲۴۶
فرانسه نك جزيره عسكر چيقارارق استيلاسى . استانبولده تقويم وقايعك ايلك نشرى - مصر واليسى محمد على پاشانك عكالى ضبط ايدرك فرمالى اولمى ايله شرق مسئله سنك ايكنجى فصلنى تشكيل ايدن مصر بحرانى برنجى دوره سنك باشلاماسى - اختلاللرى تسكين مقصديله ، اوستريا اردوسنك ايتاليايه ، روس اردوسنك وار شويه كيرمه سى - هولاندا ادارسندن آريلان بلجيقانك مستهل بر قراللىق تشكيل ايمه سى .	۱۸۳۰ * ۱۸۳۱	۱۲۴۷ ۱۲۴۷
دولت عثمانيه ده مشيرلك عنواننك احداثى - المانيانك اك بيوك شاعرى (غوته) نك وفاتى - يونانستان قراللىقك بدايت تشكالى - انكلترده انتخاب اصولنك ايلك دفعه تعديل .	* ۱۸۳۲	۱۲۴۸

١٢٤٩ *١٨٣٣ استانبوله دوغرى يوروين ابراهيم باشانك کوتاهيه
يه كلسيله سلطان محمودك روسيه يه مراجعتى ،
روسيه نك اردو و دونماتنى استانبوله كترتمسى ،
روسرله سكر سنه مدته خنكار اسكله سى مقاوله
اتفاقيه سنى عقد ايمه سى ، دول معظمه نك مداخله
سيه مصر ، آظنده محمد علي نك حاكميتنى تأمين
قيلان کوتاهيه معاهده سنك عقدى ، غائله مصريه
برنجى صفحه سنك ختامى - امير عبدالقادر ك
جزائرى مدافعه ايچون فرانسرلرله كيريشديكى
١٤ سنه لك مجاهداتك باشلاماسى - صربستان
برنسلنك اعلا نى .

١٢٥٠ *١٨٣٤ استانبوله مكتب حربيه نك تأسى - انكلتره
حكومتك كندى مستملكه لرنده ايلك دفعه اسارتى
الغا ايمه سى - پروسيانك غيرتيله (زولفهرين)
ده نيلان آلمان اتحاد تجاريسنك حصوله كلسى .

١٢٥١ *١٨٣٥ رئيس الكتابلى مأموريتك خارجيه نظارتنه تحولى -
ايلك تلغراف ماكنه سنك آمرىقاده اعمالى .

١٢٥٣ *١٨٣٧ كتحداى صدر على منصبك داخله نظارتنه
تحولى - ماله نظارتك تشكالى - خليچده اسكى
كوپرينك انشاسى - ٦٣ سنه دوام ايدن سلطنتيله
انكلتره تاريخك الكاوزون، الك شانلى بر دوره سنى
تشكيل ايدن قراليجه (وىقتوريا) نك جلوسى .

مندرجات	بعد الھجره	بعد المیلاد
قاجار سلاله سندن ایران شاہی محمدک روسیہ حکو متنک تشویقیلہ (ہرات) ی محاصرہ یہ قالقیشماسی، انکلیرلرک ترضیقیلہ رجعتہ مجبور اولماسی .	۱۲۵۴	۱۸۳۸
انکلیرلر طرفدن ضطی - مصرلی ابراہیم پاشا نک چرکس حافظ محمد پاشا اردوسنہ (زرب) ده غلبہ سیلہ مصر مسئلہ سی ایکنجی صفحہ سنک باشلا ماسی - سلطان محمودک وفاتیلہ ۱۸ یاشندہ سلطان عبدالمجیدک جلوسی - قابودان دریا فراری احمد پاشانک، عثمانلی دونماسنی محمد علی پاشایہ تسلیمی - خارجیہ ناظری مشهور (مصطفی رشید) پاشا طر فندن «تنظیمات خیریہ» نامیلہ معروف کلخانہ خط ہایوتنک مراسم فوق العادہ ایلہ او قوتتمہ سی، تاریخمزده تنظیمات دورینک باشلاماسی .	۱۲۵۵	* ۱۸۳۹

مندرجات	میلادی	ھجری	مالی
سنہ مالیه منزک باشلانجی - ایلك دفعه قوائم نقدیہ نك میدان تداوله چیقارلمہ سی - تقویم وقایعدن صکرہ ایلك غزته من اولان جریده حوادنک نشری - مصر مسئلہ سنک حلی ایچون دول	* ۱۸۴۰	۱۲۵۶	۱۲۵۶

میلادی	هجری	مالی	مذرجات
			متفقہ نیک حکومت عثمانیہ پہ فعلاً معاونت عسکر یہ دہ بولنگری ، سور یہ بی تخلیہ پہ مجبور قالان محمد پاشانک عرض اطاعتی۔ مکتوبلرہ پول یاپیشدیرلمسی اصولنک تطبیقنہ باشلانمسی - چینلیلرہ انکلیزلر آرہ سندہ ظہور ایدن (آفیون محاربہ سی) دہ نیلن حرینک باشلاماسی .
۱۸۴۱*	۱۲۵۷	۱۲۵۷	مصرک محمد علی پہ وراثت طریقہ ویر۔ لمہ سیلہ مصر مسئلہ سنک ایکنجی ، شرق مسئلہ سنک اوچنجی صفحہ سنک ختامہ ایرمنی ، دول متفقہ نیک خنکار اسکله سی مقاولہ سنی ابطال ایدن بوغازلر مقاولہ سنی لوندر دہ امضالا مالری .
۱۸۴۲	۱۲۵۸	۱۲۵۸	نانکین اتلافنامہ سیلہ آفیون حرینک ختامی ، چینک آوروپا تجارتنہ بش لیمان آچغہ ، (ہوننغ - قوننغ) ی انکلیز لرہ ویرمکہ مجبور اولمہ سی - اوقیانوسیا دہ یکی زہ لاندک انکلیزلر طرفندن اشغالی
۱۸۴۳	۱۲۵۹	۱۲۵۹	مجلس ملینک طوپلانمہ سیلہ یونان حکو مت مطلقہ سنک ادارہ مشروطہ پہ انقلابی ۱۸۴۴ قانون اساسینک تنظیمی .

میلادی	هجری	مالی	مندرجات
* ۱۸۴۴	۱۲۶۰	۱۲۶۰	خلیجده یکی کوپریٹک انشاسی .
* ۱۸۴۵	۱۲۶۲	۱۲۶۲	مصر والیسی محمد علی پاشانک استانبو له کلمسی - بویوک رشید پاشانک ایلك صدارتی - اسپانیاده (۱۸۴۵) قانون اساسیسنک اعلانی - روسلرک ۴۰ سنه دوام ایدن تورکستان فتوحاتنک باشلامسی .
* ۱۸۴۶	۱۲۶۳	۱۲۶۳	مشهور احمد و فیک پاشا طرفدن استا - نبولده ایلك رسمی سالنامنک ترتیبی - مکاتب رشیدیہ نك تاسیسی - دارالمعلمینک کشادی - تجارتده ایلك سربستی . دله اصولنک انکلیرل طرفندن قبولی .
۱۸۴۸	۱۲۶۴	۱۲۶۴	فرانسده ۱۸۴۸ شباط انقلابیله اورله آن خانداننک سقوطیله درت سنه دوام ایدن ایکنجی جمهوریتک باشلامسی - بو انقلابک آلمانیا ، ایتالیا ، آوستریا و مجا - رستان حکومتلرینه سراجی - فرانقفو - رتده جرمانیا بویوک پارلمنتوسنک اجتماعی
* ۱۸۴۸	۱۲۶۵	۱۲۶۴	حکومتک مخصوصاتیله آنجق درت سنه پاشایه بیلن در سعادت بانقہ سنک تشکیلی - فرانسده درت سنه مدتلہ برنس لونی ناپولیونک رئیس جمهور انتخاب اولنسی

مدرجات	ميلادى	هجري	مالى
اوسترياليلرى ايتاليا طوپراغندن چيقار مق ايچون ساردونيا قرالى (شارل آلبه) ك كيريشديكى (نووار) محاربهسى غائب ايمهسى - روسيه و اوستريامشترك اردولرينك مجارستانده كى اجراآت شديد سنه مېنى ممالك عثمانيه يه صيغينان برقاچ بيك مجار ملتجيارينك باب على طرفندن حمايه اولونمىسى - فرانقفورت پارلمنتوسنك داغيلمه سيله المانيا اتحادى ايلك تشبئتك نمره سز قالمىسى .	۱۸۴۹	۱۲۶۵	۱۲۶۵
روما جوارندن عبارت اولان پاپامالكا نه سنك فرانسز عسكرى طرفندن محام فضه يه باشلانمىسى .	۱۸۴۹	۱۲۶۶	۱۲۶۵
درسعادته انجمن دانشك تشكيلي - شركت خيره نك تاسيسى - مشهور محمدامين على پاشانك ايلك صدارتى - مدنيت عالمنده تلغراف خطارينك تمديدى انكلتره ايله فرانسه آره سنده (قابلو) نيلان ايلك تحت البحر تلغرافك وضعى - لوندرده ايلك عمومى سر كينك كشادى - ديكيش ماكنه سنك ايجادى .	* ۱۸۵۰	۱۲۶۷	۱۲۶۶
فرانسه ده رئيس جمهور پرنس لوتى	۱۸۵۱	۱۲۶۸	۱۲۶۷
فرانسه ده رئيس جمهور پرنس لوتى	۱۸۵۲	۱۲۶۹	۱۲۶۸

مذرجات	ميلادى	هجري	مالى
ناپوليونك برضربه حكومتله او چونجى ناپوليون اوله رق ايمپراتورلنى اعلان ايمه سى - ۱۸ سنه دوام ايدن ايكنجى ايمپراتورلك باشلاماسى .			
مقامات مباركه مسئله سنك حلى و اورتو دوقس كليساسنه ويريلن امتيازلك تاكيدى ايجون سفارت فوق العاده ايله استانبوله كن پرنس منچيقوفك اولتيا - تومنه قارشى خارجيه ناظرى رشيد پاشا طرفدن ويريلن جواب رد اوزرينه روسلك مملكتنى اشغاللى ، ايكى سنه دوام ايدن ۱۲۷۰ (عثمانلى - روس) حربنك باشلاماسى .	* ۱۸۵۳	۱۲۶۹	۱۲۶۹
سينوبده دونهامزك روسلر طرفدن محو ايدلمه سى .	* ۱۸۵۳	۱۲۷۰	۱۲۶۹
باب عالينك ايلك دفعه آوروپا پياسه لر - ندن استقر اضه باشلاماسى - روسيه يه قارشى فرانسه ايله انكتره نك حكومت عثمانيه ايله استانبول معاهده اتفاقيه نى عقد ايمه لرى - ۱۰ بيك كيشيلك قوتله ۸۰ بيك كيشيلك روس عسكرينه قارشى	* ۱۸۵۴	۱۲۷۰	۱۲۷۰

میلادی	هجری	مالی	مندرجات
			(موسی) پاشانک سلیستری بی قهرمانجه مدافعه سی اوزرینه روسلرک محاصره بی ترکه مجبور اولماری .
۱۸۵۴ *	۱۲۷۱	۱۲۷۰	قریم محاربه سنده دول متفقہ نیک سیوا - ستوپولی قره دن و دکزدن محاصره بی باشلاماری - ایلاک دفعه ژاپون لیمانارینک اجبی کیلرینه کشادی .
۱۸۵۵ *	۱۲۷۱	۱۲۷۱	پیمون مع ساردونیا یعنی مستقبل ایتا - لیانک اتفاق دولی به کیرمه سیله (نورکیا، انگلتره ، فرانسه ، ساردونیا) آره سنده اتفاق مریهک تماملانمسی - ۳۳۲ کون محاصره دن ، ۳ محاربه خونریزانہ دن ۳ قانلی هجومدن صکره متفقلرک سیوا - ستوپوله کیرمه لری - ممالک عثمانیه ده ایلاک تلغراف خطنک تمیدی .
۱۸۵۵	۱۲۷۲	۱۲۷۱	قرق سنہ دن زیادہ دوام ایدن سودان فرانسوی فتوحاتنک باشلاماسی .
۱۸۵۶ *	۱۲۷۲	۱۲۷۲	مکتب نوابک کشادی - اصلاحات فرماننک اعلانی - ایکی سنہ دوام ایدن (عثمانی - روس) سفرینہ نہایت ویرہک ایچون دول معظمہ مرخصلرینک پار -

میلادی	هجری	مالی	مدرجات
			سده بر مؤتمر (قونغرہ) عقدا یمہ لری ، یکرمی سنہ آوروپا سیاستہ اساس اولان پارس معاہدہ سیلہ مقامات مبا۔ رکہ اختلافنک و شرق مسئلہ سی دردنجی فصلنک ختامی ، قرہ دکرک بیطرفلغی ، دولت عثمانیہ نک آوروپا دول معظمہ سی میانہ کیرمہ سی .
۱۸۵۶ *	۱۲۷۳	۱۲۷۲	پارس قونغرہ سی ایلہ رومانیا اوزرنده روس حمایہ سی ، یرینہ آوروپا حمایہ سنک قائم اولمہ سی - معارف عمومیہ نظارتنک تشکلی - مرکز لوندردہ اولمق اوزرہ استانبولده عثمانلی بانقہ سی نامیلہ بربانقہ نک تأسیسی .
۱۸۵۷	۱۲۷۳	۱۲۷۳	انگلزلری بر بوجوق سنہ دن زیاده اوغراشدیران هندستانده سپاہیلرک بویوک وقانلی عصیانلرینک باشلاماسی - هند عصیانی وسیلہ سیلہ اعلان خصومت ایدن چینلیلرہ قارشلی فرانسزلرلہ انگلزلرہ - لرک متفقاً اعلان حربلری ، اوچ سنہ سورہن چین سفرلرینک باشلاماسی .
۱۸۵۷ *	۱۲۷۴	۱۲۷۳	درد دفعہ خارجیه نظارتی ، آلتی دفعہ مقام صدارتی احراز ایدہ رک تاریخمز۔

مندیجات	میلادی	هجری	مالی
ده موفق اولدیغی بویوک انقلابه وطنی ورطه انقراضدن قورتاران رجال معروفه سیاسیہ مزدن تنظیمیاجیلرک رئیس بویوک مصطفی رشید پاشانک وفاتی .			
جزاقانونمیزک نشری - روسلرک چیندن امور نہری وادیسی الحاق ایلملری - ژاپونلرک آمریکا و آوروپالیلمہ قارشى آتی لیمان آچمہ مجبور قالمالری .	۱۸۵۸	۱۲۷۴	۱۲۷۴
بربوچوق سنہ دوام ایدن ہند سپاہی عصیاننک انکلیزلر طرفدن قانلی برصورتہ تسکینی ، ہند قومپانیہ سنک لغویہ ہندستانک مستملکہ حالہ وضعی - جدہ قتال مشہوری اوزرینہ فرانسه وانکلترہ نک مشترک دونامالری طرفدن شہرک بومباردومان ایلمہسی .	۱۸۵۸	۱۲۷۵	۱۲۷۴
ایتالیا اتحادینہ اوغراشانلردن (بیہ مون مع ساردونیا) قرالی (و یقتورامانوتیل) ایلمہ فرانسه ایمپراتوری ناپولیونک متفقاً اعلان حربلرینہ معروض قالان آوستریا لیلرک (ماجہنتا ، صولفہ رینو) محاربہ لرینی غائب ایتمہلری ، آوستریا ایلمہ فرانسه	۱۸۵۹	۱۲۷۵	۱۲۷۵

میلادی	هجری	مالی	مندرجات
			ایمپراتور لرنیک (ویلا فرانکا) ده ملاقاتلری هند چینی سفرلرینه مبدأ اولان فرانسیز لرک سکیز سنه سورن (قوشینشین) . فتوحاتنه باشلاماسی .
۱۸۵۹	۱۲۷۶	۱۲۷۵	یکرمی سنه آلمانیا ، قرق سنه آوروپا سیاستنه حاکم اولان دولت عثمانیه نیک خیرخواهی مشهور آوستریا باش وکیلی پرانس (مه ترنیخ) ک ۸۶ یاشنده وفاتی - ایتالیا اتحادی ایلیک دورمسنده (فرانسه - آوستریا) حربینک (زورنج) مصالحه سیله نتیجه لیمه سی ، (لومباردیا) قطع سنک ساردونیا به الحاقی .
۱۸۶۰	۱۲۷۶	۱۲۷۶	سلطان عبدالمجید عالیهنه ترتیب اولنه رق (قله لی) وقعه سی نامیله معروف ایلیک مشروطیت قیامی تشبثک عقیم قلمه سی - داغستان اتقیاسندن مشهور شیخ شامل (اشموئیل) ک قافقاسیه ده روسلره قارشلی کیریشدیکی ۲۵ سنه لک مجاهدده سندن صوکر ادخالتی .
۱۸۶۰	۱۲۷۷	۱۲۷۶	(فرانسه - انکلتره) قوای متفقه سنک چین پایتختنه کیرمه سی ، چینلیلرک (پکین) معاهده سیله آوروپا تجارتنه یدی لیمانی

میلادی	هجری	مالی	مندرجات
			یکیدن آچمه به مجبور قالماری - ایتالیا اتحادی ایکنجی دوره سنده جنرال (غاریبالدی) طرفندن سجلیتین قرالغنگ ضبط و الحاقی - جاهیر متحده امریقادہ اشارت مسئله سندن دولایی شمالی و جنوبی حکومتلر آره سنده بش سنه سورن داخلی (افتراق) محاربه خونریزانه سنک باشلاماسی
۱۸۶۱ *	۱۲۷۷	۱۲۷۷	شامه سرایت ایدن جبل لبنان مقاتله سی اوزرینه فوق العاده قومیسر لکله کوندریان خارجیه ناظری فؤاد پاشا طرفندن نجی اردو مشیری احمد پاشا ایله امرای عسکر یه دن برقاچ ذاتک قورشونه دیزلمسه رغمآ نر انسه نک مداخله فعلیه سی واورو پالیلرک اصرار یله جبل لبنان امتیاز ویرلمه سی - ایلك دفعه طوپانان پارلمنتو طرفندن ایتالیا اتحادینک تصدیقی - قرالغنگ ویقتور امانوئله ویرلمه سی ، پایتختک تورینودن فلورانسیه نقلی .
۱۸۶۱	۱۲۷۸	۱۲۷۷	ایتالیا اتحادینی وجوده کتیرنلردن سیاسی شهیر باش وکیل (قونت قوور) ک وفاتی - روسیه ده کوبیلیری اسارتدن

مدرجات	میلادی	هجری	مالی
قورتاران اصلاحات اجتماعیه نك اجراسی - فرانسه ایپراتوری او چونجی ناپولیونك آچدیغی مکسیقا محاربه سنده اوس-تريا خاندانندن (آرشیدوق ماقسیمیلیهن) ی مکسیقا ایپراتوری اعلان ایتمه سی .	۱۸۶۲ *	۱۲۷۹	۱۲۷۸
سراينك كشادی - عثمانلی پوسته بولنك احدائی - افلاق ایله بوغدانك برلشمه سی یونانستانده مشروطیت اداره نك باشلاماسی لهیلیرك عصیانی اوزرینه روس اردوسنك لهستانده کی اجراآت شدیده سی - افغانیلیرك روسلردن هرانی آملرینه انكلیزلرك یاردم ایتمه لری .	۱۸۶۳	۱۲۸۰	۱۲۷۹
عثمانلی بانقه سنك بانق عثمانی شاهانه یه تبدیل اولونمه سی .	۱۸۶۴	۱۲۸۰	۱۲۷۹
متفقاً اعلان حرب ایدن اوس-تريا ایله روسیه نك دائیمارقه دن (شلزویغ - هو- لشتاین) دوقه لقلرینی یاقالاماری .	۱۸۶۴	۱۲۸۰	۱۲۸۰
تشکیل ولایات نظامنامه سیله ایالتلرك الغاسی - صدر مشهور مدحت پاشانك یکی تشکیل قلنان طونه ولایتلرینه والی	۱۸۶۵ *	۱۲۸۱	۱۲۸۱

میلادی	هجری	مالی	مدرجات
۱۸۵۶	۱۲۸۲	۱۲۸۱	تعمین اولونجه سی - ایکنه لی تفنک ایجادی . سلطان عبدالعزیزک بلند همتیله تشکیل قلنان زرهللی دوناتما سایه سننده عثمانلی بحر یه سنک اوچونجیلکی احراز ایتمه سی - مصرده اصول وراثتک ده کیشمه سی - آلمانیا اتحادینی ایش کوچ ایدینن پروسیا باش وکیلی مشهور پرنس بسمارک اوچونجی ناپولیونله (بیاریج) بانیولرنده ملاقاتی .
۱۸۶۶	۱۲۸۳	۱۲۸۲	مملکت مزده ولایت تشکیلاتی - مکتب طبیئه ملکینه تک تاسیسی - مصر والیسی اسماعیل پاشانک ایلاک دفعه خدیو عنوانی آلماسی - اوستریا ایله پروسیا آره سننده (صادووا) محاربه مشهوره سنک ظهوری ، ایتالیانک پروسیا ایله برلشمه سی ، هابسبور - غلرک (پراغ) معاهده سیله آلمانیا دن ، (ویانه) معاهده سیله وندیکن ال چکمه - لریله ایتالیا اتحادی اوچونجی دوره سنک حصولی - رومانیا پرنسلاکنده هو - هنزولارن خانداننک باشلاماسی - دانیمارقه ده (۱۸۶۶) قانون اساسی سنک قبولی .

مدرجات	ميلادى	هجري	مالى
شوراي دوات تشكىلى - عثمانلى پادشاه هلرى ايجنده ايلك دفعه سلطان عبدالعزيرك آوروپا - ياچتده پارس ولوندره يى ، عودتده ويانه يى زيارتى - يكي عثمانلىلار چميتك آوروپا يه فرارى - صربستاندن تورك عسكرينك چكىلمه سى - انكلتره ده اصول انتخابك ايكنجى دفعه تعديللى - فرانسك تاثيريله مكسيقا ايمپراتورى اولان (آرشيدوق ماقسيلميهن) ك حكومت جديده سنده قتلى - آوستريا - مجارستان) اشتلا فيله مجارستانك استقلاللى - آوسترياده ۱۸۶۷ قانون اساسيسنك قبولى . يونانستاندن كلن داسقالارك تشويقيله ظهور ايدن عصيانه مبنى كرىدك ايات ممتازه حاله كله سى .	* ۱۸۶۷	۱۲۸۴	۱۲۸۳
غلطه سراينده فرانسر اصولنجه مکتب سلطائينك كشادى - مکتب صنايعك تأسيسى - درت دفعه خارجه نظارتنده ايكى دفعه مقام صدارتده بولمىش اولان مشهور فؤاد پاشانك فرانسده (نيس) شهرنده وفاتى - مجله جمعيتى مضبطه سنك قامه آلمنى - ژاپونلرك	* ۱۸۶۸	۱۲۸۵	۱۲۸۴

مندرجات	میلادی	هجری	مالی
مبدأ اقبالی اولان ۱۸۶۸ انقلابیہ (موتسو ہیتو) نک ایش باشنہ کتیرلمسی - بخارا خانلقنک روسیہ حمایہ کیرمہ سی .			
اک بویوک فرانسیز شاعری مشہور لامارتینک وفاتی .	۱۸۶۹	۱۲۸۵	۱۲۸۴
قوہ عمومیہ عسکریہ عنزک تنسیقی - معارف عمومیہ نظامناسنک اعلانی - فرانسہ مہندسی (فردیناند دولہ سہ پس) طرفدن اون سنہ دنبری اوغراشیلان سویس قنالی رسم کشادینک اجراسی - سلطان عبدالعزیزہ اعادہ زیارت ایچون فرانسہ ایمپراطوریچہ سی (ٹوزہ نی) نک استانبولہ کلہ سی - اسپانیا تختہ ہو - ہنزولرن خاندانندن پرنس لئوپولدک نامزدلکی - ۱۸۶۹ قانون اساسیسی ایلہ صربستانک مشروطیت ادارہ یہ نائل اولسی .	*۱۸۶۹	۱۲۸۶	۱۲۸۵
بولغار کیسیاسنک روم بطریقخانہ سندن آیرلمہ سی - آوستریا ایمپراطوری فرا - نسوا ژوزہ فک استانبولہ کلسی - اسپا - نیا تختی نامزدلکی مسئلہ سندن دولایی	۱۸۷۰	۱۲۸۷	۱۲۸۶

مندرجات

ميلادى

هجري

مالى

موسيو تيهرك مخالفتنه رغبماً قرانسه نك
پروسىيه قارشو اعلان حربى اوزرينه
شمالى و جنوبى المانيا حكومتلرينك
پروسىيه ايله برلشمهسى ، آلتى آى سو
رن (آلمان - فرانسز) حربنك باشلاما
سى - فرانسز عسكرينك چكلمهسى
اوزرينه ويقتور امانوتوك رومايه
كيره نك پاى تحت اتخادى - ايمپراتور
اوچونجى نابوليونك سدانده المانلره
تسليم سلاح اتمه سيله فرانسه ايمپراتور
لغك الغاسى ، اوچنجى جمهوريته نك
اعلانى .

اورمان و معادن مكتبنك كسادى -	* ۱۸۷۱	۱۲۸۷	۱۲۸۶
پارس بومباردمانى اثناسنده پروسىيه قرالى برنجى ويلهلمك ورسايلده المانيا ايمپراتورى اعلان اولوممىسى ، پروسىيه هكهموتياسى آلتنده المانيا اتحادينك حصولى .			

فرانسه نك مغلوبيتندن بالاستفاده روسيه نك پارس معاهده سنده كى قره ده كيزك بيطر فلغنى لوندره قونفرانسيله فسوخ	* ۱۸۷۱	۱۲۸۷	۱۲۸۷
---	--------	------	------

میلادی	هجری	مالی	مندرجات
			ایتدیرمہ سی .
* ۱۸۷۱	۱۲۸۸	۱۲۸۷	سگز دفعہ خارجیہ نظارتی ، بش دفعہ صدارتی اجراز ایدن ، رشید پاشاشاہ کردی محمد امین عالی پاشا ایلہ ادیب حکیم علی شناسینک وفاتلری ، استنا نبولہ تراموایک احدائی - انکلیرک شمالی آمریقادہ قنادا ہیئت متحدہ سنی تشکیل ایتملری - (آزاس - لورہن) قطعہ سنک آلمانیایہ ترکی موجب اولان فرانقفورت معاہدہ سنک عقدی ، (۴۳) سنہ صوگرا حرب عمومیہ باعث اولان (فرانسه - آلمانیہ) عداوتک باشلاماسی - فرانسه قوہ اجرائیہ رئیسہ موسیو تیہرک رئیس جمہورانتخابی .
* ۱۸۷۲	۱۲۸۹	۱۲۸۸	محمدود ندیم ومدحت پاشالرک ایلیک صدارتلری - سلطان عبدالعزیزک ہمتیلہ دارلشفقہ نک کشادی وھاری مارتینی توفیکلرینک اردوی عثمانیہ قبولی - اوستریا ، روسیہ ، آلمانیہ ایمراطورلر ینک برلیندہ کی ملاقاتلری اوزرینہ مخا دنت ثلثہ نک باشلاماسی .
* ۱۸۷۳	۱۲۹۰	۱۲۸۹	غلطہدہ تونل کشادی - آنادولودہ

مىلادى	هجىرى	مالى	مىدوجات
۱۸۷۵*	۱۲۹۲	۱۲۹۱	<p>اىزمىت شىمىندوفرىنىك انشاسى - خىوۋە خانلىقنىڭ روسىيە ھىمايەسىگە كىرمەسى -</p> <p>مىخود نىدىم پاشانىڭ ايكىنجى ھىدارتى .</p> <p>فرانسىيەنىڭ ۱۸۷۵ قانۇنى اساسىنى قوبۇل ايتىمىسى - ۹۳ ھىرىنىڭ باغشى اولان بوسنىيە ۋە ھىرسىك اىختىلالى اوزرىنىڭ دول مەزمىنىگە ئىدخالەسى - انكىلتىرە پارلىمىنتو سىندە (اوبستىروقسىيون) يەنى مىذاكراتە مانىع اولىق اصولنىڭ موجدى (پارانل) ك اىرلاندا مېغولنىڭ ، (ھوم رول) دە نىيان اىرلاندا مىختارىتى اىچون ۱۸ سىنە دوام ايدىن مىجادلانك باشلامسى -</p> <p>۲ نىجى آلېكساندىر زىمانىندە (نىمىپىلىست) دە نىلن روس اىختىلالىچىلارنىڭ ۲ بىك كىنجىك ھىبس ايدىلمەسى .</p>
۱۸۷۶*	۱۲۹۲	۱۲۹۱	<p>بىكى عثمانلىلارنى آوروپادە ھىمايە مادىيەسىنە آلان مىصرلى پىرنس فىاضل مىصطفى پاشانىڭ ۋفاتى - عىسكىرى رىشىدىيەلرىنىڭ تاسىسى - انكىلىز ھىند مىستىملىكە سىنىڭ اىمپىراتورلىغە قاي اوزرىنىڭ قىرايىچە ۋىقتورىانىڭ انكىلتىرە پارلىمىنتوسى طرفىندىن</p>

مدرجات	ميلادى	هجري	مالى
(هندستان امپراطور پيچھسى) عنوانى الماسى .			
هرسك اختلانك يولغارستانه سرايتى - طلبه علومك قيامى اوزرينه محمود نديم قابينه سنك سقوطفى ، سلطان عبد العزيزك خلى ومؤسفف ارتحالى ، چركس حسن وقعه سنده سر عسكر حسين عونى وراشد پاشالرك قتللىرى - صربستانله قرداغك باب على به اعلان حربلىرى - ۹۳ كون سلطنتدن صوكر خلع ايديلىن مراد خامسك يرينه سلطان عبدالحميد ثانىك جلوسى - مدحت پاشانك ايكنجى صدارتى - دولتر طر فندن ترسانه سفرا قونفرانسك عقدى - ايكى سنه صوكر حكمدن ساقط اولان قانون اساسينك برنجى دفعه اعلاى - فرانسه ايله انكلتره نك مصر مالیه سفى مراقبه آتنه المالىرى .	* ۱۸۷۶	۱۲۹۳	۱۲۹۲
سفرا قونفرانسى مقرر اتنك باب عاليجه ردى - مدحت پاشانك ايتاليايه تبعيةدى - صربستانله باب عاليك صلح عقدى .	* ۱۸۷۷	۱۲۹۴	۱۲۹۲
ايلك مجلس مبعوثانك اجماعى - روسيه	* ۱۸۷۷	۱۲۹۴	۱۲۹۳

نك باب غالى يه اعلان حربى انكلتره
 نك پروتستوسى - روسيه نك رومانيا
 ايله برلشمه سى - ۹ آى سورهن ۹۳
 (عثمانلى - روس) حربىك باشلاماسى -
 غازى احمد مختار پاشانك قارص او كنده
 روسلرى هزيمته اوغراتمىسى - اوچ
 دفعه روسلرى مغلوب ايدن غازى عثمان
 پاشانك ۴۰ بىك كيشى ايله ۱۶۰ بىك
 روسه قارشو پلونه ده اوچ آى قهرما
 نانه مدافعه دن صكره اسارتى - مكتب
 ملكيه نك كشادى .

روسلك آياستفانوسه كالمه لرى اوزرينه	۱۸۷۸*	۱۲۹۵	۱۲۹۳
متار كه عقدى - انكلتر دونانماسنك			
استانبول او كنده كلهر ك روسلرى تهديد			
ايمه سى - مجلس مبعوثانك ايلك ريئىسى			
احمد و فيق پاشانك باش و كائنه كتير لمه سى -			
ايكنجى مجلس مبعوثانك فسخى - رومانيا ،			
صربستان ، قره داغك استقلالنى ، طونه			
وبالقان خط مدافعه منرك ضياغنى موجب			
اولان آياستفانوس معاهده سنك عقدى -			
ايتاليا اتحادى مؤسس لرندن قرال و يفتونه			
مانوئله لك وفانى .			

۱۲۹۴ ۱۲۹۰ ۱۸۷۸ سلطان مرادک اعادہ جلوسی ایچون
 علی سعاوی وقعه سنک ظهوری -
 انکلترونک اصراریلہ آیاستفانوس معاہدہ
 سنک تعدیلی ایچون دولتوک برلیندہ
 طوپلانمہ لری - ماکدونسیایی باب عالی یہ
 براقان ، روم ایلی شرقی نی برولایت
 مختارہ ، بولغارستانی برامارت ممتازہ حالہ
 صوقان (برلین) معاہدہ سیلہ شرق مسئلہ سی
 بشنجی فصائیک قاپانمہ سی - عقدایدیلن
 تدافعی براتفاقلہ قبریسک انکلتز ادا
 روسنہ ترکی - بوسنہ وهرسکک آوستریا
 اشغالہ براقلمہ سی .

۱۲۹۵ ۱۲۹۶ ۱۸۷۹ استانبولدہ آثار عتیقہ موزہ سنک رسم
 کشادی - آوستریا ، روسیہ - آلمانیہ
 ایمراتورلری آرہ سندہ کی مخادنت ثلاثہ نک
 دوام ایدہ مہ مسنہ مبنی آلمانیہ باش وکیلی
 بسمارک آوستریا ایلہ قطعياً اتفاق -
 بولغارستانک وروم ایلی شرقینک تشکلی .
 ۱۲۹۶ ۱۲۹۷ ۱۸۸۰ استانبولدہ مکتب حقوق تشکلی -
 شناسی مکتب ہرقانک مہم رکفی ،
 مشہور (ظفرنامہ) مؤلفی ضیاپاشانک

مدرجات	ميلادى	هجري	مالى
آطنه واليلكنده وفاتى - بين الملل مادريد قونفرانسندة فاس حكومى استقلالنك تصديقى - فرانسده ۱۸ تموزك تكرر عيدملى انخـاذينه قرار ويرلمسى .			
تونس بكي ايله فرانسزلر آره سنده عقد ايديلن (باردو) مقاولهسى موجبنجه تونسك فرانسه حمايه سنده كيرمهسى - رومانيا پرنسلكنك قراللق نامنى آلماسى - روسىيه چارى ايكنجى آلکساندرک اختلاجيلر طرفندن بومبايله اتلافى .	۱۸۸۱	۱۲۹۸	۱۲۹۷
ديون عموميه عثمانيه واردات مخصوصه اداره سنك تشكلى ، محرم قرار نامه سنك نشرى .	۱۸۸۱	۱۲۹۹	۱۲۹۷
مصر فرقه مليه رئيسى احمد اعرابى باشانك (مصر مصر ليلر كدر) دستوريله اجنبيلره قارشى چيقاردينى اسكندريه اختلالى اوزرينه مصره عسكرو صوقان انكليزلرک اسير ايتدكارى اعرابى باشايى سيلان آداسنه سوره رك اداره يى اللرينه آلمارى - صربستان پرنسـنك قرال عنوانى آلماسى - انكليز علما سندن	۱۸۸۲	۱۲۹۹	۱۲۹۸

مالي	هجري	ميلادي	مندرجات
------	------	--------	---------

مشهور نظريه صحاحي (داروين) ك
وفاتي ، بين الملل پوسته اتحادينك ميدانه
چيقه ماسي .

۱۲۹۹	۱۳۰۰	۱۸۸۳	مشترك المنفعة عثمانلي رزي شركتتك تشكلي - صنايع نقيسه مكنتبك كشادي - هندسه ملكيه نك تاسيسي - تجارت مكتب عالي سنك رسم كشادي - آوستريا ايه المانيا اتفائه ايتاليانك كبرمه سيله اتفاق مثلثك تماملا ماسي .
------	------	------	--

۱۳۰۰	۱۳۰۱	۱۸۸۴	مشروطيت جيلري تمثيل ايدن صدر مشهور مدحت پاشانك طائفده ارتحال فجي - مكاتب اعداديه نك كشادي - ليلي قيز مكنتبك تاسيسي - توركستان فتحنك صوك ووقه ماسي اولان روسلرك (مروى) ضبط ايجملري .
------	------	------	--

۱۳۰۱	۱۳۰۲	۱۸۸۵	قلبه اختلالى ، روم ايلي شرقى ولايت مختاره سنك الحاقيله بولغارستان اتحادينك وجوده كلمه ماسي ، پرنس آلكساندر ك ايكى بولغارستان پرنسي عنواننى طاقينه ماسي - سودان مصر يده (محمد احمد) اسمنده كي درويشك مهديلك دعواسيله اورتابه آتيلمه ماسي ، خرطومى انكليزلى -
------	------	------	---

دن آلهرق اون سنه دوام ایدن حکومتک
باشلاماسی - انکلتزده اصول انتخابک
او چونجی دفعه تعدیلی .

۱۳۰۱   ۱۳۰۳   ۱۸۸۵ * در سعادت ملکیه اعداد ایستک آشادی -

بولغارستانه اعلان حرب ایدن صربلیله
بولغارلرک غایبه سی - ۱۹ نجی عصرک

اک بویوک فرانسیز شاعری (ویکتور هوغو)
نک پارسده وفاتی - برلینده عقد اولنان

معاهده ایله آوروپالیرک ایلك دفعه آفریقا
ایچون (هیندرلاند) یعنی ساحله کی اراضی

هانکی حکومتک ایسه داخنک ده اوکا عاند
اوله سی اصولنی قبول ایتهلری .

۱۳۰۳   ۱۳۰۴   ۱۸۸۷ * پرنس آلکساندرک روسلر طرفندن

جبراً استعفايه مجبور ایدله سی اوزرینه
منحل قالان بولغارستان پرنسلیکنه

فردیناندک نصبی .

۱۳۰۴   ۱۳۰۶   ۱۸۸۹ * عثمانلی تورکارینک اک بویوک وطنپروری

ادیب شهیر نامق کمالک ساقز . متصرفلغنده
وفاتی - زراعت بانکه سنک تاسیسی .

۱۳۰۵   ۱۳۰۷   ۱۸۸۹ * ایمپراتور (میقادو) نک ژاپونیا ده بر

قانون اساسی نشر ایدهرک خلقه مشرو-
طیت ویرمه سی - آلمانیا ایمپراتوری

میلادی	هجری	مالی	مندرجات
۱۸۹۰*	۱۳۰۸	۱۳۰۶	ایکنجی ویلهلمک استانبولی ایلك زیا - رتلری - بروسه ده دارالجزیرانشاسی . خلقه لی زراعت و بیطر مکتبک کشادی - آلمانیا ایمپراتوری ایکنجی ویلهلمک اختیار و طنپورور پرنس بسمارقی باش و کالتدن اوزاقلاشدیرمه سی .
۱۸۹۱*	۱۳۰۸	۱۳۰۷	(عرب ، فرس ، فرانسه ، لاتین ، ایتالیان) لسانلرینه بحق واقف ؛ (روس ، آلمان ، انگلیز ، یونان قدیم) لسانلرینی آکلایان ؛ (چنتای ، عبرانی) لسانلرینک متبعی مشهور احمد وفیق باشانک ارتحالی .
۱۸۹۱*	۱۳۰۹	۱۳۰۷	یکجی عثمانلیلردن مشهور سعدالله باشانک برلین سفارتی اناسنده هواغازیله فجیع برصورتده اتخاری - بروسه ده دمیر یولنک ، استانبولده عشیرت مکتبک رسم کشادلری .
۱۸۹۲*	۱۳۱۰	۱۳۰۸	اسکدار مکتب اعدادیسنک کشادی - بانق عثمانی ورثی بنالرینک ختام انشا آتی - آقره دمیریولینک ، حمیدیه کاغذفابریقه سنک رسم کشادلری - منظوم و منشور آناریله شهرت بولان وقعه نویس معلم

مذرجات	ميلادى	هجري	مالى
ناجى افندينىك فحاة وفاتى .			
عثمانى سيفورطه شركتىك رسم كشادى - اتفاق منلكه قارشى روسيه ايله فرانسه نك اتلافى .	۱۸۹۳	۱۳۱۱	۱۳۰۹
(اسكيشهر - كوتاهيه) دمير يوانك اتمامى - تجارت مکتبىك كشادى - اوتوموبيلك قوللانيلماسى .	۱۸۹۴	۱۳۱۲	۱۳۱۰
عثمانى توركلرينك الك فاضل مؤرخلر - ندن وقعه نويس احمد جودت پاشانك وفاتى - ايلك دفعه استانبولده (عثمانى اتحاد و ترقى جمعيتى) ناميله بر جمعيت خفيه نك تشكىلى - ژاپونيانك قوره مسئله سندن چين ايله كيريشدىكى حرب به نهايت ويرمى ، (سيمونوزه كى) عهدنامه سيله فورموز آداسنى باقلاماسى .	۱۸۹۵	۱۳۱۲	۱۳۱۰
(بيروت - شام) تره نىك ايشله مكه باشلا ماسى - صدر مشهور سعيد پاشانك استانبولده انكلتره سفارتينه التجاسى - (استانبول - سلانىك) دمير يولنك رسم كشادى ، فرانسلرلك ماداغاسكار آدا - نى ضبط ايجهلرى - آلمانىاده كى كپل	۱۸۹۵	۱۳۱۳	۱۳۱۱

مدرجات	ميلادى	هجري	مالى
قنالک آچيلماسى - رونتکن شعاغنى کشفى .			
قونيه دمير يولنى رسم کشادى - کرید عصيانى ويونانلىلرک الحاق تشبلىرى دولايىسىله ظهور ايدىرک برآى سورن (عثمانلى - يونان) محاربه سنک باشلاماسى .	۱۸۹۷	۱۳۱۴	۱۳۱۳
درت آى سورىن (آمرىقا - اسپانيا) محاربه سنک باشلاماسى .	۱۸۹۸	۱۳۱۵	۱۳۱۴
آلمانىا ايمپراتورى ايکنجى ويلهلمک ايکنجى دفعه استانبولى ، برنجى دفعه سوریهى زيارتى - آلمانىا اتحادىنى حاضر لايان داهى سياسى پرنس بسمارقک وفاتى - فرانسز هيئت سفریه سنک جنوبى مصرده فاشوداينى اشغال ايتمىسه . (فرانسز - انگليز) رقابتک شدتلىمى .	۱۸۹۸	۱۳۱۶	۱۳۱۴
دارالفنونک کشادى - برنجى لاهى صلح قونفرانسک اجتماعى - انگليزلرک جنوبى آفريقاده بوئرله کيريشدکلىرى ايکى بىچق سنه سورن (ترانسوال محاربهسى) نىک باشلاماسى .	۱۸۹۹	۱۳۱۷	۱۳۱۵
انگليزلرک آوسترااليا هيئت متحدهسىنى تأسيس ايتملىرى - چينده اجنيلر قار -	۱۹۰۰	۱۳۱۸	۱۳۱۶

مدرجات	میلادی	هجری	مالی
شی حسیات وطنیه نك اوبانمسی ، (بوقسور) دهنیان جمعیتك تحریکیله ظهورایدن قیامك بین المللی براردوایله تسکینی .			
قرالیهجه ویقتوریلنك انکاتره حکومتده ۶۴ سنه مسعودانه برحیات کچیرد کدن صوکر اوفاتی .	۱۹۰۱	۱۳۱۹	۱۳۱۷
بغداد دمیر یولی امتیازینک دو قسا دوقوزسنه مدتله المانلره اعطاسی - دول معظمه نك تکلیفی اوزرینه (سلانیک مناستر ، قوصوه) ولایتلرینه نظارت ایتمک مأموریتیله بر مفتش عمومیلک احدائی - ترانسوال محاربه سنک ختامی ، انکل یزلرک اورانزو ترانسوال جمهور- یتلرینی ضبط ایتملری - انکل یزلرک اتصالی شرق مسئلهسی ایچون ژاپونلرله اتفافی . صربستانده قرال برنجی الکساندر ایله زوجه سنک یاتاق اوداسنده فجیع بر صورتده قتللری اوزرینه (اوبره نوچ) سلالهسی برینه (قره یورکویچ) خاندا ننک قائم اولماسی .	* ۱۹۰۲	۱۳۲۰	۱۳۱۸
	۱۹۰۳	۱۳۲۱	۱۳۱۹
	* ۱۹۰۴	۱۳۲۱	۱۳۱۹

مذرجات	میلادی	هجری	مالی
کشادی - ۱۸ آئی دوام ایدن (روس - ژاپون) حربك باشلاماسی .			
سلطان مراد خامسله معروف مؤلفلر من دن شمسى الدين سامى بلك وفاتلری - (فرانسہ - انكلتره) ائتلافيله ايكي دولت آره سندنه كى رقابتك زائل اولماسی ، فرانسنزلك فاسده كى سربىتى حركاتنه انكلنزلك مساعده لری .	*۱۹۰۴	۱۳۲۲	۱۳۲۰
بغداد دمیر يولنده (قونیه - ارکلی) قسمنك رسم کشادی - (روس - ژاپون) حربنك روس غلوبيتيله نتیجه لىسى ، ژاپونلرك پورتسموت معاهده سبيله اقصای شرقده روسلرك يرينه كچمه لری - ۷۰ ، ۸۰ سنه دنبرى دوام ایدن (انكلتره - روسیه) رقابت مایكیه سنك زائل اولمسیله فرانسنزلك ترتیب ایتد كاری (ائتلاف مثلث) اساسنك قورو لمه سی - سلطان عبدالحمید ثانی به تعرض قصدیله حمیدیه جاہی قربنده ، آرابه ایچنده بزاقیلان بومبانك انفلاقی - ممالك عثمانیه ده تلسنر تاغرافك تأسیسی .	*۱۹۰۵	۱۳۲۳	۱۳۲۱

میلادی	هجری	مالی	مدرجات
۱۹۰۶	۱۳۲۴	۱۳۲۲	روسیه ده دو ما مجلسنک آچیلماسی - صدر مشهور کامل پاشانک ازمیرده انکلیر قونسلو سخانه سنه انتجاسی - شامده الکتریقلی تراموایک رسم کشادی - وبانه قونغر سیله برلشدیریلن نوروو چک اسوه چدن آیرلمه سی .
* ۱۹۰۷	۱۳۲۵	۱۳۲۳	سالنیک مکتب حقوقنک رسم کشادی - انکلتره ایله روسیه طرفندن ایران مقا سمسسی مقاوله نامه سنک امضالانمسه سی - انکلتره قرالی ایله روسیه چارینک ما کدونیا ایچون (روال) ده ملاقاتلری .
* ۱۹۰۸	۱۳۲۶	۱۳۲۴	قونیه مکتب حقوقیله سالنیک الکتریق تراموایینک رسم کشادلری - مشروطیت عثمانیه نک اعاده تاسسی ، ۱۰ تموزک عید ملی انخضادی ، مجلس مبعوثانک رسم کشادی ، سلطان عبدالحمید ثانی نک بیلیزده مبعوثلره ضیافت ویرمه سی - طیاره لرك ایجادی - حجاز دمیریولنک مدینه منوره یه وارمه سی - بلغارستانک اعلان استقلالی - آوستریا و مجارستانک بوسنه و هر سکی الجاق ایله مسی .
* ۱۹۰۹	۱۳۲۷	۱۳۲۴	بویوک رشید پاشا مکتب سیاسی سا «۱۳۰»

مندرجات	میلادی	هجری	مالی
لکرنندن صدر مشهور قبریسی محمد کامل پاشانک مجلس مبعوثانله آرالرنده ظهور ایدن اختلافاته مبنی سسقوطی ، حسین حلمی پاشا قابینه سنک تشکلی .	*۱۹۰۹	۱۳۲۷	۱۳۲۵
وولقان ویا اتحاد محمدی جمعیتنک رسم کشادی - سلانیکدن کتیرلمش اولان آوجی طابورلرنندن ۳۱ مارت اختلال عسکریننک چیقمه سی - آطنه وقعه سنک ظهوری - حرکت اردوسیلله محمود شوکت پاشانک استانبوله حرباً کیرمه سی ، اداره عرفیه نک اعلامی ، سلطان عبدالحمید ثانی نک خامیله یرینه برادری سلطان محمد رشادک اجلاسی - مؤرخ حکیم عبدالرحمن شرف بک افندینک ریاستی التنده (تاریخ عثمانی انجمنی) نک تشکلی - سیاح مشهور آمریقالی (بهری) نک ایلك دفعه قطب شمالی نقطه سنه وارمه سی .			
عدل واحسان پولتیقه سی رهبر حرکات اتخاذا قیلان صدر مشهور ابراهیم حقی پاشا قابینه سنک تشکلی .	*۱۹۱۰	۱۳۲۸	۱۳۲۵
مجلس مبعوثان دائره سی اتخاذا قلنان	*۱۹۱۰	۱۳۲۷	۱۳۲۵

مندرجات	میلادی	هجری	مالی
مشهور و تاریخی چراغان سر اینک تماماً یا نیمی .			
پورتکیزده ظهور ایدن اختلال اوزرینه جمهوریتک اعلانی .	۱۹۱۰	۱۳۲۸	۱۳۲۶
معتدل حریتپوران فرقه سنک تاسیسی - اتحاد و ترقی فرقه سنده حزب جدیدک ظهوری - ایتالیانک اولتیماتومی اوزرینه حقی پاشا قابینه سنک سقوطی ، طرابلس غرب حربنک باشلاماسی - حریت و ائتلاف فرقه سنک تشکلی - ۳۵ نجی ماده مناسبتیله مجلس مبعوثانده اتسداد مذاکره دهنیلن (اوبسترو قسیون) ک تطبیقی وسعید پاشا قابینه سی طرفندن برنجی مجلسک فسخی - باب عالینک امام یحیی ایله ائتلافی - سلطان محمد رشادک روم ایلی و آرن اوودلق سیاحتی .	* ۱۹۱۱	۱۳۲۹	۱۳۲۷
چینده ظهور ایدن اختلال اوزرینه جمهوریتک اعلانی - سیاح مشهور نور و چلی (آموندسه ن) ک رقبی انکلز (اسقوت) دن اول قطب جنوبی نقطه س ایلك دفعه اوله رق وارمه سی .	۱۹۱۲	۱۳۳۰	۱۳۲۷

مندرجات	ميلادى	هجري	مالى
<p>فاسك فرانسه حمايه سنه كيرمه سى - دنيانك اك بويوك برواسطه نقليه سى اولان (تيتانيك) و اپورى فلاكت اليمه سى - بالقان اتفاقتك عقدى - خلاصكار ضا- بطان غروبنك تشكائى ، اتحاد وترقى فرقه سنك موقع اقتداردن ايلك سقوطفى ، غازى احمد مختار و كامل پاشا قايينه سى طرفندن اداره عرفيه نك رفقى - مى مشروطيت فرقه سنك ظهورى - بلغار صرب ، يونان ، قره داغ ايله باب على آره سنده ۵ آى دوام ايدن برنجى بالقان حربنك باشلاماسى - باب عالينك ايتاليا- ايله اوزلاشهرق (لوزان) ده (اوشى) معاهده سنى عقد ايمه سى .</p>	۱۹۱۲	۱۳۳۰	۱۳۲۸
<p>عثمانى تورك بربنك معارف باباسى ، ايلك تاريخ اديان مؤلفى ، بويوك استاد احمد مدحت اقدينك دارالشفقه ده حناق صدردن ۷۱ ياشنده ارتحالى .</p>	* ۱۹۱۲	۱۳۳۱	۱۳۲۸
<p>باب على باصقيني ده نيلن ، حربه ناظرى ناظم پاشانك شهادتى و صدر اعظم كامل پاشانك سقوطفى انتاج ايدن تقيب حكو- مت حادثه مشهوره سنك ظهورى .</p>	* ۱۹۱۳	۱۳۳۱	۱۳۲۸

مندرجات	ميلادى	هجري	مالى
يونان قرالى يوركينك سلاينيكده قتلى - ادرنه واشقودره نك آتى آى محاصره - دن صوكراسقوطلرى - قهرمان حریت نيازى بكك اولونياده قتلى - لوندره مقدمات صلحیه سيله برنجی بالقان حر - بنك ختامه ايرمه سی - صدراعظم وحر بيه ناظرى محمود شوكت پاشانك اوتومه و - بيلى ايچنده قتلى - بالقانلير آره سنده ظهور ايدى رك ۶ هفته سورن ايكنجى بالقان حربىك باشلاماسى - عثمانلى اردو سنگ ادرنه بی قورتارمه سی - بوكره ش مصالحه سيله ايكنجى بالقان حربىك ختامه ايرمه سی - باب عالينك بولغارلر ويونا - تدليله صلحى - ۶ دفعه صدارته كچن كامل پاشانك لفقوشده سكتنه قايبه دن ۸۳ ياشنده ارتحالى - ولايات عربيه مجاكم عدليه سيله مكاتب ابتدايه سنده اسنان غربينك رسماً قبولى .	۱۹۱۳	۱۳۳۱	۱۳۲۹
آوروپاده برچوق مناقشات سياسيه يه قابو آچان (ليمان فون ساندرهس) پاشساريا - ستنده كى آلمان هيئت عسكريه سنك اردو مضى تنسيق مقصديله استانبوله كلمه سی -	۱۹۱۳	۱۳۳۲	۱۳۲۹

مئدرجات	میلادی	هجری	مالی
عثمانلی علماسی آره سنده بره موقع ممتاز اشغال ایدن نعمت اسلام کلیاتی مؤلف فاضلی الحاج محمد زهی افندینک ارتحالی. تزیه وحساس شعر امزدن استاد اکرم رجائی زاده محمود اکرم بکک وفاتی - قدسه دوغری شامدن حرکت ایدن برنجی عثمانلی طیاره جیلری فتیحی وصا - دقلره یافه دن مصره دوغری طیران ایلہین ایکنجی طیاره جی نوری بکک سقوط الیلری اوزرینه شامده صلاح - الدین ایوبی تربہ سنہ کومولہ لری - سکز دفعہ صدارتہ کچن اعیان رئیس ارضرو - ملی سعید پاشانک ۷۸ یاشنده ارتحالی - یانیه نک دشمنہ تسلیمی - آرنا وونق پرنسی (دووید) ک حکومت جدیدہ سنہ کلمہ بی .	۱۹۱۴ *	۱۳۳۲	۱۳۲۹
باب عالینک صربیلرله صلحی - اوقاف اسلامیه موزه سنک رسم کشادی - او چونجی طیاره جیلر من سالم وکال بکک (استانبول - قاهره) سیاحت هوائیہ بی اکاللری - مکلفیت عسکر یه قانوننک	۱۹۱۴ *	۱۳۳۲	۱۳۳۰

نشری - بوتون دنیایی برہج و صرح
 عظیم ایچندہ براقاغہ سبب اولان اوستریا
 ولی عہدی (آرشیدوق) ک بوسنہ سیرایدہ
 کنج بر صربلی طرفندن قتلی - اوستریا
 مجارستانک صربستانہ اعلان حربی -
 باب عالینک آلمانلرلہ تجاوزی و تدافعی
 اتقاقی ، مجلس مبعوثانک تعطیلی ، عمومی
 می سفر برلک اعلانی - آلمانیانک روسیہ
 یہ ، فرانسیہ ، باجیقایہ ؛ انکلترہ نک
 و ژاپونیانک آلمانیہ اعلان حربلریلہ
 بویوک جہان حربنک انفلاقی - باب
 عالینک قاپیتولاسیونلری الغاسی - آلمان
 آمیرالی (سوشون) ک قومانداسندہ کی
 دوننامزک فرہد کردہ روس دونناماسنہ
 تجاوزیلہ حکومتتمزک حرب عمومی آفتنہ
 آیلہاسی [۱]

[۱] حرب عمومی ، تاریخ عالمہ اک مهم باشلانغج اولدیغی ؛
 صلح عمومی ایسہ ہنوز تأسس ایدہ مدیکي جہتلہ ، محضاً بر تجربہ قلمیہ
 اولوق اوزرہ ترتیب ایتدیگمز « فہرست وقایع » ی بوادہ کسمکہ
 مجبور اولدق .

— مکتب سلطانی تاریخ ، جوغرافیہ معلمی و معاون اولی —

« محمد زکائی »

اسلامیت و ملوک اسلامیہ

ملاحظہ۔ — اسلامیت ؛ عالم بشریتک دیناً ، اخلاقاً ، سیاستاً
بوزولدیغی ؛ حد ذاتندہ بردین توحیددن عبارت بولونان دین عیسوینک
قدیم یونان و رومابت پرستکی مراسمک قاریشمہ سیلہ شکل اصلیندن
چیقدیغی، برعصردہ ؛ آسیانک اکصیجاق وک جوراق قسمندہ یعنی
عربستان یارم آداسنک سنکستان پارچہسی اولان حجاز قطعہ سندہ ؛
وطنلرینک موقع جوغرافیایری سایہ سنندہ خارجی تجاوزلردن ، استیلا
لردن مصونیتی دولاییدیلہ فطرت اصلیلرینی محافظہ ایدہ رک منسی ،
متروک ، حق و حشی برحالدہ یاشایان عربلر آرد سنندہ ظہورایتدی .
« ۳۳ سنہ ظرفندہ عربستانک ریگستان بی پایانی نورلرہ ، نور عرفان
و معرفتہ غرق ایتک صورتیلہ و حشی عربلرہ برروح معالی ، برحیات
فعالیت ایشار ایله دی . بوتاریخدن اعتباراً جهان انسانیتی قاپلایان ظلام
جهالت حجازدن اعتباراً صیریلمغہ ، افق لک ماوراسنہ دوغرو
چکیمکە باشلادی . فرقان مبینک اساسات عالیہسی برقیفی نادانی
اولان آسیانک برقسمنی برجهان علم و عرفانہ قلب ایله دی . چوللر
معمورلرہ ، خرابلر کاشانلرہ ، بداوت مدنیتہ ، جهان وحشت بر
کلزار معرفتہ تحویل ایله دی . فقط یک یازیق کہ : بوانقلاب حیرت

انکیزک دوامی پارلاقنی ایله معکوساً متناسب اولمشیدی . نور اسلامیت بوتون شمعہ سبله پک آز دوام ایده بیلیدی . بر طرفدن ایرانک ، دیگر طرفدن رومانک ودها صوکر ا هندک بتون خرافه لری اسلامیتہ صوقولدی . — خرافادن حقیقته — . قدیم یونان وروما علمنک اک یویوک قسمی استیلا ایده رک آز زمان طرفنده اسپانیادن نامرکزی آسیایه قادار بوتون شمالی آفریقا بوینبجه جسمیم بردوات ، قدسی برخلافت قوران مسلماننک صاف و عملی اخلاقی ، نجیب و معالی آتله دولو حکمیاتی ، ساده و قناعتکارانه معیشتلری تبدل ایتمکه ، اعتقادنک بر قومدن دیگرینه انتقالنده دوچار اولدینی تمولات قانونی اسلامیتدهده حکمنی بوروتمکه باشلادی . بیلدیرم سرعتله ترقینک اک صوک قدمه سنه قادار چیقان مدنیت فاضله اسلامیہ ، مع الاسف ینه عینی سرعتله سقوطه باشلامش ؛ هیأت اجتماعیہ اسلامیہ آراسنده کندینی کوسترن اختلافلر ، انقساملر ، سلطنت و حاکمیت غاوغالری ؛ سفاهت ، عطالت ، سرای اسرافاتی بوقوجه عالم اسلامی کلی صارصمشیدی . مدنیت اسلامیہ تاریخی دیرکه : — ظهور اسلامدن بوآنه قدر تأسس ایدن دول اسلامیہ نک مقصداری (۱۰۴) . چیقمقدمه ؛ عرب ، ایرانی ، تورک ، چرکس ، کورد ، هندلی ، تانار ، موغول ، افغانلی عنصرلردن خلفا ، سلاطین ، ملوک ، امرا ، اتابکلر اخشیدلر ، خدیولر ، شرفا ، بکلر ، داییلر و سائرہ داخل اولمق اوزره مذکور دولتلرده اجرای حکومت ایدن ذواتک مقصداری ده (۱۱۹۰) . بالغ اولمقدهدر . حکومت اسلامیہ نک اک مشهور پایتختلری (مدینه ،

— اسلامیت و ملوک اسلامیہ —

کوفہ ، شام ، بغداد ، قاہرہ ، قروان ، قرطبہ ، استانبول ، صنعاء
عمان ، دہلی) و ساثرہ در .

۱ — عصر سعادت

(۱۰ق-۱۱ ھ ، ۶۱۲ - ۶۳۳ م) [۱]

ذات عالی جناب رسالتناہی   زمان رسالتلری   عمرلری
حضرت رسول اکرم (ص.ع) (۱۰ق-۱۱ ھ ، ۶۱۲ - ۶۳۳ م)   -۶۳-

ملاحظہ . — اسلامیتک ناشر مقدسی اولان پیغمبر ذی شان
افندیمیزک ارتحالارندہ ، شوکت اسلامیہ بوتون عربستان یاریم آداسنی
قابلامش ، مرکز دینیسی (مدینہ منورہ) اولمق اوزرہ ممالک
اسلامیہ نیک حدودی ، شمالدن جنوبہ دوغرو (تبوک) دن (یمن)
ساحلرینہ ، شرقدن غربہ دوغرو دہ عجم کورفزی دہ نیلین (بصرہ)
کورفزندن شاب دہ کیزی نامی ویریلن (بحر احمر) . قادار اوزامش
بولونویوردی .

۲ — خلفای راشدین دوری

(۱۱-۱۱ ھ ، ۶۳۳ - ۶۶۱ م)

[۱] (م) میلادی سنہ ، (ھ) ہجری بہ ، (ق) ہجرتدن اولکی سنہ لہ
اشارتدر .

عمر لری	زمان خلافت لری	خلفای راشدین
-۶۳-	۱۱-۱۳ هـ ، ۶۳۳-۶۳۵ م	حضرت ابوبکر الصدیق
-۶۳-	۱۳-۲۳ هـ ، ۶۳۵-۶۴۴ م	حضرت عمر الفاروق
-۸۲-	۲۳-۳۵ هـ ، ۶۴۴-۶۵۵ م	حضرت عثمان ذی النورین
-۶۳-	۳۵-۴۰ هـ ، ۶۵۵-۶۶۰ م	حضرت علی المرتضی
-۴۶-	۴۰-۴۱ هـ ، ۶۶۰-۶۶۱ م	حضرت حسن

ملاحظه . — خلفای راشدین دورنده (سیحون) نرندن
 (مغرب) ده نیلین (جزائر) ، قادار کنیشه مش اولان ممالک اسلامیه نك
 حدودی ، شمالده کورجستان ایله آنادولویه ، غربده مغربه ، جنوبده
 بلادنوبیه ، شرقده تورکستانه افغانستان و بلوچستانه دایانوردی .
 مقام خلافت ، اوچ اولکیلر زماننده (مدینه منوره) ، ایکی سوکرا
 کیلرده (کوفه) ایدی .

۳ — دولت امویه

(۴۱ - ۱۳۲ هـ ، ۶۶۱ - ۷۵۰ م)

عمر لری	زمان خلافت و سلطنت لری	خلفای امویه
-۷۵-	۴۱-۶۰ هـ ، ۶۶۱-۶۷۹ م	معاویه بن ابی سفیان
-۳۸-	۶۰-۶۴ هـ ، ۶۷۹-۶۸۳ م	یزید بن معاویه
-۲۱-	۶۴-۶۴ هـ ، ۶۸۳-۶۸۴ م	معاویه ثانی
-۶۳-	۶۴-۶۵ هـ ، ۶۸۴-۶۸۵ م	مروان

عمر لری	زمان خلافت لری	خلفای امویہ
-۶۰-	م ۷۰۵-۶۸۵ ، ۵ ۸۶-۶۵	عبدالملك
-۴۸-	م ۷۱۵-۷۰۵ ، ۵ ۹۶-۸۶	ولید
-۴۵-	م ۷۱۷-۷۱۵ ، ۵ ۹۹-۹۶	سليمان
-۳۹-	م ۷۲۰-۷۱۷ ، ۵ ۱۰۱-۹۹	عمر بن عبدالعزیز
-۲۹-	م ۷۲۴-۷۲۰ ، ۵ ۱۰۵-۱۰۱	یزید ثانی
-۵۲-	م ۷۴۳-۷۲۴ ، ۵ ۱۲۵-۱۰۵	ہشام
-۴۲-	م ۷۴۴-۷۴۳ ، ۵ ۱۲۶-۱۲۵	ولید ثانی
-۴۰-	م ۷۴۵-۷۴۴ ، ۵ ۱۲۷-۱۲۶	یزید ثالث
-۳۸-	م ۷۴۵-۷۴۵ ، ۵ ۱۲۷-۱۲۷	ابراہیم
-۶۰-	م ۷۵۰-۷۴۵ ، ۵ ۱۳۲-۱۲۷	سروان ثانی

ملاحظہ۔ — خلافتی سلطنتہ چویرہ رک کرسی خلافتی شامہ
 نقل ایڈن انویلز زمانندہ فتوحات اسلامیہ کمال درجہ سنی بولمش ،
 عالم اسلامک شرق حدود لری اور تا آسیایہ ، غرب حدود لری (پیرہنہ)
 داغلرینہ قادار دایا نمشدی .

دولت عباسیہ

(۱۳۲-۶۵۶ ، ۵ ۷۵۰-۱۲۵۸ م)

عمر لری	زمان خلافت و سلطنت لری	خلفای عباسیہ
-۳۲-	م ۷۵۴-۷۵۰ ، ۵ ۱۳۶-۱۳۲	عبدالله السفاح

عمر لري	زمان خلافت و سلطنت لري	خلفای عباسيه
-٦٣-	٧٧٥-٧٥٤ ء ١٥٨-١٣٦ م	عبدالله المصور
-٤٢-	٧٨٥-٧٧٥ ء ١٦٩-١٥٨ م	محمد المهدي
-٢٥-	٧٨٦-٧٨٥ ء ١٧٠-١٦٩ م	موسى الهادي
-٤٥-	٨٠٩-٧٨٦ ء ١٩٣-١٧٠ م	هارون الرشيد
-٢٩-	٨١٣-٨٠٩ ء ١٩٨-١٩٣ م	محمد الامين
-٤٨-	٨٣٣-٨١٣ ء ٢١٨-١٩٨ م	عبدالله المأمون
-٤٨-	٨٤٢-٨٣٣ ء ٢٢٧-٢١٨ م	محمد المعتصم بالله
-٣٦-	٨٤٧-٨٤٢ ء ٢٣٢-٢٢٧ م	هارون الواثق بالله
-٤١-	٨٦١-٨٤٧ ء ٢٤٧-٢٣٢ م	جعفر المتوكل على الله
-٢٤-	٨٦٢-٨٦١ ء ٢٤٨-٢٤٧ م	محمد المنتصر بالله
-٣١-	٨٦٦-٨٦٢ ء ٢٥٢-٢٤٨ م	احمد المستعين بالله
-٢٣-	٨٦٩-٨٦٦ ء ٢٥٥-٢٥٢ م	محمد المعتز بالله
-٣٩-	٨٧٠-٨٦٩ ء ٢٥٦-٢٥٥ م	محمد المهدي بالله
-٥٠-	٨٩٢-٨٧٠ ء ٢٧٩-٢٥٦ م	احمد المعتد على الله
-٤٦-	٩٠٢-٨٩٢ ء ٢٨٩-٢٧٩ م	احمد المعتضد بالله
-٣١-	٩٠٧-٩٢٠ ء ٢٩٥-٢٨٩ م	علي المكتفي بالله
-٣٨-	٩٣٢-٩٠٧ ء ٣٢٠-٢٩٥ م	جعفر المقتدر بالله
-٥٢-	٩٣٤-٩٣٢ ء ٣٢٢-٣٢٠ م	محمد القاهر بالله
-٣٢-	٩٤٠-٩٣٤ ء ٣٢٩-٣٢٢ م	محمد الراضي بالله
-٦٠-	٩٤٤-٩٤٠ ء ٣٣٣-٣٢٩ م	ابراهيم المتقي بالله
-٤٦-	٩٤٦-٩٤٤ ء ٣٣٤-٣٣٣ م	عبدالله المستكفي بالله

عمر لری	زمان خلافت و سلطنت لری	خلفای عباسیه
-۶۳-	م ۹۷۴-۹۴۶ ، ۸ ۲۶۳-۳۳۴	فضل المطیع لله
-۶۹-	م ۹۹۱-۹۷۴ ، ۸ ۳۸۱-۳۶۳	عبدالکرم الطایع لله
-۸۶-	م ۱۰۳۱-۹۹۱ ، ۸ ۴۲۲-۳۸۱	احمد القادر بالله
-۷۶-	م ۱۰۷۵-۱۰۳۱ ، ۸ ۴۶۷-۴۲۲	عبدالله القائم بامر الله
-۳۹-	م ۱۰۹۴-۱۰۷۵ ، ۸ ۴۸۷-۴۶۷	عبدالله المقتدی بامر الله
-۴۴-	م ۱۱۱۸-۱۰۹۴ ، ۸ ۵۱۲-۴۸۷	احمد المستظهر بالله
-۴۳-	م ۱۱۳۴-۱۱۱۸ ، ۸ ۵۲۹-۵۱۲	فضل المسترشد بالله
-۴۳-	م ۱۱۳۵-۱۱۳۴ ، ۸ ۵۳۰-۵۲۹	منصور الراشد بالله
-۶۶-	م ۱۱۶۰-۱۱۳۵ ، ۸ ۵۵۵-۵۳۰	محمد المقتضی لامر الله
-۴۸-	م ۱۱۷۰-۱۱۶۰ ، ۸ ۵۶۶-۵۵۵	یوسف المستجد بالله
-۳۹-	م ۱۱۸۰-۱۱۷۰ ، ۸ ۵۷۵-۵۶۶	حسن المستغنی بنور الله
-۶۹-	م ۱۲۲۵-۱۱۸۰ ، ۸ ۶۲۲-۵۷۵	احمد الناصر لدين الله
-۵۲-	م ۱۲۲۶-۱۲۲۵ ، ۸ ۶۲۳-۶۲۲	محمد الظاهر بامر الله
-۵۱-	م ۱۲۴۲-۱۲۲۶ ، و ۶۴۰-۶۲۳	منصور المستنصر بالله
-۴۷-	م ۱۲۵۸-۱۲۴۲ ، ۸ ۶۵۶-۶۴۰	عبدالله المستعصم بالله

ملاحظه :- بویوک و مشهور انقلاب اوزرینه امویلرک مقامته عباسیلر قائم اولمش، (شام) یرینه (بغداد) دارالخلافه الاسلامیه اتخاذا قائمشیدی . دولت عباسیه ظهور ایتدیکی زمان ممالک اسلامیه تک بویوککی ، ظهور اسلامدن اعتباراً حاصل اولان توسعک اعظمی درجه سنی بولمشیدی . حدود اسلامیه ؛ شمالاً آوروپاده فرانسه یه ،

خاقای عباسیه   زمان خلافت و سلطنتی عمر لری

آسیاده قافقاس داغ لرینه ، بحر حزره ، سیده ریابه ؛ غرباً بحر محیط
اطلاسی به ، بحر سفیده ، آنادولویه ، بحر سیاهه ؛ جنوباً عمان ده آیزینه
حبشستانه ، سودانه ؛ شرقاً هندستاندن سند و پنجاب ایله چین ممالکنه
قادر اوزامشدی . بو حدود ایچنده المشهور مسلمان مملکت لری
(حجاز ، یمن ، مصر ، آفریقیه ، مغرب ، اندلس ، سوریه ، عراقین
آذربایجان ، دیلم ، جرجان ، طبرستان ، خراسان ، ماوراءالنهر ،
فارس ، کرمان ، سند) ایالت لری ایدی . بو مملکت لرده یاشایان انسانلر
(عرب ، ایرانی ، تورک ، موغول ، کورد ، افغانلی ، هندی ، بلوچ
ارمنی ، سریانی ، کلدانی ، روم ، غوت ، قبطی ، نوبه لی ، بربری
اسپانیول ، لاتین ، زنجی) جنس لرنندی . (عربی ، فارسی ، پهلوی
هندی ، سریانی ، تورکجه ، رومجه ، ارمنیجه ، قبطیجه ، بربریجه
وساژه) انسانلرینی قونوشو یورلر ، مقدار لری . (۱۵۰) میلیون
تجاوز ایله یوردی . آنجا ق عباسیلر ، امویلر کبی ، ریاست اسلامیته نک
نفوذینی محافظه ایده مدکرندن ممالک اسلامیته نک هر طرفنده (طوائف
ملوک) ظهور ایتشیدی .

۵ - دولت سلجوقیه

(۴۳۱ - ۷۰۸ هـ ، ۱۰۳۹ - ۱۳۰۸ م)

زمان سلطنتی

سلاطین سلجوقیه

سلطان طغرل بن میکائیل بن سلجوق ۴۳۱ - ۴۵۵ هـ ، ۱۰۳۹ - ۱۰۶۳ م

سلاطین سلجوقیه

زمان سلطنتی

سلطان سلیمان	۴۵۶-۴۵۷ هـ، ۱۰۶۳-۱۰۶۳ م
سلطان آلپ ارسلان	۴۵۶-۴۶۵ هـ، ۱۰۶۳-۱۰۷۲ م
سلطان جلال‌الدوله ملکشاه	۴۶۵-۴۸۵ هـ، ۱۰۷۲-۱۰۹۳ م

ملاحظه... مرکزی (اصفهان) اولان سلطنت سلجوقیه نك نام وشهرتی (تیان-شان) داغلیله (سیحون) نهرندن (مرمره) و (آق‌ده‌کیز) ساحلرینه، مصره، قافقاس داغلیله، یمک‌نهایتته، (بحر محیط اطلسی) ساحلرینه قادیایلیور، خطبه‌سی ازقونویوردی. آنجاق بوشعشعه ملکشاهک وفاتیه بردنبره قارارییوره‌ردی. قوچه سلطنت؛ (خراسان و عراق سلجوقیلری، کرمان سلجوقیلری، حلب و شام سلجوقیلری، روم سلجوقیلری) ناملیله درت، قسسه آیرلای. بز بوراده اهمیتته مبنی یالکیز روم یاخودقونیه سلجوقیلرینی درج ایله اکتفا ایله‌دک.

روم و یاقونیه دولت سلجوقیه‌سی

(۴۶۹-۷۰۸ هـ، ۱۰۷۶-۱۳۰۸ م)

سلاطین سلجوقیه

زمان سلطنتی

سلطان سلیمان شاه بن قلمش	۴۶۹-۴۷۹ هـ، ۱۰۷۶-۱۰۸۶ م
سلطان داود	۴۷۹-۴۸۵ هـ، ۱۰۸۶-۱۰۹۲ م

زمان سلطنتی

سلاطین سلجوقیہ

۴۸۵-۵۰۰	سلطان قلیچ آرسلان
۵۰۰-۵۱۰	سلطان ملکشاہ
۵۱۰-۵۵۱	سلطان رکن الدین مسعود
۵۵۱-۵۸۸	سلطان عز الدین قلیچ آرسلان ثانی
۵۸۸-۶۰۱	سلطان غیاث الدین کیخسرو
۶۰۱-۶۰۲	سلطان رکن الدین سلیمان
۶۰۲-۶۰۸	سلطان قلیچ آرسلان ثالث
۶۰۸-۶۱۶	ثانیاً سلطان غیاث الدین کیخسرو
۶۱۶-۶۳۴	سلطان عز الدین کیکاوس
۶۳۴-۶۴۳	سلطان علاء الدین کیقباد
۶۴۳-۶۴۷	سلطان غیاث الدین کیخسرو ثانی
۶۴۷-۶۶۰	سلطان عز الدین کیکاوس ثانی
۶۶۰-۶۶۴	ثانیاً سلطان عز الدین کیکاوس ثانی
۶۶۴-۶۸۳	سلطان رکن الدین قلیچ آرسلان رابع
۶۸۳-۶۹۷	سلطان علاء الدین کیقباد ثانی
۶۹۷-۷۰۲	ثانیاً سلطان رکن الدین قلیچ آرسلان رابع
۷۰۲-۷۰۸	سلطان غیاث الدین کیخسرو ثالث
۷۰۸-۷۰۹	سلطان غیاث الدین مسعود
۷۰۹-۷۱۶	سلطان علاء الدین کیقباد ثالث
۷۱۶-۷۰۲	ثانیاً سلطان غیاث الدین مسعود

ملاحظہ ۔۔۔ عربلرک «بلادروم» دیدکری آنادولودہ تأسس ایلدیکی

- روم ویا قونیه دولت سلجوقیه سی -

ایچون (سلجوقیه روم) اسمنی دخی آلاز (قونیه دولت سلجوقیه سی)؛
فراتدن استانبوله ، سوریه حدودندن قره دکره قدار اوزانیوردی .
پایتختی ابتداری (ایزنیق) ، صوکراری (قونیه) ایدی . اسباب معلو-
مهیه مبنی انحلاله اوغراینجه طوائف ملوکه آیرلدی .

۶ - مصدره خلافت عباسیه

(۶۵۹ - ۹۲۲) = ۲۶۰ (۱۰۱۶ - ۱۲۶۰) م

زمان خلافتی

خلفای عباسیه

۶۵۹-۷۶۱، ۱۲۶۰-۱۲۶۲ م

احمد المستنصر بالله

۷۶۱-۸۷۰، ۱۲۶۲-۱۳۰۱ م

احمد الحاکم بامر الله

۷۰۱-۸۷۴، ۱۳۰۱-۱۳۳۹ م

شلیمان المستکفی بالله

۷۴۰-۸۷۴، ۱۳۳۹-۱۳۴۰ م

ابراهیم الواثق بالله

۷۴۱-۸۷۵، ۱۳۴۰-۱۳۵۲ م

احمد الحاکم بامر الله ثانی

۷۵۳-۸۷۶، ۱۳۵۲-۱۳۶۱ م

احمد المعتضد بالله

۷۶۳-۸۷۸، ۱۳۶۱-۱۳۸۳ م

محمد المتوکل علی الله

۷۸۵-۸۷۸، ۱۳۸۳-۱۳۸۶ م

عمر الواثق بالله

۷۸۸-۸۷۹، ۱۳۸۶-۱۳۸۸ م

زکریا المعتصم بالله

۷۹۱-۸۰۸، ۱۳۸۸-۱۴۰۵ م

ثانیاً متوکل علی الله

۸۰۸-۸۱۶، ۱۴۰۵-۱۴۱۳ م

عباس المستعین بالله

۸۱۶-۸۴۵، ۱۴۱۳-۱۴۴۱ م

داود المعتضد بالله

(۱۴۷)

زمان خلافتلری

خلفای عباسیه

۸۴۵-۸۵۵ھ، ۱۴۴۱-۱۴۵۱ م	احمد المستکفی بالله
۸۵۵-۸۵۹ھ، ۱۴۵۱-۱۴۵۴ م	حمزه القائم بامر الله
۸۵۹-۸۸۴ھ، ۱۴۵۴-۱۴۷۹ م	یوسف المستنجد بالله
۸۸۴-۸۹۰ھ، ۱۴۷۹-۱۴۹۷ م	محمد المتوکل علی الله ثانی
۸۹۰-۹۰۳ھ، ۱۴۹۷-۱۵۱۶ م	یعقوب المستمسک بالله
۹۰۳-۹۲۲ھ، ۱۵۱۶-۱۵۱۶ م	محمد المتوکل علی الله ثالث

ملاحظه . - هولاکونک بغداده استیلاسیله دولت عباسیه منقرض اولمش . فقط اوچ سنه صوگرا (خلافت عباسیه) مصرده تکرار تأسس ایتشیدی . آنجق حکومت کوله منلرک آنده ایدی . مصر عباسیلری خلافتک نفوذ مغویسنندن باشقه برقوته مالک دکالردی . بونفوذی ده مصر سفری دولایسیله یاووز سلطان سلیمه ترک و فراغ ایلشردی .

✓ - دولت عثمانیه

(۶۹۹ - ۱۳۲۷) هـ = (۱۲۹۹ - ۱۹۱۸) م

عمرلری	زمان سلطنت و خلافتلری	سلاطین عثمانیه
-۷۰-	۶۹۹-۷۲۶ھ، ۱۲۹۹-۱۳۲۵ م	غازی عثمان خان اول
-۷۵-	۷۲۶-۷۶۱ھ، ۱۳۲۵-۱۳۶۰ م	غازی اورخان خان
-۶۵-	۷۶۱-۷۹۱ھ، ۱۳۶۰-۱۳۸۹ م	مراد خداوند کارخان اول
-۴۵-	۷۹۱-۸۰۵ھ، ۱۳۸۹-۱۴۰۳ م	بیلدیرم بایزیدخان اول
- ؟ -	۸۰۵-۸۱۳ھ، ۱۴۰۳-۱۴۱۱ م	امیر سلیمان خان اول

عمر در	زمان سلطنت و خاندان قدری	سلاطین عثمانیه
؟	۸۱۳-۸۱۶، ۱۴۱۱-۱۴۱۳ م	موسی جلی خان
-۴۳	۸۱۶-۸۲۴، ۱۴۱۳-۱۴۲۱ م	جلای سلطان محمد خان اول
-۴۹	۸۲۴-۸۵۵، ۱۴۲۱-۱۴۵۱ م	سلطان مراد خان ثانی
-۵۳	۸۵۵-۸۸۶، ۱۴۵۱-۱۴۸۱ م	فاتح سلطان محمد خان ثانی
-۶۱	۸۸۶-۹۱۸، ۱۴۸۱-۱۵۱۲ م	سلطان بایزید خان ثانی
-۵۱	۹۱۸-۹۲۶، ۱۵۱۲-۱۵۱۹ م	برنجی خلیفه سلیم اول
-۷۴	۹۲۶-۹۷۴، ۱۵۱۹-۱۵۶۶ م	قانونی سلطان سلیمان ثانی
-۵۳	۹۷۴-۹۸۲، ۱۵۶۶-۱۵۷۴ م	سلطان سلیم خان ثانی
-۵۰	۹۸۲-۱۰۰۳، ۱۴۷۴-۱۵۹۴ م	سلطان مراد ثالث
-۳۸	۱۰۰۳-۱۰۱۲، ۱۵۹۴-۱۶۰۳ م	سلطان محمد
-۲۸	۱۰۱۲-۱۰۲۶، ۱۶۰۳-۱۶۱۷ م	« احمد اول
-	۱۰۲۶-۱۰۲۷، ۱۶۱۷-۱۶۱۸ م	« مصطفای اول
-۱۸	۱۰۲۷-۱۰۳۱، ۱۶۱۸-۱۶۲۱ م	« عثمان ثانی
-۴۷	۱۰۳۱-۱۰۳۲، ۱۶۲۱-۱۶۲۲ م	سلطان مصطفای اولک
		ایکینجی سلطنتی
-۴۱	۱۰۳۲-۱۰۴۹، ۱۶۲۲-۱۶۳۹ م	سلطان مراد رابع
-۳۴	۱۰۴۹-۱۰۵۸، ۱۶۳۹-۱۶۴۸ م	« ابراهیم اول
-۵۳	۱۰۵۸-۱۰۹۹، ۱۶۴۸-۱۶۸۷ م	اوجی سلطان محمد رابع
-۵۰	۱۰۹۹-۱۱۰۲، ۱۶۸۷-۱۶۹۰ م	سلطان سلیمان ثالث
-۵۴	۱۱۰۲-۱۱۰۶، ۱۶۹۰-۱۶۹۴ م	« احمد ثانی
-۴۱	۱۱۰۶-۱۱۱۰، ۱۶۹۴-۱۷۰۳ م	سلطان مصطفای ثانی

سلاطين عثمانیه	زمان سلطنت و خلافتی	عمر لری
« احمد ثالث	۱۱۱۵-۱۱۴۳ھ	۱۷۰۳-۱۷۳۰ م - ۶۵-
« سلطان محمود اول	۱۱۴۳-۱۱۶۸ھ	۱۷۳۰-۱۷۵۴ م - ۶۰-
« عثمان ثالث	۱۱۶۸-۱۱۷۱ھ	۱۷۵۴-۱۷۵۷ م - ۶۱-
« مصطفای ثالث	۱۱۷۱-۱۱۸۷ھ	۱۷۵۷-۱۷۷۴ م - ۵۸-
« سلطان عبدالحمید خان اول	۱۱۸۷-۱۲۰۳ھ	۱۷۷۴-۱۷۸۹ م - ۶۶-
« سلیم خان ثالث	۱۲۰۳-۱۲۲۲ھ	۱۷۸۹-۱۸۰۷ م - ۴۸-
« مصطفای خان رابع	۱۲۲۲-۱۲۲۳ھ	۱۸۰۷-۱۸۰۸ م - ۳۰-
« محمود خان ثانی	۱۲۲۳-۱۲۵۰ھ	۱۸۰۸-۱۸۳۹ م - ۵۵-
« عبدالمنجید خان	۱۲۵۰-۱۲۷۷ھ	۱۸۳۹-۱۸۶۰ م - ۳۹-
« عبدالعزیز خان	۱۲۷۷-۱۲۹۳ھ	۱۸۶۰-۱۸۷۶ م - ۴۸-
« مراد خان خامس	۱۲۹۳-۱۲۹۳ھ	۱۸۷۶-۱۸۷۶ م - ۴-
« عبدالحمید خان ثانی	۱۲۹۳-۱۳۲۷ھ	۱۸۷۶-۱۹۰۹ م - ۷۸-
« محمد خان خامس	۱۳۲۷-۱۳۳۶ھ	۱۹۰۹-۱۹۱۸ م - ۷۶-
« محمد خان سادس	۱۳۳۶-۱۹۱۸ھ	۱۹۱۸ م - -

ملاحظه - ایلك تملی (سكود) ناحیه سی ایله (دومانسیج) یا بلاغنده آتیه رقی
سلطنت سلجوقیه نك انحلال معلومی اوزرینه، استقلاللی (بیله جك) ده اعلان
قلنا (عثمانلی خاقانلی)؛ استقلال نارینندن (۶۹۹ = ۱۲۹۹) اعتبار آجرب
عمومی (۱۳۳۲، ۱۹۱۴) و موندروس متارکه سی (۱۳۳۷ = ۱۹۱۸) تاریخلر
ینه قادیار سیاست خارجییه نقطه نظرندن اوچ بویوک و مهم دوره کچیر مشیدی.
برنجی دوره « ترقی و فتوحات دوره سی » ایدی . فاتجك و فاته
قادار بر بچق عصر دوام ایتمش ، آ نادر لوده و روم ایلیده عادتاً شرقی

دولت عثمانیه

روما ایمپراطور لئی احیا ایله مشیدی . ایکنجی دوره ، یاووز سلطان سلیم و قانونی سلطان سلیمان طرفلرندن آچیلمش ایدی . کندیسینی بر عصر ، کولککسی ایکنجی بر عصر دوام ایدن «جهانگیرانه» بر دوره ایدی . اوچنچی دوره «رحمت» دوره سی ایدی . ویانه نك ایکنجی محاصره سیله باشلامشیدی . فقط حرب عمومی آفتیله اك فجیع بر شکله کیردی . برنجی دوره عثمانلی تورکلری ، «عصیت ملیه» غیرت دینه ، وضعیت جوغرافیه ، سایه سنده کوچوک بر امارتی بویوک بر ایمپراطورلق حائنه کتیر مشلردی . فی الحقیقه : برنجی خاقان غازی عثمان ک ارتحالنده مرکزی (یکی شهر) اولان عثمانلی امارتی ؛ (ساقاریا ، اطرانوس) نهرلری حوضه لرندن عبارت ایکن فاتحک و فاتنده ؛ روم ایلی و آنادولوده طبیی حدودلر ایچنده یکپساره بر شکله کیره رک (فرات) و ادیلرندن (طونه) و (آدریاتیک) کسنارلرینه قادار کنیشه مش ، دارالملکی ده (بروسه) و (ادرنه) دن سوکر (استانبول) اولمشیدی . یاووز و قانونی طرفلرندن آچیلارلق (صوقوللو) و (کوبریلی) سیاستلریله یاشادیلن ایکنجی دوره ده عثمانلی ایمپراطورلنی ، فتوحات اعتباریله کمال نقطه سنه قادار یوکسلمشیدی . شمالده (دون ، دینه پر) نهرلری حوضه علیالرینه ، لهستان و روسیه ایچلرینه قادار چیقان حدود خاقانی ؛ غربده (راب) صویپی اوزرندن کچه رک (ایتالیا ، سرجلیا ، مالطه) استقامتنده ایکی یه آیردینی (آق دکز) ک شرق حوضه سی بر عثمانلی کولی حائنه کتیری یوز ، شرقده قافقاسیه قطعه سی بوتون بوتون الحاق ایله یه رک (بحر خزر) ساحلنه قادار دایانیشوردی . شو حالده عثمانلی تورکلری ؛ (قازاق) لر دیارندن (صحرای کبیر) ،

- دولت عثمانیه -

(بوسنه) دن (فاس) ه ، (مصر) دن (ایران) و (قفقاس) طاغرینه
(بالقانلر) دن ویانه یه قادار اوزانان ممالکک صاحبی اولمشلردی .
اقتداری وجسامتله بودورده تفر دایدن دولتمز ، دوغریدن دوغری یه
اداره اولنان (۳۷) ایالات ایله برطاقم ملحق حکومتلری حاوی
بولونوبور ، آوروپاده (روم ایلی ، بوسنه ، مورہ ، سلیستره ، طمشوار
ارات ، بودین ، قانیڑه ، کفه ، کرید ، جنوبی اہستان) ؛ آسیاده
(آنادولو ، قرہمان ، جزائر بحر سفید ، قبریس ، ذوالقدریہ ، رومیہ
صغری ، ارض روم ، شام ، طرابلس شام ، حلب ، رقه ، قارص ،
چلدز ، طربزون ، موصل ، دیاربکر ، وان ، بغداد ، بصرہ ، حسا ،
يمن) ایالتلریله (شرافت حجاز) ؛ آفریقاده (حبش ؛ مصر ، طرابلس
غرب ، تونس ، جزائر) ایالتلری دوغریدن دوغری یه ، (قریم
خانلنی) ، « ارل قراللی » ، (افلاق) و (بوغدان) وویووده لقلری
ایالت ممتازہ حالده اداره اولونوبوردی . اوزمان (اوروپا ، آسیا ،
آفریقا) ده برقاچ ایمپراتورلق قورا بیله جک قادار ولصح اولان بو
ممالکک مساحہ سی اوروپا مساحہ سی کچمش ، نفوسی ده (۱۵۰)
میلیونی بولمشیدی . دونامالریمز (قرہده کیز) ده « آقده کیز » ده ، (بحرا
حمر) ده ، (بحر محیط ہندی) ده ، (بحر محیط آطلاسی) ده سربست اولہرق
دولاشیور ؛ اوروپا قیوداتنه نظراً ، تورک قورصان فیلولری ،
(جبل الطارق) بوغازی طریقہ یله « آقده کیز » دن « بحر محیط
آطلاسی » یه آتیلہرق (قاناریہ) آدالرینه ؛ « بویوک بریتانیایا ،
ایرلاندا ، دانمارقہ ، نوروج ، ساحللرینه ؛ « ایزلاندا » آداسنه ؛
حتی تا شمالی « آمریکا » یه قادار کیدیورلردی .

دولت عثمانیه۔

فاتحدن خصوصیلہ سلیم اول و سلیمان قانونی دن اعتباراً برسیاست
تعرضیه تعقیب ایدن عثمانلی دولتی؛ قوت وسطوتیلہ اور و پامواز نہ سنی
محافظہ ایلہ یوردی . ویانہ بی ایکنجی دفعہ محاصرہ آلتنه آآن صدر اعظم
مرزیفونی « قره مصطفی پاشا » نك « قالن به رخ » هزیمتی « ۱۰۹۴ -
۱۶۸۳ » بومواز نہ بی بردنبره بوزیور مشیدی . دولت تعرض حالندن
مدافعہ موقعنه چکلمش دشمنلرایسه بالعکس تعرضه کچمشلردی .
ویانہ بوزغونی عثمانلی تورکاری ایچون بر « دونهك » نقطه سی اولدی .
قارلوفچه معاهده سی « ۱۱۱۰ - ۱۶۹۹ » ایسه عثمانلی ایپراتورلغنك
ایلك مقاسمه سی قراری ایدی . چونکه؛ فلاکتلریمز بوندن سوکرا
اکسیلمه مش آرتمش ، خارجاً و داخلأ چوراب سوکوکی کبی ، بربری
تعقیب ایدرک حرب عمومی به قدار کلشیدی . آنجاق بو اوچونجی
دورده ملتک مرضنی ، وطنک دردینی تداوی مقصدیلہ اورته به اوچ
زمره منوره آتیلمشیدی : اصلاحاتجیلر ، تنظیماتجیلر ، مشروطیتجیلر .
اصلاحاتجیلری سلطان « سلیم ثالث » ، تنظیماتجیلری « مصطفی رشید » ،
مشروطیتجیلری ده « مدحت » پاشا ل تمثیل ایلہ یوردی . حسن نیتلرندن
دولایی شایان احترام اولان بو اوچ زمره نك يك مقدس اولان تشبیلری
« سجه ملیه بی اهمال لردن دولایی » لایقیله نمره ویرمه مشر ؛ ۱۰۹۴
سنه سندنبری اضمحلال چوقورینه دوغرو یو وارلانمقده اولان وطنک
سقوط الینی مع التأسف توقیفه موفق اولاماشدی . وقتاکه : حرب عمومی
آفتی بوتون بشریته سرایت ایتدی . اتفاقنه داخل بولمندیغمز زمره .
دولیه غلبه بی تأمین ایدمه بنجه عثمانلی تورکاری ده فلاکتک المدده شنه

معروض قلمش اولدی [۱] بوتون دنیا تورکلاکی محو ایتمک، آنا وطننده بو غمق تشبته قالمیشدی . ایشته اوزمان « عزیم ملی » بوتون حماسیله تجلی ایتدی . سیاسی مغلوبیتلره، عسکری هزیمتلره اوضرا مقله برملتک محو ایدیله میه جکی، روح ملی باقی قالدقجه ثولیه جکی دستور اجتماعیسنی بردفمه داها عالمه قبول ایتدیردی . عینی زمانده اسکی عثمانلی ایمپراتورلنی انقازی اوزرنده یکی تورکیایی و خلافت اسلامیه یی تأسیس ابله دی .

قسم عمومینک صوکی

[۱] حرب عمومینک باشلانغچنده دولتتمز، آوروپاده: (ادرنه) ولایتیه (چاتالجه) مستقل لواسنه، آسیاده : (آنادولو) یه، (ارضروم) و (جزیره علیا) یا ایالارینه، (الجزیره) و (عراق)، (سوریه) و (ارض فلسطین)، (عربستان) مالکدی . صلح عمومی هنوز عودت ایدمه مدیکی جهته ضایعاتمک مقدار حقیقیسنی تثبیت ممکن اولاماقده دره . بالکنز، (عربستان)، (سوریه) و (ارض فلسطین) ایله (عراق) و (الجزیره) .
نک فعلاً اداره مزدن چیقدیغی معلومدر . — م . ز —

— قسم عمومي يه ذيل —

« موندروس متارکه نامه سنک امضاسندن اعتباراً زمانمزه قادار
جريان ايدن وقايع مشهوره مزك بعضيلرى »

وقايع مندرجه	تاریخی
حرب عمومینک (۱۵۴۵) و حکومت عثمانیه حربینک (۱۴۵۰) نجی کونجی (لبنی) ده (موندروس) لیمانده (آغامنون) زرهلیسنده متارکه نامه نك امضالانمەسى .	۳۱ تشرین اول ۱۳۳۴
۶۰ پارچه سفانندن مرکب ائتلاف فیلوسنک استانبوله کلهسى .	« « ۱۳
آطنه نك اشغالی .	« « ۲۴
موصلك وکلیبولینک اشغاللری	« « ۲۸
استانبولده ملی قونغرەنک تشکلی .	« « ۲۹
مجلس مبعوثانک فسحی .	« ۲۱ کانون اول
مدینه منوره نك تخلیه ایدیله رك دشمنه تسلیمی	« ۱۰ کانون مانی ۱۳۳۵

تاریخچری

وقایع مندرجه

غازی احمد مختار پاشانك ۸۲ یاشنده ارتحالی	۲۱ كانون ثانی ۳۳۵
از میرك یونانلیلر طرفندن اشغالی .	« ۱۵ مایس
آیدینك « « «	« ۲۷ «
اون بش كون دوام ایدن ارضروم قونقره سنك كشادی .	« ۲۳ تموز
دوقوز كون دوام ایدن سیواس قونقره سنك كشادی .	« ۴ ایلول
آنادولو وروم ایلی مدافعه حقوق هیئت- تمثیلیه سنك (آنقره) یه مواصلتی .	« ۲۷ كانون اول
استانبول مجلس مبعوثانك كشادی .	۱۲ كانون ثانی ۱۳۳۶
استانبول مجلس مبعوثانی طرفندن میثاق- ملی عهدنامه سنك تنظیمی .	« ۲۸ «
استانبولك دول ائتلافیه طرفندن فاجعه- اشغالی .	« ۱۶ مارت
استانبول مجلس مبعوثانك جبر آقاپادله سی	« ۱۲ نیسان
آنقره ده تورکیا بویوك ملت مجلسنك ایلك	« ۲۳ «
یوم كشادی .	« ۲۵ «
بویوك ملت مجلسنك حكومت وظیفه سنی	« ۲۹ «
ایفالتك اوزره اجرا انجمنك انتخاباتی	
بویوك ملت مجلسی طرفندن خیانت وطنیه	

تاریخی

وقایع مندرجه

قانوننك نشرى .	
بويوك ملت مجلسى ايلك هيئت وكيلاه سسنگ انتخابى .	۴ مائس ۱۳۳۶
(سان ردمو) قونفهرانسنگ مقدرات أليمه مزه متعلق قسمنگ تبليغى .	۱۱ « «
ايلك عمومى يونان تعرضى .	۲۲ حزران «
بروسهنگ يونانليار طرفندن اشغالى .	۸ تموز «
ادرنهنگ « « «	۲۵ « «
(سهور) معاهده نامه سنگ باب على طرفندن قبولى .	۱۰ آغستوس «
صارى قامشك قطعامتز طرفندن ضبطى .	۲۹ اينول «
قارصك « « «	۳۰ تشرين اول «
كوسرينك « « «	۷ تشرين ثانى «
كوسريده تورك - ارمنى اتلافنامه سنگ امضالاتمهسى .	۲-۳ كانون اول «
برنجى اين اوكى ميدان محاربهسى مظفريقى .	۱۰ كانون ثانى ۱۳۳۷
بويوك ملت مجلسى طرفندن (تشكيلات اساسيه) قانوننك قبولى .	۲۰ « «
غازى عينتابك سقوطى .	۸ شباط «
(سهور) معاهده سنگ تعديل مقصديه (۱۹) كون دوام ايدن (لوندره) قونفهرانسنگ	۲۲ « «

کشادی .	
(اردهان) ك قطعاتمز طرفندن ضبطی .	۲۳ شباط ۱۳۳۷
(موسقوه) ده نورك - افغان معاهده سنك	۱ مارت «
عقدی .	
(موسقوه) ده نورك - روس مخادنت معاهده .	۱۶ « «
نامه سنك عقدی .	
برهفته دوام ایدن ایکنجی (این اوکی) میدان	۳۱ « «
محاربه سی مظفریتی .	
دورت کون دوام ایدن (دوملی پیکار) میدان	۱۱ « «
محاربه سی مظفریتی .	
تورکیا بویوک ملت مجلسنده (۲۳ نیسان)	۲۳ « «
کوننک ملی بایرام اوله رق قبولی .	
آطه بازارینک استردادی .	۲۰-۲۱ حزیران ۱۳۳۷
زونغولداغک فرانسزلر طرفندن تخلیه سی .	« « «
ایزمیتک استردادی .	۲۸ « «
علوم ریاضیه و طبیعیه متخصصی بویوک	۳ تموز «
استاد صالح ذکی بکک وفاتی .	
آنطالیه نك ایتالیا نلر طرفندن تخلیه سی .	۵ « «
کوتاهیه - آلتون طاش - اسکیشهر محا -	۱۳ « «
رباتنک باشلاماسی ، آفیون قره حصارینک	
سقوطی .	

تاریخچری

وقایع مندرجه

کوتاهیه نك سقوطی .	۱۶ تموز ۱۳۳۷
کوتاهیه - آلتون طاش - اسکیشهر محله - رباتنك ختامی ، اسکیشهر ك سقوطی .	۲۲ « «
۲۱ کون دوام ایدن [سقاریه] میدان محاربه سی مظفرتی .	۱۳ ایلول «
وطنمزده عمومی سفرلك اعلانی .	۱۴ - ۱۵ ایلول ۱۳۳۷
[قارص] ده «۱۸» کون دوام ایدن قافقاس قونفرانسك كشادی .	۲۶ « «
[آقره] ده تورك - فرانسه اتلافنامه سنك عقدی .	۲۰ تشرین اول «
غازی عینتابك آنا وطنه قاوروشمی .	۲۵ کانون اول «
[آقره] ده تورك - اوقر اینا مخادنت عهد - نامه سنك عقدی .	۲ کانون ثانی ۱۳۳۸
آطنه وحوالیسنك استردادی .	۴ کانون ثانی «
پارسده بش کون دوام ایدن شرق قونفه - رانسك كشادی .	۲۲ مارت «
پارس شرق قونفه رانسك متارکه تکلیفی .	۲۳ « «
پارس شرق قونفه رانسك مقدمات صلحیه شرائطی تکلیفی .	۲۶ « «
پارس شرق قونفه رانسی متارکه تکلیفنه بویوک ملت مجلسی حکومتك جوابنامه سی	۵ نیسان «

تاریخی

وقایع مندرجه

بوجوابنامهیه دول استلافیه نك جوابی نوطه سی	۱۵ تیسان ۱۳۳۸
دول استلافیه نك جوابی نوطه سنه ایکنجی	۲۳ « «
جوابی نوطه منر .	
باب عالی - ایتالیا استلافنامه سی .	۱۰ مایس «
صامسونك یونان دونانماسی طرفندن	۷ حزیران «
بومباردمانی .	
شیخ الاسلام اسبق خیری افندینك [نیکده]	۹ آغستوس «
ده ارتحالی .	
اردومزك حرکات تعرضیه به باشلاماسی .	۲۶ « «
آفیون قره حصارینك استردادی .	۲۷ « «
بش کون ، بش کیجه دوام ایدن آفیون قره -	۳۱ « «
حصاری - آلتون طاش - دوملی بیکار میدان	
محاربه سی مظفر تی	
کوتاهیه ، کدوس ، سیدغازی و چیوریلک استردادی	۱ ایلول «
اسکیشهر و عشاقك استردادیه تعرضمزك برنجی	۲ « «
صفحه سنك موفقیتله نتیجه لئمه سی و ایکنجی صفحه -	
سنك باشلاماسی	
آلاشهرک استردادی	۳ « «
اون بش کونلك بر تعرضدن صو کرا قطعاًتمزك	۹ « «
ایزمیره کیرمه سی ؛ اوچ سنه ، اوچ آی ۲۶	
کونلك بر دور افتراقدن صو کراسو کیلی ازمیرمزك	

- آنا وطنه قاووشمهسی .
- ۱۱ ایلول ۱۳۳۸ ایکی سنه ، ایکی آی ، بشن کون دشمن ائنده
قالان یشیل بروسه مزك استردادی .
- ۱۳ « « از میرده ۲۴ ساعت دوام ایدن مدهشن یریاغینك
ظهوری .
- ۱۴ « « بالیکسرینك استردادی .
- ۱۶ « « یکریمی کونك برتعرضدن صوگرا آنادولوده
دشمنك حرب ایده بیله جك هیج برقوتنك قالماسی
- ۲۳ « « دول ائتلافیهنك حکومت ملیه مزه نوطهسی .
- ۳ تشرین اول « « مدانیه عسکری قونفر انسنك کشادی .
- ۴ « « تورکیا بویوملت مجلسی حکومتك دول ائتلافیه
جوابی نوطهسی .
- ۱۱ « « ۹ کون دوام ایدن مدانیه قونفر انسنك ختامی ،
شرقی تراکیانك تخلیهسی و متارکه شرائطی
حاوی مقاوله نامه عسکرینك امضالانسی .
- ۱۹ « « تورکیا بویوک ملت مجلسی حکومتی و باش
قوماندانلق نامه تراکیایی تسلمه مأمور
رأفت پاشا حضرتلرینك استانبوله وصولی .
- ۲۷ تشرین اول ۱۳۳۸ تورکیا بویوک ملت مجلسی حکومتك جوابی
نوطهسنه جواباً دول ائتلافیهنك شفاهی
نوطهسنك کوندرلمهسی و حکومت ملیه مزك

- ۳۰ تشرین اول ۱۳۳۸
« ۱ تشرین ثانی
« ۴
« ۱۱
« ۱۷
« ۱۸
۲۰
۲۴
۳۰
سنک تاسی .
- «لوزان» صلح قونفرانسنه دعوت اولونمسی .
شرقی تراکیانک حکومت ملیه اداره سننه
قاوشمه یه باشلاماسی .
خلافت ، سلطنت و شکل حکومت حقنده
تورکیا بیوک ملت مجلسنک مقررات مهمه سی .
استانبول قابینه سنک استعفا سی ، تورکیا
بیوک ملت مجلسی حکومتنک استانبولده
اجرای حکومته باشلاماسی .
قرق کلیسانک حکومت ملیه یه تسلیمی .
خاقان مخلوع محمد وحیدالدینک انکلیز حمایه .
سینی قبول ایدرک مقام خلافتی ترک ایتیمی .
سابق خلیفه محمد وحیدالدینک تورکیا
بویوک ملت مجلسی طرفدن باقتوای شرعی
خلعی و مقام خلافته ۱۴۸ رأی ایله عبدالمجید
بن عبدالعزیزخان حضر تلیرنک انتخابی .
اسویچرده تورکیا بویوک ملت مجلسی
حکومتی ایله دول ائتلافیه مرخصلرندن
مرکب لوزان صلح قونفرانسنک کشادی .
سوکیلی ادرنه مزک حکومت ملیه یه تسلیمی .
کلیبولیده تورکیا بویوک ملت مجلسی اداره -
سنک تاسی .

۴	کانون اول ۱۳۳۸	شرقی تراکیانک کاملاً مأمورین ملکیه و - ژاندارمه لریمز طرفدن تسلیم معامله سنک ختامه ایرمه سی .
۴	شباط ۱۳۳۹	لوزان صلح قونفرانسک انقطاعی .
۱۷	«	ایزمیر اقتصاد قونفرانسک کشادی .
۴	مارت	« « « قیامت سی .
۲۳	نیان	لوزان صلح قونفرانسک تکرار کشادی .

۲

۲۸ کانون ثانی ۱۳۳۶ تاریخده استانبول مجلس مبعوثانی
طرفندن تنظیم قلنان

میثاق ملی

ماده ۱ - دولت عثمانیه نك منحصرأ عرب اکثریتیه مسکون
اولوب ۳۰ تشرین اول ۱۹۱۸ تاریخی متارکه نك حین عقدنده مخاصم
اردولرله اشغال آلتنده قلان اقسامنک مقدراتی اهالیسنک سربستهجه
بیان ایده جکاری آرایه توفیقاً تعیین ایدلک لازم کله جکندن مذکور
خط متارکه داخلده دیناً ، عرفاً و املأ متحد ، یکدیگرینه قارشی

— میثاق ملی —

حرمت متقابلہ و فداکارانہ حسیاتیلہ مشجون و حقوق عرقیہ و اجتماعیہ۔
لریلہ شرائط محیطیہ لرینہ تماماً رعایتکار عثمانی - اسلام اکثریتیلہ مسکون
بونونان أقسامک هیأت مجموعہ سی ، حقیقہً و یا حکماً هیچ بر سبیلہ
تفریق قبول ایتمز برکدر .

مادہ ۲ . - اھالیسی ایلک سربست قالدقلری زماندہ آرای عامہ۔
لریلہ آنلوطنہ التحاق ایتمش اولان الویہ ثلاثہ ایچون لدی الايجاب تکرار
سربستجہ آرای عامہ یہ مراجعت ایدیله سنی قبول ایدہرز .

مادہ ۳ . - تورکیا صلحنہ تعلیق ایدیلن غربی تراکیا وضعیت۔
حقوقیہ سنک تثبیتی دہ سکنہ سنک کل حریتلہ بیان ایدہ جکلری آرایہ
تبعاً واقع اولمالیدر .

مادہ ۴ . - مقر خلافت اسلامیہ و پای تخت سلطنت سنیہ و مرکز۔
حکومت عثمانیہ اولان استانبول شہریلہ مرمرہ دہ کیزینک امنیتی ہر
درلو خلدن مصون اولمالیدر . بواساس محفوظ قالمق شرطیلہ آق د کیز
بوغازلرینک تجارت و مناقلات عالمہ کشادی حقندہ بزملہ سائر بالعموم
علاقہ دار دولت لک متفقاً ویرہ جکلری قرار معتبردر .

مادہ ۵ . - دول ائتلافیہ ایلہ مخاصملری و بعض مشارکری آرمہ۔
سندہ تقرر ایلن اساسات عہدیہ دائرہ سندنہ اقلیت لک حقوقی ممالک
متجاوردہ کی مسلمان اھالیئک دہ عینی حقوقدن استفادہ لری امنیہ سیلہ
طرفزدن تأیید و تأمین ایدیله جکلدر .

مادہ ۶ . - ملی و اقتصادی انکشافات مزدائرہ امکانہ کیرمک و داھا
عصری برادارہ منتظمہ شکلندہ تدویر امورہ موفق اولایلمک ایچون

هر دولت کبی بزمده تأمین اسباب انکشاف آتمزده استقلال و سربستی
نامه مظهر اولماز اس الیاس حیات و بقا مزدر . بوسیله سیاسی ،
عدلی ، مالی انکشافزده مانع قیوده مخالفمز . تحقق ایده جک دیونا تمزک
شرائط تسویه سی ده بوا ساسه مغایر اولمایه جقدر .

۳

۲۰ کانون ثانی ۱۳۳۷ تاریخنده تورکیا بویوک ملت مجلسی

طرفندن قبول ایدیلن تشکیلات اساسیه قانونی

مواد اساسیه

- ماده ۱ - حاکمیت بلا قید و شرط ملتکدر . اداره اصولی خلقسک
مقرراتی بالذات وبال فعل اداره ایتمه سی اساسنه مستددر .
- ماده ۲ - اجرا قدرتی و تشریح صلاحیتی ملتک یکانه و حقیقی
ممثلی اولان « بویوک ملت مجلسنده » تجلی و تمرکز ایدر .
- ماده ۳ - تورکیا دولتی ، بویوک ملت مجلسی طرفندن اداره اولونور
و حکومتی تورکیا بویوک ملت مجلسی حکومتی عنوانی طاشیر .
- ماده ۴ - بویوک ملت مجلسی ولایتلر خلقنجه منتخب اعضا دن

تشکيلات اساسيه قانونی۔

مہر کبدر .

مادہ ۵۔ بویوک ملت مجلسنک انتخابی ایکی سنہ دہ برگرہ اجرا اولونور . انتخاب اولونان اعضانک مدتی ایکی سنہ دن عبارت اولوب فقط تکرار انتخاب اولونمق جائزدر .

سابق ہیأت لاحق ہیأتک اجتماعنہ قادر وظیفہ یہ دوام ایدهر . یکی انتخابات اجرا سنہ امکان کورولمیدیکی تقدیرده اجتماع دورہ سنک یالکز برسنہ تمیدی جائزدر .

بویوک ملت مجلسی اعضاسنک ہربری کندینی انتخاب ایدن ولایتک آریجہ وکیل اولمایوب عموم ملتک وکیلیدر .

مادہ ۶۔ بویوک ملت مجلسنک ہیأت عمومیہ سی تشرین ثانی ابتداسندہ دعوتسز اجتماع ایدهر .

مادہ ۷۔ احکام شرعیہ نک تنفیذی ، عموم قوانین وضعی ، تعدیلی ، فسخی و معاہدہ و صلح عقدی و وطن مدافعہ سی اعلانی کی حقوق اساسیہ بویوک ملت مجلسنہ عائددر . قوانین و نظامات تنظیمندہ معاملات ناسہ ارفق و احتیاجات زمانہ اوفق احکام فقہیہ و حقوقیہ ایلہ آداب و معاملات اساس اتخاذ قیلنور . ہیأت وکیلہ نک وظیفہ و مسؤلیتی قانون مخصوص ایلہ تعیین ایدیلیور .

مادہ ۸۔ بویوک ملت مجلسی ، حکومتک انقسام ایلہ دیکی دواڑی قانون مخصوص موجبجہ انتخابکرده سی اولان وکیلر واسطہ سیلہ اداره ایدر . مجلس ، اجرای خصوصات ایچون وکیلرہ وجہ تعیین ولدی الحاجہ بونلری تعدیل ایلہر .

- تشکيلات اساسيه قانونى -

ماده ۹ . - بويوك ملت مجلسى هيات عموميه سى طرفندن انتخاب اولونان رئيس براتخاب دوره سى طرفنده بويوك ملت مجلسى رئيسيدر . بوصفته مجلس نامنه امضا وضعنه وهيات وكيله مقررآتى تصديقه صلاحيتداردر . اجرا وكيلارى هياتى ايجازندن برينى كنديلر . يته رئيس انتخاب ايدهرلر . آتجاق بويوك ملت مجلسى رئيسى وكيللر هياتنك رئيس طبعيسدر .

اداره

ماده ۱۰ . - توركيا ؛ جوغرافى وضعيت واقتصادى مناسبت نقطه نظرندن ولايتلره ، ولايتلر قضالره منقسم اولوب قضالرده ناحيهلردن تركب ايدر .

ولايت

ماده ۱۱ . - ولايت محلى امورده مغنوى شخصيتى ومختارىت حائزدر . خارجى وداخلى سياست ، شرعى وعدلى وعسكرى امور ، بين الملل اقتصادى مناسبت وحكومتك عمومى تكاليفى ايله منافعى بردن زياده ولاياته شامل خصوصات مستثنا اولمق اوزره بويوك ملت مجلسنجه وضع ايديلهك قوانين موجبنجه اوقاف ، مدارس ، معارف ، صحيه ، اقتصاد ، زراعت ، نافع و معاونت ايشلرينك تنظيم واداره سى ولايت شورالرينك صلاحيتى داخلندهدر .

ماده ۱۲ . - ولايت شوراسى ، اعضاسى ميانندن اجرا آمرى

- تشکيلات اساسيه قانوني -

اولاجق بر رئيس ايله مختلف شعباتي اداره يه مأمور اعضادن تشکل اتمک اوزره بر اداره هيأتي اتخاب ايدەر . اجرا صلاحيتي دائمي اولان بوهياته حاندر .

ماده ۱۳ . - ولايت شورالري ولايتلر خلقنجه منتخب اعضادن مرکبدر . ولايت شورالرينک اجتماع دوره سي ايکي سنه در . اجتماع مدتي ده ايکي آيدر .

ماده ۱۴ . - ولايته بويوک ملت مجلسنک وکيلي ومثلي اولق اوزره والي بولونور . والي بويوک ملت مجلسي طرفدن تعيين اولونوب وظيفه سي دولتک عمومي ومشترك وظائفي رؤيت اتمکدر . والي ، يالکيز دولتک عمومي وظائفي ايله محلي وظائف آره سنده تعارض وقوعنده مداخله ايدەر .

قضا

ماده ۱۵ . - قضا يالکيز بر جزؤ اولوب معنوي شخصيتي حائز دکلدر . اداره سي بويوک ملت مجلسي حکومتي طرفدن منصوب و والينک امری آلتنده بر قائم مقامه مودوعدر .

ناحيه

ماده ۱۶ . - ناحيه خصوصي حياتنده مختاريتي حائز بر معنوي شخصيتدر .

ماده ۱۷ . - ناحيه نك بر شوراسي ، بر اداره هيأتي و برده مديري واردر .

- تشکيلات اساسيه قانونى -

ماده ۱۸ . - ناحیه شوراسى ، ناحیه خلقنجه دوغریدن دوغری به منتخب اعضادن ترکیب ایدهر .

ماده ۱۹ . - اداره هیأتی و ناحیه مدیری ناحیه شوراسی طرفندن انتخاب اولونور .

ماده ۲۰ . - ناحیه شوراسی و اداره هیأتی قضائی ، اقتصادی و مالی صلاحیتی حائر اولوب بونلرک درجائی قوانین مخصوصه ایله تعیین اولونور .

ماده ۲۱ . - ناحیه برویارقاج کویدن مرکب اولدینی کبی بر قصبه ده بر ناحیه دره .

عمومی مفتشلك

ماده ۲۲ . - ولایتلر اقتصادی و اجتماعی مناسبتلر اعتبار ایله برلشدیر- یلرک عمومی مفتشلك قطعه لری وجوده کتیریلور .

ماده ۲۳ . - عمومی مفتشلك منطقه لری نك عمومی صورتده آسا- یشلك تأمین و عموم دواثر معاملاتنک تفتیشی ، عمومی مفتشلك منطقه - سنده کی ولایتلرک مشترک ایشلرنده آهنگک تنظیمی وظیفه سی عمومی مفتشلره مودوعدر . عمومی مفتشلر دولت عمومی وظائفی ایله محلی اداره لره عائد وظائف و مقرراتی دائمی صورتده مراقبه ایدهرلر .

ماده منفرده

اشبو قانون تاریخ نشرندن اعتباراً مرعی اولور . آنجاق ایوم منعقد بویوک ملت مجلسی ۵ ایلول ۳۶ تاریخلی نصاب مذاکره قانوننک

- تشکيلات اساسيه قانونى -

برنجى ماده سنده كوسترديكى اوزره غايه سنك حصوله قانداق مستمرأ
مجتمع بولونه جنى جهته اشبو تشکيلات اساسيه قانوننده كى ۴ نجى ،
۵ نجى ، ۶ نجى ماده سى غايه سنك حصوله اليوم موجود بويوك ملت
مجلسى عدد مرتبك ثلثان اكثريتله قرار ويرلديكى تقدبرده آجاق يكي
انتخاباتدن اعتبارأ مرعى الاجرا اولاجقدر .

خلافت ، سلطنت و شكلى حكومت حقنده بويوك ملت مجلسنك

۱۳۶۱ شرين ثانى ۳۶ تاريخنده كى قرار مهمى

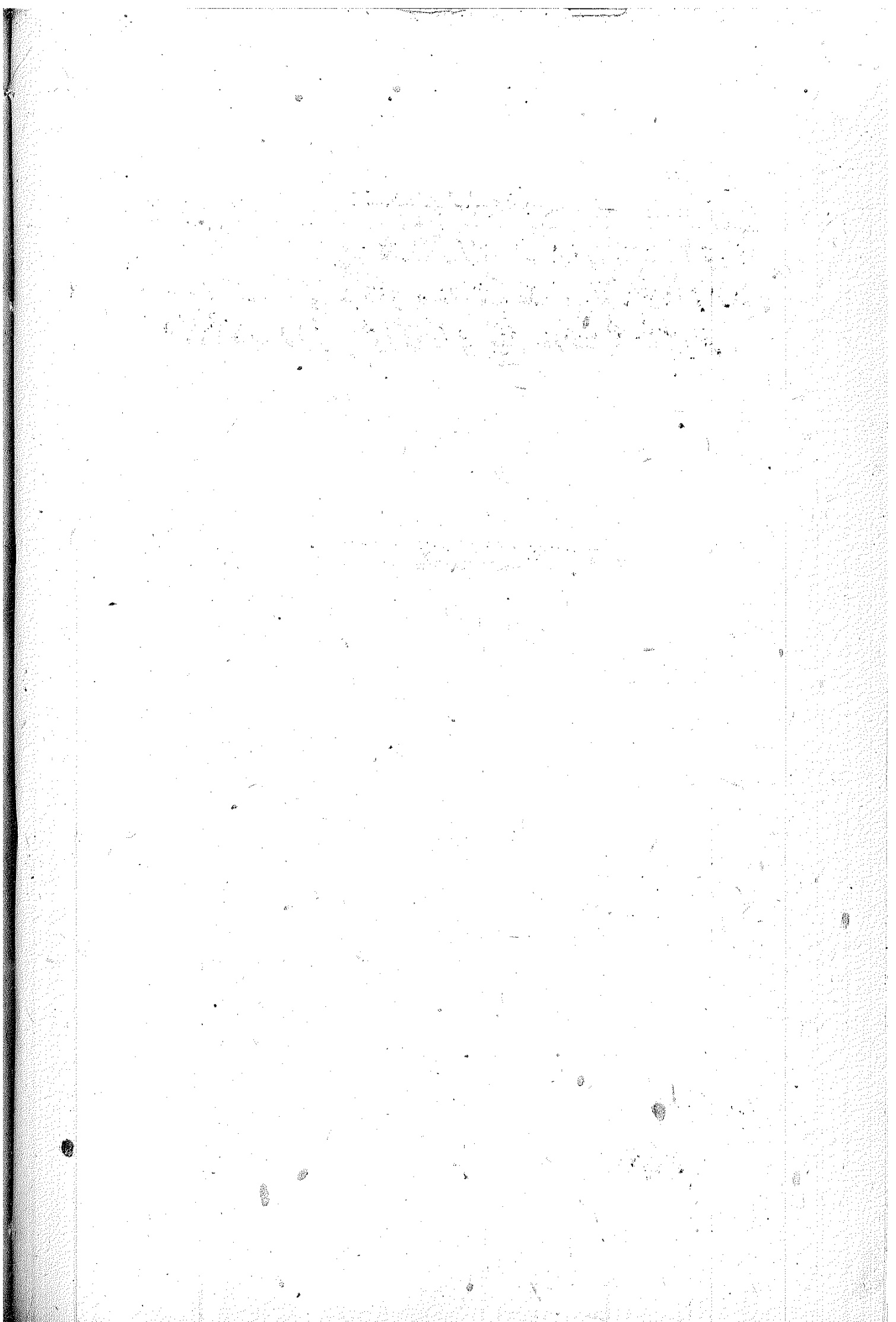
ماده ۱ . - تشکيلات اساسيه قانونيله تور كيا خلقى حقوق حاكميت
و حكمرانىسى ممثل حقيقيسى اولان تور كيا بويوك ملت مجلسنك شخصيت
معنويه سنده غير قابل ترك و تجزى و فراغ اوليق اوزره تمثيله و بالفعل
استعماله و اراده مليه به استناد ايمه ين هيچ بر قوت و هياتى طانجامغه قرار
ويرديكى جهته ميثاق ملي حدودلرى داخلىده تور كيا بويوك ملت مجلسى
حكومتدن باشقه شكل حكومتى طانجاماز . بناءً عليه تور كيا خلقى
حاكميت شخصيه به مستند اولان استانبولده كى شكل حكومتى ۱۶ مارت
۳۳۶ دن اعتبارأ اولديا تاريخه منتقل عدايمشدر .

تشیکیلات اساسیه قانونی۔

ماده ۲۔ خلافت خاندان آل عثمانہ عائد اولوب خلیفہ لیکہ تورکیا
بویوک ملت مجلسی طرفندن بو خاندانک علماً و اخلاقاً ارشد و اصلح
اولاتی انتخاب اولونور . تورکیا دولتی مقام خلافتک استنادکایدیر .

بولی لواسی - سالنامہ سی

قسم خصوصی

مالی	۱۳۳۸ - ۱۳۳۹	
میلادی	۱۹۲۳ - ۱۹۲۴	
قمری	۱۳۴۱	هجری
شمسی	۱۳۰۱	

[بولی حکومت مطبعہ سی]

قسم خصوصی

بولى لواسى حقدده :

[علمى ، فنى ، تاريخى ، اجتماعى ، اقتصادى]

— شعبات و تعريفات —

۱

تعريفات طبيعیه

بولى ؛ انادولو يا يابلانك شمال حدودىنى تعيين ايدن پونتيك ويا
اناطولى سلسله شاليه سنك غربى قره دكيز حوضه سنه اصابت ايدن
شعباتيله عارضه لائمش وشرق دن غربه و قسطنونى ايله ازميت جنوب بندن
شماله دوغرو انقره ايله زونغولداق و قسماً قره ده كيز آراسنده بوكونكى
حدود سياسيسىنى چيزهش مهم و تاريخى بر لوادر.
آنادولو يا يابلانك قره دكيز مائله سنك خصوصيتيله آريلان بولوا
ده يابلانك واسع و چيلاق اوورلر دن اثر كورولمز . مبدول بر بخشا
يش طبيعت ايچنده كئيف اورمانلرله ئورتولمش طار واديلر ، تمادى
عارضه لر ، محدود ساحه لر آراسنده نظر لرى يورار ، بناء عليه وسطى
آنادولیده تمادى ايدن يكنسقلغه مقابل بولوا ده خزان فطرت دن ابذال
بيورلمش بر تنوع كورولور .

— لوانك تدقیقات طبیعیہ سی —

اشکال زمین دہ متبادیاً متخالفقدر. عوارض طبیعیہ نك نادر آسا
عدہ ایدرہك حصولہ کتیردیکی دوزلکار ایسہ اووا اطلاقہ شایان اولما
یان کنیش وادیلردر. لوانك مساحتہ سطحیہ سی [۲۱۰۲۵] کیلو
مترہ مربعی در.

تشکلات طبیعیہ سی دور فحیمی و تباشیری بی محتوی آنادولو سلسلہ
شمالیہ سی تشکلاتنك عینیدر. بولی اوواسندہ مدرئی ایله مدرنینك
صاروت منطقه سندہ و چهارشنبہ ناحیہ سندہ بونونان قابلیحولر او جوارده
برجوق موقعلردہ چیتیلی بہ مشابہ منبع صولری کورونمہ سی آبادطاغنك
بروسه نك کشیش طاغی کی سونمش بروواقان مرکزی اولدیغنه دلالت
ایدر. تپہ سندہ و بر ساعت دورہ سندہ آباد کولی دہ ارباب تدقیق و تبقہ
کورہ بووولقانك فتحہ سندن باشقہ برشی دکلدر. طویراق صورت
عمومیہ دہ قوملی کیرہ چلی و کیللی کیرہ چلی در. صولردہ اکسٹریتله
کیرہ چلیدر. همان عموم سطحی داغلق و اورمانلق و قضالرك بولی مرکزیہ
دوغرو مواقعی نسبتہ داها داغلقدر. آنادولو سلسلہ شمالیہ سندن آلا
داغ، ایشیق داغ، باباداغ و فروطاتی لوانك بالخاصہ جنوبی عارضہ
لاندر. داغلرك ارتفاعی «۱،۰۰۰» الی «۱،۵۰۰» متر و آراسندہ
تخالف ایدر.

بالکز آاداغندہ بولونان - کوراوغلی تپہ سی - «۲۵،۰۰۰» مترو
ارتفاعندہ درکہ بو؛ سنجاغك اکیوکسك موقعیدر.
بو طاغلرك منشأی کنغری لواسی جوارندہ واقع ایلغاز طاغیدر.
بولی طاغلری بو طاغدن قرہ دکز استقامتندہ غربہ دوغرو امتداد ایدن

— لوانك تدقیقات طبیعیہ سی —

قسملرینك شعبه لری در . احتوا ایتدیگی یایلاقلردن اصحاب اغنام و حیوانات یازین استفاده صحیه ایله برابر منافع ماده لرینی ده تأمین ایتمکده در . لوا بحری اولمقدن زیاده بریدر . قردکزده کی ساحلی میلان آغزی و آقچه شهر جوارینه منحصر قالمشدر . اركلیدن استانبول بوغازینه قدر اولان محللری قسماً قبالق ایسه ده آقچه شهر آتیا کوجوک برلیمان اولمق استعدادینی حائزدر .

منطقه معتدله نك بارد قسمنه داخل بولنان بولی لواسی اقلیم اعتباریله بریر مخالفلر کوستیر . ساحل جهته درت موسم منتظماً اجرای احکام ایلر . داخل قسمی ساحلدن اوزاقلاشد قجه اقلیم برینك شدا . ندینه معروضدر . بوسبیدن سیخونت و فرق سخوتی متبدلدر . یاغان یاغموزلرک مقداری تخمیناً ۸۰ ، ۰ ساتمتری متجاوزدر . ساحل قسمنده شمال و غرب روز کارلری فورطنه یاپار . داخلده باطی روزکاری چوقاسر . بعضاً خفیف بورا ایله مترافق بولونور . کون دوغوشی روزکاری مؤثر و سریندر لدوسی همان دائماً یاغمورتعقیب ایدر . جریان میاه جنوبیدن شماله دوغرو اولوب اناطولینك شمال غربی قره دکز مائه سنی تشکیل ایدر .

مساحة سطحیه سنه نسبتله دائمی جریان صولرک عدد و مقدار یله سرعتلری زیاده در . بوده موقعک عمومیتله داغلق و اورمانلق اولمه سندن ایلری کلمکده در .

« میلان » ، « فیلیاس » ایرماقلرندن باشقه بتون ایرماق و درملرک جریانلری داخلدر . جناب فیاضك حقیقه شولوايه ابدال بیوردینی

— لوانك تدقیقات طبیعیہ سی —

صولردندن در . شمیدی قدر هر ناصلسه استفادہ ایدیاہ مہ مش وجر کتلیریلہ
عظیم قوتلر تولید ایدہ جک اولان میاہ جاریہ بالعکس واسطہ تخریب
اولمشدر .

لوانك باشلیجه نهر و ایرماقلری شونلردر .

فیلیاس نہری — آباد طاغندن برچوق آیاقلریلہ نبعان ایدہ رک «بیوک
صو» نامیلہ بولی اوواسنی ضربدن شرق و شرق شمالی یه دوغرو قطع و
(منکن) ناحیہ سنی صاغندہ ترک ایتدکن صوکرہ (دورک) جوارندہ
(فیلیاس یاخود (فیلیوس) نامیلہ ہمنامی اولان قریہ اوکنده قرہ
کزہ دو کولور .

بویوک میلان ایرماغی — دوزجہ اوواسنی دائراً ماد اراحاطہ ایدن
(بیغیلجہ) اورمانلردن آلدیغی «عصارداق» صو آیاقلریلہ کسب
جسامت ایلہن بو ایرماق تہفتہنی کولہ داخل و اورادن بر آیاقلہ شمال
استقامتی تعقیب ایدہ رک میلان آغزندہ قارادکرہ منصب اولور . میلان
آغزی اوفاق بر خلیجی آکدیر مقده و یومناسبتہ داخلہ بر کیلو متر و قدر
کیلرک کیرہ بیلمہ سی ممکن بولونمقده اولدیغندن لدی الحاجہ کوچوک
بر لیمان وظیفہ سنی دە ایفا ایدہ بیلیر .

مدرنی ایرماغی — آلاطاغک ضرب سطح مائلندن نبعان ایدن برچوق
قوللرلہ آباد طاغی ، کوینک یا یالارینک صولرینی حامل اولان و دو قور
جین — درہ سنہ مضاف (دوقورجین) وادیسنی تعقیب ایلہن بو ایرماق دە
آطہ بازارینک تختہ کویری موقعندہ (سقاریا) نہرینہ قاریشیر .
لواداخلندہ کی کوللر :

- لوانك تدقیقات طبیعه سی -

اسماری	بولون دقلری موقع	مساحه لری
أفته نی کولی	دوز جه داخلنده	۶,۷۵۰ کیلومتر و مربعی
چاغا) رشادیه	کرده ده	۳۷۵۰
کرده ده	« «	۲۵۰
چبوق	کوینک	۱۵۰۰
سنت	« «	۴۰۰
آباد	مدرنی	۲۰۰۰
قره مراد	« «	۱۸۰۰
قوز کولی	« «	۲۵۰

حیات حیوانیه و نباتیه : - بولی لواسی نبات و حیواناتک تنمو وانکشافنه مساعده بر محیطدر . کرک ساحل و داخل لواده خدایی نبات اوله رق یتیشن نباتات متنوع اولوب باشلیجه لری : میشه ، قاین ، کورکن ، اخلامور ، قره آغاج ، دیش بوداق ، چنار ، آقچه آغاج ، کستانه ، فندق ، جويز ، ثووز ، یابانی آلمان ، آرمود ، یبانی کراز ، موشموله قیزلیق ، چام و بالخاصه صاری چام ، کوکنار و آردیچ ، قواق ، سکود شمشیر و یبانی آصما ، یبانی کول ، بوکورتان ، چیلک ، قره دیکن ، صندال آغاجی ، قوجه یش ، مرسین ، ارغوان فوندا ، پرنار ، صاری بويا ، دفته و سائر در حیوانات و حشیه سی ایسه قورده ، آبی ، تیلکی ، یبانی دو موز ، چقال ، کیک ، طاغ کچیسی ، قاراجا ، عادی طوشان ، صاناسار ، چوزچالان کلنچک ، داغ و تار لافار لری ، کوسته بک ، کیرپی دو .

طیوری : قار اتال ، لیلک ، آماجه ، شاهین ، طوغان ، پوهو ، اسحق قوشی ،

لوائلك تدقیقات طبیعیہ سی -

هدهد، میشه قارغاسی ، هوماز قارغہسی ، عادی قارغہ ، صاقصغان ،
آغاچ قاقان، یبانی کو کر جین، کر کنس، قره طاووق، قره بقال، بیلدیر جین ،
صاری آصما ، یبانی قاز، اوردک، بالقچیل، یلو، طراقچی، طوی، کککک،
صغیر جق و قفس حیواناتندن سقا، اسپینوز، قناریه، اسکته در .
کرک کول و کرک صورده یاشایان بالقردن : الآبالق ، سازان ، بیقلی
بالقریدر .

زواحفدن : عادی قاپلومبغه ، ییلان ، کرتیکله دن عبارتدر .

۲

تدقیقات بشریہ

تقسیمات ملکیه و اهمیت سیاسیہ سی

موقع جوغرافیسی حسبیله سیاست اهمیت مخصوصه سی و قیمت تاریخیہ سی
حاضر بولونان بولی لواسی بدایت فتحندن زمانمزه قدر مختلف تشکیلات
سیاسیه و اداریه یه تابع طوتولمشدی . ایلك شکل اداره سی (سانجاق
بکلیکی) نامیله متصرفلق ایدی . (۱۱۰۴) تاریخنه قدر ریاست اداریه سنه
برچوق سنجاق بکلریه ، بکلر بکلر کلشیدی . بوتاریخده لغوایدیلن
سانجاق بکلریه و وویوه دالق قائم اولمش ، (۱۲۲۶) سنه سنه قدار
تام (۱۲۲) سنه و وویوه دالق و محصللق شکلی محافظه ایتدکن صوگرا
تکرار متصرفلغه تحویل قلنمشیدی . اوزمان زعفرانبولی حوالیسی
ایله برلشدیریلهرک (بولی و ویران شهر) سانجاقلری نامیله متصرفلر ،
متسلملر اداره سنه بر اقلمشدی . الکصوک تنسیقات (۱۲۸۱) تاریخیلی
تشکیل ولایات نظامنامه سی ایله ایالتلر الغا ایدیلش و ولایت مرکزی

قسطموني اتخاذا ايديلهرك بولى شكل قديمى اولان متصرفلق حالنه افراغ اولونميشيدي . اعلان مشروطيتى متعاقب مستقل لوالر صره سنه كچديكى زمان بولى لواسى مركز قضاىسندن باشقه « زونغولداق ، اركلى ، بارطين ، دورك ، كرده ، دوزجه ، مدرنى ، كوينك » اسملرنده سگنز قضايى احتوا ايدييوردي .

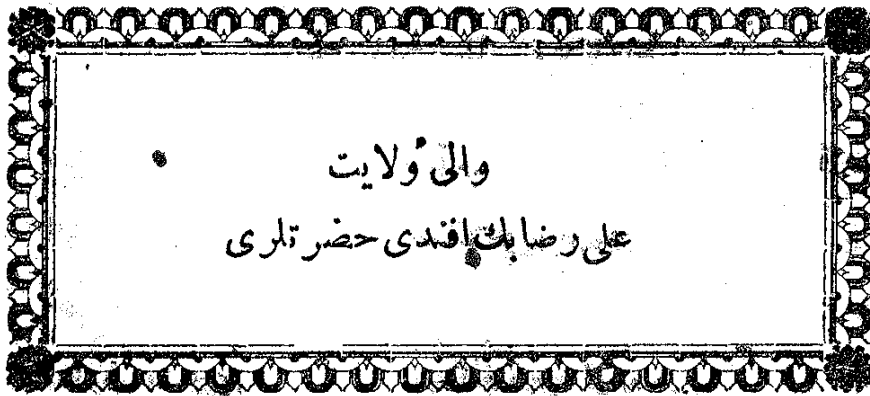
(۱۳۳۶ سنه ماليه سنده « زونغولداق ، اركلى ، بارطين ، دورك » قضالرى آيريله رق « مستقل زونغولداق لواسى » تشكىل ايتديكى جهته له حال حاضرده بولى لواسى مركز قضاىسيه برلكده كرده ، دوزجه ، مدرنى ، كوينك قضالرينه انحصار ايتشدر . بو قضالرك احتوا ايلديكى ناحيه وكويلر اعتباريله بوكون بولى لواسى بش قضا ايله آچقه شهر ، چهارشنبه ، قبرىسجق ، منكن ، يينغاجه ناملريله ده بش ناحيه يه و (۱۹۸۱) قريه يه آيرلشدر .

- بولی ولایتی تدقیقات بشریہ سی۔

۲

مأمورین ولایت

ارکان ولایت

- محاسبہ جی : مصطفیٰ حمید
- تحریرات مدبری : فائق
- معارف مدبری : صبیری
- مهندس : حفظی مختار
- صحیفہ مدبری : صفوت

مجلس ادارہ ولایت

رئیس ذات عالی ولایتناہی

افندی	نقیب الاشراف احد ثریا	مفتی
»	ساعتیجی زادہ عزت	محاسبہ جی
»	کیکجی زادہ توفیق	تحریرات مدیری
»	عطا افندی زادہ وہبی	معارف مدیری
		صحیہ مدیری
		مهندس

اعضای منتخبہ

اعضای طبیعہ

مأمورین ولایت انجمنی

رئیس ذات عالی ولایتناہی

محاسبہ جی	اعضا
تحریرات مدیری	»
معارف مدیری	»
مهندس	»
صحیہ مدیری	»

محاسبہ ولایت

محاسبہ جی مصطفیٰ حمید بک

واردات باشکابی علی رضا افندی	محاسبہ باشکابی محمد افندی
» برنجی کاتبی قدیر »	» ولایت کاتبی اسماعیل »
» ایکنجی رجب »	» کاتب معاونی مصطفیٰ »
» اوچنجی محمد خلوصی »	» قضا کاتبی عرفان »
» درونجی فواد »	» معاونی مجیب »
» صندوق امینی غفوری »	» معاش و مصرف کاتبی محمد »
» تحصیل مأموری جمیل »	» تخصصات کاتبی صادق »
» پیادہ تحصیلداری » ۳ » عدد	» اوراق مقیدی حسن »
» سواری » ۱۳ »	» میض حافظ ماطف »

تحریرات قلمی

مدیر : فائق لائق بک

» تحریرات قلمی کاتبی شہاب افندی	» تحریرات قلمی کاتبی حافظ شکر »
» اوراق مأموری جمال »	» اوراق کاتبی عزت »
اوراق کاتبی صبت افندی	

— ولايتك تدقيقات بشريه سي —

مجلس اداره

مجلس اداره كاتبي شكيه بك

ايكنجي * امين بك

ولايت انجمن عدليه سي

محكمة اصليه رئيسي : سعيد بك

جنايت مدعي عمومي سي : نائل بك

اصليه مدعي عمومي سي : سنان بك

محكمة اصليه اعضاي : احمد جلال الدين بك

* * * : احسان بك

احكام

مع جنايت محكمة اصليه رئيسي سعيد بك

جنايت مدعي عمومي سي : نائل بك

اصليه * * : سنان بك

محكمة اصليه اعضاي : احمد جلال الدين بك

* * : احسان بك

اعضاي ملازمي : توفيق بك

* * : عبد الحميد بك

* * : عمر ماجد بك

مستنطق : شكرى بك

صلح حاکمی : نجاتی بک
ایک نئی محکمہ اصلیه اعضاسی : یوسف ضیابک

کتبه

- ایتام مأموری : علی رضا
» اجرام مأموری : امین
» باشکاتب : کمال
» معاونی : ضیا
» جنایت مدعی مدعی عمومی کاتبی : امین
» ضبط کاتبی : حسین
» اصلیه جزا : اسماعیل
» حقوق : سیف الدین
» مدعی عمومی : فوزی
» جنایت ضبط : تحسین
» صلح حقوق : نجاتی
» جزا : جلال الدین
» : منیر
» اصلیه حقوق : عزت
» کاتب عدل : نجاتی افندی

مباشرو خدمت لہ

افندی

سواری مباشری - لطفی

ولایتک تدفیقات بشریہ سی -

»	حقی	»	»
»	محمود	»	»
»	تحسین	»	»
افندی	بیادہ مباشری - حسین		
»	» - ہدی	»	»
	۲ عدد	اوطہ جی	

جہت عسکر بہ

اخذ عسکر ہیٹی

بك	قام رئیس میر آلی نوری
»	ملحق بیگباشی جمال بك
»	» یوزباشی فؤاد
»	معاملات ماموری طاہور تاجی محمود جمیل
»	» کاتب فائق

اخذ عسکر شعبہ سی

بك	شعبہ رئیس بیگباشی صالح
»	معاملات ماموری یوزباشی حسن حسنی
»	» حساب ماموری عمر فوزی

۔ ولایتک تدقیقات بشریہ سی

ژاندارمہ دائرہ سی

- ژاندارمہ قوماندانی اسماعیل حق بک
» کاتب و حساب مأموری احمدی ساری
» ملحق ملازم اول توفیق
» سر کر بلوک قوماندانی یوزباشی علی رائی
» طاقم قوماندانی ملازم ثانی نہاد
» داخلی انضباط ضابطی » رفیق
-

حبس خانہ دائرہ سی

مدیر ولی بک

- کاتب محمد اقدی سر ضرمدیان یوسف غاردیان حسن۔
ضرمدیان محمد چاوش
نسا غاردیانی ذلیخا خانم
-

معارف دائرہ سی

- معارف مدیری ۔ حسن صبری بک
» باشکاتب ۔ علی نہاد بک
» ایکنہی ۔ محمد ہاشم اقدی
اوطہ جی عبداللہ اقدی
-

بولی ارکاک اور نامکتی

- مدیر سپاہان عون بک
معاون نشأت بک کاتب حساب مأموری
ابراہیم فہمی بک

ولایتک تدقیقات بشریہ سی

ہیئات تعلیمیہ

- علوم ریاضیہ معلمی - نذیر بك
» تاریخ و جغرافیہ - حضرت
علوم طبیعیہ حکمت کیمیا معلمی - فاروق
» تور کجہ معلمی - اکاہ
» دین دوسلری - نشأت
» فرانسزجہ - محمد لیب
» غنا - محمد جان
» حفظ الصحیحہ معلمی وکیل دو قنور انور
» رسم معلمی - لطیف نامی
» قسم ابتدائی باش معلمی محمد علی
» علی جان
» زین العابدین
» حمدی
» قسم ابتدائی معلمی مصطفیٰ صدق افندی
» علی شوقی بك
بولی امام و خطیب مکتبی
مدیر : علی نظیف بك
کاتب : ابراہیم فوزی افندی

۔ ولایتک تدقیقات بشریہ سی

ہیئت تعلیمیہ

- ریاضیہ معلمی علی نظیف   بك
طبیعیات   « یوسف »
ادبیات ، خطابت و انشاء معلمی دانش
تاریخ ، جغرافیہ   « علی حیدر »
دین در ساری   « صالح »
تور کجہ   « دانش »
عربی   « محمد »
قرآن کریم تجوید غنا معلمی حافظ محمد امین
تفسیر حدیث علم تو حیدد   محی الدین
روحیات و اخلاق   « احمد عزت »
یازی   « منجل »
تربیہ بدنیہ   « محمد جان »

بولی قیز صنایع مکتبی

ہیئت ادارہ

مدیر ۔ مصطفی شوکت بك

معاون ۔ ماجدہ خانم

کاتب و حساب مأموری ۔ حاجی حافظ مصطفی افندی

ہیئت تعلیمیہ

- ریاضیہ معلمی - فریدہ خانم
طبیعیات معلمی - شرف نور خانم
تاریخ جغرافیہ معلمی - احمد ظہوری بک
دین درساوی معلمی - وصفی افندی
توریکہ معلمی - آگاہ بک
فرانسزجہ معلمی - محمد سرمد پاشا
تربیۃ اطفال و اقتصادیتی معلمی - ماجدہ خانم
دیگیش و بھکی، نقش، چائیر، اوتو، قولہ « امینہ نسرین خانم
تربیۃ بدنہ و موسیقی معلمی - مویبہ خانم
رسم معلمی - وکیل بہرہ فائق خانم
طباحت معلمی وکیل زہرا خانم
پازی معلمی - وکیل حاجی حافظ مصطفی افندی
ایلیک قسم باش معلمی - امینہ ادیبہ خانم
» - منیرہ خانم
» - ملیحہ خانم
» - وکیل عایشہ حکمت خانم
» - وکیل مقبولہ خانم
» - وکیل زہرا خانم

صحیہ دائرہ سی

- مدیر - صفوت بك
حکومت طبیی - مارف بك
بلدیہ طبیی - فائق بك
صحیہ کاتبی - اهد افندی
کوچک صحیہ مأموری - تحسین افندی
» » » - علوی افندی
» » » - مصطفی افندی
بلدیہ آشی مأموری - صبری واسماعیل افندیار
قابلہ سی - نجمیہ جمال ، نوریہ خانم

ملکیت خستہ خانہ سی

- سرطیب - انور بك
کوز طبیی - قدری سلیم بك
اوپراتور - خیرالدین بك
اجزاجی - علی افندی
کاتب - صالح افندی
خستہ باقیجیسی خدمہ - [۹] عدد

مأمورین نافعہ

- سر مهندس - حفظی مختار بك

یولایتک ندقیقات بشریہ سی -

قوندو کتور - طاہر افندی
مہندس معاونی - محمد عطا بک
قوندو کتور - خالد افندی
باش کاتب - علی رضا افندی
کاتب ثانی ویا انبار ماموری - رجائی افندی

طاہو دائرہ سی

طاہو مدبری - نجم الدین بک
باش کاتب - محمد فواد بک
مرکز طاہو ماموری - ذکی بک
مرکز طاہو ماموری رفیق - محمد راغب افندی

اوقاف ادارہ سی

مدیر - علی بک
کاتب - علی افندی
وزنہ دار - حافظ عارف افندی
محصیلا دار - مصطفی افندی

اورمان دائرہ سی

اورمان باش منیری عون بک
اورمان مفتیشی - ابراہیم حمدی افندی

- ولایتک ندقیقات بشریہ سی -

» » - علی رضا افندی

اومان برنجی صنف کاجی - حسین عونی افندی

» » - صالح ذکی افندی

» » - محمدعارف افندی

» » - علی رامی افندی

برنجی صنف اورمان فن مأموری - حکمت افندی

» » » - رضوان افندی

» » » - سلیم افندی

» » - فرید افندی

» » - عونی افندی

برنجی صنف مع جبارت مأموری - محمد فخر الدین افندی

» اورمان محافظہ مأموری - شہباز افندی

» » » - صبری افندی

» » » - محسن افندی

» » » - نجیب افندی

» » » - محمد شقیق افندی

» » » - خیرالدین افندی

زراعت دائرہ سی

زراعت مأموری - شراف الدین افندی

- بولی ولایتی تدقیقات بشریہ سے -

بیطر دائرہ سی

بیطر مدیری - علی رضا بک
سرکز معاون بیطری - رشاد بک
بیطر غاردیانی - باہرام آفا

نفوس دائرہ سی

نفوس مدیری - کمال بک
باش کاتب -
کاتب - شکری افندی

زراعت پانقہ سی

مدیر - مظہر بک
حوالہ مقیدی - عونى افندی
اوراق مقیدی - فائق افندی
وزنہ دار - مزائی افندی
تحصیل داری - نوری افندی

دیون عمومیہ دائرہ سی

مأمور - حاجی محمد افندی
مع قولجی قطارجی - کامل افندی

رژي دائره سي

مدیر - مصطفی وصفی بک

محاسبه جي - بهابک

محاکات مأموری - علی صائب بک

نجن - منحل

انبار مأموری - حافظ حسن افندی

تلغراف و پوسٽه

مدیری - محمد صبری بک

پوسٽه حواله مأموری - حق افندی

صحر کنز پوسٽه مأموری - حق افندی

مخبره مأموری - زهدی افندی

» » .. عاطف افندی

پوسٽه و تلغراف موزعی - حق افندی

» » » - یونس افندی

مركز پوسٽه موزعی - عابدین افندی

خط چاووشی - احمد افندی

» » - علی

» » - ادھم

بلدیہ دائرہ سی

- رئیس - الیاس زاده حق افندی
اعضا - حافظ وہی
» - عبدی آغازادہ محمد
» - قری زاده حاجی محمد
» - الوان زاده محرم
» - حاجی دورمش زاده مظفر
» - حافظ مرتضی
» - توفیق
» - کوپہلی زاده محمد
» - اسماعیل
» - رفیق
» - کاتب - جمیل
» - صدق امینی - اسماعیل
» - اعضا - حکمت
» - مفتیش - احمد

اوقاف قومیسونی

رئیس - مفتی حافظ رجائی افندی

— ولایتک تدویقات بشریہ سی

- » — احمد ثریا
» — محی الدین
» — شیخ نورالدین

انجمن علمیہ

- رئیس — مفتی احمد رجائی افندی
اعضا — اینجہ زادہ حافظ حق
» — مفتی زادہ احمد طیار
» — حاجی احمد زادہ احمد مراد

مجلس عمومی ولایت اعضا لری

- الیاس زادہ حافظ حق افندی بولی
طاہر بک
مانجارجی زادہ نوری بک دوزجہ
دعوی وکیلی طا کف بک
محمد بک زادہ سلیم افندی مدرنی
پوستہ جی زادہ امین افندی کوینک
صادق افندی کرمدہ

انجمن دائمی ولایت

- رئیس والی علی رضا بک
اعضا طا کف بک دوزجہ

ولایتک تدقیقات بشریہ سی

» طاہر بک بولی
» صادق بک کرہ دہ
انجمن کاتبی عثمان افندی

محاسبہ خصوصیت ولایت

مدیر خلیل بک
باشکاتب محمد خلوصی افندی
مرکز کاتبی ممتاز سامی بک
واردات کاتبی حسین عونئی افندی
مقید و میض علی

تحصیلداران

آکامہ بک
حاجی حاصم افندی

معارف

تدریسات ابتدائیہ مفتشی ایوب صبری افندی

مرکز ذکور ایلیک مکتبی

باش معلم محمد نعیم افندی
معلم ثانی محمد سلیم
معلم ثالث محمد لطیف
معلم رابع حافظ عارف
بششجی معلم محمد وصیفی افندی
آلتہجی معلم طلعت

- ولایتک بدقیقات بشریہ سی -

کولپوزی محلہ سی ذکور ایلاک مکتبی

باش معلم	ذکی	افندی
ایکنجی معلم	نورالدین	»
اوچنجی معلم	رفعت	»
دردنجی معلم	محمدتوفیق	»
فیضی جمہوریت اناث ایلاک مکتبی		
باش معلم	عمریہ	خانم
ایکنجی معلم	رضیہ	»
اوچنجی »	ہائیشہ عصمت	»
دردنجی »	خدیجہ	»
بشنجی »	بلقیس	»
آلتنجی »	امینہ احمد	»

آنا مکتبی

معلم ہائیشہ	خانم
-------------	------

لیلی صنایع مکتبی

صنایع مکتبی مدیری لطفی	بک
صنایع مکتبی محاسبی	مصطفی افندی
» انبار ماموری علی رضا	»
» باش معلم سمری ارطوغان	»
» ایکنجی » غالب	»

- بولی ولایتی تدقیقات بشریہ سی -

- » علوم دینیہ » حافظ محمد
» دوكتور انور بك
» مبصر و كلی مصطفی افندی
» سرانغوز معلمی خورشید بك
» » » رفعت افندی
» » قالفه سی طاهر چاوش
» دمیر خانه معلمی كامل
» » اوسته سی محرم
» الكتریق وسینه ماموری علی افندی
» باندو معلمی محمد علی افندی
» ترزیمخانه معلمی حسین سنان الدین
» » اوسته سی لطفی
» قوندره خانه معلمی نوری
» » قالفه سی حسین
» سرخدمه مصطفی
» خدمه عبده آغا
» خدمه علی عثمان آغا
» خدمه فریده خانم
» خدمه کلی قالدین
» چاشورجی و دیکیشجی خنیفہ خانم
» خدمه احمد آغا

ولایتک تدقیقات بشریہ سی

» خدمہ امینہ
» اشجی باشی حقی
افندی

بولی حمایتہ اطفال جمعیتی ہیئت ادارہ سی
رئیس الیاس زادہ حقی افندی
» ثانی مفتی احمد راجائی »
کاتب و محاسب جامکوزاوغلی حافظ محمد فہمی »
اعضا شیخ سروری زادہ محی الدین »
» کیکجی زادہ توفیق »
» بیطر رشاد »
بک
» ارزنجانلی زادہ توفیق افندی

دارالایتام مأمور و مستخدمینی

مدیر و کاتب معلم محمد توفیق افندی
داخلیہ و آنبار مأموری محمد
»
اشجی حسین آغا
خدمہ حمید
خدمہ امینہ خانم
» فریدہ
»
ترزی آمنہ

مطبوعہ ولایت

مطبوعہ مدیر و سر محرری	ما کف	بک
لیطو غرافیا و مجلد	»	»
ستر مرتب	بشیر	افندی
ایکنجی مرتب	ادھم روخی	»
اوچنجی	محمد	»
دردنجی	نروت	»
مرتب شا کردی	اسماعیل	»
ما کنیسٹ	حسین	»
خدمہ	اسماعیل	»
»	جیل	»

قرا مکابی معلمین

قبریسجق قرہ طوغان معلم اسماعیل حتی افندی
 قبریسجق یازیجه معلم حسین رمزی افندی
 قبریسجق یازیجه معلم معاوی عمر لطفی افندی
 چهارشنبه کسکینلی معلم ابراہیم اسحق افندی
 چهارشنبه کسکینلی معلم معاوی حافظ مصطفی افندی
 المالق ذکور معلمی محمد صبھی افندی
 المالق انات معلمی مقبولہ خانم

ولایتک تدقیقات بشریہ سی -

چوراق معلمی مصطفیٰ نیازی افندی
چوراق معلم معاویٰ حافظ اسماعیل افندی
آلباغوت باش معلمی دمیر علی بک
پاشا کوی باش معلمی محمد حاشم افندی
پاشا کوی معلم معاویٰ حافظ مصطفیٰ افندی
سلطان کوی معلمی احمدنوری افندی
قصابلر معلمی عمر لطفی
کورکچیلر معلمی حافظ عبداہ افندی
دمیرجیلر معلمی حافظ مصطفیٰ افندی
عمرلر معلمی ابراہیم ادہم افندی
واقف اقبچہ قواق معلمی مصطفیٰ افندی
چتاق زہم الدین معلمی حافظ اسماعیل افندی
کوکچہ صو المن معلمی نجیب افندی
قرہ قیا و اسماعیل حق افندی
بابا حاضر معلمی یوسف افندی
چہار شنبہ ناحیہ سی تپہ معلمی علی رضا افندی
» نعمتلی » حاجی حسین »
قبریسجق آلاک معلمی محمد عزت بک
آشاغی صوقو معلمی صالح اوغلی محمد افندی
قیزیق معلمی محمد خلوصی افندی
قوزکولجک معلمی مصطفیٰ افندی

ولایتک بدقیقات بشریہ سی -

کچیدویران معلمی محمد افندی
قبریسجق دوه ویران معلمی یوسف افندی
تکہام کمال معلمی حسین ثابت افندی
چہارشنبه قوزیقہ معلمی یعقوب افندی
کوکجہ صو قوزکیر معلمی حسین افندی
چینی معلمی علی رضا افندی
یوقاری صوقو معلمی راشد اوغلی محمد افندی
قبریسجق کوکز معلمی خالد افندی

- لوانك نذقيقات بشر به سي -

۳

اجمال تاريخي

[۱]

مندرجات :

مدخل - بولي تاريخك آنا خطري - اسلاميت دن اول بولي -

عمانيلردن اول بولي - عمانيلق عالنده بولي - خانمه

ايضاحات

۱

مدخل

مندرجات :

تاريخ - از منة قبل التاريخيه و تاريخيه - اقوام تاريخيه و تور دگر - توران

وايلك توراني مهاجرت

ايضاحات

بشريتك تكاملي حقتده كي ييلكيلاز منك لوحه تصويري اولان

[۲] بواجالك تفصيل ؛ واسع بر پروغرامه توفيقاً ، علمي و تائقه استاداً

آبرجه يازلقده در . - م . ن -

۲۰۹

تاريخ ؛ انسانلرك كندى وقه لرني ضبط ايدرك اخلاقه بيلديره جك
برحاله كله سيله باشلامش ، تاريخدن اول بشریت قئا ۱۰۰ بىك ويا
۲۰۰ بىك سنه قدار تخمين ايديلن اوزون بردوره حياتيه كچيرمشيدى
حيات بشريه نك اك اوزون سنه لرى شهبه سز ازمنه قبل التاريخيه ده اك
قيصه سى ، آنجاك صوك ۶ ، ۷ بىك سنه لك قسمى ده ازمنه تاريخيه ده
ايدى . تاريخك حدودى چرچيوه له ين ازمنه تاريخيه ؛ اتفاق عمومى
ايه [قرون اولى ، قرون وسطى ، قرون جديده ، عصر حاضر]
نامريله درت بويوك قسمه آيريلمقده ، موضوعنى تشكيل قيلان اقوام ده
بياض صرقله قسماً صارى جنسه ادخال قيلنمقده در . اوروپا مؤرخلرى
اقوام تاريخيه يي [سامى ، آرى ، تورانى] اسمريله اوچه آيرارق
ساميلره آريلرى بياض صرقله ، تورانيلرى صارى جنسه نسبت ايتمك
بوصورتله توركلرى كندى جنسلرى اولان بياض صويك خارجنده
براقق ايسته مشلرسده بوتلقينك علمى اساساته استناد ايتديكى ،
توركلرك صارى جنسدن آزمه [موغول و تاتارمه لى] دكل ، بلكه
بياض صرقله بابالرى و دنيانك ايلك انسانلرى اولدينى صوك علمى
تدقيقات ايله مرتبه تحققه وارمشدر . فى الحقيقه : اسكى توركلرك
وطنى اولان اورتا آسيا يعنى [توران] ، عموميتله قبول ايديلديكنه
كوره ، بشريتك مهد ظهورى ايدى . اوروپا ليلرك بابالرى اولان [اقوام
آريه] پامير يايلاسنك قسم جنوبيسندن ، [اقوام تورانيه] ده قسم .
شماليسندن نشأت ايتش ، شرق غرب ايچون ازمنه جديده به قدار
منشأ مهاجرت اولمشدى . ازمنه تاريخيه نك باشلانمقده تورانك

غربنندہ کی اراضی غیر مسکون شرقندہ کی اراضی ایسہ مرکزی چین
اولان عرق اصفرلہ، مرکزی آسیای وسطی اولان عرق ابیض آراستہ
مشترکدی « نہ ایزہ رہ قلو س » جو ضرافیای عمومیستندہ ایضاح ابتدیی
وجہلہ : آسیانک اک یوکسک محلی اولان توران یایلاری ، تدریجاً
قوروماہ باشلانجہ اہالیسی اطرافہ یایلیمش ، بورادن ہر جہتہ دوغرو
ہائی و متوالی بویوک مهاجر تار کنندی کوسترمشیدی . چینیلارلہ
قاریشہرق قایناشہرق (مہلہز) اولان تاتار و موغول و ویلرینی
وجودہ کثیرہن شرق تورکاری ، بوتورانی آقینلردن شرقہ کیندنرینی تشکیل
ایتمشیدی . غرب تورکارینک ، ایرانیا ر جہ تورانیلرک ، یونانلر جہ سیت ویا
« اسکیت » لرک ، کنندی تمیرلرنجہ « ساق و یاساق » لرک اورتا آسیا بوز قیرلرندن
غربہ ، غرب جنوبی بہ دوغرو مهاجر تارینی پک اسکی ، تقریباً میلاددن
(۳۴۰۰) حتی (۴۰۰۰) سنہ اول ایدی . اک مفصل اقوام قدیمہ شرقیہ
تاریخی یازان « ماسپہرو » ، یوقدیم مهاجرتی « آلتای » داغلرندن
باشلاتہرق « جیحون ، سیحون » نہرلرینک بحر الرینی تعقیباً بحر خزرہ
قادر کوتورمکدہ ؛ اورالردہ نہرلرک قوملرہ باتمہسی ، اراضینک
طوزلو قوملردن عبارت بولونمہسی ، اویرلردہ یاشامانک امکانسزلنی
دولایسیلہ داہامنیت بر اراضی بولمق ، داہاملایم براقلیمدہ یرلشمک
فکریلہ سیحونی کچدکارینی ، ایرانی چیکنہ بہرک بر طرفدن غربہ ،
دیگر طرفدن جنوبہ دوغرو اینہرک الجزیرہ یاییدقارینی ییایدیرمکدہ در
غربہ کیندلر آنادولویہ استیلا ایتدکنن سوکرا روم ایلی بہ کچمشلر ،
فقط قسم اعظمی آنادولودہ یرلشمشلردی . ایستہ آنادولونک ایلک

— لو انك تدقيقات بشرية —

اهالیسی ، یونانیلرک (سیت) ویا (اسکیت) نامی ویردکلری ، حقارنده
برچوق منقبیلر روایت ایندکلری اسکی تورکلردی .

۲ بولی تاریخک انا خطرلی

مندرجات :

آنادولو تراکیسی ویتی نیا — بولیتک ایلک اسملری ، ایلک
اهالیسی ، ایلک روسی — بو روحک کچیردیکی تحولات —
روح اصلی به عودت — بولینک عثمانلیلر دورنده تشکیلات اداریهسی .

ایضاحات

مستقل بولی سنجافی ، خصوصیه لوا مرکزینی تشکیل ایدن
[بولی] ، موقعی اعتباریه پک اسکی و تاریخی برشهردر . ازمنه قدیمه دن
عصر حاضره قادار ، پک چوق وقایعه معنه ، نیجه حادثاته معکس اولمش ،
برطافم حاکمکرله حکومتلرک تابعتنی قبوله مجبورقالهرق برچوق اسملرله
یادایدیشیدی . آنادولونک ایلک اهالیسی [اسکیت] نامی آلان اسکی
تورکلردی . اوروپا اسکیتلرندن صاییلان «تراق» لر ایسه استانبول
بوغازینک ایکی طرفنده یرلشدکلری ایچون بوغازک غربینده قالان قسمنه
(آوروپا تراکیسی) ، شرقنده قالاننده (آسیا) ، داها دوغروسوی
(آنادولوتراکیسی) نامی ویریلور ؛ بوغازده (تراک بوغازی) ده نیلیوردی
بولی ایسه (به بریسیا) ، «یتی نیا» اسملرله یادایدیلن (آنادولوتراکیسی)

- لوانك تدقيقات بشريه سي -

نك قسم شرقيسنه داخلدى . (بولى) نك (فلوديو پوليس) دنخى ده نيان
(بيتى نيسوم) شهر قديمك ايكنجى خلقى اولدينى ، اسمنك ده
(فلوديو پوليس) كله سنك صوك هجاسندن ، پوليس لفظندن آلنه بولوندينى
اجنبى مؤرخلرى طرفدن بيان ايدلمكده در . شو حالده ، بولينك ايلك
وقديم سگنه سي تورك ، بش بيك سنه لك ايلك روحى ده توركلكدى
بوروح ، قديم وجهانگير ايرانيلىر طرفدن آنادولونك ايلك اجنبى استيلاسنه
اوغرامسيله اصلا بوزولماش ، بلنكه اسكندر كيرك آسيا فتوحاتنه
قاداردوام ايتمشيدى . ماكدونيا حكمدارى ، بويوك اسكندر ك او مشهور
آسيا سفرى يالكز ايران حاكميتى تلمسندن بيتمقله قالمادى ؛ عيني
زمانده آنادولونك ، سوريه نك ، مصر ك روملاشمه سنه ده سبييت ويردى
بونكله برار روملنك آدالر ده كيزى ساحللىر ندىن ايجرى به كيرمه سي ،
آنادولويه اساسلى بر صورتده ياييلماسى ؛ انجاق روماليلر زماننده ،
روماليلر حايه سنده ممكن اولايلىدى . (قرون اولى) نك معظم بر -
دولتى اولان روما ؛ غريب بر سياست تعقيب ايتش ؛ غريبدمكى اقوامى
لاتينلشديرمه سنه رغماً شرقده ادارى تدبيرلر ، عسكرى قوتلرله روماننى
يرلشديرمشيدى .

وقتاكه : قرون وسطى حلول ايتدى . برنجى و ايكنجى عصر -
هجريده عربلر ناصل سوريه نى ، مصرى ، آفريقيه نى شرقى روماليمبراه
تورلغندن آلهرق آزمان طرفنده عربلاشديرمشلر سه ۵ نجى قرن
هجريده ده سلجوق توركلارى عيني صورتله (اسكدار) و (قاضى كوپى)
يغهنه قانار ، ضبط ايتدطرى (آنادولو) به اسكى روحنى اعاده ايله .

یورلردی . واقعا بر آراق اهل صلیب اردولری (آنادولو) ده سلچوق-
حاکمتنی کلی صارصمشسار ، (بیزانس) ایمپراطورلری ده فرصتدن
استفاده یه قوشمشلردی . فقط اللرینه (قره دکیز) ، (آدالردکیزی)
ساحللیریله (مرمره) حوضه سندن ، (ساقیز) وامثالی آدالردن باشقه
برشیی کچمه مشیدی . ایشته سلچوق حمایه سنه کیره رك استقبالک جهه-
نکیر خاقانلغنی قوران (عثمانلی) تورکلری ؛ (آنادولو) یه کلدکلری
زمان یاریم آدا ؛ تمامیله تورکلشمش بولونویوردی . یالکز بوقلمه ده
روملره طأد اوله رق (بروسه ، از میت) سانجاقلریله (بولی) لوانسك
برقسی ، (قره دکیز) ساحلرنده (صامسون) ایله (طربزون) قلمه-
لری واردی . بوسیدن عثمانلی تورکلری ، اعلان استقلالی متعاقب
(۶۹۹ = ۱۲۹۹) هرشیدن اول اسمی وار جسمی یوق قیلندن اولان
(بیزانس) ك نفوذسیاسیسی (آنادولو) دن کاملاً قالدیرمق ایسته .
مشلر ؛ قسما روملرك نیم مستقل دره بکلرك اللرنده بولونان (بولی-
سنجانغی) ده تجاوز پلاننه داخل اولدینی ایچون ، چوق کچمه دن
ضبط اولونه رق یینه تورکلکه قاوشمشیدی (۷۲۶ = ۱۳۲۵)
والحاصل (بولی) ؛ ۵ بیك سنه لك ماضیسی اعتباریله ؛ شخصیت معنویه-
سندہ پك آز ده کیشیکللك کوسترمش ، روخنده براییکی دفعه عارض
اوله رق تبدلات حس اولونمش ایسه ده نتیجه ده یینه اسکی بئلکنی
قازانمشیدی . عثمانلیرك ایلك دورده هیلرنده ، (عثمان غازی) نك او اخر
سلطنتنده (قوگورآپ) مفرزه سی طرفندن ملك عثمانی یه قاتیلان (بولی) ؛

— لوآنك تدقیقات بشریہ سی —

بدایت فتحخندن زمانمزه قادر متعدد تشکیلات سیاسیہ واداریہ یہ تابع
طوتولیشدی . ایلك شکل ادارهسی « سنجاق بکلاکی » عنوان رسمیسفی
طاشیان یرمتصرفلقدی . ریاستهده برچوق « سنجاق بکی » دهنیلن
میرلوالر ، آلائی بکیلری ، « بکلی بکی » دهنیلن (میرمیران) لرکلیشیدی .
فقط سنجاق بکلاکی ۱۱۰۴ (۱۶۹۲م) سنهسنه قادر . دوام ایتدکن
صوکرالغو ایدلیکی کبی بوتاریخندن اعتباراً باشلایان « ووبوده لوق »
و « محصلوق » دهتام (۱۲۲) سنهتامادی ایتمش ، بولی ؛ ۱۲۲۶
(۱۸۱۱ م) تاریخنده تکرار متصرفلغه تحویل قلمیشیدی . اوزمان
(زعفرانبولی) حوالیسی ابله برلشدریله رک (بولی ، ویران شهر)
سنجاقلری نامیله ادارهسی بویوک والیرله براقیلیدی . ۱۲۸۱ (۱۸۶۴م)
تاریخی تشکیل ولایات نظامنامهسی ایالتلری ولایتلره قلب ایدنجه
(قسطنونی) ولایت مرکزی اولدی . (بولی) ده شکل قدیمی اولان
متصرفلنی محافظه ایتدی . اعلان مشروطیتی متعاقب ، مستقل لوالر صیرم
سنه کچدیکی کبی صوک زمانلرده مستقل (زونفولداق) لواسی بولیدن
آیریلدی . آنجاق خطوط اساسیهسی تثبیت ایتدی کمز (بولی) نک کچیر-
دیکی ادوار تاریخی بی لایقيله مطالعه ایده بیلیمک ایچون (آنادولو) نک
ماجرای تاریخیسی تعقیب ایتمک لازمه دندر . ایشته بوسیله مبنی شوائر-
اجمالزده (بولی) بی ؛ (اسلامیتدن اول بولی - عثمانلیلردن اول
بولی - عثمانلیلق عالنده بولی) سرلوحه لریله اوچ بویوک فصلده یازمه بی ،
عادات و عغنائت تاریخیهسی ایله آثارعتیقه وابدات ملیهسی (خانمه)
مقال اوله رق ذکر ایتیهی مناسب کوردک .

۳

اسلامیتدن اول بولی

مندرجات :

ایران استیلاسنه قادار آنادولو ویتی نیا - اسکندر کیرک آسیا -
سفرینه قادار آنادولو ویتی نیا - رومالیرک ظهورینه قادار آنادولو
ویتی نیا - اسلامیتک ظهور وانتشارینه قادار آنادولو ویتی نیا .

ایضاحات

رومالیرک « کوچوک آسیا » یونانیرک مشرق معناسنه « آنادولو »
آماسیه مؤرخنک تدقیقاتنه کوره ؛ تورانیلرجه « اساس وطن » معناسنه
(آناتول) ده نیلن بویاریم آدا ؛ اوج طرفدن ده کیزله قوشادیلش ،
یالکنز بر طرفی کنیش بر برزح ایله آسیای غربی یه برلشمشدر . شمالی
قره ده کیز « یونت اوقسهن » غربی مرمره « پروپونتید » و آدالو « که »
ده کیزلری ، جنوبی آق ده کیز « آرسپهل » قایلار . شرق طرفی (ارضروم
و جزیره علیا) یایلارینه متصلدر . (اسکندر ون) کسور فزندن
(طربزون) قادار اوزاتیله جق خط مفروضک غربیندن قالان
(آنادولو) یاریم آداسی ؛ غربه و شمال غربی یه

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

دوغرومیلی ، ۸۰۰ الی ۱۰۰۰ مترو ارتفاع-
وسطیسنده ، یاریم میلیون کیلومترو مربعی مساحتسنده یعنی همانهان
فرانسه بویوککننده عارضهلی بریایلادر. شمال و جنوبده ، بری قره-
د کیزه، دیکری آق د کیز ساحلنه موازی کیدن داغله؛ بویایلانی چر چیوله ره.
قره د کیز ساحلی بویغجه اوزانان داغله (آنادولو سلسله شمالیه سی یا خود پوتیک
آپلری) ، آق د کیز ساحلی بویغجه تمامی ایله این داغله ده (آنادولو -
سلسله جنوبیه سی ویا طوروس سلسله سی) ناملری ویریلیر . شبه جزیره-
نک تاریخچه اهمیتی حاز باشلیجه نهرلری شونلردی :

بویوک مندرس «مه آندر» ، کدوس «هرموس» ، سقاریا «سانغا-
ریوس» ، قیزیل ایرماق « هالیس» ، یشیل ایرماق « اریس» نهرلردی .
اقلیمی ، قوه انباتیه سی و محصولاتی اعتباریله بک معروف اولان آنادولو
یاریم آداسی ، دور ذابک ابتدالرنده (بالقان) یاریم آداسیله متصلدی .
آدلر ده کیزینک بولوندیغی برده «نه کئید» ده نیلن قطعه واردی . بو-
قطعه حادثات وولقانیه نتیجه سی اوله رق بارچه لانتجه «نه که» ده نیلن
آدلر ده کیزی حاصل اولمش ، بو صورتله (آنادولون) اورویادن ایریلشیدی .
بویاریم آدا ؛ تاریخاً بک بویوک اهمیتی حازدی . ازمینه قدیمه نک البویوک
ایمپراتورقلریله المدنی انسانلریله مناسباته کیریشه ن ملتله هپ آنادولوده
حکم صاحبی اولمشلر ، بو طور براقده منسوب اولدقلری قومک اسمنه
نسبتله حکومتلر قورمشلردی . ازمینه جدیدیه قادار شرقدن غربه
دوغرو ووقوعه کنن بوتون مهاجر تله عادتار کویری و طیفه سی کوروش
اولان آنادولو ؛ عین زمانده مدینتله کیده کچیدی ایدی . آنادولونک

لو انك تدقیقات بشریه سی -

عالم مدینتده اوینادینی رول ، فنیکه لیبیرك عینی ایدی . فی الحقیقه ، قرون قدیمده بوتون مدینتلك اساسی (مصر و كلدان) مدینتلی تشکیل ایدیوردی . بو آنا مدینتلك شرقده وارنلری (ایرانیلر) ، غربده (یونانیلر) ایدی . یونان قدیم ، شرقك بواساس مدینتده کیز یوللریك حاکمی (فنیکه لیلر) له قره یوللریك صاحبی (آنادولو) اقوامی واسطه سیله نائل اولمشلردی . آنادولوده (کلدان) مدینتلك، اتقشاری (هیتتیلر) زماننده ، هیتتیلر واسطه سیله ممکن اولایلمشدی . تورانی هیتتیلرک آنادولویه کله لری ، اهالی قدیمه اصلیه بی وجوده کتیرن تورانی (اسکتیلر) دن سوکرا ، میلاددن ۲۰۰۰ سنه اول ایدی . هیتتیلردن سوکرا ، میلاددن ۱۲۰۰ سنه اول اقوام آریه نك ، دها سوکرا اقوام سامیه نك مهاجرتلی وقوعه ککشیدی . بوسورتله آنادولو قطعه سنده پک متنوع ملتلرک ترسانی کندی کوسترمش ، ادوار مختلفده آنادولویه یکمیش اولان یونانیلرک ، کیمه ریلرک ، غالاتلرک ، ارمنیلرک ، سامیلرک ، فنیکه لیلرک ایزلری کورولمشیدی . باشده هیتتیلر اولدینی حالده آنادولویه مستولی اولان ملتلردن (سلجوق تورکلری) نه کلنجه یه قدار (ایرانیلر ، ماکدونیا لیلر ، رومالیلر ، هریلر) بوقطه نك هر قطعه سی تمامیه اطاعت آلتنه آلمایه موفق اولاماشلر ، بوسیدن آنادولوده بروحدت اداره تأسس ایده مدیکندن من القدییم تاریخك قید ایله دیکی ۱۴ ی متجاوز اوفاق حکومتلر میدان آلمشیدی . بو حکومتلرک بولوندقلری منطقهلر دولایسیله (آنادولو) دورت بویوک قسمه آریلبور ؛ برنجیسی شمالده اوج حکومت : « پونت ، پونتوس ، (طریزون وحو الیسی)

— لوا نك تدقیقات بشریہ سی —

• پافلاغونیا ، (قسطنونی وحوالیسی) ، • یتنی نیا، ویتنیا ، (بروسہ ،
ارطغرل ، ازمیت ، بولی لوارلی) ؛ ایکنجیسی فرہدہ اوج حکومت :
• میسیا ، (قرہ سی ، بیضا لوارلی) ، • لیدیا ، (از میر ، مینیسالوارلی) ،
• قاریا ، (مغلہ وحوالیسی) ، • اوجونجیسی جنویدہ دورت حکومت :
• لیسیا ، (مغلہ و آنطالیہ نك بر قسملری) ، • پیسیدیا ، (اسپارتہ ،
پوردور لوارلی) ، • پامفیلیا ، (آنطالیہ وحوالیسی) ، • کیلیکیا ،
(آظنہ وحوالیسی) ؛ دوردنجیسی مرکزہ دورت حکومت :
• غالاتیا ، (آقرہ وحوالیسی) ، • فریژیا ، (کوتاہیہ ، قرہ حصار
صاحب لوارلی) ، • قاپادوکیا ، (نیکدہ ، قیصری ، سیواس لوارلی) ،
• لیکاونیا ، (قونیہ ، قرہ مان وحوالیسی) ، حکومتلری تشکیل
ایلہ یوردی . آنادولونک بورلی ، کوچ-وک حکومتلری یکدیگرندن
داغلا ، نهرلرکی طیبی عارضلرہ آریلدور ، آرالزندہ موجود احترا-
صات سیاسیہ ورقابت مشترکہ سایہ سندہ استقلاللرینی تأمین ایلہ یورلردی .
عرقی وحدتہ رغماً آنادولو اقوامی هیچ بر زمان سیاسی وحدت
وجودہ کتیرہ مہ مش ، سلجوقیلر زمانہ قادار بوقطمہ دہ یکوجود بر
حکومت قورولامیشیدی .

آنادولونک بوضف سیاسیہ ، کندیسنی حریص قومشولری ایچون
ھضمی قولای برشکار حالہ قومیش ، استقلالنی بوضورتلہ تأمین قیلان
(یتنی نیا) حکومتی دہ طالبنی آنادولونک مقدراتنہ باغلامیشیدی .
روملر ورومالیلر طرفندن (یتنی نیا یاخود یتونیا) دہ نیلن (کوچوک
اسپازاکاسی) ، قدیم آنادولونک قسم شمالیسی اشغال ایدن اوج

حکومتك غیر بنده بولونویور ؟ بوکونکی (بروسه) ارطغرل ایزمیت ،
بولی (سنجاقلریله) (مرمره) و (قره ده کیز) ساخالرینك بویوک
و محصولدار قسملرینی احتوا ابله یوردی . (بیقنیا) نك اوزمانسکی
حدودینی شمالاً « بونت اوقسهن » (قره ده کیز) ، شرقی باقلاغونیا ،
جنوب شرقیسنی « خالاتیا » ، جنوبی « فریژیا » ، جنوب غربیسنی « میسیله »
غربی « پروپوتیده » (مرمره ده کیزی) و (استانبول و یاخود تراک بوغازی)
تشکیل ایدیوردی .

« بیقنیوم » (بولی) ، « ههراقله » (ارکلی) ، « بروسیاس » ،
(اسکوبی) ، « نینقومانیا » (ایزمیت) ، « نیسه » (ایزدیق) ، « بروس
(بروسه) ، « لیساس » (ککبوزه) ، « خالکه دونیا » (قاضی کوبی)
شهرلری باشیلجه بلدهلری ایلی . جنوبندن شماله دوغرو آقان « سانعا
ریوس » (سقاریا) نهری بو قطعه ده جاری انهارك بویوک ایلی .
قطعه نك ساحلی شهرلرنده کوزل اووالری ، داخلی داغلرنده . مبدول
اورمانلری واردی . (بیقنیا) زمان قدیمده ؛ تقریباً هجرتدن
۳۵۰۰ ، ۲۶۰۰ سنه اول قدیم اسکیتلرک بر شعبه سی بولونان « تراک »
لر طرفدن اسکان اولونمش ، بوسیدن (آنادولو تراکیاسی) نامنی
المشیدی . فقط ایلك اهلایسی « به بریس » لرایلی . « بیقنییه ن » ،
« تی نیه ن » ، « مارایاندینی » ، « میغدون » ، « قوقون » ، « سمندمه کی قیلهلری
ایسه صوکرادن کلشردی . به بریسله اضافله « به بریسیا » ده نیان
« آنادولو تراکیاسی » « بیقنییه ن » ، « تی نیه ن » لر طرفدن اشغالسندن
صوکراده « بیقنییا » تسمیه قیلنمشیدی . « مارایاندینی » قیله سی قطعه نك

شمال طرفہ چکیلہ رك « ھہ راقلہ » (ارکلی) بی تأسیس ایتھسار ، « بی تی نیہن » قبیلہ سی دہ جنوب طرف لرنڈہ برلشہ رك « بی تی نیوم » (بولی) بی وجودہ کثیر مشار ، غرب حدودندہ ایسہ « بہ بریسار » قوتلشمشاردی . بہ بریسارک مرکز لری « آستاقوس » شہری ایدی . بوشہر قدیم ، (آستاکینوس) کورفزی منتہاسندہ بولوئیوردی . بوکورفر ؛ ساقاریانک اوزمانکی منبہ اولان (ایزمیت) کورفزینک ، آستاقوس شہری دہ « نیقومہ دیا » (ایزمیت) ک خلقی ایدی . بودور لردہ آنادولونک سیاسی ومدنی مقدراتنہ ک مهم تأثیری یاپان دولت ، تورانی « ھیتیت » حکومتی ایدی . کلدانی مدنیتنک آنادولودہ انتشارینہ بادی اولان ایلک دفعہ آنادولو اقوامنہ یازی اوکرہ تن ھیتیتلر ایدی . سوریدہ قوموشولری اولان مصر لیلرہ کمال موفقیتلہ قارشلی دوران ھیتیتلر ؛ بوحر بلز ایچون بوتون آنادولو اقوامیلہ مناسباتہ کیریشیورلر ؛ بعضیلر یلہ اتفاق ایدہ رك ، بعضیلر ندن عسکر طوپلایہ برق مصر لیلرہ مقلومت ایدہ بیلہ جک برحالہ کلیورلردی . دنیا نك ایلک معاہدہ سی مصر لیلرلہ ھیتیتلر آرہ سندہ عقد ایدیلشیدی (ق . م . ۱۲۷۲) . بوسایہ دہ ایکی حکومت آوسندہ کی مختاصہ ختامہ ایرییور ، « آنادولو » بوسورتلہ مصر استیلا سندن قور تولیوردی . والحاصل آنادولودہ ۱۴۰۰ سنہ دن فضلہ نشر مدنیت ایتھس اولان « ھیتیتلر » داخلاً وخارجاً کسب ضعف ایتھک باشلا نیجہ آنادولویہ اقوام سائرہ نك آقینلری وقوعبولمش ، بوسبیدن شرقی آنادولونک بر قسمی آثور حکومتی تابعیتتہ کیرمشیدی . قبل المیلاد سکزنجی عصر دہ آنادولویہ یایلمش اولان « کیمہریلر » بہ بریسایلہ داخل اولہ رقی حاکمیت .

قومیه بی اله آئیورلر ، به بریساردن بر قسمی ده افنا ایله یورلردی . آنجاق به بریسییاده دواملی بر اداره تاسیسنه موفق اولامادقلرې ایچون بر طرفدن بی تی نیالیرك تعقیباتنه اوغر امشدر ، دیگر طرفدن ده لیدیبه لیلر واسطه سیله آنادولودن چیقارلمشردی (ق . م . ۶۰۰) . آتوریه بی ضبط ایدن ایرانده کی « میدیه » حکمداری « کی آخسار » فتوحاتی غرباً « قزیل ایرماق » « قدار کوتوریور ، کیمه ریلری آنادولودن چیقاران لیدیبه حکمداری « آلیات » شرقاً قزیل ایرماغه قدار کیده رك آنادولونك قسم خریسنی بد ضبطنه کچریوردی . اوزمان ایی حکومتك سیاستلری قارشولاشیور ، (میدیه - لیدیبه) محاربه سی باشلا یوردی . قزیل- ایرماغك ایی طرفنده ۶ سنه دوام ایدن بو حرب هیچ بر نتیجه به اقران ایدمه مش ، فقط وقوعه کلن کسوف کلی هر ایکی طرفی قور قوتونجه ایکی حکومت آره سنده « قزیل ایرماق » خط فاصل اولوق شرطیله مصالحه ، حتی مناسبات صهریه تاسس ایله مشیدی (ق . م . ۲۸ مارت ۵۸۵) . آنادولونك بك زنکین بر حکومتی اولان « لیدیبه » (ایزمیر وحو ایسی) ده سنه لرحه حکمدارلق یابان (آلیات) کوچوک آسیانك بر چوق یرلرینی بالخاصه « بی تی نیا » قطعهنی اشغال ایدی یوردی . کیانی ملوکندن ایکنجی « کی خسرو » ک ایرانده میدیه لیلرله [۱] فارسیلری برلشدیره رك معظم بر ایران امپراتورنی قورماسی ، ایکنجی دفعه « ایران - لیدیبه » حربنه سببیت ویردی . آلباتك خلفی لیدیبه حکمداری « قره زوس » ایران قارشی « بابل و مصر » حکمدار لر یله برلشیور ، فقط « کی خسرو » له

[۱] میدیه لیلرک تورانی اولدینی مؤرخلر طرفندن ادعا ایدلمکده در . م . ز .

— لوآنك تدقیقات بشریه سی —

گیرشیدی محاربه ده مغلوب اولیورنجی پای تختی اولان « سارد »
قصبه سنده ایران عسکرلری طرفندن محاصره ابدیلوردی . ساردك
سقوطی یالکز لیدیك انقراضی دكل ، عینی زمانده بوتون آنادولونك
ایران حاکمیتته کجه سنی موجب اولدی (ق . م . ۵۴۹) . (آنادولو)
قطه سنی ایلك دفعه ضبط ایدن دولتك « ایران امپراطورانی ، اولدینی
ایلك فاتحك ده « کی خسرو » بولوندینی حقایق قطعیه تاریخیه دندره .
بوتاریخدن اعتباراً اسکندر کیرك آسیا سفرینه قادار (ق . م . ۳۳۳)
آنادولو ؛ نام (۲۱۶) سنه ایرانیلرک اشغالی آئنده قالدی . فی الحقیقه
(کی خسرو) آق دگیزدن هندستانه قادار بوتون غربی آسیا به حاکم
اوله رق بویوک بر ایمپراتورلق قورمش ، فقط اصول اداره سنی
(دارا) تنظیم ایتمشیدی . دارا بوتون ایمپراتورلنی (۲۳)
« ساتراپلق » ده نیلن ایالته آرمش ، آنادولوی ده دورت ساتراپلقه
تقسیم ایله مشیدی . هر ساتراپلنی « ساتراپ » نامی ویریلسن (والی)
اداره ایده رددی . ایران ایمپراتورلنی برملندن دكل یکدیگرندن بك
زیاده فرقلی اقوام مختلفه نك اجتماعندن حاصل اولمش ؛ برساتراپلق
بیله لسانلری ؛ عادتلری ، اعتقادلری بربرینه بلکزه مهین قوملردن ترکیب
ایتمشیدی . ایمپراتورلر بو مختلف قوملری تمثیل ایتك ، ایرانیلشدیرمك
ایسته مه مشلر ، بعضاً ساتراپلری بیله مملکتك قدیم حکمدار طائله لرندن
تعین ایله مشلردی . ایران ایمپراتورلرینك بو مساعدکارلقه مبنی بر جوق
اقوام قولای قولای ایران اداره سنه کیرمش ، بوسایه ده نیم مستقل
بولونان (ییتی نیا) ، اسکندر کیرك ظهورینه قادار ایرانیلره تابع

کوچوک پر حکومت ممتازہ، حالندہ یا شامشیدی . ایرانیوں لہ یونانیوں
آرہ سندہ ظہور ایدن « میدیہ » محاربہ لرینہ بوتون ایران تبعہ سی کی
(بتینیا) لیلر دہ اشتراک ایتشلردی . ایرانیوں مغلوبیتیلہ نتیجہ لہ ن
یو حر بلردن سوکرا حدودی (ارکلی) یہ قادر توسع ایتمش اولان
« ایران » حکومتی داخلا ضعیفہ مکہ باشلامش ، ارکلیلر دہ بوندن استفادہ یہ
قالقیشہ رق ایرانہ تابع اولان (بتی نیا) شہر لرینی از جملہ « سساموس »
(آما تری ، آماصرہ) ، « نیوم » (فیلیاس) ، « طوسپولیس » (آقچہ شہر) ،
« ہیپا » (پروسیاس ، اسکونی) شہر لریلہ « بتی نیوم » (بولی) ،
« قرآتیا » (کرہ دہ) جہت لرینی اشغال ایتک ایتسور لردی . بوسیدن
ارکلیلر ایلہ بتی نیالیلر آرہ سندہ حر بلر باشلامش ، فاصلہ لی بر صورتہ
اوزون مدت دوام ایتشیدی . ماگدونالی ایکنجی فیلیپک اوغلی مشہور
بوپوک اسکندرک ، قرون اولی سردار مظفر لرندن اولان بوجہانگیرک
ایران حکومتی علیہنہ آجدینی او معروف آسیاسفری اٹناسندہ (بتی نیا) لیلر
بو صورتہ ارکلیلر لہ محارب بولونویوردی . حتی ارکلی قرالی « دیونیس »
ہیپا (اسکونی) و جوار قریہ لرینی استیلا ایتمش ، فقط بتی نیانک
مرکزی اولان (آستاقوس) شہرینی ضبطہ موفق اولاماشیدی .
اوزمان ارکلیلر اسکندرک دایسی ایلہ اتفاق ایتشلر ، قرالری
(دیونیس) بوسایہ دہ بتی نیانک ، پانتختی ضبط ایلہ مشیدی . آنجاق بتی نیا
قرالی (بی آس) بوفلاکت اوزرینہ عسکر لریلہ بر لکدہ داغہ چکیلیورہ
دشمنلریلہ متعددانہ برجتہ محاربہ سنہ کیریشیوردی . حتی محاربہ لرک
برسندہ ارکلی قرالی (دیونیس) بیلہ یازالامشیدی . دیونیسک وفاتندن
سوکرا بتی نیالیلر جسارتلرک پانتختی اولان (آستاقوس) شہرینی

- لوانك تدقیقات بشری می -

استرداد ایدیورلر ، مملکتلرینی دشمنک استیلا سندن قورتارییورلردی
بودغه ارکلیلیر اسکندرک سردارلرندن « ایزماخوس » ایزماق ، دن
معاونت کورمشار ، بیتی نیالیلری مغلوب ایدیه رک پای تختلری (استاقوس)
شهرینی ده تخریب ایله مشلردی (ق . م . ۳۲۵) . آنجاق ارکلیلرک بو
موفقیتی ده جوق سورمه مشیدی . ایران حکومتنک کوچوک آسیادکی
حاکمیتنه نهایت ویرن اسکندرک وقایله (ق . م . ۳۲۳) جنراللری آرمه سنه
دوشن اختلافتدن دولایی ارکلیلرک قوتلری آزالمش ، استیلا
ایتداری بعض اراضی بی محافظه ایتمک شرطیله بیتی نیالیلره عهده صلحه
عجبور اولمشلردی . اوزمان بیتی نیاقرالی اولان (زییه تهس ، زویت)
اهالینک داغلامسی ایچون اوغلی « نیقومیدیس » نامنه اضاقله خراب
اولان پای تختی (استاقوس) شهری یرینه (ایزمیت) کورفرزنده
« نیقومه دیا ایزمیت » شهرینی بنا ایله مشیدی . اسکندرک جنراللری
کندیسنه خلف اولتی ایچون بربرلیله تمام بکر می سنه حرب ایتمشلردی
ک زیاده نفوذ صاحبی اولان جنرال « آتی غونوس » آتی غون ، ایدی
آتی غون ؛ سیاو آسیای صغرایه تماماً حاکم اولمش بیتی نیاقرالی (زییه تهس) ک
اطاعتنی تأمین قیلمش ، حتی « زییه تهس » ک ملکنده « آسفانیاه ایزنیق
کولی جوارنده بر شهر بیله تاسیس ایتمشیدی (ق . م . ۳۰۸) . آنجاق
آتی غونوسک بو حاکمیتی تهله کولی کورن دیکر جنراللر علیه اتفاق
ایدیورلر ، فریزاده « ایپسوس » محاربه سنده (ق . م . ۳۰۱) آتی -
غونوسی مغلوب و حتی تلف ایلیه رک بوتون لایتلری آرمه نده پابلاشیورلر -
دی بو تقسیمده (بیتی نیا) قراللی ، جنرال ایزماخوس) ک حصه سنه

اصابت ایتدی . (لیزیماخوس) ، (آسقانیا) شهرینی زوجه سنه
اضافته (نیکیا ، نیکه آ ، نیقیه) اسمنه تحویل ایتمش ، (ازنیق نامی ده
بوکلهدن آلمشیدی . (نیکیا) ؛ بروقتلر پك زیاده کسب معموریت
ایتمش ، بیتی نیافرالدینه دارالحکومت اولمشیدی . آنادولویه حاکم اولان
(لیزیماخوس) ؛ فیکه وسوریه قطعه لرینک صاحبی « مسهله وقوس -
سلفقوس » ایله کبریشدکلری محاربه ده تلف اولونجه اسکندرک بوتون
فتوحاتی سلفقوسک اله کچمش ، فقط بوده ماکدونیا بی فتحه کبدرکن
ئوادی رلمشیدی . بوندن سوکرا « سلفکیه » حکمدارلری ؛ آنادولوی
محافظه ایتمک ایچون چوق اوغراشمشار ، بیتی نیالیلرده بونلره تابع
اولماق عزمنده بولوندقلرینی کونترمشلردی . ایشته بو عزم سایه سنده
(بیتی نیا) قرالی (زییه تهس) ک اوغلی برنجی (نیقومه ده) بیتی نیانک
استقلالنی تأمین قیلمش ، بو استقلال رومالیرک تعرضلری زمانه قدر
ایکی عصره یاقین برمدت دوام ایتمشیدی . (بولی) تاریمخنک آنا خطرلری
فصلنده ایضاح ایتدی کمزوجهله ، آنادولو ، اسکندر کبیرک آسیا فتوحاتنه
قادر اسکی روحنی اسکی بئلیکنی محافظه ایدیوردی . ایران استیلاسی
آنادولوده کی روح اصلی بی بوز مامش ، بالعکس یاشاماسنه سبب اولمشیدی
بوروحک بوزوله یه یوز طوته سی ، اسکندر کبیرک آسیا سفریله باشلار
واقماروملنک آنادولویه اساسلی بر صورتده کیرمه سی انجاق رومالیلر
زماننده مکن اوله بیلمش ایسه ده مستقل (بی تی نیا) قرالغنده هب بونان
ماداتی ، لسانی قبول ایدیلیور ، همان کاملاً بونان مالی صیره سنه کیریور ایدی
برنجی « نیقومه ده » (ق . م ۲۷۰ - ۲۵۰) یکر می سنه « بی تی نیا »

قر اللغندہ بولونمش، سوربہ حکمداری برنجی « آنطیوکوس، آنتیوخوس » ک
یتمز توکنمز تجاوزلری اوزربنه « تراکیا » و « ماکنیا » یاستیلا
ایتمش اولان جنکاور بر قومی، مشهور (غالاتلری) آنادولویہ چاغیر۔
مشیدی . غالاتلر ؛ بیتی نیایی قورتارمشلر ، فقط آنطیوکوسه مغلوب
اولونجه آنادولو یابلاسنه برلشهرک (آنقره) حوالیسنده (غالاتیا)
قر اللغنی قورمشلردی . (برنجی نیقومد) ؛ صنعته ، فقه ، تجارتہ پک
مراقلی ایدی . (بیتی نیایا) قر اللغنی اعمار ایتمشیدی . (نیقومد) دن
صوکر ا بیتی نیایا قر اللغندہ « زه لاس » ، برنجی وایکنجی پروسیاس ،
ایکنجی و اوچونجی « نیقومد » اسمارنده کی قر اللراجرای حکومت
ایله مشیدی . (برنجی پروسیاس) مملکتنه هجوم ایدن ، (غالاتلر)
ایله ، (برغمه) حکمداری (آنال) ایله ، (بیزانس) جمهوریتی ایله
حرب ایتمش ؛ (ههراقله) = ارکلی محاصره سنده مجروحاً وفات
ایله مشیدی . خلقی ایکنجی پروسیاس بیتی نیایلرک مک معروف حکمدار۔
لرندندی ، قارتارمه قهرمانی مشهور « اینبال » ک ایکنجی پروسیاس
ایله تاریخی مناسبتلری واردی . روما ستانوس کندیسنک تسلیمنی قارتارمه
حکومتدن ایسته دیکی زمان اینبال اولاسوریه به ، بالآخره ده ایکنجی
پروسیاسک تزدینه التجایه مجبور اولمش ، حتی پروسیاس ایکنجی آنیبالک
تدبیرلری سایه سنده محارب بولوندیغی برغمه قرالنه غالب کلشیدی .
بروسه نیی تاسیس ایدن آنیبال قرال ایکنجی پروسیاسدن پک زیاده
حسن قبول کوردیکی ایچون بومهماننوازلغنه متشکر اشهری آنک نامنه
اضافه ایدهرک کندیسنه هدیه ایتمشیدی آنجاق (روما) ستانوسنک

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

طلبه قارشى كلمه مين (پروسیاس) قهرمان تاریخی اولان بوملجی بی
تسلیمه موافقت اینجه (آنیبال) ده کندی زهر لیه رك انتخار
ایله مشیدی . اوصر ملرده رومالیلر ؛ بحر سفید حوضه سنی ، ماگدونیا .
بی ضبط ایدیورلردی . بو حال کوچك آسیا پرنسلیتی تلاشه دوشور .
مشیدی همان کافه سی رومالیلره برلشك یولنی آر ایورلردی بو خصو .
صده اوک آیاق اولان (بیتنی نیا) قرالی (ایکنجی پروسیاس) ایدی
۲نجی پروسیاس ؛ رومابه کیتش ، سناتونک قابوسی اوکنده دیز
چو که رك متدلانه عرض مطاوعت ایله مشیدی بوتاریخدن اعتبار آ
(بیتنی نیا) رومالیلره تابع اولدی (ق . م . م ۱۸۳) ایکنجی پروسیاس
رومان عودتندمینه برغمه لیلره چارپیشمش ؛ بعض یرلری ضبطه
موفق اولمشده رومالیلرک تضییقه اعاده یه مجبور قالمشیدی . نهایت
ظهور ایدن باختلالده اوغلی (ایکنجی نیقومه د) طرفندن تولد
یرلدی . (آنادولو) رومالیلره تابع اولدقن صوکرابک چوق مظالمه
اوغرامشیدی . بوسیدن آنادولو اقوامی ، خصوصیه (بیتنی نیا)
قرالی ایکنجی نیقومه د) یونت (طربزون وحوالیسی) حکمداری
« مهرداد » له برلشهرک رومالیلره قارشى ایاقلانمشلردی بو حال
رومالیلری چیلدیرتدی . مشهور روما جنراللرندن (سیللا) نک
قومانداسنده بویوک براردونک کوندرله سنه سبب اولدی . رومالیلر
بوعصیانى يك قانلی برصورتده تسکین ایتدیلر : آنادولوی خصوصیه
(بیتنی نیا) قطعهنی یاقدیلر ، ییقدیلر ، خراب ایله دیلر . نهایت روما
جنراللرندن « پومیه » ، « مپه بوس » (بیتنی نیا و یونت) قرالقلرینی بر روما

ایالتی حالتہ قوبدی . بوسایہ دہ یواییکی قطعہ روملامشیدی . ایکنجی
نیقومہ دک اوغلی وخلق ۳ نجی « نیقومہ د » باباسنک مسلک سیاسینہ
ضدبرمسلك تعقیب ایتمش رومالیرہ طرفدار اولہرق مہر دادہ قارشى
دورمشیدی . بوسیدن مملکتی ایکی دفعہ محضردار طرفدن استیلاہ
اوغرامش حتی کندیسى بیلہ مملکتدن سوردولمشیدی . اوزمان
(نیقومہ د) رومالیرک حمایہ سنہ مظهر اولمش بینہ مقامنہ اوطورمشیدی
وفات ایده جکی زمان مملکتی رومالیرہ وصیت ایتدیکی ایچون بوتدن
صوگرا « بیتى نیا تمامیلہ رومالیرک اندہ قالدی (ق . م ۷۵) بیتى نیا
قرالنی اسکندرک ظمهورندن رومالیرک زمانہ قدار یونانیکی رسمی
اولہرق محافظ ایتکده ایدی یعنی قرال یونانی ایدی . یوتان لسانی
قونوشیور ، یوتان معبودلرینہ پرستش ایدیور یونان اصولنجہ پاشا -
یوردی اطرافنہ یونانیلری طولار ، اردوسنی اجرتلی یونان عسکرلری -
ندن انتخاب ایده ردی مأمورلری یونانی ایدی یونان شاعرلرینی
طالمریتی ارباب صنعتی سراپتہ طویلالمشیدی فقط تبعہ سى « آسیالی
باربار » یعنی یونانی اولمیان برعرق داها دوغریسی تورانی ایدی
آنجاق یونانیلک تدریجاً آسیایہ یاپیلیور بریلریاواش یاواش یونان لسانتہ
آلیشیورلردی . رومالیر آنادولویہ کلدکری زمان ، اہالی یونانجہ یی
اوکرہ نمشیدی . روما حکومتی ده آنادولویہ روملغک انتشارینہ واسطہ
اولدی . اوچونجی نیقومہ دک اوغلی « فیلمون » ، رومالیرک معاوتی
سایہ سندہ (باقلاغونیا) قطعہ سنک قسم اعظمی ضبط ایتمشیدی وفات
ایتدیکی زمان بیتى نیا وپافلاغونیا قطعہ لری روما ادارہ سنہ قطعی اولہرق

داخل اولدى . (ق . م ۶۳) ، خصوصيله بيتى نيا قطعه سنك اداره سي رومالير طرفدن منصوب واليره براقيلدى . ايمپراتور « ترايان » زماننده (بيتى نيا وپونت) قطعه لرى واليسى ؛ روما ادباسندن (يلين) ايدى . داها صوكرا (بيتى نيا) ، پونت ايالتنك برسناچاغى اولدى . (بيتى نيا) قطعه سي روماليرك زيراداره سته كچدكن صوكرا ، خصوصيله روماك ايمپراتورلق دورنده (بيتى نيوم) بلده سنك اسمى ده كيشه رك « قلوديوپوليس » (بولى) يه تحول ايتدى . « قاموس الاعلام » مؤلف شهيري « ش : سامى » بك مرحوم ، « بولى » نك « هادرييانوپوليس » خرابه لرى اوزرنده مؤسس اولديغى بيان ايدىورسده دوشرو دكلدر . « هادرييانوتهر » شهري ؛ روما ايمپراتورلرندن سياحتيله معروف « هادرييانوس » طرفدن سو كليلسى « آتى نوته » شرفه « بيتى نيا » داغلرنده صبد ايله ديكي حيوانات وحشيه اوجيلنى خاطره سي اولق اوزره (بيتى نيا) نك شرق حدودى داخلنده بنا ايدلى . اسمى ده « هادرييانوپوليس » اولدى بيزانسلى مؤرخ « استه فانوس » ك قولنه كوره « هادرييانوپوليس » . (آتى نوپوليس) دخى ده نيلمكده ايدى . (بولى) و (قلوديوپوليس) ايله اصلا مناسبتى بولوبمايان (هادرييانوپوليس) ك (بولى) و (كرده) شهرلرينك شرقنده (فيلباس) نهرينك صاغ قولى آياقلرندن برى اوزرنده ارماسنه نظراً بوشهرك بوكونكى (ويران شهر) محلنده بولونمى بك محتملدر . (بولى) نك (قلوديوپوليس) اسمى دخى آلان (بيتى نيوم) شهر قديمك ايكنجى خانى اولدينى اولايغى ،

لوانك تدقیقات بشریه سی -

اسمك ده (قلودیوپولیس) كله سنك صوك هجسندن النمش بولونمه سی
بالاده (بولی خطنك آنا خطرلی) فصلنده ایضاح ایتمشیدك . ایشته
(بیتنیوم) شهر قدیمی ؛ (قلودیوپولیس) ، (بولی) اسماری
كندی موجودیتنی تاریخك اك قارا كلق مھیفه لرندن باشلانهرق اك
پارلاق دورلرینه قدار کوتورمش ، عادتا تاریخ عمومینك تحولاتیله هم
آهنك اولمشیدی . آنجاق روما ایمپراتورلری زماننده (قلودیوپولیس)
تحولنی یازدیغمز (بیتنیوم) ك طالعی (بیتنییا قطعهنه باغلی ایدی .
روما ایمپراتورلغنك نظارت عمومیه سنه داخل اولهرق رومالیبرك برایتلی
حاله كلش اولان (بیتنییا) ؛ قونسول وکیللریله بویوك والیبرك اداره سنده
ایدی . بورایه کوندریلن قونسول وکیللری ، قرعه ایله انتخاب
ایدیلور ؛ (بیتنییا) ایسه ایالتنده رلشن رومالیبرك حکم ونفوذلری
آلتنده بولونوبوردی . بوقطعه برچوق ایمپراتورلر طرفندن زیارت
ایدلش ، اراضیسی ایمپراتورلق دعواسنه قالدیشانلره اکثریتله محاربه
میدانی اولمشیدی . ایمپراتوره «دیوقله تین» ك زمان سلطنتنده خریدتیا نلره
روا کوریلن ظلم و اعتسافه رغماً ، خرسیانلق دینی (بیتنییا) ده کمال
سرعتله انتشار ایتش ؛ بالخاصه (قلودیوپولیس) کلیسا تشکیلاتنه تبعاً
(هادرییانوپولیس) ایله برلکده پستپوسلق مرکزی انخاذاقلمشیدی .
ایمپراتور «قسطنطین» و خلفلری آنادولوی اوچ بویوك ناحیه یه آیردقلری
زمان (بیتنییا) قطعهنه سی ده ایکنجی ناحیه یه الحاق ایدلدی . ایمپراتور
بویوك «ته ئودوس» وفاتندن اول ایمپراتورلنی (شرقی و غربی روما)
ناملریله ایکی اوغلی آراسنده تقسیم ایرنجی (بیتنییا) ایله (قلودیوپولیس) ؛

مرکزی (قسطنطينيه) اولان شرفی روما ایمپراتور لئی حصه سنه دوشدی
(ق . ۲۳۳۵ ، ۳۹۵ م) . بشنچی قرن میلادیده ایمپراتور ایکنچی
یاخود کوچوک «ته ئودوس» زماننده ایسه بیٹی نیا؛ (شرقی و غربی بیٹی نیا)
شکلنده ایکیه آریلدی : (سقاریه) نك شرق طرفنه اصابت ایدن (شرقی
بیٹی نیا) به «هونوریاد» ، غربی بولونان قسمنده (نفس بیٹی نیا) اسملری
ویریلدی . (قلودیویوپولیس) ؛ شرقی بیٹی نیا نام جدیدله (هونوریاد)
ایالتنك پاختی اولدی . [ارکلی ، فیلیاس ، کردهه ، قراتیاء ، هادریانوپولیس]
شهرلری ده بو ایالتك بلاد معروفه سننددی . کلیسا تشکیلاتنه کوره
(قلودیویوپولیس) متره پولیدك مرکزی اولدیغی ایچون [ههراقله (ارکلی) ،
بروسیا (اسکوبی) ، پیتوم (فیلیاس) ، قراتیاء (کردهه) ، هادریانوپولیس
(ویرانشهر)] بلدهلری یالکیز سیاست دکل ، دینآده [قلودیویوپولیس
(بولی)] به تابع ایدی . ایکنچی ته ئودوسک عمجه سی شرقی بیٹی نیانك
مرکزی اولان (قلودیویوپولیس) ده بک اوله رق اجرای حکومت ایتدیکی
ایچون آنك شرفنه (شرقی بیا) به (هونوریاد) ده نیلدی . (کوچوک
ته ئودوس) دورنده (قلودیویوپولیس) ك بویوک و تجارتگاه بربلده اولدیغی
بوغدا بیله ، سبز سیله ، قویونلریله انک زنگین محللاردن صاییلدیغی (سینوب)
و (ارکلی) جهتلرینك کراسته به متعلق احتیاجاتی دفع ایتدیکی تاریخلرک
روایاتی جمله سننددر . انجق (بیٹی نیا) ایچون غایت مشنوم اولان حرکت
ارضاریك مدهش و مخرب بر صورتده وقوعه کلدیکی ایچون (قلودیویو
پولیس) بوتون بوتون خراب اولمش ، اهالیسنندن هان قسم اعظمی
حیاتلرینی غائب ایتشلردی . بوفلاکتیدن صو کرا شهرک تکرار کیملر

— لو انك تدقيقات بشرية سي —

طرفدن تأسيس ايدلديكي ، سكه سنك زه دن كلديكي هنوز آكلاشيلا
ماشدر . (قلوديو بوليس) دخي ده نيلن (بتي نيوم) ك خرابه لري تخاميله
شيمديكي (بولى) شهري نك بولونديني محله دكلدر . بلكه عوام آراسنده
حالي «حصارى» ناميله معروف بولينك شمال طرفنده تخميناً بر يحق ساعت
مسافه ده يوكسك برتبه اوزرنده بولونان اسكي حصارده در . شهر ؛
احتمال بولونك بوكونكي بولونديني موقعه بو حركت ارضلردن صوكرا
نقل ايدلشدر . ابوالجوزغرافيون آماسيه لى «استرابون» ؛ بتي نيوم (بولى) دن
بخت ايدر كن موقعي «بتوم» (قيلياس) ك آئنده اوله رق كوستر مكدده در .

٤

عثمانليلردن اول بولى

مندرجات :

سلچوق توركلرينك استيلاسنه قدر انا دولو و بيتيا — اهل صليب
سفرلرينه قادار انا طولى و بيتى نيا — عثمانلى توركلرينك مهاجر
تلاينه قادار انا دولو و بيتى نيا — استقلال عثمانى انا سنده بيتى نيا
بولينك عثمانلى توركلرى عالنه كيرمه سي

ايضاحات

عربستان ياريم آداسنى نورلره غرق ايدر ك وحشى عربلره
يوكسك بروح ، فعال بر حيات بخش ايدن اسلاميك ظهور و انتشار

ایتدیگی صیره لرده آنادولو ؛ خصوصیه (بیتنی نیا) ؛ (سوریه ، مصر ؛
آفریقیه) قطعهلزی کبی بیزانسک یعنی شرقی روما ایمپراتورلرینک
اداره سنده ایدی . غرب ایمپراتورلری جرمن باربارلرینک استیلاسی
نتیجه سی اوله رق استعالمه یه اوغرایه رق زوال بولدیغی حالده (ق ، ه
۱۴۶ ، ۴۷۶ م) شرق ایمپراتورلغی اهمیت موقعیه سی سایه سنده
یاشایوردی . بو ایمپراتورلغک آسیاده یکانه دشمنی ایران دولتی ایدی .
ایرانیلر ، دونامالری بولمادیغی ایچون ایمپراتورلغک پای تحتی اولان
(قسطنطنیه) بی ضبط ایدرمیورلر ، بالعکس بیزانسلیلر دونامالری
سایه سنده آنادولونک هر نقطه سنه عسکر دوکه بیلورلردی . عین
زمانده (قسطنطنیه) ایله (قیصری) آراسنده آتیش مخبره خطی
واردی . بوخط ؛ قزبل ایرماق ، سفاریا ، ایزمیت وادیلرینی تعقیب
ایدیوردی . بیزانس ایمپراطورلرندن « ههراقلیوس ، ههراقل »
زماننده (ساسانی) سیلاله سنندن ایران حکمداری ایکنجی (خسرو)
شرق ایمپراتورلغی عاینه حرب آچمش ، سوریه ایله مصری ضبط
ایتدکن صوگرا آنادولویه یورویه رک استانبول اوکنه قدر کلشیدی .
فقط ایرانیلرک دونامالرغی غلبه بی بیزانسلیلره قزاندی . ایکنجی
خسروک کندی اوغلی طرفندن اولدیلمه سی ایسه بتون استیلا اولنان
یرلری ترکه ایرانی مجبور ایتدی . (۶۲۲ م) . ایشته اسلامیت کونشی
آسیانک چوراق برنقطه سنندن دوغدیغی زمان ؛ بیزانس ایمپراتورانی
ایله ایران دولتی یکدیگریله کیریشدکری اوزون محاربه لر دولایسیله
یورغون بولوتویورلردی . هرایکی حکومت ، حدودلرینی بربرلرینه

۹

— لوانك تدقیقات بشریه سی —

قارشی محافظه‌ی دوشون دکلری حالده عربله قارشی لاقید دورا مشردی ایران قطعه‌سی آز زمان طرفنده عرب مجاهدلری طرفندن استیلایه اوغرا دینی کبی بیزانس ایمپراتورلغی ده برایکی ایالتی مسلمانلره قاپدیردی فی الحقیقه : عربار ؛ شرق ایمپراتورلرینه تابع اولان (سوریه، مصر آفریقہ) منطقه لرنده یراشیورلر ؛ دینلرینی ، خصوصیلہ دینلرینی نشر ایدهرک شکنه اصلیه بی پک آز بروقتده عربلاشدیرییورلردی . پالکز انادولوده بوموقیمته ایرمه دیلر ، سوریه یه قومشوا اولان کیلیکیا (اطنه وحوالینسی) قطعه سندن ماعدا آنادولونک هیچ بریرینی عربار استیلایه موفق اولامادیلر . واقعا ، تاریخ علمده کورولان (۲۹) استانبول محاصره لرندن (۷) سی عربلر طرفندن یاییلمش ، بومحاصره لر دولایسیله استانبولی ده کیزدن وقره دن قوشادن مجاهدین اسلامیه ، کیلیکیا واسطه سیله (طوروس) کچیدلرینک حاکمیتی قازانه رق بوسایه ده آنادولو یاییلاسنه دفعاتله استیلا ایله مشیدی . فقط بو استیلا ؛ سوریه ، مصر ، آفریقہ ده اولدینی کبی قطعی نتیجه لر ویرمه مشیدی فی الحقیقه : اسلام دونانماسی ایکنجی محاصره ده استانبول اوکنه کلش ، اردوده قره دن استانبول حصارینه قادیار دایا مشیدی . فقط غلبه بی تامین ایدمه نیجه (بیتینیا) داخلنده فنا بر مغلوبته اوغرا مشیدی . شام امویلری یرینه قائم اولان بغداد عباسیلری آنادولوده روملرله پک چوق مشغول اولدیلر . خصوصیلہ خلیفه عباسی (مهدی) اوغلی (هارون الرشید) ی ایکی دفعه آنادولو اوزرینه کوندردی ، ایکنجی سفرنده آنادولوی یارارق کچن (هارون) استانبول بوغازینه قدر

کلیش ، استانبول ایپراتوری ۷۰ بیك آلتون ویر کویه باغلامش ایدی
(۱۶۵ هـ ۷۸۱ م) ایپراتوریچه « ابرهن » ی خلع ایدهرک یرینه کچن
بیزانس ایپراتوری « نیکه فورس » عهدینی بوزدینی ایچون عباسیلرک
بیوک و مشهور خلیفه سی هند کورالام (هارون الرشید) نیکه
فوروسک علیهنه سفر لر آچمش ، سوق ایتدیکی اردوسی قره ده کیز
ساحلنه قدار ایلروله بهرک (ههراقله = ارکلی) بی محاصره آلتنه
آمشیدی . ایرته سی سنه بالذات کندینی سفره چیقمش ، اردولری
قاضی کوبنه قدر بیزانس دولته غاند مالکی استیلا ایتمش ، ایپراتورده
سرایتدن جوارده کی کویلرک یاندیغنی کورمش ایدی . فقط عقدا ایدیلن
معاهده موجبجه خلیفه اردوسی چکمشیدی . هاروندن
صوکر برمدت توقیف ایدن عرب استیلاسی ؛ خلیفه
(معتصم) زماننده تکرار کندینی کوستردی . معتصم ، کیلیکیان
حرکت ایدی . فریژیا کوتاهیبه ، قره حصار به دوشرو یورودی .
آقره جهتمده خیمانه اووانسک غربنده و سقاریا کنارنده (عموریه)
شهری جوارنده بیزانس اردوسی بوزهرق شهره کیردی (۲۲۴ هـ
۸۳۸ م) . فقط صوکر الری بوقتو حات عربلردن استرداد ایدلدی .
عباسیلری ده فتوحات اعتباریله سلجوقیلر تعقیب ایدی . یالکز سلجوقیلرک
آنادولده کی موفقیاتی عباسیلری کولکده برافیشدی . فی الحقیقه ؛
سلجوق تورکلی ، بیزانس ایپراتورانی ایچون عربلردن داهامد .
هش ؛ خصوصیه اصول حربیه ، استحکام فتنه داهای زیاده واقف ایدیلر
آدیم آدیم الله ایتدکلی فتوحاتی قولایجه بر اقامق ایچون لازم کلن

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

عسکری تدبیرلرده قصور ایتمز لردی دولت سلجوقیه نك مؤسسسی (طغرل) بلك ایکنجی خلقی و برادر زاده سی (آپ آرسلان) ارمنیلرله کور- جیلرک اطاعتنی تأمین ایتمش ، بوسایه ده آنادولو استیلاسی قولایلا- شدیر میشدی . فقط کندیسسی بالذات مشغول اولامادیسی آنادولو محاربه سی امراسنه یراقدی . بوضورتله قزیل ابرماغه قادار شسرقی آنادولو سلجوقیلرک استیلاسی آلتنده قالدی . آپ آرسلانک اوغلی و خلقی ملکشاه) ایسه آنادولو ایشلرینی بویوک عم زاده سی (سلیمان شاه بن قلمش) ، حواله ایدرک قزیل ایرماقله قره دگیز آره سنده کی ممالکک فتحه مأمور ایله دی و فتح ایده جکی یرلرده یرلشدیرمک اوزره معیته ده (۱۰۰) بیکی متجاوز تورکمن عائله سی ویردی (۵۴۸۷ هـ - ۱۰۷۴ م) سلجوقیلر ، اللرینه کچیردکلری شهرلره اداره لرنده بولونان دیگر شهرلردن طوپلادقلری نفوسی یرلشدیرمک ، قریه لرده تورکمن قبیله لرینی اسکان ایله مک اصولنی تعقیب ایدیورلردی . ملکشاه سلجوقینک بوحرکی شبهه سز داهیانه برسیاست ایدی . سلیمان شاه ؛ ملکشاه- هک بوتون امرلرینی حرقیاً اجرا ایتدی . آنادولو مرکز یایلاسی تعقیباً یوله چیقدی . بیزانس اردولرینی بوزدی ، اوضرادینی هر شهر اهلینک مالی و جانی حمایه ایتمک صورتیه مرمره قیلرینه قادار یورودی . ایزنجیه) ی ایلك دفعه اوله رقی روم دولت سلجوقیه سنه مقراتحاد ایله دی (۵۴۶۹ هـ ۱۰۷۶ م) داخلأ نفاق ایچنده یوزهن بیزانس حکومتی آرتق آنادولویه وداع ایدیوردی قیصر لکنک شرق قولنی قیران روم و یاقونیه دولت سلجوقیه سی دائره نفوذتی فراتدن

استانبوله ، سوريه حدودندن قرمه كوزه قادار اوزاتمش ايدي سلچو-
قيلر ، شرقي روما ايپراطورلني ضررينه اوله رق بويويورلر اسكداره
قادار توسع ايدمرك بوغازدن كچن كميلردن رسوم آلميه قادار ايشي
ايلري به كوتوريبيورلردى . اهل صليب بليهي سي ظهور ايمه مش اولسه
يدي سلچوقيلر قسطينطيه نك استيلاسنه بيله قالقيشه جقلردى چونكه
روم وياقونيه سلچوقيلرينك يكانه غايه لري شرقي روما ايپراتورلني
اورتادن قالديرمقدى . ايشته بو صورتله ميلادك ۱۱ نجى وهجرتك
• نجى عصرنده (بيتى نيا) قطعه سيلاه (بولى وحواليسي) اداره
سلچوقيه به كچمش اولدى . (بولى) نك نه زمان مسلمانلرك ، مسلمان
توركلرك الله كچديكي ، ايلك مسلمان وتورك فاتحنك كيم اولديني مع
الاسف هنوز لايقيه تحقيق اولوناماشدر . آنجاق عوام بيتنده شايح
اولان ضعف بر روايته ، رروايت منقوله به نظر آ (بولى) نك ايلك
فالحى ، سلچوقيلرك آ نادر فتوحان صيره سنده خراساندىن قالقه رق
(بولى) به حرباً كيرمن ، « اصلح الدين » تكيه سي صاحبي « اصلح الدين »
حضرتلري ايمش بوكا دائر ال يازيسيله محرر شوكتابه ، مذكور تنكده
موجوددر .

[هجرت نبوى عليه الصلاة والتحيه نك]

۳۲۲ تاريخن بليك

حالباشهر (بولى) نك چوقدر اما وليسي

چاركتابه بونك تورايخى بولدى .

بو جمعيتدن روخنه تقديس اولدى .

اولاد فاطمیون بدن (سید محمد ابن ابوبکر) ،
اقرباسی حمزه تحویل ایدوب ایلدی اسممن ذکر
چون دبن احمدی یه سعی بلنغ ایلدی .
انکچون (اصلح الدین) نامن سویلدی .
ایزنیقده مدفون شیخ الاسلام خرهسان
حاجی حمزه علیه الرحمة والغفران ،
۳۹۵ سه عمر ایله معمر اولان ،
اصحاب الضار دن عبدالله السلام
ابراهیم ادهم و ابویزید بسطامی یه
امانت رسولی ایفا و تسلیم ایلین نه یه
رضی الله تعالی عنه اقد مزایله «
بله جک قصبه سنده ملاقی اولمشدر بله
لفکه و اینه کول حواله لرنده خلیجه ،
فتوحات لرده بولمشدر نتیجه
خرهساندن اون سکنز بیگ خانانه ،
سردار اولوب اولدی لر روانه
یدی بیگ ارایله اولدی اعزامی عنق قلعه سی ،
شهیدک تجلیاتی اولدی سمیک وراسی
ظوقوم نام قرالک تختکاهی ایدی (بولی) ،
ظاهرده باطنده بودرشاذلی ولی
ایکنجی حصار دروننده شهید اولان ،

لو انك تدفقات بشريه سي -

بومرقد شريفده مدفوندره آلان
جهان ايجره كشت وكذار ايلدى اوفر ،
بو كهنه كوپريدن داربقايه ايلدى سفر
طريق تفشيه خلفاي بنامندن ،
يارب نوش ايتدير ايمالله بزره شربت اجل جامندن
سنه تسعه وتسعين وماتين بعدالالف انشأفى سهر رمضان لياليها
ليلة القدر ۱۲۹۹ فقط بو كتابه نك نه مندر جاتيله ونه ده تاريخه
سلچوقيلرك و عثمانليارك فيوحاتى آره سنده هيچ بر مناسبت اولماديغي بك
نظرده آكلاشلمقده در . سلچوقيلر ، آنادولويه كلدكلرى زمان اهالى
مختلف جنسندن مركب ايدى . يونانليارك و روماليلرك آنادولوده كى
حاكيتلىرى اهالى آره سنده موجود اولان جنسيت فرقلرني ازاله ايدمه مش
بالعكس آرتيرمشيدى . بوسيه مېنى بيزانس اداره سندن نمون اولان
مايانلر در حال سلچوقيلرك قوجاغنه آتيلمشاردى ، آنادولوده سلچو-
قيلرك ايكي عصر مدت يرلى اهالى ايله تماسده بولونماليرى ؛ لسان ، عادات
واخلاق اعتباريله پك بويوك تاثيرلر ياشمش ، عربلرك سوريه پنى ، مصرى
آفريقيه پنى عربلاشديرملرى كېي سلچوقيلارده بوغازه قادار ضبط ايتد-
لرى . آنادولى ني اسى توركلك عالمه ، توركلر روخنه اولاشديرشاردى
آنجا اهل صليب بليهنك كله سى ، سلچوق حكومتك
تشكيلاتنده كى بوزوقلق داهاصوكرا شرقدن موغوللرك تجاوزلرى
سلچوقيلرك آنادولوده كوكله شمش اولان قوتلرينه خاتمه چكمش ،
بوسايه ده بيزانسك سياسي . منافعى حاصل اولمشيدى . فى الحقيقه

صیلیون هدفلرینی تعییندن عاجز بوبر آلائی سرسری گروهی انادولوی
یاقیور ، ییقیور ، خرابه زاره چویریور ، بیزانس ایمپراتورلری ده
سلچوقیلرک مغلوبیتندن استفاده یه قوشویورلردی . بالخاصه ، دردنجی
اهل صلیبک (قسطنطنیه) یی ضبط ایدرک اوراده لاتین ایمپراتورلری
تأسیس ایتدیکی صمره لرده (۶۰۱ هـ = ۱۲۰۴ م) قیصر خاندانی
بیزانس امراسی واعیانندن برچوغی استانبولدن شورایه بورایه قاچهرق
حصوصیله انادولوده اله کچیردکاری قلعه لرده یرلشیورلر ؛ طربزونده
برایمپراتورلق ایزنیق واپیرده برر شعبه تشکیل ایله یورلردی . (ایزنیق)
شعبه سی قوتلی بر حکومت حالنه کله رک لاتینلرک تجاوزاتی تحدید ایتمش ؛
(بیتنییا) ، (لیدیا) ، (فریژیا) یی کاملاً استیلا ایله مشیدی .
بر عصر قادار سلچوقیلرک ، مسلمان تورکلرک ائنده قالمش اولان
(بیتنییا) قطعه سی ، بالخاصه (بولی) نك بر قسمی بو صورتله روملر
طرفندن تکرار ضبط ایدلمش ، عثمانیلرک ظهورینه قادار روملرک
نیم مستقل دره بکلری ائرنده قالمشیدی . دوردنجی اهل صلیب سفری
ائناسنده قرده کیز ساحلارنده جنویزلیلر مستملکه ایدنیشلر ، تجارت
مرکز لرینی ضبط ایدرک لیمانلردن داخه دوغرو توسیع اقتصاد
ایله مشلردی . قرده کیز ساحلنده بولینک اسکله سی اولان (ارکلی)
(آماصره) ایله اطرافی جنویزلیلرک ائلرینه کچمشیدی . بولی سلطانیسی
بناسنک (۱۳۰۰ هـ = ۱۸۸۲ م) تاریخنده اوزرنده قورولدیغی حصارک
جنویزلیلر طرفندن دولدیرلمش اولدیغی نقل ایدلمکده بومنقولاته ده
برطاقیم افسانه لر قاتیلیمقده در . ۷ نجی قرن هجری و ۱۳ نجی عصر

میلادی ہدایتلرینہ دوغرو آسیادہ تورکک عالمی عمومی بر آفتہ طوتولدی .
موغوللرک مشهور و جهانگیر حکمداری «جنکیز» ، اسباب معلومہ
تاریخچہ یہ مبنی تورکک «خوارزمشاہان» دولتہ صالحہ بردی (۸۶۵ھ =
۱۲۱۸م) . عثمانلی دولتی قوران «قایاخانلی» عشرتی دہ دولت خوارزم
زمینک حدودی داخلندہ ساکن ایدی ، دولت خوارزمیہ ایله دولت
جنکیزیہ آراسندہ کی بومدهش حربہ قارشلی لاقیدہ لامادی . حتی رئیسلی
(سلیمان) شاه ، «جلال الدین خوارزمشاہ» اردوسنک اکثم قوماندان
سفی در عہدہ ایتمش ایدی ، جلال الدین شہید اولونجہ (۶۲۸ھ = ۱۲۳۰م)
موغوللرله اوغراشمقدن عاجز قالان (سلیمان شاہ) دشمنہ اطاعتی حمیتہ
یدیرمه مش ، هنوز استیلا یہ اوغرامایان سوریه یہ دوغرو کیشکده
اولان (۱۰) بیک چادر خلقتدن عبارت «جلال الدین» عسکرلری
بقایاسنہ یولده التحاق ایله مشیدی . سلیمان شاہک «جعبر» فلاکتی ایشتہ
بویولجلیق ائناسندہ وقوعہ کلدی . بوفاجعہ یالکنز قایاخانلری اردودن
ایرمقلہ قلمادی . عینی زماندہ عشرتک انقسامندہ بادی اولدی .
بوسائقہ ایله شاہک اوغللرندن (ارطغرل) و (دونداز) بکلر ، دیکر لرندن
آریلہ رق کندیلرینہ تابع (۴۰۰) چادر خلقتی ایله (قونیہ) سلجوق سلطانی
«علاء الدین کیقباد اول» کحمایہ سنہ کیردی لر (۶۳۰ھ = ۱۲۳۲م) . توراندن
ایرانہ ایراندن دہ بوسورتله سلجوق حمایہ سنہ داخل اولان عثمانلی تورکلری
آنادولویہ کلدکلری [زمان بوسوکیلی قطمہ سلجوق قیلرله ایله خانلرک ، طر
بزون روم ایمراتورانی ایله بین انسک و قرہ دہ کیز ، ایزمیر ساحلرندہ اراضیسین
بولونان لاتین جمهوریتلرندن بعضیلرینک اداره سی آلتہ بولونویوردی .

- لوانك تدقیقات بشریہ سی -

اوج عصر اول سلچوق تورک لری ، آنادولوی کاملاً دینہ جک درجہ ده
تورک لشدیرمشلر ، یالکنز (بولی) لوانسک برقسیمی ایله (ایز میت و بروسه)
لوالری کچی بعض یرلر تکرار روملرک آلنه کچمش بولونویوردی .
وقتاہ : سلچوق سلطانی «علاءالدین کیتبادتالک» ایلیخان اعظم تبریز
حکمداری (غازی محمودخان) عسکرلری طرفدن قالدیریلہرق ایرانہ
کوتورولمش ، بوسیدن آنادولو تورکلری ده خاقانسز قالمشیدی .
اوزمان ، قایا خان قیلہسی او یماقلرینک رئیس لریله تورکمن بکلری ،
سلچوق مهاجرلری بر آرایہ طویلانمشلر ؛ دولت سلچوقیہ نک ییقلمه -
سندن ، دشمنک تہلکہ لرندن بحث ایدہرک ہنوز اشغال ایدیلہمین تورک
طوپراقلرینک محافظہسی ایچون قایا خان قیلہسی رئیس (عثمان) بکک
معیبتندہ چالیشمہ یہ قرار ویرمشلردی . کندیسنہ ده شو یولده تبلیغات
یاییور ؛ سز قایا خان نسلدنسکتر ، اوغوز سلالہ سندن کیمسہ قالماینجہ
خانلق ، خاقانلق سزہ دوشرہ ، دہ نیلیوردی . اجماع امتہ قارشى کلامہ میں
(عثمان بک) دہ اعلان استقلالہ راضی اولدی . بیعت مراسمی دہ (بیلا جک)
دہ تورکک عادتہ کورہ یاییلدی . (۶۹۹ = ۱۲۹۹) . بو صورتہ
استقلالی اعلان قلنان «عثمانلی امارتی» ؛ اسکی شہردن - یکی شہرہ ،
پورصوق صوبندن - کملیک کورفزیہ قادار اوزایوردی . حکومت
سلچوقیہ نک اوج تعمیر اولونان ضرب سمترلری موغوللرک تہج اوزندن
مصون قالمہسی دولایسیلہ یرلی بکلرہ مقر اولمش ، قسم وسطی و شرقیسی
ایلیخانیلرک حکمی آلنہ کبرمشیدی . دولت ایلیخانیہ نک زوالندہ اورا -
لر دہ طوائف ملوک ظہور ایتدی . عثمانلی امارتنک بدایت استقلالندہ

ایلك حدودی ، جنوب و جنوب غربیده « کر میان امارتی » ایله ، شمال
و شمال غربیده « بیزانس » اراضیسی ایله چوریل یوردی .
بوسیدن عثمانلی تورک لرینک یوتون نظر لری هپ غرب به شمال غربی به
توجه ایتمش « پیتی نیا » اراضیسی خصوصیه « بولی » ده بو تعرض پلاننه
داخل اولیشدی بوپلان موجنبجه ظفره قوشان عثمانلی خاقانلقنک مبعجل
بانسی « غازی عثمان » ؛ او اخر سلطنتنه دوغرو اوغلی قهرمان « اورخان » ی
فتوخته مأمور باش قوماندان تعیین ایتدی معیتنه ده « آقچه قوجه قو کور
آلپ غازی عبدالرحمن ایله « کوسه میخال » ی ویره رک « سقاریا »
نهری وادیسنه کوندردی . اورخان بك سلاح ارقاداش- بر ایله
برلکده (سقاریا) کنارنده کی (فره جیش) ی ضبط ایتمش ، محافظه
سنه ده « قو کور آلپ » ی تعیین ایدره ک آق یازی طرفنک تسخیرینی ده
آکا حواله ایشیدی قو کور آلپ آلدینی امره تبماً دفعاتله آقینلر یابدینی
« آق یازی » نی ، قو کره په (قو کور آلپ محقق ، دوزجه اسکوپنی) قلعه سنی
و ملحقاتی ، « طوز بازاری » نی آلدی (۷۳۳ هـ = ۱۳۳۳ م) ، « اوزونجه بل » ده
اوکنه چیقان بردشمن فرقه سیله ایکی کون ایکی کیجه اوغراشدقن
ص. و کرا « مودورنی » قلعه سنی ضبط ایتدی . « آقچه قوجه » ده
« سقاریا » نك غربنه دوغرو و قوجه ایلی حوالیسینه استیلا ایله دی .
« سقاریا » نك ایکی یاقه سی بو صورتله تسخیر اولونورکن « بروسه »
ایله « ایزنیق » ده محاصره ایدیل یوردی . بروسه نك ضبطی سنه سی
ایسه (بولی) ؛ قو کور آلپ متین عزمی سایه سنده روملردن آندی
(۷۲۶ هـ = ۱۳۲۵ م) . بولینک عثمانلی تورک لرندن فاتحی « قو کور
آلپ » اولدیغندن شبهه یوقدر . بو حقیقتی « عاشق پاشازاده » تاریخی
« ۲۴۴ »

نظماً ایضاح ایتمکده در .

[قو کور آلپ قیلچی « بولو » یه صالدی .

ولی آق یازی ده دوز باصار اولدی .

اوزونجه بلده کافره بولوشدی ،

ایکی کون کیجه سیله خوش طور شدی .

اورادن کافری دوندردی قوغدی

قو کور آلپ طوز بازار ی طوتدی .]

قو کور آلپک رفاقتنده « صونغور بای شمی » واردی . (بولی) فتح

ایدیلدکن صو کرا اداره مملکته صونغور بای شمی « قو کور آلپ »

نامنه مأمور اولدی . بوکا بناء اولمیدرکه ؛ « اولیا چلبی » مشهور

سیاحتنامه سنک ۲ نجی جلدنده (بولی) دن بحث ایدرکن « بوراسی

عما نجق عصرنده (صونغور بای شمی) نام قهرمانک الیه فتح ایدیلش

دیگ صورتیله خطایه دوشمش (بولی) متصرف اسبق مؤرخ « علی سیدی ،

بک ایسه داها بویوک تاریخی خطا ارتکاب ایتش ، ۳۳۲ سنه سی طبع

ونشر ایدیلن لوانک رسمی سالتنامه سنه طرف عاجزانه مدن یازیلان

(بولی) تاریخچه سنه ذیلاً علاوه ایتدیکی ۹۸ نجی هامشند (قو کور آلپ)ک

فتوحاتی بر آقینجیلیق شکنده تلقی ایدرک بولینک فتح حقیقی سی ۸۰۴

تاریخنده (بیلیرم بایزید) ک فتوحاتی اوله رق کوسترمشدر . حالبوکه ؛

بیلیرم بایزیدک ۸۰۴ تاریخنده آنقره محاربه مشهوره سی غائب ایدرک

تیمورلنکه اسیر دوشدیکی معلومدر .

والحاصل ؛ منقولانک ، مضبوطانک ، وثائقک ایضاحتنه نظراً

- لو انك تدقیقات بشریه سی -

(بولی) نك عمان غازی او اخز سلطنتده (۷۲۶) تاریخنده عثمانلی عالمه
کیردیکی شبه کورتورمنز حقائق قطعیه تاریخیه دندر .

۵

عثمانلیلق عالمده (بولی)

مندرجات :

بولینک سنجاق بکلکی شکنده ایلک متصرفلق دوری-
وو بوده لق دوری - (بولی - ویران شهر) سنجاقلرینک
توحیدیه ایکنجی متصرفلق دوری - قسطنیونی به تابع
متصرفلق و مستقل متصرفلق دوری .

ایضاحات

(بولی) ایلک دوره تاریخیه مزك فاتحه سنده عثمانلیلق عالمه کیرمشیدی .
فاتیحی قو کورالپ اولدیغندن بو حوالی به چوق زمان «قو کراپا ایالتی»
ده نیلمش ، بوتعیر سجالات و قیودات عتیقه به ده کچمشیدی . اساساً
غازی عثمان تشکیلاتنده سلچوق سلطنتی نمونه اتخاذا ایتش ، یزانس
ایمپراطورلنی حدودنده بریسی قره ده کیز ، دیکری ایزمیت ، اوچو-

نجیسی ده از نیک استقامتند اولق اوزره اوچ دانه اوچ مملکتی وجوده
 کتیر مشیدی . بونلردن اولکیسنه قو کور آلب ، ایکنجیسنه آقچه قوجه ،
 اوچجیسنه ده صمصمه چاوش اوچ بکی نصب اولونمشیدی . سقاریانك
 شرق حوضه سی قو کور آلب ، غرب حوالی سی ده آقچه قوجه فتح
 ایتدیکی ایچون ، اولکیسی قو کرپا ایالتی ، ایکنجیسی قوجه ایلی
 ایالتی نامرلیله فاتح لرینه ویرلمشیدی . قو کور آلب معیت
 پادشاهیده بولونان امرادن اولدینی جهتله بولینك فتحی متعاقب
 کندی نامنه یعنی رفقا سندن (صونغوربای شمی) یی مملکتک اداره سنه
 براقشیدی . سبیدن بولینك قعلا ایلك والیسی « صونغوربای شمی »
 ایدی . (بولی) ؛ تاریخ قسمی اولان [۷۲۶] دن اعتباراً ۱۱۰۴
 [۱۶۹۲ م] تاریخنه قدر نام [۳۷۸] سنه سنجا ق بکلکی شکلنده
 متصرفلق حالنده برچوق سنجا ق بکی نامنی طاشیان میرلوالر ، بکلر بکی
 دینلن میر میرانلر طرفدن اداره ایدلدی . قو کور آلب دن اعتباراً وویو-
 ده لق حاله قلب اولنججه قدر ، اسامبسنه دستری اوله بیلدیکنز [بولی] نك
 مشهور سنجا ق بکلری شونلردی .

بولینك فاتحی وایلك والیسی قو کور آلب ایله وکیلی صونغوربای-
 شمی ، شهزاده مراد بک نامنه وکیلی کوندوز آلب ، بولی سنجا ق بکی
 چاندره لی سلاله سندن محمود چلی ، اسفندیارزاده قزیل احمد بک ،
 اسفندیارزاده حسن بک والی شهزاده سلیمان سلطان ، ستان پاشا ، بکلر بکی
 شمس احمد پاشا ، شمس احمد غنا زاده محمود پاشا ، روم بک زاده بهرام
 پاشا ، فرهاد پاشا زاده عثمان بک ، سرخوش آازه محمد پاشا ، عبدی پاشا

لوانك تدفيقات بشريه بي-

بوسنه لي و اردار علي پاشا ، ايرم مطفي شريف پاشا ، بلكي حسن پاشا ،
بولوي شمسي بك زاده ، كورد محمد پاشا ، والي اندرونلي حسن پاشا ،
كنج محمد پاشا ، كازكش سيد احمد پاشا ، فندق مصطفى پاشا ، زور مصطفى
پاشا ايدي .

بونلردن قو كور آلپ چوق ياشامامش ، آقجه قوجه ايله عيني سنه غازي
اورخان دورى اوائلنده [۷۲۸ هـ ، ۱۳۲۸ م] دنيا دن ال چكمشلردى
قو كور آلپ قو كراپايه آقجه قوجه قاندرى يه كومولمش ، بونلردن منحل
قلان ايالتلردن آقجه قوجه نك ايالتى بيوك شهزاده سليمان بك [پاشا] يه
قو كور آلپك ايالتى ده [سلطان اوكي] ناميله يادايديلن ابن اوكي ايالتنه
الحاق ايديلار ك كوچك شهزاده مراد بكو و يرلدى . مراد بك ايكي ياشنده
اولدني جهته ايالتنى اداره اچون يرينه وكيل كونلردى . ۷۳۱
[۱۳۳۰ م] ده ازنيقك فتحى اوزرينه غازي اورخان پاي تختنى
[بروسه] دن ازنيقه نقل ايتمش ، بروسه ايالتنى بك سنجاجى
ناميله شهزاده مراد بكه و ير ميشدى . بوسورتله الحلال ايدن قو كراپا
ايالتى ده اسكيشهر منصرفى و پادشا هك عموجه سى كوندوز آلپه توجهيه
اولدى . شو حالده بولى و ماحققاتى ابتدا قو كور آلپ ايله و كيلنى صو كرا
مراد بك نامنه و كيللى ، دها صو كرا ده كوندوز آلپي سنجاق بكي يعنى
متصرف اوله رق كور ميشدى . سياح مشهور (ابن بطوطه) غازي
اورخان دورنده (۷۳۲ هـ ، ۱۳۳۱ م) كوينك مدرنى ، بولى ،
كره ده طريقيله بولى لوانسندى سياحته دوام ايتمش ، بولنده كي بركيجه
لك حياتى ، مسافر پرورلكلرني كوكاره جيقاردني اخيلردن برينك

زاویه سنده کچر میشدی . اساساً آنادولونك اوزمان برچوق یرلرنده
اخیلرك زاویه لری واردی . الك مهم زاویه لرك بولوندیغی یرلرشونلردی :
آنطالیه ، ارضروم ، ارزنجان ، سیواس ، قیصری ، قونیه ، نیکده ، آفسرای
کول حصار ، بوردور ، بالیکسری ، بروسه ، کیوه ، مدرنی ، بولی
یکجه ، قسطنونی ، سینوب ، آزاق ، ، لازقیه .

اخیلرك زاویه لری شیخلرینك اسملریله یادایدیلر ایدی . بومسلك
عثمانلی خانداننده واردی . عثمانلی خاندانی الك بیوک نفوذلری بومسلك
سایه سنده یوروتمشلردی .

مرادغازینك زمان سلطنتنده آنادولونك حدودی آنقره دن آنطالیه
ایچ ایل سمتلرینه قدر اوزایور ؛ جنوب دن شماله قدار قرمان ایالتك
برقسیمی ایله قزیل ایرماق دن قره دکره قدر اولان محللری احتوا ایدیلور ؛
بولی سنجانغی ، قوجه ایلی ، خداوندکار و آیدین ولایتلری ، بو حدود ایچنده
بولونویوردی . سلچوق انقازی اوزرنده تشکل ایتمش اولان آنادولو
امارتلری برر برر اورتادن قالدیران دردنجی خاقان ییلدیرم بایزید
بو امارتلردن الك صوکرکرا ملکنه قانیدیغی قسطنونیده کی اسفندیار امارتی
ایچون حاضر لادینی عسکرینی (طراقلی - بولی) استقامتنده سوق ایتمش
(۷۹۵ هـ ، ۱۳۹۲ م) ، ایکنجی استانبول محاصره سنك زفته بادی
اولان شرطلر آره سننده بیزانس ایمپراتورینك قبوله مجبور قالدیغی
استانبوله کی تورک و مسلمان محله سنه کوندریله چک برقاچ یوزخانه
خلقی ده بولی لواسی داخلدن ، خصوصیه طراقلی یکجه سی ایله کو
بنك دن وقره دکرز ساحلرندن کتیر تمشیدی . ییلدیرمک غائب ایتدیکی

اولانك تدفقات بشريه سي

آنقره محاربه مشهوره سنك پدايتده كوچك شهزاده محمد چلبى ايلانى بولونان (آماسيه و توقاد) طرفلارندن بروسه به كيدر ايكن [بولى] به اوغرامش ، آماسيه به عودتلى ده ينه بولى طرفيله وقوعه كلىدى . آماسيه و توقاد طرفلرينك صاحبه قديمى اولان (اسقنديار بك) شهزاده نك عودتى خبر آلجه بولنى كسمك ايسته مش ، شهزاده نك همشيره زاده سي (قره يحيى) نى بيك قادار معبى ايله شهزاده اوزرينه كوندرمشيدى . قره يحيى آنقره ايله بولى آره سنده چلبى سلطان محمد قارشى دورمق ايستدى ايسه ده وقوعه كلان محاربه ده مدهش بره زيمته اوغرامدى . بو پارلاق ظفر اوزرينه شهزاده ياواش ياواش بروسه به ياقلاشمق فكريله بولى به كلدىكى زمان وطنك حالنى ، دوشمنك وضعيتنى اوكرنك ايستدى ، اطرافه تحقيق مامورلرى كوندردى مقصدى بروسه به كتمك ايدى . معبى رجالى يوفكرينى تصويب ايتيه نجه اياككاهنه دوندى . بوسه يره ده امير تيمور كوركان شهزاده به بردعوتنامه ايله برسفير كوندرمش ، كنديسى داماد يابه جفنى ، حقنده هيچ برفنا فكر بولمديكى يمينلر ايله تايمين ايلش ايدى . چلبى سلطان محمد بودعوتنه پدايتده اجابت ايتش و تيمورك سفيري ايله تيمورك اردو كاهنه قادار كتمكه قرار و يرمشيدى . فقط اثنائى حر كنده بربرينى متعاقب معروض قالدینی تهلكلر شهزاده نى عزمندن چويرمشيدى . واقعا عثمانلى جوارنده بولنى كسمك ايسته ين معهود قره يحيى نى تكرار بوزمش ، بولى جوارنده باصقبن يايىق تصورنده بولونان تاتار رؤسايندن ساوه جى اوغلك عسكرى نى پريشان ايتشيدى . فقط هر آديم باشنده

اوغرادینی بوسوه قصدلردن دولانی ، سفیری ، خواجه ، صوفی
بایزیدی ترفیق اینلیه رك اعتذارنامه ایله نزد تیموره کوندرمش ، کندیشی ده
صوفی بایزیدك عودتنه قادار بولیده اقامت ایتمکدنصکره آماسیه وتوقاد
داغلیینه عودته مجبور قالمشیدی .

تیمورلنك آنادولودن چکیلیرایکن عسکرنی برقاچ قسسه آیریپور ،
برفرقه سنی ده آماسیه وتوقاد اوزرندن کوندریبوردی . اساساً شهزاده
تیمورك دعوتنه اجابت ایدرکن اوغرادینی نهلککلردن قوشقولانمشیدی
بودفمه تاتار عسکرینك کندی ایالتی اوزرینه کلکسنی دویونجه احتیاطی
الدىن براقادی . توقاد و آماسیه نی ترك ایدهرك کره ده ناحیه لرینه بولی
داغلیینه التجا ایتمدی .

بالخاصه شهرک اک لطیف موقعی اولان [سمین] داغی یا یلاسنده شاهانه
چادیرلر قوردیرارق نتیجه وقوعاته انتظار مجبوریتنده قالدی . تیمورك
عودتی خبرالجه داغلردن آشاغی به اینشرك مدرنی طرفلرینه یورودی .
دهاصوکر ایالتکاهنه دوندی . ییلدیرمك اسارت حیاتنده اتخارایتمه سی
[۵۸۰۵ ، ۱۴۰۳م] ، تیمورك آنادولودن عودت ایله مه سی [۵۸۰۶ ،
۱۴۰۴م] اوزرینه امیر سلیمان ادرنه ده ، عیسی چلبی بروسه ده اجرای -
حکومه باشلامش لر ایدی . بو صورتله آماسیه دن اسکیشهره قدر
آنادولو محمد چلبینك ، بروسه دن بوغازلره قادارده عیسی چلبینك
حکملری آتیه کیرمش ؛ باباسنك جنازه سیله بروسه به کیدن موسی چلبی ده
قارداش لری آراسنه قاتیلیمشیدی . عیسی چلبی ایله کیریشدیکی مجادله ده
غالب کلن موسی چلبی قارداشنی قاچیردینی کی کندیشی ده امیر سلیمانك

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

آنادولویہ کچمسندن اور کھرك قره مانه التیجا ایتشیدی . امیر سلیمان قره مان بکیله باریشنجه موسی چلی ده قره ماندن قاجدی ، اسفندیار بکه مراجعه مجبور قالدی . اوزمان بروسه ده بولنان امیر سلیمان اسفندیار اوزرینه یورودی ، بولی لواسی داخنده [کونوک] جوارینه قادار کله رك برصو کنارنده ، برقوق دینده یرلشدی . [بک قاواغی] نامیله معروف قاواغک آتنده کیجه و کوندوز ذوق و صفا ایله وقت کچردی . نهایت اسفندیار اوغلیله ده اوزلا شوق ازنیغه عودت ایله دی . مراد ثانی دورنده ایسه عثمانلیلر اسفندیار یلرله (بولی) حدودنده چارپیشمشلردی . سلطان مراد ثانی دوزمه مصطفی مسئله سندن دولای ایمر اتوردن انتقام الموق ایچون استانبولی دردنجی دفعه اقوشا تمشیدی . [۵۸۲۶ ، ۱۴۲۲] . فقط استانبول ایمراتوریله کرمان و قره مان اوغلرینک تشویفته قاپیلهرق عصیان ایدن کوچوک برادری حمیدایی والیسی شهزاده (مصطفی) بک بروسه و ازنیق اوزرینه یورودیکنی اوکره نیجه محاصره نی قالدیرمش ؛ آنادولویه کچه رك شهزاده مسئله سنی برطرف ایتشیدی [۵۸۲۷ ، ۱۴۲۳م] . آنجق کرک دوزمه و کرک شهزاده مصطفی مسئله لری اسفندیار یلره وسیله فرصت اولدینی ایچون اسفندیار اوغلی حدودی کچمش ، (بولی) بی محاصره آتله آلمشیدی . ایشته اوزمان مراد ثانی حدود شرقیه بی تأمین ایچون [بورکچ] پاشایی آماسیه تعیین ایتدی . کندیسیده اسفندیار یلرک مقابله سنه قوشدی . اسفندیار زاده نک بوبوک اوغلی قاسم بک سلطان مراد زنده ایدی . پادشاهک بالذات حرکت ایتسی ، برابرنده قاسم بکک بونونمسی اسفندیار

ریلرک قاسم بک نزدینہ التجارینہ سبب اولدی . بونک ایچون «بولی» اوکنده حربی قبول ایدن اسفندیار بک مدھش برھزیمته اوغرایارق سینوبه قادیار قاچدی . اوغلی ایله حضور پادشاهی به عریضه تقدیم ایتدی . سینوب و ملحقاتی خارج اولمق اوزره بوتون اراضیسنک ملک عثمانی به الحاقی شرطیله اعتذارنامه سی ورجاسنه مبنی کریمه سی طرف پادشاهیدن قبول ایدلدی (۸۲۷) .

مراد نائینک بولیده اقامتلی اشناسنده «سازاق» ناحیه سنده «بوز آرمود» نام موقعه آنزو انشین اولان کبار مشایخ خلوتیه دن [امی کمال] حضر - تلرینک زیارتی آرزو بیورمش ، ولی مشارالیهک ادعیه خیریه سنی آلمش اولدقلری قیود رسمیه ایله تابتدر .

(ایزلادی) وقعه سنده مجار سر کرده سی مشهور [یانغو هونیاد] ک پوصوسنه اوغرایه رق اسیر دوشن مفرزه من میاننده چانداره لی سلاله - سندن صدراعظم خلیل پاشانک برادری مراد نائینک انشته سی محمود چلبی ده واردی . [محمود چلبی] عینی زمانده بولی سنجاق بکی بوتیور - ایدی . (۷۰) بیک دو قه آتون تضمینات مقابلنده اسارتدن قورتیلدی [۸۴۷ هـ ، ۱۴۴۳ م] .

حضرت فاتح تعمیر معروفیله اوسرور سلاطین قره دگر ساخلنده بولنان جنویز لیلرک آماصره ، اسفندیار یلرک [سینوب] ، قیصر سلاله - سنک « طربزون » حکومتلرینی اورتادن قالدیرمایه تشبث ایتمش ، اولآ آماصره نك ضبطی آرزو ایلیه رک دکردن دونما ایله صدراعظم محمود پاشایی کوندرمش ، کندیسسی ده بروسه دن اردویی آلهرق قره دن آق

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

یازی طریقہ بولی یہ گلشیدی . علی العجلہ (بولی) شہر نندن دہ قالقہرق
ہارطین ، شہری طریقہ (آماصرہ) یہ واردی . قرہ دن ود کردن
قلعہ پی قوشادارق مقابلہ یہ میدان براققسزین صالحاً ضبط ایتدی
[۱۶۳۸ ، ۸ ۱۴۵۸ م] وعینی طریقہ بروسیہ عودت ایلدی .
آماصرہ دن سوکرہ فاتح ، عینی طرزده (سینوبی) محاصرہ ایتدی
[۱۶۶۴ ، ۸ ۱۴۵۹ م] . صدراعظم محمود پاشا-انک ہمتیلہ محاصرہ
اوزامادی ، اسفندیار زاده لردن اسماعیل بک (سینوب) بکی ایدی .
حکومتی فاتحہ تسلیم ایتدی . حصرت فاتح اسماعیل بکہ فوق العادہ
خرمت کوستردی . کندیسنه سینوب حکومتہ بدل [یکشہر ، اینہ کول
یار حصار] وارداتی ، اوغلی حسن بکدہ بولی سنجاق بکلکنی توجیہ ایلہدی
پادشاہک معیندہ اسماعیل بکک برادری (قزیل احمد) بک واردی .
بولی سنجانغی قزیل احمد بکک تیماریدی . حسن بک (بولی) یہ سنجاق بکی
اولونجہ احمد بکدہ (سینوب) حکومتی ، اسفندیار بک سردار لغی
ویرلدی . فقط چوق کچمہ دن (سینوب) التدن آلہرق کندیسنه (مورہ)
سنجانغی اعطا اولوندی . اوزمان احمد بک ظاہر آمنون کورونہ رک بولیدکی
اشیاسنی نقل ایچون مساعده ایستہ مش ، فقط بولیدہ کی اموالی آلدیغی
حالدہ مورہ یہ دکل قرہ مان دیارینہ کیتمشیدی .
بایزید ثانی عصر ندہ برجیات قالان شہزادہ لرنندن (قورقود) سلطان
(قونیه) دہ ، احمد سلطان آماسیہ دہ ، سلیم سلطان طربزونندہ والی بولونیور .
لردی .

سلیم سلطانک اوغلی ، مستقبل قانونی ، سلیمان سلطان اون بش یاشنی

— لوانك تدقیقات بشریہ سی —

اکمال ایتش، حرمدن چیقاریلہرق برسناجاق ایله جراق ایدیله جاك
حاله کیشدی. يك نظرده بولی سنجاغی تنسیب ایدیلهرك شهزاده بولی به
کوندولمیشدی .

حالبوکه آماسیهده والیلك ایدن شهزاده احمد سلطان استانبول ایله آما-
سیه آراسنده بولنان (بولی) لوانسده رقیبی سلیم سلطانک اوغلی
شهزاده سلیمانک یرلشدیرلمسقی خوش کورمهدی . استانبوله شکایتلر
یاغدی رارق شهزاده بی (بولی) سنجاغدن (کفه) سنجاغنه قالدیرتمغه
موفق اولدی (۹۱۵ هـ ۱۵۰۹ م). تاریخلرک شهادت لرینه نظر آبرچوق
زمان شهزاده لره توجیه ایدیله کلن (آماسیه) سنجاغی استانبوله
ربط ایدن یول (بولی) دن کچمکده ایدی . حتی بغداد جاده سنک
یینه بولی لوانسی داخلدن کچدیکی مرویدر . بو اعتبارله بغداد و ایران
سفرلری ایچون حضراتان عثمانلی اردولرینک بولیدن کچدکلرنده ،
بوسفرلری اداره ایدن عثمانلی خاقانلریله صدر اعظم لریک وقوماندا لریک
بولی بی تشریف بیورهرق شهرتی آرتیردقلرنده شبهه یوقدر . دنیایی
حرکت جهانگیرانه سنه طارکورن سلیم اولک (طربزون) سنجاغنه
حرکتی اثناسنده بولی به اوغرا دینی روایت ایلمکده در .

اونونجی عصره جری اواخرنده عثمانلی ایمبراطورلنی اوروپاده
آسیاده ، آفریقاده اولمق اوزره (۳۷) ایالتی احتوا ایدیوردی . (میر-
میرانلق) ویابکلر بکلیک عنوانیله یاد ایدیلمن بو ایالتلر ؛ بکلر بکی
ویا « میرمیران » دهنیلن ایکی طوغلی باشلره ویریلیر ، هرا یالت برچوق
« میرلوالقاره » ویابکلکره آریلهرق اسمنه (سنجاق) دهنیردی

- لوانك تدقيقات بشريه سي -

سنجاقلر آلاي بيكي ، ويا ميرلوا تعبير اولنان برطوغلي امرايه براقيلير هر
سنجاقل حاصلاتنك مقدارينه كوزه « خاص ، زعامت ، تيمار ، اوقاف
اوجاقلق » اولق اوزره ترتيب ايديلهرك ارباب استحقاقه توجه اولو-
نوردى .

حاصلاتي بوز بيك آقچه دن زياده اولان ديرلكلر « خاص »
يكرمي بيكدن يوز بيكه قادار « زعامت » ، اوج بيكدن يكرمي بيكه
قادار « تيمار » ، اعزه و قفلرينه تخصيص اولونانلر « اوقاف » ، قلعه
محافظلرينه و يريلنلر ده « اوجاقلق » اسملريله يادايديليردى . ديرلك
چفتلك دكلىدى . چونكه هر ديرلكك حاوي اولديغى اراضى شونك بونك
تارالرن دن عبارتدى . هر كس تارالاسنى اكر بيچر ؛ شرعى عشرى ايله
معين اولان خرجنى ديرلك صاحبنه ويرردى . سفر و قوعنده خاص ،
زعامت صاحبلرى قاچ يوز بيك آقچه ارادلىرى وارسه هر بيش بيك
تيمار صاحبلرى ايسه قليچ تيمار اطلاق اولونان ايلك اوج بيك آقچه .
سندن سوگرا هر اوج بيك آقچه ايچون برجهلى يعنى زرهللى سوارى
ايله حربه اشتراكه مجبور ايدى .

موضوع بچشمز اولان بولى سنجاغى ايسه آنادولوايالتنه داخلدى .
بو ايالتك پاشا سنجاغى يعنى بگلر بكيسنك مركزى (کوتاهيه) ايدى .
(صاروخان ، آيدىن ، خداوندكار ، قسطنطينى ، منتشا ، بولى ، آنقره
قره حصار صاحب ، تکه ايلي ، سلطان اوکي ، باليكسرى) بو ايالتك سنجا-
قلرى ايدى . سر كرده او طوران بگلر بكيسى يعنى ميرميران اون يوك ،
سنجاقلرده بولونان سنجاقل بگلرى يعنى ميرلوالر ايكي يوكدن ، آلتى

یوک آ قچہ لغہ قدر حاصلہ مالکدی .

آ نادولوا یالتندہ (۱۹۵) زعامت (۷۱۶۶) تیمار واردی . جبہ .
لیلریلہ برلکدہ قوہ عسکر یہ سی (۱۷) بیک سواری یہ بالغ اولویوردی
اون برنجی عصر ہجریدہ آ نادولودہ سیاحت یامش اولان مشہور
سیاح « اولیا چلی » بولی حقندہ دیر کہ : - ابو الفتح تحریری اوزرہ
بوراسی آ نادولو خاکندہ باشقہ جہ سنجاق بکی تختیدر . طرف پادشا .
ہیدن بکنک خاص ہما یونی (۳۰۰۱۲۲) آ قچہ در . اون درت
زعامت ، الی بش تیماری وار . چری باشیسی ، آلی بکیسی وار .
قانون اوزرہ جبہ لیلریلہ (۲۸۰۰) قلیچ عسکری اولور . (۸۰۰)
آدم قاداردہ بکنک و چری باشینک اولور . اوچ بوز آقچہ لی شریف
قضادر . بش ناحیہ سی واردر . برنجیسی اطراف شہر ناحیہ سی ، ایکنجیسی
کوکیجہ ناحیہ سی (کوکیجہ صو) ، اوچنجیسی سازاق کردہ ناحیہ سی
دردنجیسی دوردور دیوان ناحیہ سی (درت دیوان) ، بشنجیسی یاغلیجہ
ناحیہ سی (بیغلیجہ) در . قاضیسنہ سنوی بش بیک غروش ویریلور
بکنہ اون بیک غروش . یکچری سرداری ، سپاہ کتخداری نقیب الی -
شرافی واردر .

ملکک هر طرفندہ اولدیغی کی (بولی) دہدہ عسکری تشکیلات
یک مکمل ایدی . ہلہ بولی سپاہیلری حرب زمانی اوردودہ یک مہم
وظیفہ لر ایفا ایدرلردی .

سلیم اولک ایران سفری اٹناسندہ اردومزی « چالدران » محاربه
میدانندن کیریدن کیری یہ تماشایدن ایران حکمداری (شاہ اسماعیل) عثمانلی

- لوآنك تدقیقات بشریہ سی -

آقنجیلرندن اسیرایدیلن برن فردن اردوبی تشکیل ایدن قطعاتك اسملر-
ینی برربرر صوردیغی صیرهده - شووادی به اینن یشیل بایراقلر نه در ؟
سؤالنی ده ایراد ایتمش ، اوزمان ن فردن :- بونلر آقنجیلرله برابر اردو-
نك پیددارینی وجوده کتیره ن بولی ایله قسطمونی سپاهی لریدر . « جوابنی
آلمشیدی . تاریخمیزك جهانگیرك دورنده فوق العاده اهمیتی حائز برسنجا-
ق مرکزی اولان بولی نك اداره سی ابتداء سلیمان قانونی دورنده
بوراده سنجا ق بکی بولونان « شمسی احمد پاشا » زماننده بوزلمش ، بوندن
صوکر ا ظالم و شدید میرلوالر بولیده الیم تأثیرلر بر اقمشیدی . از جمله بولی
سنجا ق بکی عبدی پاشا اهلینك شکایتی اوزرینه قونیه ده مراد رابع
طرفندن قتل ایلدی اوزمان مراد رابع (بغداد) سفری ایچون آنادو-
لودن کچوردی . عینی زمانده سقاریا شیخنی ده اعدام ای تیردی . سقاریا
شیخنی مهدیلک دعواسنه قالمش ، (سقاریا ، قوجه ایلی ، مدرنی) ناحیه-
لرنده طرفدارلرینی چوغالتمشیدی . یقالاندیغی زمان اشکنجه لرله
اولدیرلدی .

اساساً دولتک ایشلری هجرتک اونونجی میلادک اون آلتنجی عصرنده
بوزولمایه باشلامش ؛ ۱۱ و ۱۲ نجی عصرلرده آنادولو فلاکتک اک
دهشتلیسنه اوغرامشیدی . تیمار وزعامت اصوللری سؤ استعمال ایدیله
ایدیله انحطاط اوغرامش ، حکومت مرکزیه نك ظالمانه سیاستی شیرازه
دولتی برباد ایلیه رنک آنادولوده کی یولسز لجه بادی اولمشیدی . بوسیدن
آنادولوده اون برنجی عصرک نصف اولنده جلالی حرکاتی باشلامش ،
۱۲ نجی عصرک نصف اخیرنده ده اعیانلر توریه رنک وطنک خرابیسنی

— لوانك تدقیقات بشریہ سی —

انتاج ایلشیدی . عینی وضعیت الیہ لوانر دہہ کنڈینی کوستریور ، حکومت مرکزیہ نك یولسز لغنه قارشینی شقاوت شکندہ عمومی عصیانلردن عبارت اولان جلالیلک [بولی] دہ اشتراک ایدیوردی .

اوجی سلطان مراد رابک ایلک دورہ سلطنتندہ ایدی : استانبولہ

آغالر سلطنتی ، زوربالر اداره سی بوتون ظلمی و شدتیلہ دوام ایدیوردی . ایدی . بو ظلمہ قارشینی دہ آبادولو غلیانہ کلش ؛ کورجی نینک قیامنی حیدر اوغلی ، قطرجی اوغلی و امثالک حرکات شقاوتکارانہ لرینی دوغور .

میشیدی . آبازہ حسن آغانک عصیان دہ صدر اعظم ملک احمد پاشانک یولسز لغندن ایلری کلدی . استانبولدن اسکدارہ کچن (آبازہ) ایزمیتہ قادر جمعیتی آرتیریور ، عینی زماندہ شقاوتہ سلوک ایدرک یکچیری آغالرندن بکتاش آغایہ عائد اموال ، کرده ایله بولی آرہ سندہ آبازہ نك آدملری طرفندن یغما ایدیوردی .

اوزمان بولی سنجاغندہ عصیانیلہ معروف (کولہ اوغلی) واردی . دفعاتلا بولی پاشاسنک آدملرینی باصارق ٹولدیرومشیدی . آبازہ نك حرکتی دویاردویماز کلیتی معیتیلہ التحاق ایدرک آبازہ نك جمعیتی آر تیرہش ، عینی زماندہ بولی اطرافندہ یامدیغی قلنامشیدی . نہایت شمس پاشا زادہ کولہ لرندن شجاعیتیلہ معروف [سلیمان آغا] کولہ اوغلی برقریہ دہ باصیور ، آیاغندن یارالایہرق الہ کچیردیکی معیتی ایله استانبولہ کوندریوردی . کولہ اوغلی استانبولہ صدر اعظمه ویردیکی جواب شایان دقتدی : — بز شهر لر اورمادق ، کاروان باصمادق . آنجق ظلمک رفعنه چالیشدق . نہ چارہ کہ ؛ مقدرات الہیہ بویله ایمش : « دینیوردی .

- لوا نك تدقیقات بشر به سی -

هم کنديسی و همده معیتی صلماً اعدام اولوندى .
آبازه نك تنكیلی ایچون ، امرایه ، بكار بکیرلینه امرلر ویرلدى .
بو خدمتی تعهد ایتک شرطیله بولی سنجاغنی ددچان پولادلی متفرقه
[بکلی حسن] پاشانامیله مشهوردلی حسنه توجیه اولوندى . بکلی حسن
معیت طوپلامق ایچون اسکداره کچمشیدی . فقط آغالرك تحکمی او
درجه یه وارمشیدیکه خلق کندیلرندن نفرت ایدیوردی . بونک ایچون
بکلی حسن اسکدارده کونلرجه قالدیغی حالده معیتنى ا کماله موافق اولما -
دقدن باشقه طوپلادیغی ده بردن بره داغیلهرق آبازه یه التحاق ایتمش ،
بوصورتله بکلی حسنی عالم نظرنده مسخره یه چویرمشلردی .
والحاصل آبازه حسن آغا تادیب ایدیله مدیکى کبی سیواس والیسی
ابشیر پاشاده کنديسیله تشریک مساعی ایله یه رک عصبان قافله سی بک
مدهش بریکونه بالغ اولدی . اوزمان باب عالی ابشیره (حلب) ، آبازه یه ده
(تورکمن) وویوده لغنی ویرمک صورتیله عصیانک اوکنى آیلیدی .
ابشیر یالکوز حلب والیسی اولمقله ده قامدی . بالآخره مقام صدارته ده
کتیرلدى . ابشیرک صدارتی یالکوز امور دولته کی انتظام سزلغی
آرتیرمقله قامدی . عینی زمانده مملکتک هر طرفنده کی مظالمک قاتمر .
لشمنه نی انتاج ایله دی .

کورد محمد پاشانک بولیده کی سنجاق بکلیکی بوجهل دندی . (کورد)
ابشیرک آدملرندن اولدیغی جهته بولی سنجاق بکلیکی یا قالا مشیدی .
فقط کوردک بولی یه کوندردیکی آدملری ظلملریله ، خیانتلریله ، خلقتک
بالخاصه فقرانک باغیرینی یاقدیلر . نعیانک تعبیرونجه : « اللی بیک غرو شاق

- نوانك تدقيقات بشریه سی -

بولی منصبیدن اضعافی مرتبه اموال آوب اول دیاری خرابه ویردیله .
بو حال اهلینک بحق شکایتی دعوت ایتدی . بشیوز کشیلک بر قافله
بولیدن قالدی قرق استانبوله کیتدی . حکومت ، دیوانه قدار شکایتلری
اولاشدیردی . خالقک بوشکایتی اوزرینه کورد محمد پاشا « بوقدر یوز بیك -
غروشی اکل و بلع ایتدکن صو کرا بولی بی براقدی » .
آنادولوهان هر دورده نه زلمش ؛ هر در لوظلمه ، اعتسانه اوغرا -
مشیدی . تیمورلنکک تخریب اتندن صو کرا سوکیلی یورد مزک معروض
قالدیغی عمومی فلاکتلر آراسنده حکومتک اصلاحات نامنه تطبیق ایتدیکی
سیاست شدیدانه سندن باشلیجه لرینی ده خاطر لاماق ممکن دکدر .
یا روز سلطان سلیمک ایران سفر مشهورندن اول آنا . ولوده شیعه
منسوبینی اولارق (۴۰) بیك ، قیوجی مراد پاشانک جلالی نامیله
(۱۰۰) بیك ، کوپرلی محمد پاشانک اجرا آتی میاننده استانبول و -
طشردده (۳۶) بیك کشی بی افنا ایتمسی بوجه دندر . حکومت مرکزیه نک
بالخاصه جلالیله قارشلی تطبیق ایتدیکی بوسیاست مده شه سی یوزندن
آنادولونک اووا قسمندن قاچان شقیملر (بولی) ایله (قسطمونی) نک
اورمانلق منطقه سینه صیغنمشلر ، ۱۰۸۰ (۱۶۶۹ م) تاریخلرینه دوغرو
بولی سنجاننک بوتون کچیدلرینی قیامتشلردی . از جمله ؛ عالیشان چته سی
(مدرنی ، کوینک ، دوزجه) طرفلرنده دولاشیور ؛ ارضروم والیسی
حسین پاشانک استانبوله کوندردیکی خزینده (کرده) جوارنده اشقیبا
طرفندن یغما ایدیلیوردی .

بولی حوالیسی قاصوب قاووران چته رئیس (بولانق صوفته) نک

- لوانك تدقیقات بشریہ سی -

بولیدہ اعدامی خلقی نمون ایدہ مدی . بوتون اہالی کندی دردی
دوشونیوردی . عینی ویر کونک، برقاچ دفعہ طوپلانمسی ، آنغار یہ لرك
چو ظلمسی ، خلقی حیاتندن اوصاندرمش ، بالخاصہ کھر چله بدلی
تحصیلانندہ کوس-تریلن شدت ، عصیانک ظہورینہ بادی اولمشیدی
[۱۰۸۱ ، ۵ ، ۱۶۷۰ م] .

کھر چله بدلی تحصیلانہ قاپوجی باشیلر (قرنا) دن یوسف آغا
مأمور ایدلمش ؛ برچوق معیتله بولی یہ گلشیدی . یوسف آغا بدلات
مذکورہ بہ ضمائم اجرا ایدہ لرك تحصیلنہ تشبث ایدنجہ شکایت باشلادی .
اوزمان مفتی بولونان (ابراہیم) افندی آغا ایله اویوشمش ، اہالی یہ
قارشو اولی الامرہ اطاعت لزومندن بحث ایله یوردی . بو حال خلقتک
آیة الانعام سنہ ، محکمہ یہ هجوم واقع اولہ رق مفتینک تولدیرلمسنہ ، یوسف
آغانک دو کولسنہ ، معیتندن محمد آغانک قتلنہ سبب اولدی . بولینک
۱۰۸۱ سنہ می وقوعہ کلن بو عصیانی اوزرینہ سیواس والیسی کنج
(محمد پاشا) تحقیقاتہ مأمور ایدلمش ، بولی یہ کلہ لرك سنجاچ بکلنکنندہ
براقلمشیدی . فقط مظالم بردرلو قالدیریلہ میور ، دہا فناسی بولینک
سنجاچ بکلکی لغو ایدیلہ لرك یرینہ وویودہ لق ادارہ سی قائم اولیوردی
(۱۱۰۴ ، ۵ ، ۱۶۹۲ م) . وویودہ لق بینک تاریخندن سو کر اتاریخمزده
کورلمش ، تنظیمانہ قانار دوام ایتمش بروظیفہ ایدی . بو وظیفہ بی ایفا
ایدنلرہ « وویودہ » دینلیردی . ایالت والی لری ، سنجاچ متصرف لری
کندی لری نہ عائد بولونان ایالت لری لہ سنجاقلرہ مربوط قضالرہ یا کنسی
دائرہ لرندن ویاحلاری خاندانندن اہالینک رضالری لہ وویودہ تعین
« ۲۶۲ »

لوآنك ئدقیقات بشریه سی -

ایدر لردی . ۱۱۰۴ دن ۱۲۲۶ تاریخنه قادر بولیده تام ۱۲۲ سنه دوام ایدن وویوده لاق وظیفه سیله توظیف قلنان (بولی) وویوده لرینك باشلیجه لری شونلردی :

صاری عثمان آغا ، مجبور سلیمان پاشا ، ابراهیم پاشا ، سیواسلی خاندان زاده محمد آغا ، الچی مصطفی پاشا ، حسن آغا ، بولیلی حاجی احمد پاشا ، حاجی علی پاشا ، آرناوود احمد آغا ، یازیچی ابراهیم پاشا زاده مصطفی پاشا ، حاجی احمد اوغلی ابراهیم آغا ، خسرو محمد پاشا ، میراخورثانی درگاه عالی قپوچی باشیلرندن برغوسلی مصطفی آغا ، طوسقه آرناوودی صاری احمد آغا ، یعنی ابراهیم بك ، متسلم اسماعیل آغا ایدی .

بولینك صوك بککری بکیسی « مصطفی پاشا » ، ایلک وویوده سی ایسه « صاری عثمان » آغا ایدی . عثمان آغا بولی یه کلمه مش ، فقط تحصیلانك کندیسینه کوندرلمسی ایچون بولینك قره چایر محله سندن « یاران محمد » آغایی وکیل تعیین ایتمشیدی . بولیده بو صورتله باشلایان وویوده لاق اداره سی ظلمده سنجاق بککنه رحمت او قوتدی . بوسایه ده مملکتک سفالت اجتماعیه سی برقات دها آرتدی . اساساً بولی وویوده لاق ۱۲ نجی عصر هجری یه مصادفدی . بو عصر دولتمز ایچون الیم بر فلاکت دوره سی ایدی . انقر اضمزك الك جانلی اثر لری هپ بو عصرده کورولدی . فقط اون اوچنجی عصر هجری « تجدد و اصلاحات » دوره سی اولدی . بو عصرک ایسه بدایتدن نهایتده قادر دولتک خارجی و داخلی سقوطنی توقیف ایده بیلیمک مقصد علوی سیله اورتایه اوچ زمره منوره آتیلدی : اصلاحاتچیلر ، تنظیماتچیلر ، مشروطیتچیلر ، اصلاحاتچیلری « سلیم ثالث » ، تنظیماتچیلری « مصطفی -

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

رشید ، مشروطیت جیلری ده « مدحت » پاشا تمثیل ایدیوردی .
۱۳ نجی عصر هجری و ۱۹ نجی عصر میلادی باشلانغچنده
دولتک قوای عمومیه سی بوزولمش ، تطبیق ایدیله من برحاله کشیدی .
هرشعبه اداره ده جهالت ، اداره سنزک دوام ایدیور ، سوء استعمال
عمومی اولدینی ایچون بردرلو اوکی آله میور ایدی . فقط امور -
عسکریه نك اصلاحی جمله سنه تقدم ایتدیکندن سلیم ثالث اک زیاده
اصلاحات عسکریه به اهمیت ویردی . « نظام جدید » تشکیلاتنه
باشلادی . (۱۲۱۰ هـ ، ۱۷۹۵ م) ، یکچیریلرک ایشه یارایانلری
سچیله رک نظام جدید قید ایدلدی . ولایتلر ده ده عددلرینک چوغالد -
لمسی ایچون والیرلر امرلر ویرلدی . استانبولده ، آنادولوده نظام
جدید تشکیلاتی ایکی بیوک سواری ایله اون ایکی آلی پیاده دن
عبارتدی . سواری بلوکلری ایله پیاده آلایلرندن ایکسی استانبولده
ایکیسی کوتاهیبه ده ، سکزی ده قاضی پاشا قومانداسنده اوله رق قونیه ده
ایدی . استانبولده کی آلایلرک بریسی سلیمیه ده ، دیکری لوندچفتلیکننده
اقامت ایدیور ، آلایلر اون بلوکلر ، هر بلوک ۸۰ - ۱۰۰ کیشدن
ترکب ایله یور ایدی . پیاده نك برسونکوسی ایله اگری برقیلجی ،
برده فرانسیز موده لی توفسکی وار ایدی . البسه سو ، قرمنی رنگلی
برجاکت ایله برکلاهدن ، مائی برپانطولوندن عبارتدی . استانبولده
سلیم ثالث ، قونیه ده قاضی پاشا نظام جدید تشکیلاتیه اوغرا شیرکن
(بولی) ده ده وویوده « حاجی احمد اوغلی ابراهیم » آغا پادشاهک
افکار نجدد پرورانه سنی تطبیقه باشلامش ، استانبولده کی تشکیلات

کبی بولیدہ ایکی بلوک نظام جدید وجودہ کتیرمشیدی . (۱۲۱۸ھ
۱۸۰۳م) .
ابراہیم آغا سرت اجزا آئیلہ اشرفی قورقوشمش ، درہ بکاری
ییلدیرمشیدی ، تشکیل ایتدیکی نظام جدید عسکرینی قصبہ نیک کنارلر
ندہ کی چارلورده تعلیم ایتدیرر ایدی ، مرکز دن آلدینی مساعده مخصوصه
توفیقاً دباغیر محله سی جوارنده غایت محتشم برنظام جدید قشله سی
یابدیرمشیدی . (۱۲۱۹ھ ، ۱۸۰۴م) . فقط استانبولده ظهور
ایدہ زک نظام جدیدک الغاسیلہ سلیم ثالث خلغنی موجب اولان قباغچی
عصیاننی (۱۲۲۲ھ ، ۱۸۰۷م) بولیدہ کی تجدیداتی ده تہلکہ یه
دوشورمش ، اوصیرده استانبولده بولونان بولی وویورده سیک دقبو
کھیاسی « محمد آغانک غاصیلر طرفدن پارچه لائمی ایسه ابراهیم آغانک
موقعی تملندن صارصمشیدی . آنجق علمداره صطفی پاشانک استانبولہ
کلہرک سلطان محمود ثانی بی اجلاس ایلمسی ، مسئلہ نیک رنگنی دکیشد
یردی . قباغچی ارتجاعنه نہایت ویرہن علمدار مملکتک بوتون اعیانہ
نلرینی طویلادی . کاغذخانہده بویوک بر مجلس مشورت قوردیردی .
کاغذخانہ میثاقنامہ سنہ اشتراک ایدن اعیانلر میاننده وویورده حاجی احمد
اوغلی ده بولوشمش ، اعیانلرک عودتندہ ایسه مزیت شخصیه سنہ مبنی
استانبولده آلیقونیلمشیدی . بوتوجه سبب فلاکتی اولدی . فی الحقیقہ
ابراہیم آغا دزت ای کچمہ دن علمدارک علیہنہ ترتیب ایدیلن دیگر
براختلالده خانہ سنہ هجوم ایدن یکیچری غاصیلری طرفدن فوجیع
بر صورتده پارچه لاندی (۱۲۲۳ھ ، ۱۸۰۸م) . حاجی احمد اوغلنک

لووانك تدقیقات بشریہ سی۔

بوعاقبت مدہشہ سی سلطان محمودی بك زیادہ متأثر قیلدی .
بوتائر سابقہ سیلہ اموالی ، تنظیمات دورینہ قادر دوام ایدن «مصادرہ»
اموال ، بلیہ تاریخہ سندن قورتولہ رق کاملاً ورثہ سنہ براقیلدی . بالکنز
بولی وویودہ سنك اورتادن قالماسی ، بولیدہ کی درہ بکگرہ کنیش بر
نفس آلدیردی . خلفارندن وویودہ یعنی ابراہیم بك اسرارادہ کی
عجزی ایسہ درہ بکگرہ لواداخلندہ تکررا فعالیتہ کچمہ لرینہ بادی اولدی .
ارکلی اعیانی «علی ملا» ایلہ کوچکے صودہ کی «کوچوک خلیل اوغلی» نك
حرکتلری بوجملہ دندی . علی ملا ایلہ خلیل اوغلی او بوشہ رق بولی
لواسنی تقسیم ایدیورلردی . آرالرنده منعقد مقاولہ موجبنجہ لووانك
ساحل قسمی علی ملادہ قالہ جق ، وویودہ لق مقامی کوچک خلیل .
اوغلی طرفندن اشغال ایدیله جکدی . بو حال بولی اشرفی تلاشہ
دوشورمش ، خصوصیلہ قولچاق پاشازادہ حاجی مصطفی بك اندیشہ سی
آرتیرمشیدی . چونکہ : حاجی بك دہ عینی مقصدی تعقیب ایدیورلردی .
بو اثنادہ «ویرانشهر» طرفلرنده دیگر حاجی احمد اوغلی عصیان ایتمش ،
تأدینہ مأمور اولان بولی وویودہ سی یعنی ابراہیم بك معیتندہ کی اعیانلرک
ہمتیلہ وظیفہ سندہ موفق اولایلمشیدی . بومسئلہ حکومتک ، خصوصہ
صیلہ وویودہ لغک ہیچلکنی تمامیلہ اورتایہ قوییدی . اساساً بوتون محلی
ایشلر نقیب احمد بک ریاستندہ طوپلانان کمیچی زادہ احمد بک ، ولی
اوغلی ابراہیم آغا ، علی بك زادہ سید محمود بک ، قولچاق پاشازادہ حاجی
مصطفی بك ، الای بك اوغلی حسن بکدن مرکب اشرف مجلسنك
ادارہ سنہ براقیلمش ، وویودہ ایسہ بو بکگرہ آئندہ عادتاً بر قوقلہ یہ

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

دو نمشیدی . آنا دونوده اعیانلر دوری دیمك ، آنا وطنك سفالتمه كان درجه سی بولماسی دیمكدی . فی الحقیقه والیر ایله متصرفلر طرفندن برسینجاغه كونده ریلن مأمورلره متسلم ، قضایه كوندریلانلره «وویوده» وزیرلرك خاصلری عائداتی تحصیله مأمور اولانلره «محصل» ده نیلدیکی کبی هر شهرده ، هر قصبه ده اهالی طرفندن انتخاب ایدیان وکیلده «اعیان» نامی ویریلیدی . اعیانلر حکومت ایله اهالی آراسنده واسطه اولق صورتیه توره مشلردی . حسن خدمتلیله والیلکه قاداریوکسه لن اعیانلر اولدیغی کبی ، بر طرفدن اهالی بی ازه رك ثروت و قدرت قازا . نانلره دیکر طرفدن مأمورلرك ایفای وظیفه ایتمه لرینه مانع بولونانلری ده پك چوقدی .

یالکنز بولی لوانسك یوزی متجاوز قریه نك نام ونشانی قالماق شرطیه اورتادن غائب اولسی اعیانلر دورینك فجایع الیمه سنه نمونه تشکیل ایدر .

والحاصل بولیده وویوده لق اداره سی «تضییق و پریشانی فقرایي موجب اولدیغنه مبنی» سلطان محمودك اراده سیله انقوا بدلی [۱۲۲۶هـ ، ۱۸۱۱ م] . رینه (بولی - ویرانشهر) سنجاقلری نامیه ایکنجه متصرفلق قائم اولدی . اداره سی ده «ولایة عظامه» براقیلدی . تشکیل ولایات قانوننك نشرینه قدار بولیده ایفای وظیفه ایدن والیردن بعضیلری شولردی :

متصرف خسرو محمد پاشا ، خسرو پاشا قائم مقامی دیوان هایون خواجه لرندن نیم افندی ، خسرو پاشا کتخداسی قائم مقام کوچك ابراهیم بك ، ثانیاً

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

خسر و محمد ، والی درویش حسین ، عباس ، غالب محمد سعید ، لطف الله
سید علی رضا ، ثانیاً غالب محمد سعید ، ثالثاً خسر و محمد ، ابوبکر صدقی
سید اسماعیل پاشا ، خواجه کان دیوان هایوندن احمد راشید اقدی ،
والی رؤف محمد امین ، (بولی ، کنگری ، قسمونی والیسی) خسر و محمد
رؤف پاشا ، علی هادی بك ، متسلم قوچاق پاشا زاده حاجی
مصطفی بك ، متسلم سر بواین درگاه عالی کرده لی الحاج احمد آغا ، اسماعیل آغا
علی شفیق ، په په محمد ، صالح محمد ، عزت احمد ، مصطفی شریف ، قائم مقام
کورجی حمدی محمود ، نبیل پاشا ایدی .

بولی به ایکنجی متصرفلق زماننده ایلك دفعه متصرف اوله ورق کان
مصر والیسی محمد علی پاشانك بی آمان دشمنی مشهور خسر و پاشا ایدی .
عهدده سنه قوجه ایلی سنجاغی ویرلمش اولان پاشا ، واسع برصلا حیتله
مدرنی طریقله بولی به کلشیدی (۱۲۲۶) . بولی سنجاغی اوزمان
قضا اوله رق [بولی ، مدرنی ، دودورغه ، پاولی ، قبریس ، درت دیوان
کرده ، چغا ، منکن ، اولاق] ویران شهر ایله کرده آره سننده کی
کویلر) ، دیرکنه ، دورک ، بیلانلیجه (دورکده) ، کولپازاری ، حصار
اوکی (زونقولداق) ، صماقو (آلپلی) ، آقچه شهر ، اسکوبی ،
قوکر ایا (مرکزی کوموش آباد اولمق اوزره دوزجه) ناملزیه اون
دوقوز منطقه به آیرلمش ، قرق الی پارچه قریه دن عبارت اولان قضا لرك
اداره سی اعیانلره ترك ایدلمشیدی . بو اعیانلر سننده ایکی دفعه بولیده
طوپلانیر ، مجلسنك وظیفه کتابتی محکمه شرعیه کاتباری طرفندن ایفا
ایدیلیر ایدی . قاسم ایله حضرتك ایلك کونی اجتماع ایدن بو مجلسده

- لوآنك تدقیقات بشریه سی -

سنجاغك محلی مصر فلری قضا لرہ آیریلیر ، توزیعات پوصله لری ده اعیان لرہ
ویریلیر ایدی .

اوزمان درت دیوانده قالین بجاق اوغلی اسماعیل آغا ، ارکلیده علی ملا
آقچه شهرده سرخوش عثمان آغا ، کوینکده سلیمان آغا ، مدرنیده پاشا
بك زاده عبدالرحمن ، کوجکه صوده کوچك خلیل اوغلی خلیل آغا ،
بولیده جوراز اوغلی خلیل آغا ظلمیله سنجاغك ك معروف اعیان لرینی
تشکیل ایدیور لردی .

فقط بونلر ك ده اك آزیلیسی هیچ شبه سز قو لچاق پاشا زاده حاجی بك
ایدی .

حاجی بكك مركز لواده کی نفوذی خسرو پاشانك بومتصر فلغندن
صو کرا آرتدی . حاجی بكك موقعی خسرو پاشانك توجهنی قازانه رق
یو کسلدیکی کبی مشهور سازشاعری (دردی) ده خسرو پاشانك التفاتنه
مظهر اوله رق (چغا) اعیانی اولمشیدی . پاشانك بش آتی آی دوام
ایدن بولی متصرفلنی اثناسنده سنجاغده براقدیغنی تأثیر پك مهمدی .
یوللرک اذنی تأمین ایدلیدیکی کبی ، حکومت قوناغی انشاسنه ده باشلانیدی .
قوناغك احتوا ایتدیکی عرصه ، دباغله محله سندن چری باشی زاده سید
محمد آغادن (۱۳۰۰) غروشه آندی . انشاآته قسماً خسرو پاشا ،
قسماً ده کندی نامه کهپاسی ابراهیم پاشا طرفندن دوام اولنه رق قوناغ
اکال ایدلیدی [۱۲۲۶]

بالآخره بو قوناغ عباس پاشا طرفندن حکومت نامنه قرق بیک غروشه
مبايعه اولندی . ایشته بولی او آندن اعتباراً رسمی بر حکومت بناسنه

صاحب اولدی . خسرو پاشا (طونه) دارالحرکاتنه مأمور بویورلدینی
ایچون بولیده چوق قلامادی . چونکه اوزمان اوچ سنه دوام
ایدن بکرش معاهده سیله نتیجه لئن (۱۲۲۴) روس سفری دوام
ایدیوردی . پاشا بولیده طوپلانان سنجاق عسکر بله معیتنی برابرینه
آلهرق استانبوله دوغری بولیدن حرکت ایتدیکی زمان یرینه دیوان
همایون خواجه لرندن محمد نسیم افندی بی قائم مقام براقش ، بوصورتله
اعیانلره بویوک فرصت ویرمشیدی . از جمله علی ملا ، خانه سنی با صدیقی
ارکلی مقتیسنی بوتون اولاد و عیالیله تولد یریور ، کوچک خلیل
اوغلی ده ایسته مدیکی آدملری اعدام ایتدی بکر باشلرینی طوپ قاوسرا .
بنده کی سنک عبرته وضع ایدیلن باشلر کی قاضی جامع حوالیسینده
وسائر محللرده بولونان طاشلر اوزرینه قویدور بیوردی . حتی سلطان
کوبنده کی جوارزاوغلی خلیل آغایی ده برکیجه خانه سندن جبراً قالدیرا .
رق بیفلاجه طرفلرینه کورتورمشیدی عنی ملا بله کوچک خلیل اوغلی
بو حرکتلرندن دولایی فرمانلی اعلان ایدلر کی خسرو پاشانک
کتخداسی کوچک ابراهیم پاشاده محمد نسیم افندی نکرینه بولی قائم مقامی
نصب اولوندی . ابراهیم پاشا بولی به سر عتله کلدی . دوزجه ، مدرنی ،
قبریسحق اعیانلری ، بالخاصه درت دیوانلی قالین بجاق اوغلی اسما .
عیل آغامر کزه دعوت ایدلدی . کوچک خلیل اوغلی قصبه نکر شمال جهتی
طوتمشیدی ، قالین بجاق اوغلی اسماعیل آغانک قهرمانلنی سایه سینده فراره مجبور
اولدی . نتیجه ده یقالانارق کسپلن باشی ساعت قله سی دیننده اون بش

کون اہالی بہ تشہیر ایدلدی. اوصیرمدہ خسرو پاشادہ بولی بہ کلہ رک در حال ارکلی اوزرینہ کیتدی. دگردن دونانما، قرہ دن عسکرلہ قوشادیلن (علی ملا) ون بش، بکرمی کون مدافعدن سوکرا برکیجہ قارانلقدن بالاستفادہ برقایقلہ روسیہ ساحلارینہ جان آتارق حیاتی قودتاردی. سلطان محمدک زمان سلطنتی تاریخمکزک خارجاً وداخلاً الکبحرا. نلی بردورہسی ایدی. بریحق عصراق ادارہ سزالکک دوغوردینی غا۔ نلہاری عزمی، ثباتی سایہ سندنہ برطرف ایدن مجدد پادشاہک الکبیوک خدمتی جلوسی اٹناسندہ ملکک ہر نقطہ سندنہ تورہین اعیانلری متغلبہ کروہنی اورتادن قالدیرہسی کیفیتی ایدی. آنجق بولینک المدہش درہ بکی اولان حاجی بک، خسرو پاشانک حمایہ سیلہ سلطان محمودک پنچہ۔ عدالتندن یاقہ سنی قورتارمش بنہ بوسایہ دہ ۱۲۴۷ (۱۸۳۱ م) دہ بولی متسلمی اولمشیدی. فقط حیاتنک سوکرینہ دوغری نہ کنڈیسی نہ دہ آدہ ملری مسلك ظالمانہ وغدوانہ لرنندن اصلاخالی قالاماشلردی.

متسلم اسماعیل آغا زمانندہ ایدی (۱۲۵۵ ھ، ۱۸۳۹ م): حاجی بک منسویینندن قول ضابطی «محمدعلی» بر رمضانہ چارشوی ایچندہ برزو اللہی بی فناحالدہ دوکہرک حضرت پیغمبرہ دہ سب ایتسی اوزرینہ غلیانہ کان خلق مضروبی قورتارمقلہ برابر، محمدعلی حقنندہ جزا تطبیقی حکومتدن طلب ایتشلردی. متسلم اسماعیل آغا، حاجی بک طرفی التزام ایتدیکی کبی، قاضی دہ او طرفہ میل ایلش، متسلمک دامادی مدرس مصطفی اقدی دہ محمدعلینک سوزینی تاویل ایلمک حہتہ کیتمشیدی. بو حال غلیانک زیادہ لہسنہ سبب اولدیغندن مشہور کورمفتی

سعيدافندي خلك اوكنه دوشمش ، استانبولدن دن امرنامه يه توفيقاً
وقعه ده مدخلدار اولانر پاي تخته جلب اولمشيدي: نتيجه تحقيقاتده (محمد
علي) چارشیده اعدام، حاجي بك ده داخل اولديني حاليه ديكرلري
تبعيد اولونمش (۱۲۵۵) ، مفتي ايسه مظهر تقدير اوله رق وظيفه -
سنده براقيلميشدي . آره دن اون بش كون كچر كچمز محمود بانينك
وقاتي ، عبدالمجيدك جلوسى وقوعه بولمقله تبعيد قرارينك اجراسينه
وقت قالماش ؛ سلطان مجيدك كوسترديكى مساعده مخصوصه يه ميني
حاجي بك خانه سندن چيقمامق ، اموردولته قاريشمامق شرطيله
بولي به اعاده قلمش ، فقط چوق كچمه دن مفتي سعيدافندي ده جوراز
اوغلي طرفدن صوقوقريه سنده بوغديريله رك جراتنك قرباتي اولميشدي
سلطان عبدالمجيدك بدايت جلوسنده بويوك رشيد پاشانك بلند هميتيله
تارينخمزده بك مهم برانقلاب وجوده كلدي : استانبولده طوپ قپو
سراينده كلخانه ميداننده «تنظيمات خيريه» خطهايونى قرائت اولوندى
(۲۶ شعبان ۱۲۵۵) . بوضورتله دولت عثمانيه حكومت كيفيه شكندن
چيقارق حكومت قانونيه يه تحول ايتدى . پايختده باشلايان بوانقلاب
تدریجاً طشره لرده تعميم ايدلى . تنظيمات خيريه خلك مالني ، جاني
عرضي محافظه ايدجك ؛ بلا محاكمه جزالامه سنه ميدان ويرميه جك ؛
ايعانلرك ، دره بلكرك اورتادن قالماسنه بادي اوله جقدى . بوضورتله
واليلرك مركزه اولان رابطه لري تأمين قلنه جق ، آرتق اياالترده
منغلبه نك توره مسنه امكان قالمايه جقدى . تنظيمات خيريه تماميله دكسه
بيله قسماً و تدریجاً غايه سنده موفق اولمش ، مشروطيت دورى ايچون ،

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

مملکتده زمینک حاضر لایحه سی تأمین ایتمشدر . ۷ جمادی الآخره ۱۲۸۱
تاریخی تشکیل ولایات نظامنامه سیله ایالتلر الغا ایدلدی . وطنک مختلف
پارچه لری ، لوالرک مناسبترینه کوره (ولایات) نامیله متعدد اثره لره تقسیم
قیلدی . کرک بو ۱۲۸۱ و کرک ۲۹ شوال ۱۲۸۷ تاریخی نظامنامه لرله
والیدن ناحیه مدیرینه قادر بالجمه . امور لرک وظیفه لری تعیین ، صلاحیت لری
تحدید اولوندی . (بولی) سنجاغی ده بو تشکیلاته تابع طو توله رق ولایت
مرکزی (قسطنونی) اولوق اوزره ماحق متصرفلق صیره سنه کچدی .
مشروطیتک اعلانی ایله امثالی لوالرکی بولی ده قسطنونی ولایتندن آریلار رق
مستقل اولدی .

اوزمان بولی لواسی مرکز قضا سیله برابر [ارکلی ، زونغولداق ، بارطین
دورک ، کرده ، دوزجه ، مدرنی ، کوینک] ناملریله دو قوز قضایی
احتوا ایدیوردی . بالآخره [ارکلی ، زونغولداق ، بارطین ، دورک]
قضالریله تشکل ایدن (زونغولداق) لواسی آریله رق مستقل اولونجه
(بولی) سنجاغی ده مرکز قضا سیله برابر [دوزجه ، کرده ، مدرنی
کوینک] ناملرنده بش قضایه انحصار ایلدی .

تشکیل ولایات نظامنامه سندن سو کرا خصوصیه ۱۲۸۳ تاریخندن
اعتباراً زمانمزه قادر لوالرک ریاست اداریه سنده بولونار ق ایفای وظیفه
ایدن ذواتک اسامیسی شونلردر : علی اصف پاشا ، راتبک ، نوری
خلیل شامی ، توفیق پاشا ، نجیب [۱] علی رضا ، اسماعیل کمال [۲] نامق .

[۱] نجیب یک دیر کنه لی کوزی کوزل عزت محمد پاشانک اوغلیدور .
باشی آچیق او طور دینی ایچون آچیق باش نجیب یک لقبی طاقتمشدی

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

بکگر ، احمد شوقی افندی ، ضیا ، مصطفی ذہنی [۳] ، بگر ، فرید پاشا ،
رضا الصلح بک ، حقی ، رشید پاشا ، علی عثمان بک ، تڑھت پاشا ، اسمدرؤف
کانی ، جمال عنزی ، ثانیاً علی عثمان ، مفید ، علی سیدی ، عبدالقادر ،
علی حیدر [۴] خلیل ، متصرف لاحق فخری بک افندی لر در .

[۲] محترق ایسه (مکتب سلطانی) بنا سیکله ، خسته خانہ بی ، ایلچیہ
و دوزجہ شوسہ لری انشا ایتدی رے رک لو امرده اینی برنام بر اقان اسماعیل .
کمال بک حصار مکتبک وضع اساس مراسمده بولینک مکمل بر تارینچیہ .
سندن بحث ایلہ مشدی .

[۳] بریول مسئله سندن دولایی ظهور ایدن (ذکی افندی)
حادثہ معلومه سی سبب انفصالی اولمشدی .

[۴] زماننده ظهور ایدن (دوزجہ — بولی) قیام معلومی
اوزرینه فعلاً ایشدن ال چکدیرلمش ، فقط قوای تأدیبه قوماندانی
عارف بک بولی بی ید ضبطنه کچیرمی اوزرینه (احسان بک) متصرف
اولمشدی . (۴ مایس سنہ ۳۳۶) تارینچندہ وقوعه کلان وقعه مؤلمده
احسان بک پارچه لاش ، اوزمانکی باب عالی طرفندن ده (عثمان توری)
اسمنده بر متصرف کوندرلمش ایسده ایکنجه دفعه (بولی) بی اشغال
ایله این ارکان حرب بیکباشیسو ، و مرتب دردنچی فرقه قوماندانی ناظم
بک بر مدت متصرفلق وظیفه سنی ده ایفا ایتدکن صوکر ا مقامنی خلیل
بک افندی به ترک ایلہ مشدی .

خاتمه

[١]

مندرجات :

عادات و عنفات تاريخيه - آثار عتيقه و آبدات مليه.

ايضاحات

اساسي مركزه عائد اولمق اوزره يازديغمز لوا « اجمال تاريخي »

(١) قسم عمومي يه عائد « فهرست وقايع » ايله ٦ فصلده اجمال ايتديكمز « مطالعات تاريخيه و آثار عتيقه » بي قلمه آيركن اول امرده نظر دقه آديغمز جهت ، شبيهه سز تدقيقات و آثار محليه اولدي . آنجاق بوتدقيقاتمزي تنوير مقصديله مراجعت ايتديكمز مأخذ و منبعلر حروف هجاصيره سيلاه بروجه آتيدر : (آلولو - وحيد بك ترجمه سي) (آماسيه تاريخي - حامين حسام الدين بك) ، (ابن بطوطه سياحتنامه سي - شريف پاشا ترجمه سي) ، (ادبيات عموميه مجموعه سي ، توركلرك منشأنه دائره متقاعد فريق انور پاشا) ، (اساطير يونانيان - محمد - توفيق پاشا) ، (اعيانلر دورنده بولي - مدحت كمال بك) ، (اولياچابي سياحتنامه سي) ، (اوچيوز اون سنه هجريه سنه مخصوص قسطموني سالنامه سي) ، (اوچيوز يكرمي آلتى سنه هجريه سنه عائد سالنامه تروت فنون) ، (اوچيوز اوتوز دورت سنه هجريه سي بولي لواسي رسمي سالنامه سي) ، (بويوك تاريخ عمومي - احمد رفيق بك) ، (تاج التواريخ

— لو انك تدقیقات بشریه می —

سنك مطالعه سندن آ كلا شيله جنی وجهه آنادولونك ، ايلك ساكنلری

— خواجه سعدالدين افندی) ، (تاريخ ابو الفاروق م. مراد بك)
(تاريخ جودت) ، (تاريخ دولت عثمانیه - عبدالرحمن شرف بك) ،
(تاريخ عالم - سليمان پاشا) ، (تاريخ عثمانی انجمنی مجموعہ سی) ، (تاريخ
عمومی - مراد بك) ، (تاريخ عمومی کلیاتی - علی رشاد بك) ، (تاريخ قدیم - موسیو
بوروت) ، (تاريخ لطیف سکنزنجی جلد - عبدالرحمن شرف بك) ، (تاريخ مدنیت
احمد رفیق بك ترجمہ سی) ، (تاريخ زعماء) ، (تکالیف قواعدی - عبدالرحمن و فیک
بك) ، (تورك تاريخی - نجیب عاصم بك) ، (دار الفنونده تاريخ عمومی درسلی
احمد مدحت افندی) ، (دار الفنونده تاريخ عصر حاضر درسلی - عبدالرحمن
شرف بك) ، (روح الاقوام - کوستاوله بون) ، (رسملی و خریطه لی عثمانلی
تاریخی - احمد راسم بك) ، (زبده القصص - عبدالرحمن شرف بك) ، (سجل عثمانی
ثریابك) ، (صولاق زاده تاریخی) ، (عاشق پاشا زاده تاریخی) ، (عثمانلی جوغرا -
فیای طبیعی و اقتصادسی - فائق صبری بك) ، (عثمانلی تاریخی - تاريخ عثمانی انجمنی)
(عثمانلی تاریخی - نامق کمال بك) ، (عثمانلی مؤلفلری - محمد طاهر بك) ، (غیر مطبوع
بولی تاریخی - مبعوث اسبق شرف بك) ، (غیر مطبوع سلطانیده تاريخ درسلی -
م. ز.) ، (قاموس الاعلام - ش. سامی بك) ، (فصوص انبیا) ، (کچمش عصر لرده عثمانلی
حیاتی کلیاتی - احمد رفیق بك) ، (لاروس) ، (لاسیته آتیک - فوستهل دو قو -
لانث) ، (مدنیت اسلامیہ تاریخی - ذکی مغاضن بك ترجمہ سی) ، (مرآت العبر -
سويد پاشا) ، (مفصل تاريخ قرون جدیدہ - احمد مدحت افندی) ، (مفصل تورك
تاریخی - م. شمس الدین بك) ، (مکتب ملکیہ ده تاريخ سیاسی درسلی - فرید
بك) ، (نتائج الوقوعات) ، (یکی عثمانلی تاریخی - محمد شا کر پاشا) ، (یوللر

بوندن ۶، ۷ بیک سنہ اول اور تا آسیادن ہجرت ایتمش بولونان تورانی اسکیتلر اولماسنہ نظراً، ایلک روحی تورانی ایدی. بولی لواسی ده عبنی روحی طاشیوردی. اسکیتلردن صوگرا کلن تورانی ہیتیتلر آنادولویہ یالکز یازی پی صوقغله، کلدان مدینتی آشیلامغله قالمامشار؛ عبنی زمانده کلدانیلرک دینلرینی، بوتون جهانہ نشر ایدیلن « بویو، نظر، سحر، طلسم، نسخہ» کی اعتقادلرینی ده یامشاردی.

آنادولونک، خصوصیلہ بولینک شیمدی یه قدار کچیردیکی دینی، ملی، سیاسی انقلابلرہ رغماً قدیم شرق ملتیرینه عاند یک چوق عادتلری محافظہ ایتسی بر طاقیم استحالہ لرہ اوغرامغله برابر حالاتاریخی عنعنہ لری یاشا تمہ سی شایان حیرتدر.

تاریخک ایضاحات قطعیه سنہ کورہ اقوام تاریخیہ نک کندیلرینہ مخصوص روحلری داها دوضریسی سجیہ لری قولای قولای دکیشه من یالکز مختلف دورلرک تاثیریلہ استحالہ یه اوغرایه بیلیر. بوسبیدن «روح الاقوام» مؤلفی حکیم شہیر (کوستاولہ یون) ک ادعاسی وجہلہ، اقواہک اجتماعی و سیاسی حیاندہ اک مهم ومؤثر عامل «سجیہ» سیدر. هر ملت آنجاق کندی سجیہ سی سایه سنده موجودیتنی محافظہ ایتکده، تعالی ایلہ مکده در. روحنی غائب ایدن، سجیہ سی بوزولان ہیأت اجتماعی لرک مجادلہ حیات ساحہ سنده سیاست، اجتماعاً یاشایہ. مادینی، هر جہتجہ استحالہ یه اوغرایارق، تمثیل ایدیلہ رک غائب اولدینی کورولمکده در.

اصل اجتماعی بی نصل وجودہ کتیریر؟ — ہدمون ده مولہن (— م.ز. —

آنادولو ، بویوك اسكندرك آسیافتو حاننه قادار کندی روحنی ، کندی
عننه سنی یاشایوردی . ایرانیلر طرفندن آنادولونك استیلا به اوغرا ماسی ،
ایران حاکمیتی آئنده تام (۲۱۶) سنه قالمه سی روح اصلی بی بوز مامش ،
یالکز ایران عاداتندن بر قسمنك کندی روحنه آشیلانمه سنی موجب
اولمشیدی . پاسقالیه کیجه سی و صباحی بولی مرگزوملحقا تنده کوچولر و
بویوکلر ، خصوصیه کوچولر طرفندن براعتنای مخصوصه آتش یاقیلما سی ،
بر آتش کیجه سی حیاتی یاشاتیلمه سی بوقیلدندر .

سنه ده بردفعه آتش یاقیلما سی کیفیتی خرسیتیانلغك ظهورندن اول
قدیم (آری) ملتارندن هندولره ، ایرانیلره ، یونانیلره ، رومالیلره
عائد ایدی . قدیم تورلر ده بونلردن انتقال ایله مشیدی .

مؤرخ « فوستل دو قولانتر » [لاسیته آتیک = مدینه قدما]
نام اثر قیمتدارینك (مقدس آتش) سرلوحه لی فصلنده دیرکه : — بر
یونانلینك و یابرومالینك خانه سنده ، اوزرنده دائمی صورتده بر آز
کول و بر آز کومور آتشی بولونان بر محل مخصوص واردی . بو آتشی
کیجه و کوندوز محافظه ایتك هر خانه صاحبی ایچون مقدس بروظیفه
ایدی . هانکی خانه ده بو مقدس آتش سونه رایسه بو حال او خانه ایچون
بویوك بر فلاکتدی .

سنه ده بر کون واردی که او کون هر عائله کندی مقدس آتشی سوندیرر
فقط در حال بر دیکرینی یاقاردی . رومالیلر بونی مارت آینك برنجی
که نی یاپارلردی . فقط یکی آتشی تدارك ایچون کمال اعتنا ایله رعایت
ایدیلن بر طاقیم مراسم واردی .

بوانسانلر بو آتشدن دیکر برشی قصد ایدیورلردی . بونده الوهیت

فکری واردی . بو آتسه حقیقی بر معبود کبی طاپارلردی .
بومقدس آتش مذهبی یالکزایتالیا ویونانستانه مخصوص دکلدی .
بلکه شرقدوده واردی . حتی بومذهب نه یونانیلرک ، نه لاتیئلرک ونه ده
هندولرک هنوز موجود اولمادیغی ویالکز (آری) لردن باشقه بر جنسک
بولونمادیغی غایت اوزاق وقازاقلق بر دوره تاریخیه ده حاصل اولمشیدی .
بودینک روح اوزرندک کی تاثیر وقوتی دائما مساوی قالماش ، کیتدیجه
تناقص ایتمش ، فقط بوسبوتون زائل اولمامشدر . آری نسلنک ایلك
بطنی ایله معاصر اولان بودین ، بونسلک اعماقنه اودرجه نفوذ ایتمشدر که
یونانیلرک اوپارلاق دینی ایله تزلزله اوغر اماماش ، بونک ایچون خرسیتیانلغک
ظهوری لازم کلمشدر .

شکل ومقصدی نه صورتله دکیشمش اولورسه اولسون اساسی
بومقدس آتسه طایمق اولان بو عادتک آنادولویه انتقالی هر حالده ایرانیلرک
بو قطعه یه استیلاسیله باشلامشدر .

قدیم ایرانیلرک « هرمن » ، « اهریمان » ناملرنده ایکی معبودلری
واردی . ایرانیلر دنیاده هر نه ای وارسه هرمنک ، هر نه فنا وارسه
اهریمانک اثری اولدیغنه اعتقاد ایدرلری . بو اعتقاد کوره دنیاده هرمن
ایله اهریمان طرفدارلری ، ایلك ایله قتالک دائمی مجادله حالنده بولو-
نویوردی . خالق خیر تلقی ایدیلن هرمنک ایشنی قولایلاشدیرمق ،
خالق شر قبول ایدیلن اهریمانک ایشنی بوزمق ایچون انسانلرک بوتون
اییاکلری یاپمهلری لازم کلیوردی . تمیزلک ده بومقصدله یاپیلوردی .
تمیزلکک تمثالی ایسه آتشدی . ایرانیلرک آتسه طایمهلری ده بورادن
ایلری کلیوردی . ایرانیلرک (مقدس آتش ، دائمی آتش) ناملریله

لوآنك تدقیقات بشریه سی۔

ایکی نوع آتش واردی . دائمی آتش ہر اودہ یا ناردی . آتشك یا نغہ سی
ایر عائلہ نك حیاتہ ، اوجانك سونغہ سی ایسہ اوعائلہ نك فلاکتہ دلیدی .
حالا عوام آرسندہ قوللانیلان « اوجانغی سونسون ! . . » تعیرینك
بورادن قالمہ اولماسی احتمالی عقلہ پك ملایمدر .

ایرانیلردہ آتش الك برنجی موقعی اشغال ایلہ دیکی جہتہ بویوک
مراسمدہ ، حکمدار لرك اوکار ندہ مشعلہ لریا قیلیردی . حالارسمی شملکلردہ
خصوصیہ زفاف کیجہ سی « کوکی قویمہ ! . . » مراسمدہ مشعلہ یاقق
عادتمزك کوکی بو اوزاق ماضیدہ آرامق لازمدر .

ایرانیلردن صوکرآ آنادولواو لاما کدونیا لیلرك ، صوکرارومالیلرك
استیلاسنہ معروض قالمش ؛ بو ایکی استیلا نتیجہ سی اولہرق آنادولونك یالکز
سیاسی موجودیتی دکل ، عینی زماندہ روحی دہ استیلا یہ اوغرامشیدی .
بوندن صوکرآ آنادولو ایلہ برابر بولی ، سوریه ومصر قطعہ لری کبی
ابتداروملاشمش ؛ صوکرادہ دیناً خرسیتیان اولمشیدی . فقط سلچوق
تورکلری آنادولویہ یالکز استیلا ایلہ قالمادیلر ؛ کیردکلری شهر لره مهاجر لر
کویلرہ تورکمنلر یرلشدیرہ رک بو قطعہ یی اسکی روحہ ، تورکاک روحہ
قاووشدیردیلر . (بولی) دہ بو صورتلہ روح اصلیہ عودت ایتمش
اولدی .

لوامزردہ روملق عادت لرینہ ، خرسیتیانلق عنعنہ سنہ همان دہ تصادف
ایدلہ مکدہ در . بعضیلری پاسقالیہ کیجہ سی یاقیلان آتشك روملغہ ،
آتش برست یونانیلکہ عادتیتی ادعا ایدیور و بو ادعادہ معقول کبی
کورینیورسہ دہ بو عنعنہ نك ہر حالہ یونانیلکدن اول ؛ قدیم آتش برست .

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

ایرانیلکدن قالمه اولماسی احتمالی داها معقول ، داها منطقیدر .
شهر خاقنك کویلیلری حقیر کورمه لری ، بالخاصه «تورك!» کلمه سی
کویلیلره قارشى حقارت موقعنده قوللانهرق وجدان ملی یی رنجیده
ایده جك وضعیتده بولونمالری ، روملق عاداتی تور تولرندن زیاده عثمانلیلق
تشکیلاتی حالت روحیه سی محصولرندن اولسه کر کدر .

هله «افندی = ایتاتی» کلمه یونانیه سنك «بك ، پاشا ، آغا» کبی
ملی القابه ترجیحاً قوللانیلمه سی ، یینه عثمانلیلق دورنده ییزانسدن انتقال
ایدن عنعنه لر دندر . چونکه ؛ استانبولك فتحنه قادار تاریخلرده «افندی»
لفظنه تصادف ایلمه سی بونی مؤیددر . (صالی) کونك اوغورسز -
لخی ده بویله در . قرون وسطانك ختامی ، قرون جدیدنك کشادینی
موجب اولان ک مهم حادته ؛ فاتحك ، اوسرور سلاطینك ییزانسه
حاکم اولماسیله ، تورکلرک استانبوله کیره رک شرقی روما ایمراتورلغنك
یقیامه سیله وقوعه کلشیدی . تاریخ عالمك بوبویوک انقلابی (صالی!) کونی
یاپیلمشیدی . شو حالده صالی کونی روملق ایچون ک مشئوم ، تورکلک
ایچون ک مقدس برکون اولماسی ایجاب ایدر کن مشئومیت تلقیسنك
روملردن تورکلره انتقال ایتمه سی ؛ حالصالی کونی مهم برایشه باشلا -
تمامی ، یولجیلق یاپیلمامسی ، والحاصل تورکلر آراسنده بو کونك
اوغورسز تلقیسی ییزانك سسقوطندن صو کرا محیطمزه کلهرک
یرلشدیکنده شبهه ایدیله مز .

آنادونویه روح اصلی یی تکرار ص و قغه موفق اولان سلاجوقیلر
بوتون عادتلرینی ، عنعنه لرینی ، حتی تشکیلات سیاسی و اجتماعیه لرینی ده

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

یایمشلردی . (بولی) ده برعضر قادار سلچوق اداره سنده قلاق
تورکشمشیدی . (بولی) نك آباد کولی جوارنده بولونان عشرتک سلچو-
قیلر طرفندن یرلشدیریلن تورکمنلرک احفادی اولدیغی ، هله لوانك
مرکز و ملحقاتنده سلچوقیلردن قالمه برطاقیم عالهلرک موجودیتی قوتله
روایت ایدلمکده ، دیوانلر تشکیلاتنک سلچوقیلردن منتقل اولدیغی
ظن اولونمقده در .

آنحاق اهل صلیب سفرلری دولایسیله آنادولوده کی سلچوق
حاکمیتی اولدقجه مهم صارصینتی به اوغرا نجه بیزانس خاندانی فرصتدن
استفاده به قوشمشلر ، کاملاً و تماماً تورکشمش اولان آنادولونك
مرمره حوضه سنه تکرار استیلا ایدرک ، بوصورتله (بولی) نك بر
قسمتی ده یدضبطلرینه کچیره رک عرق اصلی نی یینه قاریشدر مشلردی .
وقناکه ؛ عثمانلی تورکاری ، سلچوق انقاضی اوزرنده یکی بر تورکک
اورتایه قوبدی . مرمره حوضه سی آوزمان ظرفنده استرداد ایدیلنجه
(بولی) ده روح اصلی به قاوشمش اولدی .

۷۳۲ سنه سی آنادولوده سیاحتنی یایمش اولان مشهور سیاح
(ابن بطوطه) نك سیاحتنامه سنه نظر آوزمان عثمانلی اداره سنده بولونان
«کوینك» کروحاروملنی یاشادیغی ؛ فقط «مدرنی ، بولی ، کرده» نك
بالعکس تورکک و مسلمانلق عنعنه سی طاشیدیغی آکلاشیلماقده در .
اودورده آنادولویه «اخیلک» حاکمدی . اخیلک دینی وملی پک مهم بر
تشکیلاتدی . (مدرنی) و (بولی) ده ده شعبه لری واردی .
الیوم بولی لواسی وبالخاصه بولی قصبه سی عرق اعتباریله «یوصونسز

تورك قايناغيدو!». شيمديكى خلك اجدادى اثنای فتحد، يرلشمشردى .
يالكنز قبرىسجق ناحيه سنى تشكيل ايدن خلك تيمور وقعه سى اوزرينه
كلديكى ، قيرغيزلر جنسندن عبارت بولونديغى ، حتى بو ناحيه به قيرغيز
تعبيرندن محرف اوله رق (قبريس) و (قبرىسجق) اسملى و يرلديكى
سويله نيور . اهايسنك اشكال وجهه لريله بعض اخلاق و عاداتى ده
بوروايتى تايد ايتمكده در . يالكنز دوزجه قضاسى عرق اعتباريله سفينه
نوحى آنديرمكده در . بولى مركز قضاسى تماميله تورك اولديغى حالده
قصبه دن كويلره ، مركز دن ملحقاته دوعرو اوزاقلاشيليرسه توركلك
سجيه سى بكارتى محافظه ايتمكده اولديغى ، بالعكس اوزاق كويلردن
قصبه به ياقلاشدقجه بوسجيه نك تدريجاً انحلاله اوغراديغى آكلاشيلير ،
شهر ليرك كويليرى حقير كورمه لرى ده مدعاى اثبات ايله يور .
حتى اوليا چلبى بيله بوليدن بحث ايدر كن ؛ «هرنه قادار توركلك ايسه ده
ايعان و اشرفى ، تجارى چوقدر ، ديمك غرابتمده بولونويور . بو حال توركلك
عثمانلىق مفهوم لرينك ممزوجاً و متساوياً حركت ايدمه مسندن ،
كويلر كدها زياده توركلكى ، شهر لركده عثمانلىغى تمثيل ايله مسندن
ايلرى كلكده در . بوسبىدن كويلرده داها زياده توركلك روحى
وعنعنه سى ، شهر لرده ايسه عثمانلىق تشكيلات و عاداتى حا كدر .
توركلك شهر دن اوزاقلاشدقجه مسافه نك اوزاقاغيله مبسوطاً آرتقمده
عثمانلىق ايسه اكسيلمكده در .

تاريخمزا ايجه تدقيق ايديليرسه كوزيلور كه ، عثمانلىق توركلكه
شهر لر كويلره دائماً حاكم اولمش ، توركلكك حقيقى برعضو مستحصلى

— لوانك تدقیقات بشریه سی —

بولونان کویلی هیچ بردورده محکومیتدن ، آنغاریه دن قورتولاما .
مشدر .

سینجاق بکری ؛ خاص ، زعامت ، تیمار اصحابی ؛ صوکر اعیانلر
دره بککر ونهایت صوک دورک محصولی اولان مأمورین و اشرف هپ
عثمانیلغی تمثیل ایتشیدی . آته بینمک ، حیوان بسله مک همان بونلره
منحصردی . « عثمانلی ، عثمانلی قادین ، عثمانلی کبی آته بینر ! . . . »
کبی تعبیرلر هپ بو عنعنلرک مولودیدر . الآن حکومت قوناغنه « سرای »
متصرفلره « پاشا » اطلاق ده یینه بو عادتلر دندر . بو بحثه نهایت ویرمزدن
اول شونی ده علاوه ایدلم که : لیلله رغائب قندیلی مناسبتیلله محله
چو جو قنرینک بایراقلر آچهرق داوول چالمه لری ، جامعلرک جوارلرنده
دورارق کلن و کچندن موم پاره سی ایسته مه لری ، محله لرینه کوره ایکی به
آریلارق بربرلیله طاش محاربه سنه کیریشمه لری ، قندیل کیچه سندن
برکون اولکی پنجشنبه کونی ایسه بوتون قاپولردن لقمه طوپلامه لری
یکیکچریلرک رذالت دورندن قلمه بر عنعنه در . والحاصل بولی لواسی ،
تخصیصاً مرکز لوا اولان بولی قصبه سی ؛ آنادولونک دیکر شهرلری
کبی عصرلردن بری اسکی عادتلرینی محافظه ایتکده ؛ پک چوق ظامه
اعتسافه ، حقسنز لغه معروض قالدینی حالده روح اصلینسی ، سچییه سنی
اصلاً بوزمامقده در .

اولیا چلبی بولی خلقنک روحیاتندن بحث ایدرکن دیرکه : اما
بوراده غایت عدالت ایتک کرک ، غیر مشروع برقاچ آقچه آلسه
همان رعایاسی اوج کونده استانبوله واروب شکایت ایدرک ظالم حاکمک

— لوانك تدقیقات بشریه سی —

حقندن کلیرلر . « کله لم آثار عتیقه و آبدات ملیه یه :
بولی لوایی ، خصوصیه بولی مرکز قضا سی آثار عتیقه (آرکه-
تولوژی) نقط نظرندن اک کوزل و زنکین بر ساحه تدقیق و تبعدر .
لوانك مختلف محللر نده ، قضا مرکز لرنده اوفاق و بویوک مقیاسده
اسلامدن و عثمانلیلقدن اولکی و صو کر اکی دور لره عائد اولمق اوزره
بر طاقیم قلعه خرابه لرینه ، مغاره لره ، آنفی تی اتر لره ؛ هیکل لره ،
مختلف طرزده پاره لره ، قیمتی طاش لره هر نوع تزینات معماریه ده سر سر
دیر کلره ، ستون باشقلرینه ، کرسی لره ، طاش مزار لره ، چشمه لره
حمام لره ، جامع لره ، ایلیجه لره ، صو کر لرینه ، یول لره ، خانلر ، کارو-
انسرایلر ، تربه لره ، تسکینه لره ، جامع لره ، مکتبلر ته تصادف ایلدیکی کبی
تجریات عمیقه و حفریات فنیه ایله ده داها مهم و قیمتدار آثار ک میدانه
چیقه جنی شهیدن آزاده بولونمقده در .

لوانر شیمدی یه قدر بویله جدی و علمی بر تدقیقه محل تطبیق
اولامادیغی جهته شوراده بوراده تصادف ایلمکده اولان آثار ک
کیملره عائد بولوندیغی هنوز لایقیه آکلاشیله مامش ، بو خصوصده
فنی تجربه لر یا بیله مامشدر . بو عملیه فنیه ، تام برو قوف علمی به احتیاج
کوستردیکی کبی اوزون بویلی کلفت و مصرف اختیارینی ده موجب
اولمقده در .

الیوم لوانزده قدیم اسکیتلره عائد هیچ بر اثر کورونمادیکی کبی
قدیم هیئت لک آثار تاریخیه سنه ده هنوز تصادف اولونمامشدر . آنجاق
(یتینی نیا) دورینک اک مهم شواهدندن اولان بولی مرکز قضا سنه کی

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

(بیتینیوم ، حالی حصاری) خرابه سیله دوزجه قضاسی داخلنده کی
(پروسیاس ، اسکوبی) قصبه سی شایان ذکر در .
بیتینیوم خرابه سی قیمت تاریخیه بی حائر آثاره ، آبدلره ، والحاصل
مبانی عالیة عتیقه دن هیچ بریسنه مالک دکدر . فقط طور اراق آلتنده
چوق مقدارده کتابه لرك ، معمارلغه عائد پارچه لرك بولونمسه سی احتمال
داخلنده در . یالکیز خرابه نك غرب طرفنده برانسانك اولدقجه
قولایلقله کیره بیله حکمی آ کلاشیلان دهلیزك داخله نهدن عبارت اولدیغی
هنوز تحقیق وتجربه ایدیله مه مشدر . ظاهری کورونشیله برقلعه خرابه -
سندن باشقه برشیی اولمادیغی آ کلاشیلان بیتینیوم خرابه سننده یاپیله حق
جدی حفریات نتیجه سننده پک مهم آثار تاریخیه به دسترس اولوناجنی
ظن ایدلمکده در . بیٹی نیالیلرك خاطره لرینی یاشاتان هیکلردن پک
چوغنك بوکون اوروپانك همان هر موزه سننده بولونمسه سی بوطنی تقویه
ایده ر .

دوزجه ده کی پروسیاس (اسکوبی) قصبه سی خرابه سننده کوریلن آنفی -
تیاز ایله هیکلرك رومالیلره ، رومالیلرك ایمپراتورلق دورینده عائد
بونوندیغنده شبهه یوق ایسه ده بولینك مختلف محللارنده بولونان وبالخاصه
ایسه (مکتب سلطانی) حولیسنده کمال اعتنا ایله محافظه ایدیلن هیکلرك
هانکی دور محصولی بولوندیغی هنوز مشکوکتدن قورتولامامشدر .
بو هیکلرك بیزانس دورندن قالا اولمسه سی احتمالی فضلده در . آنجق ایسه
حولیسی ابله اخذ عسکر قلم دائره سی اوکنده کی قوچ بوینوزی شکنده کی
هیکلرده بومشکوکت داهاز یاده در . بعض ذوات بو ایکی هیکلک اسکندر

لوآنك تدقیقات بشریہ سی۔

کبیرہ عائدیتی ادعا بوللو اجالہ قلم ایتمشلسہ دہ بوا دعانک دوغرو اولاما۔
بہ جنفی ، بوہیکلارک یا ایران قدیم دورینہ ویاییزانسہ عائد بولونمہ سی داها
معقول کورونمکده وهله ایرانیلر دورندن قالمه اولمہ سی ظنی داها قوتلی
بولونمقده در .

کورولویورکہ ؛ لوا مزده ، بالخاصہ بولیده نہ یونان قدیمہ ونده
خرستیانلغہ عائد اولمق اوزرہ اویله مهم و قیمتدار تاریخی اثرلرہ هنوز
تصادف ایدلمہ میشدر . آلدہ ایدیلن قسملر ایسہ دوکوتی نوعندن
اہمیتسز شیلردر .

لوا داخلندہ کی آثار تاریخیہ نک قسم اعظمی اسلام وتورکلک دورلرینک
محصولی اولان دینی وملی آبدہ لردن عبارتدر . بو آبدہ لردہ شہمہ سز
سلاجوق تورکلریلہ عثمانلی تورکلری محصوللریدر . واقعا عثمانلی تورکلرینک
آثار تاریخیہ سی سلاجوقیلرہ نسبتلہ داها چوق و زنکین ، سلاجوقیلر کی
داها آزو محدود ایسہ دہ عثمانلی تورکلری آبدہ لرنده ، اثر لرنده سلاجوق
طرزی محسوس ، سلاجوق روحی نافذدر .

بولیده دوغریدن دوغری بہ سلاجوقیلر دورندن قالمہ اولدینی
آکلاشیلان اثر لردن بالخاصہ بولی شہرینک برساعت جنوب طرفینده
بولونان ایکی تانہ (ایلیجہ) ایله سازاق ناحیہ سینده بوز آرمود مو قعندہ کی
(تکیہ امی کال) شایان ذکر در . تکیہ امی کالک مروی اولان فارسی العبارة
وقفنامہ سی ، بوتکیہ نک سلاجوقیلرہ عائدیتی حقندہ کی روایتی تأیید
ایده جک الک مهم وثیقہ تاریخیہ در .

شہرک خستہ خانہ جوارندہ کی (اوغوردلی نائب تکیہ سی) نک سلاجوق

- لو انك تدقیقات بشریہ سی -

قیلرله عثمانلیلردن هانکیسنه عائد بولوندینی قطعیتله آکلاشیله مامشدر .
درکاهک جوارنده کی تر به ده مدفون واوغورلی نائب نامیله معروف
ایکی ذاتک سـلچوقیلر دورنده اردو نائی صفتیله بولی به کادکاری ،
اشنای فتحده بولونارق آیاقلرینک اوغورلی کله سندن کنایه (اوغورلی-
نائب) ده نیلیدیکی منقولاته مستنداً روایت ایدیلیورسه ده وثوقی تأمین
قیلنه مه مقدمه در .

عثمانلی توزکرینک لو اداخلنده کی اثرلری ایسه اورخان غازی دورندن
باشلار . دوزجه ده اورخان غازی نامنه اضافتله اونی متجاوز جامع و
مسجدک موجودیتی ، اکه معروفلرینک « بیچی ، کوموش اووا ، حسنلر
کریش ، چارلی ، بیغلجه ده خواجه کوی » قریه لرنده بولوندینی سویله-
تمکده در .

مدرینک (کینوس) قریه سنده کی (صمصه چاوش) ، کوینکده کی
(سلیمان پاشا) جامعلری ، ایلک دور عثمانینک ملی آبدلر ننددر .
لو امرده اکزنگین ورنکین آبدات ملیه « ییلدیرم بایزید » دورندن
قله در . مدرنیده کی تک قبله لی جامع ایله برچیفتم حمام ، کره ده ده کی جامع
حمام ، اسکی چغاده کی کدا جامع و حمام ، بولی مرکز قضا سنده چارشلی
اورتاسنده کی جامع کیر ایله مدرسه و (اورته حمام) نامیله یادایدیلن
حمام ، آنادولو فاتحی ییلدیرم بایزیدک تأسیساتی جمله سننددر .
مدرنی حمامی ایله بولیده کی اورته حمام ، عثمانلی توزکرینک انافس
آنار معماریه سننددر . اورته حمامک قاپوسی اوزرنده کی : [قدامر -
بعمارة حمام الرفیع والبناء المنیع الامیر الکبیر السلطان بن السلطان المؤید -
« ۲۸۸ »

من الرحمان چلبی بایزید ابن مراد ابن اورخان زاده الله فی الاقبال فینی
فی العام الحادی والتسعين وسبعمائیه بارک الله لصاحبه [کتابه سی (۷۹۱)
تاریخ هجریسی اراءه ایتمکده در .

بولیده کی ملی آبدلرک اک مهملرندن بری ده (قاضی جامعی) نامیله
معروف جامع شریفدر . خاصه قاپوسی و محرابی اعتباریله پک قیمتدار
برتورک آبده سی بولونان بوجامع شریفک بانیدی دمیر طاش پاشا زاده
(اسکی یکللی محمد بک) اولدینی ، جوارنده محکمه شرعیه اتخاذا قلنان
قوناقلرده قاضی اقدیلرک اقامتندن کنایه اسمنه (قاضی جامعی) دینلده .
یکی متفقاً روایت ایدلمکده در .

طاش مکتب آتنده یانان ذاتک یا (قولی اسکی بابا) ویا بر قاضی اولدینی ،
قاضی جامعک ایسه بوقاضی طرفندن تعمیرایتدیرلدیکی منقولاندندر .
آغا ججیلر قریه سنده کی (دره کوی جامعی) نک فاتحه هاند بولوندینی
برائندن آکلاشلمقده در . بوجامع پک چوق تحولاته اوغرامش ،
اسکی و قیمتدار پنجره لرندن بقیه قالانلری ده صوک زمانلرده یوق اولمشدر .
قره کوی قریه سنده کی « قره کوی جامعی » نک ۹۰۷ تاریخسنده
(محمد بن موسی پاشا) والده سی طرفندن انشاقلندیغنی ، قاپوسی اوزر-
نده کی لایقیله او قونامایان (بنت هذا الجامع الشریف والده محمد بن
موسی پاشا ابناء خالد بن ولید رضی الله عنه . . . . . وقع اتمامه فی سنه
سبعة وتسعمائیه) کتابه سی بیلدیرمکده در . بوجامع ؛ قاپوسی ، محراب
ومنبری اعتباریله صوک درجه نفیس و قیمتدار بر آبده صنعت اولدیغندن
محافظه سی موجودیت ملیه نامنه کمال اهمیتله تمنی اولونور .

— لوانك تدقیقات بشریه سی —

اسفندیار عالمه سنك بولیده والیدلكری اثناسنده پك چوق ملی و دینی آر۔
لری، آبدلری واردر، بولردن بریسی ده مرکز لوانك جهت جنوبیه۔
سنده ایکی ایلیجه آره سنده بولونان ایلیجه جامعی در، بوجامعك ۹۱۶ -
تاریخنده اسفندیار اوغللرندن ابراهیم بلك مخدومی (قزل احمد بك
زاده موسی پاشا) طرفندن بنا ایدلدیكنه مذکور جامعك طیش قاپوسی
اوزرنده کی (بنی هذه الجامع الشریف والمعبد اللطیف موسی پاشا بن
قزل حمدان ابراهیم ابن اسفندیار صاحب الوقار لروح والده تقبل الله روح۔
الله روح اسلافه سنه ۹۱۶ طول الله عمر اخلافه) لوحه کتابیه شهادت
ایتمکده در .

قره چار جامعك ده (محمد بن موسی پاشا) طرفندن یا پیلدیغنی
جامع مذکورك قاپوسی اوزرنده کی لوحه دن بقیه قالار (محمد بن موسی
پاشا ۱۶ شهر جمادالاولی ۹۷۹) پارچه سی بیلدیرمکده در .
شربتدار عبدالله و محمد بکاره عائد اولمق اوزره « قره جه آغاج »
قریه سنده ایکی جامع ایله بر عمارت ، شمسی احمد پاشانك بولیده بر عمارتی
ایله عمارت جامعی ، برده (فیل خان) نامیله معروف کاروانسیرانی وار
ایسه ده عمارت لر ایوم خراب بر حالده در .

شمسی احمد پاشانك ، ابتدا مراد ناله رشوت قبول ایتدیرمکه مو۔
فق اولان بو اسفندیار زاده نك بولیده اوقاف و سایر ده دولایسیله پك
چوق علاقه و مناسبتی واردر . اولیا چلبی بیله (بولی) بی تصویر
ایدرکن بو مناسبتیه اشارتله دیرکه : - کرچکدن معمور و آبادان بر شهر
معظمدرکه طوپراقلی بر طاغ آره سنده واقع اولمشدر . ۳۴ محله و ۳۴

حجراتی وارد در . اوچ بیک قدر تخته اورتولو زیبا خانهلری وارد در .
بعض اغنیا کیمسه لرك خانهلری و خانلری کیره میت ایله اورتولیدر .
پاشا سرائی ، شمسی پاشا سرائی ، ذوالفقار آغاسرائی معمور ، باغ
ارم مثال سرائلردر . جامعلرك اك كوزلی چارشئی ایچنده (مصطفی
پاشا جامعی) در که جماعت کثیره یه مالکدر . (فرهاد پاشا جامعی)
ده غایت معمور اولوب جمله سی سلیمان خانك ، قوجه معمار سنانك
ایشیدر . بوجامعلردن ماعدا مسجدلری ده وارد در . هماملردن شمسی
پاشا جامعی مشهوردر . ۷ خانی ، بدستانی ۷ چشمه سی وارد در . جمله سی
شمسی پاشا خیر اتیدر . دور تیوز قدر معمور ، مزین دکانلری وارد در .
مدرسه و دارالحدیثی اولدینی بیله میورم ، اما تمش قدر مکتبی وارد در .
اولیا چلینك ایضا حاتیه بولینك بو کونکی وضعیتی کوز اوکنه کتیر یلرسه
پك بویوک بر تضاد قارشوسنده قالدینی آ کلاشیلیر . بوتضادك ؛
اولیای چلی مبالغه سنندنی ، یوقسه عصر لرك مدید و مؤثر اجراآت
و ایقاع ایتدیکی تبدلاتدنی ایلری کلدیکی تحقق ایده مه مشدر . صوك
سنه لرك محصولی بولوان حکومت قوناغی استئنا ایدیلیرسه بولیده اسکی
وتاریخی بر سر ای یوقدر . بولینك سنه لرجه سنجاق بکلر یله بکلر بکیلرینه
وزرا و شهزادکانه مقر اقامت اولدینی ، پك چوق پادشاهلرله بویوک
وزیر لرك اردولریله بورایه اوغرادینی دوشونورلرسه اولیا چلینك بحث
ایتدیکی سرائلر کبی بویوک سرائلرک بولونمسه سی پك ضروری و طبیعیدر .
فقط بو کون بولرک کندیلرینه دکل ، انقاضنه بیله تضاد ایدیه مه مکده در .
اولیا چلینك ذکر ایتدیکی جامعلر بو کونکی لرینی طوتمادینی کبی مار العرض

- لوانك تدقیقات بشریہ سی -

جوارنده اولان سراجلر و بش اون دكان و برقاچ خان و یوقاریده ساعت
دیننده اولان برقاچ خان و سیفی زاده چارش-وسی سمتنده بر مقدار
دکاکیندن غیرى اثر بنا قالمشدر . احراق اولان خانلر عدد ۱۹ ،
دکاکین تخمیناً ۲۵۰ .

بو حریقندن برسنه صوکر او وجوده کتیریلن یوقاری (طاش خان)
قابوسنده کی محکوک لوحه کتابیه ایسه عیناً بورایه نقل ایدلمشدر :

بعوناه بولی شهرنده بو خان اولدی نو ایجار
نه والا ییلدیرم خان جامعی قرینده خوش آباد
سر بواب درگاه معلا مسکنت پیرا
جناب حاجی عبده آغا قیلدی آنی امهاد
جوار جامعه اولجه شادروان آقیمشیدی
دخی محتاج اولان نیجه محله چشمه لر تعداد
اونو مجرایه وقف اولمق ایچون یاپدی بونی آنجق
علیم و قادر مطلق مکافاتن ایده مزدار
بو خان کار کیرک خوب اساسی قوردیلوب
ایکی قات او طهر مرغوب ایدوب نورسمایه اسناد
زهی ماوایی بیهمتا ایچی طاشی بتون رعنا
یوقاری قاتی هم بالا ایدر نظاره سی دلشاد
بونکله اولدی شادانی درون سوق سلطانی
ولی کور اسکی طاشخان بو خانک پاینه افتاد
بو خانک وصفی عالی ایدن نعمتی حالی

— لوا نك تدقيقات بشر به سي —

اوده باينك اقبالی خدا ويردی آکا ارشاد
صوين بولدوردی مجرایه او و آلا محزن ماهه
بوخانك حوض اورتایه آلوب ويردی صفادن داد
آر صو داخل و خارج متاعی بونده يك رايچ
حيات اولسون همل وار یچ دعائی خیره قیل یاد
آلوب بو نوهرک سرین ده لوب طاقدی بولوب یرین
بولی بازاریدر شیرین بوخان اولدی آکا فرهاد
اثر قیلدی اوذو همت بوشهر ایچره بویوک نعمت
بولا کچمشیدی رحمت پدر مادر قسو اجداد
اوذاتک مقصدی صودر کوزل شرب کوزل خودر
ازلدن نیتی بودرکه مجرا کورمه یه افساد
الهی صاقلآ آفتدن بوشهری عکسی حالتدن
اهالی خسارتدن کدردن ایلیکل ابعاد
ختم خانه قیلدی طالی بو وصفله تاریخ
عجب نادیده خان اولدی بوزیبا طرح نوبنیاد

سینه ۱۲۱۹

ساعت قله سی ایله موقتخانه نك تاریخ انشاسی حقننده قطعی بر معلومات یوقدر.
قیودات رسمیه و سجلات شرعیه ده بو خصوصه دائر بلکه بر قید رسمی یه
تصادف ایتک ممکندر . منقولاته نظر آ؛ «ساعت قله سی ایله موقتخانه
سلطان محمود زماننده بنا ایدلمش : . ظهر بک اسمنده بروالی بولیدن
انفصال ایده رک استانبوله عودت ایتدیکی زمان رفقاسی ، بولیده نه کی

لو انك تدقيقات بشرية سي -

اجرا آنده بولونديغنى كنديسندن صورنجه موخى اليه جوا باشهر دن آلى
ساعتلك مسافه يه قدار شهر وقريه لر اها ليسنك كو چو كندن بويوكنه
قدار كافه سنك جيلارينه بر ساعت طا قدم ، ديمش . لى التحقيق بويوك
بر ساعت قلهسى پايدى رديغى ، ساعت چالارى آلى ساعت مسافه يه قدار
سوزديكى آكلاشلمش . بو حال سلطان محموده عكس ايدنجه پادشاه
مذكور ساعتك تصحيحى اچون مو ققخانه يى تاسيس ايتد پره رك صنديقندن
غايه قيمتدار بر ساعت كوند رمش . بو كونكى مو ققخانه نك ساعتى سلطان
محمودك هديه ايلديكى ساعت ايمش . »

بو روايتك دوغرو اولما دىغى بك آشكاردر . اولاً ؛ بولى
متصرف لرى آره سنده « مظهر » اسمنه تصادف ايدلمه مشدر . ثانياً
۱۲۱۷ بولى چارشوسو ، حريقى حقتده بروجه بالا عيناً نقل ايتديكمز
فقره ايله سائر قيدلرده ساعت قله سنك ذكر ايدلمه سى ؛ بو قله نك
سلطان محموددن داها اولكى دورلرده انشا ايدلديكى كو سترمكده در ،
مر كز لواده بولنان مهم و تاريخى چشمه لرك بعضيارنى [۱] ده
كتابه لرى [۲] ايله برلكده عيناً بروجه آتى درج ايدىورز :

آق طاش مجله سنده حافظ بك چشمه سى كتابه سى

جبدان چشمه جان آب حيات رعنا

دم عيسى وش ايدر تشنه لبانى احيا

[۱] چشمه لرك تمامى مفصل بولى تاريخه . كچيريله جكدر - م . ر

[۲] كتابه لرك املالرى عيناً محافظه ايدلمشدر . - م . ز -

— لوانك تدقیقات بشریه سی —

چوبشی عین حیات و مقری آب زلال
نوله دیرلر سه مزادر ا کاپس عین صفا
حضرت میر محمد بک و پاشا زاده
شمس همتاری صالده یینه شهر اوزره ضیا
ذات پاکن دخی اولاد کرامن دایم
طول عمر ایله معمر ایده حق جل علا
چونکه بر دوشدی بو شهر ایچره دیدم تاریخن
ایتسه لر چشمه جدید آب زلالی پیدا

سنه ۱۱۲

۲

چوقور محله ده چارشی باشی چشمه سنک کتابه سی

وار ایدی چون برو خیره اعتبار
چقاردی ظاهره آنی اجتسار
الحاج احمد آغا خیرک صاحبی
سهی مشکور باد بوله قدری اشتهار
طاش اولقده ایتدی اظهار بر اثر
ایلیه عفو اوزره باعث کردگار
شکر کیم یاپلیدی چشمه آقدی صو
صد نالر بو ثوابه ویردی مولا اقتدار
لسان حال ایله اول ماء صافی

— لوانك تدقیقات بشریه سی —

دیدنی تاریخ ایچ آب خوشکوار

۱۱۹ سنه

۳

بوریزانلر — اوسه نکلر «قریه سی چشمه سنک کتابه سی

آقندی چشمه آب زلالی

شراب کوثر جام اوله کامی

الهی کاشانه جنت قلاسین

مکان مجری ماء حیاتی

ضیائی نوخلیل کشاده

اولوبدر عالمک دست کیری

قزلسون تاریخ لوحه سنکده

حیات اولسون آز زلالی مستطانی

۱۱۷۸ سنه

۴

سمرقند محله سی چشمه سنک کتابه سی

بمحمداه که تعمیر ایلدی چشمه آب زلالی

علی بن مسلم له شفیع صافی

شکر یزدان ایله دائم ایجن ابن

شراب کوثره جام اوله کامی

الهی کاشانه جنت قلاسن

۔ لوانك تدقیقات بشریہ سی ۔

مکان مجری آب حیاتی
قرلسون تاریخی لوحہ سنکده
رحیق اولسون ازلالی مستطابی

سنہ ۱۱۸۵

۵

آپیکار محلہ سنده زینی زاده چشمہ سی کتابہ سی

زینی زاده خزہ سین یادی محمد ساقیا
بسملیہ ترجمہ دولدور روخنہ ایله دعا
یاز حسن اوستہ سروری شاعر یک تاریخی
حافیت اولہ ایچیک بو چشمہ صوبین پاکیا

۶

پاشا قریہ سی جامع حولیسنده کی چشمہ کتابہ سی

کوزل چشمہ یاپان سید محمد اول یکن پاشا
خداویر آنک ایچون اوله واصل الی ماشا
آلوب آبدست نمازین قبل دعا ایله آکاتاریخ
صوجانم فی سیدلاه ریاضاتمه دکل حاشا

سنہ ۱۲۰۹

۷

قرہ چار محلہ سنده دولابچی حاجی مصطفیٰ بک چشمہ سی کتابہ سی

حاجی مصطفیٰ بک کیم صاحب الخیرات ذاتی

« ۲۹۸ »

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

ایلدی تجدید انی بولسون نجاتی
کلدی اوجان دیدیلر تاریخی آنک
نوش ایدک بو چشمه دن آب حیاتی

۸

قصابلر قریه سننده کی چشمه لر کتابه سی

۱

چشمه صحرا صوبی کرچه شودخوش روان
بویله لذیذ و لطیف آز بولنور در جهان
منبعی خیلی بعید طاغ صوبی طبی حقیف
آب حیات چشمه سی دفسه سزادر همان
یابدیروب الحاج احمد آغا والی ایکن
اوغلی سعیدک ایچون روحی اوله شادمان
ایچ صوین آل آبدست شکرایت اوله عاقبت
برده دعا ایلسه ک رحمت اولور اول زمان
سویله سعید آشکار قنی سنک نشته سی
ییک ایکیوز آلیده کلدی صو اولدی روان

۲

نوش ایت حسین عشقنه چوق آغلدی بوصو
عشاق جمالک جکرین طاغلدی بوصو
صو اسمی ایله سالک اولوب راه خدایه
یوز سوردی یره باغرینه طاش بغلدی بوصو

-لوانك تدقیقات بشریه سی-

قیلیدی حاجی احمد آغا بو چشمه بی بنیاد
اوغلی میر ابراهیم ایچون چاغلیدی بو
تاریخی تصریح ایدهرک سـویله سعیددا
بیك ایکیوز آلیده آقوب چاغلیدی بوصو

۳

یراندی آب تابك جوهرین چون ابتدا مولا
تجلی قیلیدی صکرا صو کسیلیدی اولدریکتا
موالید ثلاثک مایه سی محتاج آب اولمش
آنکچون اجره نائلدر کیم ایلر آب پاك اجرا
بولی والیسی الحاج احمد آغا صو آلوب طاغدن
قیلوب صدیقه خانم روحنه بو چشمه بی انشا
ایچرسک عانیت اولسون اوخانم روحی شاد اولسون
درونی بردعالبله بودر مأمول اولان جانا
سعیددا حیاتی تاریخین بندن صوردی برشوختک
دیددی بیك ایکیوز آلیده اولدی چشمه والا

۹

آق طاش درکاهی چشمه سی کتابه سی

حبذا بو چشمه نادیده آثار جمیل
رونق افزا اولدی بودرکاهه خوش دوشدی سبیل
یاپدی حاجی فاطمه خانم بو زیبا مخزنی

— لو انك تدقیقات بشریہ سی —

روز فردا مسکن ایتسون آ کافر دوس خلیل
کلدی بر تاریخ دلجو معنی رنگین ادا
چشمہ دن جاری اولان ماء حیق سلسیل

سـنـہ ۱۲۵۷

مرکز لوایہ عائد ملی و دینی آبدہ لرمزك بعضیاری حقنہ ایضاحات۔
لازمہ اعطا اولونمش ایسہدہ بو خصوصہ کی معلوما تمزی تنسیق
ایتمک وقار لرمزہ داها واضح بر فکر ویرہ بیلمک مقصدیلہ ترتیب
ایتدی کمز جدولک شوراجغہ علاوہ سی موافق بولدق .

تاریخی جامع لرمز (۱)

صرہ

نومروسی	اسمی	صاحب و بانیدی	ملاحظات
۱	قاضی جامنی	تیمور طاش پاشا زاده محمد بک	قیمت دار بر آبدہ صنعتدر۔
۲	جامع کبیر	بیلدیرم بایزید	(عبدالحمید ثانی دورنده ایونیه ن طرز زنده مجدد آ انشا ایدلمشدر۔)
۳	آشاغی قرہ جه آناج	شربتدار عبدالعبد بک	اليوم صلاة جمعة ادا ایدیلیر
۴	یوقاری	» محمد »	ادا ایدیلیمز

[۱] جامع لرمز تمامی حقنہ کی تدقیقات هنوز ا کمال ایدیلہ مہ مشدر۔ م . م . ز۔

« ۳۰۱ »

— لوانك تدقیقات بشریہ سی —

- ۵ عمارت جامی شمس احمد پاشا عبدالحمید ثانی دورہ نہ
مجدداً انشا ایدلمشدر .
- ۶ سراچخانہ جامی سپاہیلر آغاسی حاجی
مصطفی پاشا
- ۷ آغا جچیلر قریہ سنندہ فاتح سلطان محمد ثانی
درہ کوی جامی
- ۸ قرہ کوی جامی محمد بن موسی پاشا (۹۰۷) دہ یاپیلمش پک قیمتدار
والدہ سی بر آبدہ صنعتدر .
- ۹ ایلیجہ جامی قزل احمد بک زادہ ۹۱۶ دہ یاپیلمشدر
موسی پاشا
- ۱۰ قرہ چاچر جامی محمد بن موسی پاشا ۹۷۹
»
- ۱۱ دادانی جامی لالامصطفی پاشا
؟

۲

تاریخی تکیہ ، تربہ ، مدرسہ ، عمارت و سائرہ

- ۱۲ امی کال تکیہ سی امی کال حضر تلی شہرہ آلتی ساعت مسافہ دہ
- ۱۳ امی کال تربہ سی » امی کال تکیہ سنندہ
- ۱۴ امام قرطبی امام قرطبی حضر تلی (؟) شہرہ ایکی ساعت مسافہ دہ
تربہ سی
- ۱۵ خیرالدین توقادی خیرالدین توقادی حضر تلی »
تربہ سی
- ۱۶ قاسم ددہ تربہ سی قاسم ددہ یوزغاد قریہ سنندہ

- لوانك تدقيقات بشريه سي -

- ۱۷ اوغورلی نایب بولی والیسی عباس پاشا طرفدن مجدد انشا
تکیه سی ایدلمشدر .
- ۱۸ » » تر به سی اوغورلی نایب اوغورلی نایب تکیه سنده
- ۱۹ اوکسوز تکیه لاشاهین پاشا شهره یاریم ساعت مسافده
- ۲۰ شیخ بدرالدین فاتح سلطان محمد خان ثانی زمانده انشا ایدلمشدر .
تکیه سی
- ۲۱ » » تر به سی شیخ بدرالدین حضر تلری شیخ بدرالدین تکیه سنده
- ۲۲ اصلح الدین اصلح الدین حضر تلری ۹۷۷ ده انشا ایدلمشدر .
تکیه سی
- ۲۳ » » تر به سی اصلح الدین تکیه سنده
- ۲۴ سمرقند بخاری سمرقند تجاری حضر تلری سمرقندده
تر به سی
- ۲۵ کولیوزی تکیه سی صقوولو محمد پاشا کولیوزی محله سنده
- ۲۶ آق طاش تکیه سی دیار بکرلی شیخ حاجی آق طاشده
مصطفی صفی الدین افندی
- ۲۷ قباد ای تکیه سی قباد ای زاده شیخ ابراهیم کولیوزی محله سنده
افندی
- ۲۸ ییلدیرم بایزید ییلدیرم بایزید عمارت محله سنده
مدرسه سی
- ۲۹ شمسی پاشا عمارتی شمسی احمد پاشا عمارتده
- ۳۰ دیار بکرلی شیخ حاجی دیار بکرلی حاجی آق طاش تکیه سنده
مصطفی افندی تر به سی مصطفی افندی

- لو انك تدقیقات بشریه سی -

- ۳۱ قره جه آجاج عمارتی شربتدار عبدالله بك اليوم بالكز انقاضی وارد
- ۳۲ شمسی مصطفی پاشا شمسی مصطفی پاشا ؟
 مدرسہ سی
 ۳۳ ییلدیرم بایزید ییلدیرم بایزید عمارتده
 کتابخانہ سی

۳

تاریخی چشمه ، خان ، حمام ، کاروانسرای وسائرہ

- ۳۴ آق طاشده حافظ بك محمد بك ۱۱۱۲ سنہ سی
 چشمہ سی
- ۳۵ چوقور محلہ دہ چارشی الحاج احمد آغا ۱۱۱۹
 باشی چشمہ سی
- ۳۶ بوریزانلر قریہ سی خلیل ۱۱۷۸
 چشمہ سی
- ۳۷ سمرقند محلہ سی چشمہ سی علی بن مسلم ۱۱۸۵ سنہ سی
- ۳۸ آقیکار محلہ سندہ زینی زاده چشمہ سی زینی زاده محمد ۱۱۹۳
- ۳۹ پاشا قریہ سی چشمہ سی سید یکن محمد پاشا ۱۲۰۹
- ۴۱ قره چارده دولابچی حاجی مصطفی بك « حاجی مصطفی بك ۱۲۴۳
- ۴۱ قصابلرده حاجی احمد آغا زاده بولی والیسی الحاج احمد آغا ۱۲۵۰
 سید بك چشمہ سی

— لو ائيك تدقیقات بشریہ سی —

- ۴۲ قصا بلر دہ حاجی احمد آغا زادہ ابراہیم بک چشمہ سی ۱۲۵۰
- ۴۳ » » آغانک صدیقہ خانم » ۱۲۵۰
- ۴۴ آق طاش درکاهی چشمہ سی حاجہ فاطمہ خانم ۱۲۵۷
- ۴۵ یوقاری طاش خان حاجی عبداللہ آغا ۱۲۱۹
- ۴۶ اورتہ حمام بینلیرم پایزید (۱۷۹۱ دہ)
- انشا ایدیلن بوجام بک نفیس و قیمتدار بر ابدہ صنعتدر
- ۴۷ دباغلیر حمای صوقوللو محمد پاشا دباغلیر محلہ سندہ
- ۴۸ ایدیلجہ لر ؟ شہرک جہت جنوبیہ سندہ
- ۴۹ فیل خانہ ویاشمسی پاشا کاروانسرای شمسی احمد پاشا بوغدای پازاری
- جنوب شرقی سمتندہ
- ۵۰ ساعت قلعہ سی یوقاری چارشی باشندہ الیوم
- خراب بر حالہ
- ۵۱ موقتخانہ ؟ آشناغی چارشی باشندہ
- ۵۲ حاجی بک حمای حاجی مصطفی بک قرہ جہ آغاج قریہ سندہ
- الیوم خراب بر حالہ

تاریخی مزار طاشلری

- صیرہ نومروسی اسمی موقی ملاحظات
- ۵۳ افتخار الامراء والا کابرزعمیم الجیوش والعساکر
- عبد اللہ بک بن مرحوم عمور قرہ جہ آغاج قریہ سی ۱۳۴۹
- ۵۴ قاسم بن حاجی حمزہ یوزغاد قریہ سی تربہ سی ۱۸۸

- لوانك تدقيقات بشریه سی -

۵۵	محمد پاشا ابن محمد آل اسفندیاری	آق خواجه زاده مدرسه سی
	مزارلنی	۱۰۳۱
۵۶	عمر افندی	طاش مکتب مزارلنی ۱۰۶۰
۵۷	السید احمد جلبی ابن محمد افندی	» ۱۰۶۱
۵۸	بولی قاضی شیخ زاده احمد حلمی افندی	» ۱۰۸۸
۵۹	آق تر به ده ایکی مزار	بوزغاد قریه سی تر به سی ۱۰۸۸
۶۰	خدیجه خاتون	طاش مکتب مزارلنی ۱۱۱۶
۶۱	عثمان آغا	» ۱۱۱۷
۶۲	سید آغا	» ۱۱۳۲
۶۹	توقاده وینخاته سی شیخی دانس زاده الشیخ محمد افندی	
	شیخ بدرالدین تکیه سی مزارلنی ۱۱۳۸	
۶۴	بولی وو یوده سی سیواسلی خندان زاده	
	محمد آغانك زوجه سی صافیه خاتون	طاش مکتب مزارلنی ۱۱۵۰
۶۵	سید سلیمان آغا	طاش مکتب مزارلنی ۱۱۵۰
۶۶	قوجه آلی بکی زاده حاجی حسین آغا مخدومی	» ۱۱۵۳
۶۷	آلی بکی حاجی مصطفی آغانك حرمی خدیجه خاتون	» ۱۱۶۹
۶۸	قوجه آلی بکی زاده حاجی حسین آغا	» ۱۱۶۹
۶۹	چری باشی زاده حاجی محمد آغا والده سی	
	فاطمه خاتم اوغورلی	نائب مزارلنی ۱۱۷۳
۷۰	قوجه آلی بکی زاده حاجی محمد آغا	طاش مکتب مزارلنی ۱۱۸۱
۷۱	بولی وو یوده سی حسن آغا	» ۱۱۸۷

— لوا نك تدقیقات بشریہ سی —

۱۱۸۸	طاش مکتب مزارلنی	۷۲	بولی نائی حاجی عثمان افندی
۱۱۹۰	»	۷۳	مفتی زادہ حاجی صالح افندی
۱۱۹۲	»	۷۴	حسین آغا
۱۱۹۵	»	۷۵	درکاه عالی کدکار نندن السید حاجی محمد آغا
۱۱۹۹	»	۷۶	بولی ووپودہ سنک حرم کتخداسی حاجی ابراہیم آغا
۱۱۹۹	»	۷۷	کدک علی آغا
۱۲۰۲	اوغورلی نائب مزارلنی	۷۸	تحسین افندی زادہ عبداللہ
			آغاز وجہ سی رقیہ خانم
۱۲۰۲	»	۷۹	دباغ زادہ حاجی حسین آغا
۱۲۰۶	»	۸۰	محمد امین آغا
	طاش مکتب مزارلنی	۸۱	بولی نائی قونیلہ لی فضاتدن
۱۲۰۶			السید ابراہیم انندی
	آق خواجہ زادہ مدرسہ سی	۸۲	سردن کچدی آغاسی
۱۲۰۹	مزارلنی		حاجی حسین آغا
	طاش مکتب	۸۳	بولی نائی حماسی زادہ
۱۲۱۰	مزارلنی		احمد افندی کریمہ سی
		۸۴	بولی اورطہ سی بیکباشیسی قوجہ آلائی بکی زادہ سلحشور
۱۲۱۹	مزارلنی		شہریاری حسین بک
۱۲۲۳	اوغورلی نائب مزارلنی	۸۵	سینی زادہ محمود آغا
۱۲۲۴	طاش مکتب	۸۶	کتخدای صدر عالی محمد راشد افندی
		۸۷	بولی ووپودہ سی مہر آخور نانی ودرکاه عالی قیوجی

- لوانك تدقيقات بشر به سي -

۱۲۲۴	باشير نندن برغوسلي مصطفى آغا طاش مکتب مزارلني	
۱۲۲۵	« سليمان افندي	۸۸
۱۲۲۷	« درگاه معلاقا پوچي باشير نندن الحاج ابراهيم بسيم آغا	۸۹
۱۲۲۸	« عباس پاشا کتخداسي وقا پوچي باشيسي محمد هاشم آغانك قارده شي	۹۰
۱۲۲۸	مصطفى راشيد صمونجي جامعي مزارلني	
۱۲۲۹	بولي سنجاغي واليسي عباس پاشا اوغورلي نائب مزارلني	۹۱
۱۲۲۹	رشدي پاشا کتخداسي بيبوردلي سيد	۹۲
۱۲۳۰	حافظ عبده افندي طاش مکتب مزارلني	
۱۲۳۰	بولي واليسي سيد علي رضا پاشا زوجه سي خديجه خانم	۹۳
۱۲۳۰	دباغ حاجي حسين زاده حلوتي شينجي حافظ	۹۴
۱۲۳۲	احمد افندي اوغورلي نائب مزارلني	
۱۲۳۲	خاصه سلا حشور لر نندن بولي مبايعه جيسي احمد آغا زاده	۹۵
۱۲۳۳	سيد محمد عارف افندي آق خواجه زاده مزارلني	
۱۲۳۳	بولي متسلمي والويه ثلثه متصرفي ابوبکر صدقي پاشا کتخداسي	۹۶
۱۲۳۴	خليل آغا زاده شريف محمد بك طاش مکتب مزارلني	
۱۲۳۵	عبده آغا طاش مکتب مزارلني	۹۷
۱۲۳۵	درگاه عالي بولي مبايعه جيسي آق خواجه زاده	۹۸
۱۲۳۷	سيد احمد آغا مدرس سي مزارلني	
۱۲۳۷	خواجگان ديوان هايون بولي متسلمي احمد	۹۹
۱۲۳۸	راشد افندي طاش مکتب مزارلني	
۱۲۳۸	« مصطفى افندي	۱۰۰

- لوانك تدقیقات بشریہ سی -

- ۱۰۱ قرہ احمد زادہ حاجی سلیمان آغا مخدومی سید
 محمود آغا
 ۱۲۴۱ حضرلق مزارلنی
- ۱۰۲ عثمان افندی ابن مصطفی
 طاش مکتب مزارلنی
 ۱۲۴۲
- ۱۰۳ بولی والیسی رؤف پاشا کابی مدینہ بولیلی حاجی حافظ
 علی افندی
 ۱۲۴۳ حضرلق مزارلنی
- ۱۰۴ قزقلی حسن حسنی افندی اوغورلی نائب مزارلنی
 بولی متسلمی سربواین درکاه عالی کرہ دہلی حاجی احمد آغا
 ۱۲۴۶
- ۱۰۵ زاده حاجی سعید آغا «
 ۱۲۴۸
- ۱۰۶ چولاق پاشا زادہ حاجی مصطفی بک کریمہ سی ولی زادہ محمد
 آغا زوجہ سی حفیظہ خانم «
 ۱۲۴۸
- ۱۰۷ احمد افندی
 طاش مکتب مزارلنی
 ۱۲۴۹
- ۱۰۸ چولاق پاشا زادہ حاجی مصطفی بک کریمہ سی
 صدیقہ خانم
 ۱۲۵۰ اوغورلی نائب مزارلنی
- ۱۰۹ عزیزہ خانم
 طاش مکتب مزارلنی
 ۱۲۵۰
- ۱۱۰ محمد اسعد افندی
 «
 ۱۲۵۳
- ۱۱۱ درکاه عالی قبوجی باشیارندن دمیرعلی
 طالب بک زادہ ولی بک
 ۱۲۵۴ «
- ۱۱۲ اوغورلی نائب درکاهی شیخی الشیخ
 محمد افندی
 ۱۲۵۴ اوغورلی نائب مزارلنی
- ۱۱۳ چولاق پاشا زادہ حاجی مصطفی کریمہ سی زینب خانم «
 ۱۲۵۵
- ۱۱۴ سلیمان افندی زادہ کاتب حافظ علی افندی
 «
 ۱۲۵۶

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

۱۱۵	بولی سنجاعی معجلات ناظری زاده
۱۲۶۵	آگاه افندی کریمه سی شریفه فاطمه اغور نائب مزارلنی
۱۱۶	ردیف میر آلابی عینتابلی سلیمان
۱۲۶۶	بك حر می علیه خاتم طاش مکتب مزارلنی
۱۱۷	صبغه اه افندی مخدومی محمد امین اوغورلی نائب مزارلنی
۱۱۸	بولی قائم مقامی نبیل پاشانك جواری معتقه سندن
۱۲۷۴	حاجی حانون
۱۱۹	خلیل رفعت بك طاش مکتب مزارلنی
۱۲۰	اوغورلی نائب درکاهی مشایخندن الشیخ مصطفی افندی
۱۲۷۷	اوغورلی نائب مزارلنی
۱۲۱	اوغورلی نائب درکاهی مشایخندن الشیخ رفعت افندی
۱۲۷۹	« « مزارلنی
۱۲۲	سموری زاده کریمه سی امینه خاتم حضرلق مزارلنی
۱۲۳	« « « فاطمه « « «
۱۲۴	« « « مصطفی افندی « « «
۱۲۵	بولی سنجاعی محاسبه جیسی محمد طاهر افندی زوجه سی
۱۲۸۷	شفیقه خاتم اوغورلی نائب مزارلنی
۱۲۶	سموری زاده محمد آفا حضرلق مزارلنی
۱۲۷	بولی سنجاعی متصرفی محمدنوری پاشا اوغورلی نائب
۱۲۸۹	مزارلنی

لوانك تدقيقات بشریه سی۔

- ۱۲۸ مدرسین کرآمدن خرسائی زاده مصطفی عطاءما افندی
 اوغورلی نائب مزارلی ۱۲۹۳
- ۱۲۹ ترسانه عامره بیکیباشیلرندن شا کر بک کریمه سی زهرا خاتم
 حضرتلق مزارلی ۱۲۹۵
- ۱۳۰ بولی سنجاغی محاسبه جیسی محمد طاهر افندی
 اوغورلی نائب مزارلی ۱۲۹۸
- ۱۳۱ حافظ احمد افندی محدومی حاجی علی افندی
 اوغورلی نائب مزارلی ۱۲۹۹
- ۱۳۲ فاضل صبغاه افندی کریمه سی سعیده خانم
 اوغورلی نائب مزارلی ۱۳۰۰
- ۱۳۳ خرسائی زاده حاجی ثابت افندی ابن مصطفی عطاءما افندی
 اوغورلی نائب مزارلی ۱۳۰۱
- ۱۳۴ اوغورلی نائب مشایخندن شیخ حافظ عبده افندی
 اوغورلی نائب مزارلی ۱۳۰۳
- ۱۳۵ بولی طابوری قائم مقامی کامل بک اوغورلی نائب مزارلی ۱۳۱۶

— ریاست اداره —

یوقاریده ایضاح اولوندینی وجهله (بولی)؛ تاریخ قنهی اولان
 (۷۲۶) دن اعتبار تشکیل ولایت نظامنامه سی تاریخی بولونان (۱۲۸۱)
 تاریخنه قدار اوچ دور کچیرمشیدی . ۷۲۶ تاریخندن ۱۱۰۴ تاریخنه
 قدار بولینک سنجاق بکلکی شکلنده (۳۷۸) سنه دوام ایدن ایلک

(متصرفلق دوری) نده ریاست اداره ده بولونان والی وسنجاق بکری
اسامیسی روجه آتیدر :

اسامی	تاریخی	ملاحظیات
قو کور آلپ ایله وکیلی		
صونغور بای شمسى	۲۸-۷۲۶	فاتحی وایلك سنجاق بکی
شهزاده مراد بك ایله وکیلی	۳۱-۷۲۸	این اوکی ایالتیله برابر
کوندوز آلپ	۷۳۱	سنجاق بکی
چانداره لی زاده محمود جلی	۸۴۳	«
اسفندیار زاده قزل احمد بك ؟		«
« حسن بك ۸۶۴		«
شهزاده سلیمان سلطان (قانونی) ۹۱۵		والی
سنان بك	۶۴-۹۵۰	سنجاق بکی
شمسی احمد پاشا ؟		۹۸۸ ده وفات ایتمشدر
« « زاده محمود پاشا ۱۰۰۰		سنجاق بکی
روم بك زاده بهرام پاشا ۱۰۰۱		«
فرهاد پاشا زاده عثمان بك ۱۰۳۷		«
سرخوش آبازه محمد پاشا ۱۰۴۷		«
عبدی پاشا ۱۰۴۷		«
قوجه یوسف پاشا ۱۰۴۸		«
یوسنه لی واردار علی پاشا ۱۰۵۰		«
اهیر مصطفی شریف پاشا ۱۰۵۸-۶۰		«

لوائنك تدقیقات بشریہ سی۔

سنجاق بکی	۱۰۶۱	بکلی حسن پاشا
«	؟	بولوی شمسی « زاده
«	۶۵-۱۰۶۴	گورد محمد «
والی	۸۱-۱۰۷۹	اندرونی حسن «
سنجاق بکی		سیواس والیسی کنج محمد پاشا ۱۰۸۱
«	۱۰۰-۱۰۹۹	کازکش سید احمد پاشا
«	۳-۱۱۰۲	فندق مصطفی پاشا
[ظالمدی ، اعدام ایدلی]	۴ - ۱۱۰۳	زورہ مصطفی پاشا

۱۱۰۴ تاریخندن ۱۲۲۶ تاریخنه قادر بولینک تام (۱۲۲) سنہ دوام ایدن [وویودهلق] دورنده ریاست اداره یهچن وویوده لرك اسامیسی شونلردی :

ملاحظات	تاریخی	اسامی
(ایلک وویوده اولوب وکیلی قرهچایر محله سندن محمد آفایدی)	۱۱۰۴	صاری عثمان آغا
[بولی بکی]	۹ - ۱۱۰۸	مچور سلیمان پاشا
[وویوده]	۱۱۳۹	ابراهیم پاشا
»	۱۱۵۰	سیواسلی خاندان زاده محمد آغا
»	۵۳ - ۱۱۵۲	الچی مصطفی پاشا
»	۱۱۸۶	حسن آغا
»	۱۱۸۷	بولیلی حاجی احمد پاشا

- لوانك تدقیقات بشریہ سی -

حاجی علی پاشا	؟	وو یوودہ
آرناوود احمد آغا	۱۱۸۷	»
یازیحی ابراهیم پاشا زاده	۱۲۰۰	»
مصطفی پاشا		
حاجی احمد اوغلی ابراهیم آغا	۱۲۱۸ - ۲۲	»
خسر و محمد پاشا	۱۲۲۳	»
قیوچی باشیلردن برغوسلی	۱۲۲۴	[ایشہ مباشرتیندن بش اون کون
مصطفی آغا		صو کرا وفات ایتمشدر .]
طوسقه آرناوودی صاری	۱۲۲۴	[وو یوودہ]
احمد آغا		
ابراہیم بک	۱۲۲۴ - ۵	»
اسماعیل آغا	۱۲۲۵	»
زاره لی زاده لطف الله پاشا	۱۲۲۵	»

۱۲۲۶ تاریخندن ۱۲۸۱ تاریخی تشکیل ولایات نظامنامه سنه قادیار

دوام ایدن (بولی - ویران شهر) سنجاقلری نامیلہ ایکنجی [متصرفلق]

دورنده ریاست اداره بی اشغال ایدن « ولایة عظام » ک اسامیسی [۱]

بروجه آتی بیان اولونور :

[۱] برنجی متصرفلق ، وو یوودہ لقی ایله ایکنجی متصرفلق دورنده بولینک ریاست اداره سنه کچن بعض ذواتک اسم و تاریخلری مع الاسف بولوناماشدر . - م . ز .

- لوانك تدقیقات بشریہ سی -

اسامی	تاریخی	ملاحظات
متصرف خسرو و محمد پاشا	۱۲۲۶	[ایکنجی دفعہ]
دیوان هایون خواجہ لرن دن	۱۲۲۶	[قائم مقام]
نعیم افندی		
کوچو کابراہیم پاشا	۱۲۲۶	»
درویش حسن پاشا	۱۲۲۷	[والی]
کوٹاہیہ لی سید عباس پاشا	۱۲۲۷ - ۹	»
غالب محمد سعید پاشا	۱۲۲۹	»
سید علی رضا پاشا	۱۲۳۰	»
غالب محمد سعید پاشا	۱۲۳۲	[ایکنجی دفعہ]
خسرو و محمد پاشا	۱۲۳۳	[اوچونجی دفعہ]
ابو بکر صدقی پاشا	۱۲۳۴	[والی]
سید اسماعیل پاشا	۱۲۳۶	»
احمد راشد افندی	۱۲۳۸	[خواجگان دیواندن هایوندن]
رؤف محمد امین پاشا	۱۲۴۰ - ۴۲	[والی]
خسرو و محمد پاشا	۱۲۴۲	[سرعسکر و بولی، کنفری، قسطنونی والیسی]
رؤف پاشا	۱۲۴۳	[والی]
علی ہادی بک	۱۲۴۴	»
قولچاق پاشا زادہ حاجی	۱۲۴۷	[متسلم]
مصطفی بک		

- لوانك تدقیقات بشریہ سی -

۱۲۴۸	[متسلم]	سریو این درگاه عالی کرہ دہ لی الحاج احمد آغا
۱۲۵۵	»	اسماعیل آغا
۱۲۵۸	[والی]	علی شفیق پاشا
۱۲۵۸	»	پہ پہ محمد پاشا
۱۲۵۹	»	صالح محمد پاشا
۱۲۶۰-۶۱	»	عزت احمد پاشا
۱۲۶۲-۶۳	»	مصطفی شریف پاشا
۱۲۶۵-۶۶	[قائم مقام]	کورجی محمد محمود پاشا
۱۲۷۴	»	نبیل پاشا

تشکیل ولایات نظام نامہ سندن، خصوصیلہ ۱۲۸۳ تاریخندن اعتباراً
زمانمزه قادار بولینک ریاست اداره سندنہ ایفای وظیفہ ایدن ذواتک
اسامیسی :

تاریخ انفکاک	ایشہ مباشرت	اسامی
۱۰ تشرین ثانی ۸۴	۸ تموز ۱۲۸۳	علی آصف پاشا
۱ مایس ۸۵	۱۱ تشرین ثانی ۱۲۸۴	راتب بک
۱۹ تشرین اول ۸۸	۲۱ تموز ۱۲۸۵	نوری پاشا
۱۸ اغستوس ۹۰	۶ تشرین ثانی ۱۲۸۸	خلیل سامی پاشا
۳۰ کانون ثانی ۹۱	۲۹ اغستوس ۱۲۹۰	توفیق پاشا
۱۹ مایس ۹۴	۱ شباط ۱۲۹۱	نجیب بک

— لوائنك تدقیقات بشریہ می —

۳۰۰	۲۵ نیسان	۱۲۹۴	۱۲ حزیران	علی رضا بك
۳۰۵	۳۰ شباط	۱۳۰۰	۳ مایس	اسماعیل كال بك
۳۰۸	۱۷ كانون اول	۱۳۰۶	۱ مارت	نامق بك
۳۰۸	۱۸ شباط	۱۳۰۸	۲۶ كانون اول	احمد شوقی افندی
۳۱۱	۲۱ شباط	۱۳۰۹	۶ مارت	ضیا پاشا
۱۹	۱۶ مایس	۱۳۱۲	۱۰ نیسان	مصطفی ذہنی پاشا
۲۱	۶ مارت	۱۳۱۹	۲۱ حزیران	بکر پاشا
۲۱	۱۲ شباط	۱۳۲۱	۲۷ مارت	فرید پاشا
۲۳	۲۹ مارت	۱۳۲۲	۳۰ مارت	رضا الصالح بك
۲۳	۲۶ كانون ثانی	۱۳۲۳	۳۰ نیسان	حقی پاشا
۲۴	۲۸ نیسان	۱۳۲۳	۲۷ كانون ثانی	رشید پاشا
۲۵	۵ اغستوس	۱۳۲۴	۱۸ ایلول	علی عثمان بك
۲۵	۱۳ شباط	۱۳۲۵	۱۶ ایلول	ترہت پاشا
۲۶	۹ تشرین ثانی	۱۳۲۶	۲۷ نیسان	اسعد رؤف بك
۲۸	۵ حزیران	۱۳۲۶	۳ كانون اول	کافی بك
۲۹	۱۵ حزیران	۱۳۲۸	۲۷ ایلول	جمال عز می بك
۳۱	۱۲ مارت	۱۳۲۹	۱۵ ایلول	علی عثمان بك
۳۱	۱۵ ایلول	۱۳۳۱	۳۰ مارت	مفید بك
۳۳	۲۶ كانون اول	۱۳۳۱	۲۶ تشرین اول	علی سیدی بك
۳۴	۱۶ حزیران	۱۳۳۴	۱۰ كانون ثانی	رشاد بك

- لوانك تدقيقات بشرية سي -

٤ كانون اول ٣٤	٤ اغستوس ١٣٣٤	عبد القادر بك
٣٠ نيسان ٣٦	٢٣ كانون ثاني ١٣٣٥	علي حيدر بك
٥ تموز ٣٦	٢٦ مائيس ١٣٣٦	ناظم بك
١٥ حزيران ٣٧	٦ تموز ١٣٣٦	خليل بك
	٢٤ حزيران ١٣٣٧	متصرف لاحق فخر الدين بك

➤ نفوس عمومیہ

لوآنك نفوس عمومیہ سی اکثریت قاهرہ سی تورك و قسماً آوازہ ،
چرکس ، لاز ، کورجی ، بوشناق تانار اولوق اوزرہ [۱۹۹۱۴۴]
در بونك [۵۸،۱۵۹] ی بولی مرکز قضااسنہ (۵۲۶۳۰) ی
دوزجہ قضااسنہ (۴۸،۵۲۲) ی کرہدہ قضااسنہ (۲۲،۲۸۹) ی
مدرنی قضااسنہ (۱۷،۵۳۸) کوینك قضااسنہ عائددر . مساحہسنہ
نظراً کثافت نفوس [کیومترہ باشنہ اصابت ایدن مقدار] [۹۷،۹۷] در .
بونفوسك کافہ سی مسلماندر .

بولی سنجاغی محاسبہ خصوصیهسنہ عائد مبانی رسپیهك

نوعی بروجہ زبرددر .

بولی مرکز قضااسی

- ۱ - بولی صنایع مکتبی : هنوز جزئی نواقصی موجود اولمقلہ برابر
یکرمی بیك لیزایہ قریب مصرف اختیاریلہ حکومت دائرہ سی جوارندہ
انشا ایدیلن یکرمی اوج درسرخانہ و اعمالاتخانہ بی شامل محتمم بر بشاددر
اطرافی اچیق ومکتبه تحصیص ایدیلن سبزہ بفرجه سی ایله محاطدر .
- ۲ - مرکز لوآنك نمونہ ابتدائییی و کولیوزی مکتبی نامیلہ ایکی
ذکور و برانات اعدادیسیلہ مرکز انات و فیض مشروطیت نامیلہ
ایکی انات و برده انا مکتبی موجود ایسهده انات اعدادیسی

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

ایجار ایله طوملش برخانهده بولمقدهدر . دیکرلری مکتب اولهرق اولهرق انشا ایدیلن محاسبه خصوصیه عائد رسمی مبانی داخلمدهدر .

دوزجه قضاسی

۳- دوزجهده اوچیوز او توز سنه سننده تاسیس ایدیلن بر ایغیر دیوسی مؤتخودر . . اینفیرلرک جلی حرب عمومی به مصادف اولسندن وقیشک شدتنه اورقهدن جلب ایدیلمش بولنان ایغیرلر تحمل ایدمه مامسنه ومالقی اقتصاد نظارتجه بیطرده کوندرل مامسندن تلف اولان یدی ایغیردن متباقیسی مجلس عمومی قراریه بالمزایده صالمش اولمقله مذکور دیو الیوم متروکیدر .

مرکز قضاده بری ذکور اعدادیسی دیکری اناث ابتدایی اولمق اوزره مجدد ومکمل ایکی مکتب واردر .

کرهده قضاسی

۵- کرهده قضاسنده مجدداً بر ذکور مکتبی انشا ایدیلمش وبوسنه نقل ایدیلرک تدریساته باشلانمشدر . اساساً موجود اولان اناث مکتبیه برابر مرکزده ایکی ابتدائی مکتبی واردر .

مدرنی قضاسی

۶- مدرنی قضاسی : مرکز قضاده بر ذکور و اناث مکتبی اولوب ذکور مکتبی بر مدرسهده بولومقدهدر . اناث مکتبی مجدد ومحاسبه

خصوصیه په ماڈر .

کوینک قضا سی

۷ - کوینک قضا سی : بری ذ کور دیکری اناث ایکی ابتدائی مکتبی موجودر . مکتبک بریسی بوسنه ظرفنده اکمال ایدلمکده در .

« مطالعه »

نواحی و بعض قراده کی مکاتب ابتدائیہ نیک عددی کثیر و بونلردن بمضیلری اهالی قری طرفدن قدیمآ انشا و مکتبه تخصیص ایدیلش اولسی حسبیله درج ایدلمه مشدر .

بولی لواسی داخلنده موجود مبانی رسمیه

قیمت مقدره سی	عدد	مبانی رسمیه	اسامی قضا	اسامی نواحی
	۱	حکومت	بولی	•
	۱	تلغرافخانه	[مجدد] انشا	•
	۱	مطبعه خانه	•	•
	۱	عسکری دائره سی	•	•
	۱	دبوی	•	•
	۱	جیخانه لکی	•	•
	۱	فرنکی وغیرباخته خانه سی	•	•
	۱	جیسخانه	•	•

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

•	«	مکتب سلطانی	۱	۵۵۰۰۰۰
•	•	حکومت دائرہ سی دوزجہ	۱	۱۵۰۰۰۰
•	«	حبس خانہ	۱	۵۰۰۰
•	«	پوسٹہ و تلغراف خانہ	۱	۱۴۰۰۰
•	«	بلدیہ دائرہ سی	۱	۳۰۰۰۰
•	«	« عسکری »	۱	۱۳۰۰۰۰
•	«	« دبوی	۱	۱۰۰۰۰۰
•	«	فرنگی خستہ خانہ سی	۱	۱۴۰۰۰
•	«	قرہ قول خانہ	۱	۲۰۰
•	«	«	۱	۱۲۵
•	آچہ شہر	حکومت	۱	۷۵۰۰۰
•	«	رسومات ادارہ سی	۱	۴۰۰۰۰
•	«	« بارقہ سی	۱	۸۰۰۰
•	«	قرانتہ خانہ	۱	۲۰۰۰۰
•	«	ترسانہ	۱	۳۵۰۰۰
•	«	مکتب ابتدائی	۱	۷۵۰۰۰
•	•	حکومت دائرہ سی کردہ	۱	۶۰۰۰۰
•	«	تلغراف خانہ	۱	۱۰۰۰۰
•	•	مکتب ابتدائی مجدد ا بوسنہ اکمال ایدلمشدر	۱	۲۰۰۰۰
•	«	حکومت	۱	۴۰۰۰
•	«	دبوی	۱	۱۰۰۰۰۰

- لوانك تدقيقات بشريه سى -

«	«	جېخانەلك	۱	۶۰۰۰
•	•	كۆينك	۱	۲۰۰۰۰۰
•	•	تلغرافخانه	۱	۱۰۰۰۰
•	•	مكتب ابتدائى برىسى بوسنه در دست اكادىر	۲	
•	•	مدرنى	۱	۳۵۰۰۰

- امور معارف -

لواده معارف تشكىلاتى ياپىلىنچە بەقادر حيات معارف ابتدائى بر حالده وخصوصى بر شكلده ايدى. ۱۲۸۵ تارىخىنچە برىر تطبيقه باشلانغان معارف تشكىلاتى بوليدە اساس اعتباريله موجوديت كوسترمش و معاملات عموميه سى ايلك دفعه اوله وق اعدادى مدير لرى طرفندن ايفاولنمشدر بالاخره معارف مدير لكرينك تشكىلى اوزرينه بولى معارف امورى ده بالواسطه قسطمونى معارف مدير تنجه تدوير ايدلمش ولوانك كسب استقلالنه قدار . بو حال دوام ايتمشدر ايلك معارف تشكىلاتى ائناسنده لوامر كز لريه قضا امر كز لرنده تدرىسات ابتدائيه ايله مشغول برده معارف قومسيونلرى موجود ايدىكه بو قومسيون لكرينك ملكيه مامورينك تحت رياستنده مكتب مدير و معلم اوللكريله اشرافدن متشكل ايدى . اعلان حرىتى متعاقب مستقل اولان بولى لواسنده ايلك دفعه اولارق معارف مديرى تشكىلاتى ياپىلمش و مديرىتنه ده خىرى بك نامنده بر ذات تعيين ايدلمش خىرى بكى توفيق بك استخلاف ايتمش ايسه ده ۳۲۷ سنه سى مارتى بدايتنده معارف مديرىتنك لغوى اوزرينه امور

- لو انك تدقیقات بشریه سی -

معارف مکتب اعدادی مدیر لری طرفدن [۱] تدویر ایدلمش و او چیوز
او توز سنه سنده معارف مدیریت تشکیلاتی مفتشلك نامی التنده تکرار
احیا ایدیلهرک مفتشلكنه سرمدبك نامنده بری تعیین ایدلمش ایسه ده
مفتشلك نامی بش آتی ای سوکرا هر نه دتسهینه الغا اولنه رق معارف
مدیر لکنه قلب ایدلمش و سرمدبکی تعقیباً مصطفی سامی محمد توفیق
ذوالکفل ، احمد طلعت ، و ایکنجی دفعه اولارق الاشهر دن تقلاً
ینه محمد توفیق بك و افندیلر معارف مدیریت وظیفه سنی ایفایتمش لدر
(۲) لو انك حیات معارفی شایان ممنونیت بر درجه ددر . هر سنه
اهمیت لری صیره سیله قریه لره مکتبلر آچیلر مقده و اصول جدیده اوزره
تدریسات ایفایدلر مکده در .

امور صحیه و خسته لقلر :

(امراض ساریه نك نوعی و آك زیاده حکم سور دیکي منطقه ل)
(اسباب و عواملی ایله انواعی حقه نده صحیه مدیر یتنك عینار اپوری)

۱ - صیتمه خسته لغی صیتمه خسته لغی افتنی بوغازندن ملن دره سنه
قادر متمد تخمیناً در تیوز کیلو مترو مربعی مساحه سطحیه بی احتوا

[۱] معارف مدیر لکی وظیفه سنی کورهن اعدادی مدیر لری
رافت ، جودی ، مصطفی ذهنی ، عبدالرحمن طورسون بکار در .
[۲] توفیق افندینك تقاعدیلر تکرار طلعت بك تعیین ایدلمش لدر

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

ایدن دوزجه اووه سی ولایتک باشلیجه مرزغی منطقه سنی تشکیل ایدر. مذکور منطقه داخلنده کی کویلر همان عمومیتله دنیه جک درجه ده صیتمه لیدر. افتنی کولنه انصباب ایدن صولرک فضله لئی، مجراسنک طارلئی و تخراتدن زیاده صو انصبابی حسیله کول جوارنده تحصیل ایدن واسع بطاقلق وسازلق، اووه نك هر طرفده تصادف ایدیلن بیوک و کوچک صوبریکستیلری ایصتمه آنوفلرینک نشوونماسنه وخسته لغک ادامه سنه برنجی درجه عاملدر. ملنده رهنک ایکی اوج ساعت دوام ایدن جواری ایله بولی اووه سنک غرب جنوبی جهتلی محدود مقیاسده عین شرائط داخلنده در. بوندن بشقه چهارشنبه ناحیه سنک الی قراسیله قبریسجق ناحیه سنک چلتک دره موقعنده کی کویلر، جریان ایدن چهارشنبه صوینک حصوله کتیردیکی بریکستیلر، وقبریسجیغک تارلالری اهمیتلی صورتده برر منطقه مرزغیه تشکیل ایتدیلری کی مدرنی صوینک قضانک طقورجین موقعی ایله کوینکک دمیر خانلر. احمدبکک، اشاغی بوغاز، حسنلر، قره جهرکی محدود برقچ موقعنده اولدقجه ضربه یاپان صیتمه منبعلی موجوددر. اساساً سفر برلك ظرفنده صیتمه هر طرفده محسوس بر درجه ده تزا ایدایتمشدر. مرزغی محارندن کلن عسکری سوقیات ومهاجرین قافله لری هر پرده بولونه بیان آنوفلری آشیلامش وشو صورتله دوزجه قضاسی خارچنده دخی منفرد وقایع شکلنده فقط هر طرفده صیتمه یه تصادف ایدلمکده بولنمشدر. ولایت داخلنده ایصتمه نك نسبتی تثبیت وتعیین ایدیله مه مشدر. تصادف

لوانك تدقیقات بشریه سی -

ایدیلن وقایع (ترسیانا و قوار تانا) نوعدن اولوب (تروثیقا) یوقدر مجلس عمومی لوانك مرزغی مناطقه صمیمه ابله مجادله یاپیللمسی ایچون اعطا ایتدیکی تخصیصاتله مایعه اولنان کنین فقرای اهالی به یالکز شافی اولوق اوزره توزیع ایدلمکده وشو صورتله خسته لغک بنیه ملیمز اوزرنده یایمده اولدینی تخریباتک اوکنه کچلمه به چالیشمده در .

۲- وزم صمیمه دن صو کره عرقزک اکتهلکه لی دوشمقی اولان مذکور خسته لوق کرک آق جکر ورمی . کرک کیمک ، جلد ، مفصل ، عقدات ورمی شکلنده قصبه لرده اولدینی قادار کویلرده دخی منتشر در . وسائط اخباریه نک فقد انندن طولایی مقداری لایقیه تعیین وتثیت ایدیه مشدر . خسته خانه وپولیکلنکه مراجعت ایدن خسته لوق وسطی اوله رق یوزده بشی ورمک مختلف تظاهراتیه معلولدر . آنا طولینک هر طرفنده اولدینی کبی ولایت داخلنده ده ورمک سریع شکلری پک فضله اولوب بطی شکلری نسبتاً آزر . تعبیر دیکرله مذکور خسته لغه قارشی مقاومت عرقیه من نقصاندر .

۳- امراض زهرویه - فرنکی دوزجه قضا سنک آقچه شهر بیغیلجه ناحیه لرنده متکاتف برحاله بولنان مذکور خسته لوق منفرد بر صورتده ولایتک هر طرفنده موجوددر . خسته خانه قیودینه نظراً ولایتده فرنکیلی اشخاصک مقداری [۲۰۵۸] عدده بالغ اولیور سهده خسته خانه جه مقید اولمیان فرنکیلیلر ده پک چوقدر مع هذا نفوس عمومیه ولایته نظراً یوزده بر اعظمی بر یچق نسبتی تجاوز اتمه مکده در شانقر

- لو انك تدقیقات بشریه سی -

دوره لرینه نادر آتصادف ایدلمکده اولوب تظاهرات جمله عصبیه و خشویه
کذلک اندردر بالخاصه غشای مخاطبی جلد و عظمی توضعاتی فضلہ در
هیئت عمومیہ سی اعتباریله لو اداخلنده کی فرنیکی : شخصی و نسل آتی
ایچون و خیم و تخریبکار اولمقدن اوز اقدر .

بل صغوقلنی - ۴ - قصبه مرکز لرنده بالخاصه کنج لر آره سننده
ظن و تخمینک فوقده مبدول و منتشر در . مع التأسف هیچ بریسی حتی
اک منور لری بیله فنی بر صورتده تداوی کور میور همان کافه سی متطیلره
مراجعت ایدیور لر . بل صغوقلنی اختلاط اتندن ال زیاده ، التهاب حصیه
والتهاب برنجیه تصادف ایدلمکده ایسه ده اختلاطات بعیده سندن تضیق
مجرای بول . التهاب مثانه ضحامة پروستانه نادر در .

۵ - لکه لی حما - حمای راجعه - حرب عمومی به قدر مملکت مزایچون
مجهول قالان مذکور خسته لقلر صوک درت سنه ظرفنده همان همان معین
قیش موسمنده - و دائماً عسکری سوقیات یول لر نی ، مهاجر قافله لر نی
تعقیب ایدرک جوار قضاالرده سریت وانتقال صورتیله منفرد وقایع
حالنده ظهور ایتیمکده در . استیلانک برنجی سنه سننده اولد قجه و خیم
بر شکل عرض و نسبتاً فضلہ و فیاتی انتاج ایدن لکه لی حما صوک سنه لرده
منفرد وقایعه منحصراً اولدینی کبی اودر جه ته لکه لی و و خیم کور و نومه مکده -
در . صوک ایکی سنه ظرفنده کی قیود رسمیه به نظراً لو اداخلنده لکه لی
حامدن (۹۹) مصاب و (۱۳) وفات وقوع بولمشر . لکه لی حامدن
یوکسک نسبتده و فیات کویلرده کوریلوب قصبه اهالیسی اره سننده
اشبو نسبت یوزده بشی کچمه مشدر . حالیکه لکه لی حما یوزده ۳۵ -

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

۴ نسبتده و فیاتی موجب برخسته لقدر. بوده کویلرده کی خسته لرك
کندی حالنه ترك ایدیلوب خسته خانه اولمامسی حسیله قضاالرده
تداوی ایدیلومه مسندن ایلری کلکده در. حتی شرائط حیاتیله لری
اعتباریله خسته لغه قارشسی مقاومتلری آزاووب فضله و فیات ویرمسی
لازمکنن محبوسین آره سنده خسته خانه ده تداوی سایه سننده (۳۶)
مصابه قارشسی یالکز ایکی و فیات وقوعبولمشدر

۶- حمای شبه تیفوس - پارانیفوی - قولرا - دیزانتتری .

لواض ایچون قولرا آرتق اونوتولمش برخسته لوق عدایدیلوبیلیر .
دیگر لرینه هر تقدرو قایع منفردده حالنده هر طرفده تصادف ایدیلوبیلیمکده
ایسه ده استیلا شکلی آرتق کورلیور . بلکه مبالغه در ، دیه بیلیرزکه
تیفو ، دیزانتتری استیلالری آرتق تاریخه مال اولمشدر بوخسته لغتده
اک مهم عواملی شهر وقصبه لرده کی آچیق خلالردر آچیق خلالردن
وقوعبولان انتشارات قویولره و چشمه صولرینه انتقال ایدره لک مملکتده
منفرد شکلده ده اولسه بلدی بر صورتده حمای تیفوئیدینک و دیزانتتری -
ینک موجودیتنه تصادف اولونمقده در . بوندن یاشقه کوی خانه لرینک
طرز انشالری و حیواناتله انسانلرک همان همان بر آرده یاشامه لری
وعین هوایی تنفیس ایتلری پارانیفوسک ظهورینه سییت ویرمکده در
قوش پالازی ، قزامق ، قزل ، بوغمجه ، حادسه حایا الهابی :
۷- قزامق ، بوغمجه بر قاج سنده بر دفعه استیلا شکنده ظهور ایدره لک
بیکلرجه چو جو قزل مصاب اولمقده ایسه ده و فیات پک آز واهمیتسزدر .
دیگر لرینه وقایع منفردده شکنده تصادف ایدیلوبیلیمکده در .

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

۸ - چیچك: همان دائماً مهاجرین یوللرینی تعقیب ایدهر ك جوار قضالردن سرایت وانتشار ایدن مذکور خستهلق مع التاسف صوك ایکی سنه ظرفنده دوزجه ومدرنی قضالرنده اولدقجه انتشار ایتشدی قیود رسمیه نظراً صوك ایکی سنه ظرفنده لوا داخلده چیچكدن ۳۰۶ مصاب و ۲۶ وفات وارد . چیچكك اك مهم سرایت یوللرندن بریسی ده سیار برحاله طولاشان غیرمسكون قبطیلردر . اك زیاده لوا مزده خستهلك واسطه انتشاری بوسیار قبطیلر اولمشدر .

۹ - غریب.. اسپانیول: لوا مزده ایلك دفعه ۳۳۴ سنه سننده ظهور ایدن مذکور خستهلق بالخاصه کویلیلر ایچون مثلی نامسبوق بر فلاکت اولمشدر . هیچ راستیلا بو اوقت قدر قیصه بررمان ظرفنده غریب اسپانیولك یاپدینی تخریبانی ایقاع ایتماشدر . موجب اولدینی و فیات تثیت ایدله مامش ایسه ده بك مدهشدر . متعاقب استیلا لرده ایلك سنه نك شدتی کوستره مامش وبو کون تماماً اونودولمشدر .

- خسته خانهلر -

ذکور و انات خستهلر ، انواع امراض ، امراض زهرویه

ومجادله نك كیت و کیفیت حقیقه ایستاستق

بولی خسته خانه سی الی بتاقلی بر خسته خانه اولوب مصارفی موازنه خصوصیه دن تأمین ایدانگده دره . متصرف اسبق اسماعیل کمال بکک همت ودلانی و اطانه عمومیه ایله قصبه نك منتهای غریبسنده . اوغورلی نائب چاری نام مجلده [۱۳۰۲] سنه سنده تأسیس وانشاو [۳۱۳] سنه لرنده ایکی پاپویون علاوه سیه توسیع ایدلشددر . مأمورین ومستخدمینی سرطیب

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

بر اوپراتور ، براجزاجی بر باش همشیره بش همشیره بر قپوچی ، خده
بر جماشورجی ، و بر یماغی ایله بر آسجیدن عبارتدر . مصارف سنوبه سی
غیر از معاشات درت الی بش بیك ایرایه بالغ اولمده در .
خسته خانه اساساً فرنگی مجادله سی ایچون تأسیس ایدلمش ایسه ده اخیراً
حکومت خسته خانه سی عنوانی مقاله امراض سائر ایله معلول هر نوع
خسته لر دخی قبول ایدلمکده در . خسته خانه نك تأسیس تاریخندن
اعتباراً [۳۰۸] سنه سنه قادر مدت وزمانه جانده قیودالده ایدیله موش و متعاقب
سنه لرك قیوداتی ابتدالری پك مذبذب و قاریشیق اولوب تدریجاً کسب انتظام
ایتمشدر . تموز ۳۰۸ تاریخندن تموز ۳۳۸ تا و یخنه قادر تام اوتوز سنه
ظرفنده خسته خانه ده یاتمق سور تیله جمماً [۱۷۷۷۰] خسته تداوی ایدلمش
وبونلرك [۶۴۰۹] ذکور و [۳۹۶۹] انات اولمق اوزره [۱۰۳۷۸]
فرنگیلیدر .
بونلرك متباقیسی امراض سائرده در . بر درجه قدر قیودی انتظام کسب
ایندیکی جهتله (۳۱۸) سنه سندن اعتباراً فرنگیلی خسته لرك دوره
اوزرینه تصنیفی پایله بیلمشدر . خسته خانه ده یاتیرماق سور تیله تداوی
ایدیلنردن باشقه خسته خانه نك پولیغینلق معاینه سنده سنوی بیك قدر
خسته نك آیاقده معاینه و تداویسی اجرا ایدلمش و فقیر اولانارینسه ده
خسته خانه اجزا خانه سندن مجاناً علاجری اعطا اولونمشدر . اوتوز
سنه ظرفنده کی وفیات (۵۲۸) بالغ اولمده در که فرنگیلیرده داخل
اولمق اوزره عموم خسته لره نظراً یوزده اوچ ویالکنز داخلی و خارجی
خسته لرك یگونه نظراً یوزده یدی دیمکدر .

امراض زهر و به دن فرنگی به قارشی مجادله

اولاری ایدیلیر و بالکنز مراجهت ایدن خسته لری تداویدن عبارت قالیر ایدی . بالاخره ۳۱۳ سنه لرنده دورینغ پاشانك قسطنطونی ولایتی داخلنده کی فرنگی مجادله سنه مأمور ایدلمسینه قسطنطونی ولایتته ماحق بولی ده فرنگی تشکیلاتنه داخل اولمشدر . ولایت داخلنده یکیدن برچوق خسته خانهلر انشا و بومیانده بولی لو اسنده ده دوزجه وارکلی ده برر خسته خانه کشاد ایدلمشدر . دورینغ پاشاه خسته خانهلری محلی صحیه مدیرت لرندن مستقل اوله رق خسته خانهلر مفتش عمومیلکی نامینه احداث ایدیلن بر مقامه ربط ایش و علی العموم فرنگی مجادله سنه معین بر جریان و بر مش و خسته خانهلر امورینی انتظام آتنه آلمشدر . فرنگی مجادله سنه ایکی غایه تعقیب ایدیلیر و ردی معلولین افرنجیه یی تحری ، معلولین افرنجیه یی تداوی ، برنجیسی سیار اطباء ، ایکنجه یسی خسته خانهلر و سیار صحیه مأمورلری تأمین ایدیلیر و ردی ۳۳۶ سنه سنده مفتش عمومیلک و سیار اطباء لو ایدلمش اولغله خسته خانهلر محلی صحیه مدیرت لرینه ربط ایدلمش ولوا مرکز لرندن غیری محلا ده کی خسته خانهلر ده دیسپانسر حاله افرانغ ایدلمشدر .

صحیه مدیرت لرینه ربط ایدیلن فرنگی مجادله سی هر قضانك حکومت اطبایی و مأمورین صحیه سی معرفتیه یاپدیرلمقده در هر قضاده موجود بولان معلولین افرنجیه نك کنیه لری خسته خانه دن اخراج اوله رق حکومت اطباسنه و برلکده و صحیه مدیرتی طرفدن تعیین

اولانك تدقیقات بشریه سی -

اولان زمانلرده دوره تداویری حکومت طیبلرینک نظارتی آتندم صحیه مآورلرینه اجرا ایتلمکده در . فرنکیلیلر هر سنه اوچ دوره تداوی کورمک اوزره یالکیز حیوه شریغہ سی یاییلمق صورتیله تداوی اولونمقده در . حکومت اطیاسی تصادف ایتدکری ودقتر خارچنده کوردلری یکی فرنکیلیلری قضاالرینک دقترلرینه قید ایدمک تداوی به تابع طوتمقده ، اعراض ساریه و فماله پی حامل بولنان فرنکیلیلری اعراض ساریه سنک تجریداً تداویری ضمننده . خسته خانه به اعزام ایتلمکده در . حکومت اطیاسنک معلوماتی خارچنده کنسدیلکلرندن خسته خانه به مراجعت ایدن فرنکیلی اشخاص هر آی ظرفنده خسته خانه جه هاند اولدینی قضا حکومت طیبینه بقیه تداویرسنک محلیده اجرا سی ضمننده بیلدیرمکده در . قنا تعیین ایدیلن طفوز دوره تداویری اکیال ایتش اولان معلولین افرنجیه نیک اسامیدی فرنکی کنیه دقترندن ترقین ایدلمکده و بوکیلرک تأهللرینه مساعده اولونمقده در . مع هذا بعض محللارده اذنامه آلق خصوصنده طرفینک اطیابه معاینه ایتدیر گامسی و تأهللارنده محذور صحی بولنوب بولنمادینی حقنده طیب راپوری آرانیلماعی نقصان تداوی کورمش برچوق فرنکیلیلرک تأهل ایتلرینه و بووسیله ایله فرنکیدن متولد سقطلرک و یا بعد الولاده قبسه بر زمان ظرفنده و فیات اطفالک وقوعه سببیت ویرمکده در و بو حال بالنتیجه نفوسنک تدنیسی موجب اولمقده در .

فرنکیسنک اکثریتیه اوتهدنبری تعادف ایتش اولان بولی قسطمونی حوالیسنده سنه لردنبری فرنکی ایله یاییلان مجادله نتیجه سنده خسته لق

— لوانك تدقیقات بشریه سی —

دورهٔ وختی و شکل تهیدینی غائب ایتمش ایسه ده لوا داخلنده ینه
بعض معین تقطعلرده خسته لق جهازه ضمنی طریقله « فحش نتیجیسی
اولیه رقی و سرایت ایتمکده و قصبه لرده ایسه فحشک تمادیمی امراض
زهرویه نك تکتری ایچمن یکی یکی منبعار حصوله کتیر مکده در . مع
هنا فرنکی بوکون بولی وقسطمونی حوالیندن زیاده اطولیتنک
هر طرفنده صیتمه ، ورم کی اجتماعی برمرض حالنده حکمفرما
اولدیندن صورت تمادیه ده خسته لق تخری ایدن سیدار اطباتشکیلاتنه
احتیاج مطلقدر . تشکیلات سیدار یالکز فرنکی ایله دکل عین زمانده
صحیه مجادله سیله ده مشغول اولدینی و توظیف ایدنیکی تقسیرده ایفا
ایده چی خدمت تضاعت ایتمش اوله جقدر .

بوکون فرنکی مجادسی تام معناسیله بر مجادله ماهیتنده دکادر .
لوا داخلنده ، قدراری تثبیت ایدیلن و هویتلری معلوم ولان فرنکیلیارک
بره ملی و ازنه سنده دداغیر مقید و یا مجهرول قلمش فرنکیلی بولندینی
محققدر . حکومت اطبابی منطقه سی داخلنده مقداری معلوم اولان
فرنکیلیار دن غیر معلولین افرنجیه نی مراجعت ایتدنلری تقدیرده
کور مکده و یا هر هانکی بر صورتله معاینه اشناسنده بالتصادف بولمقده در .
که بونک خار جنده قالان فرنکیلیار هم تدایوی کورمه مکده همده
حامل بولنه جقلری امراض ساریه نی محیط اجتماعیسنه نشر ایدنه دک
خسته نك توسیجنه سببیت ویر مکده در . بونک ایچون سیدار اطبانک
صورت دائمده کویلرده خسته لق تخری ایتمش و بولدینی خسته لری
تثبیت ایدنه دک تدایوی به سوق ایتمش لازم و ضروریدر .

- لوانك تدقيقات بشرية سي -

بل صوتوقلمنه قارشى مجادله

حرب عمومىدىن اول اناطوليدە شەھەر وقصبەلردە فحش محدود
وقاحتەلرمەين ايكن سفر برلك اناسندە وسفر برلكدن سوكرە
اناطوليدە فحش جداً ترايد ايشش وجالب نظر بر رادە يە واصىل
اولمشدر . هيچ بر شەھەر وياھيچ بر قرىە بو قدر كە يورادە برويا بر قاج
آقتە بولمىش اولماسون . قصبەلردە علمى فحشدن زيادە كىزلى فحش
حكەم فرمادر . استانبولە اولدينى كى امراض زهرويه نظامنامەسى
حقيلە اناطوليدە جاي تطبيق كورمەمكەدەر . بر جوق اسبابە ولە
واجتماعيە سائقه سياه عصمت مليمىزى لكە دار ايدن وبوكون فرنگى
ورم ، صيتمە جهالت ايله حكومتك مجادله يە مجبور اولدينى امراضك
يانئە فحشىە علاوہ ايتمك لازمدر . چونكە فحشك بر نسبت متزايدە
ايلا ترقيسى نظام اجتماعيمزك دە بوزولمىسنە س ببيت ويرمكەدەر .
وضويت ، حكومتك مداخلە شەيدەسى و جداً مدەش بر مجادله يى
استازام ايتدېرە جك ماھيتدە كوزولمكەدەر . بر مالك افرادى آرەسندە
چمتو وظيفەسى كورەن دين واخلاق كى ايكي رابطەتك كوشەسى
وياچوزواسى اولمك سقوطنك اك پيوك عوملمندن بولوممەدەر .
سربست عوممخاندلر آچق فحشى تسهيل وتشويق ديمكدر . فحش
امراض ساريەنك واسطە سراتى اولدينى ايجون دكل امراض اجتماعيەنك
الكهمى بولوندينى ايجون منع ايدلميدر . فرنگى ، صيتمە وورمك
ازالەسى ايجون مجادله تشكيلاتى ياپان حكومتە عين زماندە بوتشكيلاتك
باشنە فحشە مجادله يى دە قويمايدر . كون كچككە اخلاق مليمنە سقوط

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

والمحطاط ایتمکده در .

فحشك تولید ایتدیگی امراض ساریه دن فرنگی و بل سوئوقاقغه
 یاپیلان مجادله ضابطه طرفندن اجرای فحش حالده دردست ایدیلان
 آفتکاک تسجیل ایتدکن صکره برای معاینه اطیابه سوق ایتمک و معلول
 اولدقلری کورولایکنده خسته خانه ده تحت تدایوی به آلتقدن عبارت
 یولوتمقده در . لو امر کز لر تده بوقییل قادیلرک هفتقه لق معاینه لری
 تمکن اولدینی قدر یاپیله ییامکنده ایسه ده قضا لر ده بوده تمکن اولامامقده در

(۱) جدول :

۳۰۸ تروزدن ۳۳۸ تروز تاریخنه قدر اوتوز سنه ظرفنده بولی
 خسته خانه سنده تحت تدایوی به آلتان [۱۷۷۷۰] خسته نک نوع و شکل
 مرض لرینی کویستر ایستانتقدز .

عدد	ذکور	انات
۱۰۳۸۷	۶۴۰۹	فرنگی
۷۳۹۲	۴۱۸۰	امراض سائره
۱۷۷۱۷۰	۱۰۵۸۹	یکون

(۲) جدول :

۳۱۸ سنه سنندن اعتباراً خسته خانه نک قیودی کسب انتظام ایتمکله
 فرنگیک دوره اوزرینه تقسیم

دوره اولی فرنگی	دوره ثانیه فرنگی	دوره ثالثه فرنگی
۴۴	۵۷۵۱	۱۹۸۱
		« ۲۳۹ »

تشخیصی بولہ میان فرنگی اشخاص

۵۹۲

(۳) جدول :

۳۱۸ سنہ سندن اعتباراً ۳۳۸ سنہ سنہ قدر امراض ساثرہ نك

خستہ لقلر اوزرینہ تقسیمی

ملاحظیات	ذکور	اناث	خستہ لقلر
	۱	۰	آپاندیسٹ
	۱۳۱	۳۶	التهاب قصبات حادہ مزمنہ
	۳۱۵	۱۰۳	« معای حادہ »
	۱۱	۲	اسقورڈیت
	۸۸	۳۴	آق جکرورمی
	۵۷	۶۲	بل صوتوقانی
	۱۰۶	۱۱	اسپانیول تزلہ سی
	۴۷۰	۷۸	جلد خستہ لقلری
	۱	۰	چیچک
	۴	۰	حمای را جمہ
	۸۲	۶	دیزانتری
	۱۳	۳	ذات الجنب
	۱۵	۶	« الرہ »
	۱۳۳	۸۱	رثیہ حادہ مزمنہ
	۲۳۱	۹۸	ساثر اعضا ورمی

— لوانك تدقیقات بشریه سی —

۴۳	۵۰۹	صیتمه
۶۸	۱۴۸	طرق بولیه و تناسلیه خسته لقلری
۲۱	۴۵	عصبی و عقلی خسته لقلر
۰	۳۵	فتنی
۰	۱۴	قیاقولاق
۱۷	۸۳	قاراحا
۱۵	۷۲	قره جگر خسته لقلری
۴۸	۱۲۱	قلب و ادمه خسته لقلری
۴	۳۵	قولاق خسته لقلری
۰	۰	قزامق
۰	۲	قرل
۷	۱۴	کیمک قرینی
۱۷	۷۹	کوز خسته لقلری
۱۶	۱۳۵	لکلی حا
۱	۴	مفصل جبقمه سی
۴۹	۱۳۱	معدنه خسته لقلری
۲۸	۳۹۹	تزله مستولیه
۲	۱۷	بیلاجق
۰	۶	یوشاق شاققر
۱۸۶	۶۳۸	سائر خسته لقلر
۷۷	۶۲۴	عجرو حین

لو انك تدقیقات بشریه سی -

۱۲ ۶۱
 ۱۶۲ ۴۶۵
 ۱۲۹۴ ۵۵۵۲

تحت مشاهده
 بلا تشخیص

(۴) جدول :

وفیات نسبی . ۳ عموم خستگاه نظراً ۷ بالکزی داخلی و
 خارجی خسته لره نظراً

(۵) جدول :

سنه - سی	فرنگی	امراض سائر	یکونی
۳۳۳	۳۴۹	۲۹۴	۶۴۳
۳۳۴	۶۶۵	۷۶۴	۱۴۴۹
۳۳۵	۴۸۷	۱۵۳	۶۴۰
۳۳۶	۴۳۸	۵۲۱	۹۵۹
۳۳۷	۴۸۴	۱۱۰۲	۱۵۸۶

۳۳۴ و ۳۳۵ سنه نری متارکه وعسکرک اسارتدن عودتاری سنه
 سنه مصادف اولمله مملکتارینه عودت ایدن عسکرلرک برقسیمی هر
 نصلسه اسارتدن الدقلری فرنگی بی بولونقلاری منطقه لره سرایت ایتدیرمش
 اولملری حسیدله خسته لغک دفعته ایکی یجق مثلنه بالغ اولدینی کورلمش
 و ۳۳۶ ، ۳۳۷ سنه لرنده ایسه اسکی مقداره تنزل ایتدیگی ارقامه ثابت
 اولمشدر .

- لوانك تدقيقات بشریه سی -

(۶) جدول :

بولی خسته خانہ سی منطقه مساعیدینہ عائد اولوب صوك بش سنہ
ظرفندہ اینك دفعہ فرنگی یه دوتیلان خسته لرك یكوتنی کوستر جدر لدر

سنہ سی	فرنگی عددی
۳۳۳	۱۰۱
۳۳۴	۲۵۰
۳۳۵	۲۲۰
۳۳۶	۱۳۴
۳۳۷	۱۷۱

سنہ سی	فرنگی تقسیماتی
۳۳۷	۱۳
۳۳۷	۲۸۲
۳۳۷	۱۸۹

(۷) جدول :

۳۳۷ سنہ سی ظرفندہ بولی خسته خانہ سنده تداوی ای دیلن خسته لرك
خسته لفلرك نوعی اعتبار بیه تقسیموی و یوزده نسبتی

ملاحظات	عدد	فرنگی [*]
۳-۶۰	۴۸۳	امراض خارجیہ
۲۰-۲۰	۳۲۱	انتانیہ
۲۴	۳۷۶	جلدیہ
۱۰	۱۵۸	جهاز هضمی یه ۱۰
۵		دورانیہ
۱-۶۰	۱۲	تناسلیہ بولیہ
۱-۷۰	۲۵	کلبویہ
۰-۵۰	۱۱	

- لوانك تدقيقات بشریه سی -

۳	۵۲	« تنفسیه
۲	۲۹	« عینه
۰	۱	« عصبیه
۸۰	۱۳	« ازبیه
۰	۱	« لحي سه
۱-۵ صرعه جنت ساثره	۲۳	« تحت مشاهده

۱۵۸۶

[*] برسنه ظرفنده تحت مداوی به آلتان فر نکیلیلرک لوانداخلي و خارجی

اوله رق تقسیمه

لوامنطقه سی داخـــــــــــــــــلی	۲۵۶
لوامنطقه سی خارجـــــــــــــــــی	۲۲۸

لوآنك احوال اقتصادیسی

لوآنك ثروت عمومیہ سنك اکثریتی اور مانتری تشکیل ایتمکده در .
مع هذا تفنیک ، حیوانات غنمیہ ، بقریہ ، کومس حیواناتی ، آفیون ،
دری کی اخراجاتی ده شایان استصغار کوروله منر . معادنك مبدول
اولسی لازمکن لوآنك هنوز بوبابده فنی تدقیقات پاییله مامسی دولای
پاییله ساحه مجهولیتده قلمسی ، ابتداییلکنه رغماً مهم بر واردات
تأمین ایدن زراعت ؛ اسباب و نتایجك ده بوجہولیت داخلنده بولوی .
نمسی یوزندن بوبابده صرح و قطعی معلومات اعطاسنی ممتنع قبله مقدمه در
بولی لوآسی بحق توتون یتشدیرمکه صالح اراضی بی احتوا ایتمکده در .
فقط مع الاسف توتون زراعتك لایق اولدینی اهمیتله تلقی ایدلمه سی
وتوتونجیلدك ایجاب ایتدیردیکی وقوف و عملیانه بیکانه بولونمسی اعتبار
ریله رنجبرلر منر توتونجیلدکن حقیله استفادہ ایدمه مدیکی کی ، رژیبنك
شکل اداره سی ده رنجبرك هوس وارزولرینه مانع تشکیل ایتمکده در .
اراضینك اختلافات اقلیم دولای بیسیله هرشی یتشدیرمکه ماعد اولدینی
دوشونولورسه قاریقه لرك نأسیسی و وسائط نقلیه ك تأمین حائنده و
بالخاصه رنجبر و کویلولر منرک وبالنتیجه ممالکتمزك پک زیاده مستفید
اولاجنی زراعتك اصول فن دائره سنده اجراسی تأمین ایدلدیکی ،
بویوک صنایع مؤسسہ لری وجوده کثیرلدیکی وبومناسیته زراعت
صناعیه یه رواج ویرلدیکی تقدیرده ده لوآنك اخراجاتی ادخالاتنه
تفوق ایده چکی قناعتنی شمیدین اظهار ایتمکده پک بی لزوم عدایدیلر منر
الیوم لوا داخلنده بولنک بوللر ایله اورمانلره وسائر خصوصاته مائد

لوانك تدقیقات اقتصادی سی -

دوائر عائدہ سندن آنان و نائق خلاصه زبرده درج اولمشدر .

بولى گرده

۹۴۳ × ۵۲ كيلو متره دن عبارت اولان بو طریق ۳۱۹ سنه -

سندنبری قسم قسم تأسيس ايدلمش ۱۳ × ۹۰۰ و ۲۵۰ × ۲۱۰
كيلومتره لری اراسی ۷۳۵۰ مترلك بر قسمی چکن سنه متعهدلرینه
احاله ايديله رك انشا ايدلمكده بولونمشدر .

۶۵۰ × ۱ و ۱۴ × ۰۰۰ كيلومتره لرده بز كويری يا پيلمق
لازم ايسه ده اليوم آرابه لر سهواتله كچمكده اولديغدن انشا ايديله مشدر
شونه اقسامی ۳۲۸ سنه سندنبری تعميرات متمادیه اصوله تطبیق
ايدلمكده در .

اعمالات صناعیه : اعمالات صناعیه لری مختلف آچيقار اوز دو قوز
منفذ ويكرمی بش اخشاب كويريلردن عبارتدر . درجه معموری
وسطدر چکن سنه اخشاب كويلر يكيدين تعمير ايدلمشدر . متعهدلره
احاله ايدیلان قسمده ايكي ۶۰ ، لقی قباقلی ۳۰۰ مترلك كمرلی
منفذ مجدداً انشا ايدلمشدر . بوندن يشقه مكر عدد مختلف آچيقار
ده منفذ دخی در دست انشادر .

كدرگاه : بشنچي كيلومتره ده کی بولى صونى كوپریسی ، نفتی خانى
چايدورت بودور اوغلی ، صاباق خانلری ، كوراوغلی قره غولنى ،
رشاده یه قریه سنى ، چاغا كولى كنارینی امیرجان خانى گرده كولى
كنارینی بالمرور گرده قصبه سنه واصل اولور .
... × ۴۰ و ۵۰۰ + ۴۴ كيلومتره لری ارسنده کی قسم هر

٢ لوانك تدقیقات اقتصادیسی -

سنه متمادیا تعمیر ایدلمکده اولدیغندن مناسب بر زمانده بش ، الستی
کیلو مترلک تبدیل کدرکاه ایله آروجه بر شوسه تأسیس ایدلمکه مجبو-
ریت حاصل اوله جقدر .

طاش اوجاقلری : یکر می ایکنجی کیلومتره به قدر تارالردن
ودره لردن طوللامه . . . × ۲۲ - الی . . . × ۳۸ کیلومتره ازه سنده
مختلف موققلردکی طاش اوجاقلردن تدارک ایدلمسه . . . × ۳۸
الی ۵۴۳ × ۵۲ کیلومتره لرك وسطنده شوسه به بر کیلومتره مسافه سی
اولان آریحق ، شاهنهلر قریبلردن نقل اولونمه صورتیله احضاری
مکندر .

مدرنی طوقور چین

لوا حدودینه قدر . . . + ۶۰ کیلومتره اولان بو طریق ۳۰۸
سنه سنده عمله مکلفه واسطه سینه . . . + ۹ کیلومتره سی آچیلشمش
ومتباقی قسمی ۳۳۰ سنه سنده معاونت اهالی ایله ۶۰۰ متره عرض
وسطیده تسویه ترابیه حالنده کشاد اولمشدر . دره و دره جکرا اوزرینه
اعمالات صناعیه سی وجوده کتیرلدیکندن آرابهلرله مناقلات اجرا
ایدلمکده در .

۳۳۶ سنه سی اواسطنده طول کاملی اوزرتده تعمیرات و تطهیرات
اجرا ایدلمشدر .

اعمالات صناعیه : ۱۸ الی ۵۵ متره آچیقلمنده دوت بیوک اخشاب
کوپری وارد در ۵ : ۸ آچیقلمنده یکر می براخشاب کوپری اولدیغی کی

لوانك تدقیقات اقتصادی -

۴ و . لاق اون بش عدد قوروکار کبر منقدر واردر اعمالات صناعیه لرك خرابیتنه و نقلیات عسکریه نك اهمیتنه بناء ۳۳۶ سنه سنده درت عددی تجدیداً و متباقیلری تعمیراً انشا ایدلشدر .

کندرگاه : چاوشلر ، یکی کوی ، قواق ، قوزالبج ، قوه جق ، طوب - سونلر ، آلاجه چام ، شعباتلر ، چایلر ، دوهلر ، یکجیلر ، دربترلر ، کوکچلر قریه لری قربندن و جوارندن بالمرورازمیت لواسی حدودینه واصل اولور . اراضی قسماً قرمری طوپراق قسماً قوم و طاشلق اولدینی کی شوسه و اعمالات صناعیه ایچون طاش اوچاق لری ده موجوددر .

میللر : ۳۰ + ... ÷ ۳۵ + ... (۵۰۰۰) متره طول اوزرنده ÷ ۷ میلی حاویدر .

مدرنی - کوینک

تقریباً ۵۰ + کیلومتره اولان بو طریق هنوز کشاد ایدلمه مش ایسه ده یاز کونلری عربلر ممکن مرتبه ایشلیه بیللمکده درلر . قشین حیوان ایله کچله بیلیر مذکور طریق نك نقلیات عسکریه دولایسیله اهمیتنه بناء ۳۳۶ سنه سنده کوینک مبدأندن ۱۶ + کیلومتره محلی عربلرک ممکن مرتبه سهولتله امرارینه مساعد اولاجق برحاطه جزئی تعمیرات کورمشدر . بومیانده اون دردنجی کیلومترده اخشاب (۷۰۰) آچیقلمده برکوپری انشا ایدلشدر . کوینک قرینده و کوینک صوبی اوزرنده اسکی سستم اوچ متره آچیقلمده برکار کبر کوپری موجوددر

- لوانك تدقیقات اقتصادیسی -

شمدیکی حالنه نظراً آرابهله مذکور کوپردن مرور ایتوب دره دن
چمکده درلر .

گذرگاه : هنوز تعیین ایدلمش اولمایوب شـمدیکی حالده مرور
رعبوری مدرنی - طوقورجین شوسه سنی تعقیباً ایکی کویدن آریلارق
چاوش دره سنی تعقیباً آگری بل ، کوچك بل طریقله کوبنکه موصلت
اولتور اراضیسی قره طویراقدر .

گذرگاه آچیلدیغنده شوسه و اعمالات صنایعه لری ایچون طاش
اوجاقلری موجود اولدیغی کبی چاوش ارسنده استفاده ایدیلیور .
بولی - مدرنی :

۵۵ × ۰۰۰ کیلو مترو اولان بو طریقك برقمی عمله مکلفه
زماننده و دیگر ۵۰۹۳ × ۰۰۰ متروك قسمنده ایکی پارچه اوله رق
برتمهده احاله ایدلمش و قبول موقتی ده اجرا ایدلمش ایسه ده بالآخره
تمهده الی چکمشددر . شو حالده جدولده محرر اولان ۷ × ۰۰۰
کیلو متروك برقم مرور زمانله خراب اولان تسویه ترابیه حالنه
کلمشددر تعمیرات اساسیه مختاجدر . ۳۳۷ سنه سی اواسطنده بولی
منزل مفتشلسکی امرنده کی عمله بلوکلری معرفتلیله بو طریقك اك
صعب المرور قسمی اولان بویولدن اعتباراً ؛ ۹ × ۰۰۰ الی ۰۰۰ ×
۱۶ کیلو متره لری اراسی و ۲۰ × ۰۰ الی ۳۳ × ۰۰ نجی کیلو متره لری
آراستك وسطی ۵،۵۰ متره عرضنده تسویه ترابیه سی یاپیلمش
شوصورتله جمماً یکریمی کیلو متروك تسویه ترابیه نك اون ایکی کیلو
متروستك طاشی ده احصار ایدلمشددر بوندن بشقه بولی میدانندن مکتب

— لوانك تدقیقات اقتصادی سی —

صنایع اوکته قدر ۷۵۰ متره لک برشوسه بوسنه امانه انشا واکمال ایدلمشدر .

بوندن بشقه ۰۰۰ × ۲۴ الی ۲۸ کیلومتره لری آراسی بالآخره توسیع ایدلمک اوزره شیمدیلک مرور و عبوری تأمین مقصدیله اوج متره هر ضنده شوسه یه قلب ایدلمک اوزره متعهدینه احاله ایدلمشدر . طول کامل اوزرنده یازموسملرنده ارا بهلر ایشله مکده درلر .

اعمالات صناعیه : بولی صوبی اوزرنده ۰ × ۲۰ متره لقی اخشاب کوپری موجودر . تسویه ترابیه سی اکال ایدیلن یکری کیلو مترو داخلنده یته عمده بلوکاری معرفتیله محضاً کچید اینمک مقصدیله ۵ الی ۱۶ متره آچیقلمغنده اون الی عدد اخشاب ایکی عدد ۰،۵۰ لک خرچلی کارگیر منفذ سکر عدد ۰،۴۰ لقی قورور منفذ انشا ایدلمشدر . قورور منفذلر بالآخره توسیع و کارگیره تحویل ایدیله جکدر .

کذرکاه بولیدن بدأ آق قیا بوغازی ، آق صوختانی ، کامل اقدی خانی ، تپه دربندی قره غولی ، حریت خانی کوچک بل ، اسکی طاش خان ، مدرنی یه منتهی اولور . اراضی قسماً قره طوپراق و قسماً قوملق اولدیغی کی شوسه و اعمالات صناعیه ایچون طاش او جا قلییده واردر .

بولی — ایلیجه

۵۶ × ۵ کیلومتره دن عبارت اولان بوشوسه او چیوز اوچ سته سنده تأسیس و کشاد ایدلمش اولوب بولی قصبه سندن ایلیجه لره قدر امتداد ایدر . میلی پک جزئی اولوب همان همان دوزدر .

اعمالات صناعیه : ۵ عدد ۰،۶۰ لقی منفذ و ۱۹ عدد کوچک

— لوانك تدقیقات اقتصادی سی —

آچیقلاقمده اخشاب کوپری موجودر . یولک کچدیگی اراضی دوز
وصاعلام اولدینی کی طرفینی کاملاً ترالقدر . تعمیرات متبادیه تطبیق
ایدلمکده اولدیغندن ارا بلر سربستهجه کیدوب کلکده در .
ایلیجه لرك قارشوسنده برطاش اوجانی موجوددر .

رشادیه — دورک

بو طریق ۳۳۰ ، ۳۳۱ سنه لر نده معاونت اهالی ایله تأسیس و کشاد
ایدیش و ایوم عرض وسطیمی ۶،۰۰ متر و اولق اوزره تسویه
تراییه حالنده قالمشدر . تسویه تراییه سی نا تمام اولدیغندن قیالقی و صارب
محلارده یوزده دو قوز قدر میلار وارددر .
تسویه تراییه نك اکلنده یوزده یدیدن فضلله میل قالمیه جقدر .
یوقاریده عرض ایدلیگی وجهله شوسه عرضی ۶،۰۰ متره ایسه ده
سرور زمانله قیالقی و صارب محلارده ایوم اوج درت متره عرضه
قادر نزل اتمشدر . بوسنه بدایتنده رشادیه مبدآندن بالاعتبار اوج
کیلومتر و سنک شوسه یه قلبی ایچون تمهیدینه احاطه قلمش اولوب در دست
اکلدر . اوجنی کیلومتر دن اعتباراً یکر می کیلومتر سنک کله جک سنه
شوسه یه قلبی ایچون ایجاب ایدن اوراق فیه در دست احضاردر .
اعمالات صنایعه : ۲ الی ۱۸ متره آچیقلاقمده ۲۸ عدد و بری (۲۰،۰۰۰)
متره دیکری ۵۰،۰۰ متره آچیقلاقمده قالمق اوزره ایکی بیوک اخشاب
کوپری موجوددر بو کوپری لر تعمیرات متبادیه اصولنه توفیقاً تعمیر
ایدلمکده در . تسویه تراییه نك شوسه یه قلبی ائاسنده برچوق کارگیر
منفذ یا پیلیمی مقتضیدر .

— لوانك تدقیقات اقتصادی سی —

بولی — کرده شوسه سنك ۰۰ × ۳۹ نجی کیلومتره سی داخلندن
باشلا یه رق چقا کولی کنارینی اوج کیلومتره تعقیب ایده رك چقا بوغازینی
بالمروور ۰۰۰ × ۱۴ نجی کیلو متره ده جیاق خانی ۰۰ × ۲۰
نجی کیلومتره ده بشلر موقعنه اورادن ده ۰۰۰ + ۲۳ نجی کیلومتره
قیالق برقیسی کچه رك (بوموقع کوزل برطاش اوجاغیدر) ۰۰۰ + ۲۵
الی ۰۰ + ۳۵ لوا حدودینه قدر اورماناق برارضی به تصادف ایتمکله
ارتفاعی ۲۰۰ الی ۱۲۰۰ متره به قدر شولراره صیره چو کمکده اولدیغندن
تسویه نك ختامنده بعض محللرده استناد دیواری تأسیسنه لزوم کوریله جکدر .
گذرگاه : رشادیه قریه سنك بر کیلو متره قدر ایلروسندن بدأ
ایده رك ولیلر قریه سی ایچروسندن وچاغا کولی کنارندن چاغا قریه سی
داخلندن ودره سی کنارندن جیاق خانی ، بشلر ، وم بکارلی قریه لری
اراسندن ومنکن صوی اوزرندن [۵۰۰۰ متره لك کورپی بودره
اوزرنده در] قایماق جامی اوکندن قاینارچه وبل دوروغی خانلرندن
دورک حدودینه منهی اولور .

طول کامل اوزرنده مختلف محللرده طاش اوجاقلری بولدیغندن
هر برقسم ایچون طاش تدارکی قولای اولاجقدر .
طرق خصوصیه دن

آقچه شهر — قره صو :

آقچه شهر دن قره صویه قادر ممتد اوله جق اولان بو طریقك برنجی
قسم انشأ تی آقچه شهر اسکله موقعندن یوقاری محله به قدر امتداد
ایدن ۸۵۰ + ۱ کیلومتره دن عبارتدر . مذکور طریق کچن سنه شه بدینه

لو انك تدقیقات اقتصادیه سی -

احاله ایدلمش والیوم دردست انشا بولنمشدر .

- طرق عمومیہ -

بولی - دوزجہ طریق (۱)

۳۰۴ سنہ سنہ مباشرت اولتہرق قسم قسم تأسیس ایدلمش ، ۳۳۲ سنہ سنہ بعضی اقسامی تعمیر اولنمش ایسہدہ شرکت انشائیہ بہ احاله ایدیلہرک حالیلہ بر اقبلمشدر . بوشوسہنک پک چوق اقسامی تعمیرہ محتاج بر حالہ ایکن ۳۳۷ سنہ سی عملہ بلوکی معرفتبلہ امکان دائرہ سنہ تعمیر و تحکیم ایدلمشدر .

اعمالات صنایعہ : ۳۹ عدد کوچک آجیلقدہ کارگیر منفذ حسن حالہ در . ۲ : ۱۲ مترہ آجیلقدہ ارتوزقدر اخشاب کوپری موجوددر بونلرک بر قسمی حسن حالہ ایسہدہ بعضیلری کچن سنہ عملہ بلوکاری معرفتبلہ تجددید و تحکیم ایدلدیکی کی یکیدن اوج عدد ۱۰۰۰ مترہ آجیلقدہ قیاقلی منفذ انشا ایدلمشدر . بورادہ مهم کوپریلردن اعصار صوبی اوزرنده کی کوپری دوزجہ جہتی صوابلہ آشنہقدہ در . اساساً بوجہتی غیر موجود اولان بو کوپرینک یا وھنک تماماً تبدیلی ایہ یکیدن انشاسی و یا خود دوزجہ جہتک اساسی تحکیمانی اجر ایدلمشدر .

میللر : $19 + \dots \div \dots \times$ ارہ سنہ (۱۵۰) مترہ امتدادندہ %

۹ $\times \dots \div 22 + \dots$ ارہ سنہ درت بیک مترہ امتدادندہ % ۹

% ۱۲ میللری حاویدر . بوندن بشقہ میللر % ۵ دن دوندر .

گذرکاه : بوریزنلر ، پاشا ، یومسروقیا ، طاطاوا ، المالق خان باقرلی و بولی داغی قرہ غولی ، بانرور فضلہ میللرلہ بولی طاغنی کچرک دیب

آبازارہ ، داری یری اوچ کوپری بوغازی ، چرکس سلیمان بک قریہ سندن بالمرور دوزجہ قصبہ سنہ داخل اولور .
طاش او جاقلری : دردنجی کیلومترہ بہ عموداً ایکی بیک بشبوز
۱۶+... نجی و ۲۲×... نجی کیلومترہ لرده شوسہ کنارندہ او جاقلر
موجوددر . متباقی اقسام ایچون درہ لردن طویللامہ صورتیہ تدارک
اولمقدہ در .

دوزجہ — نوح ویران — خندک :

۳۱۸ — ۳۱۹ سنہ لرندہ تاسیس ایدلمش اولوب ۲۰۸ + ۳۰ کیلو
مترہ در . ۳۱۱ سنہ سنندہ اہالینک معاونتیلہ اون سکرنجی کیلومترہ بہ
قدر مکملاً تعمیر ایدلمش ایسہدہ برقاج سنہ اول قیش اولمش کرک
بو قسمدہ و کرک اقسام سائرہ اوزرندہ برچوق محللری تخریب ایلمشدر
بونک اوزرینہ ۳۳۵ سنہ سنندہ بشنجی کیلومترہ بہ قدر یاما صورتیہ
تعمیراتی اجرا ایدلمشدر . التنجی کیلومترہ دہ کیلی صوبی اوزرینہ
۳۶۰۰ مترہ آجیق لقدہ برکوپری انشا ایتدیرلمشدر .
اعمالات صناعیہ : حسن حالہ ۲۴ عدد کارکیر متقدم وجود ایسہدہ
مختلف آجیق لرده ۱۴ کارکیر و ۱۷ اخشاب کوپری محتاج تعمیردر .
بونلر دن بشقہ ۵۰ — ۴۰ آجیق لقدہ حسن حالہ ایکی عدد اخشاب
کوپری موجوددر . آبروجہ یوقاریدہ ذکر ایدیلن سرکج صوبی
اوزرندہ کی کوپری برقاج آی اولکی سیلابدن ینہ منہدم اولمش و یکیدن
انشاسی حقندہ و کالت جلیلہ دن حوالہ طلب ایدلمشدر .
میلر : ... + ۲۴ ÷ ۲۴ + ۵۰۰ ازہ سنندہ « ۱۵۰ » مترہ

لوانك تدقیقات اقتصادیسی -

طولنده % ۷۰۰ اولوب دیگر محللارنده % ۵ دن دوندر .
طاش اوجاقلری : دزدنجی کیلومترده میلان دره سندن طوبلامه
وسکننجی کیلومتره به شمالاً عمود درت بیک متره مسافده چلیملی
وقره کوی وینه بو نقطه نك جلوب جهته یدی کیلومتره مسافه وسطیه ده
(کوردلر) قریه لرندن . . . + ۲۰ الی . . . + ۲۵ کیلومتره لر
اراستنده شوسه به بر کیلومتره مسافده کی ترالردن طاش تدارکی
مکندر] کوردلر قریه سی مکمل وزنکین اوجاقدر .
گذرگاه : اجماملر ، تونکلی ، اشاعی قره کوی ، اطه کوی
باصاتی ، ابراهیم اغا خلیل توحویران قریه لری اراستندن بالمزور
لوا حدودینه واصل اولور .

دوزجه - آقچه شهر

۳۰۲ سنه سنده کشاد اولنان بو طرفک الیوم نقصان محللاری
واردر . اوج بئجی کیلومتره لک بر محل ۳۳۰ سنه سنده تسویه تراییسه
خالنده کشاد ایدلمش احوال اگانه مانع اولمشدر . بوتسویه اوزرنده کی
کوپریلر انشا ایدلدیکندن یازین آرابلر سربستهجه کچمکده در . دیگر
اقسامی اوزرنده تعمیرات متمادیه اصولیه تحکیمات اجرا ایدلمکده در .
مع ماقیه جدولده کوسترلیدیکی اوزرنده یول تعمیرات اساسیه احتیاجی
واردر قشین عربلر پک کوچلکله کچمکده درلر .

اعمالات صناعیه : ۷۷ عدد کوچک منفذ حسن حالده اولوب
بکرسه ایکی کارگیر واخشاب منفذ محتاج تعمیر بر حالده در . بوندن
باشقه بشنجی کیلو متره ده (۱۰۵) متره امتدادنده میلان دره سی

- لوانك تدقیقات اقتصادی سی -

اوزرنده اخشاب کوپری موجود اولوب کچنلرده فیضانده منهدم اولمقده
یکیدن انشاسته ابتدار ایدلمشدر .
گذرگاه ! چام کوی ، اسکوبنی قصبه سی ، یازلق و قبلاق ، حجیز
موقعی شبیرقریه لرندن بالمرور آقچه شهرده ساحله اینه ر .
طاش او جاقلری : ... + ... الی ۱۵ + ... کیلومتره لاره سنده
دره لر دن طویلامه .. + ۱۵ الی ... + ۲۱ کیلومتره قدر اون
بدنجی کیلومتره ده کی طاش او جاقندن ... + ۲۱ الی ... + ۲۳
کیلومتره ده ینه طویلامه ... + ۲۳ الی ... + ۳۸ کیلومتره لری
اره سنده بر قاق طاش او جاقی و ارایسه ده اکثریسی بموشاق کیره ج
طاشیدر .

بغداد جاده سی

طراقلی - نعللی خان

کیوه قضانک طراقلی ناحیه سی حدودندن انقره ولایتک نعللی
خان حدودینه قدر ۳۴۶ + ۹۰ کیلومتره اولان اشیو طریق ۴۰۰ +
۲۰ نجی کیلومتره ده کوینک قصبه سی و ۹۶ + ۲۱ کیلومتره ۳۰۰۰
متره لک مختلط کوپری بی بالمرور ، کوپریسز چیلار دره سی کچدکد
نصکره بوزیقه کوپریسی دینان موقعک بر آز ایلروسنده نعللوخان
حدودینه داخل اولور .

- لوانك تدقیقات اقتصادی سی -

بولى لوانسك ۳۳۷ سنه سی واردات متحققه سی

پاره	غروش	فصل	ماده
	۲۰۲۴۱۵۸	۱	سقیقات ویرکوسی
۲۰	۲۳۱۱۹۲۰		اراضی و عرضہ لر ویرکوسی
۱۵	۳۳۰۱۵۸۳	۲	تمتعات
	۲۸۷۱۰۷	۳	حرب ویرکوسی
۵	۹۰۳۴۲۶۹	۷	اغنام رسمی
۱۰	۴۷۳۲۶۰۳۱	۸	۱ احالہ اعشاری
۳۵	۷۱۹۵۶	۸	۱ امانت اعشاری
۳۵	۶۴۶۳۳۵۳	۹	اعشار معارف و منافع حصہ سی
۲۵	۸۴۸۱۱	۱۰	خصوصی اور مانڈر حاصلاتی رسمی
۳۰	۲۶۱۰۵	۱۱	معادن رسمی
۲۰	۳۸۲۱۲۱	۱۲	ویرکو تذکرہ لری امان
	۱۵۳۹۰	۱۳	خریشہ وللری امانی
۲۰	۲۸۵۵۱۰	۱۴	حیحاز تیمور بولی امانہ سی
	۲۲۹۰۹۱	۱۵	۱ محاکم نظامیہ حاصلاتی
	۱۶۷۱۶۳	۲	۲ محاکم شرعیہ حاصلاتی
	۹۷۴۱۲	۳	نفوس حاصلاتی
	۱۱۷۰۰۷	۵	کاتب ل خرج لری

- لوانك تدقیقات اقتصادی سی -

پاره	غروش	فصل	ماده
۲۰	۳۸۵۸۰۹	۱۷	۱ فراغ وانتقال
	۲۵۴۳۳		۲ قید اخراجی وسائرہ
	۱۳۹۹		۳ اوقاف حاصلاتنیدن دفتر خافانی حصہ سی
۱۰	۱۳۰۷۵	۲۳	۱ لیجان وسیر سفان رسومی
۵	۵۸۲۲۵۹	۲۸	جزای نقدی
	۲۲۴۷۷	۳۳	مؤسسات صحیہ مصرفی
	۹۷۰۰	۴۰	۱ فروخت اولنان املاک معجلہ سی
	۲۷۵۱۰	۲	املاک امیر بہ اجاری
۱۸	۱۵۳۵۱۵۸	۴۱	۱ پیری اور مانلری حاصلاتی
	۳۲۶۶۱۳	۴۲	فروخت اولنان اشیا بدلی
۳۵	۵۵۰۳۵	۴۶	جزینہ معاملاتنیدن حاصل اولان فائض
۳۵	۵۶۶۶۱۳	۴۸	۱ حاصلات متفرقہ
۲۰	۴۷۵۹۹۲	۴۹	۱ ملکیہ توقیفاتی
	۲۷۰۸۴۴	۲	» عسکری »
۲۰	۱۷۹۳۴	۳	» علمیہ »
	۴۷۷۱۶۰	۵۰	خدمات ملیہ مقابلہ اعانات و تبرعات
	۲۸۱۰۰	۵۳	۱ زراعت و ایضاً ویران تخم لادن استردار
۵	۱۷۹۶۴۶۳	۵۶	سیغارہ کاغدی استهلاك رسمی
۲۵	۲۰۸۷۱۳	۵۸	کبریت و قاو استهلاك رسمی
	۱۵۸۴۰		مکتبہ حاصلاتی

— لوانك تدقیقات اقتصادیہ سی —

پارہ	غروش	فصل	مادہ
	۵۵۰۰۰		بدل نقدی عسکری
۸	۷۸۱۲۲۱۲۴		یکون

بولی لوا-نك ۳۳۷ سنہ سی مصارفات متحققہ سی

پارہ	غروش	دائرہ سی
۲۰	۸۱۷۳۰۲۰	مالیہ دائرہ سی
	۱۳۱۰۷۳۴۶	دیون عمومیہ دائرہ سی
۳۵	۳۷۶۶۵۹۴	داخلیہ دائرہ سی
۲۰	۱۸۵۷۵۴۶	» بحبہ
۱۰	۱۶۱۳۹۸۵	» امنیت عمومیہ
۲۵	۶۲۴۴۴۰۱۱	» مدافعت ملیہ
	۸۷۸۵۵۵۲	» عموم ژاندارمہ
۱۵	۹۶۱۹۸۴	» علمیہ
۱۵	۳۶۷۰۶۲۴	» عدلیہ
۱۰	۱۱۰۸۳۱۹	» معارف
۲۰	۲۳۷۹۴۳۳	» اقتصاد
	۵۶۵۷۳۲	» نافعہ
۱۵	۳۸۴۰۱۳	» عشر و مہجرین
	۴۰۰۰	مطبوعات و استخبارات
۱۵	۱۰۸۸۳۲۱۶۳	یکون

بولی مرکز قضاسی

۱

تدقیقات طبیعیہ

شمالندن دورك واركلی قضالری شرقاً كرده شرق جنوبینسندہ
بکپازاری وقسماً نعللوخان جنوباً مدرنی ونمللوخان غرباً دوزجہ
قضاسیہ محدود بولیان بولی مرکز قضاسی ؛ داخل لوادہ طبیعتاً اک
کوزل ساحہ بی اشغال ایدر . آاداغ شمال اتکنی تشکیل ایدن دیک
مائلہ اوزون برسلسلہ اوزرنندہ (سہ من) داغی نامیلہ پک یقیندن
جنوبی صیرالار . غربندہ کی بولی داغی حقیف برمیل ایله تدریجاً
یوکسہ لیر . شرقده کی تپہ لر عینی میل ایله کرده دہ یا صلا نیر . (چله)
داغلی شمالی قاپلار . شوخالده طبیعی برچارچیوه ایچندہ قالان بولی
عادتا براویماقدر . دوزیشیل برساحہ صو کره هر طرفده کشیف
اورمانلریله نوزاقدن قویو لاجورد بررنک ایچندہ کورولن داغلی .
یالکیز بش اون قریه کوچه صو وسازق ناماریله اووانک شرقندہ بی
وادیلرده وقبریسیجق ناحیه سی ده منقرد برخالده آاداغک جنوب
مائلہ سندہ بولنورلر سده قرای ملحقه نك قسم اعظمی بو اووادہ
ویومائله لر دائره سندہ در . متعدد کویلر یکدیگریته برر چاریک ویار مشر
ساعت مسافه لرله اووا اوزرینه سرپیلمشدر . بولی اووا سی بریچق
ساعت عرض بش ساعت طولی ایله مستطیل برشکلده وفلیاص نهرینک

لوانك تدقیقات طبیعیہ سی ۔

مہم برتالعی اولان بولی صوبنہ حقیف بر جریان تأمین ایتمک اوزرہ بولی داغی اتکارندن باشلا یہرق شرقہ دوشرو جزئجہ میلانہ نیر و کیند۔ کجہ دارلانہرق درمک صرپ وادیلرہ کبردیکی برلرہ کوکچہ ص۔ و وادیسندہ بیتر ۔

قرہ دکز سلسلہ سنک بوحوالی یہ تصارف ایدن قسمنک اک یوکسک نقطہ لری مرکز قضاسی داخلندہ در ۔ تقریباً ۱۲۰۰ - مترو ارتفاع وسطی ده اوزون برسلسلہ ایله کنغری سانجاغندن باشلا یہرق انقرہ ولایتی ایله بولی سنجانغی حدودتی تحدید ایدن داعلر حقیف بر میل ارتفاع ایله اوزانہرق کرہدہ قضاسی قطع ایتمکدن صوکرہ بولی داخلندہ الاداغ نامیلہ مرتفع بریغین تشکیل ایدر ۔ (۱۴۰۰) مترو ارتفاعندہ مختلف میلارلہ واسع رزمین اوزرینہ یاییایر کہ بولینک مشهور یاییالری بورالردہ در ۔ یاییانک وسطندہ (۱۶۰۰) مترو ارتفاعندہ بوتان صرتارک ارسندہ آاداغک اک یوکسک نقطہ سی اولان کور اوغلی تپہ سی بردنبرہ (۲۵۰۰) مترو ارتفاع ایله و محروطی برشکلندہ یوکسک لیر ۔ یشیل و دیک یاماچاری و عظمتلی منظرہ سیلہ یاییایی تزیین ایدن محروطک تپہ سندن باقیلدیغی زمان نظر : براقق بن حدود ایچندہ انقرمک الماد اغنہ ، طایمانہ واسکی شهر اوو الرینہ قدار اوزار آاداغی بورادہ برچوق عارضہ لرہ یاییلہرق کندی اسمیلہ موسوم و سراپاچام اورمانلریلہ مشهور اولان متعدد یاییلاقارہ زنکین بر زمین مسا۔ عند براققدن صوکرہ (سہ من) داغی نامیلہ لطیف اتکارینی بولی اوواسنہ سرپہرک ضربہ دوشرو امتداد ایدر ۔ مہرئی حدودندہ آردیج

- لوانك تدقیقات طبیعیہ سی -

تپہ نامیلہ برداغ حصولہ کثیرر بورادہ تخمیناً - ۷۰۰ - مترو برتنزل
ارتفاع ایله شمالہ دونہ زک مدرنی درنبدی جوارندہ آباد اغیلہ برلشیر
شمالہ دوغرو برآز امتداد ایله بولی داغی نامنی آیرکہ بولی بی دوزجہ
ربط ایدن شوسہ بورادن کچر علی الاکثر حقیف برسیس طبقہ سیلہ
اورتوان دوزجہ اووایی داغک مائلہ سندن دولاشه رق اینن شوسہ نک
حاکم ارتفاعبری آلتندہ اوزانیر . بولی داغی برآز صوکرہ شرقہ دوز-
وصاغ طرف اٹکلرندہ بولینک آت یایلالرینه غایت لطیف ومائلہ لر ،
دوزلکلر احضار ایله و- ۱۵۰۰ - مترویه قدر مختلف ارتفاعلرده
- چله - داغبری نامیلہ دورک فضایی استقامتندہ دوام ایدرکن شمال
جهتندن ارکایی حوالیسنه دوغروده تشکیل ابتدیکی واسع وقاریشیق
برچوق جبال مرتفعه اراستندہ وایصنر برجال وحشت ایچندہ (قره-
دره ، یدی کولار) ناملریله لوانک اک محتشم وقورقونج اورمانلری
وجودہ کثیرر (۵۰۰۰) کیلومترو مربی یری احتسوا ایدن بولی
قضاسنک تشکلات ارضیہ سی مختلفدر . نقاط مرتفعه ده اراضی برکانیہ
یه عائد اثار مشهود اولدینی کی برچوق یرلرندہ ده دور فحیمی به متعلق
علام کوریلور اراضیسی عمومیتله کلسیدر مع مافیہ اونک اکثر محللر-
ندہ حفر ایدیلن قیولرک بر متره درینلکنندہ بولونمسی تحت التراب
قسمنک غیرقابل نفوذ برکیل طبقه سندن متشکل اولدینی قناعتی ویر-
مکده در داخل قصبه ده بولنان صولر . فضلہ مقدارده قاربونیت کلسی
محتوی بولندیغندن هضملری غایت بطیدر . بونکله برابر قصبه نک خا-
رجنده وبراکی ساعتلق مسافه لرده شربه صالح سهل الهضم صولرده

— لوانك تدقیقات طبیعیہ سی —

وارد از جمله : قزل آغیل قریہ سندن نبعان ایدن آق صو، دمیر جبار قریہ سنده کی قاشیقلامه ، ہمنای اولان قریہ لردن نبعان ایدن قوزلو و طاش اولوق صولری ذکرہ شایاندر بونلردن آق صو استانبولک قرہ قولاق صوینہ ہمان ہمان معادلدر میاہ معدنیہ سی : یدسی صوٹوق اوچی صیجاق اولوق اوزرہ اونہ بالغ اولمقده در . صوٹوق معدن صولری عمرلر ، چینی ، کوکم ، درجہ ویران ، قرہ جہ صو، سازاق ، برک کیر قریہ لری جوارنده در بونلردن عمرلر قریہ سی جوارنده کی معدن صو۔

بنک بہر لتریہ سنک احتوا ایتدیکی مواد

۱،۰۸ قاربونیت کالسیوم

۰،۲۵ مغز یوم

۰،۰۵ سلیس

۰،۷۰ حاضی قاربون وسائرہ در .

بوصودن شمیدیک خصوصی اولارق یالکز مرکز قضاہ استفادہ

ایتمکده در .

قابلیت شفائیہ سی اعتبارلہ آتیا (چتلی و کسارنا) معدن صولری کی اہمیت کسب ایدہ حکمی مأمول قویدر [لوی قاربوناب دوسرہ قاربونیت حدید] ایلہ املاح سائرہ نی احتوا ایتمکده در .

صیجاق صولری : بولی صوینک جنوبہ مصادق و قصبہ یہ بر ساعت مسافہدہ ایکی نوع صیجاق صو موجوددر . بوصولر آیری آیری بنالر داخلندہ وقابلیجہ حالندہ عمومک استفادہ سنہ کشادہ در . ترکیبات کیمیویہ لری حمض حدید ، مغزی ، قاورسودیوم ، کبریتیت آمونیاق

- لوانك تدقیقات طبیعیہ سی -

، کو کورت ، قاربونیت سود و پوناسدن عبارت ایسده بری دیگرینه
نظراً کو کورتجه دیگریده چلیکجه محسوس بر درجهده ژنکیندر .
کوچک ایلیجه نامنی طاشیان کو کورتلی صویک درجه حرارتی (۴۵)
بیوک ایلیجهده کی چایکلی صویک درجه حرارتی (۳۴) در .
بونلردن بشما بولینک جنوب شرقینده قصبیه بریچق ساعت
مسافدهده دمیزجیلر قریه سی جوارنده « کوک پکار » صوبی موجود ایسده
دیگر ایلیجه لره نسبتله بونک عمومی برماهیتی یوقدر . یالکز قریه
خلفنک احتیاجنی تأمین ایتمکده در . برده چارشانبا ناحیه سنک کرک
اوزی قریه سنه یارم ساعت مسافدهده [پارلی] ایلیجه سی نامیله معروف
برایلیجه دهاواردور . نعللوخان قضا سیله چهارشنبه ناحیه سنک بر جوق
قریه لری اهالیسی بو ایلیجه یه کلرک خواص شفا ییسنندن استفاده
ایتمکده در لر . ترکیاتنده حمض حدید و کبریت محسوسدر .
بولی مرکبو قضا سنده دره و ایرماق حالتده بک چوق آقان صور واردور
الک مهم لری : بیوک صو ، قبریسیجق صوبی ، چهارشنبه صوبی ،
دوه یوتان ، مدرنی صوبی و سائر در . قره دکزه آقان فیلیاسک الک
۳۳۰ برنابی اولان بیوک صو حقتده لوانک احوال طبیعی سی بختنده
قسماً ایضاحات ویرلمشدی بوضو بولینک آباد کولندن نبعان ایده رک
بدایتده آباد یایلاسک شرق مائله سنندن شماله دوغری جریان ایدر .
کذرکاهنده بولنان مارق اوغلی خصوصی اورمانندن کاوور پکاری
صوبی ایله عینی اورماندن آقان سائر صولری الدقندن صکره مارق اوغلی
قریه سنده درجه ویران قریه سی جوارندن نان کویک دره سیله برلشهرک

لوانك تدقیقات طبیعیہ سی۔

عمر لر قریہ سنہ کایر واورادن شمالدن جنوبہ دوغری آقان واملالق
قریہ سندن کن املالق صوبی آلاق قرہ کوی قریہ سنہ دوغری جریان
وبالآخرہ استقامتی شرقہ جویرہ رک قرہ لوی قریہ سی جوارندہ آق
قیابوغازندن کن کونہی رچی صولرینک تشکیل ایتدیکی مدرنی
صوبی ایله برلشیر . منبیدن ایتباراً بش الی آتی کیلومترو مسافہ قطع
ایتدکن صکرہ بولی اواسنہ داخل اولور وشهرک یارم ساعت
جنوبندن کچر . وشرق شمالیہ مترجه اولدینی حالده صاغدن آلا
داغک بولی سطح مائلی یاایلرندن حاصل اوله سلام صوبی ، چولاق
ویحقی دره لرینی ، دینکلک ویایلا پازاری صولریله آق آلاک دره سی
وبالآخرہ حاری آلاک صوبی ، چتاق وقابی دره لرله چایدورت
دره سی وصولدن دخی بولی داغک آت یایلاسی مائله سندن حاصل
اوله دوغان دره سیله قوری چای وقانلی آغیل دره لرینی آلاق کواچه
صوبه داخل وصالی بازارندہ منکن اورمانلرندن برچوق آیاقلردن
مشکل وچاغا کولی ایغیله متحد منکن جاتی ده آلدقن صوکره ضرب
شمالی یه دوغرو اعوجاجلی برمجرا تعقیب ایدهرک دورک قضاسیله بو۔
لینک حدودی اولان کویری باشنه واصل اولور . اوراده یینه بولینک
حرامی وجال دره لری وقرالکق دره چاییله برلشهرک دیرکنه برماغی
نامیله دوره که کیرر . قره دکره دوکولن وکر استه نقلیاتنده فوآند
عظیمه سی کورولن فیلیاسی نهرینک باشلیجه آیاغی حصوله کتیرر .
طولی (۱۳۰) کیلومترودر . بیوک صوبالخاصه مارت ونیسان
ایلرندہ طاشار بولینک فیاض اوواسنہ حیات وقدرت بخش ایدرسه ده

۔ لوانك تدقیقات طبیعیہ سی ۔

اکثریا مجراسنی آسان بوضو منزرومانك سبب محو و هلاکی اولور .
بیوک صو بولینك غریبندہ و بر ساعت . سافہ سندہ کائن قرہ کوی
اوزرندن الکتریک حصولندہ خدمت ایدہ بیلہ جک قوت و شدتی حائر
بولوندینی متخصصلرنجہ ادعا ایدلمکدہ در . آاداغی اورمانلرنندن چیقان
برچوق صولرک اجتماعندن حصولہ کان چہار شنبہ درہ سی دہ یا بسلا
پازاری ، قیزیک ، قیزکولاجک یا یلالرندن کچر . غرب جنوبی بہ دوغرو
آقارق قیزیک و صغیر قویروغندن قرہ جہ قاباق صولریلہ برلشہرک چہا۔
رشنیہ ناحیہ سنی مرکزندن کچر ، جنوبہ دوغرو و بالاخرہ چہار شنبہ
وقبریہ جق ناحیہ لرینک خط فاسلی آراسندہ قبریہ جقندن کان فبریہ جق
صویتہ ملاقی اولارق چلتیک درہ نامنی آلیر وباللق کوپریسندہ سقاریا
نہربنہ قاریشیر .

اقلیمی : سطح بخردن « ۹۰۰ » مترہ ارتفاعندہ بولنان بولینک . اطرافی
طاغلر ، زمردین اورمانلرلہ محاط ، اووہ سی قسماً بوستان ، تارلا
واشجار ایلہ متریندر . فصول اربمہ حکمنی اجرا ایدہ من . قیشی
سورہ کلی و شدید . یازی علی العادہ ، بہاری همان همان غیر محسوس
فقط صوک بہاری مدید لطیف و روح فزادر .

قیش : آتارینی تشرین ثانی او اسطنہ اطہار ایدر . نہایتنہ دوغری
قار باشلار . بعضاً ہوانک آنی برتحول نتیجہ سی اولارق قارلرک
بردنبرہ اریدیکی ، بو حالندہ ایکن ینہ بردنبرہ ہر طرفک ردای سفید
ایلہ اورتولدیکی . بعضاً ایسہ ایلک یاغان قارک نیسانہ قدر محافظہ موجو۔
دیت ایلدیکی کوریلور . درجہ حرارت وسطی اولہرق تحت الصفر

- لوانك تدقیقات طبیعیسی -

« ۱۵ - ۲۰ » - سانتفراددر . یاغان قارلرک مقداری اووا ایله داغ ویابلالرده چوق فر فایدر . اکثریتله بولی دوزجه شوسهسی اوزرنده بولنان بولی داغی قارک کثافتندن کچیدویرمنز ، منافلات منقطع اولور پوسته لرک صرته نقل ایلدیکی احوال فوق الماده دن دکدر . شباط همان هر سینه اطراد سزلی کوستیرر . عصی بر چوق قدر خیر چین و متلوندر بعضاً مارت ونیسان آیلری شباطی تقلیده یلته نیر . بریر تجلی ایدن کوزللیکاری برآنده یوق ایدر . اوزمان روچه کشایش ویره ن از هاردن ، نه د . تزیدر ثروت و مدار معیشتی تأمین ایده جک میوه دن اثر قلماز . یازین درجه حرارت وسطی اولارق « ۲۰ - ۲۵ » در بومقدار بعضاً کولکده [۳۵] درجه نی بولور . بناء علیه بولنک فرق سخوتی [۶۵] اوله رق قبول اولنه بیایر .

یاغمورلری : نیسان ، مایس ، قسماًده حزیران آیلرنده فضا در . سخوی دوشن یاغمورک مقدار وسطیسی لوانک احوال عمومیسی میاننده سویلندیکی اوزره [۰٫۸۰] سانتیمتری متجاوزدر . بولیده وزان اولان روزکارلر ، بویراز ، لدوس ، باطی کون دوغوشی در . بویراز اکثریا یازین هبوب ایدر . انجق قصبه ایله کوبلرک اطرافنده بولنان طاغلرک حیولاینله شدتی کسب خفت ایلر . بورا و فورطنه یاپه ماز بالعمکس لدوس موجودیتی حس ایتدیرر فورطنه لری یاپار . بولی انادولو شبه جزیره سنک طاغلق ، زنکین ، اورمانلق منطقه سنده بولوندیغندن حیات نیاسیه نقطه نظر ننده زنکیندر . کوکجه صو وادیسی مستثنا اولوق اوزره همان عموم سطحی ؛ اشجار جسمه ایله منورومزیندر

لوئك تدقیقات طبیعی سی -

هر نوغ نباتات یتیشدیریلیر : اورمانلر تده ، قاره صاری ، آلاچام ،
کوکنار ، کورکن ، قزل اغاج ، میشه ، قواق ، قاین ، فره اغاج
بولندیغی کبی قزلق ، آردیج ، یمشین ، بانی کل ، اووه ز ، بیانی الما
ارمود ، دوت ، موشموله ، فندق اغاجلریله طاغ چیلکی وسائر وارددر
طاغلرده اورمانلرده حیوانات وحشیه دن : قورد ، آبی ، تیلکی ،
یبانی طوموز ، کییک ، طاغ کچکیسی و کدیسی ، قره جه ، ساکار ،
کنجک بولونور .

تدقیقات بشریه

قضا مرکزی اول بولی بدایت فتحندن بوکونه قدر [۳۷۸] سنه
سنجاق بکلکی [۳۲۲] سنه وویوده لاق و محصلق [۵۵] ویران شهرله
برابر متصرفلق و متسلمک [۶۵] سنه قدرده ملحق متصرفلق ، اون
بش سنه نبری ده مستقل متصرفلق مرکزی اولمش بو صورتله نارنجی
وسیاسی براهیتی حائز بولونمشدر . اداره آیکینسی رسمی ، دیکر آیکینسی
اعتباری اولقی اوزره درت ناحیه ایله (۲۰۹) قریه دن مرکبدر .

رسمی ناحیه لری چهارشنبه ایله قبریسیجق ، اعتباری ناحیه لری ده
سازاق ایله ، کوکجه صودر . نفس قصبه [احسانیه ، اسکی جامع ،
اصلح الدین ، آق پکار ، آق مسجد ، چقور ، خواجه بک ، دباغلا ،
سمرقند ، عمارت ، قرچایر ، قره مانلی ، کولیوزی ناملزیه اون اوچ
محلهدن متشکل و [۱۵۷۲] خانهدی جامعدر .

- لوانك تدقيقات طبيعیه سی -

بولی مرکز قضا سنه تابع قریه لک مسافه جدولی

نومرو	بولی	دقیقه	ساعت
۱	بولی اوسه نك	۱۵	
۲	» پاشا	۳۰	
۳	» صندالار		۱
۴	» یوقاری آشاغی قصابلر	۱۰	۱
۵	» اشاغی سوقو	۳۰	
۶	» یوقاری سوقو		۱
۷	» قره کوی	۳۰	۱
۸	» باقرلی چاکشه	۳۰	۱
۹	» فصل	۱۰	۱
۱۰	» قوزلی	۳۰	۲
۱۱	» کورجیلر		۱
۱۲	» آغاچه جیلر	۱۰	۱
۱۳	» پیر احمدلر	۱۵	۱
۱۴	» آلاغوت	.	۱
۱۵	» صالیبکار	.	۱
۱۶	» جاقاقلر	.	۱
۱۷	» صاریجه لر	.	۱
۱۸	» دودورغه	.	۱
۱۹	» جوملکجیلر	۱۵	۱

- لوانك تدقیقات طبعیه سی -

نومرو بولی	دقیقه	ساعت
۲۰	.	۲
» قیزیل آغل		
۲۱	.	۱
» جوریل		
۲۲	.	۱
» روسته لر		
۲۳	.	۱
» وقف کچیدویران		
۲۴	۱۰	۱
» خارج		
۲۵	۳۰	۲
» برک کوك بیکار		
۲۶	۳۰	۳
» صوسز قینق		
۲۷	۳۰	۲
» چای کوك بیکار		
۲۸	.	۱
» چاکشه زعم الدین		
۲۹	۳۰	۱
» وقف آقچه قواق		
۳۰	.	۳
» یکجه زعم الدین		
۳۱	.	۳
» سراجق		
۳۲	.	۴
» قوز فندق		
۳۳	۲۰	۴
» صاحبیلر		
۳۴	۴۵	۴
» کونی فلاك الدین		
۳۵	۳۰	۴
» بلقره اغاج		
۳۶	۵۵	۳
» پلید جنک		
۳۷	.	۳
» قدیره		
۳۸	.	۳
» جنبی		
۳۹	۱۰	۱
» طوغانچی		

— لوانك تدقیقات طبیعیہ سی —

نومرو بولی	دقیقہ	ساعت
۴۰	۳۰	۱
۴۱	۱۵	۱
۴۲		۱
۴۳		۱
۴۴		۱
۴۵		۱
۴۶	۱۵	۱
۴۷	۱۵	۱
۴۸	۲۰	۱
۴۹	۳۰	۱
۵۰	۳۰	۱
۵۱	۳۰	
۵۲	۱۵	۱
۵۳	۳۰	
۵۴	۲۰	۱
۵۵	۳۰	
۵۶		۱
۵۷		۱
۵۸		۳
۵۹		۲

لوامك تدويقات طبيعیه سی -

دقیقه	ساعت	نومرو بولی
۲		۶۰ » حمزه بك
۱	۱۵	۶۱ » يعقوب بلر
		۶۲ » قوشجیلر دكر من اوزی حاجی بكرا
۲		۶۳ » أمن
۱		۶۴ » بيوك آلباغون
۱		۶۵ » كوركچیلر
۱		۶۶ » قره جه آغاج
۱	۱۵	۶۷ » خارج آنچه قواق
۲		۶۸ » موصلقلر
۳	۳۰	۶۹ » كورلچك
۵		۷۰ » مر كشار
۴		۷۱ » قنده مش
۳		۷۲ » دادانی
۴		۷۳ » قوغوم
۳	۳۰	۷۴ » مستقملر
۴		۷۵ » طوراقچی
۲		۷۶ » طااطر مع اوغلا دیریق
۴		۷۷ » تته چله
۳	۳۰	۷۸ » بناز
۳		۷۹ » چناق زغم الدین

لووانك تدقیقات طبیعیہ سی -

نومرو	دقیقہ	ساعت
۸۰	۳۰	۳
۸۱	۳۰	۳
۸۲	۰۰	۴
۸۳	۳۰	۴
۸۴	۴۵	۴
۸۵	۰۰	۴
۸۶	۰۰	۵
۸۷	۰۰	۴
۸۸	۰۰	۴
۷۹	۳۰	۲
۹۰	۰۰	۵
۹۱	۰۰	۴
۹۲	۰۰	۳
۹۳	۰۰	۳
۹۴	۰۰	۳
۹۵	۰۰	۴
۹۶	۰۰	۳
۹۷	۰۰	۴
۹۸	۰۰	۵
۹۹	۰۰	۴

- لوانك تدقیقات طبیعیہ سی -

نومرو بولی	دقیقہ	ساعت
۱۰۰	۰۰	۴
۱۰۱	۳۰	۲
۱۰۲	۰۰	۲
۱۰۳	۰۰	۲
۱۰۴	۳۰	۲
۱۰۵	۳۰	۲
۱۰۶	۳۰	۲
۱۰۷	۳۰	۷
۱۰۸	۰۰	۸
۱۰۹	۳۰	۸
۱۱۰	۳۰	۸
۱۱۱	۳۰	۷
۱۱۲	۰۰	۸
۱۱۳	۰۰	۶
۱۱۴	۳۰	۵
۱۱۵	۳۰	۶
۱۱۶	۰۰	۷
۱۱۷	۳۰	۶
۱۱۸	۳۰	۶
۱۱۹	۰۰	۶

- لوانك تدقيقات طبيعيه سي -

نومرو	دقيقه	ساغت
۱۲۰	۰۰	۷ « المن »
۱۲۱	۰۰	۷ « شهبازلر »
۱۲۲	۰۰	۷ « كوني »
۱۲۳	۰۰	۹ « قره قيا »
۱۲۴	۰۰	۱۰ « بلكويران »
۱۲۵	۰۰	۱۱ « قيا بوكي »
۱۲۶	۳۰	۱۲ بولي كوپري باشي
۲۲۷	۳۰	۷ « جوراق مطر لر »
۱۲۸	۰۰	۹ « بابا حاضر »
۱۲۹	۳۰	۷ « طورنه »
۱۳۰	۰۰	۶ « كوپليجه »
۱۳۱	۰۰	۷ « قوزويران امير لر »
۱۳۲	۰۰	۷ « اشاغي قوزويران »
۱۳۳	۳۰	۶ « قوزويران داغلي »
۱۳۴	۳۰	۵ « اقشار كوير چ »
۱۳۵	۰۰	۵ « بالطهلي »
۱۳۶	۳۰	۴ « حاجي حسندر »
۱۳۷	۰۰	۴ « بورنوك »
۱۳۸	۰۰	۴ « زحمانلر »
۱۳۹	۰۰	۴ « قيرجه »

— لوانك تدقیقات طبیعیہ سی —

۵	۰۰	۱۴۰ » کونی کیدریچ
۵	۲۰	۱۴۱ » شخیلر
۵	۰۰	۱۴۲ » چناقجیلر
۷	۳۰	۱۴۳ » سرادلر
۷	۳۰	۱۴۴ » بکوش
۶	۰۰	۱۴۵ » اولومسجد
۶	۰۰	۱۴۶ » اریجک
۸	۰۰	۱۴۷ » تکه ام کال
۸	۳۰	۱۴۸ » تکه دره
۸	۲۰	۱۴۹ » تکه پلچک
۸	۰۰	۱۵۰ » تکه بوز آرمود
۸	۳۰	۱۵۱ » تکه صوسز
۸	۰۰	۱۵۲ » قیزیق
۷	۰۰	۱۵۳ » قیز کولجک
۸	۰۰	۱۵۴ » قباق
۷	۰۰	۱۵۵ » قارجہ
۶	۰۰	۱۵۶ » صغر قویروغی
۱۰	۰۰	۱۵۷ » چهارشنبه ناحیہ سی
۹	۳۰	۱۵۸ » بوزیر
۹	۳۰	۱۵۹ » صولاقلر
۹	۰۰	۱۶۰ » قیورجق

— لوانك تدقیقات طبیعیہ سی —

نومرو	دقیقہ	ساعت
۱۶۱	» شخیلر	۹ ۰۰
۱۶۲	» چاوشلر	۹ ۳۰
۱۶۳	» چهارشنبه قیوری	۹ ۳۰
۱۶۴	» آیوازلر	۹ ۳۰
۱۶۵	» تمورجیلر	۹ ۳۰
۱۶۶	» مشعرلر	۹ ۳۰
۱۶۷	» دره بویی	۱۰
۱۶۷	» ماندیر	۱۰ ۳۰
۱۶۹	» یغما	۱۲
۱۷۰	» نعمتلی	۱۰
۱۷۱	» بکرفقہلر	۱۰ ۳۰
۱۷۲	» کونیدجه	۱۳
۱۷۳	» قره اغاچ	۱۱
۱۷۴	» موسی صوفیلر	۱۱
۱۷۵	» کرک اوزی	۱۰ ۳۰
۱۷۶	» کوسه ک اوزی	۱۳
۱۷۷	» صوسز	۱۲
۱۷۸	» باقیرلی	۱۱
۱۷۹	» تپه	۱۰
۱۸۰	» کولخلیل	۹ ۳۰

... لوانك تدقيقات طبيعیه سی -

۱۴		» چانیک دره	۱۸۱
۱۳		» حوچاش	۱۸۲
۱۲	۱۰	» بیقلر	۱۸۳
۱۰		» آلباغوت	۱۸۴
۱۰		» کسکنلی	۱۸۵
۹		» قبریسیجق یوا	۱۸۶
۱۰		» طازیلر	۱۸۷
۱۰		» جقور مع حسنلر	۱۸۸
۱۰		» پلاک	۱۸۹
۱۰		» قبریسیجق بدستان	۱۹۰
۹		» قلاقره	۱۹۱
۸		» چوکه لر	۱۹۲
۱۰		» قره کوی سرائیجق	۱۹۳
۱۱	۳۰	» بلوجک قیا	۱۹۴
۱۱		» کوکرمع باخشیلر	۱۹۵
۱۲		» قره طوغار	۱۹۶
۱۲	۳۰	» نداس	۱۹۷
۱۳		» قیزلجه ویران	۱۹۸
۱۳		» قره جه ویران	۱۹۹
۱۴		» دوه ویران	۲۰۰
۱۵		» علمدار	۲۰۱

— لوآنك تدقیقات طبیعیہ سی —

۱۵	» یازیجه	۲۰۲
۱۵	بولی کوسهلر	۲۰۳
۱۶	» دوو جی	۲۰۴
۱۸	» قیزیق چاری قیاموندی	۲۰۵
۱۷	» کریش کسنار آلیاغوت	۲۰۶
۱۲	» یولیجق چالقره	۲۰۷
۱۲	» آلاک	۲۰۸
۱۲	» قوزجه مع بلی	۲۰۹

نفوس عمومیہ سی

یوونسوز تورک قاینای اولان بولی مرکز قضاسی [۳۰,۷۹۶]
 انات [۲۷,۳۶۳] ذکور اولق اوزره جمعاً یکون [۵۸۱۵۹]
 نفوسدن عبارتدر . حالبوکه [۱۳۲۲] سنه سی ایستاتستیقنه نظر ابولینک
 نفوس عمومیہ سی [۴۳,۵۳۲] و [۱۳۲۲] سنه سنده [۵۴,۵۳۰]
 ایدی . شوخالده اونیدی سنه ظرفنده [۱۷,۶۲۷] قادر تزاید
 نفوس اولدینی کورلمکده در که بوده آریجه قضانامنه موجب بمنونیتدر
 قضا مساحتہ سطحه سنک [۵۰۰۰] کیلومتره مربعی اولسنه نظراً
 بولیده کیلومتره مربعه تقریباً (۱۲) نفوس اصابت ایتمکده در .

- لوانك تدقیقات طبیعیہ سی -

اسامی محلات	خانہ	انات	ذکور	یکون
احسانیہ محلہ سی	۱۰۵	۲۲۵	۲۱۱	۴۳۶
» اسکی جامع	۵۱	۱۱۶	۱۱۳	۲۲۹
» اصلح الدین	۶۲	۱۳۱	۱۲۵	۲۵۶
» آقپیکار	۲۲۳	۵۱۹	۴۸۲	۱۰۰۱
» آق مسجد	۶۲	۱۶۱	۱۱۳	۲۷۴
» چقور	۳۸	۷۶	۷۱	۱۴۷
» خواجہ بک	۳۲	۸۱	۷۸	۱۶۶
» دباغار	۱۶۸	۳۸۰	۳۲۱	۷۰۱
» سمرقند	۱۰۹	۲۱۶	۱۹۸	۴۱۴
» عمارت	۴۳	۱۰۲	۹۵	۱۹۷
» قرہ چایز	۳۲۳	۷۶۶	۶۴۰	۱۴۰۶
» قرہ مانلی	۱۳۲	۳۰۱	۲۴۴	۵۴۵
» کولیوزی	۲۲۴	۵۲۱	۵۱۶	۱۰۳۷
[اطر افشہر]				
اشاغی صوفی قریہ سی	۶۴	۱۴۹	۱۴۲	۲۹۱
» آغاچجیلر	۳۷	۱۲۰	۱۰۶	۲۲۶
» افشار مع چایر	۲۲	۷۲	۵۹	۱۳۱
» آقچہ آلان	۲۸	۸۷	۷۸	۱۶۵
» آلیاغوت	۹۷	۲۵۱	۲۳۳	۴۱۴
» آلیاغوت بک	۳۲	۶۸	۷۴	۱۴۲
» ۳۸۰ »				

- لوانك تدقیقات طبیعیہ سی -

اسامی فورا	خانہ	اناث	ذکور	یکون
» المائق	۸۳	۲۱۰	۲۶۵	۴۷۵
» أمن	۱۸	۵۱	۳۹	۹۰
» اودان	۱۹	۵۲	۴۴	۹۶
» اودان بیگار	۱۹	۴۵	۵۰	۹۵
» اورنجک	۴۹	۱۲۴	۱۱۲	۲۳۶
» اوسه نك	۳۸	۱۰۰	۹۴	۱۹۴
» اوقچیلر	۳۲	۹۵	۸۰	۱۷۵
» ایلیجده قتیق	۲۴	۶۴	۵۲	۱۱۶
» باقرلی بوغازی	۲۲	۵۱	۴۴	۹۵
» باقرلی چاکشه قریه سی	۲۱	۶۹	۵۰	۱۱۹
» برک کیر	۴۸	۱۰۸	۹۴	۲۰۲
» بلقره آتاج	۳۳	۹۶	۹۰	۱۸۶
» پاشا	۶۷	۲۱۹	۱۹۸	۴۱۷
» پلتنجک	۲۶	۷۵	۵۶	۱۳۱
» پیر احمدلر	۵۴	۱۸۸	۱۴۸	۳۳۶
» پیر اوغلی	۴۱	۱۲۳	۱۰۵	۲۲۷
» تیمورجیلر	۴۵	۱۳۸	۱۱۳	۲۵۱
» جیوریل	۲۴	۸۲	۶۲	۱۴۴
» چقماقلر	۴۲	۱۰۹	۱۰۸	۲۱۷
» چاکشه برک	۱۴	۴۸	۴۱	۸۹

- لوانك تدقاوت طبعيه سي -

قوي به سي	اسامى	خانه	اناث	ذكور	يكون
»	چبى	۵۸	۱۷۳	۱۷۲	۳۴۵
»	چولمكجیلر	۳۲	۹۸	۸۱	۱۷۹
»	چیقینلر	۵۳	۱۶۱	۱۳۴	۲۹۴
»	حضمر شیخلر	۲۹	۹۳	۷۲	۱۶۵
»	حمیده	۱۶	۴۵	۴۳	۸۸
	خیمه نشین مسلم قبیطی	۳۷	۱۱۳	۸۲	۱۹۵
»	دادیج	۲۷	۷۱	۶۵	۱۳۶
»	دوچه ویران	۳۱	۷۹	۷۰	۱۴۹
»	دودورغه	۱۹	۴۶	۴۵	۹۱
»	سلطان	۶۷	۱۶۶	۱۷۲	۳۳۸
:	سلطان بك	۹۰	۹۰	۸۶	۱۸۴
»	سنجاق	۳۸	۱۰۶	۹۸	۲۰۴
»	سیدلر	۲۷	۸۲	۶۳	۱۴۵
»	صاججیلر	۲۲	۴۹	۴۹	۹۸
»	صاریحیلر	۴۵	۱۳۴	۱۱۵	۲۴۹
»	صالیبکلر	۶۹	۲۰۴	۱۷۲	۳۷۶
»	صغیر قویروعی	۳۶	۹۶	۸۶	۱۸۲
»	صندالار	۳۴	۱۲۸	۲۱	۲۴۹
»	طاش اولوق	۲۴	۵۶	۵۶	۱۱۲
»	الپاغوت	۷۰	۲۱۵	۱۷۱	۳۸۶

لوانك تدقیقات طبیعیہ سی -

اسامی قرا	خا	اناک	ذکور	یکون
طاطوہ قریہ سی	۴۰	۸۸	۱۰۰	۱۹۳
» عمر لر	۵۶	۱۷۱	۱۵۳	۳۲۴
» فصل	۲۱	۵۸	۵۶	۱۱۴
» قارچہ	۴۲	۱۰۸	۱۰۰	۲۱۳
» قباق	۳۶	۱۲۸	۱۰۰	۲۳۳
» قرہ جہ صو	۵۶	۱۴۳	۱۱۵	۲۵۸
» قرہ کوزلر	۳۳	۹۵	۶۹	۱۶۴
» قرہ کوی	۳۷	۱۲۷	۱۲۰	۲۴۷
» قزریق	۹۴	۲۶۲	۲۶۲	۵۲۴
» قزریل آغیل	۲۸	۸۴	۶۴	۱۴۸
» قصابلر	۸۳	۲۱۰	۱۹۵	۴۰۵
» قلنج آرسلان	۶۳	۱۷۶	۱۳۷	۳۱۳
» قوز فندق	۳۴	۱۰۵	۸۲	۱۸۷
» قوز کولجک	۷۷	۲۲۱	۲۸۲	۵۰۳
» قوزلی	۳۶	۱۰۸	۷۵	۱۸۳
» قوشجیلر د کر من اوزی -	۵۰	۱۲۵	۹۴	۲۱۹
» و حاسی بکلر				
» کتانلر	۲۵	۸۴	۷۰	۱۵۴
» کویر بھیلر	۳۳	۸۱	۷۵	۱۵۶
» کورجیلر	۱۸	۵۲	۴۶	۹۸

لوانك تدقیقات طبیعیہ سی

» کو رکجیلر	۶۴	۱۹۷	۱۶۸	۳۶۵
» کو کم	۳۸	۱۴۲	۱۴۱	۲۸۳
» کول	۳۷	۹۷	۱۰۰	۱۹۷
» کونی فلك الدين	۴۸	۱۳۴	۱۳۸	۲۷۲
» مشجیلر	۲۵	۶۷	۵۹	۱۲۶
» یکجه فلك الدين	۵۳	۱۴۳	۱۲۸	۲۷۱
» یوزغاد	۵۶	۱۴۷	۱۳۳	۲۸۰
» یوقاری صوقی اینه سی	۷۳	۱۸۵	۱۶۲	۳۴۷
» یومرو قیا	۵۱	۱۲۸	۱۳۸	۲۶۶

(چهارشنبه ناحیه سی)

ناحیه مرکزی (حاجی اوغلان قریه سی)

» اورتہ تپه	۸۵	۲۳۶	۱۷۳	۴۰۹
» ایواز لر مع چاوشلر و قیوری	۶۱	۱۸۸	۱۴۸	۳۳۶
» باقیرلی	۴۲	۱۱۶	۹۷	۲۱۳
» بکر فقهلر مع دکزلر	۲۱	۷۳	۴۰	۱۱۳
» بوزیر	۳۴	۱۳۶	۸۰	۲۱۶
» بیقلر مع قاش	۴۷	۱۳۷	۱۲۱	۲۵۸
» چلتک دره سی	۴۱	۱۰۴	۶۴	۱۶۸
» حاجی اولان مع کسکینلی	۴۵	۱۳۴	۹۵	۲۲۹
» حوجاش	۴۳	۱۱۰	۸۶	۱۹۶
» دره بوی	۴۲	۱۶۰	۱۲۱	۲۸۱

- لوانك تدقیقات طبیعیہ سی -

یکون	ذکور	انات	خانہ	اسلامی فرا
۲۴۴	۱۰۸	۱۳۴	۴۲	درد لرمع کونشار وایلیا»
۳۰۲	۱۳۳	۱۶۹	۶۵	» صوسنرمع جتاق
۱۵۲	۶۲	۹۰	۲۸	» صولاقلر
۲۱	۱۲	۹	۶	» قبطی مسلم
۱۴۸	۶۵	۸۳	۲۳	» قره اناج
۲۵۴	۱۲۱	۱۳۳	۳۸	» قوزجق
۲۴۳	۱۱۲	۱۳۱	۴۱	» قوزیقا
۳۳۷	۱۴۴	۱۹۳	۶۰	» کرن بوزی
۱۷۰	۸۴	۸۶	۳۴	» کوسه ک بوزی
۱۹۰	۷۴	۱۱۶	۴۷	» کوك خلیلار
۳۰۳	۱۳۱	۱۷۲	۶۳	» کویچه
۴۱۷	۱۰۰	۱۱۷	۳۶	» ماندر
۹۳	۴۲	۱۵	۲۰	» مشیر
۳۹۱	۱۸۰	۲۱۱	۷۲	» موسی صوفیلر
۲۷۳	۱۰۹	۱۶۴	۶۵	» نعمتلی
۳۶۷	۱۶۹	۱۹۸	۸۲	» یغما
[سزاق نا حیہ سی]				
۳۰۷	۱۵۴	۱۵۳	۴۷	» اریجک قریہ سی
۲۶۷	۱۲۰	۱۴۷	۵۲	» افشار کیدرج
۳۷۷	۱۹۱	۱۸۶	۶۱	» اولومسجد ابدالر اورته
				» صیفرلی مراد دالدر

- لوانك تدقیقات طبیعیہ سی -

»	بالطالی	۵۴	۱۴۹	۱۱۳	۲۶۲
»	برك كوك بیکار	۲۶	۶۲	۵۲	۱۱۴
»	بغچه کوی مع پلتلر	۳۶	۱۰۶	۱۰۵	۲۱۱
»	بکوش	۲۷	۹۲	۷۴	۱۶۶
»	بورنك مع قول	۴۲	۱۱۸	۱۰۵	۲۲۳
»	بوز آرمود	۲۳	۶۹	۶۴	۱۳۳
»	بلتجك مع فروناق	۵۰	۱۴۶	۱۱۶	۲۶۲
»	تکام کمال	۸۶	۴۶۲	۲۳۷	۴۹۹
»	چای كوك بیکار	۶۹	۱۹۳	۱۸۰	۳۷۳
»	چتاق زعم الدین	۴۹	۱۲۲	۱۲۱	۲۴۳
»	چناقچیلر مع قفق سزاق	۳۰	۱۰۹	۹۷	۲۰۶
»	خارج آقچه قواق	۲۶	۹۲	۶۹	۱۶۱
»	خارج کچیدویران	۱۷	۵۱	۵۴	۱۱۲
»	ددای	۶۱	۱۶۴	۱۳۳	۲۹۷
»	دره کوی مع دره ویران	۴۸	۱۷۰	۱۶۵	۳۳۵
»	روزکارلر مع حاجی حسنلر	۳۷	۶۹	۴۵	۱۱۴
»	وشر متلر				
»	زحملر	۱۶	۴۸	۴۵	۹۳
»	سرایحق	۵۴	۱۳۳	۱۳۲	۲۶۵
»	شیخلر مع قوز فیلوس	۳۴	۶۵	۹۸	۱۹۳
»	صوسز	۳۵	۱۲۲	۱۱۴	۲۳۶

- لوانك تدقيقات طبيعیه سی -

یكون	ذكور	اناث	حانه	اسامی قرا
۱۶۸	۸۱	۸۷	۳۲	» صوسر قنق
۲۳۰	۱۰۸	۱۲۲	۴۴	طاطلمع اوغولدیریق او جاقلر
۲۱۷	۱۰۶	۱۱۱	۳۳	» طاغلی
۱۴۶	۶۲	۷۴	۳۰	» طور افجی
۸۸	۳۳	۵۵	۲۰	» فیلوس سوفلی
۳۲۸	۱۵۳	۱۷۵	۶۱	» فیلوس علوی مع چنکالر
۲۲۰	۱۰۲	۱۱۸	۴۳	» قره آغاج
۱۶۳	۷۰	۹۳	۳۰	» قره مانلر
۱۵۶	۷۸	۷۸	۲۳	قانده مش
۲۳۳	۱۰۹	۱۲۴	۴۸	قندیره
۲۷۴	۱۳۵	۱۳۹	۴۱	قوزیران
۲۱۵	۱۳۱	۱۴۴	۲۷	قیرحه
۱۸۴	۸۶	۹۸	۳۲	کونی کیدریج
۲۱۰	۹۳	۱۱۷	۴۳	محمودلر
۲۷۰	۱۳۲	۱۳۸	۴۲	وقف آقچه قواق مع-
				احمدلر و چاکشه زعم الدین
۲۳۹	۱۱۲	۱۲۷	۴۴	وقف کیدویران
۱۱۶	۵۵	۶۱	۱۷	یا یلادینلو
۱۷۴	۷۹	۹۵	۲۷	یکبیجه زعم الدین
۱۷۹	۸۶	۹۳	۲۷	یووه

— لوانك تدقیقات طبعیه سی —

[قبریسیجق ناحیه سی]

ناحیه مرکزی [قره طوغان]

یکون	ذکور	اناک	خانہ	اسامی قرا
۳۱۲	۶۵۰	۱۶۲	۵۴	آلاک نام دیگر همتلر
۱۱۱	۵۵	۵۶	۱۸	بدستان
۱۷۰	۸۳	۸۷	۳۳	بالاک
۱۵۶	۷۲	۸۴	۲۷	بلو جک قیا
۲۶۵	۱۳۳	۱۳۲	۴۶	بور یجق مع چالقره
۱۳۷	۶۵	۷۲	۲۷	چقور مع چار قلی
۲۰۴	۱۱۱	۹۳	۳۴	چوکلر
۱۷۷	۸۵	۹۲	۳۷	دوه جی
۶۷۸	۳۲۵	۳۵۳	۹۹	دوه ویران
۱۹۷	۹۲	۱۰۵	۳۴	طازیلر مع حسنلر
۶۰۸	۳۰۱	۳۰۷	۱۱۵	علمندار
۲۷۳	۱۳۱	۱۴۲	۵۲	قره جه ویران
۳۱۵	۱۴۲	۱۷۳	۶۵	قره طوغان
۳۶۹	۱۷۱	۱۹۸	۷۰	قره کوی مع سراجق
۱۵۶	۶۹	۸۷	۳۱	قره لجه ویران
۳۱۳	۱۵۵	۱۵۸	۶۰	قریق مع صاری قیا و موندی
۱۸۷	۸۸	۹۹	۳۸	قوز جه مع بالی
۱۳۸	۶۲	۷۶	۳۲	قیلقره

ن لوانك تدقاوت طبعيه سي -

اسامي قرا	خانه	اناث	ذکور	يکون
کريش مارو الياغوت	۷۰	۱۸۳	۱۸۵	۳۶۸
کوسه لر	۷۰	۰۷۰	۱۶۵	۳۳۵
کوکوز مع باغش لر	۵۸	۱۶۰	۱۴۲	۲۹۵
ناداس مع بچنک	۳۶	۹۲	۸۲	۱۷۴
ياربجه	۱۳۹	۴۷۳	۴۲۲	۸۹۵
يووه	۶۷	۱۵۹	۱۴۵	۳۰۴
يکون	۱۳۱۲	۳۷۱۶	۳۴۲۱	۷۱۳۷
[که کجه صوتا جيه سي] اعتباري				
احمد لر	۴۰	۱۳۶	۱۲۰	۲۵۶
آغا جهر	۴۷	۲۰۷	۱۷۰	۳۷۷
اغالر	۵۳	۱۹۰	۱۶۰	۳۵۰
افشار کو کجه صوتا	۶۰	۱۹۶	۱۹۵	۳۹۱
آله من	۴۷	۱۷۲	۱۴۸	۳۲۰
امير لر	۴۶	۱۴۷	۱۰۸	۲۵۵
بابا حضر	۴۴	۱۵۱	۱۲۸	۲۸۹
باغش لر	۳۱	۱۰۳	۹۱	۱۹۴
بلاک ويران	۴۵	۱۴۳	۱۳۳	۲۸۶
بناز مع چاندر	۴۴	۱۲۰	۱۲۴	۲۴۴
بياط	۳۵	۱۰۹	۱۰۱	۲۱۰
تجه جله	۳۵	۱۰۲	۹۰	۱۹۲

- لوانك تدقیقات طبیعیہ سی -

چاقورلر	۳۲	۱۱۱	۱۱۱	۲۲۲
چقورجہ	۵۸	۲۱۳	۱۹۳	۴۰۶
چقوربران	۲۷	۹۰	۹۳	۱۸۳
حاجیلر	۲۹	۹۲	۸۷	۱۷۹
حمزہ بک	۴۴	۱۲۰	۱۲۰	۲۴۰
حمزہ لر	۴۰	۱۲۰	۱۱۷	۲۳۷
حیرانلر	۵۲	۱۷۹	۱۵۲	۳۳۱
دکرمندرہ	۲۶	۸۵	۸۷	۱۷۲
» سمرجیلر	۳۵	۱۰۶	۱۰۱	۲۰۷
» شہپازلر	۲۸	۱۲۴	۱۱۳	۲۳۷
» طاشجیلر	۲۸	۱۰۳	۸۱	۱۷۴
» طورنا	۴۱	۱۵۵	۱۳۳	۲۸۸
» قادیرلر	۵۵	۱۷۳	۱۶۴	۳۳۷
» قرہ قبا	۶۲	۲۴۷	۲۲۱	۴۶۸
» قاضی	۵۰	۱۶۶	۱۲۳	۲۸۹
» قوزصغیر	۳۶	۱۵۱	۱۳۱	۲۸۲
» قوزکبیر	۵۷	۲۰۸	۱۸۲	۳۹۰
» قوم مع عرب	۴۸	۱۳۰	۱۴۵	۲۷۵
» قیاباشی	۴۵	۱۶۰	۱۳۵	۲۹۵
» قیابولی	۳۳	۱۵۵	۱۴۷	۳۰۲
» کویری باشی	۲۷	۱۲۱	۱۰۶	۲۲۷

- لوانك تدقيقات طبيعيه سي -

اسامي قرا	خانه	اتك	ذكور	يكون
» كويبيجه	٢٥	٩٦	٧٢	١٦٨
» كويك	٣٨	١٠٩	٩٥	٢٠٤
» كوني كوكجه صو	٤٥	١٥٩	١٤٩	٣٠٨
» ماما طر	٤٩	١٧٥	١٣٨	٣١٣
» مر كشر	٤٣	١٤٣	١٣٢	٢٧٥
» مستقيمير	٥٠	١١٥	١٠٥	٢٢٠
» مشجي چله	٤١	١٣٣	١٢٤	٢٥٧
» ميطر لر	٥٢	١٧٦	١٩٠	٣٦٦
» موصلقار	٢٣	٨١	٧٧	١٥٨
» ويديسر مع ار نلر	٤٤	١١٥	١١٣	٢٢٨
» يعقوبلر	٣٢	٧٦	٧٦	١٥٢
نفس قصبه محلاتي	١٥٧٢	٣٦٠٢		٦٨٠٩
اطراف شهر	٣٠٠٨	٨٤٥٨		٧٦٩٥
چهر رشنه ناحيه سي	١٢٥٣	٣٦٦٦		٢٨٤٢
» سزاق	١٧٢٨	٥١٩١		٤٦١٧
» قيريسجق	١٣١٢	٣٧١٦		٣٤٢١
» كوكجه صو	١٨٢٢	٦١٦٣		٥٥٨١
يكون	١٠٦٩٥	٣٠٧٩٥		٢٧٣٦٣

- لوانك تدقیقات طبیعی سی -

	وفیات		توالدات		
	اناث	ذكور	اناث	ذكور	
سنه سی	۳۳۶	۲۱۶	۳۸۱	۱۱۰	۱۵۳
»	۳۳۷	۸۳۲	۷۶۳	۹۱۸	۹۶۲
»	۳۳۸	۶۵۴	۵۹۱	۴۹۰	۵۴۴

شهرک منظره عمومی سی

و

وأمور بلدیه

بولی : دائراً مدار طاغیرله محاط زمردین براوودنک وسطنده
سیورلمش اوج کوچوک تپه اوزرنده مؤسس شیرین و نظر فریب
برقصبه در .

اوووده کیلردن ماعدا طاغیر اوزرینه قورولمش مسلسل کویلرک
بربرلرینه و سرکزه اولان قریبتلری اعتبارله برصیفیه ماهیتی طاشیا
لری ایسه بولی به برقیش مملکتی سوسنی وبره کده در .

بولی : حقیقه برقیش مملکتیدر . شوقادارکه صبیغه سی کویلر
دکل ، لذیذ صغوق صولری واشجار مرغزاری بیدول یا بلالریدر .
بولی ؛ شووضهیتی ایله موسم اربعه نیک هربرینه مخصوص خصوصیتی
اکتسابه مستعد و بناء علیه هرخصوصجه مکمل هرزمان کوزل ،
هروقت نظر برادر .

شهرک وضعیت حاضرده سنه کلانجه : غرب جهتدن کلان دوزجه
شوسه سی قصبه تی همان وسطندن ایکی به تفریق ایدر . بوجاهه بولانک
شاهراهیدر . باشلانغچنده ژاندارمه دأرده سی ، زراعت بانکه سی ، حکومت
قوناغی وتلم دأرده سی عصری برادشام عرض ایتمکده وقصبه داخلمده کی
اقسامی اک معینا محلاتی تشکیل ایلمکده در .

دوزجه شوسه سندن بوریزانلر (اوسه نیک) دره سی جوارندن
ایرله رق شمال شرقی استقامتی تمقیب ایله مملکت خسته خانه سی اوکندن

- وانك تدقیقات طبیعیہ سی -

کچن واوغورلو نائب قبرستانی وسطندن قطع ایدہ رک قرہ مانلی محلہ -
سندن قصبہ یی شمالاً تکرار ایکی به آیران شوسه ایکنجی درجه اهمیتتی
حائز بولونمقدہ در .

بویکی بویوک جاده نك تفرعاتی پک چوق وعینی زمانده منتظم
بولونمقدہ در .

یوللرک صوک ایکی سنه ظرفنده هان تماماً دینسه بیله جک درجه
تجدیداً تعمیری اجر ایدلمش اولوب شهرک اطراف وا کناقنده قالان
بعض تالی شعباتک ده پیدر پی تعمیرینه بلدیہ جه توسل ایدلمکده اولدینی
کورولمکده در . متصرف اسبق اسماعیل کمال بک زمانده یاپیلان
کوچواک برشوسه دها واردر که قصبه نك جهت جنوبیه سندن باشلا یه رق
قابلیجه لره منتهی اولور . طرفینی اغاجلرله مزین اولان بویول نظر
فریب اولمقله برابر قصبه نك قابلیجه لره اولان مواصله سفی تأمین ایتک
اعتباریله شایان اهمیتدر .

خارجدن تعلق ایدہ جک هر هانکی برنظر قصبه یی وهله اولیده
دوز براووه اوزرنده مؤسس ظن ایدر . حالوکه یاقلاشدنجه
وداخله کیرلکجه یول وانسام سائره سنک قدمه قدمه یوکسملدیکی
کورولور . بو حال قصبه نك اووه ده بولنان اوچ کوچوک تبه اوزرینه
مؤسس بولماسندن ایلری کلامکده در . بواوچ تپه دن « حصار تپه »
موقعی دنیلان ، درت اطرافه حاکم اولان تپه قصبه نك اک محشم
ومعظم بر بناسی اولان مکتب سلطانی بی ساکنین عرفانی ایله برابر
طاشیمق شرفنه مظهردر . حصار تپه نك اتکنی تشکیل ایدن قافیه
تپه ایله قصبه نك وسطنده قالان حضرلق تپه ایسه حیات فانی به قاریشمش

لوآنك تدقیقات طبیعیہ سی۔

اسلافك خوابگاہ اُبدیسی اولمشدر . بری چارشینك تام وسطندہ سلاطین جامعہ لری طرزندہ ایکی منارہ لی و اولدقچہ محنتشم اولمق و دیگر لری قصبہ نك مختلف محلاتندہ بولمق اوزرہ یکر می بی متجاوز جامع ، آتی درگاہ ، بر عمومی کتابخانہ ، موقیخانہ ، خراب ساعت قله سی ، اونی متجاوز مدرسہ برسلطانی ، برانات اعدادیسی ، بردار الحلافہ ، ایکی ذکور ، اینی انات ابتدائیسی ایله بر صنایع مکتبی ، یکر می خان ، اوچی ار ککارہ اوچی قاد۔ ینلرہ ، مخصوص اولمق اوزرہ آتی حمام ، بش یوزی متجاوز دکان و مغازہ و سائرہ شہرک باشلیجہ مبانی عمومیہ سندندر .

قصبہ نك اکثر یا باغجہ و بوستانلری احتوالیدن خانہ لری عمومیتلہ اخشاب و کر میدلی و تقسیمات داخلہ لری و اقسام اساسیہ و تفرعاتنك کملمتی اعتبارا ریله اولدقچہ قوللانمشدر .

قصبہ نك باشلیجہ اوچ مرغاسی اولوب حیواناتک رغنیہ کافی کلمہ مکده در مقدمہ ماہمان ہر محلہ حوارندہ چایر قہوہ سی نامیلہ او محلہ خلقہ مخصوص بریرہ موجود ایکن بونلر کون کون زمانک تأثیریلہ آزماش و بو کون عموم ایچین مسیرہ اولہ رق قرہ چایر قہوہ سیلہ آق بیکار و قرہ کوزلر و چایر بیکاری نام چایر قہوہ لری قالمشدر .

ممالکتدہ یقیندہ بر پارق انشاسی متصور اولدینی کی الکتریک تأسیساتنہ دہ توسل ایدلیکی ممنونیتلہ ایشیدلمکدہ در .

داخل قصبہ دہ موجود صولرک اکثریسی کیر جلی اولمق اعتباریلہ شربہ یک دہ صالح دکدر . استانبولک ، قرہ قولاق ، طاش دہ لن صولرینہ معادل اولان قصبہ یہ برر بحق ساعت مسافدہ بولنان قاشیقلاما ، آق صوو و طاش

اولوق صولرندن برینکده قصبه یه اساله سی مقرر در .
نفس قصبه یه بر بحق ساعت مسافه دبری کو آور تلی ، دیگر ی چلبکلی
اولوق اوزره ایکی قایلجه و درت ساعت مسافه ده بولان عمر لر کوینده ده
قره حصار و چنبلی صولرینه معادل معدن صوبی موجودر .
قایلجه لر دن شیمدیلك یا الکتر مرکز لوا خلقی معدن سویندنه
کوی خلقی استفاده ایتمکده بولمشدر . آدیغمنز معلومه نظر آبلدیبه نك بر سنه لك
وارداتی یكونی اون سکز بیک بش یوز لیر اولوب . صارفانه تقابل ایتمکده در

مرکز فضایک معارف و مکاتیبی

نواده حیات معارف (۱۲۸۵) تاریخلرینه دوغرو آزوج-وق
محسوس اولمغه باشلامشدر . اوندن اولکی حیاتی هر برده اولدینی
کبی ابتدائی و محلی بر شکلده ابدی . (۳۰۲) سنه سنده باشلایان اعدادی
تشکیلاتی ایله معارفده دهها مترقی و متبازل بر اثر ترقی کوریلور ایلك
اعدادی یدی سنه لك اولوق اوزره تأسیس و کشاد ایدلمش ایسه ده بر قاج
سنه صوکر ایدی سنه لك اعدادیلرک ولایتلرده تطبیقی دولاییدیله بش
سنه لك اعدادی شکلنه افراغ اولونمش و (۳۱۸) سنه سنده اتی سنه لك
و (۳۲۰) سنه سنده آلتنجی صنفکده لغوی اوزرینه کفی السابق
بش سنه لك اعدادی حالنده راقیلمشدر . (۳۳۰) سنه سی نهاری
ایکی دوره لی سلطانی بر سنه صوکر ایلی حالنه قاب ایدلمشدر بو تشکیلات
(۳۳۵) سنه سنه قادر محافظه ایدلمشدر . ۳۳۵ - ۳۳۶ سنه درسیه
سی بدایتنده دو قوز سنه لك نهاری سلطانی حالنه ارجاع اشیای لیلیه سی

لوانك تدقیقات طبیعیہ سی۔

طربزون سلطانیسنہ کوندلمشدر . سلطانی تشکیلاتنہ قدر اعدادی
مدیرلری صرہ سیلہ :

موسی کاظم ، عبدالله صبری ، عثمان نوری ، سامی ، محمد صالح ،
محمد مدوح ، محمد رأفت ، احمد جودی ، مصطفی زهدی ، عبدالرحمن
طورسون بکلردر .

سلطانی مدیرلری ده ألیوم سلطانی مدیری بولنان سلیمان عونئی
بکه قادار صیرہ سیلہ سلیمان توفیق ، ابراهیم ، علی نعیم بکلردر .
(۳۳۰) سنہ سنده مرکزده یالکز برنجی ایکنجی صنفلری موجود
اولق اوزره درت سنه لك برده لیلی دارالمعلمین اچیلمش ایسه ده متصرف
بولنان علی سیدی بکک اشعاری اوزره رینه (۳۳۲ - ۳۳۳) سنہ درسیه
سی بدایتنده قیادلمشدر . برتک معلم یتشدیرمکه موفق اولامایان یوبند
بدیخت مؤسسهنک مدیرلری ده صرہ سیلہ : رحمی ، حلمی ، موحدذکی
بکلردر .

عمومی سفر براك اتناسنده برده دارالایتام اچیلمش ایسه ده
طلبه سی متار که دن بر آزا اول استانبول دارالایتامنه نقل ایدلمشدر .
بدایت مشروطیته قادار بری اناته دیکری ذکوره مخصوص اولق
اوزره مرکزده اوچر صنفلی ابکی ابتدائی مکتبی موجود ایدی .
مشروطیتک اعلانندن صکره کولیوزی ذکور مکتبی ایله فیض مشرو
طیت انات ابتدائی لری علاوه اچیلمش و متصرف لوافخر الدین بک افندیکنک
همتلیله انات اعدادی سیلہ برده مجددآ ابلی صنایع مکتبی کشاد اولونمشدر
مرکزده بولنان مکاتب ایله مرکزده مربوط قرا و نوا حیده ۱۲۴۹

- لوانك تدقيقات طبعيه سي -

ذکور و ۶۸۸ اناث که جمعاً ۱۹۳۷ طلبه و طالباتک تحصیلہ مدام بولندیغی و نفوس عمومیہ قضانک (۵۸۱۵۹) اولدیغنه نظراً اینوم تحصیلده بولان طلبه و طالبات مقدارینک یوزده (۳ - ۴) آره سنده اولدیغی ا کلاشلماقده در . بولیده تنویر افکار ، نشر عرفانه خدمت ایدن باشلیجه جرائد : رسمی برغزته ولان « بولی » ، دردلی ، تورک اوغلی غزته لریله بر مدت دوام ایدن عملی رساله سیدر . اخیراً سلطانی هیئت تعلیمیہ سی طرفندن ده ملی غایه نامیله علمی برساله نیم ماهه و مرکز ابتدایی معلماری معرفتیله یکی یول نامیله هفته لوق برساله نشر ایدلمکده در .

﴿ اوقاف اسلامیہ و مدارس ﴾

بولی مرکز قضاسنده ییلدیرم بایزیدایله صدر اسبق طویل محمد پاشا شمس احمد ، حاجی احمد ، غالب ، عباس ، اسفندیار زاده موسی ، دمیر - طاش پاشا و سپاهی ار اغاسی حاجی مصطفی اغا صرحوملرک اوقافی وارد در . بونلردن ییلدیرم بایزیدایله طویل محمد پاشا ، و دمیر طاش پاشا اوقافی

- لوانك تدقیقات طبعیه سی -

مضبوطدر . فقط دیگر لری اوقاف ملحقه دن اولدینی جهتله امانه اداره
ایدلمکده در . بوار قافک سنوی یدی بیک لیر اقدر وارداتی وارد در .
خیرات شریفه مصارفیله مأمورین معاشاتی تسویه ایدلد کدنصکره بیک
بشیوز لیر اقدر فضله واردات ظهور اتمکده در .

بیلدیرم خان خیر اتندن جامع کبیر ایله شمش احمد پاشانک عمارت
ود میر طاش پاشایله ، سپاهی لیر اغاسی ، طویل احمد پاشا ، اسفندیار زاده
موسی پاشانک آشغی و یوقاری دباغ لیر ، غالب پاشا ، عباس پاشانک ، قره
مانلی ، آغده ، سمر قند ، اصاح الدین آق طاش نام لیر یله اون بش جامع
شریف ایله ، قره چار ، آق بیگار ، شیخ بدر الدین ، کولیوزی ، قوتلق
چقور نام لیر یله ده آلی مسجد موجود در . کافه سننده ادای صلاحه ایدلمکده در .
بونلردن بشقه بیلدیرم بایزید مدرسه سیله شمس احمد مصطفی پاشا و اصحاب
خیر اتندن دخانی زاده ذکی ، وقلا یجیلر ، ومفتی اسبق حاجی امین ورشدی
ودباغ لیر ، وحسنی ، وطیب ، ومحمد علی خواجه ، آق خواجه ، داود
خواجه ، آلی بکی ، تبیحی ، وحزله نام لیر یله اون بش مدرسه وارسه
ده بونلردن سلطان بیلدیرم مدرسه سیله ، مصطفی پاشا ، حاجی امین اقدی
، ذکی اقدی ، قلا یجیلر ، آلی بنی مدرسه لری معمور دیگر لری مشرب
خراید در . معمور اولان مدرسه لردن سلطان بیلدیرم بایزید مدرسه سی
مدرسلمانک سنوی آلی بیک سکزیوز وقلا یجیلر مدرسه سی مدرسلمانک
سنوی بش بیک غروش تحصیصاتی اولوب دیگر لرینک وارداتی یوقدر .
بونلردن کرک معمور و کرکسه مشرف خراب بوانسون ، هیچ برنده ایفای
تدریسات ایدلمه مکده در . یالکیز شرعیه و کالنتک صوک تعمیمی دولایسیله

- وانك تدقیقات طبیعیہ سی -

بولی مفتیلکنک ریاستی آئندہ متشکل انجمن مالینک تحت نظارتندہ خصوصی
بر پروگرامہ توفیقاً قلابجیلر مدرسہ سندہ بر مدرسہ علمیہ وجودہ کترایش
وتدریساتہ دوام ایدنکدہ یولنمشدر . بوندن ماعدا ۳۴۲ سنہ سندہ کشاد
ایدیلن بولی شنبہ سی کندیسنه مخصوص پروگرام دائرہ سندہ تعقیب تدریسات
ایتکدہ در .

حاملر : سلطان ییلدیرم خان حضر تلریہ صدر اسبق طویل محمد پاشا
خبر اتندن ایکی باب حمام الیوم موجود و معمور در .

تارلالر : شمس احمد پاشا ، وحاجی احمد پاشا وقفلرندن مملکت
جو ارندہ بیک دوئمہ یقین وقف اراضی اولوب حاصلاتی واقف مشار الیہک
خبر اتنه صرف اولنمقدہ در .

کتابخانہ : سلطان ییلدیرم بایزید خان حضر تلری وقفندن بر باب
کتابخانہ الیوم موجود اولوب بشیوز جلد یقین کتابی محتویدر .

عمارت : بولی قصبہ سندہ شمس پانانک و بولی به یارم ساعت مساوہ
شربتدار عبداللہ بکک عمارتی وار سہ دہ الیوم حرا بدر .

بولی اوقاف اداره سنک ۳۳۸ سنہ سی واردات و مصارفات مخمنہ سی

	واردات
وقف دکان و حمام ایجار اتندن	۱۷۰۰۰۰
مقاطعاتندن	۱۰۰۰۰
فراغ وانتقال حاصلاتندن	۱۵۷۰۰
خرج محاسبہ دن	۱۵۰۰۰

- لوانك تدقيقات طبيعيه سي -

رسوم متنوعه دن	۱۰۰۰۰
قراى موقوفه اعشار بدلندن	۱۸۲۰۰۰
خيرات مدوره دن	۱۵۰۰۰
يكون	<u>۴۱۷۷۰۰</u>
مصارفات	
مأمورين معاشانى	۲۶۴۰۰
انشاءات تعميراتى	۲۵۰۰۰
جوامع خدمه سي	۳۰۰۰۰
تكايا اطعاميه سي	۱۵۰۰۰
تنويرات	۲۰۰۰۰
اداره و جوامع شريفه مضارف متفرقه سي	۲۰۰۰۰
متوايلر رديات	۵۰۰۰۰
خيرات مدوره	۱۳۰۰۰
مأمورين و خدمه بحصيات فوق الباديه سي	۲۸۵۰۰۰
يكون	<u>۴۸۴۴۰۰</u>

﴿ اوقاف ملحقه نك سنه لك واردات و مصارفاتى ﴾

مصارفات	واردات
<u>۵۲۰۵۲ ۲۰</u>	حاجى احمد پاشا ۹۸۷۶۷
۵۸۷۲۹	شمس احمد پاشا ۸۸۶۴۱
۳۱۰۲۷	سپاهيلر اغاى حاجى مصطفى اغا ۴۹۵۸۵
يكون ۱۴۱۸۰۸ ۲۰	يكون ۲۳۶۹۹۳

﴿ طریقت اسلامیہ و تکایا ﴾

بولی مرکز قضا سنده کبار اولیاء اللہین اوغورلی نائب ، شیخ -
بدرالدین ، آق طاش ، شیخ عثمان لالا شاہین پاشا ، شیخ ابراہیم شوق
افندی نام لرنده التي درگاه موجود در بونوردن اوغورلی نائب ویاعباس
پاشا درگاهی شهرک جهت غریبه سنده خسته خانه جوارنده در اتصالی
بولان تربده مدفون اوغورلی نائب نامیله معروف ایکی ذبتک اسم لرنه -
ینه اضافه بوتکیه اوغورلی نائب دینلمشدر . عباس پاشا درگاهی
نامیله ده توسیعی مؤخرأ ۱۲۳۹ ده وفات ایدن بولی والیسی عباس
پاشا طرفندن تجدیداً تعمیرندن منبمشدر . طریقتی نقشبندی جهری در
اسامیسنه دسترس اولنان مشایخ شونلردر : شیخ محمد افندی ۱۲۲۹
سنه سنده پوست نشین اولمش ۱۲۵۴ ده ارتحال داربقا ایتمشدر عن -
اصل بولی اولان بوذات بروسده التون اولوق درگاهی پوست نشینی
عزیز شیخ علی افندی حضر ت لرنندن مستخلفدر . سلطان محمودک
وغتبه مظهر اوله رق سرای هما یونلرنندن یوسف افندی نامنده
کندیسنه برذاکر دخی ویرلمشدر . زمانتک اک بیوک مشایخندن ایدی .
درگاهک خطیره سنده مدفوندر . السید شیخ مصطفی افندی : شیخ
محمد افندی بلاولده وفات ایتدیکنندن خلفاسندن اولان شیخ مصطفی
افندی پوست نشین اولمشدر . بوذات سیدلر قریبه سنده مدفون اولان
ده ۱۶۹۸ ده بولی به کان سید فضل الله پاشانک سلاله سندندر ۱۲۷۷ ده
وفات ایتمشدر .

السید شیخ رفعت افندی : شیخ مصطفی افندی تک مخدومیدر پدردندن
صوکر پوست نشین اولمش (۱۲۷۹) ده وفات ایتمشدر .

- لوانك تدقیقات طبیه سی -

السید شیخ حاجی حافظ راشد افندی : بوذات دخی شیخ مصطفی
افندیك مخدومیدر برادری رفعت افندیك سوکر پوست نشین اولمش
(۱۲۹۷) ده ارتحال ایتشددر .

السید شیخ حافظ عبدالله افندی : بوده شیخ مصطفی افندیك
مخدومیدر . برادری حاجی حافظ راشد افندیك ارتحالندن سوکر
پوست نشین اولمش (۱۳۰۳) ده وفات ایتشددر .

مشایخ مشار الیه مک کافه سی درکاهک باغچه سنده مدفوندر .

السید شیخ مصطفی افندی : پدری شیخ حافظ عبدالله افندیك
ارتحالندن سوکر پوست نشین اولمش والیوم اجرای مشیخت لمانده
بوونمشدر .

شیخ بدرالدین درکاهی - شهرک وسطنده وقره مانلی محله سنده
حضرتق نامیله معروف اولان قبرستان جوارنده در . درکاه مذکور
کبار اولیاءالهدین شیخ بدرالدین حضرت تلرینک محاربات وسائر خصوص
صائده یابدقاری فداکارانه مکافاة حضرت فاتح طرفندن یابدیرلمشدر .
تکیه به متصل بولنان ترهده شیخ بدرالدین حضرت تلرندن ماعدا
رفیقه لری ایله مخدوم وکریمه لری مدفوندر . طریققی نقشبندی جهریدر
معلوم اولان مشایخی : شیخ حبیب دوده ، شیخ بدرالدین حضرت تلرینک
خافا سننددر . تربة شریفه نك اوکنده درکاهک التنده کی حولوده
مدفوندر .

شیخ حبیب افندی : حبیب دوده دن صکره شیخ اولمش مذکورحو
لی به دفن ایدلمشدر . بوده حضرتک خافا سننددر .

- لوانك تدقیقات طبعیه سی -

السید شیخ احمد افندی : شیخ کامل افندی ، بوذا تلو رده بر برینی
متعاقب پوست نشین اولمشدر ، درگاهك شرقنده کی باغچه ده دفن ایدمشدر
در . درگاهك جوارنده کی تربده شیخ بدرالدین حضرت تلیزیه منسوب
سلیمه ان فاضل پاشاده مدفوندر . الیوم پوست نشینی شیخ نورالدین افندی ، در
اصاح الدین درگاهی : شهرك شرق طرفده حصار تپه جکنك
جنوبنده اصاح الدین محله سنده در . ایلك دفعه اولارق اصاح الدین
حضرت تلی طرفدن انشا اولونمشدر . تاریخ انشاسی عیناً « مده دك
میمندن الده سخینك یاسنه قدر حرف بر بر حساب ایله که اولور تاریخی عیان
مدد سندن اوله سبجان واحدسك هم حی و سخی »
بیتمدن ا کلاشیله دینی اوزره (۹۷۷) در درگاهك التنده اصاح الدین
حضرت تلی مدفون اولدینی کی یاننده درگاه مذکور پوست نشینلرندن
ونقشی رفاعی خلفاسندن صاحلی ده ده وشعبانی خلفاسندن شیخ ملک نامیله
معروف اولان شیخ مصطفی افندی مدفوندر طریق نقشبندی جهریدر
معلوم اولان مشایخی ! شیخ حمدی افندی اولوب الیوم پوست
نشینی حسین افندیدر .

که لیوزی درگاهی - کولیوزی محله سنده صقولالی محمد پاشا طرفندن
انشا ایدمشدر . طریق شعبانی نام دیگر له خلوتیدر . عینی محله ایکی
درگاه بولوندیغندن بر برندن تفریق ایچین بوکا اشاغی درگاه اسمنی
ویرلر معلوم اولان مشایخی قره مان خلوتی لقبیله معروف داود خلوتی
ویا قره مانی حضرت تلو رندن صوکر ا صر سیله شیخ حمدی افندی ، طریق
نقشبندی مشایخ کبارندن شیخ حسین افندی ، شیخ احمد افندی ، شیخ

- وانك تدقیقات طبیعیہ سی -

محمد افندی ایوم پوست نشینی ده شیخ حاجی حافظ امین افندی در .
کولیوزی حصار التی رکاهی کولیوزی محله سنده محاسبه جی راسخ
افندی واسطه سیله عن جماعته (۱۳۰۵) تاریخنده انشا ایدلمشدر .
طریقنی شعبانیدر . ایلك دفعه اوله رق طریق شعبانی مشایخ عظامندن
قبادانی زاده شیخ ابراهیم افندی اجرای مشیخت ایتشدر . بوذات
قسطمونیده حضرت پیر درگاهنده مدفوندر . ایوم مخدومی صالح
افندی پوست نشین بولونمقدده در .

آق بیکار درگاهی - : آق بیکار محله سنده در . شیخ احمد افندیك
مالک اولدینی عرصه اوزرنده عن جماعه انشا ایدلمشدر . ایلك
شیخی شیخ احمد افندی اولوب ایوم پوست نشینی شیخ طاهر
افندی در .

اق طاش درگاهی - : اق طاش محله سنده در . بانسی وایلك شیخی
دیاربکلی شیخ حاجی مصطفی صفی الدین حضرت تلریدر ۱۲۶۳ تاریخنده
التمس اوچ یاشنده اولدینی حالده وفات ایدن صفی الدین حضرت تاریخینک
یرینه مخدومی شیخ حاجی نصراه افندی پوست نشین اولمشدر .
بیک اوچوز اون ایکی تاریخنده وقوعبولان وفاتی اوزرینه یرینه
ایوم پوست نشینی بولان برادری ابراهیم ادهم افندی قائم اولمشدر .
اوکسوز تنگیه نام دیکری لاشاهین پاشا درگاهی - شهرک
جهت شمالیه سنده اون دقیقه مسافه سنده منفرد ز حالده در . ایوم
زاویه داری اعیان بک زاده حاجی حافظ محمد علی افندی اولوب شیخ
علی افندی طرفندن اجرای این ایدلمکده در .

- لوانك تدقیقات طبیعیہ سی -

بوناردن باشقہ قضیہ دہ ایکی ساعت مسافہ دہ امام قرطبی و خیر الدین
توقادی والی ساعت مسافہ دہ ام کمال حضرت تلمینک مرقد شریف لری
موجود اولوب زیارتکاه انامدر .

مصلی و متقی اولان بولی اہالیستک در کاه لریه و طریقلریہ النفاقی
تدریجاً ازالش یالکز قادینلق عالمنده قسماً اسکی انہماک دوام ایتدیگده
بولنشدر . مرکز قضیہ مذہبی اختلافلری یوقدر . خلق عمومیتله
سنی مندین ومعافیہ متعصبده دکادر .
اعظم و مشاہیر

تراجم احوال تدقیق اتار

ذکای بشری انکشاف ایتدیرمک، ارباب عرفان و فضیلتی تشدییرمک
خصوصاً لرنده محیط اجتماعی و جغرافییک مهم بر عامل اولدینی
شہہ سزدر .

شو حالده بر مملکتده یتشمش ، یا خود یا شامش اولان اعظم و مشاہیر
تاریخ عمومی بشرده کی موقعی ایستر بلند ، ایستر مهمل اولسون
اومملکتک سینہ فیضنده پرورشیاپ اولدینی جهتله تاریخ خصوصیتده کی
موقعی دہا مهم اولمق ایجاب ایدر . بناء علیہ بر مملکتک تاریخ خصوصاً
صیسی یازیلیرکن یتشدیردیکی اعظم و مشاہیرہ برر صحیفہ مفخرت
برر دیباجہ احترام آیرمق هم تاریخیہ ، هم علم فضیلتہ بر حرمت
اولور . ایستہ بونقطہ نظردن کرک بولی مرکز قضاسنده کرک بوکو-
نکی بولی لواسنی تشکیل ایدن قضالرده پرورشیاپ اولمش ؛ یا خود-
کندیلرینه اخیروی بر عننشکاه تخصیص ایدلمش ذواتکده حیات و حاللرینه

- لوانك تدقیقات طبیعیسی -

دائر بعض معلوماتی ذکر ایتمکه وظیفه احترامی ایفا ایتمک املنده یز
پک چوقلری برر تاریخ یا باجق و یا شاتاجق بر روح و سجیه یه، عرفان
و فضیله صاحب اولان بو ذوات عالییه بی انظار توقیر او کندن کچبرکن
تصادف ایدیله جک ا کسبک بزم دکل، تاریخ و تراجم احوال کتابلری نیک
نقصانلریدر . اسملری نه تصادف ایده بیلدی کمز اعظم رمشاهیرک برر
زبده حیاتلری ندرن عبارت اولان بو صحیفه لرده کی نقصانلری اکمال و تاریخک
اونودلیه محکوم بیر قریبی ده ا پک چوق ذاتلری بولارق علاوه
وانام ایتمک اخلافه مترتب بروظیفه در .

- ابراهیم افندی - جراح شیخی -

کنج و عنکار بر پادشاه اولان ایکنجی سلطان عثمانک زمان
سلطتی علما و مشایخندن اولان ابراهیم افندی بولینک یتشدیردیکی
معروف شیخیتلردندر .

تخصیصی اکمال ایتدکن صوکره اوائل حیاتنده اکتساب ایتدیکی
شهرت شایعه کندیسنکده نظر دقتی جلب ایتدیکندن زمانک مشهور
شیخارندن اولان اشتبلی امیر افندیدن اخذ انایتله اصلاح حال اکتساب
کمال ایله مشدر . قوه حافظه سنک مکمل اوله سی ویوز سوال صور و لسه
هر برینه آری آری جواب و بردکن باشقه مأخذلری صحیفه و سطره
لرینه قدر سویله سی پک چوق اشتهارینه یاردم ایله مش و بالخاصه
اوزمانک اک معروف بر شخصیتی اولان و تاریخلری مزده « قاصی زاده
نامیله یاد ایدیلن محمد افندی ایله وقوع بولان مناقشه علمییه سی بوشهرتی
تزیید ایله مشدر .

- لوانك تدقیقات طبیعیسی -

عالم اولمقله برابر علوم فقهیهده یدطولاسی اولان ابراهیم افندی
ابتدا قاسم پشاده پیاله پاشا وبالاخره جراح پاشا جامعی کرسی شیخی
اولمش بوجهتله کندیسی « جراح شیخی » نامیه طانمشدر .
علمه حرمتکار اولان سلطان عثمان ثانی ، خواجه نك عرفان معنوی
ووقوف علمیسندن استفاضه واستفاده ایچون مومی الیهی ایستان
سفرینه بر ایرنده کوتورمش ، زمانك ساعرلری طرفندن آلقیشلانان
بوغزایه اشتراك ایدن ابراهیم افندی « خوتین » قلعه سنه قدر کیدوب
کلشدر . یتمش سنه معمر اولدقدن صوکره (۱۰۴۱) شـواننده
ترك درسخانه حیات ایتمش نقی قاسم پاشا جوارنده کی مقبره یه دفن
اونومشدر .

اثرلری : (تعیرنامه) ایله (جنازه مسائلی) نه عائد رساله سی
وآنقره لی اسماعیل دهده نك (حجة السماع) نامنده کی اثری ایچون
یازدیغی (ردیه مشهوردر) .

- ابراهیم افندی -

بولی قصبه سندن (بکر) اسمنده برذاتك مخدومی دره . استانبولده
تخصیاتی اکیال ایتدکدن صوکره صدراعظم الماس محمد پاشانك سیرای
امامی اولمش بوسایه ده مختلف مدرسه لرده مدرسلک وبالاخره غلطه
وادرنه منلانی پایهلرینی احراز ایتمش (۱۰۴۲) سنه سنده معزولاً
ارتحال ایله مشدر .

بولونك تدقيقات طيبيسى

ابراهيم افندينك مخدومى اولوب « الماس پاشا امامى زاده »
ناميله شهرت آلان (احمد افندى) ده زمانك علماء ممتازه سندن
اولوب اياصوفيه جامع شريفى كرسى شيخى ايكن (۱۱۹۰) سنه سنى
متعاقب وفات ايتمشدر .

ترسانه امينى مقتول حسين افنديك كريمه سى ومومى اليه احمد
افنديك زوجه سى اولان فاطمه خانم (باغ اوپه لرى مسجدى) نى
انشا ايتمش وارنحالنده اسكدارده دفن ايدلمشدر .

- ابراهيم بابا -

بولونك يتشديردىكى مظنه كرامتدر . مشهور قايفرسز بابانك
مشايخندن شيخ عمر وصفي افنديك مخدوميدر . (۱۲۸۱) سنه سينده
ترك ازواخانه حيات ايتمشدر . استانبولده ديوار دىي قبرستانده دفن
ايدلمشدر .

- ابراهيم ملك افندى -

علمادن برذات اولوب بولبلى در . پدرى محمد افندى ومخدوه لرى
داود افنديدر اكمال تحصيلدن سوكره دور مدارس ايتمش وصوفيه
منلاسى ايكن (۱۱۱۳) سنه سنى صفرنده وفات ايله مشدر . امالموادات
مصلاحتكذار برذات ايدى .

- حافظ احمد افندى -

بولبلى علمادن برذات اولوب مدرس ودوريه منلاسى اولمش
و (۱۲۶۰) سنه سنى متعاقب ارتحال ايله مشدر .

ابراهيم شناسى [۱]

شناسى نامى ، عثمانى تاريخ ادبياتىك سینه افتخارنده الى الابد
ياپدار اوله جق برآده فضل وادبدر . (۱۲۴۲) تاريخنده دنيايه
كلشدر . پدى بوللى برطويجى يوز باشيسى ايدى . [۲] شمنى
محاربه سنده شهيد دوشديكندن شناسى پدردن يتيم قارلق بيومشدر
تحصيل ابتدائىنى محله مکتبلرنده اكال ايدر ايتز طويخانه داثرهسى
مکتوبى قلمنه دوامه باشلامشدر . كنج چوجوق هم قلمه دوام ايد-
بيور همده كنديسنده السنة شرقيه تحصيله برهوس كورويوردى
ايشته فرانسزجه تحصيلى بومأموريتى انناسنده اكال ايتديكى كى پارسه
عزيزيت ارزوسنى ده بوسيرالرده بيذا اولمشدر .

جنتمکان مجيدخان حضرتلرى تحصيل ايجون بمض كنججلى
آورويپايه كوندرك ايشته دكلى برصيرهده شناسى ده طالب اولمش
وبو آرزوسندن طويخانه ناظرى منيف پاشا دلالتيله خبردار اولان
حضرت پادشاه كنديسى حضورينه قبول ايدرك اورويپايه كتمه سنه
مساعده بيوز مشلردر .

[۱] بومقاله مقدمانشر ايديلن سالنامه ايجون مکتب سلطانى ادبيات
معلمى شرف بك مرحوم طرفندن يارلمش وانتشار ايتشدى . مرحومك
نامىنى تايدروح مغفوريتى شادايتمك ايجون عينا نقل ايدلمشدر .

احمد طلعت

[۲] سجل عثمانى شناسى نى بتليسى اوله رق كوسترييورسهده
يا كلشدر . مشاراليهك تليذاتندن اولوب ترجمه حالى يازمش اولان
ابو الضيانك تحقيقى وجهله پدى بوليددر . (سجالك ۳ ص ۱۷۲)
« ۴۱۰ »

- لوانك تدقیقات طبیعیہ سی -

شناسی ، پارسده ؛ (اقتصاد ، فلسفہ) تحصیل ایتدیکی کبی علوم سیاسیہ واجتماعیہ ابلده توغلانده بولونمشدر . فرانسیز ادبیاتی تدقیق وتنبعات ادبیاتی آتیق ایتدیکی ده شبهه دن آزاده در . شناسی پارسدن وطنه عودت ایدنجه حیات تحریریہ آیلارق تصویر افکار غزته سیله مملکتک سکوت ابکمیته خطابه باشلامشدر . بناء علیه (تصویر افکار) تورکارده فکر حربتک شهبال طلوعیدر . تصویر افکار خصوصی اولارق انتشار ایدن ایلک تورک غزته سیدر که بیوک رشید پاشانک تشویقات هیتکارانه سیله کنج شناسینک قلمندن چیقیوردی .

ادبیات ، سیاسیات ، اجتماعیات خلاصه بتون احتیاجات ملیه تصویر افکارده انظار ماتهلمعه نثار اولوبوردی .

اوزمان کی تصویر افکار سراپامطالعہ ایدلمه لی که مرحومک نصل یورماق ، اوصانقی یلمز برهت عالمپسندانه ایله ، نه قدر جدیت ، وقوف وفداکارانه ایله لسان ، ادبیات وتنبورات افکار ملتہ خدمت ایتدیکی اکلانشسون . قیمت آگاه وقدرشناسی برصدراعظم بولنان بیوک رشیدپاشانک انفصالندن صکره شناسینک کوکب اقبالیده قرارمغه ، غزه ته سنده فکر لرینی سربست یازامامغه ، غرضکارانک درلودرلو حقه ارتلرینه استثناللزینہ هدف اولمغه باشالادی . حتی مملکتنی ترک ایتک مجبوریتنده بیله قالدی .

آززمان صکره وطنه عودت ایلدی ایسه ده راحت وسعادت یوزی کورمه دن - ۱۲۸۸ - سنه سنده ارتحال دارجنان ایلدی . حیات وقیمت ادبیہ سی ؛ شناسینک آثار منظومہ سی ، بیوک بریکون تشکیل ایتز بعض مناجاتیلر رشیدپاشانک یازدینی قصیده لری وارددر .

- لوانك تدقیقات طبیعیہ سی -

مناجاتی غایت سادہ و حکیمانہ در بعض ابیاتی آلیورز

حق تعالیٰ عظمت عالمک پادشہی
لامکاندر اولاماز دولتمک تختکمی

وارغین بیلمه نه حاجت کره عالم ایله
یتراثباتنه خلق ایلدیکی ذره بیله

ای شناسی اچیمی خوف الہی داغلاز
صورتم کرچه کولر قلب ، کوزم قان آغلاز

نور رحمت نیه کولدورمیه روی سیم
تا کرینک ، مغفرتندنده بیوکمی کناهم

قصیدہ لرندده رشید پاشایی کندیسنه ولی نعمت اتخاژ بیوردینی ایچون
دکل ، ملنی ظلم واعتسافدن قورناردینی ایچون مدح ایدر .

- بعض پارچه لر -

محو و افناد کل اصلاح بشر در مقصود
شمعی اطفاء ولای آماکه ، نه کوچدر اشمال

- وانك تدقیقات بشر به سی -

بدبخت آکادیر لر که النده جهلانک
قهر اولق ایچون کسب کمال و هنرا یلر

بن شهید اوله دن عمقمله مزارم قازایم
طاشمی کوزلریمک قانلی یاشیله یازایم

کو کامک عشق وفادر شرف و عنوانی
سه و ونک بن قولی یم سه و مه یه نک سلطانی

آثار منتشره سنه کنجه : شناسی بتون قدرت و دهاسنی نثرنده
کو سترمشدر . کندیسندن اول کلن مجددینک کمال تانی ایله باشلادقلری
تجددات ادبیه یی ملنک احتیاجات فکریه و روحیه سیله متناسب ، متین
و هر صنف خلقک قلبنه نفوذ ایددبیله جک ، خلاصه هر معناسیله مکمل
بر تورتورک لسانی ، بر تورتورک ادبیاتی وجوده کتیرمک ایچون فوق العاده
بر جرأت ، وقوف و صبر و سکون کوستره رک بر مجاهده ادبیه یه
کیریشمشدر . ادبیات ملیه مزه ، پارلاق ایران ادبیاتندن نفوذ ایدن
بر طاقم اعتیادات ، اعتقادات و خرافاتک اومدید و مساسل جمله لرک
زنجیرلرینی خلقه خلقه قیرمه ، لسان ملتی عنعنات باطله و اسارت قدما
پرستانه دن قورتارمه و مکمل بر بنای ادبی تأسیس ایتمک بتون فیوض
وجدان و عرفانی ایله چالشمشدر . تصویر افکارده کی مقاله لرندن ما عدا
« جریده عسکریه » ده کی مقاله لر ی شایان مطالعه در . عمرینک صوک
زمانلر نده برده مکمل « قاموس عثمانی » یازمه باشلامشدی قسم کلیسی

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

یازدینی حالده اكاله عمری وفا یتماش و روايته نظراً بوقاموس و یانه
کتبخانه سنده محفوظ ایمش .

- احمدپاشا -

حاجی احمدپاشا عن اصل بولی واریب و روتدن اولوب «قاپوباشی»
و «بولی وویووداسی» اولمش و بولیده اشتهار ایتمشدر . کوستردیکی
لیاقت و خدمتی تقدیراً عهده سنه (۱۲۰۰) سنه سی محرمنده رتبه
وزارت توجیه ایدیلهرک «جده» والیسی اولمش ایسه ده [۱] هنوز
محل مأموریتنه متوجهاً حرکت ایتمدن (۱۲۱۱) سنه سی شوالی
ابتداسنده ارتحالی وقوعه کلمکه اسکدارده نوح قپوسی مقبره سنه
دفن ایدلمشدر . بولیده الیوم بوراللی دوئم مقدارنده ترلا وایکی دکرمن
اونی متجاوز دکان براقش و بازار چشمه سنه کن صوین مومی الیه
اساله ایتدیرمشدر . شمذیکی مکتب سلطانینک بولندینی محله بقین
اخشاب یرساعت قلهسی انشا و برچالار ساعت جلب ایتمشدی .

[۱] صحیفه لری یرتیلمش خط و املاسی بر باد ایکی چونکده
هرر اوزمانلرده سویله نمش و یازلمش بردستانک شو پارچه لری
اوقوقی ممکن اولایلمشدر .

۱

یاشا احمد پاشا سن بیکلر یاشا
سنک حکمک کچر داغ ایله طاشه
الزاسی آلدی حاجی علی پاشا
منصب آلدن کیتدی دیر حاجی احمد پاشا

۲

هر کون قلمده در حصار بایری
بولی سنجاغنده چوقدر خیری
بزم ایشمزی مولا قاییری
ویر دیلر جده بی دیر حاجی احمد پاشا

۳

نه صفالی شو حصارک ، قوناغک
جنت اعلا اراسون سنک دوراغک
بولی سنجاغنده چوقدر چیراغک
جمله دعا جیدر دیر حاجی احمد پاشا

۴

وارک بافک کیم او ضرور مش کوشکمه
یه سین « چالیق اوغلی » نم عشقمه
یاپدیغم چشمه لر آقار « حوشقونه »
ایچنلره عافیت دیر حاجی احمد پاشا

- نوانك تدقیقات بشریہ سی -

الدیغنی سویلہین بوذاندر . بونی یہ سلیمان قانونی زمانہ کلمش ، سنجاق
کندیسہ ، زعامت طریقہ توجیہ اولونمشدر . بویده عمارت جامی
دنیان یکی جامی انشا ایتمش ، اطرافنده کارگیر بر مدرسہ ایله عمارتخانه
یادرمشدر . برچوق اوقافی موجودر .

بنده سی یوز آل عثمانک انقراضی اولونجه دورانک
آل عثماندن محمد خان تحتکاهه جلوس ایتدیکی زمان
چندم بنده اولمش شاهه خدمت ایتمش واروب اودرکاهه
شه سلیمک رب عباد ایله سین عمر دولتی مراد
شه سلیمان نامه نامی کوندروب ویردیله بکا شامی
نیجه ییل آنرله ایله دم خدمت بکایار اولدی دولت وعزت
منصوب رومه ایتدیله تبدیل آنده ناموسم ایله دم تکمیل
شه سلیمان ابردی چون دولت ایلی بن قوله چوق همت
ابردی آندن عنایت سلطان آنادولی بی ایتدیله احسان
صدر عزتده منظم بولدم میرمیران روم ایلی اولام .
۹۹۸ تاریخی وقتنامه دن

- ابراهيم اغا -

سلطان سليم ثالث مجدديني بولايده تطبيق ايدين بر ذات اولوب
عن اصل بولايدير (حاجي احمد ارغلي) ناميله شهرت شمار اولوب بولى
و بوبوداسى بولونمقده ايكن ايكي بلوك قدر نظام جديد وجوده كاتير-
مش (۱۲۱۸) مجددا تى شايان دقت بر منائله تطبيق ايله مشدر .
نظام جديد ايچون دباغ لر محله سى جوارنده سرق رين ابراهيم افندينىك
سبق ايدين معاوتى ايله انشا ايتديرديكى بيوك قشله (۱۲۱۹) . اوزمانه
قدر انشالى كورولهدك بر اسلوب وجسامتمده اولدينى ايچون نظر حيرتى
جاب ايتمشدر .

سلطان سليم ثالث خلمى ونظام جديدك لغوى ايله نتيجه له ن
يكي جري اختلالنده قيو كه ياسى محمد اغا عاصيلر طرفندن پارچالانمش
(تاريخ جودت ج ۸ - حى ۱۶۹) و بناء عليه عاصيلر كندى عايهنده
ده غيظ و خصومت پرورده ايتكده بولونمشدى . سلطان محمودك جلوه
سنى متعاقب بر چيق اعيانلر مياننده استانبوله دعودت اولونان ابراهيم
اغا استانبوله كيدهدك كاغد خاه مذاكره سته اشراك ايتمش و هذا كرانك
خامنده تشبثات و حراآتى ذكا و درايى نظر دقتى جلب ايتكده استا-
نبوله آيقونلش ايدى . بو صيراده ظهور ايدين اختلالده خانه سته
هجوم ايديلهرك عاصيلر طرفندن پارچالانمش (۱۲۲۴) ايدى -

- نوانك تدقیقات بشری -

(ناریخ جودت جلد ۹ - ص ۴۸) بوضیاع سلطان محمودك صولك درجه
تأثرینی موجب اولقله ثروت و املاكك كاملاً ورثه سنه ترکی حقنده
اراده سی صادر اولش و یازیلان فرمان بولی به تبایغ ایدلمشدی .

- حنیف افندی -

امضاسی « الحاج محمد حنیف سر کتبه محکمه بولی » در

مهری : (عبدالله محمد حنیف ۱۲۱۳) در .

بولی محکمه شرعیه سی باش کاتبی ایکن فجیع برعاقبتہ اوغرایان
حنیف افندی بولینک یتشدیردیکی کریده ارباب ذکادندر . مقتدر
برشاعر اولدیغی آرئارینک مطالعه سندن آکلاشیلماقده در حیاتی حقنده
مع الاسف معلومات الده ایده مدیکمز بوذاتک مشهور ظلمه دن قره
آغاچلی علی بکک آرالر بوزولدیغنی و علی بکک اوصیراده ادرنه رایی
بوسنانجی باشیلغندن بولی وویودانغنه تعیین اونونان طوسقه آرناودی
احمد آغایه حیف افندینک نفیی حقنده برامر استحصال ایدرسه
تندیسندن کایتلی پارا آلمه سی ممکن اولدیغنی صورتنده بعض تحریرکاتده
بولوندیغنی بونک اوزرینه نفیی حقنده امر استحصال ایدیلکله حنیف
افندینک بوندن قورتولمق ایچون بش کیسه آقچه ویردیکی

— لوانك تدقیقات بشریه سی —

وبدمه علی بکک خانه سنده ظاهر آ مسافر ، حقیقتده حبس ایدلدیکنی
و محبسنده ایکن یازدینی منظوم عرضحالی مشاور پادشاهی مشهور
کیزلی صیتمه ابراهیم رشید افندی به سرای خواججه لرندن مصطفی
افندی واسطه سیله تقدیم ایتیکله عفوی حقنده اراده تبلیغ ایدلدیکنی
بونک اوزرینه علی بک حقنده اخذ انتقام مقصدیله شکایانده بولونقله
علی بکک اعدام ایدلمکدن قورقارق وزغاده (چپاق اوغلی) زردینه
فرار ایلدیکنی (اعیاندر دوری) نامنده کی اثرده او قودوق. یشیل
کوزلری فوق العاده صاری چهره سیله بک چپرکین اولان و کیمسه نك
محبتی جلب ایدمه یین ویوودا احمد آغا حقنده یازدینی برهجو به دن :

اوجلاد فلک قتل نفوسه اول قدر مجبور
صانیرسک کیم او خوننی فی الاصل قصاب ایمش کویا
آناسی زعفران اکل ایله مش آس یردیکی دمده
بورتبه صار یلق بن کور مدم هیچ کیمسه ده زیر
یتلرینی سویله مشدر .

علی بکک فرارینه سبب اولدینی ایچون علی بک زاده محمود، دامادی
و مشهور ظلمه دن قوچاق پاشا زاده مصطفی بک طرفندن بو قیمتدار
شاعر بوغدی رلمشدر .

وفاتنه سویله بن مرثیه ده :

ظلم ایله مخنوق اولوب حیف اولدی او یله ذاته حیف
بویله یازمش لوح محفوظده آکا صاحب قدر .

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

دنیلمکده در . اسنی بر کتابك قابنده خط دستتله محرر منشور
بر تاریخ وفاتدن والده سی (های قیزی فاطمه خاتون کریمه سی مرحوم
الحاج کاتب زوجه سی عایشه خاتونك) بیک ایکی یوز اللی برسنه سی
رمضانك یکر می ایکنجی کونی وفات ایتدیکی محرردر .
۱۲۲۲ تاریخنده یازدیغی آکلاشیلان بر مرتبه ایله برغزانی
نقل ایندیورز .

صائیه (قیزی ایچون)

برغنجه ترقوپدی بینه باغ جهانندن
جانم کبی حفظ ایلر ایدم آنی خزانندن
دعوتمی کلوبدر ، اکا کلزار جنانندن ؟
زیراکه : شتاب ایلدی موته دل وجانندن
برکار غریب ایتدی فلک شمعی نهانندن
وارمی خبرک سویله که : اول روح روانندن
فریاد الکندن سنک ای چرخ دنی آه ! . .
نیتدک بنم اول غنجه می آلدکی قنی آه ! . .
دردیله نیجه ایله مهیم کریه وافغان
آلیدرم آمدن قنی اول غنجه خندان
فریاد ایدرم دردیله چون بلبل نالان
اولدی قفس دل ، همان برباد و پریشان

دلای چکرم هجران ایله هم باغری می آل قان
بویله آجی به نیجه تحمل ایدر انسان
فریاد الکن سنک ای چرخ دنی آه ! . .
نیتدک بنم اول غنجه می کوردکی قنی آه ! . .
ای دهر جفا پیشه نه یاپدک اونمالی ؟
قالدی چمنستان جهانده یری خالی
هدم ایتدک آنی تازه ایکن سروی مثالی
کیتمز دخی چشممدن آنک فکر و خیالی
تعبیر ایدم اونده اولان حسن جمالی
رفع ایله ایدی بنده اولان حزن ملالی
فریاد الکن سنک ای چرخ دنی آه ! . .
نیتدک بنم اول غنجه می کوردکی قنی آه ! . .
ای خاک سیاه نیتدک اول روح روانی
آلدک دخی نورسته و معصوم ایکن آنی
سیر ایله مه مشدی دخی بر خوشجه جهانی
الهی سورسهک صاقین اینجتمه او جانی
زیرا که بوتون ناز ایله کچمشدر زمانی
بیله یرمدک اصلا اکا سن وقت جوانی
فریاد الکن سنک ای چرخ دنی آه ! . .
نیتدک بنم اول غنجه می آلدکی قنی آه ! . .
کیم کوردی فلک سندن عجب مهر و فانی

جسبان ايدي غايت لقبك اولسه [جفائي]
تذك ايلهك آخرباشمه دار فناي
كوستردك اصلا بكا سن روي صفائي
زهر ايله يتر چكدم آمان درد و جفائي
فرق ايده من اولدم يتشوب آق و قرابي
فرياد الكدن سنك اى چرخ دنى آه ! ..
نيتك بنم اول غنجه مى آلكمى قنى آه ؟ ..
بو حسرت ايله نالين و افغان ايده يم بن
هپ ديدملرى خون ايله كيريان ايده يم بن
خون جگر و ديدمى ريزان ايده يم بن
چرخ فلدى خاك ايله يكسان ايده يم بن
جمعيت دنيايى پریشان ايده يم بن
فريادم ايله هر كسى نالان ايده يم بن
فرياد الكدن سنك اى چرخ دنى آه ! ..
نيتك بنم اول غنجه مى كوردكمى قنى آه ! ..
اي چرخ فلك نالشي معتاد ايده يمى ؟
برآه ايله مرآتكى برباد ايده يمى ؟
سندن نيجه شكوالر ايله داد ايده يمى ؟
يردن كو كهك مام و فرياد ايده يمى ؟
بى مهر مروت ايدوكك ياد ايده يمى ؟
بو محنت و جووك دخى ايراد ايده يمى ؟

فریاد الكدن سنك اى چرخ دنى آءا .
نیتك بزم اول غنجه مى آءكمى قنى آء . !
اول غنجه نورسته « نظیفه م » قنى آءا ! . . .
كازار جنانى عجا ایتدیما ماوا ؟
ساقى آجل ویردی آكا بر دولو صهبا
شمه نكرو بیهوده فغان ایتمه « حینفا »
قیل عرض دعا سكا شفیع ایله یه مولا
مقصود و مرادم یینه شكوا دكل اما . . .
فریاد الكدن سنك اى چرخ دنى آء . ! . . .
نیتك بزم اول غنجه مى كوردكمى قنى آء . ! . . .

غزل

جمله دن مستغنى بزم الايش دنيا نه مه
ملك عشقك شاهى بزم تاج غرور افزانه مه
بن دروندن كیمشم عشق محبت جاءه سن
نیلرم سائر قاشى اطلس دیبانه مه
مصحف حسنك آچوب ایتدم تفأل كلدی خوب
طلاعم یوقلانمغه رماله ایستر جانه مه
طاقمیشم آنكشتمه لعل نكین عشقى
لعل ویاقوت ایسته مم الماس بی همتانه مه
دولت دنيا بكا لازم دكل ای دلربا

— لو انك تدقیقات بشریه سی —

نك نگاه لطفك اولسون ثروت دنیا نه مه
زهر عشقك چون « حنیفی » مست و مدهوش ایلدی
جام جمده ویرسه لر نوش ایله مم صهبانه مه

• حنیف افندی

صوقوده متقلبه دن جوارز اوغلی خلیل اغا طرفدن بوغدی رلمش
اولان مشهور کور مفتی سعید افندینک دامادی اولان و محکمه شرعیه
باش کتابتدن یتشه رک متعدد نیابتلرده بولونقدن صوکر اطر بزونده
حاکم ایکن - ۱۲۸۵ - تاریخنده وفات ایدن بولیلی حنیف افندینک ده
طبیعت شعریه اصحابندن اولدینی سویله نمکده ایسه ده آناری کور یله -
مه مش و بیوک حنیف افندی ایله نسبتاً مناسبتی اولوب اولمادینی
آکلاشیله مامشدر .

— حسام الدین افندی —

بولیلی علمای معروفه دندر . (۹۶۰) سنه سنی متعاقب سنه لردن
برنده دنیا یه کلشدر . مملکتده تحصیل ابتدائی بی کورد کدنصکره اکمال

تحصیل علوم ایچون استانبولہ کیتہ مشدی . هنوز جالس تحت سلطنت اولان آوجی سلطان محمد رابعك ختان جمعیتی اجرا ایدلمسکله استانبول بوسرور همایونله شوق و شادی ایچنده پویان اولوبور ، بتون اصناف و اهالی بوسروره اشتراکی بر شرف بیلوردی .

سرای هایون اطرافی اودرجه ازدحام پیدا ایتمشدی که عسکرلر ، قوه ضابطه اهالی بی داغتمقده اظهار عجز ایتشلردی . راطب و قراکاک بر مدرسہ نك مداوملرندن اولان حسام الدین افندی ذکای اختراع کاریسنك یاردیمیلر بر (قطرانلی علوم) ایجاد ایدرک طوپلانان غلبه لنی بو علومه دفعه موفق اولمش ، بوجهتله کندیسنك ذکائی چکمه بنلر اوکا « طلو مبه جی » نامی ویرمشلردی . فقط علم و صنعت اربابنه — قدیم بر عنعنیه تبعیت ایله اولسون — حرمت ایدن کنج پادشاه ملازمت احسان بیورمش بویه لسکله کندیسنه باب اقبالی آچمشدی . حسام الدین افندی کرک و قوف علم بیسی ، کرک ذکائی ایله یک از مدتده طمانمش ، تدریجاً مدرسہ لره مدرس و بالآخره منلاو (۱۰۳۵) سنه سی ابتدا سننده استانبول قاضیدی اولمشدر . بعضاً مرید تعالی لر ، بردوره ادباره معروض قالیرلر ایشته حسام الدین افندی ده استانبول قاضی لغنده ، کز آی قالا بیلمش و (۱۰۳۵) شوالنده انفصالی وقوعه کلشدر . بو عزلد نصکره یکر می سنه دهامعمر اولوب (۱۰۵۵) تاریخنده سنی طقسائی متجاوز اولدینی حالده ارتحال ایله مسکله مولویخانه قابوسنه دفن ایدلمشدر . خیر پرور اولقله بر مسجد انشا ایله مشدی .

— حمزه افندی —

بوابلی « علی » اسمنده برذاتک اوغلیدر ، علم تفسیر و حدیثی
صاحب اختصاص اولان موعی الیه اکمال تحصیلد نصکره کرسی شیخی
اولمش ، مواعظی ایله خلقی ارشادی مسلاک ایدینمشدر . (۱۰۹۷)
شواتک اون برنجی کونی ارتحال نعیم ایله مشدر .

— الحاج حسین افندی —

مصاحب مصطفی پاشانابلی اولوب بولیدر . مدرس و قیصریه متلاسی
اولوب بعد العزل (۱۰۹۴) شواتده وفات ایتمشدر .

— خیری محمد افندی —

ویرانشهرده (عمر کویلی) قسطنطنیه متسلمی السیدیحی آغاصلینددر .
بولیده « ۱۱۴۰ » یاخود « ۱۱۴۷ » سنه سنده دنیا یه کلمشدر . بولیده
تحصیلی اکمال و طبیعت شعریه سی اولدیفندن یازدینی برقصیده سایه سنده
« ولی کتبخدا » یه انتساب ایدرک واسیطه سیله « ۱۱۶۸ » تا یخنده
استانبوله کلمش ، صکره نیگده لی حامد حمزه پاشایه تعلق پیدایتمکله
کتبخدا قلمنه دوامه باشلامشدر .

- نوانك تدقیقات بشریه -

ارباب عرفاندن اولمقله برابر شاعر و کاتب اولدیغندن ازمدتده تفیض ابدەرك « ۱۱۷۸ » سنهسی شوالنده خواجکان دیوان هایون « ۷۹ » ۱۱ « جاذی الاولنده باش خلیفه ، « ۱۱۸۳ » جاذی الاولنده کتبخدا کاتبی وایکی سنه صکره علاوه مأموریب اولارق بکلیجی اولمشدر . وظیفه سنده کوستردیکی قابلیت ودرایت تقدیر ایدلمکله « ۱۱۹۵ » سنه سی او اخرنده شمردیکی خارجیه وکینی دیمک اولان (رئیس الکتاب) و (۱۱۹۷ » سنه سنده صدارت کتبخداسی اولمش ایسه . تاریخ سیاسیمز - ک غرائباندن اولهرق مقدا سفر ظهور ایتمکله - سفره اقلی ایکی سنه مقدم حاضر لایمق لازمدر - دیدیکندن عزله دوچار اولمشدر . فقط مدت معزولیتی چوق دوام ایتیه یوب درت آی صکره « چاوش باشی » بر آی صکره ترسانه آمینی (۱۲۰۰) او اسطنده ایکنجی دفعه « رئیس الکتاب » و (۱۲۰۲) سنه سنده عزل ایله عینی سنه ظرفنده دفتر آمینی و متعاقباً (توقیعی) اولمش و (۲۰۳) ابتداسنده نائماً رئیس الکتاب تعیین ایدلمش ایسه ده (۱۲۰۴) محرمنک اون دردنجی کونی قالا صن جوارنده « بوزه » نهرنده غریقاً رحمت حقه انتقال ایله مشدر . وفاتنده مشهور سروری :

سویله دم تاریخ منقوط ایله یوب بذلی و - و د
باصدی سیلاب عدم خیری صافی طینتی

تاریخی سویله مشدر .

عالم ، ماهر ، کاتب و شاعر اولمقله برابر ارباب سلوکن اولدیغنی ایچون خانه سی تکیه فقرا ایله مشدی . وقوع بولان مراجعتی رد ایتمز ،

— لوانك تدقیقات بشریه سی —

هر مسئولى اسعاف ایتك ایستر؛ بوجهتله بعضاً نتیجه سز و عدلرده بولمقدن چکنمزدی . بونکله بر ایر کندیلر نده علمه قارشى استعداد کوردیكى کنجاری تربیه یه همت ایدر لردی . حروف هجا اوزرینه مرتب (دیوانی) غیر مطبوعه در ؛ یازمه بر نسجه سنک ییلدیز کتبخانه سسندده اولدیغنی برده (خیر آباد) نامنده منظوم تاریخی بولندیغنی بروسه لی طاهر بك (عثمانی مؤلفلر نده) ذکر ایدور . اشعاری حکایانه و متصوفانه در . دسترس اولدیغمنز بر ایکی پارچه سنی نقل ایدور .

سروحدت جلوه انکیز مظاهر در بتون
نقطه مرکز جلا ساز مظاهر در بتون
موج دریا پنجه سندن دامن ساحل چیقار
مطلبندن دست اهل فیض قاهر در بتون
لفظ ناز کدو و یرن الفاظه حسن اشهار
کوسترن اعراضی انظار جواهر دن بتون
اختلافات شئونک غایتی توحید در
کوسترن اجسامی امتداد عناصر در بتون
وحدته نسبت ایله کثرت اشیا بر در
مرجلر هر نه قدر چوق ایسه دریا بر در
معنی وحدت حق کثرت ایله ثابت اولور
کرچه شاهد ایکیدر شرعه دعوی بر در

— دری محمد افندی —

بولیلی (علی غیاث الدین) افندی نامنده برذاتک مخدومیدر .

— لوآنك تدقیقات بشریہ سی —

بعدالتحصیل مدرس اولمشدی . (۱۰۹۸) سنہ سی اواسطنده ارتحال
ایتمشدر . عالم وشاعر برذات ایسده شعرینہ دسترس اولنہ مامشدر .

— رجب افندی —

رمضان افندی اسمندہ بولیلی برذاتک اوغلیدر . اکال تحصیلدن
صکرہ کیلار عامریہ مأمور اولمش ایسده بالاخرہ مدرس اولمشدر .
حیاتندہ « سرای هایون خواجه سی » نامنی آلاق (۱۱۱۶) سنہ سی
ابتداسنده وفات ایله مشدر .

— سعید افندی —

بولینک یتشدیردیگی علمادن اولوب غلطه منلاسی اولمش و (۱۲۵۲)
سنہ سنده وفات ایتمشدر .

اسود سنان افندی

بولیلی اولوب مدرس اولمش و (۹۸۸) تاریخندہ ارتحال ایله مشدر
فاتح دوری مشاهر علماسندن اولوب علوم و ادبیات صریبده
مہارتی اولان و علم صرفده (مراح) و « شافیہ بی » و علم هیئتده
« چغمینی » نیک « ملحق » نی شرح و « شرح الوقایہ » به حواشی یازان
(قره سنان الدین یوسف) افندی نیک باشقه برذات اولوب اولمادیغی
تحقیق ایدیله مدی .

سنان نهجی افندی

علمادن برذات اولوب بولیلی در . اکال تحصیل ایتدکن صکرہ مدرس

— لوانك تدقیقات بشریه سی —

سلکارده بولونمش و صیره سیله انقره ، قونیه ، بغداد ، مدینه منوره
مناسی اولمشدر (۱۰۳۴) سنه سی ابتدالرنده زبارت حج شریفه
عزیمت ایتمش ایسه ده عمری وفا ایتیه رک یولده ارتحال ایله مش
ونعشی (ینبوع) نقل ایدییه رک دفن اولونمشدر . عالم و عارف برذات
ایدی .

سعید افندی

« بولوی زاده » در ۱۲۵۲ تاریخده غلطه مناسی ایکن وفات
ایتمشدر . علمادندر .

شمس الدین احمد چلبی

قدمای علمای عثمانیه دن اولوب بوللی (مصطفی چلبی) نامنده برذاتک
مخدومه بدر بر مدت مدرس سلکارده و شام قاضی ککنده بولمش و بالاخره
عزلی وقوعه کله رک - ۹۵۴ - سنه سنده ارتحال ایتمشدر . زماننده
کندیسنه « قاف احمد چلبی » دنیا مکه مخدومی شعرادن اولوب « ۹۶۰ »
تاریخنده وفات ایدن « محمود رشاد چلبی » به « قاف زاده » دنیا مشدر
دیگر مخدومی صدوردن فیض افندی ایله مخدومی « عبدالحی »
افندی یه ده قاف زاده دینمشدر .

اصبغی احمد چلبی

بوللی بر شاعر در . « ۱۰۸۰ » تاریخنده کریده ارتحال ایتمشدر
آثارینه دسترس اولنه مادی . مخدومی فیض افندی شاعر و ماهر در
دیگر اوغلی عبده افندی فله دن بالتفیض خواجه کاندن اولدی .
۱۱۶۱ ده مالیه تذکره جیسی اولوب ۷۱ یکبچری کانی « ۷۲ » صدارت

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

کتخداسی اولمندر . (اولدی صبحی زاده عبداہ افندی کتخداسی)
تاریخچیدر « ۱۱۷۵ » ده باش محاسبہ جی اولوب (۱۱۷۷) . د معزولاً
ارحال ایله دی کاتب و شاعر در .

عبدالرحمن افندی

طلو جی حسام الدین افندی مخدومیدر « ۱۰۰۳ » ده تولد ایله مشدر
مدرس ، منلا اولوب ۱۰۵۴ صفر نده استانبول قاضیسی ، ۱۰۵۵
ده عزل ، ۱۰۶۲ رمضان نده صدر روم ایلی ، ۱۰۶۳ ده عزل ، ۱۰۶۵
رجب نده و محمد رابع دور نده شیخ الاسلام اولوب یکیچری عصبانی
حسیله اوتوزدرت کون صکره ۱۰۶۶ جمادی الاول نده عزل ، صکره
فایه قاضیمی اولوب ۱۰۷۱ ده آربالقله ، صردن چتره به کتدی ۱۰۸۱
جمادی الاول نده وفات ایتدی . مراد رابع حسن خط معلمی اولوب
کآنکشلکده نادر الاقران ایدی . پنجه سیله پک قوی اشیبایی قالدیرر
فارس و پهلو ان ایدی . فن تفسیرده یکانه اولوب « تفسیر کشاف »
واقف و حسن خطده ایسه « عماد روم » ایدی .

عبداہ افندی

بولولیدر مدرس اولوب ۱۱۴۲ ربیع الاخر نده وفات ایتدی .

عثمان اغا

بولولیدر . بربر باشی اولوب ۱۲۴۰ ده وفات ایله مشدر .

علی افندی

بولولیدر . مدرس اولوب ۱۱۳۷ ده ارتحال ایتمشدر .

شیخ ظهوری افندی

بولینک یاقه قریه سنده تولد ایتمش ، « خالدی » مشایخندن و مظنه دن

« ۴۳۳ »

- وانك تدقيقات بشریه سی -

عالم ، فاضل برذاتدر . کینجاکننده سیدی شهرینه عزیمتله مشایخ
علمادن عبده افندیدن اکال تحصیل وانابتله ومشار الیهک امریله
بولیده نشر عرفان وارشاده مأمور اولمقنه بولی به عودت ایدهرک
ارشاد وتدریسيله مشغول بولونمقده ایکن ۱۲۸۵ سنه سی متعاقب
سنه لده وفات ایله مشدر .

ظهوری حاجی احمد افندی

عن اصل چورومک دانشمندلر قریه سندن علی بیه اوغللر نندرز .
تحصیلنی چوروم وعثمانجقده اکال ایتدکن واقشه رده مفتی سالم افندیدن
اجازت آلدقن صکره سیدی شهرینه عزیمتله حاجی عبده افندیدن
اخذانا بت ایتمش واصريله بولی به کله رک شبنخ ظهوری افندی پی استخلاف
ایتمکله « ظهوری » نامنی آلمشدر . برمدت ارشاد ایله مشغول اولدقن
صکره حمزه بک مدرسه سنده تدریس اتله ده اشتغال ایتمکله برنجی دوعه .
سنده اون سکزه ، ایکنجی سنده یکرمی درت افندی به اعطای اجازته
موفق اولمشدر ۳۱۸ سنه سنده وفات ایدن مومی الیه عابد برذات ایدی

- عزت پاشا -

دیرکنه لی محمد اغا اسمنده برذاتک اوغلبدر . دریه در سعاده
کله رک اندرون همایونه داخل اولارق کوستردیکی ذکا وتزاکتله ترفیع
ایده رک سلطان محمد ثانیکن قرناسندن و (۱۲۵۵) سنه سنده سلطان
مجیدک سرقربی اولمش ودرت سنه بووظیفه پی حسن ایفادن صوکره
(۱۲۵۹) سنه سنده عزل ایدلمشدر .

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

اوج سنه سوکره (۱۲۶۲) احتساب ناظری (۱۲۶۵) سنه سنده
عهد سنه رتبه وزارت توجیه اولونارق « مجلس والاعضاسی » (۶۷)
۱۲) سنه سنده تجارت ناظری اولمش و برسنه سوکره عزل ایدلمش
(۱۲۷۱) سنه سنده ضطویه مشیری تعیین ایدلمشدر .
مستقیم برذات اولوب امور ادارهده معتدلانه حرکت وشدندن
اجابت ایدردی . (۱۲۷۴) سنه سی ربیع الاخرنده ارتحال ایتمشدر
حیاتنده « کوزی کوزل » اسمیله یاد ایدیلردی . مخدوملرندن متصرف
فلقلمده بولونمش اولان (نجیب) بك بولیده (۱۲۹۲) دن اعتباراً
برقاج سنه متصرفلقده بولونمش باشی آچیق اوطوردیقندن (آچیق باش)
نامیله آکیلردی . دیگر مخدومی طاهر بکدر پرتو محمد ، عبدالکریم
بکدرله مکتب حربیهده بیکیباشی ایکن (۱۲۵۹) سنه سنده وفات ایدن
راشد بك ده برادرلری ایدی .

- عزت پاشا -

دورسلطان حمید اولده ایکی دفعه مسند صدارتی احراز ایدن
وزرادندر بولینک چهارشنبه ناحیه سنک « بکک فریه سنده روم محمد
محمد پاشا احفادتدن حسین بکک صلبندن (۱۱۳۶) سنه سنده دنیایه
کیشدر .

مملکتده تحصیل کوردکدن سوکره در سعاده کیش ، « بالطه جیلر
اوجاغنه » داخل اولارق اوقویوب یازماسی اولدینی ایچون (بك
حلیفه) نامیله شهرت بولمش وابتدا « قاپو خاصکیسی » سوکره باش
« ۴۳۵ »

لوآنك تدقیقات بشریہ سی

خلیفہ ومصطفی خانك چلو سنده « ۱۱۷۱ » سنہ سنده (دارالسعاده اغاسی
ابوقوف آغانك یازمچیسى اولمشدر . اوصیراده (تیردار وقعه سی) ظهور
ایتمکله ابوقوف اغا قتل ایدلش کندیسى ده غضبه اوغرایه رق عزل
وسرای همایوندن اخراخ ایدیله رك (خواجه کان دیوان همایونه) الحاق
ایدلمشدر . زیاده ضرورته دوچار اولدینی وقاین پدرینك خانه سنده
محتاج معاونت برحانده قالدینی مسوع پادشاهی اولمقله یدی بیک غروش
عطیه احسانیه تکرار یازمچى ، « ۱۱۷۹ » سنہ سنده ضربخانه امینی
(۱۱۸۷) تاریخنده شهر امینی وعبدالحمید اولك جلوسارندن سوکره
(۱۱۸۸) ده وزارتله صدارت قائم مقامی وایکی آی سوکره صدر -
اعظم اولمشدر . برسنه قدر مقام صدارتده بولوندقدن سوکره رخا -
وتندن ومهام اموری اسماعیل آغانك دست اجراسنه ترك ایتدیکندن
دولایى « ۸۹ » سنہ سنده عزل ایدیله رك آیدین ، بش آی سوکره مصر و
(۹۲) ده « ایچ ایل » متعاقباً سیواسی و (۹۳) او اخرند ، ارضروم ،
« ۹۶ » سنہ سنده تکرار صدراعظم اولمش واللی بش کونده استانبوله
کله رك ایفای وظیفه یه باشلامش و برسنه بش آی سوکره و (۱۱۹۶) ده بهض
اسبابدن طولایى عزل و فلبه یه نفی اولونمشدر . بئده رتبه سی اعاده
اولونارق بلغراد و الیدی نصب اولونمش و (۱۱۹۸) ربیع الاولنده بلغرادده
وفات ایتمشدر . عاقل ، فطین و حسن خلق صاحبی برذات اولوب امرار
حکومتك محافظه سنه غایت دقت ایدردی . خلق کندیسندن زیاده
ممنون و متشکر ایدی .

فائز محسن افندی

مصطفی افندیك مخدومی اولوب ۱۲۳۹ سنہ سنده تولد و ۱۲۶۱

- وانك تدقيقات بشریه سی -

ده بولیده ارتحال ایله مشدر شاعر در .

فیضاه فیضی افندی (قاف زاده)

شمس الدین احمد افندینک مخدومیدر . (۹۵۰) ده تولد ایتمش
مدرس ، حلب ، مکه ، مصر ، ادرنه ، غلطه منلاسی ۱۰۱۲ ده
استانبول قاضیسی ، ۱۰۱۳ ده آناتولی قاضیه سگری و متعاقباً صدر
روم ایلی اولمشسه ده سنه نه ایتنده عزل و ۱۰۱۹ ده تکرار صدر آناتولی
و برسنه سوکرا عازم جنان اولمشدر . زنجیرلی قپوده قاین
پدری معلول زاده محمد افندی یاننده مدفوندر . فاضل ، ادیب السنه
ناشده شاعر در . قاضیخانه فهرست یازمشدر . مخدومی عبدالحی
افندیدر . مومی ایله (۹۸۰) سنه سنده تولد ایتمشدر مدرس ، سوکرا
سلانیک شام منلاسی اولوب معزولاً ۸۰۳۱ ده ارتحال ایتمشدر .
جدی مکتبته دفن ایدلی عالم و شاعر در . دیوانی ، لیلی و مجنوننی
نا تمام ساقی نامه سی وارد در .

- مصطفی افندی - « بولوی »

« تاجر احمد » نامنده برذاتک صلبندن دنیایه گلشدر . اوتوز
دوقوزنجی شیخ الاسلام اولان مصطفی حیات؛ تحصیلده استادی شاعر
مشهور شیخ الاسلام نجی افندی اولمش ا کمال تحصیلدن سوکره
ملازمته بولونمش و متعاقباً آقحضار قاضیلغنه تعیین اولونمشدر .
ذکا و عرفانی ایله محبت و توجهنی جلبه موفق اولدینغی استادینک حمایه سیله
طریق تدریسه داخل اوله رق برمدت (عتیق علی پاشا) مدرسه سنده
مدرسلیکنده بولونقدن سوکرا حر مین مفتتلیکنه تعیین بیورلمشدر .

« ۴۳۷ »

— لوانك تدقیقات بشریه سی —

بعده (۱۰۵۵) ده ادرنه ، (۱۰۵۶) ده استانبول قاضیسی اولمش
و (۱۰۵۷) ربیع الالنده عزل ایدلمشدر . (۱۰۶۳) شوالده
آنادولو پایه سیله تکرار استانبول قاضیسی تعیین ایدلمش (۱۰۶۵)
سنه سنده عزل ایدیله رك برسنه سوکرا آنادولو قاضیسی کرلکی ،
بك آز سوکره روم ایلی قاضیسی کرلکی پایه سنی احراز ایله مشدر .
مصطفی افندی کوپرلی محمد پاشا ایله صمیمی ایدی . ترخان سلطان
کوپرلی بی صدرته کتیردیکی زمان (بولوی) مصطفی افندی ایچون
ده دور اقبال حلول ایله مش ایدی بوسیدین کوپرلی نیک صدرتنده
برسنه سرورنده روم ایلی قاضیسی کرلکته ، اون کون سوکره
(۳ رمضان سنه ۱۰۶۷ مقام مشیخته ارتقا ایتدی . یالی زاده نك
یرینه شیخ الاسلام اولدی .

بولوی مصطفی افندی ؛ عالم ، عادل ، حق پرست برذات ایدی .
یالکیز مسائل شرعیه ایله مشغول اولماز ، احوال سیاسییه ده بالخاصه
کوپرلی زماننده حق و عدالت دائره سنده اداره ایله مک ایستردی .
بوسیدین بغیر شریعت احواله دائماً مانع اولوردی . محمد پاشا ایله
کرید سرداری ولی حسین پاشانك آراسی ائی دکلدی کوپرلی ، حسین
پاشانك قتلنه فتوی ایستر ؛ شیخ الاسلام ایسه (اولمقوله آدامك
جزئی جرمی سببیه قتلی مشروع دکلدی .) دییه جواب ویردی .
مصطفی افندی نك بو مخالفتی کوپرلی نك جاتی صیقدی . شیخ الاسلامك
حسین پاشا حقنده نفی جزاسنی کافی کورمه سنی دیکله مدی . کرید
سرداری نك قتلنه موفق اولدی . بو جهته شیخ الاسلامه قارشى قلیاً

لوآنك تدهققات بئريه سي

عداوت باغلا دی . بوسیراده (وندیک) دونماسی چناق قلمه بوغازینی قوشانیور ، کریدده کی عسکر لر فوق العاده مشکلاته دوچار اولوبوردی [۱] سلطان محمد رابع ایسه بروسه یه تفرجه کیدیوردی مصطفی اقدی بروسه یه حرکت هایونیده موافق کورمدی . وندیکلیماره قارشی حرکت ایلمه سی تصویب ایتدی بوجهته سلطان محمد رابع کده توجهنی

[۱] یکیچری آغالغدن متقاعد قره حسن اوغلی حسین اغا نامنده برقورناز اختیار اولوب وقایع ماضی یه ده طرف سساعلمته متخصص بولمقله رأی و تدبیری دشخی موافق تقدیر دوشمکه مؤمن دولت و مستشار سلطنت اولمق مزیتنی احراز ایلمشدی . کوریلنی محمد پاشا بوغازی تخلیصه اوغراشیرکن وظیفه سزلی ترهیب قصیدیه امر او عساکردن اوج بش یوزکشی بی اعدام و فنا ایله دیکنی قره حسن اوغلی ایشتد کده اورگمکه باشلا یور پاشای مشارالیهک عزل و تبدیلنه قیام و شیخ الاسلام بولوی مصطفی اقدی یه دشخی کندویه معاونت ایتمه سی ایچون ارسال پیام ایتشدی . شیخ الاسلام اقدی بزیله فتح و غنر ایله مشغول و موفقیتنی مأمول اولان بر سرداری حرب اناسنده تبدیل ایتمک مفروضه جائزدر ؛ ختام شخاربه ده ایجابنه باقیلیر « جواب معقولیه دفع ایله دی ایسه ده اغا موسی الیه یکیچری منقیان و سخندانانندن (بورناز باقی چایی) بی تکرار باب مشیخته کوندروب « صدراعظم مظفرآ عودت ایدر سه حقندن کلیمه سی ممکن اولامیه جفنی و طوتومنه باقیانجه عاقبت کارک کندولرنجه دشخی وخیم اولدیغنی اعلام و اشعار و عزلی ایچون

— لو انك تدقیقات بشریه سی —

غائب ایله دی .

کوپریلی ، مصطفی افندی نك قتلی ویا نفی اولونماسی حقه صلاحت
فوق العاده بی حاز ایدی فقط بوسلاحتی سؤ استعمال ایتدی .
[علمیه سالنامه سی]

(۱۰۶۹) جمادی الاخرنده عزل ایله میخالیجه اعزام ایددی . صکره
بولی یه کوندرلدی . بورادن حج شریفه کیدوب عودتده مصدرده اقامته
مأمور اولدی . وجیزه آرپالیقیله قناعت ایددی . [سجل عثمانی] .
اونیدی سنه قدر مصدرده قالدی سکسان آتی یاشنده ایکن (۱۰۸۶)
جمادی الاخرنده مصدرده وفات ایددی .

— مصطفی نك رحمت اولاجانه — [۲]

مصراعی وفاتنه تاریخدر . عالم ، فاضل ، مستقیم وعادل برذات
ایدی (کنز شرحی) نامبله اثری (اشکان تأسیسیه) یه حاشیه سی واردر
مصطفی افندی علم وفضیلت صاحبی برچوق اولاد واحفاد بر اقمش وبرا .

طرف هایونه همان تذکره تحریر و تقدیم ایتمه سنه اصرار ایله دی « شیخ
الاسلام افندی باقی جایی ایله بو کشا کشته ایکن کتخداسی کلوب قولاغنه
قره اوغلی حسینک فجأة وفات ایتدی کنی اخبار ایله دیکندن مسئله بر طرف
وکوپریلیک مظهر توفیق اولاجنی مستدل اولدی . (تاریخ دوات عثمانیه
عبدالرحمن شرف ج ۲ ، صحیفه - ۵۷ -

[۲] مصراع تاریخ بر نقصان ایسه ده (تعمیه) یاپلمش اولمه سی

ممکندر .

— لوآنك تدقیقات بشریه سی —

دری صدور دن علی افندینك اولادی (بولوی) زاده تامیله یادایدیله درك
شرفلری تاسلطان مجیدك او احر سلطنته قدر دوام ایتمشدر .

— بولوی زاده لر —

— اسعد محمد افندی —

بولوی مصطفی افندی مخدومیدر . طریق تدریسه داخل اوله رق
مدرس و (۱۲۵۲) سنه سنده غلطه ، (۱۲۶۵) تاریخنده شام
شریف منلاسی اولمش و (۱۲۶۷) ده مدنیة منوره منلاسی اولمش
ایسه ده عمری وفا ایتیمه رك مذکور سنه او اسطنده ارتحال ایله مشدر .

— علی افندی —

شیخ الاسلام بولوی مصطفی افندینك برادریدر . تحصیلی اكمال
ابتدکدن سو کره طریق تدریسه داخل اوله رق مدرس و منلا اولمش
وبالآخره استانبول پایه سنی احر از ایله مش و (۱۱۰۱) جمادی الآ
خرنده استانبول قاضیسی اولمش ایسه ده برسنه سو کره انفصال ایتمشدر
برقاج سنه معزول قالدقندن سو کره (۱۱۰۶) ربیع الاولنده انادولو
پایه سی اعطا اولنوب « ۱۱۱۱ » سنه سنده (آنادولو قاضی عسکری)
اولمش ، برسنه سو کره عزلی وقوعه کله رك انفصالندن برآی قدر
سو کره « ۱۸ ربیع الآخر سنه ۱۱۱۲ ده ارتحال ایتمشدر . امیر
سنجاری تر به سنده مدفوندر . عالم ، صالح برذات اولوب اوقاتی
عبادت و طاعتله امرار ایدردی . واکثریا صائم بولنوردی . وفاننده
یتیم سکنزه رسیده اولمشدی . علی افندینك مخدومی اولوب احمد
سعید افندی ده بولونمشدر . مدنیة منوره منلامنی اولمش و آیتمش

لوانك تدقیقات بشریہ سی -

یاشنده ایکن (۱۱۴۲) سنہ سنده ارتحال ایلمش علمادن یرذاندز .

— امین محمد افندی —

علی افندیك مخدومیدر . مدرس وازمیر مناسی و (۱۱۴۲)
ده مکه مناسی اولوب (۱۱۴۴) سنہ سنده نقیب الاشراف اولمش
واوچ آی صوکره هنزل ایدیلهرك (۱۱۴۵) سنہ سی ابتدا الرنده
آیدنجیکه نفی ایلمش صوکره عفو ایدیلهرك (۱۱۵۶) سنہ سنده انادولو
قاضی عسکر لکی پایه سی احراز ایتمش برسنه صوکره انفصال ایله (۱۱۵۹) ده
ثانیاً نقیب الاشراف و (۱۱۶۱) سنہ سنده روم ایلی قاضی عسکر ای اولمش
و فقط اوچ آی صوکره ارتحال ایلمشدر .

امین محمد افندی احفادن س سعید افندی (۱۱۵۲) ده غلطه
مناسی اولمشدر . مأخذ لریمزده برده « کوچوک بولوی مصطفی افندی »
اسمنه تصادف ایلمکده اولادنن بعض ذوات کوستریلیمکده در
بونک شیخ الاسلام مصطفی افندی دن تفریق ایچون برباشقه ذاته و اولاد
واحفاده ویرلمش بر (عنوان) اولماسی محتملدر .

— امین محمد افندی —

کوچوک بولوی مصطفی افندیك مخدومیدر . دور مدارسدن
صوکره فایه مناسی اولمش و (۱۱۳۸) تاریخنده « عزولاً ارتحال
ایتمشدر . عالم ، فاضل برذات اولوب ادرنه قاپوسنده مدفوندر .

زمینی احمد افندی

بوده کوچوک بولوسی مصطفی افندیك اوغلیدر مدرس ایکن
(۱۱۲۸) سنہ سی رجنک آلتنجی کونی ارتحال ایله رکه ادرنه قاپوسی

- لوانك تدقيقات بشريه -

نعمى افندى

بولي اولوب عصمتى افندى كته خدا سنك اوغليدر . ديوان همايون قلمندن نشئت ايدهرك تشرىفاتچى اولمش ۱۱۲۱ تاريخنده ارتحال ايله مشدر . مأخذلر يمزرده مشاهير شعرا دن اولديني مذكور ايسسده . شريه دسترس اولنه مامشدر .

همت افندى [۱]

بولي حاجى على افدينك مخدوميدر مظنه دن برذات اولوب مدرس اولدقن صدره طريق بايرامى ي بولي احمد افندين ، طريق خاوتى شعبانى ي تيرجى زاده محى الدين افندين اخدايشدر خلافتله استانبولده كلوب اهالىسى ايله حسن الفت اوزره ايكن دفتر دارا برهيم پاشا [۲] كندينه نقاش پاشا سرايى قوربنده برزاويه بنا ايدوب آنده ساكن وقاصم پاشا واستانبولده خليل پاشا ، داوود پاشا جامعلرنده واعظ اولوب بو حال اوزره ايكن (خاتمه اوليا) تركينك دلالتى وجهله ۱۶ صفر ۱۹۰۵ واسكدارده عبدالشكور افدينك زاويه سينه دفن ايدلى [۳]

- [۱] همت افندى ومخدوملرينه طائد معلومات ، حافظ حسين .
الايوانسرايى نك تراجم احوال مجموعه سندن اقتباس ايدمشدر
[۲] ابراهيم پاشا بوكا يكي باغچه ده برزاويه ياپدى . (سجل عثمانى)
(۳) حافظ حسين ابوانسرايى «قبر عاليلى اسكدارده ديو»
تيجيلرده تيرجى زاده محمد محى الدين افندى دركاهنده در عثمانلى مؤلفلى

لوانك تدقیقات بشریه سی -

مقبره سنه دفن اولونمشدر مخلصنك دلایته شعره منسوب اولدیغی
اکلاشامقده در .

کشی عین الله افندی

بولییدر . مدرس ، قدس منلاسی اولوب (۱۱۷۱) سنه سنه
وفات ایدوب استانبول مکتبلر قبرستانه دفن اولونمشدر ، صالح ، عابد
برذات ایدی .

محمد افندی رفیق ناہی (۱)

بولیلی اولوب مدرس ایکن ۱۱۱۹ سنه سنه مظلوناً ارتحال ایله مشدر

محمد افندی

بولیلی حاجی ولی نامنده برینك اوغلیدر مدرس ، قوتیه ، شام
منلاسی اولمش و ۱۱۲۳ سنه سنه ارتحال ایله مشدر عالم خلوق برذات
ایدی .

محی الدین محمد افندی

بولییدر . مشایخ مشهوره دن حاجی عبدالله افندی مریددر .
۹۰۶ ده وفات ایتشددر .

مصطفی افندی

بولییدر . مدرس و شیخ عیسیایه داماد اولمشدر ۱۱۲۸ سنه سنه
ارتحال ایله مشدر .

(۱) طوسیہ) مصطفی افندیك مخدومی اولوب مکه منلاسی
و ۱۱۰۶ سنه سنه استانبول قاضیسی اولان و ۱۱۱۱ ده وفات ایدن
رفیق محمد افندی ناہی اولمق محتملدر .

— لوانك تدقیقات بشریہ سی —

وفاتنرینہ (رحمت بہجت) ترکیبی تاریخ و شورلیدیگی کی منتسبہ لرندن
شاعرہ مشہورہ « امتہاء قادین » ده
بوکون ہمت اقدی عدنی قیلدی کندیہ ماوا
تاریخی سولتدر .

عارف باہ وشاعر برذات اولوب اشعارنی محتوی بر دیوانجہ سی
اولدینیگی کی (منظومہ معراجیہ) و (طریقہ نامہ) ، (زبده الحقایق)
نامندہ ہم اثر لری ده واردر . [۲]

اشعار عارفانہ سندن

سودادن قلبکی پاک ایت کوکل مرآت رحمتدر .
جفادن سینہ کی چاک ایت « « «
بو عالم نسخہ صغرا ، نہ در بیل نسخہ کبرا ؟
چکیلمش طغرہ غرا توکل مرآت رحمتدر .
سورسہک ماسواللہی ، بولورسک حقی باللہی
طلب قیل وجه اللہی کوکل مرآت رحمتدر .
کل ای ہمت شکار ایله ، کوکلدن اوزکہ کار ایله

[۲] عزیز مشار الیہک « زبده الحقایق » اسمندہ کی اثر عارفانہ
لرینک « غایۃ الدقایق » اسمیلہ (عیفتابی حافظ محمد اقدی طرفندن
ترجمہ اولونان نسخہ سی « ۱۲۹۲ » تاریخندہ کنارندہ متن فارسیسی
اولدینی حالده طبع ایدلیدیگی کی ترجمہ سی ده استانبولده طبع ایدلشدرکہ
الحق « وجب استفادہ آتارندندر . (بروسلی طاہر بک)

- لوانك تدقيقات بشريه -

بوسرى اشكار ايله ، كوكل مرآت رحمتدر .
ينه سودايه دوشدم عشقك الندن
ينه عمان اولوب طاشدم عشقك الندن

- عبده افندى -

عبده افندى همت افنديك مخدوميدر . پدريتك وفاتيله مشيخت
عهده سنه توجيه اولونمش ، بعدالحج ساسله سلاطينه داخل اولوب
سليمانيه واعظى اولدقده (۱۱۲۲) ده رحلت ايدرك پدى ياننه دفن
ايدلمشدر . وفاتنده (الحاج محمد افندى) نامنده برذات شوومصراع
تاريخى سويله مشدر .

ايدمه همت زاده يارب عدن اعلايى مقام
غايه سكوتى ، عالم ، ، ومحدث برذات ايدى . اشعارىنى محتوى
ديوانى اولديغى كى الهياتى حاوى ديوانى ده واردر .

- السيد عبدالصمد افندى -

همت زاده عبده افندى مخدومى ارلوب سيادتى والده سى طرفدن
پدريتك وفاتيله يرينه شيخ اولمش سليمانيه واعظى اولدقدن صوكره
اردو شينخى تعين اولونمش ايكن خسته لانه رق (۱۱۵۰) تاريخنده
ارتحال ايدرك پدريتك ياننه دفن اولونمشدر . وفاتنه :
دوشدى برتاريخ شيخ عبدالصمد
مصراعى تاريخ اولارق سويله مشدر .

- لوانك تدقیقات بشریہ سی

شاعر برذات اولوب :

تندہ جانم ، جانده جانانم محمد مصطفی

مصرا علی نعمت شریفی مشهور در .

- توراه افندی -

عبدالصمد افندینک مخدومیدر پررینک یرینه مشیخته تعین ایدیہرک
سلطان احمد جامی واعظی ایکن (۱۱۸۰) تاریخنده وفات ایتشدرد
وفاتنه : (واعظ سلطان احمد) ترکیبی تاریخدر .
- عبدالشکور افندی -

عبده افندینک دیگر مخدومی وعبدالصمد افندینک قارداشی اولوب
والدهلری آریدر سلسله سلاطینه داخل اولارق (آیاصوفیه واعظی)
اولمش و (واعظ آیاصوفیه) ترکیبک دلالت ایتدیکی (۱۱۸۰)
تاریخنده وفات ایدرک پدری یانسه دفن ایدلشدر . وفاتنده زاویہ سی
دامادینه توجیه ایدلشدر .

آثار علمیہ سی واردر اڑجه قرآن عظیم الشانی موعظه طریق
اوزره تفسیر ایله مش وایکی دفعه تفسیر ختمی میسر اولشدر .
آہماتی محتوی دیوانی واردر .

دوشدی کوکلم برجنه یتر محبت یارسول ،

مصرا علی نعمتی مشهور در .

- همت زاده -

همت افندی مرحومک (عطاہ) افندی نامنده برمخدومی ایله
(۱۱۴۷) تاریخنده مدرس ایکن وفات ایدن محمد افندی اسمنده

- لوانك تدقیقات بشریہ سی -

دیگر براوغلی بولوندیغی واولاد لرندن اولوب مدرسیندن ایکن (۱۱۶۵)
تاریخنده وفات ایدن (حسین) و (۱۱۸۴) ده وفات ایدن (حسن)
و (۱۲۰۵) تاریخنده ارتحال ایدن عبدالقادر بن حسین اولوب (۱۲۶۹)
ده وفات ایدن الحاج ابراهیم افندیلر کی ذواتک ده (همت زاده) لر دن
اولدیغی ، مأخذلریمزک بیاناتندن او کره نیورز .

- حاجی مصطفی بک -

منکن جهت لرنده ، مقیم قواچاق پاشا احفادنندن در بولی دره بکلرندن
علی بکک دامادیدر . علی بک زاده محمود بکک وفاتیه بتون روتنه وارث
اولمش ، ظلمه دن اولدیغی خالد خسرو پاشایه جاناراق اعدامدن تخلص
کریبان ایتمش و (۱۱۴۷) ده بولی متسلمی اولمشدر حاجی بکک ظالم
و شناغتی حوصله نك آلامه چنی برشکاده اولدیغی ایچون اوزمان واقع
ولان شکایت اوزرینه سلطان محمود اعدامی فرمان ایتمش ایسه ده خسرو
پاشا حمایه ایده رک ایزمیت ترسانه سنک بک زنگین اولان حاجی بکه
یایدیر ماسنی و بختامنده قتل ایلمه سنی پادشاهه عرض ایتمش و آزامدده
یاییلان ترسانه یی زیارته کلن پادشاه ، طرز انشاسنی بکنمکله حاجی بکه
عفو و قونیه یه (قصاب باشی) تعیین ایتمشیدی بلاخره بولی به عودت
ایده رک ظلمه باشلادیغندن حقیقه وقوع بولان شکایت اوزرینه اعدام
ایدلمش و نهمشی ایوم (آنامکتی) اولان بنانک باغچه سنه دفن اولو-
نمشدر ظالم و اشکنجه ده امثالی نادر و خونخوار ایدی . منسوبیتندن
تفتکچی باشی و قول ضابطی محمد علی برده مضانده چارشیده برزو اللهی بی
(۴۴۸)

دو کر کن ضرور بک « ینمہ بر باشی ایچون ، محمد حتی ایچون عفو ایت »
دیسه سی اوزربنه محمد علی حضرت ینمہ بره کفر ایتکله اهالی هجروم
ایده رک قورتار مشر ، حقنده جزا تطبیقی ایسته مشلردی اوزمان
متسلم بولنان اسماعیل اغا حاجی بیک تشویقیله جزا طلبنی رد وقاضی
ایسه حاجی بکی التزام ایله مشدی حتی مفتی دامادی مدرس مصطفی
افندی مرقوم محمد علی بی تبرئه ایچون سب بی فضا حتی تاویلاً بر لایحه
قلمه آلمدی بولایحه غلیانک آرمه سنه سب اولمشدی . مشهور
(کور مفتی سعید افندی) لایحه بی ردأ برساله یا من ، خالقک اوکنه
دوشمشدی . بوصیراده استانبولین کان برأس نامه ایله برای تحقیقی
وقعه ده علاقه دار اولان اشخاص ایله علی و اشرف محلین چوخی
استانبوله جاغیرلشددر .

محمد علی باش وکالت قواصارندن حاجی ابراهیم قوخص ینمہ باقر
مان چارشیده اعدام ایلدی (۱۲۵۵) مجلس احکام عدلیه ده یاپیلان
تحقیقات نتیجه سنده متسلم اسماعیل آغانک کاتبولی به ، حاجی مصطفی
بیک لیمنی به ، مدرس مصطفی نک مدیالی به نفسیه وقاضی نافع افندی نک
خدمت دولته استخدام اولونماق شرطیله طردینه سعید قدینک
مفتیلکنده تقریراً ابقاسنه اراده چقمشدر .

آرادن اون بش کون کچمه دن سلطان محمود نای وفات ایتکله
قرار اجرا ایله مه مش ، سلطان مجیدک جلاوسیه کوستریان مساعده
اوزربنه حاجی بک بولی به اعاده اولونمش و خانه سندن چیقما مسی امور
دولته مداخله ایتمه سی ایچون متصرفانه تبلیغات اجرا ایلمشدر فقط
مفتی سعید افندی (صوقو) قریه سنه دعوت ایدیله رک اوراده (جوراز

- لوانك تدقیقات بشریہ سی -

طبعت شعر بہاری دہ اولدیغی ، عربی و فارسی بہ وقوف فوق لعادہ سی ،
اصول ، حدیث و فقہ علم لرندہ اختصاص صاحبی بولوندیغی
متواتر در .

بیک جلدی متجاوز برکتبخاہی مخدوملری سریا اُفندی بہ ترک
ایتمش لدر در .

- احمد سریا افندی -

مفتی صیفة اللہ افندی مرحومک کوچک مخدوملری اولان سریا
افندی ، اسم لرینک دلالتی اولان ۱۲۷۱ تاریخندہ بولیدہ دنیا بہ کلمش لدر در
نسبتاً قویو بر نورک ، نسلاً عالم و فاضل اولان مشار الیہ الیوم
بولینک مدار افتخاری برسیای تاریخیدر ، جدآ شایان حیرت اولان
حافظه واسعه سنک معارفیکہ ماضینک مجهول قالان قسملرنی احیاخصو
صندہ ابذال ابتدکاری ہمت دولاییدیلہ کندیلرینہ بورادہ تشکری بر-
وجینہ بیلیرزہ .

پدر لرینک ابجد حسابنہ تاریخ ولادت لری توافق ایدر بر کلہ بی اسم
اولہرق اولاد لرینہ اعطا ایتسی حسیلہ (سریا) اولان اسم لری رؤس
ویراتلردہ (ثریا) شکندہ تحریر ایدیلدیکندن الیوم (ثریا) نامیلہ
یاد ایدیلن خواجه فضیلت مآب ، پدر لرینک وفاتی اوزرینہ تحصیلیانی
انشتہ سی مفتی حاجی عزت اُفندی دن اکالہ موفق اولہرق اخذ اجازت
ایلہ مش و پدر لرینک تدریساتلہ مشغول اولدیغی مدرسہ بہ مدرس نصیب
اولوتمشدر .

مشار الیہ نقیب الاشرافوق پایہ سنی دہ حائز اولوب بر پایہ پدر لرینہ

- لوانك تدقیقات بشریہ سی -

استانبولده نفیب الاشراف طرفندن توجیه اولنقله وفاتلرنده متصرف فرید
باشانك انہاسی اوزرینہ مخدوملرینہ انتقال ایله مشدر .
مقدما محکمه ، بلدیہ ، مجلس ادارہ اعضا الغندہ بلدیہ ریاستلرنده بولند
ینی کبی الیوم ملکستده شمدی یہ قدر تشکیک ایتیش هیچ بر قومیدسیون
و مجلس یوقدر که کندیلری اعضا و یارئیس صفتیه اشتراك ایتیش اولماسینلر
بولنك سوابق ماضیه سنه و قوفی دولایسیله (جانلی بر تاریخ) اولان سریا
افندی حضرتلری الیوم بیك خدی متجاوز قیمتدار بر کتبخانه یہ
صاحبدر لر ، سقاریا محاربه سنك اثنای جریاننده اوزدویه هدیه کتورن
هیئت میاننده بولان و مجلس آرائی و قوف و معلوماتی ایله کندیلرینی
هر کسه سودیرن مشارالیه آنقرده باش قوماندان مصطفی کمال ، عصمت
فوزی باشلر حضرتنك ده التفاتلرینی جلب ایتشلردر .

- مفتی احمد رجائی افندی -

احمد رجائی افندی چور وءك دانشمند قریه سنده کل حسن اوعلی
هر آفانك صابندن (۱۲۹۰) سنه سنده دنیا یہ کلشدر .
۳۰۳ سنه سنده بولی یہ کلهرک شیخ احمد افندی دن تحصیلتی اکمال
ایدهرک ۳۱۸ سنه سنده اخذ اجازه موفق اولمش ، ۳۲۹ ده مدرستی یہ مدر-
س و برسنه صکره مفتی اولمش و ۳۳۶ سنه سنده بولی مفتیسی تعیین
ایدلمشدر .

حسن خلقی ، معلومات منورہ سی ایله حرمت عامہ بی جلب ایتیش
اولان موسی الیه الیوم بولی مفتیسی بولنقلده در .

- ایمانلی خلیل حلمی افندی -

معروف خواجه لردن طاشلی زاده عثمان افندی اجازت آلمشدر .
عن اصل نعلو خانك (آیمانلی) قریه سنده (۱۲۰۱) تاریخنده دنیا به کلمشدر
عالم ، فاضل بر ذات اولوب ۱۲۶۴ تاریخنده مفتی اولمش ایسه ده عزل
ایدلمش و ۳۳۴ تاریخنده متصرف اسماعیل کمال بکک اتها سبیه تکرار
مفتی اولدقدنصکره (۱۳۰۶) جاذی الاولنده یوز آتی یاشنده ارتحال
ایله مشدر .

قوتلی حافظه به مالک نافذ بر ذکایه صاحب اولان مومی ایله زمانسک
الکبیرک عالمی ایدی بر کوزی کورمن ، قولاقلری ایشتمزدی .

- دیار بکرلی مصطفی افندی -

طقوز یاشنده حافظ اولمش ، استانبوله کیده رک اون سکزیاشنده
اجازت آلمشدر . بالآخره شعبانی طریقته انتساب ایله چرکشلی شیخ
مصطفی افندی نزدینه کیتمش اون سنه قدر چرکشده قالدقدنصکره
بولی به کله رک ارشاد و تدریساتله مشغول اولمش مظنه دن عالم و فاضل بر-
ذاتدر . کندیسلی خلوه تی مشایخندن اولقاه بولی به ابتدای ورودنده
عمارت جامعنده اجرای مقابله ایله مکده ایدی .
برکون مریدلری ایله مقابله به مداوم ایکن صاغیر مفتی نک جامع
شریفه پایوچلری آنده پرتهور دخول ایدره رک «مصطفی . آلهک قولاغی
صاغیرمی که بویله هایقیریورسک ؟ . دیدیکی ، بو حادته اوزرینه آق
طاش درکاهنه نقل ایتدیکی متواتردر . ۱۲۶۳ سنه سنده دردی ایله عین
کونده یتیمسیدی یاشنده ارتحال ایله مشدر .

وفاتہ تاریخ اولہرق شویتی سویلہ مشدر .
قطب ایدی حقا اولونجه عازم دارالسلام
اولدی (قطب اعظم عالم) آکا تاریخ نام
مدرسیندن درہ بویلی عارف ، قزبقلی محمد ، چهارشنبه لی محمد
نیتچی صاحبی ابراهیم ، قرہ آغاجلی (دغاخوان) عبدالله و ۱۲۸۰
تاریخندہ ایلاک رشدیہ خواجہ سی اولان حاجی عبدالرحمن ، یاپ یاپ
حسن چقاوی حافظ احمد افندیلر دہ بولیدہ یتشمش ارباب عرفاندندر .
شیخ حاجی طاہر افندی ، کوستکچی زاده حاجی حافظ حلمی ،
دارالخلافتہ مدرسہ سی مدیر سابق و استانبول درساملرندن حافظ عارف
افندی دہ علمای ممتازہ دندر .

شیخ بدرالدین حضرتلری !

چلی سلطان محمد زمانی علما و مشایخندندر . تربہ سی پابزید
ثانی انشا ایتدیرمشدر . حاجی بایرام ولی خلفاندندر . عربی ، فارسی
برچوق آتاری و حدیث شریف شرحلری واردر . فاتح طرفندن
کوکجه صو ، آفشار و حیرانلر جهتندہ یوزبیک دوئم مقدارندہ کی
اراضی نک اعشاری ایله اورمانلرک حاصلانی درکاهنه وقف ایدیلشدر .

ام کمال حضرتلری

اصلاً بخارالیدر . عثمانیلردن اول بولی لواسنہ ہجرتلہ بولینک
آلی ساعت شرفندہ ، کرہ دہ بولی اوزرندہ کی تکہ ام کمال قریہ سندہ
توطن ایدہ وک ارشاد عباد ایله مشغول اولمشدر . مرقدی زیارتکلاہدر .
شیخ ام کمال مرقدی جوارندہ مدفون اعزہ دندر .

توانك تدقیقات بشریه می

شیخ اصالح الدین

[توبه سنده کی بر لوحه به نظر آید] اون سگیزیک عسکر له خراسان
کیش ، لنگه و اینه کول حواله سنده مجاهداتده بولوندقدن سوکرا
یدی نیک عسکر له بولی محاصره ایله مشدر . اتنا محاصره ده
ایکنجه حساره شهید اینلشدر . (ه ۳۲۲) اولاد فاطمیوندن
اولوب اسمی (سید محمد ایله ابوبکر) در . اقراسندن ازنیقده مدفون
شیخ الاسلام خراسان حاجی حمزه طرفندن (اصالح الدین) نامیه
تلقیب ایدیلش ایمش

خیر الدین توقادی

بیر طریقت خلوتی شهبان ولینک شیخی اولوب قصه به بریحی ساعت
مسافره مدفوندر .

امام قرطبی

مؤلفیندن اولدینی صروی بولان بوذات شهرک یدی بریحی ساعت
غیبتده مدفوندر .

ولوله عمر افندی

ژورنال کتابتده بولونمش ، اهل دل و علمان برذاتدر . قصه بویلی
وفسلی ایدی . الی سنه مقدم وفات ایشدر . برچوق اشعار
وارد برحسینی درج ایدیورز .

اولسه عمرم نیجه بیل ، کورسه م اصلا المی
دهوشیروب بریره جمع ایله سه م اهل رفی
جهله خلق ایله برابر آله آسه م قلمی

- لوانك تدقیقات بشریه -

صایامام ربمك احساسی ، چوقدر گرمی
ایدوم شکرینی ایفا که بسیدر نیمی
بی وار ایله دی یوقدن نه گرمدر بیلیرم
دخی انسانی یاراتدی نه نعمدر بیلیرم
پدر و مادر ویاردن آنی ارجم بیلیرم
ایضاً

حمدالله عطا ایله دی ایمانی بزه
علم و عرفان ایله هم حضرت قرآنی بزه
روز محشرده شفیع ایله سلطانی بزه
ایضاً

(لطفیا) یالواره کور سن عفو ایدر هر کنهک
سنده آرتیق کوزله باقمه صاقین ها ، نکهک
رحم ایدوب آق ایله حشری ایله روی سیهک
صایامام ربمك احساسی چوقدر گرمی
ایدوم شکرینی ایفا که بسیدر نیمی
یتیم بر حاجی احمد

حکومت جامعنک اسکی بانیدر . آریلق چشمه سی و کوشک
بوذانک اولوب اصلاً کرده لیدر . ظلمه دن حاجی مصطفی بک حاجی
آغایی کرده دن قوللری باغلی اولارق جلب ایش ایشده بالاخره
برقولانی بولارق بولی متسلمی اولمشدر .

- یونس انصره -

اسکی تورکلر شاعر و شعره حرمتکار برقوم ایدیلر . (اوزان)

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

یا خود (بخشی - باقی) نامی ویردگری شاعرلرک (قوبوز) لریله
ترنم ایتدگری ملی منظومه لری درین برخط و حرمتله دیکله لر، بدیی
احتیاجلرینی قوبوزلرک نعماتی و اوزانلرک اشعاریله تطمین ایدرلردی
تورکاردها اسلامیتی قبوللرندن اول شکل و لسانی، موضوعی تمامیه
ملی برادیاتنه مالکدیلر. ابتداری دینی و اخلاقی برماهیتده ایکن صو-
کرالرلی موضوعی (حماسیات) هده تشمیل ایدرک (داستانی) برادیات
وجوده کتیرمشار و بالاخره حسی، عشقی موضوعلری ده ترنم ایدرک
دها شامل بر (خلق ادبیات) نه صاحب اولشلردی
فقط بو ادبیات اسلامیتدن صوکره حائز اولدینی ملی سجیه بی ضایع
ایتمه دی ایسه ده قسماً تبدیل ایتک ضرورتی قارشیسنده قالندی اسلامیتدن
صوکره آنادرلونک اوزمانکی مرکز مدنیت اولان شهرلرنده مدرسه-
لرده تحصیل کورنلر خلقله تماسه نزل ایتمه دگری کی خلق لسانیله
سویلنمش و خلق حسیاتی مترنم شعرلری ده حقیر کورویورلردی چونکه
تحصیل ایتدگری عجم انار ادبییه سی ایله احتیاجلرینی تطمین ایدیورلر
و خلق ادبیاتی عجمک طنان ادبیاتنه نسبتله یک بیاغی بولویورلردی.
بوملیتدن متنفر منورلر آراسنده یتیشه ن شاعرلر ایسه آرتق تورکجه
یازمادی خلقه خطاب ایتمی برذلت تاقی ایدیورلردی ایشته بو عدم
نزل و عجم ادبیاتنه تمایل صرف خواصه مخصوص اولق اوزره باشقه
برادیاتک وجوده کله سنه سبب اولدی. واقعا بو ادبیات، کرک
تَشکَل، کرک لسان، کرک موضوع و طرز تفکر اعتباریله خلقک اعتیاب-

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

داتنه تماماً مخالفدی . بناء علیه اهالی کتله سنك لا قید قلمه سی و غمعی
حاله دوام ایدن (خلق ادبیاتی) نه صاریلماسی يك طیبی ایدی . فی -
الحقیقه خلق ، بوعجم تقلیدی ادبیاتدن برشی آ کلاما یور ذوق سلیم لر -
ینه موافق کلیدیکی ایچون اوزانلره مربوط قالیدوردی . بومنور لر
صنفك وجوده کتیر دکلی ادبیات تا حکمداردن اعتباراً بتون رجال
طرفدن تقدیر اولونیورکن خلق ادبیاتی تقدیر دکل بالعکس تزییف
کور و یوردی . خواص ادبیاتی وجوده کتیرن لر ، یاخ - بود اونك
صادق بر طرفداری اولانلر خلق کندی اثرلینه قارشى لا قید فلما -
سفی خوش کور میور ، وقت وقت لسان تعرضی اوزانلره ده اوزا -
دیورلردی خلقه آ کلاما دقلری بر لسانله خطاب ایتدکلری حاله
منسوب اولدکلری قدیمی :

تور که حق چشمه عرفانی حرام ایتشد

ایله سه سر زلرینی هر نه قدر سحر حلال

ادرا کسنر لکله اتم امدن چکنمه یور لر و یا خود

جاهلم ، تورک مرکب اطوارم

خر لا يفهم علف خوارم

کی هرزه لرله خلقه تعرض ایتک ایسترکن کندی ماهیتلرینی

میدانه قویور یورلردی ا

بو تحقیر و تعرضدن بالطبع (اوزانلر) ده قور تولا ما یورو (خلق شاعری)

معناسنی مفید اولان بو کله لر مقلد منور لر لساننده « زوزه ک ، سوزا به سی

هرزه کو » موقعنده استعمال ایدیلوردی .

ابتدالری خلق ادبیاتی ترنم ایدن بو اوزانلر حکومت عثمانیه نك

لو انك تدقیقات بشریه سی -

تشکلندن سو کره اثر لرینی تصوفی یازمه ویاواش یاواش عجم تقلیدی ادبیاتدن متأثر اولمه یه باشلادیار حکومت عثمانیه نك ابتدای تشکلنده مختلف طریقته منسوب ارباب طریقت آنادولونك هر طرفته یایلمش ، طرف طرف آچیلان تکیه لرده منزوی یاشایان درویشلار خلقه و الحاحه سه اوزانلره دین ایله برابر تصوفی ده آشیلا مشلردر نهایت هر اوزانك بر طریقته منسوب و محب اولماسی بر عین حالئ المش ، بوجهته تصوف تحصیل ایده رك تصوفی اثر لر یازمه یه باشلادقلری ایچون دهها زیاده نحر مت کور مشلردر .

اسکی تورك ادبیاتنك موضوعی دینی ، اخلاقی و حماسی اولدینی دوشونولورسه تصوف ادبیاتنك تهالکله قبول ایلمه سنده کی سبب آکلا- شیلیر . بناء علیه خلق عیننه و حسیانندن برشی غائب ایتمش ، بالعکس تصوفك اسرار آلود لسانی اونلره بر لسان غیب شکلنده تجلی اتمشدر . اوزانلرک تصوفه تمایللری تصوفك خلق آره سنده انتشارینه حساب مت ایتمش و خلقك بو ادبیاته رغبتی بو کونه قدر دوام ایله مشدر . شو قدرکه بو ادبیات ، شاعرلرینك منسوب اولقلری طریقت ، صاحب اولدقلری عقیده اختیار ایله بلکه بر تصنیفه اوغرا دیله بیلیر . فقط هپسنده وصف مشترک (تصوف) اولدینی و بتون طریقته آراسنده بعض عقیده لر قبول ایلدیکی ایچوندرکه هپسینی عین زمره دن عد ایتمک ضرورتی واردر .

حکومت عثمانیه نك تشکلندنصکره (خلق شاهری) دیمک اولان (اوزان) اسمنه تضادف ایلمه مه یه باشلایمش ، صکره لر (سازشاعری)

ویا خود بومعنائی مفید اولان (عاشق) تعبیرینک استعمالی تعمم ایتمش و (قوپوز) دنیلن سازده مرقعی اون ایکی تنلی (چو کور) لره تسلیم ایتشدر . ابتدالری اوزانلرک تصوفی شعرلریله یی برشکل آلان خلق ادبیاتی صکره لری عجم ادبیاتنک مظهر اولدینی التفات مواجهه سنده جریاننی شاشیره رق عجم ادبیاتنه و اونک تقلیدی اولان (خواص ادبیاتی) نه ده بالخاصه فضولیدن صکره التفاتنه مجبور اولمش ونهایت (تکیه ادبیاتی) ایله بکتاشی شعرلرندن ده برطاقم عنصرلر آلاق بر (عاشق ادبیاتی) وجوده کلشدر .

شوحالده کرک وزن ، کرک شکل اعتباریله ملی ادبیاتنک برتمادسی دیمک اولان (عاشق ادبیاتی) اساسی : اسلامیتدن اول خلق ادبیاتندن اسلامیتدن صکره عجم تکیه وبالخاصه بکتاشی ادبیاتندن آلمش دیمکدر . بوراده کندیسنه بر موقع احترام آیرمق ایستدیکمز [یونس امره تصوفی ادبیاتنک اک بلند شاعری و کرده فصلنده قیمت ادبیه لرینی تعیننه چالشدیغمز (دردلی) و شاکردی (فغانی) اسسکی اوزانلرک برر بقیه السلفیدر .

حیاتی : یدنجی عصرک نصف اخیرنده یاشامش اولان بودرویش شاهرک حیات فانیه سی حقنده مع الاسف معلوماته صاحب دکلز . تاریخ ولادت و وفاتی تماماً وقطعیته تعینن ایدیلهمه ین یونس امره ک وسقطراسی کی مدفنیه ده معلوم دکلدر . بناءً علیه موجودوم معلوم اولان اسمی و اثریدر .

- شقایق - مترجمک افاده سنه و مختلف روایتلردن استنباط ایدیلن

نتیجہ یہ نظر آ بولی محققانندن (سقاریا) جوارندہ کی قریہ لردن برندہ
یتشمش ویدنجی عصر نہایتارندہ یاشامش برتوزکن کویلوسی اولدینی
اکلاشلیور ، [۱] بروقتلر کندیلکنندن حقہ واصل اولمایہ چالیشمش
ونہایت زمانک بیوک برمتصوف شیخی اولان (طابدوق امرہ بہ)
انتساب ایدہ رک [۲] شیخہ تعبد ایدر حہ سنہ صاریلمش وبوسایده
قرق سنہدہ اکتساب کالاتہ ، اکمال سلو کہ موفق اولمشدر ۔
یونس شیخنک درکاهنہ اودون کتیرر وشیخہ حرمة اودونلرک

[۱] سقاریہ نہرینک اک مهم ایاقلرندن ایکسی مدرنی ، بری کوینک
قضالرندن نبعات ایتمکده وسقاریا نہری کوینک حدودندن کچمکده
اولماسنہ نظر آ یونس مدرنی واغلب احتمال کوینکلی عد ایتک ایجاب
ایدرسہدہ مأخذلریمزک بو خصوصده سکوتی حسببیلہ قوتلی براحتمال
یوروتمک امکانی اولدیغندن کندیسنی بولی احاطمی میانده کوستردم ۔
ا . ط

[۲] بعضی روایاتہ نظر آ (طابدوق امرہ) قادری طریقہ منسوب
اعما برشیخدر ۔ بوروایت ہیچ برقیمت تاریخیہ بی حائر اولمادینی کی
کندیسنک (بابائر) طریقہ منسوب اولماسی ده متحملدر نژدمده
محفوظ (حسین بن اسماعیل الایوانسرائی) نک تذکرہ سنده (خلوتیہ)
طریقہ منسوب اولدینی محرردر ۔

(امرہ) « ظاہر بودر کہ تورکیده القاب مدحتدر ترک آراسندہ
(آنایک) ورومیان [عثمانلی تورکلری] آراسندہ (لالا) وامثالی کی ،
اسماعیل حق

— لوانك تدقیقات بشریه سی —

دوز وقورولرینی انتخاب ایدردی . برکون شیخی یونسه :
— داغده هیچ اکری اودون یوقی ؟

سؤالی صورمش ؛ یونسده :

— اکری اودون چوق . فقط سنك قاپوكدە اودونك اكریسی
بیله یاقیشماز—جوانی ویرمشدر . خلق اراسنده دولاشان بوروايته
برظام آئاردهده تصادف ایدلمهسی و دیواننده شیخندن صیق صیق
بخت ایتمهسی یونسك شیخنه نه درجه لرده مربوط اولدیغنی کوسترر .
— طابدوقه — قرق سنه خدمتاه سلوکی اكمال ایتدکن صو کره شیخنك
اذنیله سیاحته چقمش و مختلف ممالکده سیاحت و مشاهیر اولیانی
زیارت ایدرک عودننده سقاریا وادیسنده برقریهده خلقی ارشاده
باشلامش و (۷۰۷) تاریخی تعقیب ایدن سنه لرك برنده وفات ایتمشدر
[۳] موقع ارتحال ومدفن حقیقه مختلف روایتلر اراسنده هنوز
دوضرو بر معلوماته صاحب اولمادیغمز بوشاعرك پك چوق یرلرده
مدفن ومقامی کوسترملکده ، زیارت ایدلمکده در . بروسه لی شیخ
اسماعیل حقی نك افاده سنه نظرآ « آنادولیده اسپارطه » جوارنده

(۳) برچوق آئارده (کلشن توحید) ترکیمنك دلالت ایتدیکی

۸۴۳ تاریخندد وفات ایتدیکی مذکور ایسه ده دیواننده متنونیک .

سوزه تاریخ یدی یوزیدی ایدی

بونس جانی بویوله قودی ایدی

بیتیندن ده آ کلاشیلاجنی وجهله اثرنی یازدقدن بر بوچوق عصر صو—

کرا وفاتی قول ایدیله من .

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

(کچی بولولو نام) قصبه قربنده اولان غدیر عظیمک جانب شرقیسنده اولان پشت طرفنده برقریهده نشوونما بولوب مناری دخی اول قریهده « اولدینی بیله برلمکده در . حالبوکه قره مانده ، بروسهده صالحلی وقوله قضالری اراسنده امره قریهسنده ، ارضرومده و صاری کوی استاسیوننده یونس نامنه بر مدفن زیارت ایدلمکده در . حقیقته اک قریب اولانی بروسهلی (لامی) نک (نفخات الانس) ترجمه سنده کوستریلدیکی وجهله « یورصوق صوینک سقاریا نهرینه قاریشدینی محلهده » [۴] یعنی آنقره خطی اوزرندهکی صاری کوی شمندوفر استاسیوننده زیارت ایدیله تیدر .

موجود روایتله ، شقایق ترجمه سنه ، عاشق چلبی تذکره سنه کورده : یونس (امی) بردرویشدر فقط (امیک) او قویوب یازمه بیلمه مک عاومدن بی خبر بولونمق دکلدر . بناء علیه یونسک شخصیتنی بوکسه لیمک مقصدیله اورتایه آتیلان بوروایتله صحیح نظریله باقیلاماز برده ارباب تصرفه نظر علوم ظاهریه به واقف اولانلره (عارف) صفتی ویریله من . چونکه اصل علم ، (علوم باطنیه) در . حس و یا عقل ایله تحصیل ایدیلان علملر ظهری ، قلب واسیطه سیله الله اولنان علملر معنویدر . بواعتبارله تصرف نظرنده علوم ظاهریه اربابی یا لکنز شریعتله عمل و چونکه کتابلردن تحصیل ایدولر .

(۴) قاموس الاعلام یونسک عینی موقعده « بز او به نی چله خانه ایدینوب عباداتله مشغول » اولدینی مغاماتی شهرت یولدینی وزاویه قربندهکی تره سنک زیارتگاه اولدینی یازیور .

— لوانك تدقیقات بشریه سی —

علوم معنویه اربابی ایسه علمنی جناب حقدن دوغری بدن دوغری به
وقلبك الهامیه آلیرلر . بوکاووصول ایچون باطنك تصفیه سی لازمدر .
بوتصفیه ده سالکک علوم ظاهریه بی اهل ایدرک حیات باطنیه به اهمیت
ویرمسیله ممکندر . بناء علیه باطنده (امی) اولوق شرطدر .
جناب پیغمبر شریعتی نظرأ عالم ، حقیقتی نظرأ (امی) در . چونکه
علوم حقیقیه بی جبرائیل واسطه سیله جناب حقدن آلمشدر .
علوم ظاهریه مدرسردن ، عالمردن ، کتابردن تحصیل ایدیلیر .
علم حقیقت ایسه اوقویوت یازمه بیلمه سه بیله (مرشد کامل) دن اوکره
نیلیر . ایشته علوم ظاهریه بیکیله اولان یونس ، علوم باطنیه به آگاه اولد
یفی ایچوندرکه (امی) دنیلشدر . بناء علیه (عارف) ویا (اهل حال) در .
حالبوکه علوم ظاهریه اربابی (اهل حالدر) بناء علیه حقدن ده متصوف
شاعرلرک «زاهد ، خام صوفی ، واعظ» وسائره کی . خطا بلرده بولمهلری
علیهلرنده حرف اندازلوق ایتمهلری ایشته بوندن منبعشدر .
هرحالده اوقویوب یازمقدن بی خبر وجاهل اولمایان یونس ، قدیم
برغننه به تبعأ هر درویش کی (امی) لسکله شهت آلمش وبونسکله
اقتحاری شیئرلیله ده کوسترمشدر .

« یونس اصم اولدم فقیر

اجل آکسه سی طوقور

کوکل کتابندن اوقور

النه قلم المادی »

قطعه سئک صوک مصرعی جاهل اولدیغنه دلیل اولامادیفی کی

- لوانك تدقیقات بشریه سی -

لوچنجی مصرع منبع تفیضی کوستره سی اعتباریله شایان دقتدر .
برده پك چوق كمسه لك او قوق بیلدكاری حالده یازی یاز امدقاری
نظر دفته آلیزسه یونسك یالگن یازی یاز نادیفنه حکم ایدیله بیایر . چو -
نکه انه المادینی «قلم» در .

علم ، علم بیلمکدر ؛ علم کندین بیلمکدر ؛

سن کندیکی بیلمزسك یا نیجه او قومقدر ؟

علمك کندینی بیلمك ، « من عرف . . . » سیرینه واقف ارمقدن

عبارت اولدیفنی سویله یورده تماماً صوفیانه بر علمدر .

ذاتاً بتون متصوف شاعرلرده عین فکر و افاده یه صیق صیق تصادف

ایدیلر . یونس دها حیاتنده ایکن - اثرلری سایه سنده - واسع بر شهر -

ت قازامش ، طاپدوقك وفاتی اوزرینه مرشد احتیاجی ایله قیورانان

درویشلر اطرافنی آلمده تهالك کوستر مشلردر .

وفاتی متعاقب خیله عامه نك حقدنه ایجاد ایتدیکی منقبه لرله شهرتی

روم ایلی و آناطولی یی باشدن باشه قاپلامش ، و بوسبیله چوق یرلرده

مقامی کوستر یلهرك نیمسه نمش ؛ متصوف شاعرلر ، واصل حق اولوق

ایسته یین درویشلر و بدیعی ، دینی احتیاجلرینی تطمین ایدمه یین بتون خلق

بوتور کمن درویشك مسحور شعر ی اولاروق قالمشلردر .

یونك بو قدر اشتهارینی ، اثرلرینك خلق کتله سی طرفندن وجدله

اوقونماسنی چکه مه یین عجم مقلدلری دائماً بو (درویش خوجه) یی

هجو ایتمکدن و یکدیگرینه تعرض ایدرلرکن « شعرلری یونس آلهیسی

کیدر » طرزنده یاوهرلر صاوورمقدن ذوق آملر و تذکره لر ایسه یونس

حقننده بر سطر بیله تخصیصی ذات و منسوب اولدقلری ادبیات نامنه
کفران عد ایشلردر . حالبوکه او تذکره لرده اویله اسملره تصادف
اولورکه هیچ بری یونس کبی بر (کل) ده کیل ، جزء تشکیل ایده-
جک دوز کون بر مصراع بیله بیراقاماملردر . عجم محصولات ادبیه-
سیله تطمین ذوق ایدن و عجم ادبیاتی تقلیدی بر ضربت عد ایدن بو
(ممتاز لاصنی) بکه نه مدکلری آثار حقننده « یونس آلهیسی » تزییفنی
ابدال ایدر لکن خلق کتله سی اک زیاده یونسک آثارینی بندمسه یور
وتکیه لرده ، دینی جمعیتلرده یونسک آلهیلری تهنی ایدیلور دی .
آلی عصر دن بری حرارت و صمیمیتله ایدن اهدور اولونان یونس
آلهیلرینی تورک و جدان ملیسی عینی حرارته تقدیر ایده جک و بوقوجه
تورک شاهرینک پایدار نامی تورک تاریخ ادبیاتنک برنجی صحیفه سی
دائماً اشغال ایده جکدر .

لسان و مسلك ادبیسی

لسانی : یونسک آله موجود مطبوع دیوانی آثارینی تماماً احتوا
ایتمه مکه برابر کندیسنه عائد اولمایان، پارچه لری ده حاوی اولدینی تدقیقا-
تدن مستبان اولمقدردر .

بوجهتله تام برتحلیل ادبی ده بولونمق امکانی متعسر در . مع هذا
یونسه عائد اولانلرک تدقیقی بزه لسانلرک آلی عصر اولکی شکل و بو
کونکی تکاملی حقننده بر فکر ویره بیلیر . یدنجی عصره عائد اولان
بولسان ، تماماً اوزمانکی آنادولوده ساکن تورکلرک لسانیدر بواعتبارله

- لوانك، تدقیقات بشریه سی -

(تاریخ لسان) نقطه نظر نندن مهم برقیمتی حائزدر .
یونس دیوانی ، يك چوقلرینه هجاوزینله یازیلدینی طنی ویرن ،
حقیقتده عروض وزننه لایقیده تطبیق ایدیله مهین برمشوی ایله غزل
ومحطاردن مرکب بش الی بیک بیتلی برائردر . اساسنی تصوفدن
آلان بومشوی اخلاق مسائلندن باحسددر . (۷۰۷) تاریخنده یازدینی
بومشوبدن یونسك، جاهل ، یعییر معروفي ایله (امی) اولمادینی وبالعکس
حضرت مولانا ، شیخ عطار کی ذواتک تحت تأثیرنده قالدینی ، عجمک
متصوف شاعرلرندن ده مهم اولدینی آکلاشیلیور . عروض | وزنک
تور کارجه هنوز قبول ایدیلدیکی وتور کجهنک عروضه لایقیده افاده
ایدیله مدیکی بردورده وجوده کان بومشوی ده برار ضعت میسدانه
کتیرمک دکل خاقی ارشاد ایتک اوزره وجود بولدینی ایچون وزن کی
قافیه لرده - یوکونکی تلقی یه کوره - بوزوقدر .

مع هذا اسکی ویکی تور کولرده اولدینی کی (اوزان) و (عاشق)
لرجه قومی برعنه یه توفیقاً کله لر آراسنده کوچوک برمشابیت قفه
تشکیانه کافی کلدیکی جهته یونسوی معذور کورمک لازمددر .
زیرا ارتجالاً سویله ییلمک وافاده سی عیناً لازم بر فکری بوزمه سزبن
سویله مک خصوصنده بونقصان قافیهنک یاردیمی چوقدر برده یونسوی
اندیشه صنعتله ابداع آئارده بولونمش برشاعر اولسه ییدی تنقید مستحق
اولوردی .

یونس دیواننده کی شعرلرک هپسیده طنز اولوندینی کی هجاوزنیله
یازماش دکنددر . بعضاً هروضک قصورلی شکلرینه ده تصادف

- لوآنك تدقیقات بشریہ سی -

ایدیلر .

مع مافیہ اک کوزل پارچہ لری هجاوزینله یازماش اولانلریدر .
شبهه سز بو خصوصده خلقك ، كندی لسانی و كندی ملی وزن و شكلی
ایله یازیلماش آثاره قارشلی رغبت کوسترمه سنك بیوك دخلی اولمشدر .
یونسك الهیاری اراسنده هجاوزننك هر شكانه تصادق ایدیله بیلیر
ویونسك فاعدهیه عائد بعض نقیصه لری خوش کورولنجه موفق اولدیغی
کورولور اشعارنده قوللانیدیغی شکیلر ایسه (منوی و غزل) ایله (قوشمه)
طرزنده کی صریح و محطارددر .

مسلك ادیبی - یونسك اثرلری قسماً تصوفی و قسماً اخلاقیدر
بناء علیه کندیسنه (اخلاقی متصوف) نظریله باقیله بیلیر بونکله برابر
یونسك اصل شخصیتی کوسته رن تصوفی اثرلیدر . هیجاننك اساسنی
تصوف تشکیل ایدن بودرویش شعرلرله سالکلری ابتدا شریعتیه ،
صوکره طریقتیه دعوت ایدر ؛ حقیقتیه وصول ایچون بر (مرشده) .
احتیاج اولدیغی مویلر چونکه کندی کندینه و علم ظاهری قوتیله
(واصل حق) اولوق کوچدر .

كل آرقداش حقی بولایم دیرسهك
كامل مرشده و ارماینجه اولماز .
رسولك جمالن کوریم دیرسهك
كامل مرشده و ارماینجه اولماز
كل ایمدی قارداشلر کیده لم بیله
نیجه عاشقلرک باغریخی دله

— لوانك تدقیقات بشریه سی —

جبرائیل دلیلدیر محمد بیله
کامل مرشدده وار ماینجه اولماز .

(وحدت وجود) فلسفه سنه تامیله واقف اولان یونس ، عجم
شاعر لرندن ملهم اولقله برابر بسیط بر لسانله یازدیغی الهی لر نده چوق
دفعه اولردن زیاده موفق اولمش ، تصوفک بتون اینجه لک لر نی خلقک
روحنه یرلشدیر مشدر . یونسک شخصیتی ابراز ایدن الهی لر ی تعقیب
ایدیلن غایه (انلاق و تصوف) اولدیغی ایچوندر که خلق طرفدن
سه ویلش ، ارباب انصاف طرفدن تقدیر ایدلش اولدیغی جهتله بوکو-
نه قدر یاشامش و شاعر بتک نامی تأییده خدمت ایتش « وولد » ناظمی
سلیمان چلبی) - اتری خلق لسانیه یازدیغی بر مقصد دینی تعقیب ایتد-
یکی ایچوندر که اثر لری کی نامی ده ابدینه نائل اولمشدر .

تصوف بر رمز اولدیغنه ، صوفیانه بر شعری اکلامق مطلقاً
ذواض تصوفه وقوفه وابسته بولوندیغنه کوره یونسک بعض اشعار نی
شکل ظاهر یسندن اکلامق ممکن اولماز هله (شطحیات صوفیانه)
نامی ویرینن پارچه لری ایسه دلی صاحجه سنندن فرقلی دکادر . حال
بوکه بوسوز لرك ارباب تصوف نظر نده بر معنای حقیقیسی واردر .
یک چوق متصوف شاعر لرك کندیلر نی بر (محذوب الهی) شکلنده
کوستره رک ظاهراً معناسز سوز سویله لری واقع اولدیغی و بوسوز لر
اربابی عنندنه معتبر طوتولار ق شرح لر ، تفسیر لر یازدیغی ایچوندر که
یونسک بعض قطعه لر نی نقل ایتدی کمز یک مشهور (شطحیاتنک)
شو پارچه لر ندن معنا چیقار مق قابل دکادر .

- لوانك تدقیقات بشریه -

چیدم اربك دالنه	آنده ییدم اوزومی ؟
بوستان اینس قاقیوب	دیر : نه بیرسك قوزومی ؟
کریبیج قویدم غازغانه	پوپراز ایله قایناتدم
بونه دییه صورانه	یاندم ویردم اوزومی !
برسینك برقارتالی	ساللایوب یره ووردی
یالان دکل کرچکدر	بن ده کوردم توزینی
یونس برسوز سویلدی	هیچ برسوزه بکزه من
جاهللك ایچنده	اورته معنا یوزینی

(نیازی ، مصری) طرفندن آیریجه کتاب شکلنده یازیلوب طبع اولونان شرحه کوره بوشعرك نه درین بر معنای تصوفیسی وارد ؟ سویلدیکی سوزك هیچ برسوزه بکزه مدیکنی اعتراف ایدن یونس ، بویله لکله جاهلاره یعنی علوم ظاهریه اربانه معنایی قابالی بولوندیرمق ایسته دیکنی سویله بور . یونسك بکتاشیلرجه (نفس) نامی ویریلان (دوریه) لری ده شایان دقتدر . سربست بردوشونجه ایله یازیلان و ظاهرأ احکام شرعییه مخالف کورولن دوریه لری ویک چوق آتازندن دولای هیچ برطن و تعرضه هدف اولمادینی نظر دقتده آلیرسه خلقك روحنه نه درجه لرده نفوذ ایتدیکی کندیلکندن تظاهر ایدر .

طریققی — بعضیلری یونسك (حروفی) اولدیغنی ادعای حروفی فلسفه سنی آندیران شعرلرینی تأویل و تفسیر ایتمکده لر ایسه ده بومذهبك واضعی اولان (فضل اه النعمی) استرآبادی) نك یونسدن یوزاللی سنه

صوکرہ یاشادینگی حقیقتی قارشیدینده تام معناسیله مسلمان برمتصوف
بوتورک درویشنی حروفیلک تهمتی التنده بولوندورمق برکناء، برحر-
متسرلاک اولور .

یونس ؛ هر بیوک متصوفی کندیسینه مال ایتک ایستین بکتاشی
عزیزلرینه ؛ روایتلرینه رغماً بکتاشی ده دکیلدر ، چونکه بکتاشی
طریقتی یونسدن ایکی عصر صوکره تشکل اتمش و بکتاشیلکک ایلك
دوره لرینه عائد منقبه لرك صوکرادن میدانه کلدیکی تنقیدات و تدقیقات
تاریخییه کوره توضیح ایله مشدر . شو حالده یونسی (بابائی) ودهاقوتله
(خلوتی) درویشی اولارق طابق لازمدر .

خلاصه : پر هیجان برمتصوف ، اخلاقچی برشاعر اولان یونس ،
عصر لردن بری موجود بر فلسفه بی کندی ، منشور هویتدن کچیردکن
صوکره ساده ، بسیط برلسانله افادهیه موفق اولمش ؛ یعنی اسلامی
بر فلسفه بی ملی بر شکل ایله ترنم ایدرک خلق کتله سنک روحیه
طور مشدر . ایشته یوم موفقیتک اساسی وضوح
ساده لک ، بساطت ، وبالخاصه هیجان و صمیمیت تشکیل ایتکده درکه
هرهانکی برشاعر ایچون عوامل موفقیتدن اولان بو حادثه لرله ابداع
ایدیلن آثار خلق ذوقه تامایله تطابق ایتکده در .

بو جهته یونس عصر لردن بری خالق و تکیه ادبیاتی اوزرنده مهم
تأثیرلر براقش ، بو تأثیرلر تا بو کونه قدر دوام ایتمشدر .
برقوش اولوب اوچق کرک ، برکناره کچمک کرک ،
برشربتین ایچمک کرک ، ایچنلر آیلماز اولا ،

لو انك تدقيقات بشر به سي

وجود بحری اولق كرك ،	برد كزه دالمق كرك ،
بركوهر چيقارمق كرك ،	هيچ طرفلر اولماز اولسه ،
برباغچه به كيرمك كرك ،	خوس تفرج قيلمق كرك ،
بركل بسله مك كرك ،	كلرى هيچ صولماز اولا ،
كشى عاشق اولق كرك ،	معشوقنى بولق كرك ،
عشق اودينه ياتمق كرك ،	آرتق اوده ياتمز اولا ،
يونس ايمدى وارسن اوطور ،	يوزيكي حضرتة كوتور ،
اوزك كي برار كتور ،	هيچ جهانة كاز اولا ،
ويران اولدجق دنيا به دنيا ،	دينيا وار دييو نيلرسك ؟
طوپراقده جوروبن تشه تشه ،	ننه م وار دييو نيلرسك ؟
كیده كور طوغرى يوللره ،	مهر حجت ايدن فوللره ،
غيبت سويله ين ديبلره ،	ديلم وار دييو نيلرسك ؟
بلبل عاشقدر كللره ،	هر داتم قونارد اللره ،
حراوصونان اللره ،	الم وار دييو نيلرسك ؟
واوالله دن امان ديله ،	محمد يارده جي بيلاه ؟
ذكرده اولمايان ديلاه ،	ديلم وار دييو نيلرسك ؟
درويش (يونس) حالم يمان ،	بولد اشمز اولماز ايمان ،
اجل كلير و يرمن امان ،	تولوم وار دييو نيلرسك ؟
دونه نه المز كرك ،	سو كه نه د بلمز كرك ،

سن درویش اوله مازسك	درویش كوكلمز كرك
كوزی دولو یاش اولور	درویش باغری باش اولور
سن درویش اوله مازسك	قویوندن یاواش اولور
سن ینه داریلیرسك	محمد طاریلمازدی
سن درویش اوله مازسك	بودار یلق سنده وار
هر كوردیكك قاقرسك	درویش (یونس) سن دخی
سن درویش اوله مازسك	بو قاقمچق سنده وار

دیوانندن لاعلی التعین نقل ایدیلمن بوشعر لر یونسك اخلاق و اعتقاد صوفیانه سی يك بارز بر صورتده كوسترمكده در افاده ده کی سلاست و وضوح ، اسلوبده روانق جداً شایان تقدیر و حیرتدر .
 آتی عصر دن بری عثمانی توركلرینك روحنه حاكم اولان ، (درویش یونس) کی بر شخصیتی سیننه فیاقنده یتشدیردیکی ایچون (بولی) طوبراغی افتخار ایتمه لیدر .

پاشا کوی چشمه سی

کوزل چشمه یاپان سید محمد اول یکن پاشا
 خداویره آنك اجرین اوله واصل الی ماشا
 آلوب آبدست تمازین فیل دعایله اکتاریخ
 صوجانم فی سبیل الله ریاضمه دکل حاشا
 استحصال ایدیلمن معلوماته نظراً بولیده مقام افتایی اشغال ایدن
 ذوات شونلردر :

- لوانك تدقيقات بشريه سي -

- ۱۰۸۰ - مقتول مفتي ابراهيم افندي [۱]

صاغير مفتو

- ۱۲۵۰ - سليمان افندي

كور مفتي سعيد افندي ، چينبلي احمد افندي ، آيمانلي خليل حلمي
افندي ، صبقه الله افندي (۱۲۶۴) ، ديار بكرلي زاده عبدالله افندي
(۱۲۸۶) ثانياً صبقه لله افندي (۱۲۹۵) ، خليل حلمي افندي ثانياً
(۱۳۰۲) ، حاجي عزت افندي (۱۳۰۶) چيله سبز حاجي امين افندي
(۱۳۲۲) طيار افندي (۱۳۳۵) چر كس احمد افندي دمومي اليه حادثه عصاب
نيهده مدخلدار اولماسندن صلباً اعدام ايديلهرك (۱۳۳۶) احمد رجائي
افندي (۱۳۳۶) تعيين ايديلمش لر دره .

[۱] بهر چله بدلي تحصيلاتنه مأمور ايديلن قپوجي باش-ميرلندن
بوسف آغا بدلات مذكوره به ضمايم اجراسيله تحصيلنه تشبث ايتديكندن
مفتي ابراهيم افنديده آغايه طرفدار چيققار ق اولي الامر اط-ساعت
لر ومندن بختله وعظه قالفشديغندن خلق محكمه به كيرهرك مفتي بي قتل
يوسف آغايي حزب و آغاسي محمد آغايي قتلي ايله مشلر در .
وقعه نك تحقيقاتنه سيواس واليسى كنج محمد پاشا كمشدر .

- مذكرات تاريخية -

[١٧] مذكرات تاريخية - ١٩٥٧

١٩٥٧

١٩٥٧ - ١٩٥٧

١٩٥٧ - ١٩٥٧

١٩٥٧ - ١٩٥٧

١٩٥٧ - ١٩٥٧

١٩٥٧ - ١٩٥٧

١٩٥٧ - ١٩٥٧

١٩٥٧ - ١٩٥٧

١٩٥٧ - ١٩٥٧

[١٨] مذكرات تاريخية - ١٩٥٧

١٩٥٧ - ١٩٥٧

١٩٥٧ - ١٩٥٧

١٩٥٧ - ١٩٥٧

١٩٥٧ - ١٩٥٧

١٩٥٧ - ١٩٥٧

١٩٥٧

تدقیقات اقتصادی

بولى اورمان مملكتى اولمقله برابر اووه سنك وسعتى ، اراضى سنك قوه اباتيه بى مبدولاً حائز بولونماسى اعتباريله بزراعت مملكتيدر مسالـ
حه سنك بشده دردى اوزرنده اجراى زرعيات اينلكده ايسه ده زراعتك
هنوز حضرت آدم دن قالمه قاره صيان ، قوللا تماشى واصول زراعتك
نقاط اساسيه سن دن بى خبر بولونماسى زراعت دن لزومى قادار استفاده
بى امكانسز براقشدر . يوقسه فنك استازام ايتديكى صورتده زراعت
ايدلديكى تقديرده هر حالده بوكون بره بش نسبتده محصول ويره
بو طوپراق دن بره يكر مى حتى اوتوز نسبتده محصول الملق بك ده مستبعد
دكدر . بونكله برابر اراضى هر نوع حبوبات بقلليات و اشجار مئمره
يتشدير مكه صالح ولوانك احتياجاتى تا مينه كافل بولونمقده در .
حبوباتى ؛ بقدايك اوتوز التى نوعن دن بوراده يتيشه بيلنلرى ،
اق بقداي ، صارى بقداي ، قاره قيلچق ، كوزلك ، يازلق ، چاقرلى
نوعلرى اولوب آرپه ، قاپليجه ، قارقلى كرنك ، يولاف ، جاودار
فلك ، بورچاق ، مصر ، پرنج ، بقليات دن ده بقله ، فصيوله ، نخود ، صر
جك ، صردك يتشمكده در . بولى قضا سنده مع الاسف باغ يتشديريله
مه مش يالكر چهارشنبه نا حيه سنده بر پارچه وجوده كتيرلش ايسه ده
اوزوملرى او قدار اى دكدر . قضانك اوزوم احتياجى سقـ ساريه
وبتخصيص ميخاليجق قضا سنه مربوط صارى يار قر به سى تا مين
اينلكده در .

لوائلك تدقیقات اقتصادیسی -

مرکز قضااتك زراعت صنایعیسی میانبنده بالخاصه ، افیون ، توتون ، نظر
دفته چارمقدمه در افیون زرعیاتك ، همان هر كوی اهالیسی طرفندن
بر مقدار زرع ایلمكده ایسه ده اوچیوز اوتوز سنه سنندن اعتباراً
رغبه بولان توتون زرعیاتك ، صالی بكر ، صاریجه لر الباغوت ،
بك كویی ، قلیچ ارسلان ، اغاجیلر ، پیراحمدلر ، پاشا ، دودورغه
قریه لرنده بك فضله در ، بولی توتونلری نفلست اعتباریله ، خندك
توتونلرینه فائق ایسه ده ، طوپلامق ، قوروتیق پاستال یا بمق خصوصه ده -
كی ابتدائیلك دولایسییه خندك توتونلری قادر رغبته مظهر اوله ما -
مقدمه در . بناء علیه اتیاً بو خصوصه ده تأمین ایلدیكی تقدیرده مملكتك
توتون زرعیاتك یوزندن بك زیاده مستفید اولاجنی شبهه سزدر . بش
سنه لك توتون محصولاتی مقدار ی بوجه آتیدر .

سنه	کیلو
۳۳۳	۱۴۶۰۱۷
۳۳۴	۹۹۹۴۷۱
۳۳۵	۷۶۰۲۴
۳۳۶	۶۰۵۰
۳۳۷	۲۳۵۹۴

بولی مرکز قضااتكده اجرا ایلدیلن نجر به یه نظر آ توتونجیلق
وكلجیلك زراعتنه ده طوپراق واقلم مساعدر . فن دائره سننده
یا بیلامدیغندن دولای شمدی یه قادر استفاده میسر اولمایان بوقسم
صنایع زراعیه نكده غلیاننه شاهد اوله جمنز مأمول قویدر .

- لوانك تدقیقات اقتصادی سی -

سبز جیلک ، بوستانجیاق ، پک مترقی دکدر . قصبه ده هر اوک
بغچه سنده کافی مقدارده سبز یتشدیرلدیکی کبی قصبه به جوار اولان
اشاغی سوقو قریه لر به بعض قراده مرکزک احتیاجنی تأمین ایدم جک
درجه ده سبز جیلک ایدمکنده وبالخاصه سوقو قریه لری اهلینسی صرف
بو یوزدن تأمین معیشت ایتکده در . یتیشن باشلیجه سبز لری ؛ لخنه
پراصه ، قیاق ، بامیه ، اسپناق ، فصولیه ، نخود ، مرجک ، بقله
بزلیه طومانس ، باطلیجاق ، بور ، صوغان ، صارم ساق ، صلاطه ااق
مارول ، فضله مقدارده پاتانس ، پک آز مقدارده قاوون ، وقاریوز
شالقام ، شکر قامشی ، پانجار ، طورپ ، برالماسی در . قصبه نك قاریوز
وقیاق احتیاجی دوزجه ، قاوون ، وبالطیجان احتیاجنی چهارشنبه
وبکپازاری تأمین ایتکده در .
انکنار ، قاریهار ، حاووج ، آجور ، کره ویز ایسه یتشدیرلمه
مه مکنده در .

میوه لری : بولی قضانی بالخاصه میوه مملکتیدر . یتیشن میوه لری
اره سنده بزجوق نوعیله تمایز ایتش ارمود ، الما ، کراز ، واریکدن
ماعدای ایوا ، ووشمواله ، قزلق ، مبدولاً خدای نابت اوله رق یتیشن
جیلک و توت ، جوز ، فندق ، ثوود در . بولی به بش التی ساعت
مسافه ده کوکجه صونا جه سنده مبدولاً یتیشن « فیسقه » نامیله مشهور
اولان فندق او جوار اهلینسه بر منبع ثروت تشکیل ایدیور . ایچ
اوله رق کتیریلوب پیاسه ده ساتیلان بوقندقلر داخلأ صرف اولنمقده در
نفاست اعتباریه طربزون فندیغنه مرجح ودها یاغلیدر . فندق اغاجلری

— لوانك تدقیقات اقتصادی سی —

غایت جسیم جوینز اغاجنه مشابهدر. بولینک جهت شمالیه سنده موجود
یابالاردن بالخاصه آت یابلا سنده یتیشن و « المالی » دیمکله معروف
کیراز نفاستی کسب شهرت ایتمشدر .

حیوانات اهلیه : مرکز قضاده یتیشن حیوانات اهلیه دن، قیون
کچی ، تفتیک ، اوکوز ، اینسک ، دومبای [ماندا] مرکب ، قاطر
بارکیر ایله کومس حیواناتندن ده هان کافه سی بتشدیرلمکده دره آریجیلیق
ذکره شایان دکلدر .

صنایع : مرکز قضاده ، صنایع ابتدائی و منفرد برحاله در . باقیرجیلیق
دمیرجیلک صرانغوزلق ، قوندره ویمنیجیلک ، سراچلق ، ودباغت
اورغانجیلیق ، صنعتاری برآز کوزه چارپه جق درجه ده ایسه ده تریلک
وقیوجیلیق آلآن قسماً اولسون انکشاف ایدمه مشدر .

بوندن ماعدا برچوق اولرده غایله لر طرفندن چارشاف ، وکوملکک
بزلر دو قونمقده واولدقجه احتیاجات محلیه بی تأمین ایتمکده در . بونکله
برابر بعض قراده اهالینک کندی احتیاجاتنه کافل اوله جق درجه ده
ایسه لک قوماشده دو قوندیغی نظر افتخارله کورلمکده در .

برقاچ سنه اول بولیده روم ایلینک وه لانسه لری عیارنده اولق
اوزره وه لانسه یا پیامقده ایدیه ده صوک زمانلرده اعمالندن صرف
نظر ایدلیدیکی کال اسفله شوراجفه علاوه ایدر تکرار احیا ایدلسنی
متشکلرندن تمی ایتکی بروجه بیلبرز .

تجارت : هان هان ادخالندن عبارتدر . اخراجاتی پک آزدرد
باشلیجه تجارتی مانیفاتوره ، تفتیک ، آفیون ، تحافیه ، بقالیه ، کراسته جیلک

— لوآنك تدقیقات اقتصادیسی —

اولوب سنوی ادخالات و اخراجات مقرداری بروجہ آنیدر .
بشیوز صندوق یمورطہ ، یکر می بش بیك کیلو تفتیک ، ایکوز
کیلو افیون ، اخراج ایڈیلیر . اوچیوز بیك لیرالق مانیفاطوره ،
اللہ بیك لیرالق شکر ، بش بیك لیرالق قهوه ، درتیک لیرالق زیتون
یاغی ، اون بیك لیرالق تحافیہ ، یوز بیك لیرالق مختلف الجنس
بقالیہ وسائرہ ادخال اولتور . ثروت محلیہ تقریباً اوچیوز اللہ بیك
لیرادن عبارتدر . طوبراغی منبت و هر نوع حاصلات یتشد بر مکہ مساعد
اولان بولینک ادخالانته نسبتله اخراجاتک پک دون بر درجہ ده
بولونمسی وسائط نقلیہ تک فقدانندن منبمشدر . آنچه شهر شوسه سنک
اوتوموپیل ایشله مننه صالح برحاله کتیرلدیکی ویاخوداطه پارازی - بولی
تره تک یاسیلدینی کون اخراجات ، مقدارینک پک زیادہ تراید ایدہ جکی
شہہ سزدر .

— چهارشنبه ناحیهسی —

لوآنك ۳۳۲ سنهسی طبع ونشر اولان سالنامه سنه نظرآ بو ناحیه
اوچیوز اوتوز سنه سنده تشکیل اولنشر والہی پارچه کویدن مرکب
« ۴۸۱ »

— لوانك تدقیقات بشریه سی —

بولنشددر . نفوسی بیک ایکیوز الی اوج خانه ده [۳۶۶۶] اناک
[۲۸۶۳] ذنور اولوق اوزره چما [۶۵۰۸] در .
ناحیه نك مرکزی کسکینلی قریه سیدر الاطاغ صوبی بورادن کچر
اهالیسی اک زیاده تفیک و حیوان یتشدر مکله مشغولدر .
اراضیسنک قوه انباتیه سی مطلوب درجه اولدیقندن محصولات
زر اعیه سی اهمیتلدر . بالخاصه اوزوم و سبزه سی مبدول اولوب مرکز
لوانك بوبابده کی احتیاجی قسماً تأمین ایتکده در . هوا سی صاف
ومعتدلدر . خلقی عمومیتله صاغلام برنیه سجیه به مالک اولدیغی کی
غایتله ذکی و چالیشقانددر . مرکز لوانك بخت ایتدیگمز [پاولی]
قابلیجه سی بوراده در .

ناحیه مدبری : علی قوچ افندی

مرکز ابتدائیه سی باش معالی : احمد مرزی افندی

» : طلعت

ژاندارمه قره قول قوماندانی : . . . . .

— قبرلیسجق ناحیه سی —

بوناحیه الاطاغک جنوب مائله سی اوزرنده و بیک ایکیوز مترو
ارتفاعنده در . جنوبنده هم حدود اولان بکپاراری قضااسندن الا
« ۴۸۲ »

لوآنك تدقیقات بشریہ سی -

طاغٹ قوری کول ونپہلی سلسلہ سیلہ غربندہ کی چہار شنبہ ناحیہ مندین
[قینقہی درہ سی] نامندہ کی صرب ویالچین بروادی ایلہ ایریلیر .

اراضی عمومیتلہ طاشلقدر . ناحیہ نک کوراوغلی صوییلہ آریلان
شمال قسمنک زمین ایسہ همان کاملاً قیادن عبارتدر . اہالی عمومیتلہ
داوار جیلقلہ مشغولدر . چہار شنبہ ناحیہ سیلہ برابر مرکز لوآنک اک
زیادہ تفتیک یتشدیرن محیطیدر . خلفی چالیشقان رغیورددر . قادینلرک
طرز تلبسی ارک کلرک عینیدر . نفوسی : ۱۳۱۲ خانہدہ [۳۷۱۶]
سی اثا [۳۴۴۱] ی ذکور اولوق اوزرہ [۷۱۳۷] در .

مرکز ناحیہ قرہ دوغان قریہ سی اولوب مدیریتلہ اتوز قریہ
مربوطدر .

ناحیہ مدیری : راشدشدی افندی

مکتب ابتدائی باش معلمی : مصطفی صدقی افندی

منجمل : » » »

زاندارمہ قرہ غول قوماندانی : .....

دوزجه قضاسی

۱

تدقیقات طبیعیہ

دوزجه شرقاً بولی شرق شمالیسی ارضی ، شمالاً قره دگر ، غرباً خندک جنوباً مدرنی قضالریله محدوددر . اراضیسی قسماً طاغلق و قسماًده اووه لقدر .

قصبه بوزی متجاوز قراسی ایله اوچ ساعت عرضنده و اطراف اربہسی طاغلقه محاط دوزجه اووه سنک اک منحط نقطه سندهدر . دوزجه اووهسی جنوب غربیسنده بولتان افقنی بوغازندن شمال جهتندکی میلان درهیه دوزغری اوزانیر . طولی یکرمی ، عرضی ایسه اوزن کیلومترودر . دوزجه اراضیسی صخور رسوبیهدن ترکیب ایتمش در طوپراغی عمومیتله کیللی کره جلی ، کیللی قوه لیدر . تحت الارض طبقه مائیهسی وسطی اوله رقی اوچ درت قولاج اشاعیدهدر . اووه نك جنوب طرفنده آباد سلسله سنک (ساز ، دردین ، قواق بیجقی ، چتال چام ، صغیرلق ، قره برین ، قدیفه قلعه) اورمانلری موجوددر قدیفه قلعه ارزرنده « قاریاغدی » یا یلاسی وارددر ، غرب طرفنده اووه (مابدهه ، قویودوزی ، یونغهلق ، صیرت بیکاری ، طاغلقریله شرقاً قره دیکن میلان دره ییغلیجه ، یا جاقلی یا بلا قزل تپه

دوزخه قضاسی تدقیقات طبیعیہ سی۔

قبزل تپہ ، اورخان طاغی ، شمالاً حجز ، ہمیشہ ، طوقور طاغلریلہ چوریشدر . باجاقلی وقار دوزی یابلا لرتدن بشقہ شایان ذکر یابلاسی یوقدر . اووهی درت طرفدن قوشاتان طاغ وتپہ لردن اینن دره لردن چایلردن آقان صولرله اره نك قسم اعظمی بطاقلق بر حال کسب ایتشدن منتهای غریبندہ یدی کیلو مترو مربہی مساحہ سطحیہ مالک أفنی کولی موخوددر . بوکولک اطرافی کاملاً بطاقلق وسازلقدر .

هیتک عمومیه سی اعتباریلہ دوزخه قضاسی ، شمال شرقی ، وجنوب شرقی طرف لرنده مرتفع ، جنوب وغرب شمالی سمتلری مخط اولدیغندن غرب شمالیہ میلیدر . قضاده جاری صولرک هیچ بری نهر اطلاقنه شایان دکادر . یالکز ملن ایرمانغی اولدقجه مهمدر . بو ایرماغک بر قولی بولی قصبه سنک اوچ فرسخ غربندہ بولی طاغنک آت یابلاسی اره سنده اعصارلق موقعدن ظهور وقرددیکن اورمانلرینک جنوب سطح مائلی صولرینی دخی اخذ ایدرک [اعصار] صوی نامیلہ شرقدن غربہ دوغری دوزجه نك جنوب کنارندن کچر ومهدی بک ، دره سیلہ برلشهرک أفنی کولنه آقار . دیگر قولی ابادک قدیفه قلعه یایلا سندن چیقهرق أفن صو دره سی اسمنی طاشیهرق شرق جنوبیدن غرب شمالیہ دوغری آقار . أفنی کولنده اولکی قول ایله برلشیر .

اوچنجی واک بیوک قولی میلان دره سی اسمیلہ بولینک (مقران وییغلهجه) طاغلرندن حاصل اولان حزار دره سی وییغلهجه اورمانلرندن حاجی افاج دره سی میلان جایی واقعہ یوک دره سی وقزل تپہ دن کلن طاواق صوی نام ایاقلریلہ شرق شمالیدن غرب جنوبیہ دوغرو جریان ایدرک

دوزخه قضاى تدقيقات طبيعیه سی -

ميلان درهسى واديسى تشكىل ايدر . برچوق دهسا اوقاق اياقارله
براشهرك دوزخه اووه سنه داخل اولور . قصبه نك او كندن طولانى
بر صورتده دولانهرق كچر . افقى كوله دو كيلور .
دوزخه اووهسى سعالج مائللر نده جارى كافه مياى بوسورتله افقى
كولنده بر اشيرلر كولى يار راق بر اياقله افغه باشلار لر . مختلف دره
وچايرك بر اشمه سيله ايرماق شكلنى آلان بوسو شماله دوغرو جريان
ايدن (بيوك ميلان ايرماغيدر . سرعتى ساعتده تخميناً اللى كيلومتر
اولان بوسو بوتون اراضى يى صولادقدن صكره اچچه شهر ناحيه نك
ايي فرسخ اوزاغنده ميلان قربهسى قريبنده ميلان اغزى نام محله
قره دكزه دو كيلور . ايرماق افقى كوله قادار اولان جراسنده بعض
عارضه لر وجوده كتره من قبالر قالديرلديغى ، كوك اغزى توشيع
ايدلديكى خلاصه ايرماق جراسى تميزلنديكى تقديرده نقليات تحت
تأينه الشمس اوله جقدر .

دوزخه نك اچچه شهر ناحيهسى مائللر نده دوغريدن دوغرى به
دكزه قاوشان قايافتون ، حجز ، اول اغزى كى اوقاق دره لر دخى
واردر . بونلر يالكنز ايلك بهارده صولرينك مبدول بولونديغى ائنده
اودون نقلياتنه يارارلر .

دوزخه قضاى داخلنده جريان ايدن ايرماق لر دن بويو چك بندلر
واسطه سيله تارالار صولانير صوحزارلرى ايشلر . حتى اعصار صويندن
بر بند ايله درون قصبه به صواقار . مغرافيه قصبه نك احتياجات ضرور .
يهسى قويو صولر يله بورولر واسطه سيله كتير يان ميلان صويى تاين

دوزخه قضایى تدقیقات طبیعیہ سی ۔

ایتمکده در ۔

دوزخه اووه سنک یکانه کولی افتنی در ۔ بوکولک صوی طاتلی ،
بالخی چوقدر ۔ دوزخه ایله خندک اره سنده بولی طاغنگ شہال اتکنده
وغایت طاغلق عارضه لی برعخلده تیکون ایتمشدر ۔ مسافه سطح طبیعی
(۲۴۰۰) کیلو متره صریعدر ۔ قضایک وضعیت ارضیہ سی پک مختلف
اولدیغندن طبیعت اقلیمیہ سی ده دوچار اختلافا اونور ۔ قردکز ساحلی
بحری ، قسم وسطی و جنوبی سی بری براقلمه مالکدر ۔ دوزخه
اووه سنک اک منحنط نقطه سنده بولنان دوزخه قصبه سی اولدقجه
متحول ، راطب براقلمه مالک بوتون روز کارلره معروضدر ۔

اووه کنارنده بولنان طاغلق عاچلارنده ، تپه لر تده اقلیم غایت سرت
ایسه ده راطب دکلددر مرکز قضاده یازین درجه حرارت فوق العاده
اولارق (۳۵) وسطی اولارق (۲۲) قیشین فوق العاده اولاق
اوزده (۱۰) وسطی (۵ ، ۰) سانتقرادر ۔

اورمانر تده اک زیاده تصادف ایدیان اشجار طبیعیه میشه ، کورکن
قاین ، کستانه ، اخلاور ، قاره و صاری چام ، کوکنار دیش بوداق
وسائر در ۔ حیوانات وحشیه دن آبی قورت ، تلکی ، یبانی طوموز
کیک ، طایغ کچیسی ، قرهجه ، چقال ، طاوشان سانار ، کلنجک
بولونور ۔

دوزجه نك احوال بشريه سي

۲

تقسيمات ملكيه

دوزجه قضايي اداره آقچه شهر ، ييغليجه ناحيه لريله (۲۴۲)

قریه دن مرکزیدر .

قرای مذکورده دن (۲۰۷) سی مرکز قضایه عائددر . دوزجه

قصبه سنك شمالنده كان اسکوبنی قصبه سی (۲۰۰) خانه لی رقریه

ایسه ده قیمت تاریخیه سی وارددر . ایوم درت محله دن عبارت بر مختارلقدر

قدیماً قضا مرکزی اولان (کوموش آباد) ده اون بش قازار مختلفه

اداره اولنمقده در .

قضایه مربوط قرا اسامیسینه مرکز قضایه اولان مسافه لرینی مبین جدول

نومروسی	قریه سی	دقیقه ساعت
۱	منك قریه سی	۱۵
۲	اوزون مصطفی	۱۵
۳	کرمیت او جافی	۱۵
۴	عزیزه مع مراکچ	۴۵
۵	ایلابک	۴۵
۶	قره جه ده حاجی موسی	۳۰
۷	سرای یری	۳۰
۸	هرب جفتلک	۱

- دوزجہ قضاسی تدقیقات بشریہ سی -

نومر وسی	قریہ سی	دقیقہ ساعت
۹	یکدیجیلر	۱
۱۰	چام	۱
۱۱	خواجہ طالبدر	۱
۱۲	نمابند اوغلی یحیی لر	۲
۱۳	قیومحی حاجی علی ۳۰	۱
۱۴	قازیق اوغلی	۲
۱۵	قرال بیکار ۳۰	۱
۱۶	شیخ حاجی طائف ۳۰	۱
۱۷	چالور قبطی	۱
۱۸	موسی بابا	۲
۱۹	ترجمان حسن یک	۲
۲۰	بقراض	۲
۲۱	صالدر	۲
۲۲	داریحی ۳۰	
۲۳	بکزجی	۱
۲۴	آغا ۴۵	
۲۵	اوتلی اوغلی	۱
۲۶	مہاجر طاش کویری ۳۰	۱
۲۷	طناز ۳۰	۱
۲۸	اوزا کلر ۱۵	۱

دو زجه قضای تدقیقات بشریہ سی -

نومروسی	فریہ سی	دقیقہ ساعت
۳۰	حاجی احمد لبر	۲
۳۱	صابوق اوغلی	۱
۳۲	شیرہ لبق	۱
۳۳	ناش حاجی اسماعیل	۱
۳۴	دو زجه چرکس طاش کویری	۱ ۳۰
» ۳۵	کوروم مہورہ	۱ ۳۰
» ۳۶	کوچک احمد فا	۲ ۳۰
» ۳۷	محمد بک	۲ ۳۰
» ۳۸	دوہ لی لیبی	۲
» ۳۹	قرہ چالی حاجی حمن افندی	۱ ۳۰
» ۴۰	چمناز	۱
» ۴۱	بیوک آچما	۲
» ۴۲	مرادیہ مکنتجک	۲
» ۴۳	کیرو لی مکنتجک	۲
» ۴۴	مصطفی اغا	۲ ۳۰
» ۴۵	پاشا اورمانی ابراہیم بک	۱ ۳۰
» ۴۶	خطیب حاجی ابراہیم	۳
» ۴۷	شاووج	۲ ۳۰
» ۴۸	ملیوخ اوغلی	۲ ۳۰
» ۴۹	کول اورمانی حاجی موسی	۳

دوزخه قضای تدقیقات بشریه سی

دقیقه ساعت	قریه بک اسمی	نومروسی
۲ ۳۰	حاجی ابراهیم بک	» ۵۰
۲ ۱۵	عموجه حسن بک	» ۵۱
۴	فواق بیچقی	» ۵۲
۴	دردین هدی بک	» ۵۳
۲	چباق بک	» ۵۳
۲	دکرمین باشی محمد بک	» ۵۵
۲	بک	» ۵۶
۲	بیرامیری	» ۵۷
۱	بیرامزی	» ۵۸
۳	بوزاخ محمد بک	» ۵۹
۳	حاجی تالوستان بک	» ۶۰
۲	شروح افندی	» ۶۱
۲ ۲۰	کوپری باشی عیون افندی	» ۶۲
۱ ۳۰	احسانیه	» ۶۳
۱ ۳۰	شاذیه	» ۶۴
۲	خادیه	» ۶۵
۲	اصلاحیه	» ۶۶
۱ ۳۰	فیضیه	» ۶۷
۲	سلطانیه	» ۶۸
۱ ۳۰	قره دره حسین افقا	» ۶۹

- دوزجہ قضاسی تدقیقات بشریہ سی -

دقیقہ ساعت	قریہ نك اسمی	نومروسی
۳ ۱۵	کوپری باشی کورتلر	» ۷۰
۳	پاشاقوناغی بالیجه	» ۷۱
۱ ۳۰	استیللی	» ۷۲
۳ ۳۰	چرکس قره کوی	» ۷۳
۳	باللیجه مع قوش آچیجه	» ۷۴
۳	آطه کوی مع حاجی قدیرلر	» ۷۵
۳	قهوه لر باقی	» ۷۶
۳	اشاغی قره کوی	» ۷۷
۳	یوقاری قره کوی	» ۷۸
۳	یاق باشی	» ۷۹
۳	یقه باشی یقدی	» ۸۰
۳ ۳۰	الماجق بشماق	» ۸۱
۳	حاجی اسماعیل	» ۸۲
۳	کمر باقی عثمانیه	» ۸۳
۴	قیشله	» ۸۴
۴	سلاملر	» ۸۵
۴	جمعه یری	» ۸۶
۴	مهاجرلیقه	» ۸۷
۵	اورک مع قاقی	» ۸۸
۵	یونقالق مع آردیج	» ۸۹

دوزخه قضاى تدقيقات بشرى سى

نومروسى	قرىه نك اسمى	دقيقه	ساعت
» ۹۰	صوغوق صو	۵	
» ۹۱	بجق عتيق	۶	۳۰
» ۹۲	حجاج بك	۶	۳۰
» ۹۳	شباط بك	۶	۳۰
» ۹۴	هاجم بك	۶	۳۰
» ۹۵	خليل بك	۵	
» ۹۶	حاجى باط بك	۶	
» ۹۷	دوقوز دكر من	۵	
» ۹۸	آولايات	۴	
» ۹۹	قره چورتلان	۵	
» ۱۰۰	قرق خازمان	۵	
» ۱۰۱	مصلق	۵	
» ۱۰۲	صرت پيكار	۵	
» ۱۰۳	دده دوزى	۶	
» ۱۰۴	قره دره	۶	
» ۱۰۵	حاجى بجق	۶	
» ۱۰۷	اكديل	۶	
» ۱۰۸	اوو ذيلى	۶	
» ۱۰۹	اقتنى اماملى	۵	
» ۱۱۰	اقتنى آچه سى	۵	۳۰

دوزجه قضاسی تدقیقات بشریه سی -

۶		انتی قیودوزی	۱۱۱
۶		حاطقوی	۱۱۲
۵		حاجی یعقوب بك	۱۱۳
۶		یونس افندی	۱۱۴
۵		حمام اوتلی	۱۱۵
۶		افتنی آلبوس بك	۱۱۶
۷		قدیفه قلعه	۱۱۷
۶	۳۰	چای	۱۱۸
۶	۳۰	حاجی سلیمان بك	۱۱۹
۳		چلیملی	۱۲۰
۴		چلیملی قبطی	۱۲۱
۲	۴۵	قوش اوغلی	۱۲۲
۲	۳۰	طوپجیلر	۱۲۳
۲	۳۰	آراباجی مع تولکلی	۱۲۴
۲	۳۰	حاجی حسن مع حاللق	۱۲۵
۴		حسنجیلر	۱۲۶
۴	۳۰	کورجی حسین آغا	۱۲۷
۴		پرپر مصطفی	۱۲۸
۴		حزاردره	۱۲۹
۲	۳۰	خطیب حاجی باجو	۱۳۰
۲		صاری میشه	۱۳۱

دوزخه قضای تدقیقات بشریه سی -

۱	۳۰	مهاجر شیخار	۱۳۲
۱	۳۰	اسحققار	۱۳۳
۱		فدانی کورتلر	۱۳۴
۲		اسکوبی	۱۳۵
۲		عثمانیه بوشتاق	۱۳۶
۲	۳۰	قایماقچی مع قاضی اوغلی	۱۳۷
۲	۳۰	چرکس آینه لی	۱۳۸
۳		اوردولو آینه	۱۳۹
۳	۱۵	آی باشی آلبوس بک	۱۴۰
۳	۳۰	یقه	۱۴۱
۳	۱۰	عثمانجه مالیر	۱۴۲
۳	۳۰	دو کر دوزی	۱۴۳
۳	۳۰	لازسونجک	۱۴۴
۲	۳۰	لازطاووق	۱۴۵
۲	۳۰	لازیازلق	۱۴۶
۲		لازشرقیه	۱۴۷
۳	۳۰	لازحمیده	۱۴۸
۳		لازشکر بیگار	۱۴۹
۲	۳۰	خطیب مع کتانبجیلر	۱۵۰
۲	۴۵	یحیی یوروکار	۱۵۱
۳		وقف	۱۵۲

دوزخہ قضاسی تدقیقات بشریہ سی -

۳		کمر	۱۵۳
۳	۳۰	حیرتی	۱۵۴
۳	۳۰	حسنی	۳۵۵
۳	۳۰	نصوری	۱۵۶
۲	۴۵	آلای طورہ	۱۵۷
۵		بیوک بیکار روم	۱۵۸
۵	۳۰	آنجہ اورک مع طور ناجی	۱۵۹
۵	۰۳	طو کمرول	۱۶۰
۲	۳۰	آق یازی	۱۶۱
۶		کریش	۱۶۲
۲		چاقیرلر	۱۶۳
۴	۳۰	داری بری آبارا حسن	۱۶۴
۳	۳۰	چہ ، چشیر ، قاناشلی	۱۶۵
۴	۳۰	ساز	۱۶۶
۵	۴۰	چتال چام	۱۶۷
۵		چاقیر صایوان	۱۶۸
۵	۳۰	صغیرلق	۱۶۹
۶		بچقی یانی	۱۷۰
۴	۳۰	فاس بک	۱۷۱
۵		مراد بک	۱۷۲
۳		داری بری یورو طرز	۱۷۳

دوزجه قضاسی تدقیقات بشریه سی -

نومروسی	قریه نك، اسمی	دقیقه	ساعت
۱۷۴	دیسنز کول		۵
۱۷۵	چوید		۲
۱۷۶	مونجورلی	۳۰	۲
۱۷۷	دوزجه داری یری مکنجک	۳۰	۴
۱۸۸	چارلی		۹
۱۷۹	احمد جیلر		۹
۱۸۰	کوسه مع هه کوی		۹
۱۸۱	ردیفار، یاغ جیلر		۱۰
۱۸۲	طوغا نجیلر		۱۰
۱۸۲	ارشا قلی		۱۱
۱۸۴	حاجی یری		۱۱
۱۸۵	سرمی		۱۰
۱۸۶	شعبانلر		۱۰
۱۸۷	قریق دره	۳۰	۶
۱۸۸	چار جق صاری قیا	۳۰	۶
۱۸۹	یکی بر روم	۳۰	۶
۱۹۰	دیبک تاش	۳۰	۷
۱۹۱	حوشاف اوغلی	۳۰	۷
۱۹۲	اینکه لر	۳۰	۶
۱۹۳	طوتلر		۶

- دوزخه قضاسی تدقیقات بشریہ سی -

۷	کونی ناشلر	»	۱۹۴
۸	کوسه لر تراشلر	»	۱۹۵
۶	خوجه او علی	»	۱۹۶
۷	جاملی	»	۱۹۷
۱۶	یغون پلید	»	۱۹۸
۱۶	فکن	»	۱۹۹
۱۵	قره قاش	»	۲۰۰
۱۵	خوجه کوی	»	۲۰۱
۱۵	کوسه لر	»	۲۰۲
۱۳	خفیلک	»	۲۰۳
۱۵	شیخ	»	۲۰۴
۱۲	خاجیلر	»	۲۰۵
۱۶	هرمن	»	۲۰۶
۱۳	بکر لر	»	۲۰۷
۹	آقچه شهر قابکر لی محله سی	»	۲۰۸
۹	آقچه شهر یوقاری محله سی	»	۲۰۹
۹	« اشاعی »	»	۲۱۰
۹	« حاجی یوسف لر »	»	۲۱۱
۸	« عثمانیه »	»	۲۱۲
۱۰	« طاهر لی »	»	۲۱۳
۱۱	« قالدین »	»	۲۱۴

- دوزجه قضاسی تدقیقات بشر به سی -

۱۱	۳۰	« ملن آغزی	۲۱۵
۱۲		« قیزیلجه کلیسا	۲۱۶
۱۲	۳۰	« چرکش حسن چارش	۲۱۷
۱۲	۳۰	« یکی مزه	۲۱۸
۱۲	۳۰	« اسکی مزه	۲۱۹
۱۳		آبازه اسماطیم	۲۲۰
۱۴		داود آغا	۲۲۱
۱۴		قوری قواق	۲۲۲
۱۲		آچی شهر یکیجه	۲۲۳
۱۲		« « همشین	۲۲۴
۱۲	۳۰	« « قره طاوق	۲۲۵
۱۰		« « کبه کلیسا	۲۲۶
۱۰		« « قوجلیلی	۲۲۷
۱۱		« « قوری تول	۲۲۸
۹	۳۰	« « ارا باجی	۲۲۹
۹		« « کبش	۲۳۰
۹		« « قنق مع کشانلی	۲۳۱
۹	۳۰	« « کولک تپه	۲۳۲
۷		« « بکیر	۲۳۳
۷		« « بلاطلی	۲۳۴
۶		« « شپیر	۲۳۵

— دوزجه قضاسی تدقیقات بشریه سی —

۷	« « فضلی	۲۳۶
۶	« « افنون دره	۲۳۷
۶	« « باش افنون	۲۳۸
۷	« « افنون آغزی	۲۳۹
۸	« « آق قیا	۲۴۰
۷	۳۰ « « تونکلی	۲۴۱
۸	« « آیازلی	۲۴۲

مأمورین لیستہ سی

قائم مقام : مدحت کمال بک

مجلس ادارہ ہیئت

رئیس قائم مقام مدحت کمال بک اعضا رفیق احمد شوقی افندی
اعضا مال مدبری خلیل افندی اعضا تحریرات کاتبی جمال افندی
حکومت طیبی سامی بک اعضا حاجی قصاب زادہ مصطفی افندی
اعضا دلی موٹی اوغلی احمد افندی

داخلیہ دائرہ سی

تحریرات کاتبی . جمال افندی آچہ شہر مدبری . احمد رمزی بک
بیفاجہ مدبری . سعد الدین بک قضا تحریرات کاتبی رفیق . رفعت افندی

مالیہ دائرہ سی

مال مدبری . خلیل بک مال رفیق . کمال افندی
صندوق امینی . مصطفی افندی واردات کاتبی . حسین افندی
واردات مفردات کاتبی . محمود افندی تحصیل ماہوری . عزت افندی
برنجی دائرہ تحصیلداری . حسن افندی ایکنجی دائرہ تحصیلداری . حسن
اوچنجی دائرہ تحصیلداری . علی افندی درونجی دائرہ تحصیلداری . عمر
بشنجی دائرہ تحصیلداری یوسف افندی آلتنجی دائرہ تحصیلداری سری بک
پدنجی دائرہ تحصیلداری . محمد کمال افندی مکزنجی دائرہ تحصیلداری حقی

طوقونجی دائرہ تحصیلداری نجفی افندی پیادہ تحصیلداری بصری افندی
پیادہ تحصیلداری : راسم افندی

اورمان ادارہ سی

دورچہ اورمان جباہت معاملات مأموری : امین افندی
دورچہ مرکز فن مأموری : محمد نظامی افندی
دورچہ نوحویران جہتی فن مأموری عثمان افندی
دورچہ برنجی صنف محافظہ مأموری ہدایت افندی
دورچہ « « « « یوسف کمال افندی
آقچہ شہر فن مأموری : کمال افندی
آقچہ شہر مع جباہت معاملات مأموری : عثمان نوری افندی
دورچہ برنجی صنف محافظہ مأموری : علی رضا افندی
آقچہ شہر « « « محمد نجانی افندی
« « « « شعیب شکری افندی
« « « « عی فکری افندی
دورچہ بیطری واحد افندی
اورمان ادارہ سی محامیسی محمد شوقی افندی

طاہو دائرہ سی

طاہو مأموری : محمود جلال الدین افندی طاہور فنی : عادل افندی

عدلیہ دائرہ سی

محکمہ اصابیہ رئیس : طیار بک ضبط کابی : نشأت افندی
مدعی عمومی : مصطفی فوزی بک « » : کمال افندی
مستطلق : حسین افندی آچہ شہر صالح حاکمی . عارف افندی
باش کاتب : وہبی افندی سواری مباشری : صالح افندی
ایتام مدیری خلوصی افندی اجرا ماموری خلیل افندی
محکمہ اصابیہ اعضای وکیل عارف افندی پیادہ مباشری : حمدی افندی
سواری مباشری : علی فواد افندی پیادہ مباشری : حسن افندی

ژاندارمه دائرہ سی

بلوک قوماندانی : یوزباشی عبدالرزاق بک آچہ شہر طاقم قوماندانی :
مرکز طاقم قوندانی : ملازم اول شہاب الدین بک ملازم اول مصطفی افندی
بلوک موجودی : ۷۷ پیادہ ۲۹ سواری .

معارف انجمنی

رئیس : قائم مقام مدحت کمال بک اعضا : حق بک
رئیس ثانی : منحل اعضا : راشد افندی
اعضا : حاجی راشد افندی اعضا : مصطفی افندی
کاتب : سعادا افندی

آقچه شهر طاپو مأموری

آقچه شهر طاپو مأموری . عمر زهنی افندی

امنیت عمومی

آقچه شهر قومیسر معاونی : علی افندی . پولیسر یوسف کنعان افندی
پولیس مأموری : ابراهیم افندی و حافظ بکر افندی

نفوس دائرہ سی

نفوس مأموری : کاظم بك . شوکت افندی

پوسته تلغراف دائرہ سی

مدیر : ابراهیم فہمی بك
مخبرہ مأموری : ضیا بك
موزع : واعب افندی
پوستہ مأموری : فخری افندی
مخبرہ مأموری : کمال افندی
تلغراف چاوشی : احمد و عبداللہ

آقچه شهر لیمان دائرہ سی

آقچه شهر لیمان ریڈی . فائق بك
آقچه شهر لیمان چاوشی . اشرف افندی

معارف ادارہ سی

اور تامہ کتب مدیری : محمد زکائی بک طبیعہ معلمی : احمد کمال بک
علوم دینیہ معلمی : احمد منیر بک تورکجہ معلمی : حقی یشار بک
تاریخ و جغرافیہ معلمی : محمد زکائی بک ریاضہ معلمی : رشدی الیاس بک
فرانسزجہ معلمی : حسن احسان بک کاتب و حساب مأموری : عبدالرحمن بک
مدیر معاونی . حسن احسان بک موسیقی معلمی . نجائی افندی
تربیہ بدنیہ معلم و کبلی . نجائی افندی رسم معلم و کبلی . دمیرعل بک
قسم ابتدائی باش معلمی : محمد صادق بک معلم : سلیمان نزمی بک
معلم : حسن تحسین بک معلم : علی کمال بک معلم . محمد اعظمی افندی

سرگزانات ابتدائی

باش معلمہ : وصلت خانم معلمہ : ہاجر خانم
معلمہ : عایشہ خانم معلمہ : عایشہ خانم
معلمہ : حریرہ خانم وکیلہ : مسامت خانم

آقچہ شہر سرگز ذکور ابتدائی

باش معلم : عزیز افندی معلم : وہاب افندی
معلم : حیدر افندی معلم : اسماعیل بسیم افندی

اقچه شهر مرکز انات ابتدایی

باش معلمه : نویره خانم   معلمه : منور خانم

اقچه شهر عثمانیه ذکور ابتدایی

باش معلم : صفا افندی   معلم : رجب افندی

اسکوپی ذکور ابتدایی

باش معلم : شوکت بك   معلم : سلیمان شوکت افندی
وکیل : حسین زهدی افندی   معلم : حسن فؤاد افندی

اسکوپی انات ابتدایی

باش معلمه : زهرا املاحت خانم   معلمه : هایشه مروت خانم

چلمی ذکور ابتدایی

باش معلم : علی صائب بك   معلم : اسماعیل حقی افندی
معلم : رفعت افندی   وکیل : محمدرشدی افندی

چلمی انات ابتدایی

باش معلمه : حافظه مقدس خانم   وکیل : مهربان خانم

قبلاق ذکور ابتدائیسی

باش معلم فخرالدین افندی   معاون زکریا افندی
جمہ یانی ذکور ابتدائیسی
معلم احمد رضا افندی   معاون مصطفیٰ افندی
بیغلیجہ مرکز چایرلی ذکور ابتدائیسی
باش معلم . . . نوری افندی   و کیلی اسماعیل افندی

اقچہ شہر میلان اغزی ذکور انتباه ابتدائیسی
معاون احمد توفیق افندی   معاون علی رائف
مختلط مکتب ابتدائیپردن سلامر معلمی ابراہیم حقی افندی
»   » یوقاری قارہ کوی « داوود صدقی افندی »
»   » اورک « احمد افندی »
»   » قازیق اوغلو « کمال الدین »
»   » صاری کوچک « حلمی »
»   » سیوری اوغلو معاون علی رضا افندی »
»   » بک ویران معاون و کیلی احمد ضیا افندی »
»   » یکیکجہ ہمشین معاون رجب علی افندی »
»   » طوبیچار مع آرابہ جی معاون و کیلی کامل افندی »
»   » اسحققر مکتبی معاون و کیلی حسن تحسین »
»   » بک کوبی مکتبی معاون و کیلی علی شفیق »

دوزخه قضاسی تدقیقات بشریہ سی۔

»	»	حاجی احمد لار » عمر فیخر لدین
»	»	یغیاچہ ده یوغون بلید مکتبی : منجلار
»	»	کوسه لر مکتبی : منجلار
»	»	کون دولاماسی : مصطفی
»	»	کچی آغیلی » : منجلار
»	»	کمر » معاون و کیلی هارون افندی
»	»	مزہ » معلم محو داسعد افندی

حاسبه خصوصیه دائره سی

مأموری عثمان نوری افندی معقب محمد توفیق افندی
تحصیلدار : عمر افندی
زراعت دائره سی

مرکز زراعت معلمی : عبدالرحمن شرف بك

صحه دائره سی

حکومت طیبی : سامی بك
صحه مأموری : جمال افندی اقبچه شهر صحه مأموری یشار حسن افندی

زراعت بانقه سی

صندوق مأموری : محمد امین افندی معاون حسین رمزی

دوزجہ قضاسی تدقیقات بشریہ سی -

تحصیلدار : محمد جمال

صندوق ہیڈ آفیس : مصطفیٰ افندی

اعضا : حافظ علی فہمی افندی

اعضا : حافظ ابراہیم بک

بلدیہ دائرہ سی

بلدیہ رئیس : علی فہمی : اعضا : زکریا افندی

کاتب صندوق امینی « اسحق » » حاجی حسن

اعضا « احمد افندی » » حاجی سلیم

» » حافظ ابراہیم بک بلدیہ مفتشی : رامز افندی

بلدیہ طبی مدحت بک

اشی ماہوری : دور مش افندی قابلہ : فاطمہ علیہ خانم

اخذ عسکر شعبہ سی

رئیس ، بیکباشی حاصم بک ، مامولات ، ماہوری یوزباشی علی عثمان بک

حساب ماہوری ، طاعت افندی

انجمن علیہ

رئیس : مفتی احمد شوقی افندی اعضا مدرس حاجی خلیل افندی

اعضا : مدرس علی رضا

فتوا خانہ

مفتی احمد شوقی افندی .

دو زجه قضاسی تدقیقات بشریہ سی -

اقچہ شہر بلدیہ دائرہ سی

رئیس محمد لطفی افندی   اعضا سعد الدین افندی
اعضا علی حکمت   »   علی افندی
» صافی افندی   »   حاجی اسماعیل افندی
» بکر رفعت   »   محمد
» مصطفی افندی   محمد رجاٹی افندی
کاتب و صندوق امینی عمر صبری   »   تحصیلدار محمد سخی الدین
اسکان قومیسونی

رئیس قائم مقام مدحت کمال بک ثانی حکومت طبیبی سامی بک
اعضا مال مدیری خلیل افندی اعضا اورمان معاملات، مأموری امین بک
» طاہر مأموری محمود افندی   »   بلدیہ رئیس علی بک
» حاجی قصاب زادہ مصطفی افندی کاتب محمد افندی

عزم ملی مکتبی باش معلمی احسان بک   ایک کنجی معلم محمد افندی
اوچنجی معلم عرفان افندی   دردنجی معلم سعادت بک
اقچہ شہر تلغراف و پوسٹہ مدیری : صالم افندی موزغ : اسحق افندی

اقچہ شہر رسومات ادارہ سی

مرکز مأموری : صدقی بک باش کاتب و صندوق امینی : مدحت افندی
کاتب : غالب افندی   معاینہ مأموری : فائق افندی
محافظہ مأموری : شوکت افندی محافظہ مأموری : حسن تحسین افندی
محافظہ مأموری : محمد افندی محافظہ مأموری : احمد حلمی افندی

اقچه شهر دیون عمومیہ ادارہ سی

مأمور : ابراہم افندی قنطارچی : جمال قوچلی : محمد عزت آغا

دوزجه دیون عمومیہ سی

حائذات، مأموری : عثمان نوری بك

زراعت او طہ سی ہیئت

رئیس : علی رضا افندی رئیس ثانی : عثمان افندی کاتب : محمد افندی
اعضا : فرهاد افندی اعضا : عماد الدین افندی اعضا : امین افندی
اعضا : بیطر واحد افندی . اعضا : عبدالرحمن افندی

تجارت او طہ سی

رئیس « علی رضا افندی اعضا فرهاد افندی
رئیس ثانی « عثمان افندی » مصطفی
اعضا « مصطفی افندی » نوری
اعضا « علی فہمی بك » حافظ محمد »

اعضا : رفیق افندی

رژی ادارہ سی

باش مدیر مصطفی ہمی بك محاسبہ چی ابراہیم محی الدین بك
اکسپرس توفیق بك معاونی واصف بك

— دورجه فضائي تدقيقات بشريه سي —

انبار مأموري منير افندي   معاون مصطفی افندي
زواعت کاتبی « راجز افندي تحریر مأموري مصطفی سعدالدين بك
اسکوبي انبار مأموري جلال افندي   بکجي حسن افندي
چلمی رژی مأموري قدری افندي   انبار مأموري صادق افندي
زراعت کاتبی هدايت بك   اچچه شهر مأموري بعري افندي
قولجی طوسون عثمان اغا

اسلام تجارت بانکه سي

شعبه مدیری   مصطفی عدلی بك
محاسبه جی   منحل   مقید سيف الدين افندي

اعتماد شرکتی

مدیری   مصطفی افندي   مستخدمیندن نورالدين افندي

مطالعات تاريخيه و آثار عتيقهسى

دوزجه ؛ شكلى اسمى اعتباريله بىكى ، موقىي و حاوى اولدینی
آثار عتيقهسى نقطه نظرندن ده اسمى و تاريخى بر قضا در ، بر قضا
لوانك احوال عمومیهسى صیره سنده كافی درجه ده ایضاح ایتدیكمز
(بیتی نیا) قطعه سنك جهت شرقیه سنده ، شرقى بیتی نیا نام دیگرله
(هوتور یاد) ایالتی داخلنده بولونویوردی .

مرکزی قلوریه بولیس (بولی) اولان شرقى بیتی نیا ایالتنك بلاد
معروفهسى : هه راقله (ارکلی) ، طوس بولیس (آقچه شهر) ،
پروسیاس (اسکوبی) ، يتوم (فیلیاسی) ، قراتیا (کرده) هادر بیانو
بولیس (ویران شهر) لرندن عبارتدی . ایوم اسکوبی قصبهسى ناميله
یاد ایدیلن پروسیاس بلدهسى ، تاریخك قید و اشارت ایتدیکنه نظرأ
بیتی نیا قطعهسى حکمدار لرندن قرال پروسیاس طرفندن دوزجه
اوواسنده وجوده کتیریلش ، (هپیا) ناميله ده یاد ایديله کلشیدی .
پروسیاس (اسکوبی) بلدهسى بیتی نیانك داها دوغریسى شرقى
بیتی نیانك مقدراتنه تابع اولش ، بوقطعه نك کچیردیكى ادوار تاریخیه
عینأ کچیرمشیدی . بو صورتله لیدیه لیلرک ، ایرانیلرک ، ما کدونیا لیلرک
رومالیلرک حاکمیتلرینی صیره سیله کوزمش ؛ او چونجی قرن میلادیده
طوتیهی و قرده کیزی کچرک قسطنطنیه و جوار لريله آنادولوی یغما
ایدن (غوت) لرک تخریباتنه اوغرامشیدی .

ایکنجی عصر هجریده مسلمان عربلر ، بىشنجی عصر ده ایسه سلجوق
تورکلى طرفندن استیلا ایدلدى . هله سلجوقلرک حاکمیتلری بر عصر دن

قصبہ سنک یری اسکینڈنبری - بازار محلی ایٹس . واسع براووانک
اوتاسندہ بولونڈینی ایچون اطرافدہ کی کویلر اھالیسنک بریکمہ سیلہ
ہفتہدہ برکون عمومی بازار قورولورمش . اوزمان بورادہ برقاچ دکانلہ
خاندن باشقہ بنا یوقمش ؛ سوکرالی خان ، دکان مستأجرلرینک
مسکن انشا ایدرک عائله لریلہ برلکدہ برلشدیکنی ودائی اقامتی اختیار
ایتدیکنی کورن حکومت ؛ بورایی بیک تاریخیرینہ دوغرو (قوکرابا)
اسمیله برناحیہ مرکزی یایمش ؛ فقط اھالی آراسندہ ہم قوکراباھمدہ
دوزجہ اسملری سویلہ نیرمش . دوزجہ اسمی اوتہ دنبری اووونک وسعت
ودوزلکندن کنایہ اولارق تورکار طرفندن ویریلش قوکرابالفظندن
داھا قولای تلفظ ایدلیدیکی ایچون خلق آراسندہ تعمم ایلہ رک قوکرابا
اسمی او نو تدر مشدر .

۱۰۵۰ تاریخیرینہ طوغری سیاحتنی یاپان (اولیاچابی) مشهور سیاحتنامہ سنک
ایکنجی جلدی ، ۱۷۲ نجی صحیفہ سندہ دیرکہ : « بورادنہ کچدکن
سوکرابینہ شرقہ (۱۲) ساعت اورمانلر ایچندہ تیدرک (دوزجہ
بازار) قصبہ سنہ کلدک . بوراسی بولونک ناحیہ سیدر . اورمانلی طاعلی
دوز بریر اولوپ برجایی ، ایکی خان واردر . جمادی شمسی پاشانک
خیزاتیدر . کویلری چوقدر . جانب غربہ (آقچہ شار) طرفنہ ایکی
ساعت کیدلکدہ (ملان) صویتی چرک . (اوسکوبی) قصبہ سنہ
واردق . معموردر . بولوخا کندہ خاصدر ، جامی ، حامی ، خان ،
خان ، چارشیبسی غایت مکملدر . بورادن ینہ حرکتلہ (۹) ساعت
(بولو) قصبہ سنہ کلدک .»

— دوزجه قضاسی تدقیقات بشریہ سی —

اولیا چلبی (آقچہ شار) دن بحث ایدرکنده شوسطارلری یازیور .
« ینہ بورادن (آقچہ شار) کلدک . بوراسی ویوواده لقدر . یوزالی
آقچہ لاق قضادر . یکیکجری سرداری وار . اسکی زمانده هواسی لطیف
عظیم بر شهر ایش . احمد خان عصرنده قران عاق کفرده سی هجوم ایله
احراق بالنار ایتشدور . حالا آتی وزباغ و بانججلی اترک خانلریدر .
چارشوسی ایچره کره میتلی و بی مثال بر مزاکتی واردور . سائر
مساجدی و قرق عدد دکانلری واردور . بدستانی یوق بر حامی اوچ
خانی وار . مقدا خانلرک بریسی قورشون اورتولی معظم خان ایش
حالا قصبه سی اول قدر معمور و مزین دکلدور .

بولی شهرینک اسکله سیدر . لب دریا ده سراپا ایش عدد مخزنلر
درکه جمله کراسته و جام تحتلریله مملودور . بوشهرک قبله سی و طرف
شرقیسی طاغلردور . اوجهتله هواسی صاغلامدور . »

کورولویورکه : بوکونکی دوزجه قضاسنک احتوا ایتدیکی منطقه ده
اون برنجی عصر هجریده آقچہ شهر ، کوموش آباد قضالریله اسکوبی
و دوزجه بازار (قوکرابا) ناحیه لری بولورومش . قوکرابا ناحیه سی
رسماً اسمی و شکلی ۱۲۸۷ (۱۸۷۰ م) تاریخنه قدار محافظه ایله دی
بوتاریخه قدار ایکی اوچ خانه دن عبارت برقریه حالنده مدیریت مرکزی
بولونان قوکرابا (دوزجه بازار) ۱۲۸۷ ده قضا مرکزی اولمش
عینی زمانده حکومت ده خلقک تمایلاتنه تابع اوله رق قوکرابا اسم
قدیمندن صرف نظر ایده راک رسماً دوزجه نامنی قبول ایش او کوندن
اعتباراً دوزجه شرین و دلنشین بر قائم مقاملق شکلنه کیرمشدر .

دوزجه قضاسی تدقیقات تاریخیسی

دوزجه قضاسنك آثار عتیقهسی ، افتق کولنك کنارنده خراب بر قاپدیجه ایله نهرک کنارنده کی برطاقیم اثرلردن وبالخاصه تاریخی برقبه بولونان اسکوبیدن عبارتدر . هله اسکوبی قصبهسی ؛ قرون اولایله قرون وسطی تاریخنك قیمتدار اثرلرینی ، قدیم یونان و روما عنعنات تاریخیسیله قرون وسطانك دره بلك حیات اجتماعیه سنه تائوثیقه لری سینه سنده صاقلامقده در .

خراب حمام و صوکر لریله ستون باشق لری مزارلر ، قبریلن هیكللر پاره لر ، مختلف اویونلره ، خصوصیه غلادیاتور کوره شلرینه تخصیص ایلدیان (آنفی ته آتر) لر قرون اولانك یونان و روما تاریخلرینی ؛ خراب قلعه لر ، صوخزینه لری ، مازغاللر ایسه قرون وسطانك دره بلك حیاتی یاشاتمقده در . والحاصل اسکوبی (پروسیاسی ، هینی یا) قصبهسی تاریخی آ پك قیمتلی آثاره مالکدر . جدی حفریات ، علمی و فنی تحریات و تدقیقات یاپیلدیغی تقدیرده داها قیمتدار و نائق تاریخیسیه تصادف اولوناجنی شبهه سزدر .

[۱] مزکت - جامع

نفوس عمومیه -

دوزجه قضاسنك نفوس عمومیهسی (۲۵,۳۶۷) سی ذکور (۲۷۲۶۳) انات اولوق و تورک ، چرکس ، آبازه ، تاتار ، کورد لاز ، کورجی و بوشناق کی اجناس مختلفه دن متشکل بولونمق اوزره (۵۲۶۳۰) در . نفس قصبه بیکه قریب خانه نی محتوی در .

- دوزجه قضایى تدقیقات تاریخیه سی -

۳۳۷ سنه سنده نفوس و قوعاتی بروجہ زیر در .

وفیات		تولدات	
اناث	ذکور	اناث	ذکور
۲۱۱	۴۵۸	۲۱۱	۲۵۷

بلدیہ نك سنوی واردات عمومیه سی (۱۰۰۱۳۰۸۸۱) غموشدر .

مصارفات عمومیه سی ده اولسبتده در .

اوقاف وجوامع

دوزجه قضاسنده درت عددجامع شریف موجوددر . بونردن برنجیسی
شکرچی احمد بك جامع شریفیدر . (۱۲۶۰) تاریخنده انشا ایتدیرلمش
(۱۳۲۷) تاریخنده اهالیء حیتمندان طرفندن توسیعا و مجدداتعمیر
ایدلمشدر .

اوقافی سنوی [۱۵۰۰] ایرا ایجار کتیرمن برحام ایله ایجاری
[۱۰۰۰] ایرایه بالغ اولان (۱۵) دکاندر . ایکنجیسی حاجی اسحق
لطفی بك طرفندن (۱۳۰۱) ده انشا ایدیلن جدیدیه جامع شریفی
اولوب و ققلری سگر دکان ، برخانه در . اوچنجیسی اشرفدن حاجی
موسی افندی طرفندن (۱۳۱۵) سنه سنده انشا ایدیلن برهانیه جامع
شریفیدر . و ققلری ایکی دکاندر . دودنجیسی حاجی داووداغا طرفندن
(۱۳۱۲) تاریخنده انشا ایدلمش داوودیه جامع شریفیدر . وقفی
« ۵۱۸ »

برخانه وبر دکاندر . حکومت حوالیسنده ساعت قلهسی اوکنده سرمردن چشمهده وصیتی موجبجه اوغلی مصطفی طرفندن انشا ایدلمشدر . کچن سنه وضع اساس رسمی اجرا ایدیلن بویوجک برجامع دها وارسهده هنوز انشا آتی اکمال ایدیلهمه مشدر . بونلردن ماعدا مسجدیه ، چای ، نصرالدین محله لرنده برر مسجد موجوددر . طریقت اسلامیه دن نقشبندی طریقت خاندی قولندن برشعبه موجود ایسهده تنکیه لری اولمادیغندن سالنکری جوامع ومساجدهده اجرای آیین ایتمکده درلر .

- احوال اقتصادیسی -

دوزخهده زراعت لو انک هر نقطه سندن فضله در . اراضیسی اوله - قیجه منبت اولوب بره سکر نسبتنده محصول ویرمکده در . انک فضله یتیشن محصول مصر وتوتوندر ، اصول جدیده زراعیه بوراده جای تطبیق کور ووسه برملیون نفوسی کچن دیریر . حالبوکه بوکون (۵۰۰،۰۰۰) نفوس کوچ کچن دیریور توتون محصولیده بک مترقیدر اوچ ملیون قیه قادر سنوی توتون چیقاریلیور اسکونی ، چلمی کوش اووه منطقه لرنده کی توتون غایت نفیدر . یاکنز صادر اتمه وچی -

دوزجه قضاسی تدقیقات اقتصادی سی -

دن محافظه اصولارینه رعایت ایدتمدیکندن مطلوب اولان نفاست تأمین ایدیله میور .

قضانک اقیچه شهر ناحیه سنده بالحاصه ساحل قسمنده تخمیناً قرق بیك و مرکز قضانک اکثر قراسنده اون بیك که جمماً اللی بیك عدد فنقد فدانی موجوددر . بونلردن تقریباً سنوی (۲۰۰,۰۰۰) قیه باش (۱۰۰,۰۰۰) فیه قوری اوله رق فنقد محصولی استحصال اولمقده در بومقدار سنه دن سنه یه تزیاید ایتمکده در . سائر اشجار مشمره نك نشو- و نمانسنده اویریشلیدر . میوه لری لذید و جسامتلی در .

بوراده کچی ، قویون ، صیغر ، حیوانانی ده لوانک هر برندن فضاه در . دوزجه ده بر فایر یقه قرق دکرمن اون بر عدد زار موجوددر . قابریقه ده طحش ایدیان اون داخل صرف ایدلیدیکی کچی جوار قضالره و علی الاکثر زونقولداغه سوق ایدیلیر سائر دکرمنلر احتیاحات محلیه نی تأمین ایدراون بر حزاردن حالا بر بسی فعالیتده اون معطلدیر صنایع محلیه دن یوکلکی فاش و کتان بزى اعمال ونسیح ایدلمکده ایسه ده بونلر داخلی احتیاجاته صرف ایدلمکده در اقیچه شهر لیمان اولوق واطه پازاری شمندو- فر کذرکاهنده بولوتوق دولایبسیله دوزجه نك موقع اقتصادیسی و تجار- یسی مهمدر اقیچه شهره بر لیمن پاییلیر ، اقیچه شهر - دوزجه ؛ دوزجه - خندک ، دوزجه - بولی ، دوزجه - بولی شوسه لری تماماً تعمیر و کوپریرلر تحکیم ، و بویوللرده منتظم هر به وبالخاصه بر شرکت طرفندن قامیونلر ایله نقلیات اجرا ایدیلیر سه دوزجه مهم بر تجارت مرکزی اولوق اعتباریله یرقاچ سنه ظرفنده اوله بازار - درجه سنه ارنفا

— دوزجه قضاسی تدقیقات اقتصادیسی —

ایتمش بوانور موجود حیوانات اهلیه دن (۲۵۷) سی حیوانات فرسیه
(۵,۰۰۰) قویون (۸,۰۰۰) کچی (۱۵,۰۰۰) حیوانات بقریه در
قضانک سنوی ادخالاتی [۲۴۷۲۶] قیه بغدادی [۱۱۶۱۳۰] قیه
آرپه [۴۶۸۰] قیه قابلیجه [۱۱۳۱] قیه یوک [۱۶۸] عدد قویون
[۵۳۰] قوزی [۲۰۰] قوزی دریسی [۹۹۸۴] قیه قوری اوزوم
[۳۳۵۰۰] قیه برنج [۱۷۰۰۰] قیه پتاس اولوب بوکا مقابل
[۱۶۸۲۹۲۰] عدد بمرطه [۳۱۰] ماندادریسی [۶۹۰] [۳۷۶]
[۷۵۸] قیه توتون صوک سنه لرده [۳۰۰-۲۰۰] مترو مکعب کراسته
اخراجاتی واردر .

واردات عمومیسی [۲۴۰۰۹۷۲۱] غروشدن مصارفات عمومیه
سیده [۶۴۷۰۳۳۲] غروشدن عبارتدر .
واردات خصوصیهسی ایسه [۲۹۵۱۹۰۹] غروشدر .

— آقچه شهر ناحیهسی —

آقچه شهر قره دکنر ساحلنده براسکله دوزجه قضاسنه تابع بر ناحیه
مرکزیدر .

مساحه سطحیهسی (۷۰۰) کیلو مترو مربعی تخمین ایدیلیور .
اراضیسی زیتون ، لیمون ، بورتقالدن ماعدا هر نوع اشجار و مخصوص-
لاک بیومسنه پک مساعدر . اقلیمی معتدلدر . شهر دائماً شمال
روزکارلرینه معروضدر . هواسی صاف وتمیزدر .

— آنچه شهر ناحیه سی تدقیقات طبیعی سی —

مياه جاریه سی : منبع صولری کافه شربه صالحدر . اهالیسی اون ایکی بیکی متجاوزدر . قسماً تجارت بحریه وبریه ایله قسماً ده زراعتله مشغولدر . ناحیه ده یکر می درت جامع شریف وارددر . جوامع شریفه دن بری افنون سفلا قریه سنده سلطان اورخان غازی حضرت تارینک بنا کرده سیدر ناحیه مرکزنده آثار عتیقه دن اوچ حمامله جنوزلر طرفدن قالمش اولدینی آ کلاشیلان ساحل بحرده مرتفع بر حصار وارددر .
آچه شهرده واسع مقیاسده مرعا بولمادیغدن حیوان یقشدیرمک جهتی دوشونیلیمکده در . بونکله برابر احتیاجه کافی قره صغیر حیواناتیله قوبون و کچسی وارددر .

یغلیخه ناحیه سی

دوزجه یه مربوط یغلیخه ناحیه سی یکر می درت قریه دن مرکب یدیوز یکر می بش خانه (۲۲۱۸) ذکور (۲۰۶۶) اناث که جمعاً (۴۲۸۴) نفوسی حاوی و مرکزی چایرلی نام موقعه در . خانه لری مرتفع محله مبنی بولندیگی کبی یک داغنددر . مرکز ناحیه قضایه سکنر ، مرکز ولایته اون ایکی ساعت مسافه ده اولوب هیچ بر طرفه صربه مرورینه مساعدشوسه سی یوقدر . حکومت قوناغیله بر مکتب ویرجامع شریف موجوددر . اهالینک قسم اعظمی زراعتله مشغولدر اراضینک برچونغی داغلق طاشلق ، عارضه لی وقابل زراعت اولان « ۵۲۲ »

— یلیججه ناحیه سی تدقیقات طبیعی سی —

قسمتک قوه انباتیه سی پک آز بولونمسندن زراعتی محلی احتیاجنه کافی کله، مک دولایسیله خلق فقر و ضرورتدن قورتیله مامقده در اهلینک بر قسمی ده تهوین احتیاجلری ایچین کراسته جیلک ایتمکله برابر خصوصی تذکاهلر واسطه سیله جزئی کتن بزى اعمال ایده رک ملبوساتلرینه صرف ایدرلر .

— کرده قضا سی احوال طبیعی سی —

کرده مرکز قضا سی شرقاً چرکش ، جنوباً انقره ، غرباً نفسی بولی ، شمالاً دورک قضا لریله محدودر . مساحت سطحی سی [۴۲۰۰] کیلو متره مربعی در . اراضی سی قسماً اووه قسماً ده طاغلق و عارضه لیدر بو عارضه قضانک قسم جنوبی سی تشکیل ایدن آلاطاغ ایله قسم شمالنده بولنان صورغون طاغلق موجودیتندن منبشدر . مرکز قضا اولان کرده التی یدی بیکی متجاوز چامی محتوی بر اورمانک اتکنندن باشلا یه رق اووه یه دوغری اوزانان قسمی اوزرنده تأسس ایتشدر . منظره سی لطیف و مفرحدر بولی یه [۵۵] قسطمونی یه (۱۶۰) کیلومتره بعد و مسافده بولنان کرده صوغانلی نهرینه دو کیلن چای اوزرنده استانبول نصفه المازندن (۵۳,۵) طول شرقیده خط استوا یه نظر آده « ۵۴۱ » عرض شمالیده در . قضانک سطح بحردن ارتفاعی

— کرده و قضایای تدقیقات اقتصادی سی —

منکن ناحیه سی استشا ایدلیدی تقدیرده (۹۰۰ - ۱۴۰۰) از سنده
تخالف ایدر نفس کرده (۱۳۲۰) متره ارتفاعنده در .
اقلیمی سرت و متحولدر . رطوبتی یوقدر . قیشی ایلولدن مایس
نهایتده قادار دوام ایدر یاری پک آذرر . میزان الحزازه قیشک وسطی
اوله رق تحت الصفر (۱۵ - ۲۵) درجه بی کویسترر . بعضاً حزیران
کواثلنده بیله قاریاغار . بناء علیه کرده بولی لواسنک بر قیش مملکتیدر
رده قضاشنک صولری چوقدر . هان کافه سی منبع صولریدر .
کرده و ملحقاننده کی صولر ترکیباتی اعتباریله یکدیگره مشابه اولوب
عمومیتله کره جلیدر . کویلیلر چای صولرینی ایچر لر . قضانک وسطندن
کچن و بولی ایله قضایا تفریق ایدن کور اوغلی طاغنده نبان ایدن
اولوچای نامنده چایک وسطی اوله رق عرضی ۶ - ۷ متره وقضا
داخلنده کی طول امتدادی ایسه اوچ کیلو متره در .

کرده قضاسنده اوچ موقعده معدن صوبی ده واردر . بونلر
بین الاهالی (آجی صو) نامی ویرلکده در . بری کرده یه اتی ساعت
مسافده واقع اوزون طاغندن بنعان ایدر فوق الماده وچلیک مرکباتیله
فضله کوکورتی جامع برصودر . لذتی اعتباریله چیتلی وقره حصار
معدن صولری عیارنده در . بردیگری منکن ناحیه سی داخلنده
اینجه دره موقعنده بنعان ایدر . و بولانیق صو نامیله یاد اولنور .
بوصوقلوبدر .

اوچنجیسی کرده یه اوچ ساعت مسافده افشار طراقچی قریه سنده کی
معدن صوبیدر بوقضاده چغا و کرده ناملیله ایکی کول اولوب چغانک
مساحتی (۳۷۵۰) کرده کولنک (۲۵۰) کیلومتره مربعیدر .

گره ده نك احوال بشریه سی
تفسیحات مایکبه

گره ده قضایای منکن نامنده بر ناحیه ایله یوز
یتیمش بشو باره کوییدن منشکلدر (قریه لرك اسمایر به
مرکز قضایه اولان مسافه لرینی ناطق جدول)

نومروسو	گره ده	قریه اسمی	دقیقه ساعت
۱	»	احمدلر	۱
۲	»	افشار اول	۲
۳	»	افشار ثانی	۲
۴	»	ایمور	۲
۵	»	آق باش	۲
۶	»	اشاغی ویران باشی	۵
۷	»	ایوران	۶
۸	»	احمدجه	۶
۹	»	آقچه شهر	۳۰ ۴
۱۰	»	آق دلاش قورتلر	۳۰ ۵
۱۱	»	آقچه بک	۳
۱۲	»	افشار طر اقمی	۲
۱۳	»	آق طاش	۴
۱۴	»	اشاغی اوداجق	۶

گرده قضاوی تدقیقات بشریہ سی -

۳	۳۰	اشاخی صابیق	»	۱۵
۴		اشاخی دو کر	»	۱۶
۳	۳۰	آطہ قنیق	»	۱۷
۴	۱۰	اطہ کوی	»	۱۸
۴		اچیہ فوجہ	»	۱۹
۳		اشاخی فولدان	»	۲۰
۵		آراق	»	۲۱
۵	۳۰	آق ویران	»	۲۲
۴		ار طغرل	»	۲۳
۱	۳۰	اعید	»	۲۴
۲	۳۰	این کوی	»	۲۵
۴	۳۰	اورتہ جہ	»	۲۶
۵		آکسہ لیلر	»	۲۷
۵		اماملر	»	۲۸
۲		اولاشار	»	۲۹
۲		ایمانلر	»	۳۰
۲		اطہ کوی	»	۳۱
۵		اورتہ	»	۳۲
۲	۳۰	اوراق	»	۳۳
۱		ایر یجق	»	۳۴
۵		الیاسلر	»	۳۵

- گرده فضاسی تدقیقات بشریہ سی -

۳	۳۰	بکوش	»	۳۶
۱	۳۰	بالجیار	»	۳۷
۱		بیچاقجیلر	»	۳۸
۳	۳۰	بارامار	»	۳۹
۴		بکوش	»	۴۰
۳	۳۰	بیچاق قنبق	»	۴۱
۳	۳۰	بک	»	۴۲
۴		بازار	»	۴۳
۴		لشیر	»	۴۴
•		بورنوک	»	۴۵
۴	۳۰	تیمورجی ظوبران	»	۴۶
۵		سمرجیلر	»	۴۷
۴		ترکار	»	۴۸
۴	۳۰	تیمورجیلر	»	۴۹
	۳۰	تیمورجیلر قیاقلر	»	۵۰
۴		جاللر	»	۵۱
۱	۳۰	چوقوقلی	»	۵۲
۲	۳۰	چاق	»	۵۳
۳	۳۰	چقورجه	»	۵۴
۴		چالیشلر	»	۵۵
۴		چاغش	»	۵۶

کرده قضای تدقیقات بشریه سی-

نومروسی	کرده	قریه نیک اسمی	دقیقه	ساعت
۵۷	»	چالویران		۲
۵۸	»	چاوشلر		۳
۵۹	»	چال		۴
۶۰	»	خکویران	۳۰	۵
۶۱	»	چنلر	۳۰	۳
۶۲	»	چارداق		۳
۶۳	»	چاملق	۳۰	۲
۶۴	»	چای		۵
۶۵	»	چارداق	۳۰	۵
۶۶	»	چاناقا		۳
۶۷	«	چبق	۳۰	۵
۶۸	«	صوللی	۳۰	۳
۶۹	«	حسنلر		۲
۷۰	«	حاجیلر	۳۰	۲
۷۱	«	حلاجیلر	۳۰	۲
۷۲	«	حزیه بک		۳
۷۳	«	حاجی احمدلر	۳۰	۴
۷۵	«	حطیبیلر		۳
۷۶	«	دانشمندلر	۳۰	۲
۷۷	«	دکشمین		۱

کرده قضایای تدقیقات بشنریه سی -

۳	۳۰	اولنکر	«	۷۸
۳		دوه جیار	«	۷۹
۲	۱۵	دایلمر	«	۸۰
۳		دوز آغاج	«	۸۱
۴		دوه کوی	«	۸۲
۴		دوز کوی	«	۷۳
۵		دوه کوی منکن	«	۸۴
۴		روم بکلی	«	۸۵
۴		رکن الدین	«	۸۶
۳		رشادیه	«	۸۷
۳		زنیالتر	«	۸۸
۳	۳۰	سولنر	«	۸۹
۱	۲۰	سپاهیلر	«	۹۰
۳	۱۵	سید غلیلمر	«	۹۱
۳	۳۰	سیره	«	۹۲
۲		سرای	«	۹۳
۴		سازلر	«	۹۴
۲		شمه لر	«	۹۵
۴		شیخیلر	«	۹۶
۱		صوفیلر	«	۹۷
۲	۳۰	حات	«	۹۸

گرہدہ قضائی تدقیقات بشر بہ سی -

۵	صاری اوغلی	«	۹۹
۳	۳۰ ضالور	«	۱۰۰
۱	صونغور لر	«	۱۰۱
۴	صوقور	«	۱۰۲
۳	صغیر ز	«	۱۰۳
۳	۳۰ صوسز	«	۱۰۴
۱	۲۰ طور سون فقیہ	«	۱۰۵
۲	۳۰ طاطر	«	۱۰۶
۳	۱۵ طاغقرہ	«	۱۰۷
۵	صاری قاچانلر	«	۱۰۸
۲	۱۵ طوفانجی	«	۱۰۹
۲	۳۰ طوفانجیلر	«	۱۱۰
۴	عی بکار	«	۱۱۱
۳	همریشلر	«	۱۱۲
۲	۳۰ قایی کراز	«	۱۱۳
۲	۳۰ قزانلر	«	۱۱۴
۴	۲۰ قایی طوبراق	«	۱۱۵
۵	قرہ آغاج	«	۱۱۶
۴	۳۰ قپاقلی	«	۱۱۷
۱	قویو مجیلر	«	۱۱۸
۳	قاضیلر	«	۱۱۹

- کرده قضاوسی تدقیقات بشریه سی -

صبره نومروسی	قریه تک اسمی	دقیه	ساعت
۱۲۰	قور یجه		۳
۱۲۱	قلنجار		۳
۱۲۲	قورت	۳۰	۳
۱۲۳	قالناجی		۳
۱۲۴	قندیره	۳۰	۴
۱۲۵	قره بکار	۳۰	۳
۱۲۶	قاضی	۳۰	۳
۱۲۷	قوز کول	۳۰	۳
۱۲۸	قره شیخلر		۵
۱۲۹	قره جالر	۳۰	۵
۱۳۰	قره اسحق		۵
۱۳۱	قواحق	۳۰	۴
۱۳۲	قباشلر	۳۰	۵
۱۳۳	کوسر دلی		۴
۱۳۴	کور کچیلر	۲۰	۱
۱۳۵	کچیلر		۲
۱۳۶	کوچوکار	۳۰	۲
۱۳۷	کونف		۳
۱۳۸	کونی ویران		۲
۱۳۹	کوچکار	۳۰	۲

کرده تضامی تدقیقات بشریه سی -

۲	۲۰	کونی کوی	۱۴۰
۲		کمالر	۱۴۱
۴		کوبیلر	۱۴۲
۱	۳۰	کونی چالیویران	۱۴۳
۳	۳۰	محمد بکلی	۱۴۴
۲		میرجه کراز	۱۴۵
۲	۳۰	مراد فقه‌ساز	۱۴۶
۲	۳۰	مردکلر	۱۴۷
۳		مقاملر	۱۴۸
۴		میرجه ظویران	۱۴۹
۵		مجارلر	۱۵۰
۱		منغاللر	۱۵۱
۱		نوح ویران	۱۵۲
۴		ناظرلر	۱۵۳
۳		ویرانجک	۱۵۴
۱	۳۰	یلکنلر	۱۵۵
۱		یازی قره	۱۵۶
۱		یازی کوی	۱۵۷
۲		یکی یاباز	۱۵۸
۳	۲۰	بقه بوی	۱۵۹
۱	۴۰	بغداتس	۱۶۰

سکروده قضای تدقیقات بشمر به سی -

نومروسی	کروده	قر به امی دقیقه	ساعت
۱۶۱	یوقاری ویران باشی		۵
۱۶۲	یونسار	۲۰	۲
۱۶۳	یوقاری اوواجق		۶
۱۶۴	دوکر		۴
۱۶۵	پایالر		۴
۱۶۶	یوقاری صایق	۳۰	۳
۱۶۷	یونسار درت دیوان	۱۰	۱
۱۶۸	یقه قیا	۳۰	۱
۱۶۹	یاغ باشلر		۵
۱۷۰	یلاجق	۳۰	۳
۱۷۱	یوقاری قولدان	۳۰	۳
۱۷۲	یمانلر	۳۰	۱
۱۷۳	یورکار		۴
۱۷۴	یکه چک	۳۰	۳

داخلیه

قائم مقام احمد حبیب بك
تحریرات كآبی فضلی نجیب افندی
نفوس مأموری امین »
» كآبی حافظ هدائی افندی

مجلس اداره

رئیس قائم مقام احمد حبیب بك

اعضای طبیعیہ

مفتی علی رضا افندی

مال مدیری مصطفی افندی

حکومت طیبی فخری بك

كاتب تحریرات كآبی فضلی نجیب افندی

اعضای متحببه

مرضی زاده محمد افندی

عوارہ زاده حاجی صالح اغا

قرہ حافظ زاده حاجی ابراہیم اغا

یازی کویلی خالد بك

کرده قضای تدقیقات بشریه سی-

منکن ناحیه سی مدیری ناطق افندی
ارکاک حبس خانہ سی غریبانی توفیق افندی
قادرین « « رشیدہ خانم
اوطہ سی عارف افندی
منکن ناحیه سی اوطہ جیسی توفیق افندی

مالیہ

مال مدیری مصطفی اطفی افندی
« رفیق طائق »
« صندوق امینی یوسف »
« واردات کاتبی صادق صبیحی »
« معاونی سید محمد »
« تحصیل مأموری محمد »
برنجی دائرہ تحصیلداری محمد افندی
« ایکنجی » « ابراہیم »
« اوچنجی » « حافظ حسن »
« دردنجی » « عبدالرحمن »
« بشنجی » « احمد »
« التنجی » « احمد »
« یدنجی » « مصطفی »
« سکزننجی » « ظاہر »

کرده قضاسی تدقیقات شریعی

» طقوزنجی » مصطفی

» اوتجی » حسین

اوطه جی عثمان آغا

امور تصرفیه

طابو مأموری تحسین اقدی

» رفیق حنفی » وکیل

زراعت و تجارت

اورمان فن مأموری صبحی اقدی

» مع حیات معاملات » کاظم

» برنجی صنف منکن محافظه مأموری صادق »

» درت دیوان » عبدالرحمن

» اوج اولوق » علی

۳۰ ایکنجی صنف محافظه افرادی تقرأ

بیطار معاونی خالد اقدی

صحیه

حکومت طیبی فخری بك

صحیه مأموری اسماعیل اقدی

معاینه و تدای صحیه مأموری منحل

» خدمت سی سید علی اقدی »

علمیہ

- افتدی مفتی علی رضا
» مدرس محمد و اصف
» حاجی حسن حامی
» محمد توری
» عبدالحکیم
» کمال الدین
» حافظ محرم

پوسٲه و ٲلگراف

- افتدی پوسٲه و ٲلگراف مدیری امما عیل
» مخبره مأموری حمدی
» مأموری جلال الدین
» خط چاوشی محمد علی
» قدری
» محمد
» موزع منحل

انجمن معارف

رئیس : قائم مقام احمد حسین بک

گروه دہ قضایہ تدقیقات بشریہ سی -

اعضا : مفتی علی رضا افندی

- » مرکز باش معلمی امین »
- » ایکنہی معلمی یوسف »
- » دای زادم مدحت بك
- » محاسبہ خصوصیه مأموری نجم الدین افندی
- » شاملی زاده احسان افندی

بلدیہ هیئت

- رئیس : کاتب زاده محرم افندی
- اعضا : دای » مدحت بك
- » امام » فرهاد افندی
- » کاتب عدل حافظ طارف »
- » چونتقارلی زاده حاجی اسماعیل افندی
- » عرب زاده صادق »
- » کاتب دارندهلی » صارق »

انجمن علمی

- رئیس : قائم مقام احمد حسیب بك
- اعضا : مفتی علی رضا افندی
- » باش معلم امین »
- » وکاتب : معلم یوسف »
- » یکی جامع شریف امامی حافظ محمد »
- » نفوس مأموری امین افندی »

تدقیق و تفتیش حسابات قومیسونی

رئیس : قائم مقام احمد حبیب بک

اعضا : اخذ عسکر شهبه رئیس بیکباشی محمد شگری

» : مال مدیری مصطفی افندی

» : مجلس اداره دن حاجی صالح

» : بلده دن مدحت

» : کاتب : تحریرات کاتبی فضل نجیب

چکر که قومیسونی

رئیس : قائم مقام احمد حبیب بک

اعضا : ژاندارمه قوماندانی بوزباشی جواد افندی

» : مال مدیری مصطفی

» : زراعت بانک مأموری حسن حلمی

» : چو تقارلی زاده حاجی اسماعیل

» : کاتب : مالیه و اودات کاتبی صادق صبحی

زراعت او طه سی

رئیس : دای زاده مدحت

اعضا : بیطار خالد

» : حاجی خلیل زاده خلیل

» : بوی آبادلی ابراهیم

» : بویاچی عثمان امین

» : کاتب : قیوم زاده صادق

زراعت قوم سیونی

- رئیس : قائم مقام احمد حبیب بك
- اعضا : اخذ عسکر شعبہ رئیس بیگباشی محمد شگری »
- » : ژاندارمه قوماندانی بوزباشی جواد افندی
- » : زراعت بانق مأموری حسن حلمی
- » : دایی زاده مدحت
- » : مفتی زاده صدقی

زراعت احتیاج قوم سیونی

- رئیس : قائم مقام احمد حبیب بك
- اعضا : زراعت بانق مأموری حسن
- » : بیطر خالد
- » : عوارہ زاده حاجی صالح ابراہیم
- » : قرہ حافظ حاجی ابراہیم

مہاجرین مبادلہ و اعمار قوم سیونی

- رئیس : قائم مقام احمد حبیب بك
- اعضا : ژاندارمه قوماندانی بوزباشی جواد افندی
- » : مال مدیری مصطفی
- » : مفتی علی رضا
- » : زراعت بانق مأموری حسن
- » : بلدیہ رئیس محرم

کرده قضاسی تدقیقات بشریہ سی -

- « : اورمان معاملات مأموری کاظم
« : طاہو مأموری تحسین

تدارک وسائل نقلیہ قومیسینی

- رئیس : مجلس ادارہ دن قرہ حافظ زادہ حاجی
ابراہیم اغا
اعضا : اخذ عسکر شعبہ سی معاملات مأموری شرف
« : بیطر خاند

ہلال اجہر جمعیتی

- رئیس : دای زادہ مدحت
« : بندیہ رئیس محرم
« : اوارہ زادہ یوسف
« : اوارہ زادہ یعقوب
« : فوزی حسن زادہ عثمان
« : کاتب : بلدیہ کاتبی صادق

حمایہ اطفال جمعیتی

- رئیس : مفتی علی رضا
« : معلم امین
« : افتدی

گروه تخصصی تدقیقات بشریاتی -

- » : « یوسف
- » : فغانی زاده یعقوب
- » و صدق امینی نفوس مأموری امین

تورک او جاغی هیئت اداره سی

- رئیس : ژاندارمه قوماندانی بوزباشی جواد بك
- » اعضا و محاسب شاهلی زاده احسان
- » و کتاب : محاسبه خصوصیه مأموری نجم الدین
- » : بوزباشی شرف الدین
- » : معلم یوسف قیا
- » : چونقارلی زاده یوسف
- » : بیطر خالد

عدلیه

- محکمه اصلیه رئیسی حسن بصری اوقدی
- » مدعی عمومی اسماعیل حقی
- » مستنطق اسماعیل
- » اعضا محمد توفیق
- » : حسن عشقی
- » : ملازمی عصمت

کرده قضایای تدقیقات بشریه سی -

ایتام مدبری	منجیل
باشکاتب	« طاصم
« معاونی	« اسماعیل و «بی
ضبط کاتبی	« محمد فطیمی
«	« مصطفی رضوی
«	« سید محمد
«	« احمد رحیمی
سواری مباشری	« یعقوب
«	« ابراهیم
پیاده مباشری	« حسینی
کاتب عدل	« حافظ طارف

زراعت پانقہ سی

زراعت پانقہ ماموری حسن حلی افندی

« معاونی یوسف »

رژی

رژی ماموری حسن سخبان افندی

عسگری

اخذ عسکر شعبه رئیس بیتکباشی محمدشگری بك
» معاملات مأموری یوزباشی شرف الدین »
» معاملات مأموری علی کمال افندی

ژاندارمه

ژاندارمه بلوک قوماندانی یوزباشی جواد بك
منکن طاقم قوماندانی ملازم اول علی رضا افندی
» قره غول قوماندانی طاهر چاووش
» مرکز ثابت »
» درت یوان محمد علی اونباشی
» رشادیه حسن
» بشلر شعبان
» قوری کول نظیف
» دانشمندلر صالحش

بلدییه

بلدییه طبیی وکیل دقتور فخری بك
» اجزاجیسی سلیمان شوکت افندی

کرده قضایای تدقیقات بشتر به سنی -

» قابلہ سی معادلہ خانم
» آشی ماہوری اشرف افندی

محاسبہ خصوصیت

محاسبہ خصوصیت ماہوری نجم الدین افندی
» تحصیلداری عمر لطفی
انجمن معارف کاتبی معلم یوسف ضیا افندی

معارف

مرکز ارتکاز ایلیک مکتبہ باش معلمی محمد امین افندی
» ایکنجی » یوسف ضیا »
» اوچنجی » احمد »
» دردنچو » حافظ صالح »
» بئینجی » محمد وہبی »
» آلتنجی » نظیف »
مرکز قیز » باش معلمی پاکیزہ خانم
» ایکنجی » نادیدہ »
» اوچنجی » صدیقہ »
» دردنچو » ضیحہ »
چقوالی قریبہ سی معلمی احمد سامی »

گره ده قضای تدقیقات بشریه سی -

»	خالد	»	حامد
»	بیدعلی	»	یقه بوی
»	مصطفی	»	اشاغی اوه جق
»	حسن فهمی	»	افشار
»	عمر	»	حشاد
»	حقی	»	تیمور جبار
»	جمال	»	جالشر
»	اسماعیل حقی	»	طونانجیلر
»	صادق	»	قضیلر
»	طلحه	»	دو کر
»	راشد	»	یلاجق
»	محمد صبری	»	جمالر
»	خافظ مصطفی	»	اورته کوی
»	فخرالدین	باش معلمی	رئادیه ارکک
»	زیور	» ایکنجی	»
»	فاطمه خانم	»	» قیز
»	نادره	» معاونی	»
»	عمر افتدی	»	چقاقریه سی ارکک
»	مصطفی خلوصی	باش معلمی	» بازار
»	فخرالدین	» ایکنجی	»
»	عادلہ خانم	»	» قیز

— کرده فضائی تدقیقات بشریہ سی —

قیاسی قریہ سی ارکک	»	حسین عونى افندی
تورک بکلی	»	» حسین فخری
سازلر	»	» رجب
قرہ چہلر	»	» حافظ مصطفی
قواجق	»	» عزت
بورنک	»	» محمد علی
رکن الدین	»	» علی رمضان
دوز آغاج	»	» محمد عارف
فضی	»	» حافظ حسن
تیور جیلر	»	» محمد علی
صاری فقیلر	»	» احمد

مأمورین محاکمات انجمنی

رئیس قائم مقام احمد حمید بک
اعضا مال مدیری مصطفی افندی
» حکومت طیبی فخری بک
» وکاب تحریرات کاتبی فضلی نجیب افندی
» مستنطق نفوس مأموری امین

— کرده قضای تدویقات بشریه سی

دیون عمومیه

بایع   مصطفی   افندی

مطالعات تاريخيه و آثار عتيقهسى

كرمده قضاىى نام قديمى « قرانيا » ايدى . كرمده لفظىك قرانيا . دن مخرف اولديغنده شيهه يوقدو « فلاوى بوپوليس » نامى آلماسى صور كرادندى . ايجداتور قسطنطين طرفدن برامتياز و عنوان اولاق اوزره و يرلمشدى . قرانيا قصبهسى ، بوكونكى كرمدهنىك موقعنده دكلدى . بلكه شيمدېكى شهرىك شمالنده ، رمضان دده ديزيلن معروف مسيرهنىك آرقهسنده ايدى . بوراده حمام برى ، قلعه خرابهسى آنارى حالا كورولمكده در . ازمئه قديمده بولى (بيتى نيوم) بيتى نيا حكومتى داخنده اولدېنى خالده كرمده (قرانيا) باقلاغونيا قطعهسنة مربوط دها دوه روسى (بيتى نيا) ابلا (باقلاغونيا) حكومتلرنيك حدودىنى تشكيل ايلمكده ايدى . (بيتى نيا) حكمدارلرندن قرال اوچونجى نيقومدىك اوغلو (فيامون) روماليرىك معاوتى سايهسنده باقلاغونيا قطعهسنىك قسم اعظمى ضبط ايتمش ، فقط ميلاددن (۶۳) سنه اول وقوع وفانىله بيتى نيا و باقلاغونيا قطعهلرى تاماميله روماليرىك تحت ادارهسنة كيرمش ايدى . شرقى روما ايمپراطورلرندن ايكنجى وياكوجوك (ئودوسى) زماننده (بيتى نيا) قطعهسى شرقى بيتى نيا ويا (هو-نوريا) (غربى بيتى نيا) اسملرياه ايكي يه آيرلمش ؛ بولى بيتى نيوم شرق بيتى نيانىك مركزى اولمشدى .

اركلى ، فيلوسى ، قراتيا (كرده) (آذربىيانو پوليس) بلاد مەرى-
وفەسندىن ايدى حقى كوچوك تۇدوسى زمانىدە خىرستىيانلىق تىشكىلاتىنە
تىبەا بولدى (يىقىنىوم) مەترە بولدىلك مىركزى قراتيا (كرده) ايسە
پىسقىوسلىق ايدى بىزانس ايمپراتورلىرى زمانىدە تىشكىل ابدىيان كرده
پىسقىوسلىق استانبول پەلرىقلىكنىك دائىرە قەرزىدە بولمىوردى .

ازمىنە قەدىمىدە كردهنىك باغلىق ، باغجەلىق ، اورمانلىقدىن عبارت
و كرده ايله بولدى آردەسندەكى بولك آناچىلرلە محاط اولدىنى ، كردهدە
اوچ ساعىت مەسافىدە آراسى بىرتبە ايله آيرىلان « قوروكول ، قرەكول
ناملىرىدە اىچى كوكك آثار عىقىقە نظىرىدىن بك زىادە حائز اهمىت بولدىنى
قەدىم بىض آىرلردىن آكلاشلمە قەدەدر .

كردەنىك نەزىمان عىمانلى توركلارى طىرقىدىن ضىيط ايدىلىقى قىطى
اولارق بىلنە مەمكەدەدر . بالكىز جودىت باشا قىصص ائىياسىدە . اورخان
غازىدىن بحث ايدىركىن « پەردىن موروث اولان اسرايى بروسەدە
جلب وتلطفى ايله بىر جەننە مامور ايدىركى مىر حەدائەتسوق ايتدى .
ازجەلە : آقچىقە قوجەيى ازمىت حوالىسىنە ، قوگور آلې كرده
ناجەسە ، آق باش مەمودى قەردەكز ساحلنە ، عبدالرحمن غازىدىن
ياوۋە وكلىك طرفتە ازمىت ايدى . « دىيور سەدەدە قىچ ايدىلوب ايدىلىكىنە
دائر فضىلە اىضاحات وىرمە مەكەدەدر .

عىمانلى توركلارنىك آنادولوبەكلىكلىرى زمان (بروسە ازمىت)
سەنجاقلرلە (بولى) سەنجاغنىك بىر پارچە سى ، طىر بىرون و صامسەتون
قەلەلىرى مەستىنا اولارق آنادولونىك كافەسى سەچوقىلرلىك ادارەسندە

گرده قشاسی تدقیقات بشریه تی

اولمانسه نظراً (کرده) نكده تورك و مسلمان ادارہ سنده بولونماسی
ایجاب ایدیبوردی . حکومت سلجوقیه نك اخلاقیه انقضی اوزرنده
حکومت قورولینی صروده ایسه (کرده) اسغندیاریلوه تابع ایدی
بیلدیرم بازیدك قسطنمونی سفری اتناغنده فتح ایدلمش اولاجنی طیبیدر
(۷۹۵ هـ ۱۳۱۲ م) ابن بطوطه سیاحتنامه سنك کره : دیه عائد اولان
قسمنده دیرکه : « ایرتسی صباح حرکت و (کردی بولی به) مواضات
ایلدك که بسبط ارضده کائن کوزل بر بوبوك بلده در . زقاق و چارشولری
واسعدر . اك صغوقی بلاد عدادنددر . محلات متفرقه دن عبارت
اولوب هر محله نك سکنه سی بولان طائفه دیگر لر یله اختلاط ایتز .
(کردی بولی) سلطانی ، سلطان (شاه بك) در . بوبلاد سلاطینك
متوه طلرندن اولوب صورت و سیرتی حسن ، اخلاقی جمیل و عطاسی
قلیل برذانددر . بوبلدهده ضلوة جمعیه نی ادا ایله بر ذاوویه ایندك اوراده
خطیب فقیه (شمس الدین و مشفی جنلی) ایله کوریشدم . مومالیه ،
سین عیدده دنبری بنده مذبوردهه بوطن ایله اولاد صاحبی اولمشدر .
سلطان موما الهك خطیب و فقیهی اولوب یاننده کلامی مسه و عددر .
قضیه دومی ایله ، بر کون زاویوده بزنی زیارنله ، سلطانك دخی کله جکنی
اقداه ایله دی . بوندن دولایی کنه یسته تشکر ایتدم . و ساطانی امتقبال
ایله سلام ویردم .

اوتوروب حالنی و زمان قدومی و سلاطیندن کیملر ایله کورشدیکیمی
سئوال ایتدی . جمله سنه جواب ویردم . بر ساعت اقامتدن طکره
هودت ایدمرك بکا اگرلی بر حیوان ایله برقات لباس کوندردی .

کرده قضای تدقیقات بشریه سی -

بورادن (برلو) زعفرانبولی به عنایت ایتدک .
ابن بطوطه نك شوايفضا حاتندن کرده نك [۷۳۲] تاریخچه
بر مسلمان مملکتی اولدینی آکلاشیلیمقدمه در .
فی الحقیقه سلجوقیلرک استلاسیله اسکی روخنه قاوروشان اناطولینک
یالکنز مرمره وسقاریه حوضه لری اهل صلیب مناسبتیله یینه روم لرک
آله کچمشدی . فقط کرده بوکی عارضیه اوضامامش ، عثمانلی
تورنارینک آله تورک و مسلمان مملکتی اوله رق کیرمشدر .
[۱۰۵۰] تاریخچه اوایا چلی ایسه کرده بی شوبله جه توصیف
ایتمکده در .

« بولی سنجاغی خاکنده صوباسیلیمقدر . یوزاللی آجھلق قصادر .
یکینچری سرداری واردر . شهری برواسع اووا ایچنده اولوب بیک
عدد نهنه و کره میت اورتولو طرز قدیم خانگی واردر .
طقوز هله سی ، اون محراب وار . چارشو ایچنده کی جامی
کوزلدر . اوج تکه ، برحام ، اوج خان ، ایکیوزدکان یدی قهو خانگی
واردر . جمله اصنافدن زیاده دباغ و بیچاقیسی واردر . کرده کونی
وسختیانی مشهوردر آب هواسی لطیف یابلایردر . اهالیسی غایت
تندر سدر . بابجا محبوبه لری واردر . خالق اکثریا صوفیه و طایفه در .
لوندلری مشهور اولدیغندن خرسری چوقدر . صغوغی بک چوقدر .
اقواء ناسده صودن آکله « ارزروم صغوغی ، بنی کرده دده بولک
دیمش ! ، دیوضرب مثل سویارلر . خالق زنده ، مجسم ، شجیع تورک
طائفه سیدر . درت چوره سی جنوبی (کنغری) شهر بنه وارنجیه قدر

— گره ده قضاسی تدقیقات بشریه سی —

معمور ناحیه لر در . بو آرده قرق الی بیک اُتاک طائفه سی وارد .
ناحیه لری ؛ قزل اوزی ، الجه اوزی ، اله دیوان ، بر دیوان ، ایکی
دیوان ، اوج دیوان . . . والحاصل « یدی دیوان » و « وارنجیه قدر
ناحیه لر وارد . جهاسی طاغله ده ساکن اولور لر . بو اتراکک دیوان
آمبر ایتدک لری ده : سلجوقیلردن « سلطان علاءالدین » عصر نده
(بولی) بکی ایکن بوداغ لری فتح ایتدکجه اسنمالت و یرمک ایچون دیوان
کومی چالیدرینی برلردرله حالادیوان لفظیه یاد اولونور یدی ناحیه در
اهالیسی طاغی و باغی آدم لر اولوب کندی لرینه مخصوص لسان وللهجه لری
وارد . نه قدیم ندیم آدم اولسه انسان بونلرک سوزلرخی اکلایماز . ،
قصه نك یگریمی دقیقه لوق شمال طرفنده اسکی بر خرابه سی ، درت
دیوانك یلاجق قریه سنده قیصر چشمه سی ، قلنج لر قریه سی یا قبتنده
تک کوزلو قدیم بر کوی ، اوج ساعت شرقنده ارطغرل (تکفور)
قریه سی جوارنده بشکطاش خرابه لری گره ده نك آثار عتیقه سی میاننده
کوسترلمکده در .

نفوس عمومیه سی

گره ده قضاسی [۲۲۵۶۶] سی ذکور [۲۵۹۶۲] اناث
اولوق اوزره جمماً [۴۸۵۲۲] نفوسدن عبارتدر .

- گروه قضایای بلدیجات بسریه سی -

گروه قضایای ۳۳۷ ۳۳۸ سنه سی طرفه نفوس و قوعاتی ناطق جدولدر

سنه سی	ملاجضات	وفیات		تولدات	
		اناث	ذکور	اناث	ذکور
سنه سی ۳۳۷	۱۰۸۵	۹۷۲	۴۴۰	۴۷۹	
سنه سی ۳۳۸	۵۶۸	۶۱۸	۳۹۵	۴۳۷	

بلدییه

۱۲۸۵ سنه سنده وجوده کتیریلن بلدییه تشکیلاتی جوار قضایا
 نظر اولدجه منتظم اولوب کون کون قصبه نك همراشته توسل ایله منکده
 اولدینی مشهوددر .

وارداتی « ۱۳۷۴۰۲۹ » فروش اولوب صرفیاتی ده بومقداری
 بولمقددر .

احوال اقتصادی سی

گروهده برزراعت مملکتیدر . فقط اصول زراعت بورادهده
 هنوز ابتدائی برحاله در . آلات جدیده زراعیه موجوددکلدر .
 طوبراغی راطب قوه انباتیه سی مکملدر . حاصلانیله احتیاجات محلی تأمین
 ایدر . تأسیسات صناعیه سی بوقدر . اهالی سی غیور ، فکر تجارت
 مترقیدر . مع هذا تجارتي ، تجارت عادی دن عبارتدر .

سنوی (۴۰۰۰۰) قیه قدر تفیک (۱۰۰۰۰) قیه باغ وکش
 (۸۰۰۰۰۰) عدد بورطه و قسماً ده ذخیره الخراجاتی وقوع بولمقددر

— کرده فضایی تدقیقات بشریه سی —

در . داخل فضا ده (۳۶۰۹۰) تفیک (۵۰۰۰) عادی کچی
(۲۴۷۰۰) قویون (۲۵۰۰۰) قدرزه قره صغیر و ماندا بولنمقده در .
کرده ایله درت دیوانک یاغی ، منکن ناحیه سنک پینری مشهور در .
قصبه تک شرق جهتده ، وقصبه یه اون دقیقه مسافده چنزار ،
واطر افنده سکود آغاجندن و متعدد محالرنده صومبعلری موجود
وقایناقلر نامیله معروف اولا روح افزا بر موقعه هر سنه ایلول وتشر .
بن اول آیلمی ایچنده اون بش کون فاصله ایله ایکی دفعه (ماهیه) نامی
ویریلن بنایر قورولور بو بازارده مملکتلردن تجمار و ساثره ورود
ایده رک برچوق داوار ، صغیر ، ماندا ، آت ، قیصراق ، استر ،
و محصولات داخلیه شهیر اولدجه آلم صایم تأمین ایدیلمیر .
فضا داخلنده دیمیر ، باقیر ، قورشون قلائی ، مانغانز ، معادنک
موجودیتی مخصوص ایسه ده هنوز بوبابده فی تدقیقاتده بولنماشدر .
فضانک واردات عمومییه سی (۱۸۳۴۸۷۰۱) و مصارف عمومییه سی
ده (۴۵۴۹۱۶۲) فروشدن عبارتدر .
کرده تک ادحالات ن اخراجانک نوع و مقدارینی ناطق الء ایدیلمن
جدولر عیناً اشاغی به درج اولنمشدر .

واردات مصارف

فضانک اشخاصه عائد وارداتی (۱۴۱۹۵۰) و مصارفاتی (۵۰۰)
(۱۰۲) لیرا تخمین اولونمقده در . واردات رسمییه سی ایسه (۲۰۲۷۶۰)
لیرا و مصارف عمومییه سی (۱۶۴۹۸۲) لیرادر .

کرده قضای تدقیقات بشریه سی -

منکن

اوتوز بش قریه دن متشکدر . ناحیه مرکزی بازار قریه سیدر .
منکن ناحیه سی (۱۵۰۰) کیلومتره مربعی اراضی بی احتوا ایتمکده در
اراضیسی مخطدر سطح بخردن ارتفاعی (۶۴۰) متره در . طوپراغی
هرشیشی یتشدیرمکه صالح اولوب هواسی معتدل وصولری لطیفدر .
کرده دنک اک زیاده مصر چیقاران بری بوراسیدر . ایکی کولچیکاری
وارسده یازین قورومقده در (۴۸۹۰) ی ذکور (۵۱۲۷) ی
انات اولوق اوزره جمماً (۱۰۰۱۷) نفوس واردر خلقی آشجیاقله
متوغل و مشهوردر .

اون ایکی اوطه دن مرکب برمدرسه موجود و مدرسه ایچین برخانه
ایله بش دکان برمغازه برده سلخانه مشروطدر داخل ناحیه ده و همان
قریه ده یکریمی قادار جامع ایله اوچ مسجد واردر .
کرده اورمانلرینک همان نصفی بونا حیه داخلمده هواسنک اعتدالی
اراضیسنک طبیعی کولچیاکک احیاسنه ینک مساعدر اولجه کولچیکله
مشغول اولندیغنه دائر ائارده موجوددر تکرار احیاسی شایان تمینی
وارزودر .

تراجم احوال - عاظم و مشاهیر

ابراهیم افندی

کرده لیدر . طریق علمیه به انتساب ایله (۱۲۲۵) ده اسکدار
منلاسی اولوب بئده بلاد حمسه دن برمولونیه نائل اولمش (۱۲۳۵)
نارنجنده مدینه منوره منلاسی ایکن وفات ایتشددر .

— گرده قضاوی تدقیقات بشریه سی —

قباخلیل افندی

علمادین اولوب گرده لیدر . مدرسلکده بولونمیش و بالاحره منلا
ومکه قاضیسی اولمشدر . — ۱۱۶۸ — رمضانده استانبول قاضیسی
براز سوکره اتادولوقاضیعیسکری اولمشدر معزولا ۳۸ جادی الاول
— ۱۱۸۱ — تاریخنده وفات ایله مشدر استانبولده زنجیرلی قویوده انشا
ایلدیکی مکتبده مدفوندر عالم فاضل برذات عالیقدرایدی .

محمد افندی

گرده لی علمادین اولوب مدرس و از میر ملاسی اولمش (۱۲۷۸)
تاریخنده ارتحال ایلكله فاتحده (کسکین دده) مقبرینه دفن اولونمشدر .

صالح الدین افندی

گرده نك يتشدیردیکی افاضلین اولوب مدرس اولمش و (۱۰۰۵)
تاریخنده وفات ایتمشدر صالح و معتقد برذات ایدی .

محمد صالح صحری افندی

عباس افدینک مخدومی اولوب (۱۰۹۳) سنه سنده دنیا یه کلمشدر
بدرینک وفاتنده برینه زاویه دار اولوق و بعد الحج سلاطینه داخل
اولوب پدری کبی سکسان یاشنده وفات ایدوب حافظ حسین بن اسماعیل
الایوانسرائی تذکره وفاتنه مستقیم زاده سومصرعی سویله مشدر :
روح عیسی زاده قبیله دی هنرم لاهوت الممدد (۱۱۷۳)

عیسی محوی افندی

گرده یه تابع (محاری قاضیلر) قرپه سنده (۱۰۴۷) تاریخنده

سکرده قضایای ادویات بشریه - ق

تولد ایشدر علم ظاهر و باطن تدن نصیه داز بر شیخ کاملدر ، بولبولجی
غنی زاده عبدالکریم فتحی افندی [۱] انابت و خلاقه بکام
اولشدر ، غنی زاده نادری افندیک همشیره زاده سی و صد کوکی علی
افندیک محمد و میدوز ، « ادرنه جامعی واعظی ایکن عثمان افندی مملولندن
دراغمان تکبینه شیخ اولشدی . « موسیقی شناس و شاعر بر ذات
اولوب بسته لریله مشهور و « دراغمان زاگری ، دینمکله معروف
کندی مریدلرندن احمد رفقی افندیک همشیره سی ایله زوج ایله مشدی
[۲] ساجانیه جامعی واعظی ایکن ایقای حج ایچون حجازه عزیمت
ایتمش و شامه عودتنده سگستان یاشنده (مات عیسی و لم یتم حب)
ترکیبک دلالتی اولان (۱۱۲۷) تاریخنده شامده وفات ایله رک
دیشیح محی الدین عربی تربیتی خارججه دفن اولونمشدر .

کلدی زمانی قیلدی نزول

ماوای شامه عیسی افندی

بقی وفاتی تاریخدر . [۳]

— عبدالغنی افندی —

زمره فضائل عالم ، فاضل و مشهور بر شاعر اولوب کرده لیدار .

[۱] عثمان « بلبلیجی زاده اشاعلاخلوت ، اولارق کوستریبورسه ده

یا کلشدر .

[۲] حافظ حسین ابوالسرای

[۳] تاریخ ایکی زباده در تصحیه پایلمش اولسه کرک .

گره‌ده قضایای تدفینات ایشریه سی

امیرشاه اقدینک مخدومیدر . اکیال تحصیلدن سوکرا طریق علمیه به سلوک ایله چیوتی زاده به دانشمند اولمشدی . بعده بعض مدرسلنکارده یولتمش ؛ سلیمانیه ، شام ، سوکرا قاهره قاضیلغنه نصبه اولوتتمش و اوصراده ایغای حج ایدرک عودتنده ایکی دفعه استانبول قاضیسی اولمشدی .

(فی حبان الحدسکناه) ترکیبک دلالتی اولان (۹۹۵) ده بروسهده وفات ایدمک (زینیه) زاویه سی قرینه دفن اولونمشدر .

اشعار و متعدد آثاری وارد از جمله (حاشیه علی تفسیر بیغای) (خایشه علی شرح تجوید) ، (ترجمه فضائل شام) ، (رساله فی بیان احوال ایام) نامنده کی اثرلری مشهوردر . سوک اثرنی شام نیابتنده ایکن ترتیب ایدوب پادشاهه تقدیم ایله مشدی . فارسی و تورکجه تنظیم اشعاره مقتدر برشاعر و صاحب منشآت برتازدر . شعرای سالفه نکه ممتازلرندندر .

اشعار تورکیه سندن

طلالمدر بکا کون کوستر مه به دود ایچره آه
آسمانی بر بلادر طاشقه دود سیاه

فارسی اشعارندن

حباب آسا ترقه از سره وای جام جم بیروت
از آن بزم می هر کز نحوایم زد قدم بیروت

— نادری —

غنی زادہ محمد نادر افندی عبدالغنی افندینک مخدومی اولوب
پدرلری کی طریقت علمیہ منسوب ایدی . برجوتی قاضیقلرده
بولونمش ، (۱۰۲۸) ده مشهور شیخ اسلام یحیی افندینک یرینه
روم ایلی قاضی مسگری اولمشدر . ایکنجی سلطان عثمانک امریله یازدیغی
ایکی بیگ بیت مقدارنده کی (شہنامہ) نامنده کی آریله سکسان بیتلک
(معراجیہ) سی آثار نفیسه دندر .

علی نظامی پاشا

برلین سفیر کبیر سابقی عثمان نظامی پاشانک پدرلری علی نظامی پاشا
گره ده نک (آغزویران کونی) قریه سندن اولوب هموجه زاده لری
الیوم برحیاتدر . متأخرین مشیران دولتدندر . ابتدا طریق علمیہ
سلوک ایله مدرسه نشین ایکن بعدہ مکتب حربیہ بدخول ایله ارکان حرب
ضابطی چیقمش ، اکال تحصیل ایچون ویانه یه اعزامله برقاچ سنه
اوراده اقامت ایتدکن سوکرا خیلی وقت بلغرادده قوه بصر ، پشتده
شہنددر ، پارسده عثمانلی مکتبی مدیری ، اوروپاده سائر خدمات
سیاسیہ ده بولوندقدن صکره در سعادتہ عودتنده بعض خدمات عسگریہ ده
استخدام اولونارقی ، برلوا و فریق اولمش و ۱۹۹۸ ده مابینده تحت
ریاست پادشاهیده متشکل (عسگری قومیدسیون عالیسی) اعضالغنه
آمین اولونمش ۱۳۶۲ سنه سنده ارنحال ایدوب سلطان محمود ترہسنه
دفن اولونمشدر . قنون عسگریہ و علوم طبیعیہ یه واقف ، افکار

— کرده قصاصی تدقیقات بشریه سی —

جدیده و منوره اھلبندن بر ذات اولوب آلمان ، فرانسر لسانلرینه
بحق آشنا و دائماً مطالعه کتب فیه ایله مشغول ، نکته کو ، ظریف
وضیف بر ذات ایدی . وفاتنده سنی یتشه قریب ایدی .

— دردی —

یازم عصر دنبری اشعاری آنادولونک هر گوشه سنده اوقونان ، مظهر
اولدینی رغبت حسیده دیوانی بر قاج دفعه طبع اولونان و فقط حیات
اطرافنده بر ظلام مجھولیت بولونان خلق شاعری ایچون آریلان شو
ھیفه لری کلفت و بیسود عد ایدم جکاکر بلکه ، بولونور .
خالقه خطاب و خلق لسانیله انشاد شعر ایتمکله بیوک بر کتله اجتمعا-
عیه نك روحنده هر حالده الك مشهور صروض شاعر لردن زیاده بر موقع
احترام اشغال ایدن بر شاعری یاشاتمق و طایتمق هیچ شبهه یوقدر که
آتیا حیات اجتماعیه منری تدقیق خصوصنده مهم بر معاون اولاجفندن
صرقنظر (ادبیات ملیه) نامنه بر حرمت اولور .

شعر لری نك اساس الھامی قومك روخندن ، شکل لری قویم
غنغنه لردن آن بر صنعتکار علمك بو کونکی تلقیسی ایله (ملی شاعر)
عنوانه بحق مستحقدر . هله بو شاعر ادبیات مجاوره یی تقلیددن
مستغنی ، تصنیفه قارشیی آزاده بولنور سه . . . هر بری خلقك سینہ
ھیجانندن فیروایان تحسیناته معکس اولمق اعتباریله قیمت ادبییه سی
یوکسک اولان بو اثر لری طبع و تحریری بر باد اولان دیوانلردن ،
پژمرده و پریشان مجموعہ لردن چیقار ارق قائللرینك روخنه نفوذ

سکرده قضاسی تدقیقات بشریہ سی -

ایتمک ، سوگرہ گندیلرینی طانیتمق ایچون روایات موجوده بی طوبلامق
(تدگره شعرا) مجلوبلرینی ، ادبیات غیر ملیه طرفدارلرینی اغضاب
ایده بیلیر . فقط تورک لسانیله ، تورک حسیاتی افاده ایدن شاعرلری
طانیتمق ویاشاتمق آخلاق هر حالده منته سوق ایدر .

لسان و وجدان ملی اوزوندہ بر زمانلر شرق ، سوکره لری غرب
لسان و افکاری حکمران اولمشدی . ایرانک آهنگ ساهمه نوازی
خریک بدایع فدونسازی بزی کندی لسانمزی سوبله مکدن ، روحمزی
دیگله مکدن محروم یاشاتمشدی . وهر ایکی مزهره دن اقلیم مزده بولونمایان
یاشایاجق محیط بولامایان جیچکار گلشدی . بواعتبارله هر ایکی ده
ملک روحنده ایزلر براقاماش ، یر بولامامشدی . قناعتکار ، مطبع
و متقد اولان تورکک ذوق روحنی بو ادبیاتلر تطمین ایده میوردی
بناء علیه اوکا اجدادینک ساده و صمیمی لسانیله ، بشیکنده سوبله ن
نینیلرک ، معبدنده اوقونان آهبارک لسان و شکایله خطاب ایتمک
لازمدی . بونی ادراک ایدنر خلقک روحنه آشنا چیقمشیر ، آرلرینی
اویولام یازمشلردر که ناملری (خلق شاعری) یاخود (عاشق) در
ایشته بوتلرک اک ممتازلرندن بری (دردلی) در .

سکسان سنه لک بر عمر زندانه و سرآزاده یاشامش اولان بو شاعرک
معادله حیاتنده تصادف ایتدیکم مجهوللری او قدر تحقیقاتنه رغماً تماماً
وصیراسیله حله موفق اولامادم حیاتی غرائب و متاعیله کچن هر سیر
گذشت اصحابنه ویریان قدسیت ، (دردلی) حقننده ده اسپر
کنمه مش . بوجهتله برچوق حقیقت منقبوی برشکل آلمش یاخود

کوره ده قضاسی تدقیقات بشریہ سی -

حقیقہ بسلاہ نینن حرمت حسبلہ بالزمام صاقلان دیغندن اونودولمشدر .
شوحالده کندیسنی ابتدا منقبه لره نظراً طانیتمق ، صوکره حیا -
تنک هدبأ ومنتھاسی آراسنه منقولات معقولہ بی صیرالایہ رق برخط
فاصل حکمک ضرورتی واردر .

منقبوی حیاتی - مسقط رأسندہ یاپیلان تحقیقاتہ ، کویلولر آراسندہ
دوران ایدن روایاتہ وخفیدی اشرف اغادن آلدیغم معلوماتہ نظراً
شاعر (دردلی) کوره دنک (شحنه لر) قریہ سندہ دنیایہ کلشدر .
اسمی (ابراہیم) دریدی سکز یاشلرنده ایکن پدری کوچوک ابراہیمی
یایلاہ اوکوز کوتمہ بہ کوندہ ربردی یایلاہہ دیگر کوی چو جو قلیلہ
برلکده کچن حیات راعیانہ ده ابراہیم برتختہ پارچہ سی اوزرینہ کردیکی
آت قویرونغندن سازینی چالمقلہ آکله نیردی . تحصیل چاغنی جو بانلقلہ
وایجاد کردہ سی سازینی دیکلہ مکله کچرن ابراہیم ، برآز بیوردکن
صوکر ا پدرینی غائب ایتدی بوغاز طوقلغتہ خدمتکار اولمشدی برکون
کندیسنہ ایندیان حقارتدن متأثر اولارق کیزلیجه قونیہ بہ ، اورادن
مصرہ قدر برسیاحت اجرا ایتمشدر .

بولی علمای فاضلہ سندن سریا فندی حضرتلرینک نقلتہ نظراً
« ابراہیم ، چلیک کبی صاعلام وجودلی ، کوربوز بردلی فانی ایدی .
زمانندہ (جفا ، منکن ، درت دوغان) جہتیرندہ جنیدیک فوق العادہ
ایلری کیتمشدی بوجہتہ آتہ بینمک جرید آتمق خصوصلرندہ ماہر
اولان ابراہیم مصرہ واردیغندہ محمدعلی پاشانک جرید آلتی سیرایدکن
تدارک ایتدیکی برآلہ جریدہ اشتراک و فوق العادہ مہارت اراز ایتکلہ

نظر دقتی جلب ایش و محمد علی پاشانک سر اینه (قهوه جی بماغی)
اولارق آلمشدر . بوسه ایده خدمتله مشغول ایکن بر صبح پک ایرکن
کلن بر درویش کندیسندن قهوه ایسته مش ، ایکنجی بر قهوه بی دما یچد
کدن سوکرا کندیسنه (نفس) ایله مشدر کوینده شایع اولدیضه کوره
ابراهیم ابتدا قونیه یه کیش اورداده بر مدت قهوه جی چیراغی اولارق
قالمشدر . مراقب اولیانی حاوی و بر مرکز عرفان اولان قونیه یه آئنده
تبرئه کننده خرقة فقر و ملامت حسابسز سیاح درویشلر اوضرا یور
واکثرا ابراهیمک خدمت ایتدیکی قهوه مده قالیبور لر دی سیاحلر حقدنه
حرمت ، اولرک (ارنلر) دن اولدیضه قناعت بسله این اوسته سی
کندیسنده بعض خارق العاده لکار کوردیکی بر سیاحه ائی خدمت ایتده
سنی نینه ایش اونوز دو قوز کون خدمتنده قصور ایتدیکی بر سیاحده
ابراهیمه قرقنجی کونی بر بارداق سو ایسته مش ایکنجی بارداغی
ابراهیمه « بسمله » یله اچیرمش ایسته نشه عشق) ی ابراهیم بو بر بارداق
صودن آلمشدر بوندن سوکرا ابراهیم تللی تحته برینه اون ایکی تللی
(چوکور) چلمایه باشلامش و کوینه عودتنده - اختیار برقادیندن
نقل ایدلدیکنه کوره مهتابلی کیجه لرده کوی خارچنده صبا حله قادار
ساز چالار ملافی ایگه رمش آرتق سازینه صاحب ابداع اشعاره مو -
فق اولان ابراهیم استعدادینک سوقینه بر ساز شاعری اولمش لطفی
مخالصی شعر لرینی ترنه باشلامشدر اوللری سسی پک کوزل و دیکله ینلری
آغلایه چق درجه ده خزین ایدی
چاتی استغرافلر وجدلر آراسنده کچن ابراهیم لطفی تقاضای معشیتله

گرمده قضاسی تدقیقات بشریاتی -

سیاحتہ مجبور اولویور : عائله سنی کچندر مک ایچون سازینک نوای
ملولنی دیکله تیوردی . مع هذا جناب حقه قارشى توکل وبر کون مسعود
اوله حنی حقتده قناعت بسله یوردی

ترزق قیدینه دوشمه ، بو عالمده سن ای لطفی
سنی مسرور ایدر بر کون خدانک لطف و احسانی
ایشته مسعود اولمق آرزو سیه سیاحتی اختیار ایدن ابراهیم لطفی ،
سیاحتلرندن برنده صدای وجدانکیزدن محروم قالدی . غیر مشهود
و حتی غیر واقع حادثاتی بیله جانلاندیران مخیله سنی بجزره لطفی بی دانا
تعذیب ایدر ؛ بعضاً (بی هوش) ایله آکلانه بیله جگمز بر جذبیه هر وض
براقیرمش ! اوتهدنبری تیره پیغمبری حضرت امام حسین (ر . ض)
حقتده (کربلا) ده روا کوریلان مظالم اونک حوسله سنه صیغما یور .
اهل یتیه قارشى بسله دیکى فوق العاده محبت هر کون بر نسبت متزایده
ایله آرتیوردی .
بر شعر نده :

باش و جان ترک ایلرز بزلر (امامین) عشقنه
بنده شاه شهید کربلا ، دیرلر بزه
وامام علی یه مدحیه سنده :

آل و اولادینه بیٹ چانم دخی اولسون فدا
وارث پیغمبر اولدر ، واقف سر خدا

موزلریله فداکارلنی اعلان ایدن ابراهیم لطفی ، اولاد حضرت
علی حقتده کی محبتی شوقیه بر کون حادثه کربلابی خیالاً تصور ایتمش

— کرده قضای تدفیقات بشریہ سی —

ناگہانی بر بحران دماغی ایله فاجعه نك هنوز وقوع بولدیغنی کورمش
تأثراً بر اشوار ایله بوغازینی کسمکه باشلامش ؛ فقط موت ایله نتیجه
لتمین بو هائله سسنگ بوزولمانی ایله ختام بولمش ! بر مسدسندہ بو هال
ئله نك سببی شو صورتله بیله بور :

بر نشانه ایلام شاه شهید سلطانه

روز محشرده کلوب باقیمین نم کردامه

کندمی عشقک یولنده شو بله قریان ایله دم

کردن مجروحی کسم تیزیل فان ایلام

ابراہیم اطفی عشرت استعمال ایدردی ؛ فقط ایچدیکی شراب

(صو) ایدی ! حتی استانبولده ایکن مخفی بر قوتله بوش بر فوجیدن

شراب چیقاردینی کورلمش و خلاصه حقنیده کی حسن ظن حسیلله

بروسه لی ذائفک :

چقینجه اهل فسادک صلاحله حالی

النده باده کورور لسه آبدردیرلر

توضیفنه ماصدق اولمشدی .

مہتابلی کیجه لرده قیرلرده ، اورمانلرده سازچانقله وقت کچیرن بو

شاعر النده طوتدینی طوزلری یالاتمی سورتیله کی کلری کسندینه

آلشیدردینی جهتله سازینک سسنه قوشوب کل کلرینی آوجیلر کورور .

لرمش ! مصره اثنای سیاحتنده بولده بر (مرشد کامل) کوره رک

آلدینی تعلیمات مو جنبه حرکت ایتمس بناء علیہ (امی) اولدینی حالده

انارنده کوریلن نشه تصوفی ایشته بوسیاختنده کی تصادفدن وقونیه

تهوه خانه سنده و پاهصر سر اینده کی (نفس) دن آمشدر . اکثریا
سیاحتی (آفره) به وقوع بولوردی . حتی آفرده ارتخال ایتمش
مزارندن الزان طوبراغک حنجر به قارشی خاصه شفایسنده آفره دلایل
اعتقاد ایتمده بولمشدر .

« حقیقی حیانی »

دردلی بولی به سکنز ، گره ده به تابع اسکی (چاغا) ناحیه سنک
یکیدن پاییلان (رشادیه) قصبه سنه بر ساعت مسافه ده ورشادیه کولنه
ناظر بولان (شهنه لر) قریه سنده (۱۱۸۹) سنه سنده دنیا به کلشدر .
پدری قره حسن ارغلارندن پیر اقدار علی آغا اسننده بر تخریجدر
اسمی ابراهیمدر . برادری اسماعیلدر . چو جلفنی قیرلرده او کوز
اوتلا تمقه کچیرن ابراهیم کنجلاکفی طار بر وادی ایچنده اطرافی بر -
خقارت جوشا جوش عرض ایدن اورمانلرله محاط و جنوب بنده کی - ماکن
وبراق کوله ناظر بولان (چاغا) قصبه سنده کچیرمکده ایکن پدرینک
وفاتی وقوعه کلش ، ترک ایتدیکی حبلی بر اراضی دوت سهه به تقسیم
ایدانکه حیات آسوده می بردنبره احلال ایدمشدر .

کوربوز بردلیقانی اولان ابراهیم حیانتک اختیاجارنی پدرمانده
نارالارنی ایشلنمکه تامین ایتمک ایسته مش ایسه ده ناحیه نیک اعیانی
اولان (خندکی اوغلارندن خلیل اغا) نیک دست نمرض و غصبتدن
املاکی قورناراماش ، بوجهتله اقر باسیدن بولانان دوت دوغانده
دوه جبار قریه سنده حاجی عمر اغانک پدرینه خدمتکار اولمشدر .

فقط بورا داده راحت کوره مه مش ، کوردیکی برخقارتدن متأثر
اوله رقی ایگجی اوغلارندن بریله کیمسه به معلومات و بر مکسزین ترک دیار
ایله مشدر . ققر و ضرورتله بایوس ، ظلم و تضیقله نالان اولان اناطولی
خلق ایچون بردارلامان حالنده اولان استانبول اوکا ابتدای امرده
بر (ارض مقدس) حسنی و یرمش ، بوجهتله استانبوله کیمش ایسه ده
حامیسز اولدینی ایچون بریره کیره مه مش و ناچار استانبولی ترکه
انادولی ده قسمت ارامایه مجبور اولمشدر . ایشته بو غیر منتظر و ضرور-
ری سیاحتده قوتیه به اوفرا مش (اوغلی سید علیدن اختیار لک نقله
کوره) حاجی عاصم اوسته اسمنده برینک قهوه خانه بنده اوچ سنه قدر
چیرا قلق ایتمش ، بعده مصره قدر تمدید سیاحتله اون سنه به قریب
بر زمان (ام دنیا) ده عمرینی کچیر مشدر .

[۱] کرک بوسیا ختلرده تصادف ، کرک قهوه جلاکننده خدمت
ایتدیکی درویش سیاخلردن تصوفه دائر اکتساب معلومات عاشق لردن
ساز چلمه بی و شعر سویله مه بی تحصیل ایتمش و (لطفی) مخلصی بو صیراده
آلمشدر . اوزون مدت دوام ایدن بو حیات سیاحت نتیجه سنده مملکتیه
عودتنده سرای کویلی (حفیظه) اسمنده برقادن ایله تأهل ایتمش
(عمر و سید علی) نامنده ایکی اوغلی دنیا به کلمشدر .

[۱] مصر دن عودتنده کندینه ارقداش ایتدیکی اسماعیل
اسمنده بر اونا و دیده برابر کتیر مش ، پدردن موروث اراضینک
بر قسمنی ویر مشدر . الیوم اسماعیلک اخفادی بو اراضی به متصرفدر .
پدردن موروث اراضینک درده تقسیم و حصه سننک باشقه لری

طرفدن غصبی دولایسیله بک فقیر اولان ابراهیم لطفی اوللری کور بوز
وچالیشان ایکن ، حیات سیاحت اونی طوپزاقدن اوزاقلاشدیرمش
باخصوص (چوکور) سایه سنده قولایجه تأمین معیشت وقت وقت
کوبندن اوزاقلاشمه سینه سبب اولشدر ، صاغاجق داوارواینک مبدول
بیه جک بولامایان ابراهیم ، یازین یایلابه کوچوبور ، مهتابلی کیجه لرده
فقریته سرئیله اوقوبور رفیقه سنک ستملرتی :

نه صاغاجق ویردک نه ده دو که جک

یانچون کوچوردک یایلابه بی

بویت حفیدنن نقل ایدلمشدر . شطحیاتک اک کوزل نمونه لرندن

اولماسی محتمل اولان تمامی مع الاسف الیه ایدبله مه مشدر .

یایلادن کوینه عودندن صوکران دیشته معیشته سیاحتی حیقیدینی

زمان هنوز تأهل ایتمشدی . کندیسینی الیم برانتظارله بکلین حفیظه نک

خاطر هسیله داغدار اولارق :

(دردلی) سریل سقیل غربت ایللرده

بیهوده شهرتی کزه دیللرده

یارم کلیر دیوباقار یوللره

آلاری قینالی ، کوزی یاشلی یار

شهرتنه رغماً سفیل قالدیغنه آغلامش آرقده نو تأهل برقادین

بیراقدیغنه وشدید برداء اصله تأثیریه :

(دردلی) غربت ایللرده قالدی بی همنا

کوزونمز کوزینه جوهر یکتا

رجام بود رسکا حضرت مولا

نصیب ایت بزله ولایت

وطنه دونك ارزولرینی اظهار ایتشدرد . اوزون بردوره افترا -
فه تحمل ایده مدبکی ایچون عودت ایتمش ، دیگر سیاحتلرندم زوجه سبله
برابر ایکی چو جو غنی ده یالکز برافغه مجبور اولمشدر بر طرفدن اشتیاقی
اولاد شفقتی ، دیگر طرفدن وطن محبتی غربت حیاتی اوننی حیاتی
سیاحتدن اوصا ندیرمش ، شو نفیسی قوشمه نك وجوده کلمه سینه سبب
اولمشدر .

کراما کانتین ، خامه قدرت

یازمش آلمزه قار میازیلر

بر طرفدن غربت ، درد ابله محنت

اه ابله ستم پارلم صیزیلار

ای چرح مراد مچه ایتمه دک دوران

بیلمم بریر کده وار میدر نقصان

عالمه سندن ، چو جو قتلرندن خبر آلامدینی ایچون متالم اولان

شاهر ، کندیلرینه معاونت ایده مدیکنی و حال بو که اونلرک سعادت لری

ایچون اختیار غربت ایتدیکنی در شونه رک

بز غربت ایلارده سفیل سر کردان

بیلمم نه حاله در کورپه قوزولر ؟

(دردلی) تولوم حقندن ، آسان دیمشدر ؛

تولومدن بتدر هجران دیمشدر ،

— کرده قضای تدقیقات بشریه سی —

« حب الوطن من الإيمان » دیمشیز ،
کوکل اول سیدن وطن آرزولار .
فریادنده بولونمش و :

تقسیمده درد و یرمش دل ناشادیمه
آنک ایچون (دردلی) دیندی آدییه ؛
نه یاره خیرم وار ، نه اولادیمه ،
آخر حرام اولدی خانمان بزه

استفهاملریله قدرت فاطمه بی استجواب ایتیمک ایسته میشدر . اولاد
عائله سنه فوق العاده مربوط اولان شاعر :

یتز بونجه دمدر چکدیکم قهرینی
دیار غربتی بکامی و یردک ؟
(دردلی بی) غربتده قویدک عاقبت
حسرتی ، فرقتی بکامی و یردک ؟

اونلرک تأمین سعادتلری ایچون اختیار ایتدیکی بو غربت حیاتندن
هر زمان شکایت ایتمش و :

برباشمه قالسه م شهه سلطانه قول اولمام
ویران قالاسی خانه ده اولاد و عیال وار !

حسب حال باکیانه سیله یاز و دیار آریاغندن متحصل جریحه دروننک
صبر سیله دائماً ایکله میشدر .

— کرده و مضامین بدویقات بسریه سی —

دوست ایلمدن دوشدك غربت ایلاره
هجر ایله کوزلرم قانه بولانیق

§ وطن و عائله سینه بو قدر مربوط اولان دردلی ، سیاحتلرینی آنقر
قسطمون و لایتلرینه حصر ایتمش و حتی بکپازار لیلرک کندیسنه قیزیل
باشلق اسنادندن متأثر اولارق برای هجو سویله دیکی :

مسکین بکپازارلی ، غریب (دردلی) یه

کیمی (آق کلاه) دیر ، کیمی (قیزیل باش) !

بیٹی کندیسنک بکپازارلی ارلارق طانمه سینه سبب اولمشدر .

§ ساز و سوزیله واسع بر شهرت آلدینی ایچون هر طرفده حرمت
کورویور ، التفاتلره مظهر اولویوردی . حتی حایمانه یه سیاحتده
عشیرت بکارندن (عالیشان) بك [۳] نامنده برذاته انتساب ایله مش
و پک چوق لطف و معاونت کورمشدر .

دیواننده صیق صیق بحث ایتدیکی و حقنده :

(دردلی) هر رده اکلنمزدی آما نیله سین

لطفی چوق ، احسانی چوق بر (عالیشان) اکلرینی

§ دیدم که (دردلی) یه درمان سزده در ؟

دیدیلر ، دولتلو عالیشانه وار .

§ دیدم پیره نرده (دردلی) درمانی ؟

پیرم دیدی عالیشانه وار یوری !

کبی مدحیه لرده بولوندینی عالیشان بك نزدنده ابدالری کوردیکی

— گرده قضاوی تدقیقات بشریہ سی —

حرمتی بالاخرہ کورہ مہش ، حتی برقصورندن دولای قاپودیشاری
آتیلمشدر .

جامہ صبریہ اودلرہ یاقدی ،
محبت کمندین بوینہ طاقدی ؛
بالین آیاق ، کچہ کلاہ بیراقدی ،
کورنہایتدی عادل عالیشان بزہ ؟

لطف واحسانی کوردیکی بوذاتی کوجندیرمک مادی ومعنوی
ضررلری موجب ایدی انسانی ک کوجوک براشارتہ کلاہ ک اوچورولدی
بردورده شاعرده برغیظک قربانی اولہ بیلیردی . چونکہ قاضیلرک
حکمندن زیادہ بکک امری نافذدی .

حاکم حقمده یازاما از اعلام
یازارسه فرمانم عالیشان یازار

ایشته بوجهتاری ادراک ایدن دردلی شوشعرلریله بکدن عفوی
استرحام ایتمکہ مجبور اولمشدر .

حسودک ای سخاوت کافی میرم حددن اقدوندر
بمحمد آ اختر بختک شرف برچند مسکوندر .
سریر عز و و اقبالک سراسر یوله مفروشدر ،
عطا و عدل واحسانک بوکون خانہ موزوندر .
سکا بومسند والابکم ذاتاً تجلیدر .
ولی ظاہرده دیرلر کرچه احسان هایوندر .

— کرده قضایای تدقیقات بشریه سی

دعا کوبنده ناچیز بکم درگاه لطفنده
کدایه مرحمت قیلمق بکم بکارده قانوندر .
قصوردن خالی اولماز بر دقیقه آستانکده

افندم (درولی) بی یلمیز بیست سن ، اسکی مجنوندر

سفالت و ضروره تک سوقیه باشلایان سیاحت و نتیجه اکتساب ایتدیکی
شهرت سایه سنده مظهر اولدینی جرمت اوانی سر سر و سر آزاد ایش
و اینلای عشرتله :

آر اودر جگمیز جهانک عصه فرداسنی

ساقی کلچهره دستندن می اهر چکر

فردای کونیده بکه بن « اللری قلبی » کوز باشلی ، حفیظه بی اونوتیه
و کوردیکی دلبرله حرف اندازلنده بولتیه باشلامش و نهایت طالبشان
بکک همشیره سی حقنده اشرف آغایه مظرأ کریمه بی (بستان خانمه)
اعلان عشقندن ، اونک حسن و تزیتنه دائر شعر لر سوریه مکدن جگنمه
مش ؛ ایشه بو اختیار طسزلنگ جزاسنی (باش آچیق کچه کلاه) قوغو-
لمقده چکمشدر . دیواننده یوقادینه دائر :

جهدی ، بتمز فلک دورنده (بستانم) گبی

طمرزنده ایالر ، تصادف ایدیلیر . غیر مطبوع و :

مدخنه مداح اولالم

خسز و خوبان کوزله

وصفته سوزلر بولالم

مدیکله به - یاران کوزمه له .

مطالعیه باشلایان و امثالی آرمسنده جدا مستأبر نمونه تشکیل ایمن
(سطرنج) بی بوقادین ایچون سویله مشدر . [۱] آرتیق سفالت ، فقر و ضرر
ورت وبالخاصه عشرت اونی خیلی بیترتمش ، اوزون سیاحتله تحمل
ایده میه چک برحاله کتیر مشدر . یکی بر سیاحت استانبوله کتیمه سنه
سبب اولدی . استانبولک بشکطاش ، جنبرلی طاشی تخته قلمه کی بر
(محمل عاشقانه) اولان برلرده کندیخی طانتش ، شهرتی پک آز
مدته بتون استانبول آفاقنی طوتمشدی بتون ارباب ذوق و طرب
اونک (فضلی) لرینی دیکلمه یه قوشبورلر ، اطرافنده برهاله احترام
تشکیل ایدیورلردی . بودور ، استانبولده دشق دیبانتک صوک برحاله
موجودیت کوستردیکی و صوک برلمه ایله سونمک اوزره بولندینی بر
دوردی . عاشقاره ، عاشق ادبیاتنه قارشی لاقید قالمایان سلطان (محمود
ثانی) امریله منتظم برتشکلانه مالک اولان عاشقاره حکومت طرفندن
منسوب بر (عاشقار کتخداسی) یعنی (رئیس شاعران) نظارت
ایدیور . ساز و سوزه صاحب اولامایانلری اجرای صنعتدن منع ایله
بوردی (طاووق بازارنده کی قهوه لرنه برنده) یکی گلش عاشقاره
اسکیاره مسابقه اجرا ایدیور و مسابقه تک موضوعنی دیواره
تعلیق ایبلان (مما) تک حلی تشکیل ایدیوردی . لاکن برسامع
صفتیله صوک امتحان کونی بو مجلسده حاضر بولونان (وردلی) اوزنده معیندار
و متجسس نظر لر دولاشیوردی ، که کتخدانک امریله اون ایکی تلی

[۱] ایکی (متفلمان) جز وندن مرکب و اونی متجسس از قطعه لر دن

مشکل منظومه لره ساز شاعر لری (سطرنج) عنوانی و برلر .

بر ساز دست رعشه دارینه اوزادلدی . عادت وجهه یامعمای حل ایتمک
یا خود استانبولی ترك ایله مك ایچون مخیر بیر اقلمش دیگدی .
سامعینك مراق هیجانندن متحصل سکوتی چکورك صدای طنابی
اخلال ایتمش وحاضرون درین بروجد ایچند . قالمش یكدیگری
تعقیب ایدن برایکی (هوا) بر استاد صنعت مواجهه سنده بولونیلدیغنی
آ کلانمشدی .

ذکاستنده کی سرعت ؛ معما حلنده کوستردیکی مهارت حسییه دردلی
معمای نظاماً حل ایتمکه موفق اولمش ریٹیک امریله بتون شاعر لر
ایدن تقدم موقعه اصماد اولونمشدر اطرافدن قویان آوازه تقدیر
تحسینی کافی کورمک معمایی حل ایده چکر ایچون موعود اولان
مکافاتی آلامش عاشقرا راستنده تقسیم ایتمش ، بو صوک معامله سی
شهرتی برقات دها آرتیرمشدر .

بوصوک حادثه سلطان محمودک آچدیغنی مجاهده تجددک موفقیتله
نتیجه له نمکده اولدیغنی بردورده وقوعه کلشدی کرک اداره کرک حیات
اجتماعی ده مهم انقلابر وجوده کتیرن پادشاه تبعه سینه (فس) کیمه بی
فرمان ایتمش بویکی برپوش برچوق شاعر لرک فسه دائر شعر لر تنظیمیله
پادشاه حقنده قصیده لر تحریرینه سبب اولمشدی . اثر تجددنی آقیشلا یانلری
تعطیب ایدن محمود ثانی (دردلی) نک

آل درنگار بخش ایدر رخساره خوبانه فس

بکزه مزعی شاخ کلمه غنچه خندانه فس

مطالعی قصیده سنی ده (حایزه) سز بیر اقامش حتی سابقاً ظلم کوردیکی

وروايته نظراً خدمتکاری اولدینی خند کجی اوغلاری رینه مملکتک
(اعیانی) تمین اولونمشدی بوصولته موقع اجتماعیسو یوکسه لن
دردلی بولی به عودتند صدراسبق متصرف خسرو پاشا ایله تماس ایتمش
والتفاتی محبت کورمشدی چفای اعیانی بولوندینی ائزاده حقنده شکایتلر
وقوع بولمش :

چوق اهل دیا عزلم ایچون ایلدی تدبیر

منسوب اولالی بزله بوشهر ملامت

ونهایت میری به عائد اولوب فتمنه کچیردیکی کلیتلی مبلغدن دولانی
ازمذنده انفصال ایله مش ، یقین وقتله قدر خلقدن تحصیل ایدلمکده
اولان (دردلی بقایاسی) نامیله بریاد کارده بر اقمشدی . اشبو ویرکی
(۳۰۹) سنه سنده الغایدلمشدر . بو انفصالدن صکره بر چوق زمانلرینی
بولی بکلرینک قوناقلرنده کچیرمکه باشلامش وانتخاره تشبثی احتمال
بو زمانلرده وقوعه کلشدر .

حکومتک تضییقی ، سفالت وسفاهت اونی بدین ایتمش بارطینک
کولپازی قریه سنده اوستره ایله بوغازینی کسه رک انتخاره تشبث ایله مشدر
بحافل شاهرانده صبتی ولوله انداز اولمقله بو حادشه انتحار خاندان
نبوته عشقی دولایسیله وقوعه کلدیکی صورتده شایع اولدینی ایچون
هر طرفده حقنده عراق او یاندرمش ، حیاتنده وهله وفاتندن صوکره
بر چوق منقبه لرك تکوننه سبب اولمشدر . حتی طریقت خلوتیه اعظم
ومشایخندن بولی ده مدفون دیار بکرلی حاجی مصطفی افندی کی عالم
فاضل وشاهر برذاتک کندیسنه (دردلی ، اگر عشرتی ترک ایتسهک

گرده قضا می تدقیقات بشریه می -

هر ساعت او پر دم (دیدیکی و درلینک :) سن بکا باقابی الله اصلاح
ایدر (جوانی و یردیکی و ایکی قوشمه سنک :

جاندن (دوست) دیسهك بیک ثواب ده کر

قوتلیدر دوست عشقی اولایان مکر !

(دردلی) به او صلا نماز و یرسه ترا کر

کیفیت عشقی مولایه سورک !

§

عشق اودینه دوشوب اغلایان بیلمز

دست اوزادوب خوش کر به سلیمز

دانا اولان بیلیر « نادانلر بیلمز

(دردلی) نك کوکلنده اولان دلبری !

مقطعلری « عشق حق » عائد اولمقله بو مقصدله سهویله ندیسی

مر ویدر

هر متصوف شاعر کی دردلی ده علوم ظاهره اربابنه صرف انداز-

لقده بولونمقدن ، (زاهد و اعظ ، صوفی) کی تعبیر لاله تزییفیدن

چکنمزدی هله :

زاهدك بزمتده کثرت دیکله مکدن یک کلیر

کوشته وحدتده اوز حال کله خوش حال اولماسی

§

محاس واعظده دل حسابنه صیقیتیلر کلیر

حالم کثرتده دورما ، آل باشک بریانه حک

- کرده فضایی بدقیقات بسریه سی -

سبحه زهدور یابی چکمه دن اولسون خلاصی
عالی رفعتلر ده دورسون زاهدی اورغانه چک

§

واعظ کر اهلک بیله وده بندین دیکلمه
ناردوزخ قورقوسی چکدیرمه جانهای کوکل

§

کرچه چوق سوزلر بیلیرسک زاهد امانیله
عقلک ایرمز طاشق صادقلرک اسرارینه

کی سوزلر یله خاکی واعظلر دن اوزاقلاشدیرمایه چالیشمه سی
باخصوص ظاهر شریعت مخالف سوزلر سویله مه سی هله :

منکر اولدورمه سی تواندیراما
ظالم قاضی اوستومزه قان یازار

صوفی به بال شرتی اولسون ده ایمان اولماسین

کی غیظی تحریک ایده چک سوزلری (صوفیلر) مواجهه سنده
ایرادندن چکینه مه سی سسیله بولی علماسنک حصومتی دعوت ایتمش
کندیسی وعظلر ده تکقیر سازی (شیطان ایجادی) تحقیر یله توصیف
ایدلمشدر بوندن متأثر اولان دردلی :

نیچون ذم ایله دک واعظ نبی بزم عظیمکده

ترحم قیلما دکی حاله ظالم مسلمانم

عباره طور باسی آخزین آچارسک قوم نادانه

علوم جزؤ ایله دعوی قیلارسک دیرسک (عرفانم)

- گرده قضاى تدقيقات بشر به سى -

سرزنش کننده بولونیورسده كندى احتاطسزلى يوزندن معروض
قالدينى بو هجومدن متأثر اولماديني كى سازيني تحفيرايدن (زاهدى)
ده محاسده :

أريكدندر بونك قولى

ونديكدن كليرتلى

هى اللهك شاشقين قولى

شيطان بونك نره سنده

آبدست آلك آلك ديمز

نماز قيسهك قبلهك ديمز

قاضى كى حرام ييمز (!)

شيطان بونك نره سنده ؟

قطره لرى احتوا ايدن هجومه سيله تشهيرايله مشدر .
دردلى تصوف وبكتاشى شعر لر ينك تحت تأثر نده قالدينى جهته
بو كى سر بازاره اشعار ندن دولايى كندى قيزيل بر ملاحد ، يا خود بر
قيزيلباش عد ايدنر حقه سزاق ايمش اولور لر واقعا دردلى بكتاشيدر
محبت خانداندر فقط حقيقى بر مسلماندر اوغلار ندن بر ينك اسم - فى
(عمر) ويرمه سى بو حقيقتك اك بارز بر دليليدر .
دردلى (سلطان مجيد) دورى نده ادراك ايله مش حق بولى سنجاء -
غى دفتر دارينه يازدينى بر قصيده ايله معهود (بقايا) مسئله سندن دولايى
مرحمتى تمنى ايتمشدر .

- کرمدہ قضاسی تدقیقات بشریہ سی -

یاری بیل ، اغیاری بیل عقلک باشنده یارایکن
فوت فرصت ایله ، فرصت یدکده وار ایکن
اولا حق ، بده دولت رضاسین خوش کوروب
التفات حضرت (سلطان مجید درکار ایکن
حالمه جود و سخاکی کیمدر انکار ایلهین ؟
کون کبی پر نور صالوب حسنکده شمسی اظهار ایکن
غیره کوسترمک نه حاجت ، دفتر اعمالی (! ؟)
سن مروت معدنی سنجاقده دفتر دار ایکن
بویله درمان ایتمهک لایق دکدر شانکه
در کهم کده (دردلی) بیچاره کنز بیمار ایکن

سفال ، عشرت ، غربت و مرارتله نزلش یتش یدی سنهک
وجودینی صوک دفعه سور و کله دیکی آنقرده (۱۲۶۳) تاریخنده
ومعارضلرندن دیار بکرلی شیخ حاجی مصطفی افندی مرحومه عین
کونده ارتحال ایدهرک قویون بازارنده کی جامعک قبرستانه دفن
ایدلمشدر . اوغلی سعید علین نقل ایدنا یکنه کوره « حمید دورنده
دوغدم مجید دورنده کیده جکم » دیر ایش .
مسلك ادیبی

دور تجدد و تنظیماتی ادراک ایدن دردلی ، بر خلق شاعری اولوق
وادبیات مجاوردهیه واقف بولونماق دولایسیله بعضی نقصانارینه رغماً
تمیز و پروسسز بر خلق لسانه صاحبدر . شکل ووزنک ، ارتجالاً
سویلهمک ضرورتنک ایجاب ایله دیکی بعضی اسانی خطالر ، بوزوق

گردیده قضایای تدقیقات بشریه سی -

قافیه لر اولدغچه آزددر . قوشمه لرینک وبالخاصه (دوریه) و (نفس)
لرینک لسانی عوامک اکلا یا جنفی ، خواصک تقدیر ایلیه جکی بر لساندر
شعر لرنده عر و ضک اوج وزنی ، هجانک سکز و اون برلی اولان لرینی
تعلیق اتمشدر . هاشقار آراسنده (قلندری) نامیله یاد ابدیان :

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعیل فاعیل

وزنیله دیوان نامی ویریلان :

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعان

وزنی و سمعی دینان

مفاعیلین مفاعیلین مفاعیلین مفاعیلین

وزنی بتون سازشاعر لرینک استعمال ایتدیکاری ال اساسلی عر و ض وزن لریدر
بووز نلرک خارجه پک آز چیقده بیلدیکاری هجا وزننک (۱۶، ۱۵، ۱۴)
شکلنک چکوب قبضالتمق سایه سنده بووز نلره توافق ایتدیکی دوشور -
لورسه بو اوج وزنی محلی بر شکل المثنی خلق وزنی اولارق قبول
ایده بیلیرز .

برده (سطرنج) نامی ویریلان و هر مصرعی ایکی (مفعولین) جزونه
تطابق ایدن شکلی استعمال اتمشدر که ماهیت اعتباریله هجا وزنیله یازلمش
دیگدر .

اسلوبی - عر و ض وزنیله یازدیغی شعر لرینک هیئت عمومیله
حقیقده قطعی بر حکم ویرمک همان ممکن دگدر . هجا وزنیله یازدقلری
ایله قیورانی و سه ویلی در . خواص ادبیاتنه تقلید و عر و ضه یوفیق
ایتدیکی زمان اونک تصنع و تکلفه دوشدیکلی ، بوجهته اسلوب و موضوع

اعتباریله درت باشی ، محمود بر چوق شیار وجوده کثیره مدیکی کورولور
مع هذا بوقیریق ، دو کونك اشعار اراسنده لسان اعتباریله دوز کون
فکر اعتباریله کوزله اولانلوری خیلی یگون تشکیل ایدر واقعا دردلی ؛
نه منحصرأ عشقی ، فقری ، آلامی ایکنه ین برشاعر ، نه لایبالیکارده
بولونان بر چاقین ، نه ده تصوفه تمامیله تودیع نفس ایتش بر درویشدر
مهم بر کیت تشکیل ایتدیکی حالدک چوق شاعر کیتنلرک غبطه
ایده چکی حرمتسه مظاهریتله بر قاق دفعه طبع اونان دیوانی سطحی
بر نظوله کوزدن کچیریاپرسه اونک انک زیاده فضولی بی او قودینی ، حتی
چوق دفعه لر ملهم اولدینی وشاعر ندیمک آنارینه ده بیگانه اولمادینی
کورولور کمدینک :

ایله دک زلفک کبی آخر پریشان حالمی
دور مادک رحم ایله یوب بر کزیم احوالی
بیتی ایله فضولینک :

قیلدی زلفک تک پریشان حالمی حلالک سنک
بر کون ای بی درد صور ملازمتک نه در حلالک سنک

و :

خاق عالم عشقه رسوالغم سیر ایتسه لر
کافر اولسه حالمی کورد کده آه ایلر بکا

بیتی ایله فضولینک :

کفر زلفک صالالی رخنه لر ایمانمزه
کافر اغلار بزم احوال پریشانمزه

بقی آرایده محسوس برمناسب بولونمائی و اشعارینک برچوخی
فضولی به نظیره اولارق سوبله تمش و موضوع اعتباریله عینی ماهیته
اولمائی بر دلیدر. اساس الهائی خلق ادبیاتیله تصوف و تکیه ادبیاتندن
آلان وبالخاصه بکتابشی زهر لرندن زیاده متأثر اولان عاشق ادبیاتنک
اک ممتاز لرندن اولان (دردلی) بیوک بر خاق شاعری اولدینی قدر
ای بر تصوف شاعریدر . شبهه سزدر که شوخانه و عاشقانه قوشمه لرینه
نسبتله حائر قیمت و اهمیت اولانلری (دوریه) لریدر . بونلرده
نه یونسک بسیط و رکبک لسانه ، نه قایغوسنر آبدالک ، یا خود بکتابشی
شاعر لرینک متهزی اسلوبینه ، نه ده تکیه ادبیاتنده کی یابس زهد
و تقوی تلقی لرینه تصادف ایدیلیر . هر حالده متعصب بر متصوف اولمایان
دردلی ، عقیده سی صاعلام بر محبت طریقت مسانیه خطاب ایدر .
بو خصوصده منسوب دیا محب اولدینی سوبله نیلین (حلوتیه) طریقتک
هائله سندن آلدینی ابتدائی تربیه دینه نک تأثیری شبهه سزدر .
واقعا زاهدلره تعریفده بولنورکن :

فرضی زائد ایله دم ، واجب نه در بیلیم آئی
بنده سوچ یوق ای خواجه سنتجی کسمش ستم !
غیره شرح آیت ای خوجه صوم و صلاتک اجرینی
چوق شکر یوقدر بنم صوم و صلاته نیتیم .

§

قویمازسه یزی جنته کر زاهر خوددین
نک کورمیه لم رویکی واللهی اصابت !

گرده فضاسی بدویقات بسریه سی -

§

صوفی چیقمش کورسی به خلقه عباره آکلاتیر
اهل عشق میخانه لرده نعره حیدر چکر

کبی زهادتک بحق تعرضی دعوت ایدہ جک لا ابالی اکرده بواندینی
واقعدر فقط :

موسم کل کلدی سیرایتدم شکوفه کثرتن
سر حقدن هر چیچک کوستردی بر عبرت بکا
هر چیچکده سر و حدنی کورهن : و
کیرمه بزم زاهده کورمه مرانی یوزلرین
درکه ابداله کورده بزم خاص الاهی کور
طریق حقه دعوت ایدہرز .

§

رسالت خاتمی احمد یولنده شویله قربانم
شفاعت کانیک مصطفی دیدم

جناب رسالتہ آب حقندہ تعظیم نام بملہین بوشاعر نہ قویو بر فیزیلباش
نہ مستحق تلہین برزندیقدر . انجق خاندان نبوتہ محبتی سبیلہ :
علوی یم ، حسینی یم ، حیدری ،
اولسہ ایدم فیزینک قبری
شاه تقی ، یانقی ، مهدی ، عسکری
(دودلی) یولارندہ کتر دیدیلر

کبی - ووزلرندن ، مرثیه لرندن دولایی مؤاخذه ایتمک ایسته نلره :

طعن نیلمک درد لریله کوزیمک یاش اولدیغین

عیب کورمهک (دردلی) نک سزلر قیز یاباش اولدیغین

اولاد رسوله محبتی حسدیله قیزیل باش صنعتی بیله قبول ایتسینی تعقیب

ایتمه لرینی وبتون ساز شاعر لریمزک بکتاشی ادبیاتندن متأثر وملههم

اولدق لرینی اونو تامالرینی اخطار ایدر زمع هند علیه نده سویله ن سوزلردن

متأثر اولان بوشاعر لره

عاشق اوله لی نامه س و عاری الویردک

رفتمتی کلیر (دردلی) سکا بویه رزالت ،

یتتی ندامتنه یرد لیلدر .

هر شاعر کبی درد لیده اتمد ازا دیسی اطراف نده ابدال ایدیلن تقدیر لره بیگانه

قلاماش غرورینی :

بین الشعرا (درلی) ده برسوز ره به سیدر

حالیجه تفاخر ایدر بونه به لکدن

§

شو مسکین (دردلی) دن کیم مأمول ایدر

حقیقت بمخنده خیلیمجه عرفان ؛

عبارده جوهر در . بهاده پولدر .

(فخریه) لریله اعلان اتمشدر .

ناق کال بلک مرحومه اسناد اولنه جق درجه ده شهرت آلمش اولان

عروضله یازدینی شوشعری در دینک اک کوزل اثر لردنددر .

گرددہ قضایای تدقیقات بشریہ سی -

اقبالہ زوال ایرسہ وار اسندہ کمال وار
مغرور کمالی اولمادہ آردنجه زوال وار
هر بر کشینک طالعی دولتده بر اولماز
بر لوقہ سی بو قدر کہ یسین بو نجه رجال وار
احوالی بریشانی صور مازنک افندم
واللهی بکم بوینکه بو ایشده وبال وار
بر باشمه قالسم شهہ سلطانه قول اولمام
ویران قاله سی خانہ ده اولا و عیال وار [۶]
دور اولمائی ایسترمی کشی اوز وطنندن
ای (درلی) بچاره بو اسرارده نہ حال وار
تصوفی اثر لرندن شو (دوریہ سی) بو وادیدہ یازیلان شعر لریک دلبر لر نندند

ارواح از لده اولکی صفده
(الست) خطابنده بن (بلی) دیدم
قویمه بی عناصرده خلا فده
جانم جمالکے مبتلا دیدم
روح لر عشق منیدن اولدی مستانه
کیمی کفره دالدی کیمی ایمانه
صف بصف اولوب دور دق دیوانه
کافر لر (لا) دیدی ، بن (الا) دیدم

[۶] شاعرک آرزوسنه رخمآ دو غدینی حانه یبقیله ق

خفیدلری طرفندن یکیدن یایدیر لاشدر .

— کرده قضای تدقیقات بشریه سی —

نه چاره (کن) امری ظهوره کادی
اشیا و مخلوقات هب ظاهر اولدی ؛
هر ارواح کنندینی بر بولده بولدی ؛
ایمان و اقراری بن سکا دیدم
(دردی) چوق حکمتدن ارشاد اولمادی
سنسنز محشر یری کشاد اولمادی
چوق نبی به وارددم امداد اولمادی
شفاعتچی کانیسک مصطفی دیدم

در داینک توده اشعاری اره سننده تصادف ایدیلن بعض بیتلر و مصرععلرک
بر قسمی ضرب مثل حلیمه کچمش ، بر قسمی ده ابدیته نامزد اولمشدر .

— بیتلر —

بوش دکلدر . زاهد اکتن عباسی درویشک
دقنه لر (دقینه) بیلمز میسک قصرک خرابندن چیقار

§

قول باشنه عالمده کلن حکم قدردر
اول حکم قدر بزله میراث پدردر

§

اقباله زوال ایرسه وراسه کال وار
مغرور کال اولماکه آردنجه زوال وار

§

نه آلپر صاتارسک ، نه صاتیلپرسک

— کرده قضای تدقیقات بشریه می —

نه اوینار، نه اوتەر، نه اوتولورسك

— مصراعلر —

جهان ملكنده هر بر وارنگ يوقلقدرا نجامی

مولویدر سودیکم هر دم کلاه ایلر بکا.

کافرك کفرینه بکیزر، مؤمنك ایمانه

صد هزاران آفرین معمور ایدن معمارینه

ای فلک ظلم ایله یوب بو کدجه بو کدک قامت

یارینی اغیار ایدر، اغیارلرین هپ یار ایدر

همت مولا اولونجه آتشی کلزار ایدر

صارمامش اتالر قونداغه سنی

ایتمه لم جرح دورانه منت

نه سلطاننه منت، نه خانه منت

چکدم اوتکیه نك کرامتندن

دردلینک بعض اسکی جونکارده تصادف ایدیلان شو (قوشمه) می

باشدن باشه برترجه حالی خلاصه سیدر :

بهار سبلی کبی داغلر باشنده

کورونجه دولاندم، نیجه بولاندم

بردارالشفادن بوشانمش کبی

سورویوب زنجیری خیلی دولاندم

همرم هلاک ایتدم دهرک پشیننده

پوزبیک چیله واردر هر برایشنده

— گزیده فضایی بدقیقات بیسریه سی —

هجران او جاغنده ، عشق آشنده
چکر کباب اولدم ، تورنججه یاندم
گاهی سائل کبی دوشدم بولرده
گاهی صحرایه ، گاهی چوللرده
بر قسمت آرابوب غربت ایلرده
چوق مشقت چکدم ، چوق یووارلاندم
بیقدم اوصوفینک عبادتندن
اوصاندم امرشدهک اجازتندن
کچدم اوتکیهک کر امتندن
چله فلکدن بزدم اوصاندم
همتی بواشمس بزه پیرلرک
خدمتن ایلهدم نیجه (میر) لرک
نیجه (مسلم) ک جوق وزیرلرک
سایه سنده بر (دردلی) لنت قازاندم

بک لایالی مشرب ، محبوب دوست و عشرت پرست اولدینی ایچون
واردینی یردن درحال اعاده ایدیلمن مشهور (گزیده لی) (فغانی) ایله
(مدرنی لی) — یاغجی اوغلی شاعر امین — [دردلینک] یتشدیردیکی
صوک ساز شاعر لرندندر .

فغانی

کرده ده لی دباغ . مصطفی آغابک مخدومی اولان (سعید احمد) کرده ده
نک (قابلر) محله سنده (۱۲۳۰) تاریخچه دنیا به کلمتدر ایلك تربیه -
بی پدریله والد سی کرده ده لی (زینب) خاوندن آلمشدر زمانک ایلیری
کلن ساز شاعر لرندن اولان بوجو جوق قابلر مکتبده کی صبیان مکتبینه
دوام ایده رک خواجه طاهر افندیبن تحصیل ابتدائی بی کوروش بیده
اختیار سیاحتله عاشقده کی ممارسه سی توسع ایله مشرور اون یاشندن
بری سافه عشق و مرافله ساز چالایه باشلایان سعید احمدده ای بر ساز
شاعری اولق استمدادینی کورن شاعر (دردلی) ساز جالمق و شعر
سویله مک خصوصنده استادی اولمش ویکرمی یاشنده ایکن « فغانی »
مخلصی دردلی طرفندن ویرلمشدر . حیاته استمداد عشق ایله کلمتدر اولان
فغانی علاقه پیدا ایتدیکی فاطمه اسمنده بر قیزله ازدواج ایتمش و بوقا -
دیندن اوچ قیز برار کاک چوجوغنی دنیا به کلمتدر فقط هم لرلی اوزون
اولناد یغندن بالکن بر حیات قالمشدر فغانی سیاحت مرافقی اولمقله برابر
مستلکی اولان ساز شاعر لکنک ایجابی اولان تام اللی برسنه انادولیده
عربستان و عراقده دیار دیار دولاشمش وبالخاصه استانبول از میر
بروسه قونیه حلب شام بغداد بصره انقره قسطنطنی و لایتر ندر سیاحت
ایتمش واک زیاده بولی بارطین ارکلی دورک زعفرانبولی قسطنطنی
چرکس کنغری مدرنی از میت کی باتین برلرد سازینی ایرکله تمش شعر -
لرینی دیکلمشدر . هر ساز شاعری کی رند مشرب اولان فغانی پک

لابالی طبیعتی محبوب دوست و عشرت پرست اولدینی ایچون واردینی
مملکتلرده چوق دفعه لر ساعقه سکرله کوردیکی کوزلاره صرف انداز
لقده و - تحقیقه نظراً اعلان عشق ایدویورمکدن چکینمزدی مثلاً

بارطینده ایکن سوباهدیکی بر قوشمه سنک شومه قطعی :

قسمت اولور شو بار طینده قایر سه م

حضور کده قول اولدیغم کورر سه م

(فغانی) اسمیله بونده تولور سه م

الکله مزارم قازدیر اقدم

بویابده بر فکر کافی و بره بیلیر .

بررند دریادل اولان فغانی اعتقاد تام اصابندن ایدی هله فقیر لر ،

تییملر حقنده بک رجم اولدینی ایچوندر که پارا بولاماز سه صیر تنده کی

السه سنی چوق دفعه بر فقیره ویردیکی واقعدر طریقتلر اراسنده ک

زیاده (خلوتی) طریقتلر میل ایدردی شبهه مزددر که مملکتده طریقی

خلوتی منسوبلرینک چوق اولماسی بو خصوصده عامل اولمشدر .

صاغ آیاغنک طویوغنده چیقان بر چبان تأثریله - قائمر اولمالی

۸۱ سنه لک یز عمرک قصیده اُلمنی ایکنله یین ساز حیانتک تللری قیریله رق

رحمت حقه قاووشمشدر دیوانی مطبوع ایسه ده غیر مطبوع انارینه

نسبتله نقصاندر . حقیقی کرده اشر افسندن یقوب افسدینک بو خصوصده

همتلری بکله نیر نقصان بر املا ایله وکندی خط دستیه یازدیکی چونکدر

قویدقین صکره شوراده بوراده قالار ق پارچه لاش بر حالده لده ایتدیکم

ایکی یار اقدنه کو چکنکله او قویا بیلدیکم شو ایکی شعر استعداد شاعرینی

کرده قضای تدقیقات بشریه می -

حقیقده بر فکر ویره بیلیر چکن حادثه معلومه ده یا کاشقله کریمه سی طرفندن
یا قیلما سی حسیله جموعه اشعارینا شود قیقه لرده مالک اولما دیغمنز ایچون
تحلیلی بر مطالبه یور و تمک قابل اولما مشدر . مع هذا علی وزن ابله
یا دینی زمانلرده تمامبله موافق اولان فغانینک عروض و زنیله سویله -
دیکی شعر لرده کرک وزن کرک قافیه خصوصاً لرنده موافق اولما دینی
بتون شعر لرند . افاده و مال اعتباریله برر پریشانلی موجود اولدینی
کورلمکده در . هبچ شبهه یوقدر که تحصیل و تتبع نقصانلی بر سبب
اولمشدر . بوجهتله کندیسه (دردی) کبی یوکسک بر ساز شاعری
تظریله باقیلاماز .

گل ویردیجکک عهد ابله اقرارده قدیم اول

نصیبکی آل ، باب توکلده مقیم اول

ارباشنه وار خا کنه یوزلر سوره رکدن

تحصیل رضا ایله ده سن طبع حلیم اول

دل قیرمه صاقین ، آخیری کتدک قیریلیرسک

اینجتمه جانی ، ائمه ظلم ، قلبی سلیم اول

بیل قیمتیکی (آدم ناطق) له شکر ایت

فانی بوجهان ، باقیده مقبول رحیم اول

(فغانی) سکا سویله دیکم دوغرو نصیحت

طوت نصیحی انسان قوی ، عبد کریم اول

کرده محیطی یک چوق ذواته مهد ظهور اولمش ایسه ده همان هپسینی
طابق و طایتمق نقصانی وسائط دولایسیله ممکن اولمامش ویا لکنز

صوک نسلک معروف سہالزندہ بعض ذواتک کردہ دن یتشدکاری
تحقیق ایدمشدر . ازجملہ : حمیدیہ اطفال خستہ خانہ سی سرطیبی
ابراہیم پاشا کردہ نک (بمانر) قریہ سندن اولوب برادر زادہ لری
موجود و برحیاتدر .

کذلک سواری فریقی امین پاشا کردہ نک (تیزکار) قریہ سندن
و (اقدام) غزتہ سی صاحب امتیاز و سر محرری احمد جودت بلک
ایلہ اقرباسندن اولوب شرق خالی آنونم شرکتی مدیری دخانی زادہ
حاجی حافظ محمد افندی دہ (چقوللی) قریہ سندن در . الیوم غرب
جہہ سی قوماندانانی حرکات شعبہ سی مدیری ارکان حرب بیگباشیسی
توفیق بکک (اشاخی اوواجق) و اخیراً امنیت عمومیہ مفتشدکنندن
آطزہ پولیس مدیری تہ تعیین ا نونان ضیا بکک (آصاچہ) قریہ سندن
اولدینی ا کلاشلمشدر .

شیخ خلیل افندی

بولی لواسیہ قسطنونی ولایتندہ کی حاوتیہ مشایخی خالقارندن اولان
الحاج شیخ خلیل افندی قصبہ درونندہ و تکیہ سندنہ کی دائرہ دہ
مدفوندر . منظرہ دن برذات ایدی .

في رفاعی دن شیخ افندی ایلہ شیخ عبداه افندی قصبہ دہ مدفون
اولوب قصبہ خارچندہ سائر برچوق اعزہ کرام مدفون بولوتقدہ در

کوینک قضاى

تدقیقات طبیعیہ

کوینک قضاى اوانک غرب جنوبیسی تشکیل ایدر . شمالاً مدرنی شرقاً نملو خان جنوباً انقره شوسه سندن بدایله نملو خان قضاى سیلله غرباً کوینک طراقلى ناحیه سیلله محدوددر . مساحت سطحیسی (۴۰۰۰) کیلومتره مربعیدر . قضاى تمامیلله بر اورمان منطقه سیدر . اورمانلرینک وسعتی اون طقوز قطعده (۲۳۴۰۰) هکتاره بالغ اولور . چبوق کولندن نبعان ایدن کوینک دره سی قضاىنک باغ بوستانلرینی اروا ایتدکن سکر اسقارییه دو کیلور . قضا داخاندہ بری ؛ چبوق کولی دنیلان اولدقجه بویوک ، دیکری سث نامیلله کوچوک ایکی کول موجوددر . قضاىنک اقلیمی بریدر . میاه معدنیہ سی یوقدر . اورمانلرنده باشایجه : چام کوکنار ، قان میشه ، جویر آغاچلری بولندینی کی دیگر قضاالرده اولدینی کی حیات حیوانیه و نباتیه به تصادف اولونمقدهدر .

احوال بشرىسى

۱ تقسيمات ملكيه

كوبىنك قىزاسى نىقى ساغلام واولدقجه قوللايشلى ، نصف دىكرى
كهنه اربلق اوزره درت يوزخانه دن مركب بولنان نفسى قصبه ايله
سكسان ايكي كويدن متشكلا در .
قرىلرك اسامىسىلله مركز قصبه يه اولان مسافه لىرى نى ناطق جدول
بروجه آئيدر .

نومروسى	قرىلرك اسمى	دقيقه	ساعت
۱	كوبىنك قره جەر		۳
۲	» قومىجق		۱
۳	» دكره ن اوزى		۲
۴	» بولانىق		۱

کوبنک قضاسی تدقیقات بشریہ سی -

۱	» حزاراوی	۵
۳	» ابراہیم اوی	۶
۴	» مستک	۷
۴	» باغجلر	۸
۴	» قاشقچی شیخزر	۹
۴	» ذبوه	۱۰
۴	» حاجی محمود	۱۱
۵	» قلاغوزلر	۱۲
۴	» اکنجیلر	۱۳
۲	» صوسز	۱۴
۱	» ملکشجیلر	۱۵
۳	» امورلر	۱۶
۱	» ملیاس	۱۷
۲	» اورنجک	۱۸
۳	» چبق	۱۹
۲	» بوزجہارمود	۲۰
۳	» عریق دره	۲۱
۳	» چاری	۲۲
۴	» عفوای	۲۳
۳	» آقچہ آلاک	۳۴
۲	» قوزصغیر	۲۵

— كوينك قضاىى تدفقات بشرىه سى

۳	كوينك چاىلاق	۲۶
۴	» سنت	۲۷
۵	» چىتاجق	۲۸
۵	» آلاك	۲۹
۵	» بىكر فقهلر	۳۰
۷	چامورلق	۳۰
۱۰	» حسام الدين دره	۳۲
۱۱	» ارپاچ دره	۳۳
۹	بىكجىك	۳۴
۱۱	چالجه الاك	۳۵
۸	صارىلر	۳۶
۹	كوشنه بىك	۳۷
۹	الپاغوت	۳۸
۹	طنه	۳۹
۹	چىبار	۴۰
۷	داغ سىخىلر	۴۱
۷	حاجىلر	۴۲
۶	اعصافلر	۴۳
۷	تكفورلر	۴۴
۷	قره علىلر	۴۵
•	آيدىنلر	۴۶

- وينك قضاىى تدقيقات بشريه سى -

۵	دده لر	۴۷
۳	قره آردج	۴۸
۴	بلو جك اووه	۴۹
۴	چاى	۵۰
۴	صارى بجه لر	۵۱
۴	بايندير	۵۲
۳	قبالى دره	۵۳
۴	قيا باشى	۵۴
۵	كورنج	۵۵
۵	قبوبىكار	۵۶
۵	همت اوغلى	۵۷
۵	حسنلر	۵۸
۶	نيمور خانلر	۵۹
۶	احمد بكار	۶۰
۷	مركب كرىش	۶۱
۷	كرنوس	۶۲
۸	قدق زير	۶۳
۸	قنق بلا	۶۴
۸	پايدجك	۶۶
۷	نصوحلر	۶۷
۷	ناردىن	۶۸

کۆینک قۇساسى تەدقیقات بشرىه سى -

۷	د انشمند	۶۸
۷	كوره	۶۹
۶	قزىل قویو	» ۷۰
۶	حضرتلر	» ۷۱
۶	اشاغى بوغاز	» ۷۲
۶	دره بوغاز	» ۷۳
۵	بويا جىلر	» ۷۴
۵	كليملر	» ۷۵
۵	ھىيقلر	» ۷۶
۴	نەمرە زىلار	» ۷۷
۵	اقچە پىكار	» ۷۸
۴	كرىشلر	» ۷۹
۴	كۆي باشى	» ۸۰
۴	ھالالر	» ۸۱
۲	ھەجىلر	» ۸۲
۹	سورقون يىكى كۆي	» ۸۳
۱۲	برەمسان	» ۸۴
۱۱	چاوشلر	» ۷۵
۸	مۇنابقەلر	» ۷۶
۱۰	بلالر	» ۷۷
۱۱	آبازالر	» ۸۸

- کونیک قضاوسی تدقیقات بشریہ سی -

داخلیہ

- قائم مقام - علی مونس بک افندی
تحریرات کاتبی - محمد حامی افندی
نقوس مأموری - مصطفی افندی
» کاتبی - حافظ ابراہیم افندی

عدلیہ

- حاکم - محمد فوزی افندی
» مدعی و کیلی - وہبی
» مستنطق - مصطفی حمیدی
» ایتم مأموری - محمد
» باشکاتب - محمد ناجی
» معاونی - اسماعیل
» ضبط کاتبی - دورمش
» اسماعیل
» احمد شگری
» سواری مباشری - محمد رمزی
» پیادہ - حافظ احمد
» اوطہ جی - حافظ اسماعیل
» خردیان - عثمان
» نساخہ سیخانہ سی - صدیقہ خانم

— کویٹا و ضلعی بدوینات بسریہ سی —

مالیہ

- مال مدیری — شمس الدین افندی
» واردات کابی — عبداللہ
» مال مدیری — رفیق محمد کاظم
» صندوق امینی — حافظ محمد وہبی
» تحصیل مأموری — عون الدین
» برنجی دائرہ پیادہ تحصیلداری — مظفر
» ایکنجی — سواری » محمد امین
» اوچنجی — » شاکر شکری
» دردنجی — » محمد حلمی
» بشنجی — » محمد حمدی
» آلتنجی — » اسماعیل حقی
اوطہ جی — فواد افندی

اورمان

- معاملات مأموری — عثمان افندی
» فن مأموری — نوذاد
» محافظہ مأموری — حقی
» — » نوری
دفتر خاقانی
» طاہر مأموری و کیلی — حسنی

— کونیک قضاسی تدقیقات بشریہ سی —

ژاندارمہ قوماندانی ملازم اول — ضیابک
زراعت بانقہ سی

مأمور — حافظ محمد نادر افندی

» معاونی — عبداللہ

» اوپہ جی — رحیمی

محاسبہ خصوصہ

» مأمور — حافظ ابراہیم

تخصیلاتار — یوسف افندی

اوپہ جی — ادہم افا

معارف

ذکور مکتبی

باش معلم — حافظ محمد فیضری افندی

» معلم ثانی — عبداللہ عونی

» ثالث — احمد شناسی

» رابع — کمال افندی

» خامس — وکیلی جمیل

» بواب — صالح

قبز مکتبی

باش معلمہ عایشہ حاتم

معلمہ ثانی صافاز خانم

» ثالثہ — فاطمہ»

- كورنيك قضاسي تدقيقات بشريه سي -

بواب - عايشه خانم
قپوجي - علي افندي
سنت قريه سي - مکتبي معلم و کيلي حسين افندي
کوسته بك - « حافظ ابراهيم افندي
کيلجيار - « حافظ ابراهيم
تکير لر - : « اسماعيل افندي
نصو حار - « و کيلي ابراهيم افندي

علميه

مفتي - حافظ ابراهيم افندي

تلغراف

مدير - مصطفي افندي

مدرني - جهتي خط چاوشي جعفر اغا

طراقلي - « « « نوري افندي

موزع محمد افندي

ديون عموميه

اوندلق مأموري - راشيد بك

صحيحه

حکومت طيبي حسن صبري افندي

» صحيحه مأموري - حافظ مصطفي

» اشي مأموري - حقي

- کونینک قضاسی تدقیقات بشریہ سی -

بلدیہ

- رئیس - حافظ شاہ کر
افندی
اعضا - پوسہ جی زادہ محمد
» - صوفی زادہ محمد
» - باینڈیرلی حافظ یوسف
» - مفتش علی
» - راشید
» - کاتب و صندوق - امینی شراف الدین
مجلس ادارہ

- افندی
اعضا - سامی
» - اسماعیل
» - ضیا
» - مصطفی

تجارت او طہ سی

- افندی
رئیس - پوسہ جی زادہ محمد
» - ثانی - شطر زادہ حاجی عارف
معاون اول حافظ شاہ کر زادہ اسماعیل
» - ثانی - لوکر زادہ اسماعیل
» - کاتب - علی ملا زادہ ابراہیم
» - اعضا - باینڈیرلی حافظ یوسف
» - داود زادہ بسیم

- کونڪ قضاسي تدقيقات بشريه سي -

» - صوفي زاده مصطفي

وسائط نقليه قوميسيوني

رئيس - حافظ حلیم افندي
اعضا - شعبه يوزباشيسي
کاتب - شعبه يازيجيسي
نعايند - مناوبه ايله

زراعت بانقهي سي هيئت اداره سي

رئيس - پوسته جي زاده محمد افندي
اعضا - باينديرلي حافظ يوسف افندي
» - لوکر زاده حافظ اسماعيل افندي

تو جهيه جهاد قوميسيوني

رئيس - مفتي زاده حافظ ابراهيم افندي
» اعضا - امام حافظ حلیم
» - لوکر زاده حافظ اسماعيل
» - خطيب حافظ عزيز
» - اوقاف مأموري وکيلي شراف الدين

- وینک قضاسی تدقیقات بشریہ سی -

ہلال احمر شعبہ سی

- رئیس - حافظ شاہ کر افندی
کاتب - ووزنہ دار نفوس مأموری مصطفیٰ »
اعضا - مرجان اغازادہ محمد منری »
» - حافظ حلیم »
» - متونلی زادہ اسماعیل »
» - بایندیریلی حافظ یوسف »
» - دہ دہ زادہ مصطفیٰ »

- كوينك وضامى تدقيقات بىرىپەسى -

مطالعات تاريخيه و آثار قديمه

بولى لوامى فضا مركزى لىزىدن « كوينك » نام قديميله - طوربالى -
موقع جوغرافىيى اعتباريله قديم - بيتى نيا - قطعە سنە داخلىدى .
لوانك احوال عمومىة تاريخيه سى صرە سنە بحث ايندىكىمز (بيتى نيا)
قطعە سنك كچىردىكى صفحات تاريخيه سى عينا كچىردىكى جەتەلە بالطبع
تكرار يەنە لزوم كورلمە مشدر . ۱۰۰ (۱۶۴۰ م) تاريخىندە سياحتى
ياپان اوليا چايى - (كوينك) دن بحث ايندىكى دىيورگە : « بوقلعه يە
(طوربالى كوينك) و (طوربالى كوليوك) دىرلر اما صحىحى تر بەلى
كويلىكدور . وجه تسميه سى دە آق شمس الدين حضرت تلىرىنىك بورادە
مدفون اولماسىدر . اما قلعه سنە روم تاريخىلرندە (آل كساندرا فوس)
دىرلر . بروسە تىكفورلرى طرفدىن انشا اولونمشدر . بوقلعه سى
۷۱۲ سنە هجر يە سنە عثمان غازى فتح ايتمشدر . « حالبوگە ؛ اكثرى
معتبر تاريخلر كوينكك - ۶۹۱ - (۱۲۹۲) تاريخىندە غازى عثمان
طرفدىن ، بعضىلرى دە - ۷۳۲ - (۱۲۳۱ م) سنە سى شىهزادە
سليمان پاشا معرفتيله فتح ايندىكى يازارلر . بيوك وطن پروردانق
كامل بك مرحوم عثمانلى تاريخىندە دىرگە : ظن اولونورگە : اوامكى
فتحلردە يالگىزجه ضبط و تخرىبلە اکتفا اولونارق محافظه و اداره سيله
تقىد اولونماش و صوكرەلرى ملكك حاصل ايتدىكى شكل و هيئت
الجا آتيله بتون بتون تىسخير و تصرفنە لزوم كورولمشدر « فى الحقيفة
عثمان بك - ۶۹۱ - سنە سى سقاريانك شمالندە آقنلر اجرا ايتك
« ۶۰۸ »

ايشىدى . كۆسە مېخال ايله مشورت ايتدى . مدرنى طرفىدە بولونان
يىزى ارطغرال بىكك آدملىرىدىن خاھسا چاۋوشلار سىقاريا كىنارنىدە
براشدى . آنك قىلاغوزلىنى ايله (كۆينىڭ) اوزرىنىه وارلىدى . اهالى
اطاعت ايتك ايشىدە مدكلرنى قارشى دورارق قىسىلدى ياقىلدى ،
ماللىرى يىغما اولوندى . فقط - ۷۴۳ - سىنى شىزادە ساجان پاشا
كۆينىكى آمان ايله تىخىر ايلهدى . غىنى تارىخىدە آنادولۇدە سىياحت
پاپان سىياح مشهور ابن بطوطە ، سىياحتنامەسىدە كۆينىڭ لىچون نامى
سىطرلىرى يازمىشور : « كىنوڭ كوچوك بىر بىلەدە اولوب اهل اسلامك
ذمتدە بولونان روم كىفارى ايله مىسكوندور . روملرە حكىم ايدىن
مسلىمىنىڭ اقامت ايتدىكى بىرخانەدىن باشقە اوزادە اسلام نىزلى يوقدور .
بلدە مذبورە (سلطان ارخان بك) كى بىلادندور . بىر ياشلى كافرەتك
خانەسنى نىزول ايتك . قار وقىش موسى ايدى . مذبورەدە احسان
ايله او كىچە نىزلىدە قالدق . بوبىلەدە اغاج واوزوم آصمىسى اولمايوب
پالكنى زىغفران زىرە اولونور . قادىن بىزى تىجارىدىن ظن ايدرك
زىغفران اشترا ايدە جىكمىزى ذهاب ايله بىرچوق زىغفران كىپىردى .
اوليا چىلى ايسە كۆينىكى شىوصورتلە تىصویر ايدىيور : « بولى سىنجاغى
خا كىندە اولوب يوزاللى آقچەلىق ناحىە قىسسىدور كىتخدا يىرلى ،
كىتخدا سىردازى واردور . قىلەسى اوج سىمايە سىرچىكىش بىر قىلە اوزرىدە
اولوب خالى وخراب مەطل اولماقە دىزدار و نىقراقى يوقدور . بوشىرك
اچىندە بىررە جىريان ايدركە داغلىرىدىن نىزول ايدىوب چام اولوقلىرىدىن
مىزاب دار جىريان ايدىن بىر آب حىياتدور . شىهر قىدىم و شىرىن اولوب

— کویٹا قضاہی تدقیقات بشریہ سی

اھالیسی ہب نور کدر . جملہ ایکی بیک قدر چام تختہ اور تولی خانہ
زیبالی وارد . جملہ اون سکز محر ادر . شہر سکز محلہ عد
اولنور . بعض محلہ لری یاچین قیالر آئندہ واقع اولمقلہ پارہ پارہ قیالر
مردائم شہرہ اوچوب دوشر . لکن آق شمس الدین حضر تلر بیک
نفوذی برکاتیلہ کیمسہ یہ ، بر فرد آفریدہ یہ ضرری اصابت ایتمز . قیا
نر یہ اوچسہ اور ادہ ضرر اولوب قالیر .

بو بلہ قیالر آئندہ ایکی وزخانہ وارد . بکرمی قدر مکتب صیانی
وارد . مدرسہ سی فلانی یوقدر . برحام لطیف و خوش ہواسی
وارد . بوحام شہزادہ سلیمان پاشا طرفندن بنا اولونمشدر . چفتہ
اولوب بر طرفی رجال و طرف دیگر ی نسایہ مخصوصدر . استانبول
حاملرینہ رقابت ایدہ جک درجہ دہ لطیف و بلاکہ دھا فائقدر . او قدر
متین و مستحکم بنا اولونمشدر کہ شیمدی اولہ بنا وجودہ کتیر مک
قابل دکل . بوحامک بناسی حقندہ کوی اھالیسی شونی روایت
ایدیورلر :

شہزادہ مشار الیہ حضر تلری برجامع یابدیر مغہ بدأ ایدوب عملہ
ومعمارلری طویلار . جامعک تملی قورولوب دیوارلرنده برقاچ زراع
قدر یاپیلیر ، شہزادہ برکون نظارت ایتمک اوزرہ بولندیفی خانہ نک
نچراہ سنہ کلیر ، باقار کہ عملہ دن بری برطاش المش دیوارہ دوشرو
کوتوریورر ، صوکرہ ینہ کتیریورر . الحاصل ساعتلر جہ دقت
بیورلر اوطاشی اصلا الندن بر اقاماز . بونک اوزرینہ شہزادہ او عملہ یی
چاغیروب : - ای اوغول نچون بو طاشی الکنن بر اقامیوب چوجوق

— كوينك قضاىى تدقيقات بشريه سى —

اويونجاغى كې كوتوروب كتيرويورسك ، نەسبىدىن ايشك ايلرى
كىتمەسنە غيرت ايتەيورسك ، اقشام آلاچىك اجرت حرام اولمازى؟
بيوردقده ، عملە : « سلطانىم عفوييورىكز قولكزە صو اقتضا ايتىش
صباحدىن قالدېم هوالر صوئوق اولديغىدىن صوئوق صوانىلە غسلى
ايتىكە . وجودىك مساعده سى بوق صيچاق صونى دە تدارك ايدەمديكىمدىن
جنب قالدېم . محتاجيندىن بولونديغىم جەتتە قوت يومىمى تحصيل ايجون
چاليشمىغە دە مجبورم فقط جنب اولارق كتيردىكم طاشلە بويلە الى لابد
قلاجق برعباد تىخانە بناسنە قونماقنى روا كورمديكىمدىن بو حالە جرأت
ايتىم « ديمەسى اوزرىنە شەزادە طاليشان همان بالجملة معمار وعملە يى
تعطيل ايدوب اولابرھام بنا ايدىكز ، انشاە صو كرا جامى اكالم
ايدرز بيوررلر . بونك اوزرىنە اشبو حمام لطيفە بدأ ايدوب اتمام
اولوندىقدىن صو كره جامع شريفى دىخى اكالم غيرت بيوررلر . بو جامع
شريف (بيوك جامع) نامىلە ياد اولونور . غايت روحانيتلى ، دل آدا
برعباد تىخانە در .

درەسى ايجندە صو دكر منلرى واردر . جملە - ۷۰ - دكانى واردر
اكتريا نازوك آت چولى وطوربالى ايشلە دكلرندىن « طوربالى كوينك »
ديرلر . بورالردە توطن ايتىش يهودى ورومدىن اثر يوقدر .
اوليا چليينك سياحتنامە سنە نظراً كوينك قديم اداره سى بولى
سنىجاغى داخلىندە قضا مركزى ايدى قديم تشكىلاتمزه كورم قضالك
شرعى وملىكى اداره لرى قاضيلرە بير اقبلمشدى . كوينك بر آراق
محصللق شكانە قلب ايدىش ، ۱۲۸۴ تاريخندە ايسە قائم مقاملغە تحويل

نفو عمومیہ

کونینک قضایا [۸۱۳۳] ی ذ کور [۹۳۰۵] اناث اولق
 اوزره جمماً [۱۷۵۳۷] نفوس جاعدر و کافه تورک و مسلماندر ۔
 مساحه سنه نظر آ ۳۰ کیلو مره حربنه بش نفوس اصابت ایتکده در ۔
 ۳۳۷ سنه سی ظرفندہ کی نفوس وقوعاتی بروجه آئیدر ۔

تولادات		وفیات	
ذ کور	اناث	ذ کور	اناث
۱۸۱	۱۸۷	۱۸۶	۱۷۹

تراجم احوال : منہا ہیر و انما ظم

آق شمس الدین

کیار اولیاء اللہین، علم مد فضیلتیہ تاین ایتش اولان (محمد شمس الدین)
 علم غیبین عالم ناسوتہ (۷۹۲) سنہ سنہ شامده هبوط ایتشدر ۔
 پدري امامیہ کلہرک تولن و (قلاواق ناحیہ سنده ارتحال ایتش
 اولان و اور الر خلقنجه (قورت بوغان) نامیله یاد ایدیان (شرف -
 ۶۱۲)

— کویک قضاسی تدقیقات بشریه سی —

الدين حمزه شامی) در [۱] نسلی « شهاب الدين سهروردی
نسلندن ابابکر الصديق (ر . ع) ه منهي اولور . » [۲] محمد -
شمس الدين يدى ياشنده ايكن پدى ايله برابر ديار رومه - روايه -
ابتدا بروسه يه گلش ابتدای تحصيلنى بوراده اكالدن صوكره اماسيه يه
هجرت ايدرك تحصيل علمه قوبولمش ، ذكا واستعدادى يارديميله
آز مدت اكال علوم وحتى (علم طب) تحصيل ايليه رك (عثمانجق)

[۱] آماسيه لى مورخ حسام الدين افندى والده سنك عثمانجقلى
اولديغنى سويله مەسى شايان تدقيقدر . چونكه شرف الدينك آماسيه يه
كلدكدن صوكره عثمانجقده تأهل ايمهسى ، بناء عليه والده سنك باشقهسى
اولماسى ممكندر . حتى شمس الدينك عثمانجقده تدريسله مشغول
اولماسى يواجمالى تقويه ايدر .

[۲] (حافظ حسين ابن الحاج اسماعيل الايوانسرايى) نامنده برذالك
خط دستيله محرر تراجم احوال مجموعه سندن (قاموس الاعلام) ايله (سجل
عثمانى) ده (حمدى) ماده سنده « نسلى شيخ شهاب الدين سهروردى يه
منهى » اولديغنى سويله يورلر . (شهاب الدين) نامنده ايكي ذات مشهور
اولوب برى (شهاب الدين ابو حفصى عمر بن محمد البكرى) دركه
مشاهير علمادن وفقهاى شافيه دن اولوب نسبي ابوبكر صديقه منهى
اولور . (۵۳۹) ده تولده اكال تحصيلدن صوكره عمى نجيب الدين
ايلاه عبدالقادر كيلانى حضر تلرندن اخذ انابت ايله دى دفعاتله حج
ايتمش ، تدريس و وعظيله شهرت قازانمشدى . (۶۳۲) تاريخنده

کوبینک قضاسی تدقیقات بشریہ سی -

مدرسہ سنہ مدرس اولشدر . علوم ظاہریہ دن صوکرہ علوم باطنیہ
تحصیلی ہوسنہ دوشمکلہ انتساب ایدہ جک برمرشد کامل تحریرسنہ
باشلامشدر . بعض ذوات کنڈینہ زمانک قطب اعظمی اولان (حاجی
بایرام ولی) یہ انتسابی توصیہ ایتمشلرسدہ تردد ایتمشدر . چونکہ
حاجی بایرام ، « محتاجین ومدیونلرہ توزیع ایدلمک اوزرہ پارادیلنہ بی
وفقرا ومحبوسینک ایشلری ایچون اوتہ دن بری قوشوب خدمت ایتہ بی
اعتیاد ایتمش بردرویش مشرب اولدیغدن آق شمس الدین بو طور
وحاتی اوتہ دنبری بکنمہ یوز وعلوم ظاہریہ ومدرسلمک پایہ سنک
ویردیکی غرور بویله بردرویشک خدمتہ تنزلہ مانع اولیوردی .
بناء عایہ کسب اشہار ایدن (شیخ زین الدین حافی) [۳] ایلہ
(صدر خراسانی) دن برینہ انتساب ایتک اوزرہ (۸۴۹) دہ شامہ
عزیمت ایتمش ایسہدہ حلبہ وصولندہ رؤیاسندہ بوینندہ برزنجیر اولدیغنی

بغداددہ ارتحال ایلہ مشدر . تألیفات میسانندہ عوارف المعارفی (اک
مشهوریدر . دیگرى (شہاب الدین ابوالفرج یحیی بن حسن بن امیرک
درکہ مشاہیر متصوفہ وحکماندن اولوب (حکیم مقتول) (وقیل اللہ)
لقبیلہ مشهوردر (۵۸۶) سنہ سنہ ملک (ظاہرین صلاح الدین ایوبی
طرفندن قتل ایدیلہ جکنی آکلامقلہ اختیاریلہ آج قالہرق تلف اولمشدر
شوحالدہ (حمزہ شامی) نک برنجینک سلالہ سنہ منسوب اولدیغنی
آکلاشیلیر . [۳] ابوبکر محمد (مشاہیر اولیاء اللہدن خلوتیہ قو-
للارندن طریقت (زینہ) لک مؤسسیدر . « ۸۳۸) دہ ارتحال ایتمشدر

— کوینک و ضاسی تدقیقات بسمریه سی —

وزنجیرك اوجنی حاجی بایرام ولی طوتوب چکدیکنی کورونجه «
[۴] همان عودتله آنقره یه کلشدر . موسم حصاد اولدینی جهتله
حاجی بایرام مریدلریله (بورچاق) تارلاسنده اوراق بیچمکله مشغولدی .
کندیسنه التفات ایدلمدیکنی کورن شمس الدین افندی مریدلرله برابر
اوراق بیچمیه باشلامش ، برآز صکره — سوء ظننک جزاسی اوله رق
شیخک حاضرلادینی بیکدن کندیسنه ویرلمه مش ایسه ده کوستردیکی اثر
مربوطیت اوزرینه حضرت شیخ سفره سنه چاغیرمش و : « زنجیرله
کلن قونوغه بوندن زیاده اکرام اولماز » سرزنشیه اعزاز ایتشدرد .
حاجی بایرامه انتسابله آکتساب کالات معنویه ایدن حضرت
شمس الدین اولا بکپاز ارنده بعده اسهلبک بر طاع اوزرنده کائن
(نهولک) قریه سنده برمدت قلمش و بوزاده برجامع و بردکرمن انشا
ایتشدرد ، بوحوالینک غلبه لک اولماسی ، وقنیه سیاحتلری انشاسنده
کوینکه اوضرامش بولنلری حسینه کوینکه کله رک توظن و حاجی بایرامد
ن تعلم ایتدیکی ، حکمت صوفیه بی تعلیم ایتشدرد . [۵] کرک علمی
کرک طبابتده کی مهارتی سایه سنده اشتهار ایله مش اولان حضرت شیخ
مادی و معنوی خسته لقلری تداوی ایدر . خلقی ارشاده مشغول اولو —
ردی بو صیره ده حضرت فاتح استانبولک فتحی تدارکی ایله مشغولدی .

[۴] قاموس الاعلام (ج ا)

[۵] درت سنه دنبرو مشارالیه کوینکی تشریفلرینه مصادف (۲۸)

ایلول) تاریخنده کوینکه احتفال دینی ترتیب ایدلمکده در .

— کوینبک قضاوی تدقیقات بشریه سی —

شهر تلزی هر طرفه یاییلمشدی شیخک « استجلاب روحانیتلری ومحاصر
بنک قوه معنویه لرینک تقویه سی آمینه سیله (بروسه ده مدفون) پیرداشی
(آق بیق عبدالله سلطان) ایله برابر وقوع بولا دعوت هایونه اجابته
موکب هایونه التحاق ، ایچون ادرنه یه عزیمت ایدرک فاتحک التفاتنه
مظهر اولمش ، کزک اثنای فتحده عسکری تشجیع ، کسزک بعدالفتح
، هماندار جناب نبوی حضرت (خالد بن ابا ایوب الانصاری) نک
قبر شریف لرینی کشف وتعیین کبی خصوصات معنویه ده کندیلرندن
استفاده اولمشدر . حضرت شیخک نصاح وکالات علمیه ومعنویه سندن
استفاده اتمکله حقنده حرمتی آرتان فاتح سلطان محمد ، استانبول فتحکنک
ویردیکی نشئه ایله شیخک مریدلری صیرمه سنه کیرمک ایسته مش ایسه ده
شیخ :

— پادشاهلره لازم اولان شی عدا لندر . خلوت سلطانه منافیدر .
دییه رک منع اتمشدر . خدمات معنویه لرینک مکافاتی اواق اوزر مه
ایکی شیخک نامه لرینه برر جامع انشایی تسمیب اولمش ؛ شیخ شمس الد
ین نامه لرینه ایوب جوارنده بر جامع و کندیلری ایچون زاویه لر انشا
ایله مشدی . فتحدنصکره « استانبولده زیرک جامعنده کاشن اولوب
هجوم ناسدن ناشی » [۶] آرزولری اوزرینه مطیباً کوینبک اعزام
ایدیلرک خلقک مادی ومعنوی تداویمنه حصر اوقات (کاشف الاسرا)
و (مرشد طریق) ترکیبلرینک دلالتی اولان (۱۸۶۳) سنه سی جمادالـ

[۶] حافظ حسین الایوانسرای

۔ وینک قضاسی تدفقات بشریہ سی

خرینک بشنجی کونی ارتحال [۷] دارجنان ایلہ دی . فصبہ نک جمعہ محلہ سندہ
فاتح بلہہ سلیمان پاشانک جامی اتصانده کی تربہ لری ایوم زیارتکاکھدر .
یدی دفعہ حج ایتدککری منقولدر . وفاتنده :

حق علیزنده سویلہ نیلان برمنظومہ دن !

قرہ کون دوستی ایمش فاتحک آق شمس الدین

کدبوزندن لمان ایتدی آنک فتح مین ؛

نصرتی چشم حقیقتله کوروب ویردی خبر

بوبہ هرکاری اوزاقدن کورورباب یقین»

ارتحالزندن بش سنہ صکرہ انشا اولنان کار کبر قبہ لی تربہ لری نک بانیشی

حضرت فاتح اولدینی مظنوندر . (۳۰۷) سنہ سندہ خزینہ خاصہ طر .

قندن تعمیر و سماعخانہ سی توسیع و قرینده درویشانه مخصوص درت

اوطہ لی بر بنا انشا اولمشدر . قصبده اولادلرینہ مشروط براوجاق

دکرمن کول اوزی اووه سندہ متعدد تارلالر وازدر .

طبیعت شعریه لری ده اولوب آراصیرہ آلهیات وادینسندہ شمرده

سویلردی .

کوردم چو حقک وجهنی عین الیقین (یا هو) دیرم

کاصرفی (لا) دن دم اورر بن هر دم (الاهو) دیرم

یتی ایله :

زهی جان کیم منوردر بوکون نور تجلادلر

مطالعہ لری نعتی مشهوردر .

[۷] سجل عثمانی (۸۸۰) تاریخندہ ارتحالنی یازیور .

- اثرلى -

- ۱ - (حل مشكلات) : أكا بر متصوفه دن بعض ذواتك غوامض تصوفه دائر كلمات و جهل محققانه لرینك حانى مین برآردر .
- ۲ - (مادة الحيات) : علم طبده كى تجربه لرندن باحث تركه طبى برآردر ،
- ۳ - (رسالته النورية) : سلوك طريقت و غوامض علم حقيقته دائر برآردر .
- ۴ - (مطاعن صوفيه) نامنده كى اثره قارشى (دفع مطاعن)
- ۵ - (رساله ذكر الله) ؛ ۶ - (رساله شرح اقوال حاجى بايرامولى)
- ۷ - (تلخيص دفع مطاعن) ، (مقامات اوليا) نامنده كى اثره ده مشاراليهه عا ئد اولديغى (شفايق نعمانيه) ترجمه سنده محرر ايسه ده بو اثره خلفاسندن (شيخ حمزه بابا) نك اولديغى (عثمانلى مؤلفلى يازيوز .
- § مناقب عليه لرينه دائر يازيلان رسائلدن وفاتلرندن بر بچق عصر صكره (امير حسين انيس) افندى طرفندن يازيلان مناقب نامه احفادندن برينك همتيه طبع ايتديرلمشدر . ايوبى مؤذن عبدالرزاق افندي نك اثرى غير - مطبوعدر .
- § قاموس الاعلامك بياننه نظراً اون ايكي ، محاندن آلمان معلومانه كوره بدى اولادى دنپايه ككشدر . بونلردن اسملرينه مطلع اولديغى

- کونینک قضاسی تدقیقات بشریہ سی -

محمد سعد اللہ [۱] فضل اللہ [۲] محمد نور اللہ ، امر اللہ [۳] حمد اللہ
اولوب اک کوچکلی نورا الہدی « مجذوب و ابدال اولمغله طرف پادشا
ہدن نامنه و قفلر تعیین اولمشدی . »

§ طریقہ نقشبندیہ نیک جہری قولی طرفندن ہر صباح و جمعہ کیجہ لری
درکاه شریف لرنده اجرای آیین ایدملکده در .

§ بایزید ثانی دوری علماسندن اولان برادرزادہ سی (غیاث الدین -
چلبی) آماسیہ دہہ مفتی و مدرس ایکن (۹۲۷) تاریخندہ وفات ایشدر .
طریق صوفیونہ منسوب ایدی . (پاشا چلبی) دینکله معروف اولوب
برقاج رسالہ سی وارد در .

- آق سونغور -

سلطان اورخانکیشہزادہ سی سلیمان پاشانک رفقای جہادندن
مشارالیہ ایلہ روم ایلی بہ عینی حال ایلہ سرور ایدن ارلردندندر . کونینک
قصبہ سندہ سلیمان پاشانک برجامی اولدیغی کبی کندی نامنه نسبتہدہ

[۱] شیخ اولوب عصر بایزید ثانیہ ارتحال ایلہ مشدر .

[۲] ابتدا علمادن صکرہ متصوفہ دن اولمشدر .

[۳] امیر سلطان مراد ثالث اوقافی متولیسسی اولان ۹۱۹ سنہ سندہ
فوت اولمشدر .

مخدومی عمر حفیدی محمد افندیلردر . برالی و برآیغی طوتلمشدی .

[سجل عثمانی جلد ۳]

— کوینک قضای تدقیقات بشریہ سی —

و بر مسجدی موجود در .

شہزادہ ییلدیرم بایزیدخانہ تزویج ایدیلن کر میان بکنک کریمہ سنی
کیرمک ایچون کوتاہیہ کییدن (کاین آلیجی) ہائیک ریاستندہ
بولدینی اواضر ہمرینی کوینکدہ کچیرہ رک وفاتندہ انشا کردہ سی اولان
مسجدک غرب طرفہ دفن اولدینی مرویدر .

— احمد افندی —

کوینکلیدر . مالہ دن یتشوب (۱۱۵۵) . شوالدہ حواجہ کاندن
اولارق جبہ جیلر کاتبی اولمشدی . (۱۱۵۸) شوالک اون ایکینندہ
(دفتر دارشق ثانی) اولارق دوت سنہ صکرہ (۱۱۷۵) شعبانندہ
سنی یوزی متجاوز اولدینی حادہ ارتحال ایتشدر .

حمداللہ چلی

آق شمس الدین حضرت تیرینک کوچک مخدوملری اولان (حمدی)
ایلمک دور ادبیمزک ممتاز شاعر لرندندر . اسمی حمداللہ اولمسی حبیبہ
« حمدی » تخلص ایدن بوشامر ، تحصیل علملاندن صکرہ مدرسہ سک
وقاضیق کبی بر مأموریتہ انتساب ایتک ایستہ مش فقط بحسب العرف
والاضافہ تدریس وقضادن متاحب عالیہ یہ نصرف ایتک واقع اولمامشدر
[۱] لکن بحسب الیاقہ موالیدن عد اولنمغہ احق وزمانک اک بیوک
شاعری اطلاقہ ألیق اولان (حمدی) امید ایتدیکی تقدیری کورہ مدد
یک ایچون ازوایہ چکلمش ، تاریخ ادبیاتمزک ایلمک قیمتدار محصورلر .

[۱] تذکرہ الطیفی (ص - ۱۳۷)

گوینک قضای تدقیقات بشریه سی -

بنی ایسته بو اتروا حیاتنده یازمشدر . طالعك لطفنه مظهر اوله بیان
هدی بی فلاکت ، ادبار متعاقباتغیب ایدیوردی . پدری ، اولادلرینک
کوچوکی اولدیغندن [۲] کندیسی چوق سو دیکی همچون برادرلری پدرینک
پوختنی چکمدیلر . بو حسد ، اوکا یوسف و ذلیخا اسمنده کی اثری
ابداع ابتدیرمه یه سبب اولدی . چونک حضرت یوسفک حکایه سی
کندی حاله موافق بولمش ؟ بناء علیه برادرلرینک حسدیه پدرینک
کندیسه اولان شفقتی کویسترمک ایسته مشدر . برادرلرینک قصصانجمنی
قلبنده التیام ناپذیر بر جریحه آچیلش اولان همدی معروض قالدینی
فلاکتی شوسطرلره تثبیت اتمشدر .

اعنی نور بیاض مشرق دین
قطب ارشاد شیخ شمس الدین
طفل فرزند ایدم اکا بوفقیر ،
اولمشدی ضعیف حضرت پیر ؛
بکا ایلردی شفقت ایله نظر
دیر ایدی ؛ اولماسه بو از غلم اگر
کیدر ایدم بودار محنتدن ،
درد و غمندن ، بلای رقتدن ،

[۲] قاموس الاعلامده اک کوچکری کویستریان « نور الهدی » نک
پدرینک اواخر حیاتنده ویاوقانندن صکره دنیا یه کیش اولسی محتملدر .

— وینک قضای تدقیقات بشریه سی

آه کیم بو ییتمی یوسف وار ،
قیلیسر در [۳] جفای اخو موسی زار !
چونکه ایتدی وفات حضرت پیر
ایتدیله نه دیدیسه بی تقصیر
کبندی اول غمده بن مقیم اولدم ؟
جوردن ساحه دل ؛ یتیم اولدم ،
یوسف ایرمش بلاسی غایتنه
ایرمدم بن جفا نهایتنه
آنک اخوانی ایتدی ظلم و حسد ؛
بونلرک ظلمی کندیلردن [۴] اشد !

وغلی ایچون یاشادیغنی وفاتی حالتده برادرلرینک ظلمنه معروض
قلا جغنی سویله بن حضرت پیرک وفاتیه یتیم قالان حمدی یه قارداشلرینی
فی الحقیقه « کندیلرندن اشد ظلم » یامشیر و بیچاره بی یوسف کبی زندان
فلا کتده یاشانمشلردر . نه یاز یقدر که یوسف عاقبت سعادتیه نائل اولدینی
حاله حمدی حیاتی حسرانلر ، یوقلقلر ایچنده کچیرمش وفلا کتدن
فلا کته سور و کله نمشدر . تذکره شعرا صاحبی اولان قسطنطنیه لی
لطیفی افندیکنک شاعر « ذاتی » دن ایشتدیکنه کوره حمدی یوسف
وذلیخاسنی سلطان بایزید ثانی نامنه اضافته یازدینی و پادشاه مشارالیه
تقدیم ایتدیکی حالده امید ایتدیکی تقدیر والتفاتی کورمه مش بوندن ،
متأثراً آنرک مقدمه سنده کی مدحیه بی سیله ریک شویتلری یازمشدر .

[۳] قیلیسر در ، قیلاجقدر ، ایدم جکدر دیه کدر .

« ۶۲۲ »

[۴] کندیلردن ، کندیلرندن دیه کدر .

چرخ كردون كه دون پرورد
تېجېني سرقاتنده سرورد
فضله محسين ايدر كاله عتاب
قبسمي تزين ايدر جمالي خراب
زخاك منزلي يام ايلر
امرېنه بنجه معدي رام ايلر

همدي شاهلرك اك بدبختي در بو تقدير كورده مك مرارتى اونك
روحنده درين ازلر براقدينى ايجوندر كه بيچاره شاعر ازلرندن
فضلك تقدير ايدله ديكندن شكايتمشدر مثلاً « لالا و محنون »
ماننده كي اترينك مقدمه سنده :

هر عرض ايله مك شيمدى جهانه
جواهر صاحبايه بگزر بيانه
نظامي شيمدى ايتسه (پنج كنيج) ن (۱)
كسسه بر بوله آمازدي پنجن
اگر « شهنامه » دوزسه شيمدى طوسى (۲)

(۱) ايتسه (يازسه) ديمكدر (پنج كنيج) نظامي كنجوبنك
اثر مشهوريدر كه لسان ادبمزده بوقبيل ازلره (خمه) ديشروحمسه
حاجي اولانلر بين الاقران بر موقع ممتاز حاجي صاييلردى .
(۲) « شهنامه » شاعر مشهور فردوسى طوسينك اثر مشهوريدر

اکاویر حردی کیمسه بر فلو سی
همیشه بویله میدر عادت روم
که ایلر مستحق اولانی محروم
درینغا کیتدی قدر فضل و عرفان
معارفی دفترین دوردی دوران
نه دکلو ایله سه کسب فضائل
بولیمز (۳) مرتبه بر مرد قابل
مرادی هر کشینک جمع اموال
معارف یا نلرنده خاک بامال

شکایتده بولونمشدر پادشاهک سرایک تقدیراتی جلوه موفق اولاماش
اولان حمدی کندینی خلقه تقدیر ایتدیرمش اثرلری حیانده ایکن
ألدن أله دولاشمغه باشلامشدی ادبار و محرومیتک هر درلوسنی کورن
بو قوجه شاهر « یوسف و ذلیخا » سفی دیگر اثرلرینی کندی ایله بازار
بر اجرت بمقابلتده معارف پرور ذوانه ساتار و خلاصه ال اُمکی ایله کچیردی
« زمانلرنده متاع نظامک خریدارن و چوهر کلامک قیمت و اعتبارن »
یولاماسنی « سیله اختیار انزوا ایدن (حمدی) به بو عزت (مولد)
(لیلی و مجنون) (تحفة المشاق) (قیافنامه) کبی اثرلرک یازدیرمایه
کتبخانه اُدیمزه درت اثر معتبرک دهها علاوه سنه سبب اولمشدر .
مملک اُدیسنی : - حمدی بتون شالریمزکی قصیده غزل مثنوی
طرزنده آثار میدانه کتیرن بر شاعر اولمغه برابر استعداد و اثرلری

(۳) « بولیمز » بولاماز دیمکدر .

— کوبنک قضای تدقیقات بشریه می —

اونی آبی بر حکایه جی اولارق طایفه مقدمه در بناء علیه حمدی قصیده
وغیرول یازمقله دکل منظوم منقده لر حکایه لر یازمقله تأمین موفقت و شهرت
ایتمش بر شاعر در زمانده قصیده ایله نائل مکافات و تقدیر اولوق مودا
اولدینی و حمدی بو عاده اتباع ایتمدیکی ایچون تقدیر کورمه مشدر .
بتون شاعر لر کی منظوم حکایه جلیکله برابر قصیده جیلکده اهمیت
ویرمش اولایدی شبهه نزد که جلب دقت ایدر واحمال مظهر تقدیر
اولوردی حمدی بالکز بر شعبه حقیقه قرد ایتمک ایچونمی عجا :

کیدر عام و کلیر هر جه نسوز

که بر قول توغنه صیفا از ایکی قار بوز

یتنی سویله مشدر :

منظوم حکایه لر « صاحب خمسه » اولوق تأمین شهرت ایتمک هوسیه
یازیلدینی حالو که زمانده قصیده به اهمیت ویرلدیکی دوشونیلنججه
حمدی به آجیمقه برابر زمانک دوشنه اتباع ایتمدیکندن دولایی
قباحتی کندینه عطف ایتمک دوشرو اولور .

حمدی اوشاهر لر دندر که خیال لرینک حسن و فکر لرینک ایقجه لکی
پارلاقانی ایله احراز ایتمدیکی موقع بلندی هر زمان محافظه به لایقدر .
اتر لرینک تدقیقی واضح بر فکر ویره بیلر .

یوسف و ذریخا : — حمدینک نامنی تأیید ایدن ایلمک آزیدر .

برادر لریندن شکایت مقصدیه یازلمش و مشهور « منلاجی » نیک اثرندن
اقتباس صورتیه وجوده کتیرلمش اولان بو اثرک موضوعی کرک تاریخه
کرک آیات قرآنییه تماس ایتمدیکی قصه یوسفی تفسیره متعلق اولدینی

کونینک و ضامن دوقیات بصریہ سی۔

ایچون نظر دقتی جلب ایتمش و هرکس طرفدن بکه نیلمکاه شامری
(صاحب خمسہ) اقرانی میانہ اصعاد ایله مشدر ، کندیسندن یتش
آنی سنه سوکره وفات ایدن لطفی اقدینک ، برنظم ، عدیل و نظیر اولماز
واسلوب مرغوبینک برصرقه باومق باصوب کیمسه عیب و نقصان
بولاماز بین العلما مقبول و ممد و حدر اتفاق فضلا بودر که آندن لطف
و احسن و مرغوب و مستحسن کیمسنه نظم ایتمشدر سوزلری بو اثرک
اوزمان مظهر اولدینی تقدیر حقنده بر فکر ویرمکه کافیدر سعادده
وسلیس بر افاده کوزل بر اسلوبله یازلمش اولان بو اثرک [۱] (صفت ذلیخا)
حقنده کی شوبیتلری ایله :

دام عقل ایدی فراقنک موی   فرق اولونمازدی مشکدن بوی
ایکی دیجورقار زلفنی   لیل ایچنده نمان مایینی
آلنی لوح نور ایدوب الله   سبق حسن البردی آندن ماه
عارضی جنته نمونه ایدی   کلری آنده کونه کون ایدی
دهنی صیغمادی آنک سخنه   برسخن صیغماز ایکن اول دهنه
لطف ایله کولسه اعل خندان   عقده دل آچاردی دندانی
کون کی دوغدی چون اوسمین بر   بیلدی اکیسکیکن قول اولندی قمر

[۱] مذکره ریاضی ده مفتی الثقلین ابن کمال مرحومک « حمدینک یوسف
وذلیخانی اولجه کورمش اولایدم نظم یوسف و ذلیخادن دم اورما
زدم ، دیدیکی مخرردر مشارالیهک بو صورتله حمدینک اثری کندی
اثرینه متفوق اولدیننی تصدیق ابتدیکی آکلاشیلیر .

ا . ط

بر کوش لوح ایدی اوسینہ همان   اول کوش لوحہ تقشند جهان
ایکی نقش ایلش ترنجہ کی   بر گل اوستندہ ایکی غنجه کی
ایکی ساعد ایکی سییکہ سیم   اومار آندن ذکات در یقیم

* * *
« افراق پدر پیر » سر نامہ لی   شو پارچہ سی اقتدار ادب بینی کویستہ ریر
ینہ یعقوب قوچدی اول ماہی   ینہ باغرندن ایله دی آہی
یوزینی ینہ اوردی کل یوزینہ   دیدی « ای نور اولان بوجان کوزینہ
آی یوزی شعلہ چراغ پدر   خال و خدی فراق داغ پدر
سکاپند ایله دم آئی کوش ایت   علم حکمت شراییدر نوش ایت
ہر ایشیکدہ خدای یاد ایله   خاطرک بادی ایله شاد ایله
قلبی ایتہ بر نفس غافل   غافل اولمق خطادر ای عاقل
دی بونی کلسہ بر بلاناگاہ   (حسبی اللہ لا اله سواہ)

او قودی بونی جدک ابراہیم   کلستان اولدی اوکانار عظیم
ہر کہ حقدن طلب قیلارباری   آکا برد سلام ایدرناری
بن اونوت تمام سنی کوزم نوری   سن دشمنی دشم آک بومہ محوری

(مولد) سایمان چلینک ارنینہ مائل بر اثر وجودہ کتیرہ رک
مظہر تقدیرات اولمق ایلمک دورده یاشایان بتون شاہر لرجہ بر غایہ
اصل اولمش و فقط وجودہ کتیریلن آتاردن هیچ بری عینی صمیمیت
وسادہ لکی حاوی اولمدینی ایچون مظہر رغبت اولامامشدر بر مولد
یازمق ارزوسندن کندینی آلامایان حمدی بو اترندہ سلیمان چلبی کی
سادہ بر لسان قوللانا مدینی جہتلہ خلقک روحندہ ایزلر بیراقاماش

— کویک قصاسی تدقیقات بشریه سی —

دها طو و قریسی خلقك اعتیادی سلیمان جلیینك اثرینی موقع اعتبارده
طوتما به سائق اولمشدر مع هذا حدینك اثری خواص طرفقدن
بکدنیلمش و بعض مولود مجلسلرنده آرا صیره او قونمی لطف طالعنه
مظهر اولمشدر .

مختلف شاعرل طرفقدن یازیلش یوز عدد مولد کتابی کوردیکنی
تدقیق ایتدیکنی سویله بن لطفی افندی بونلرک هیچ بری مقبول انام
اولامادینغی و بالکنز حدینك اثری خواص طرفقدن مقبول اولدینغی
فقط عوام ناسک او قدر ذوق آلامادق لرینی سویله مکله حدینك قدرت
شاعرانه سی تقدیر اینمکده در شویتلر اثر حفته بر فکر ویر بیلیر :

بر کون اول ایکی جهانک رحمتی واروب ایلر کن حرا ده طاعتی
کوزینه حق ظاهر اولدی ناکهان اکار و ح القدس کورندی عیان
امر ذی بال اولسه مرغ تیز پر اولماسه پرینه اسم الله فر
فری بوق برنده پرواز ایدمه من یر آچوب پروازه آغاز ایدمه من
ذکر حق چوق پر مرغ فر اوله یار اشیر سیم مرغ ایله هم سر اوله
لیلی و مجنون من لاجامی به تقلیداً یازلمش اولان بو منظوم حکایه سی او قدر
شهرت بولاماش چونکه کندینك معاصر ی اولان (فضولینك
اثری بو وادیده و بو اسمده کی بتون آ ناره تفوق ایتمشدر حدینك بو-
اثری ده لسان و اسلوب اعتباریله دیکر لرینك عینی در

دید ی حلك فراغ و منزلک باغ
نیچون جامه ک سیاه ای نامه سی آغ ؟
نیچون شب رنگ اولور سک ای شب افروز)

کویتک قضاوی تدقیقات بشریہ سی ۔

کچر کن روز نعمت دن شب و روز
اوچار کن باغ ایچندہ فارغ البال
نیچون اولک سید بال وسیہ حال
نم ماتمده اماسن سین پوش
نم اود اوزره نیلرسندہ بوچوش

رسائے تحفۃ العشاق عشق دن عشقہ دائر فقرہ لردن باحث اولان
بو اثری کوردہ مدیکمز ایچون مع الاسف حقندہ برہ طالعہ بیار ایتک
ممکن اولامیہ جقدر مندر جانندن مأخذ لرمزده تصادف اولان بر پارچہ بی
عیناً نقل ایڈیورز ۔

چودختر کوردی مقصود اولدی
دیلہدی کیم قیلندن عزم منزل [۱]
یاپیشدی خواجہ زادہ دامیتہ
دیدای اود اوراب جان خر میتہ !
بنجہ مفتونچی مقتور ایدی دوست ،
صاحبی ایایسنی مجنون ایدر دوست
کوکل مرغی اوچار کن فارغ البال
دوشوردک عشقک آغینه قیلوب آل
چو صید کدر اونی ترک ایتہ جانا

قیافتنامه ۔ - آداب معاشرت دن وشکل خارجی بشرہ نظراً انہ انزلک
طبایع واحوالندن باحث اولان بو اثرک زمانسک اخلاق وعاداتی

[۱] قیلہ نندن (قیلہ آندن = اوندن سو کرہ) دیمکدر ۔

— کوبنک قضاسی تدقیقات بشریہ سی —

کوسترہ سی اعتباریہ بر قیمت تاریخہ سی وارد . — تبسم وقہقہ —
حقندہ کی شو ایکی بیتی نقل ایڈیورز :

قویوب دام بلاده کنجه جاننا!

قنده بسیار اولورسه خنده

اوہما آندن موافقت سنده!

چوق تبسم ادب علامتیدر .

قہقہ بی حیا امارتیدر !..

صفت انسان حقندہ :

رنک احمر دلیل خون کتاب

رنک اسمر دلیل فکر و صواب .

کوچک اولسه کدی کبی کوشی

اوغریلقده اونوتدیرر موشی!

حمدی پددرلی کبی علم طہدہ منتسب ایڈی . مشہور مناجامی ایلہدہ
(مکتوبلری) وارد . طریقہ انتساب ایتش و مشہور (ابراہیم
تنوری) دن اخذانابت ایلہ مشدر . حمدی حقندہ و بریلان شو ایضاحات
آز لرینک سطحی بر تدقیقی کوسترہ پور کہ اسانی سادہ و سلیسدر . بوایسہ
بر حکایہ جی ایچون اک لازم بر شرط اساسیدر . « فخر الفقرا و زین الفصحا
ناقل کلام بی [۲] عنوانہ لایق اولان ادبیات عثمانیہ نک بو مختار
و غیور سیاسی سلطان بایزید نائینک او آخر سلطنتندہ (۹۱۴) سنہ
ہجرہ سند ذلیحای جہانہ وداع ایدرک زندان فقر و انزوان قور تولمش

- گوینک قضای تدقیقات بشریه -

گوینکده پدربینک مرقدی یاننه دفن اولونمشدر . وعینی سنه وعینی
آیده شاهر مشهور نجاتی بکده وفاتی وقوعه کلکله اودور ادینک
ایکی مهم تابرداری بردن سونمشدر .

- حمزه دده -

گوینکلیدر . امیر شیخی لطفاء اقدی خلیفه سی اولوب (۱۱۰)
تاریخنده وفات ایتمشدر . بروسده فستیقلیده مدفوندر .

- رسم خلیفه -

گوینکلیدر . استانبولده حصارده تقاش علی محله سنده بر مکتب
خواجہ سی وحاجی خلیفه نیک مریدی اولوب ۹۱۷ تاریخنده وفات
ایتمشدر . بروسده لامی چلی قبرینده مدفوندر . مظنه دن بر ذات
ایدی .

- ظریفی -

گوینکک یتشدیردی سی سالخورده وروزکار دبدہ ظریف بر شاعر
اولوب بایزید تانی زماننده ارتحال ایتمشدر . اسلوبی شعرای قدیمه
طرزنده در :

یاندی دل و جان ایله جگر مشکل اوچ اولدی

قیلدم غم هجر ایله سفر مشکل اوچ اولدی .

مطالعلی غزلی مشهوردر .

لطیفی تذکره سنده کوردیکمنز شوقطعه کندیسنک فاضل آزاده

برمناج صاحبی اولدیغنی کوستر :

— گوبنك قضاى تدقيقات بشريه —

باغ آراسته كوروب دلدارى
قولكم ديدم آيا سروروان !
سرو سر كن كې ديك كلدى اودم
بيدوش جان وٽن اولدى لرزان ؛
سيمه صلح ايدوبن يالواريجق
قودى سر كشدكى وياندى همان ! !

۹۰۰ — سالدن صكره ارضروم، ديار بكر، قره باغ دفتر دارلقلرنده
بولونه رق فوت اولمشدر . (سجل عثمانى)
— دده عمر سگينى —

بچاقچيلقوله اشغال ايتديكى ايجون (بچاقچي دده) ياخود
(دده عمر سگينى نامه ده ياد ايديان بوذات اصلاً بروسه ليدر .
حاجى بايرام ولى خلفاسندن اولوب ملاميه بايراميه شعبه سنك مؤسسيدر
مشار اليك قطب زمان اولدقلىرى وحاجى بايرام ولىك ارتحاليله
قطيبتك كنديسنه انتقال ايتديكى متواتردر . آق شمس الدين حضر-
تارينك نامه ياپيلان احتفال دينى هيئت مرتبه سى طرفندن واقع
اولان استعلامه جواباً بشكطاشده يحيى اقدى دركاهى پوست نشيني
مرحوم خيرا اقدى عمر دده نك آق شمس الدين حضر تاريله معاصر
برقطب عارف اولدقلىرى و آرزنده شويله بروقه كذران ايتديكى
بيديرلمشدر آق شمس الدينك علمنه نسبتله مريدانى آرز ، عمر دده نك
نقصان علمنه رغماً چوقى اولقوله دده نك حقنده بعض تعريفاتده
بولونمش ؛ بونى ايشيبدن عمر دده دهر طبيعتلى ، بچاق كې كسگين

- کوبینک فضایی مدیقات بسریه سی -

سوزلی او نقله تاجی ایله خرقه سی چیقار ارق :
- اونک حرصی جلب ایدن بوتاج ایله خرقه یه بنم رغیم یوقدر .
دییه رک آتسه آتمش ایسه ده مریدانی بونلرک یا نمدیفنی کوردرک
شیخلرینه مر بو طیتلری نزیید ایتشدر .
عمرده کوبینو کک چشمه محله سنده غازی سلیمان پاشا تک ص - و
دکرم نلری جوارنده مدفون اولوب کار کیر قبسه لی تر به لری مع مور
وزیارتگاهدر . بوتربنک بانسی مجهول اولوب جوارنده اسکی بغداد
جاده سندن کلوب کچن کار بانلردن برینک رئیس طرفندن کوردیکی
رؤیا اوزرینه انشا ابتدیر لایکی سرویدر (۳۰۷) سنه سنده خزینه
خاصه طرفندن مجدداً انشا اولونمش و انشا آنده اسکی تر به نک صنم کارانه
یونتولمش طاشلری قوللانیلمشدر . قاموس الاعلامده (۹۲۶) تاریخنده
وفات ایتدیکي ذکر ایدلایکی کبی (۸۵۳) تاریخنده وفات ایتدیکي محلندن
بیلدیرلش و (۳۳۴) سالنامه سنه او یولده کچمش ایسه ده (عثمانلی
مؤففری) نامنده کی آ ترده حاجی بایرام ولیدن باحت قسمده (۱۸۰)
تاریخنده وفات ایتدیکي مذ کورددر .
هر بازار ایرتسی کیجه لری درکاهده طریقت نقشندیه نک (جهری)
قولی اجرای ذکر ایتکده در .

- فزونی جای -

کوبینکایددر : شاعر برذات اولوب سزای هایونده بالتربیه متفرقه -
لقبه چیقمش سیاه ویشیل بایراق اغاسی اولوب (۱۰۶۸) تاریخنده
وفات ایتشدر .

کوبنک قضای تدقیقات بشریہ سی -

- الحاج محی الدین افندی -

(طراقلی یورلی) دندر مدرس وامین الفتوی اولمشدرتہ مولویت
قبول ایتمہ یوب نہایت رئیس المدرسین اولارق اختیار تقاعدو (۱۱۹۰)
رجبندہ وفات ایتمشدر فاضل ، عالم ، شاعر برذات ایدی . مخدومی
اسعد افندیدر .

- مصطفی افغا -

کوبنکلیدر . جبہ جی اوجاغدن بالتفیض (۱۲۰۱) تاریخندہ
جبہ جی باشی تعیین اولومشدر و (۱۲۰۶) محرمینک اون بشندہ وفات
ایتمشدر . اسکارده مدفوندر .

- شامی حمزہ -

آق شمس الدین خلیفہ سی اولوب وفاتندہ خلفی اولمشدر . کوبنکندہ
مدفوندر .

- حمزہ دودہ -

کوبنکلیدر . امیر شیخی لطف اہ افندی خلیفہ سی اولوب (۱۰۱۰)
دہ وفات ایتمشدر بروسدہ فستیقلیدہ مدفوندر .

- غیاث الدین محمد افندی -

آق شمس الدین حضر تلرینک برادر زادہ سیدر . (یات چلبی) نامیلہ
معروفدر . مدرس و متصوفہ دن اولوب صحن مدرسہ لکندن ایوب
مدرسہ سیلہ تقاعد اولمشدی . اما سیہ مدرسہ مفتیسی اولوب پنه
تقاعد اولوب . نہایت بائزید ثانی دورندہ قدس مدرسہ لکنہ تعیین ایدلمش
ایسہدہ کیدہ میوب - ۹۲۷ - تاریخندہ ارتحال ایلمشدر . کافہ فنونندہ

- کوبینک قضاوسی تدقیقات بشمیره سی -

سؤال الہری ترسیم ایندوب برچوق رسالہر یازمش ایسہدہ مکمل بر اثر وجودہ کتیرہ مہمشدر. طبیعت شعریہ امھابندن در. استانبول قابوسندہ محمدپاشا مسجدینی بوذات بنا ایتمشدر.

- محمود افندی -

دیوان عالی کاتبانندندر. باش نذکرہ جیلک دفتر امینلکی مامو۔ ریتلرنده بولونمشدر. کوبینکک چشمہ محلہسی جامع شریفنک اتصالنندہ مدفوندر. آق سونغور جامی ایلہ اوقافی خراب اولقلہ بوذات جامی مجددآ انشا وتوسیع واوقاف خمسہدہ، بایراملردہ جمعہلردہ وظائف دینیہ بہ رعایت ایدلک شرطیلہ مستخدمیننہ جامعک تعمیر و ترمیمنہ، احتیاجاننہ قارشیلق اولوق اوزرہ اوچ خان، یکریمی دکان برقرائخانہ وقف ایتمشدر. واردات غیر صافیہسی (۲۵۰) غروش رادہ سندہدر.

اشبو جامع کرک یکیلدی، کرک موقعنک شرفی حسبیلہ اکمزین برجامندر. وقفنامہسی - ۱۰۶۴ - سنہسی ربیع الاخرنیدہ یازدیرمش و محکمہدہ تسجیل ایتدیرمشدر. شوخالده مراد رابع، ابراہیم، و محمد رابع خانلر دورلرنده یاشادینی اکلشیلور.

محمد افندی

آق شمس الدین زاده امرالله افندی محدومی عمر افندی نیک اوغلیدر بعدالتحصیل شہزادہ ایکن سلطان سلیمہ معلم اولارق حجه عزیمتندہ [۹۵۹] دہ فوت اولدی. کافہ علومہ واقف ایدی. بعض علومدن

وينك قصاسى تدقيقات بشريه سى

تصنيفاتى ضروريا امثال و (طبقات حقيقيه سى) واردر .

بهرام آغا

قصبه نك شمالنده بولتان بر منبعدن صواله رق یش چشمه به تقسیم
ابتدیرمش ایکیسی چارشیده بری حکومت اوکنده ایکیسی محلاتده در .
چشمه لردن برینک اوستنده کی تاریخنده (۹۹۳) تاریخنده یایلدینی
آکلاشیلور . اوقافی واردر .

حاجی محمد آغا

کوبنک اعیان و اشراقنددر . قصبه به یارم ساعت مسافه ده کی
همزه بک صوبنی غایت متین بر مجرا ایله قصبه به کتیره رک اون اوج
یره تقسیم ایش و تمعیری ایچون نازلار وقف ایله مشدر . بو چشمه لر
(۱۲۴۵) تاریخنده یایلمشدر مومی الیه (حاجی آغا) نامیله بروف
احقادی موجوددر .

حاجی حسن آغا

(۱۱۵۶) کارکیر یکریمی حجره لی بر مدرسه انشا ابتدیرمشدر .
ایراد و وقفاری موجوددر .

ترزی حاجی مصطفی آغا

(۱۲۷۸) اخشاب یکریمی اوطنلی بر مدرسه انشا ایشدر .
قصبه ده اولیاء اللهدن (دباغ ده ده) نك تربیه سیله قصبه نك شرقنده براعتلك
مسافه ده (بوزلق داغی) نك ذروه سنده و قصبه نك غربه بنده (أرنلر)

— کوبنک قضای بدیقات بسر یہی —

موقعندہ و برجوفی قرادہ اولیاء مراقیدی موجود ارلوب زیارتگاہ
ایسہدہ حیاتلری حقندہ معلوماتہ دسترس اولنہ مامش ، ویالکز قرہجہ
احمد سلالہ سنک قبری شہرہ بش ساعت مسافہدہ (دودہ لر) فریہ سندہ
اولدینی اگلا شیلمشدر . [۱]

احوال اقتصادیسی

قضاہ تجارت مملکتی اولمقدن زیادہ ابتدائی برزراعت مملکتیدر
اراضینک عارضہلی و مزاج اولسی ، مملکتی زراعت اخصوصندہ ابتدائی
برشکلہ بولندیر مقدمہ در . طوپراغی برہدرت نسبتندہ محصول ویرہ جنک قدر
ضعیفدر . مع هذا اہالینک قسم اعظمی وبالعموم کویلر زراعتلہ تأمین
معیشت ایلہ مکدہ پک آز قسمیدہ ینیحیلک ، وقوندیر اجیلک ، سراجلق
دباغلق ، دمیرجیلک کبی صنایع ایلہ مشغول بولنمقدہ در .
مزروعات و محصولات ، بغدادی ، ارپہ ، یولاف ، قابلیجہ ، فیک

[۱] قرہجہ احمد ، بعض آثارہ نظراً حاجی بکتاش واپیدن
استعاضہ ایدن بر ذواتدر . اورخان غازی دوری رجانبدن اولدینی
شقایقندہ مذکوردر . باباسی دیار عجم ملوکندن ایکن غلبہ خیرات ایلہ
(دیار روم) نامی ویریلن آناطولی ہ کلش ، آق حصار جوارندہ بریردہ
اقامتلہ وفاتندہ فراری خستہ لڑہ شفا ویرمکلہ شہرت المشددر .
(کتہ الاخیار) ہ نظراً سیور بحصاردہ ساکن سعید نورالدین واسطہ
سپلہ سجادہ نشین ارشاد اولمش واللی یدی بیک صریدی وارمش !

گوبنك قناسى تدويقات اقتصاديەسى

بورچاق و حشخاش پك از مقداردهده مرجك و نحو ددر . مبنزه جيلك قصبه جواريله بعض قرايه انحصار ايتكده ومع هذا احتياج محلي به غير-كافي كلكمكده در . سقاريه حواليسندن ياش و قورى اوله ق واقع اولان سبزه ادخالآنى احتياجي تأمين ايله مكدده در . قضادا حئلده متفرق اوله رق بيك بشيوز دونومه يقين باغه موجوددر . اراضى تشكيلاآتى اعتباريله قويون وبالخاصه كچى يئشدير مكه پك مساعدددر . مانده وقره صغير شرائط حياتيه سنه مساعد اراضى و مرعائى بوله مديغندن كرك اوصاف و كرك مقدار اعتباريله مهم بموقع اشغال ايده من . قضاده اليوم [۱۲۰۰۰] قويون [۲۱۳۰] قدر تفتيك كچيسى و [۳۳۰۰۰] قدرده كچى موجوددر .

باشليجه صنايعى : خشخاش ياغچيلنى ، عبا و يا شياق تقليدى نوكون منسوجات اهمالى ، يوك و قيلدن نادى كلیم ، چوال و سائره نسجى در . بوندن ماعدا هر پرده اولدينى كچى پكمنز ، پنبير ، يفورت ، ياغده عمال ايدلمكده و كومس حيوانانى بسلمكده در . اولدقچه بر اورمان منطقهسى اولان كوينكده كراسته جيلقده اولمق لازم كابر ايدهده مع الاسف بو-صنعت اليوم متروك بولمقده در . وقتيله صوايله متحرك بولنان حزارلر نوكون معطل ، و مائل انهدام برحاله در . قضاده وقتيله ايپكجيكده مهم بموقع اشغال ايتكده ايدى . حرب سنه لر ينك تاثير امله متروك برحاله قالان بو قيمتلى صنعتك بوندن بويله حال طبيعيتك عودتيله تكرار احياسنه چالشمسى شايدان آرزوددر .

باشليجه تجارتي : حبوبات ، يموطه پنبير ، قنك ، يوك ، اودريسى

گوبنك نضامى ندفققات اقنصاديه سى -

جزئى اېيك قوزه سى ، افيون اخراجيله ، مانيفو طوره ، بقاليه ، عطا-
ريه ، ومنسوجات اجنبيه ادخالاتندن عبارتدر . قضانك ۳۳۷ سنه سنده كى
وردات عمومى سى [۷۱۱۰۴۲۳] مصافاتيده [۳۴۴۵۰۰۰] غر وشدر .
احوال اقنصابه نك انكشافى تقديرنده اخراجاتنك ترايدى وقضانك دها
زياده كى ب ثروت ايمسى بى اشتباهدر .

مدرنی قضاسی

تدقیقات طبیعیہ سی

مدرنی ، مرکز لوا اولان بولینگ قصب جنوبیہ سندنہ کائن قضاسی
مرکزیدر . شرق و شرق شمالیہ سندنہ بولی ، جنوب و جنوب شرقیہ
نعللوخان و قصب جنوبیہ سندنہ کوبینگ ، شمالیہ دوزجہ عربیہ سندنہ
آق یازی قضالریلہ محدودر . مساحتہ سطحیہ سی [۴۲۰۰] کیلومترو
مرعییدر . قضانک شمالی اباد سلسلہ می غربی بالقلی و کرم علی
داغلی احاطہ ایدر . بناءً علیہ قرہ دکیز مائلہ سنہ معانس بروضعتہ
کورینورسہدہ قضانک شمال منطقه سی حقیق بر میل ایله سقاریہ یہ دوغری
امتداد ایتدکدنصکرہ آطہ بازارینگ آق یازی دہ قرہ دکیز حوضہ سنہ
آچیلیر . مدرنی اراضیسنگ شکل عمومی متعدد یرلردہ وادیلردن
عبارتدر . دو قورچین وادیسی مدرنی اووہ سی اباد داغی صوسنزیابلا-
لری آرسندنہ بر شرید تشکیل ایدر . اراضیسی مختلف دورلرک
تشکلاتنہ ما ئداوصافی ابراز ایدر سہدہ الک زیادہ وولقانیک آناری وجوددر
مختلف یرلرنده کوریلن ضحورہ نظراً اباد داغی فعالیت چوقدن تمش
بروولقانیک بیغزاری اولدینی کبی تپہ سندنہ و بر ساعت دورہ سندنہ بر کولی
واردر کہ اندفاعات قدیمہ نیک بر فتحہ سی اولسی مظنوندر . جوارده کہ
منابع خارده بونی مؤیددر ، مدرنی قضاسی عمومی تپہ داغلقدر .
آباد طاغی « سمن و اردیچ » نامیہ بولی اووہ سی صیرہ لایان سلسلہ سی

مدرنی قضایا تدقیقات طبیعیہ سی -

مدرنیٹک اووا باشی منطقہ سندھ بریغتی تشکیل ایدہ رک ایکہ آریلیر
قولردن آباد نامیلہ قضانک جهت شمالینی بویدن بویہ قابلامق اوزره
اوزانان داغلر اولایک ساعا برطول اوزرنده مدرنی اووه سی
دنیلن مستطیل وادی بی حصوله کتیرر . اووه نك سطحندن تقریباً
دزتیون متر و ارتفاع وسطیده بولنان بوسلسله تمامیلہ برسد کیدر .
دیک یماجلزله اووه اوزرینه اینر . براز ایلروده طار بر بوعازله طقوه -
رچین وادیسنه کیریلهر . بورادی طقوز ساعت امتداد ایتک اورره
کتدکجه انحطاط ایدر کن صاغنی تعقیب ایدن بالقلی و اباد داغلری
بالعکس یوکسه لیر . ونهایت قضانک منهای حدودنده « قاردوز »
یا یلاسنده سطح بحر دن « ۱۵۰۰ » مترو ارتفاعه واریر . دیکر قوی
صورقون اورمانلری ائکلرندن دهانحط بر حالدہ آریله رق حقیف
برقوس ایله قضایی ایکه منطقه یه آیرمق اوزره غربه دوغری اوزار
وکتدکجه یا یله رق کونک فضا سنه داخل اولور .
بوصورتله شمالنده مدرنی اووه سی ، دو قورچین ، جنوبنده ، دره
حصار و چهارشنبه وادیلرینی حصوله کتیرر .

قضا داخانده نهر یوقدر ، آقار صولر ایلك بهارده فیضان اثری
کوستره منر . ویا زین صولک درجه فقیرلشن درملردن عبارتدر .
مدرنی صونی آلیجلی یا یلا داردیج داغی ائکلرندن ظهور ایله ، مد
رنی و دو قورچین وادیلرنده طرفیندن کلن برچوق منبع صولری الہر -
رق آق یازیده اوزون بر ساحه اوزرنده بر بطا قاق تشکیل ایتدکن صکره
اطه پازاری جوارنده سقاریه یه ملاقی اولور .

مدرنی قضای تدریقات طبیعیہ سی -

درہ صاغ صوبی : کوینک جہتلرندہ کی داغلدن نبعان ونعللوخان
بوغازندہ چلنیک تارلارینی صولایہرق قضای مذکورہ داخل اولور۔
مدرنیدہ اوچ کول واردر . بونلردہ آباد ، قرہ مراد ، قوز
کولریدر . آباد (۲۰۰۰) قرہ مراد (۱۵۰۰) قوز (۲۵۰) کیلو
متر و مربعی مساحہ سنددر . اطرافنک طاغلق اولسی اعتباریلہ تبدلات
ہوائیہ او قدر سریع التحول دکلدر . علی الاکثر بطی اولسی روزگار۔
لرینہ معروض اولوب یا غموری بول وھواسی راطبدر .
اورمانلرندہ میشہ قرہ چام ، صاری چام ، قاین آغاجی ، کورکن
کوکنار کستانہ ، اخلامور ، آردیچ واردر . حیوانات وحشیہ دن
قودت ، تیلکی ، کیک ، داغ کچیسی ، طوموز ، قرہ جہ ، چقال ،
طاوشان ، سانسار ، زرداوه ، داغ کدیسی ، کلنجک وسائرہ بولنور۔

احوال بشریہ سی

تقسیمات ملکیہ

مدرنی قضاسی (۹۴) قریہ میں محتویدر . قریہ لڑک | اسسامیہ سی ایہ
مرکز قصبہ بہاولان مسافہ لرخی ناطق جدول پروجہ زیردر .

عدد	قریہ سی	دقیقہ	ساعت
۱	یکجہ شیخدر		۲
۲	مندشدر مع سلیماندر	۳۰	۱
۳	آلاجنہ	۱۵	۱
۴	کیل ایزی	۳۰	۱
۵	سورمہ لی	۳۰	۱
۶	دلجہ مع بایراملی		۲
۷	آپاغون	۱۵	۲
۸	چینی	۴۵	۲
۹	صاریار		۳
۱۰	پلیداوزی		۲
۱۱	۱۱ بوقاری گوک اوزی مع گدکدر	۳۰	۲
۱۲	۱۲ قرہ طاعی مع ضارطاعی		۱
۱۳	۱۳ قوجہ پاپاس	۳۰	۱
۱۴	۱۴ فرنجوق مع اوزباباسی		۱

مددنی قضای تدقیقات بشریہ سی -

۱	۱۵	طولا بونہ مع آق باشلر
۲	۱۶	طو طرا از مع یلا جقلر
۲	۱۷	قورتلر مع اوریلر ۱۵
۲	۱۸	فر طلر ۲۰
۲	۱۹	یوستا نجیلر مع بالار ۱۰
۲	۲۰	وقف آق طاش
۲	۲۱	تیمار ۱۵
۳	۲۲	کلین اوزی مع توایی
۳	۲۳	قارشق لوی مع توایی ۲۰
۳	۲۴	حاجی وصیلر ۲۰
۳	۲۵	قوزویران ۳۰
۳	۲۶	قوزالی آلاچین ۱۶
۴	۲۷	کینوس
۴	۲۸	قوغجق ۱۵
۳	۲۹	فحیلاز ۳۰
۲	۳۰	قره بیکا قواغی ۳۰
۳	۳۱	طاشجیلر ۳۰
۵	۳۲	قره جه صو ۳۰
۵	۳۳	طورخانلر
۵	۳۴	طوغان دره
۴	۳۵	چیللر ۳۰

مدیرتی قضاسی تدقیقات بشمر به سی -

۳		قواللر	۳۶
۳	۳۰	قچاق	۳۷
۴		اوغورلی آلان	۳۸
۴	۳۰	اردولر	۳۹
۸		اوزون اوزمع بشه لر	۴۰
۸		دودورغه	۴۱
۷		دانشمند	۴۲
۶		قیاجه	۴۳
۶	۳۰	قزیل اوز	۴۴
۸		قوزیقه	۴۵
۳		» صمات	۴۶
۴		» بولانیق	۴۷
۴	۱۰	» صانغار	۴۸
۴		» فروز	۴۹
۶		» قالواش	۵۰
۵		» کچی قران	۵۱
		» حاجی حلیملر مع حسین بشه لر	۵۲
۴		» کونجک	۵۳
۴		» دمیرجیلر	۵۴
۴		» طوبال مع توابعی	۵۵
۳		» دده لر	۵۶

— مدرنی قضائی تدقیقات بشریہ سی —

۳	۵۷	» اورنجک
۳	۵۸	» درہ مع چین ویران
۲	۳۰	» گوللی ویران
۴	۳۰	» سرچہلی
۴		» کستمان
۵		» جمعہ
۵		» بک درہ سی
۵		» آکنجک
۶		» صار بونجق
۶		» کیم
۷		» کوسہم
۴		» اکین ویران مع طوسونلر
۶		» آرہ سکیزی
۶		» قرہ جہ صوماندیرہ سی
۶		» ایلجہ لر
۶		» صاری اوت جای مع توالبی
۸		» کول ویران
۸		» ددکان
۷		» قرہ چوماق
۸		» کولجک
۸		» الماجق

سمدرنی قضای تدقیقات بشریہ -

۷	۷۸ » ایکنہ جیلر
۷	۷۹ » بکتیمورلر
۶	۸۵ » اورتہ کوی
۷	۸۱ » یکن درہ سی
۷	۸۲ » چفشاق
۷	۸۳ » بکورسہ
۷	۸۴ » قرہ مراد
۸	۸۵ » اق یوقوش
۷	۸۶ » شعبانلر
۸	۸۷ » عودلار
۸	۸۸ » چتکلر
۸	۷۹ » چابلر
۸	۹۰ » یکی کوی
۹	۹۱ » قول اوغلی
۱۰	۹۲ » شیخلر
۱۰	۹۳ » حیدرلر
۱۱	۹۴ » کو کجہلر

— مدرسی قضای ندریقات بشریہ —

قائم مقام — عبدالرحمن نائلی بک
تحریرات کاتبی — روحی بک
نقوس ماموری — حمدی بک
کاتبی — حافظ راشد افندی

مجلس اداره ہستی

رئیس — قائم مقام عبدالرحمن نائلی بک
اعضای دائمی — حاجی عبداللہ افندی
» » اشرف
» » روحی
» » فیضی
اعضا — اخئی بابازادہ محمد
» — یوززادہ حاجی صالح
» — حقی
» — محمد چاوش

دفتر خاقانی

طاہر ماموری حسین افندی
زراعت بانق شعبہ سی
صندوق ماموری شاگر افندی
» معاونی محمد بک

مالیه

- مالدیری - اشرف بک
- » معاونی - محمدافندی
- » رفیقی - محمدافندی
- واردات کاتبی - بسیم بک
- » کاتب معاونی - تحسین افندی
- » صندوق امینی - حاجی تحسین
- » تحصیل مأموری - محمد
- » پیاده تحصیلداری - مصطفی
- » سواری » - امین
- » » - امین
- » » - عثمان
- » » - محمد
- » » - نورالدین

عدلیه

- محکمه اصلیه رئیس - شکری افندی
- » صالح حاجی - مصطفی رشیدی
- » جنایت مدعی عمومی - قانق
- » اعضا ملازمی - حمدی
- » » مرتضی

مدیرنی قضاسی تدقیقات بشریہ سی۔

- » اعضا ملازمی محمد
- » اعضا محمد حامی
- » احمد نیازی
- » مستنطق محمد رشدی
- » سواری مباشری لطف اللہ
- » » علی
- » پیادہ مباشری طلعت
- » » و یوسف
- » عدلیہ باشکاتبی محمد جمال
- » » معاونی - احمد
- » ضبط کاتبی - رشدی
- » ضبط کاتبی - صادق
- » » صائم
- » » مصطفیٰ
- » اجرام اموری اسماعیل
- » جنایت مدعی عمومی کاتبی امین

محاسبہ خصوصیتہ دائرہ سی

محاسبہ خصوصیتہ مدیری - حلیم افندی

انجمن معارف

معارف انجمن رئیس۔ قائم مقام نائلی بک

» نانی مفتی عبداللہ افندی

» اعضا باش معلم۔ احمد

» حکومت طیبی۔ فیضی

» سلیم

» کاتب زادہ۔ اسماعیل

» اخی بابا زادہ۔ حاجی محمد

» کاتب حلیم

اخذ عسکر شعبہ سو

شعبہ رئیس محمد نشنت بک

ژاندارمہ دائرہ سو

ژاندارمہ قوماندانی ملازم احمد بک

بلدیہ

بلدیہ رئیس حقی افندی

کاتب و صندوق امینی صالح

اشی مأموری تحسین

قابلہ مروت خانم

چاوش حسن آغا

مدیرتی قضاسی تدقیقات بشریہ سی -

بلدیہ ہیٹی

رئیس حق بک

اقدی

اعضا حافظ اسماعیل

»

» فؤاد

»

» امین

»

» مصطفیٰ

»

» کاتب صالح

انجمن عامی

»

رئیس مفتی حاجی عبداللہ

»

اعضا مدرس حافظ حاجی عبداللہ

»

» کاتب زادہ اسماعیل

»

» طاشچی زادہ صالح

اورمان ادارہ سی

اقدی

فن مأموری محمد

»

معاملات مأموری نوری

»

» جپایت » احمد

»

» محافظہ » شوکت

صحبہ

اقدی

حکومت طیبی فیضی

»

کوچک صحبہ مأموری محمد

»

» اشہ » احمد توفیق

۔ مدرنی قضاسی تدقیقات بشریہ سی۔

بیطار » محمد علی
حیوانات مضرہ مجادلہ ہیئتہ
رئیس - حقی
افندی
اعضا پنبہ زادہ احمد
»
» فواد
»
» کاتب زادہ محمد
»
» کاتب صالح
تخصیلات قومیسونی

رئیس اشرف
افندی
اعضا صائب
» احمد
» محمد

استیناف قومیسونی

رئیس حاجی راسخ
افندی
اعضا کاتب محمد
» حافظ ابراہیم
» حافظ احمد

قضاء امورین محاکمات انجمنی

رئیس قائم مقام نائلی
بک
اعضا مامدیری اشرف
»
» تھریرات کاتبی روحی

۔ مدرسی فضائی تدفقات شریعی

- » حکومت طیبی فیضی
زراعت او طہ سی
- بک رئیس صبری
اعضا پنبہ زادہ احمد
» کاتب محمد
» اور مان معاملات مأموری نوری
» بیطر محمد علی
انشآت قومیسینی
- افندی رئیس مفتی حاجی عبداللہ
» اعضا حاجی صالح
» محمد
» اسماعیل حقی
» حافظ ابراہیم

مطالعات تاریخیہ و آثار عتیقہ

قدیم (بیق نیا) قطعہ سی داخلندہ (مودرہ نا) ویا (مودورلو)
نک محلی اشغال ایدن (مدرنی - مودورنی) قضاسی شرقی روما ایمپرا -
طورانی تابعیدر روم تکفورلری اداره سی آلتندہ ایکن سلجوقلر
طرفندن ضبط اولونمش و بالآخرہ اهل صلیب سفرلری اتناسندہ ساچو
قیلرہ عارض اولان ضعفیتدن بالاستفاده روملر طرفندن استراداد
ایدلش عثمانلی تورکلرینک ظہورینہ قدر امرای عیسویہ امرندہ قالمشدی
اولیا چلبی مودورنی قلعه سنندن بحث ایدرکن دیورک (نیوان تاریخنک
قولی اوزرہ بوقلعه نک بانسی روسہ تکفورینک (مودورنی) نام
قزیدر قلعه یہدہ آنک ایچون بواسم ویرلمشدر سلجوقیلر زمانندہ جد
عثمانیان ارطغرل بنجہ کردلر بوراینبہ و غارت ایتدیسہدہ فقط اوغلی
غازی کسب استقلال ایدنجہ ایلك دفعہ اولارق بوقلعه یی فتح ایلمشدر
یازما اثر مدرنی قلعه سنک فتحی - ۷۲۳ - اولارق کوستر مکدہ در .
فقط مدرنی طرفلرینہ ایلك کلن آقینجینک (صامصامہ) چاوش طاقمی
اولدیغندہ شبہ یوقدر .

صامصا چاوش ارطغرل بکک ارقداشلرندندی کندی عونہ سیلہ
آریلہرق شمالہ دوضرو کیتمشدی سقاریا حوضہ سنندہ دولاشیورلرہ
مدرنی یہ قدر کلیسورلردی عثمان بکک سقاریا سفری اوزرینہ حاصصا
چاوش طاقتک اردوگاھہ کلہرک اطاعت ایتہسی قرہ عثمانک ممنوتیتنی
موجب اولدی .

سەمدەرنى قىيامى تەدقىقات بېشىرىسى -

بوسفر دە كۆينىك ناسىل تەخرىب ايدىلىش ايسە عثمان غازىنىك ھەدىف
حەقىقىسى اولان مەدرنى دە عىنى صورتلە تەسخىر اولوندى (۶۹۱ -

۱۳۹۲) مۇرخلرئىمىز (مەدرنى ، كۆينىك ، طراقلى) نىك فەنخى تارىخىدە
اختلاف اتمىكەندە در .

بعضىلرى (۶۹۱) دە عثمان نىك طرفەندىن ھرباً برقىسى (۷۳۲)

سەنەسى سەلىمان پاشا مەسرفىتەلە صلەھاً ، برقىسى دە (۷۱۷) تارىخىدە
(بولى ، قوكرپا آق يازى ايلە برانكەدە مەدرنىنىك (قو كور آلپ) واسطە
فەتىھ ايدىلىكىنى ياز مەقدە در . ابن بطوطە سىيا ھىتامە مەسروفە سەندە دىيور كە
صباح اولادقە ھەلە مەن سوار اولدق كاوبە (كىوۋە) دن اخنىك
بزە ترفىقى ايدىلىكى سوراى رخصت اخذ ايلە مەدرنى (مەدرنى) يە بىرى
اىصال اچچون دىكر بر سوارى وردى بو كىچە كۆزلە فاريا غارق بولى
اورتدى سوارى صرقوم ايلرى كچوب نەصف نەاردە بر تر كە ان قىرە سەنە
وصولە قەدر ائرىنە اتباع ايتىك او قىرە دە بزە طعام كەتورلدى ىدىك .
رەبر بونلرلە كوروشوب اچچاندىن برى برابر راکب اولارق بىرى
بر طاقم ھەرب مەللاردىن وداغلردىن كچوردىكەن ماعدا ، بر ماء جارى بى
بلكە او توز دىفەندەن زىادە مەرور ايلە نىك سوارى بر آز مەسافە كىتىدىكەن
صوكرە بىرى ترك ايلە فرار ايتدى بزە يە كىدە جەكەمىزى بىلىدىكىز كى
ھىچ بر يول دە كورومە يوردى قاد ائىدىن طرىقىك ائرىنى آرا يەرتق
اوز رندە طاشلارك كۆرت مەقدارندىن دولابى يول تماماً ظاھر اولان
بر داغە غروب شەمس ائناسەندە مواصلت ايتىك كرك كەندوم و كرك رىقىلارم
اچچون ھلاكدىن قور قەدم چارە خلاص تەخرىسە باشلادم آنلرى جناب

حافظ حقیقی بہ امانت ایلہ عزیمت ایلہ دم بو طرف اہالیسی قبرلر اوزرینہ
اختسابدن اودالر انشا ایدرلر اوزاقدن کورن مساکن ظن ایدر ایسه۔
ده یافلا شنبجه مقابر اولدیغنی آکلار بنده بونلردن برچوغنی مشاهده
ایتدم بعد العشار طاقم خانہ لره واسل اولارق مسکون بولدم جناب
ذوالجلال بنی برحانہ تک قاپوسنه ایصال بیوردی اوراده برپر کوروب
هر بجه سویلہ دم بو خانہ بر زاویہ فقرا اولوب قاپوسنده کی شیخی ایدی
زاویہ داخندیم بولونان فقر شیخ ایله کوروشدیلمی ایشدنبجه بری
دیشاری یه چیتدی بونکاه بنیمزده اولجه معارفه بولونما سیله بکا سلام
ویردی رفقامک حالی اخبار و بونلری استخلاص ایچسون فقرا ایله
کجه سی لزونی اخطار ایتدم بویله ججه حرکتله رفیقاریمه متوجها بنمده
برلکده عزیمت ایله دیلره بده هپ برلکده زاویہ یه عودت و سلامته
نائیت وسیله سیله بارکاه سمندانی یه عرض و حمد و سپاسه مسارعت
ایتدم کجه سی اولدیغندن قریه اہالیسی طوبلان دیلر . ذکر
خدا ایله لیلی احیا ایله دک هر بری مقتدر اولدیغنی طعاصی کوتوردی عشقت
ده زائل اولدی صباحلین اورادن حرکت و جمعه زمانی مطرنی بلده سنه
مواصلت اختیاردن برینک زاویہ سنه ایندک اوراده مسافریندن برجماعت
وار ایدی حیوانلریمزی باغلا یه جق بر بولامادق جمعہ نمازنی ادا
ایله دک بزقار و صوغوک کثرت و شدتی و آخرت و اورک
مفقودتی سیبیلہ اندیشه واضطراب ایچنده ایکن (مطرنی) اہالیسندن
و حجاجدن بری بزہ ملاقی اولارق سلام ویردی . کندیسی عربی یه
آشنا اولمسنه هپی آنی کورمکله شساد اولدی حیوانلری کیرا ایله

باغلامق اوزرہ بریر بولمہسنی رجا ایتدم . جواباً (بونلری برخانہیہ باغلامق ممکن دکلدن چونکہ بوبلدہدہ خانہلرک قابولری کوچوک بولوندیغندن ، حیوانات کیرہ من . فقط چارشودہ مسافرین ایلہ بولونمق ایچون کلن کیمسہلرک حیوانلرینی باغلامق قلدری بری سزہ کوسترہیم) دیدی . فی الحقیقہ بزنی محل مذبورہ ایصال ایلمسیلہ اورایہ حیوانلر - مزنی باغلامق . رفقادن بری بار کیرلری بکلہمک اوزرہ قارشوسندہ بردکانہ یرلشدی . لسانی عہرینی یوقف اولان حاجی بہ تصادف ایتدیگمزدہ بزملہ برابر (مظرنی) دن اون کونلک مسافہدہ بولونان (قسطمونی) یہ سفر ایتمہسنی رجا ایلہدک . بزملہ برلکدہ سیاحت ایلہدی برکیجہ برکویہ ایندیگمزدہ زمان بزہ طعام وجملہسنی قوری اولارق ادیک ، الما ، قایصی وشفقالی کبی میوہ کتوردیلر . یدک ، ایچدک ، بےدہ (بولی) یہ واردق . »

اولیا چلبی ایسہ مدرنی نیشو صورتلہ تعریف ایدیور : « یکچیچری اوجاغدن سنجاچ پایہلی بریک حکمنندہ معاف و مسلم حکومت ویوز الی آقچہاق قضادار . شہر مسو باشیسی کینخدا یرن ، یکچیچری سرداری واردر . مفتی و تقی بولیدہدر . پایہ بکی طرفندن تعیین ایدیان محتسب قبانی ، باج پارازی ضبط ایدر . « قلمہسنی دہ بروجہ آتی تصویر ایلہ یور :

« أوج سمایہ برابر برکویہ بلندک ذروہ اعلاسنندہ مٹمن الشکل ؛ یکرمی قلمہسنی ، برقپولی ، بنسائی قارارمش قالمش ، برج وبارولری رخنہدار اولمش برکھنہ آباددر . ایچ ایل اولمقلہ او قدر جبہ خانہسنی

و اطرافندہ حندقی یوقدر . برقاج شاہی طوپ و کفایہ برقاج خانہ ایلہ
برجامع وار . قلعہ دن آشاغی شہر درہ وتپہلی ایکی طرفی قبالی ،
باغلی باغچہلی شہرین بریر اولوب (۱۷) محلہ ، [۳۰۰۰] قدرجام
تختہ اورتولو اخشاب خانہ ایلہ مزیندر . جابجا فوقانی و تحتانی اولری
وارسہدہ ظاملری ینہ شنیر تختہ دندر . جامعلرینک مشہور و قدیمی
ییلدیرم خان جامعیدر کہ آشاغی چارشودہ در . جوارندہ ییلدیرم خان
مدرسہ سی واردر . بردارالحدیث اون اوچ مکتب صبیان اوچ خان
و حمام واردر . چارشوی دکانلرینک اکثریسی ایکنہ جی دکانلریدر .
جمیع دیار رومہ بوشہردن نیجہ بیک یوک ایکنہ کیدر ، بوشہرک
بویوک و کوچوک اہالیسی ایکنہ جیلر اولدیغندن اسماء بلدان اسمنہ
« دار سوزن » دیمشلردر . سوزنکارلرینک نقلی اوزرینہ دکان
و خانہ لرنہ بیک بوز عدد ایکنہ دستکاهی و طولابلری وار ایمش
جملہ خاتونلری دخی اصحاب شغل و مصلحت سوزنکاردرلر . آنک
ایچون بوشہرک « قیز ایکنہ سی » دینیلن خوردہ خیال نقش ایکنہ سی
ممدوح طلدر . اما حقیردہ اکا حیرام ، اولہ خوردہ ایکنہ ایلہ
تیزکارلق اولہ یاپارلر کہ ایکنہ دلیندن بشیوزیلاق بول اولان آسمانی
سیر ایدہ نک کوزی ایرمز و محنتی کارینہ دکمز غایت او حوزدر .
سوزننہ کورہ اک ادناسنک یکر میسی بر آقچہ یہ ، اک منہاسنک اونوی
بر آقچہ یہ در .

جملہ شہر اہالیسی آنکلہ (الکاسب حبیب اہ) دیہ کفافلانوب
دورورلر پیرلری حضرت ادریس و داوودک دھالری برکاتیلہ جناب

عزت بوایکتہ جیارہ چوق بیوک برکات ویرمش ! . . . زکات خندا
قہلندن قوت بصرلری زیادہ اولسون ایکنہ تصدق ایدرلر ، عمدو
حاندن باغلرندہ کی جسویز آغاچلری جہانی طوتمشدر ، شاء دانہ
کاغدی رقبی قاپوغی اولور ، بادم لذتندہ غایت کوزل لذتی اولوب
(مودورنی جویری) دیہ مشهور آفاقدر یوجہ داغلرندہ جام چوق
اولقہ کویلرندہ ایچی قولپلی جام بارداقلری اولور ، ایکیسی برحمارہ تحمیل
ایدرلر ، ہندہ قادر ہدایا کیدر ، « کوزہ صنوبر » ہندہ دخی
مشهوردر ، حتی ہند دیا رندہ برقادین اہلنہ مقبر اولسہ « بن سنک
نہ کی کوردم یوقسہ بکا رومک صنوبر کوزہ سنکدن صومی ایچیردک »
دیہ عتاب ایدر ، بودیارلردہ اوناردقلرک آرینہ « یودوج » و « سکک »
دیرلر ، رومہ دخی ہدایا اولارق کیدر ، داغلرندہ اونر آرشون
وایچی زراع انلی لطیف لوحہلری اولور کہ بودیارہ مخصوصدر ،
اسکہلری (آقچہ شہر) ، (ایزیت) در ، تحتہلری اسکہلرہ کلوب
آندن کمی ایلہ استانبولہ غیری دیارہ کیدر ، جمیع رطایا وریایسی رنجبر
قومدر ، اہل سنت ، صاحب ورع ، صلحای امت ، غریب دوست
آداملردر ، « مدرنینک آبدات ملیہ سی میانندہ (چاوشدرسی قریہ
سندہ صارہصاق چاوشک جامی ، ییلدیرم بایزیدک تورک طرز معما
ریسی اوزرہ انشا ایدیلن تک قبہلی جامنی ایلہ برچفت حمای ذکرہ
شایندر ، بالخاصہ ، ادرکک وقادینہ مخصوص اولان ییلدیرمک غایت
مصنع حماملری تورک معمارینسہ شرف ویرہ جاک آثار نفیسہ دندر ،
آثار عتیقہ اولارق صاروت ایلیچہ سی ایلہ روسہ تکفورینک قیزی

مدرنی قضاسی تدقیقات بشریہ سی -

(مدرنی) طرفندن یاپیلان قلعہ خرابہ سی نظر دقتی جالبدر .

نفوس عمومیہ سی

مدرنی قضاسی (۱۰۱۵۴) ی ذکور (۱۲۱۳۵) ی اناث اولوق
 اوزره جمماً (۲۲۲۸۹) نفوسدن عبارت وکافه سی تورک و مسلماندر .
 مساحت سنه نظراً کیلو متره مربعنه اصابت ایدن
 نفوس (۶) در . نفسی مدرنی (۸۰۰) خانه (۲۰۰) دکانیدی
 فرون بش حمام درت جامع شریف ۸ مسجدی احتوا ایتمکده در .
 اما کن رسمیه دن یالکز بلدیہ و دائره عسکریه و تلغرافخانه لری
 موجود در بلدیہ نك و اردائی (۳۱۴۲۵۰) مصارفات عمومیہ سی ده
 (۶۷۲۰۰) غروشی معاشانه هاند اولوق اوزره کذالک (۳۱۴۲۵۰)
 غروشددر .

۳۳۷ سنه سی طرفنده کی نفوس وقوعاتی بروجہ آتیدر .

وفیات		تولدات	
اناث	ذکور	اناث	ذکور
۱۱۳	۲۰۷	۱۷۰	۱۸۹

تراجم احوال - و مشاهیر اعظم

- داوود خلوتی -

مدرنیده پرور شیاب و ارشاد عباد ایله مشغول اولمش ، عابد عالم
 پرفاندر . تحصیل علم و عرفانیله برابر طریق تصوفده سلوک ایله
 ۱۹۹۱

(سید بحیای شروانی) خاقانسندن (حبیب قره مانی) نك خلیفه سی
اولمش ، حیاتی نشره رفان و ارشاد ایله اصرار ایتمکده ایکن (۹۳۳)
سندسنده ارتحال دار بقا ایله مکله مسقط رأی اولان مدرنیده دفین
خاک مغفرت ایدلمشدر .

(أطوار سبعه بی مبین عربی و تورکی لسانلریله و (کلشن توحید)
نامنده منظوم و قسماً منشور ازینی (قیزیل احمد) نامه اتحاف ایله مشدر
خاقانسندن (کاشفی) مخلصلی برشاهر فاضلک (شهرستانی) نك
(ملل و تمیل) نامنده کی اثری طرزنده (تهذیب العقاعد و مقید الفوائد)
اسمنده براری واردر .

سکونی محمد افندی

مدرنیلی (محمد) نامنده بر ذاتک اوغلیدر . عالم ، شاهر بر ذات
اولوب خلوتیه طریقه منسوب ایدی . اوائل حیاتنده بروسه یه هجرتله
اکمال تحصیلدن سوکره (نیازی مصری) حضر تلرینه انتساب و عرفان
مغویلرندن استفاضه ایله مش و مشار ایله طرفندن کلیبولی یه ارسال
ایدیله رک قاسم سؤباشی زاوبه سی اولمشدر .

تنظیم اشعار ایده جک درجه ده عربی لسان و ادبیاته واقفدی
کلیبولی مفتیسی ایکن برای زیارت بروسه یه کلش و :
اوله ساکن هرش ، روح سکونی

مصر عنک دلالتی اولان (۱۱۰۳) تاریخنده ارتحال ایله مشدر .
قبری بروسه ده دو جیلر قبرستاننده در .

مدارنی قضاسی تدقیقات بشریہ سی -

صاحب تالیف اولوب مشہور « قصیدہ برتہ » یہ (درہ) نامیلہ
ہر بجه بر نظیرہ یازمش و بو اثرنی شرح ایدرک (غرہ) نامنی ویرمشدر
مولانا جامی ایله مولانا عصام آراسنده کی تعریضاتہ دائر (فوائد علیہ)
نامیلہ بر اثر یازمشدر . (درہ) نامندہ کی نظیرہ سندن :

امن تشوق اجاب یدی سلم
بحری دموعک سن عینک کالقلم
سکسان بیتلی ہر بجه بر نعمت شریفی دہ واردر .

- زاری سوزنی -

اک کوزل بر تذکرہ شعرا وجودہ کتیرہن قسطمونیا لطیفی افدینک
حقندہ : « نفخہ طنبوروی روضدہ بلبل نغمہ وری سویلہ نغم و سرود
رودی قندہ ، مرغان سحرینک سائر صیغیری اصلا او تمہز .
دیدیکی بوموسیقی شناس ، خوانندہ و شاعر اولان ذات دہ مدارنی
[۱] زمانندہ نفخہ طنبوروی ، صدای فسونکاری ایله روحاری
وجدہ کتیرہن بر سازندہ و خوانندہ ایدی . حیاتی ذوقنی ہمبزم زندان
« محرم مجلس یاران » اولقلہ کچمش ، حیاتک ذوقنی بادہ نوش اولقلدہ بوناش و :
« حالت کیفیت میدہ بردمی کار و بار عالمدن » یک کورمشدر . [۲]
موسیقیقیدہ ید طولاسی اولدیغندن بیستہ لہ دیککی پارچہ لردہ روحنواز
شعرلری وبالخاصہ وجد آور سازی ایله خصوصی مجلسارک محرمی ،

[۱] (قاموس الاعلامک) استانبوللی اولہرق کوسترمہ سی برسہودرہ .

[۲] لینی تذکرہ سی (ص ۱۷۶)

- مدرنی قضای نذقیات بشریه -

اولان بومدهش صنعتکار کوزل شعرلری ، دلبر بشتهلری ، ظریف صفا طالمترینک رونقی اولمشدر . عشرنه فرط انهماکی اوکاشعرلرینک موضوعنی شرابدن انتخاب ایتدیرمش ؛ آراصیراحسنی جهتلروده احاله نگاه ایتدیکی اولمشدر شو مطاملر مسسلك شعرینسی ومشرنی حقنده بر فکر ویره بیلیر :

می کیم مکیفات جهان سروریدر
هرجامه ، هزار زر آیاق تریدر .
§ ألمده جام مصفا ، دیلده وصف جمال
کوزمده آشک فراوان ، کولکده فکر وصال !
§ یاری ایله (زاری) پی کورن دیر حسدنن :
بویله اوکاریر کیشی پی اه اوکارینجه !
§ نه قدر غصه چکسه بوزاری
برایکی جامله اولور تنجه

لطیف مرحومک آبی بر موسیقی شناس ، خواننده وشاهر اولارق طانیدینی بوذاتک ترجمه حالی حقنده فضله معلوماته مالک دکتر . لطیفنک طرز افاده سنندن کنیدیسی طانیدینی کوروشدیکی ا کلاشلیور (قاموس الاعلام) ه کوره (۹۶۰) سنه سننده استانبولده وفات ایتمشدر قدیمدن بری ایکنه اعمالی مدرنییه مخصوص اولدینی وماهر صنعتکارلر بوراده یتشدیکی جهته ایکنه اعمالنده مهارتی اولان (زاری) ده بومناسبتله (سوزنی دینمکله شهرت قازانمشدر .

شعبان نقشبندی

طریقت نقشبیه مشایخندن مدرنیدہ یتشمش عالم برذاتدر .
شعبان ولی حضرت تلمزندن خسلوہ تی در سعادتہ حکیم چلمییدن
نقشبندی اولدی . عصر سلیم ثانیہ خواجہ عطا اللہ افندی دعوتیلہ
استانبولہ کیدہ رک ضربخانہ قربندہ چاوش تکیہ سندہ وبالاخرہ زاویہ -
سندہ امیر بحاری شیخ اولدی . بوزاویہ دہ منزویانہ امرار حیات
ایتمکدہ ایکن (۱۰۰۲) ربیع الاولک اون دردندہ از بحال ایتمکدہ
شیخ وفا حضرت تلمزینک تربہ سی حریمندہ دفن ایدلمشدر . ارتحالہ تاریخ
اولمق اوزرہ « فوت نقشبندی » ترکیبی سویلہ نمشددر . مراد ثالث
حضرتاری برقاچ دفعہ تکیہ سنی تشریف بیورمشلرددر . مظنہ دن ایدی .
غیر مطبوع عربی العبارة (قضا و قدر) و تورکجه (مراتب سلوک و کشف)
نامندہ رسالہ لری وارددر .

شیخ عبدالغفار افندی

قانونی سلطان سلیمان دوری مشایخندن عالم ، شاعر ، کاتب برذات
اولوب مدرنیلیدر . بک کنج ایکن پدری (شیخ محمد شاه) وفات
ایتمکدہ اکتساب فیض و عرفان مقصدیلہ در سعادتہ وبالاخرہ ادرنہ یہ
کیدہ رک تحصیل علمہ قویولمش ایسہ دہ کنج کک سوقیلہ ابتداری
ہوا و ہوسہ تابع اولمشدی . فقط برکیجہ رؤیاسندہ پدری طرفندن
ضرباً تادیب ایتمکدہ ضربہ لک آجیبیلہ اویانمش وہان توبہ واستغفار

ایہ زمانتک مشایخ مشہور مسندن شیخ رمضان افندی بہ انتساب
ایدہ رک زهد و تقوی ایہ درجہ عایاہ و اصل اولم شد . سالک اولدیغی
طریقته فیضاب اولدیغی کورن شیخندن ارشاد و اجازت آلدقن
صکرہ مسقط رأسی اولان مدرنی بہ کلمش ، خلقه و عبط و نصیحت
وطالبین علمہ تدریس علم و حقیقت ایتک صورتیله اصرار عمر ایدہ رک
(۹۳۴) سنہ سنده ارتحال ایله مشدر اکثر علومدن بهره وار و نظم
و نژده صاحب اقتدار اولقله برابر عربی ، فارسی ، تورکجه یازلمش
برچوق اشعاری وارد .

عثمان نقشبندی

نقشبندی مشایخندن عالم ، عابد برذات ، اولوب مدر نیلیدر .
بروسده (تلی تکده) مدفون اولان (منزوی عبدالله افندی)
دن اخذ و انابتله تصفیة باطن ایله کدنصره اسکی شهره کله رک نشیر
عرفان و ارشاد عباد ایله مشغول ایکن (۱۲۰۰) تاریخنده شهر
مذکورده وفات ایله مشدر . آثاری : (قواعد التفسیر) (مسلك السالکین
ایله) (رساله نقشبندیه) و سائر مدن عبارت اولوب غیر مطبوعدر .
بروسه جامع کیری کتبخانه سنده کی کتسابلرک برقمی بوذات
طریقندن وقف ایدلم شد .

الحاج محمد افندی

مدر نیلی اولوب علمادن برذاتدر . (رمزی زاده) دینلمسکه

مشہور در . کمال تحصیل اچوں استاسبولہ کیتمش ، و کمال نسخ
ایترا کد نصکرہ طریق تدریسہ انتسابہ مدرس و بالآخرہ بغداد منلاسی
اولمش و (۱۱۰۸) شوالیک اون برندہ ادرندہ معزولاً ارتحال
ایلمشدر . [۱] طبیعت شعریہ اصحاب تندر . شوییت کندیسنگدرہ
مشکن حل ایده من کیمسہ کتاب عشقک
واعظ شہر دم اورورسہ قولایین سویلر .

فخرالدین رومی

طریق (زینہ) [۲] مشایخندن عالم ، فقیہ و متشرع برذاندہ
مدرنیدہ زهد و ارشاد ایلم مشغولدی . سلطان بایزید دورینی ادراک
ایتمش و اجرتہ مقابل اماملق ایڈلرک آرقہ سنندہ نماز قیلماہ جق درجہ دہ
ورع کوسترہش برذات اولوب (۸۶۴) سنہ سنندہ مدرنیدہ وفات
ایلمشدر . تربہ سی زیارتکاہدر .
آثاری : (دعواۃ ماثورہ) حقیقہ کی مباحث و فقیہی حاوی اثری

[۱] قاموس الاعلامک ادرندہ لی کوسترہ سی مدرس اوامسندن
ایلری کلشدر .

[۲] طریق زینہ واضعی اولوب اسمی (زین الدین ابوبکر بن
محمد صافی) در . (۷۵۷) دہ تولد ایلم تصوفی عبدالرحمن مصریدن
اخذ ایتدی . شیخی مریدلرینک ایتدیکی تاجی یاننہ وضع ایتدی .
(۸۳۳) دہ ارتحال ایلمدی . کبار امتدن و مظنہ دندر .

— مدرسی فضایی تدقیقات بشریه سی

کثرت معلوماتنه دلیلدی . فتاوا دن (مشتمل الاحکام) تصوف و علامدن
(فراندالائی) نامنده اثر لری واردی (مشتمل الاحکام) صغیر و کبیر
نامیله ایکی قطعه در . برر نسخه سی استانبولده یکی جامع کتبخانه سنده
موجوددر .

§ (ابن فخرالدین) نامیله بنام اولان مخدوم منکده (اسرار محمدیه)
اسمنده بر اثری واردی .

محمد افندی داماد

عالمای فاضله دن اولوب مدر نیلیدر . اکیال تحصیل نصره طریقی
تدریسه داخل اوله رق مدرس اولمش و پادشاهک مصاحبه لرندن (راضیه)
خاتون ایله تزوج ابه مکله (داماد) عنوانی ویرلمشدر . عرفان و استقامت
متنک سوقیله تفیض ایده رک ابتدا غلطه ، بر آرزو صکره بروسه و (۱۰۰۳)
جاذی الاولنده استانبول قاضیسی ، بیش آی صکره آنادولو
قاضی مسگری ، (۱۰۰۴) رجینده مصر قاضیسی اولمش و ایکی آی
صکره روم ایلی قاضی مسکر لکی پایه سنی احراز ایله مشدر .
(۱۰۰۴) تاریخنده (۱۰۱۷) تاریخنه قدر متعدد دفعه لر عزل
و ایکی دفعه آنادولو ، اوچ دفعه روم ایلی قاضی مسگری اولمش صوک
مأموریتی اولان صدر روم ایلی سکنز آی قدر دوام ایده رک (۱۰۱۸)
رمضاننده عزل ایدلمشدر .

حیاتی عزل و نصیبلرله کچن مومی الیهک بوصول دوره معزواتی
پکر می بر آی دوام ایتمش و (۱۰۲۰) سنه سی جاذی الاخرنده ارتحال

ایلمشدر . انشا اللہ دینی دارالحدیثیہ مدفوندر . علم کمال صاحبی مقتدر بر
کاتب کریم و سخی بر ذاتر .

مخدومی : (عبدالباقی) افندیہ صنوف علمادن اولوب یکیشهر
منلاسی ایکن (۱۰۴۴) جازدی الاخرندہ وفات ایتمشدر .

محمد افندی

ارژادہ تذکرہ جیسی ایکن وفات ایدن بوذات حقندہ فضلہ معلومانہ
دسترس اولنہ مامشدر .

محمد افندی

(۱۱۳۶) تاریخخرندہ بر حیات بولمان وقصیدہ بہ ربیہ :
(وردة الملیح فی شرح بردة الملیح) اسمیلہ شرح یازان محمد افندی ده
مدرنیدن یتیشن ارباب دانشدندر .

محمد افندی

مدرنیلی اولوب ابہ زاده تذکرہ جیسی ایکن (۱۱۴۰) ربیع —
الاخرندہ وفات ایتمشدر .

نافذ پاشا

مدرنیلی سباعی زاده احمد آغانک محتومیدر . تحصیل ابتدا یسنی
مدرنیده . کورد کدنظرہ (۱۳۵۲) سنہ سندہ درسعادتہ کیدہ رک
مکتب حربیہ یرمش ومکتبدن سواری ضابطلکی ایله نشأت ایده رک
ابتدا (دار شوری) یاورلکنہ تعین اولنہ رقی بشنجی اوردوده

استخدام اولمش در . (۱۲۷۰) ده قارص محاربه لرندہ کسونستردیکی
شجاعت و لیاقت حسبیلہ ترفیح ایدہ رک بیگباشی وقائم مقام اولمشدر .
صلحدنصکرہ تکرار بشنجی اردویہ مأمور وبالاخرہ درسعادندہ
فازاق الاینہ میر آلی اولمش ، صکرہ پاور خربلکہ قازاق الاینہ
تعیین ایدلشدر . بعدہ (۱۲۹۱) سنہ سندہ لوالقلہ شہرزور متصرفی
براز صکرہ آلتنجی اردورئیسسی و (۱۲۹۳) نہایتسدہ سرقرین
پادشاهی اولمش وایکی سنہ بو خدمتد بولنہوق (۱۲۹۵) ده عہدہ —
سنہ مشیریت رتبہ سی توجیہ بیوربلہرق دردنجی اردو مشیری (۱۳۰۴)
ده استانبولہ عودتلہ (محاکمات دائرہ سی رئیسسی) اولمشدر . (۱۳۱۲)
ربیع الاخرک اون اوچندہ ارتحال داربقا ایتمکلہ نعشی فاتح تربہ سی
باغچہ سنہ دفن ایدلشدر . وظیفہ سندہ اقدامی سوہر صاحب وقار
وہمقتدر برذات ایدی .

حاجی امین آغا

مدرنیلیدر . ظلمہ و متغلبہ دن ایدی (پلید اوزی) قریہ سی صیفیہ سی
اولوب قیشین مدرنیدہ اقامت ایدردی . مدونیدہ کی قہ ناغی یایادرہ
کویلی (پورتول اوستہ) یامشدر . جبروقہرلہ برچوق کبسہ لک
اراضینی اللہ ایتمش ایسہدہ وفاتندنصکرہ ہپسی برصورتندہ صاحب
آصلیری النہ کچمشدر . مدرنیدہ برجامع یاندپرمش ایسہدہ خراب
اولمشدر . اصلاً (کونہ یجہ) قریہ لیدر . برچوق بیکناہلرک بویتنہ
زنجیر طاوقوب بوزنجیری ماندالرہ چکدیرہ رک طار بردلیکدن کچیرمک

صورتیہ افنا ایتدیکی متواتر در بالاخره توبه کار اولش و حتی طریقته -
ده انساب ایتشد در .

تدقیقات اقتصادیہ

قضاہیت عمومیہ سی اعتباریہ برزراعت مملکتیدر . فقط اراضیسنک
داخلق و قوہ انباتیہ سنک از اولسی حبیبیہ حیوانات زرغیانندن حقیقہ
استفادہ تأمین قابل اولہ مامقدہ در . بونکہ برابر مساحہ سنک نصفندن
فضاہی مزروعدر . غیر مزروع قسمک یوزده یتشنی اورمانتر تشکیل
ایتکده در .

باشلیجه یتشدیریلن محصولات : آریہ ، بغدادی ، قابلیجه ، فیک
یولاف ، مصر ، داری ، محود ، صرجمک ، فصولیہ ، پاناتس ، چاودار
، کتن نخومی ، صوفان ، اوزوم ، یاش میوملر ، جوینر و کراستہ
وساثرہ در .

سبزہ جیلک اریجیلق ، کولجیلک ، توتون زرعیاتی ، کراستہ جیلک
کی صنایعہده قضانک وضعیت طبیعیہ سی پک مساعددر . وقتیہ مهم
برثروت تأمین ایدن ، قوزہ جیلق بوکون تماماً متروک برحالدہدر .
مع مافیہ اہالیسیده زراعتدن زیادہ صنعتہ قارشو بیوک بر انہماک
موجوددر . قصبہنک اکثر خانہسندہ و کویلرینک همان ہر اونده بر
تذکاک وارددر . اعمال ایدیلن شیاقلر خارجک رغبتنی جلب ایدہ جک
قدر مکملدر . مدرنی قصبہسنک صنایع ملیہ سی میانندہ تاریخہ قارشمش
اولان ایکنہ جیلکنی ذکر ایدہ بیلیرز . مملکتیمزک اوروپا رقابتی

تأثيراتندن مصون قالدينى زمانلرده مديرينك آينه لرى انجهلك ومقام
ومت اعتباريله هر طرفده شهرت قزانمش ، اوليا چليينك سياحنامه سته
بيله كچم شدر بالاخره اوروپا فابريكه لر ينك اخراجاتى قارشوسنده بوهلى
صنعت اربابيله برابر سونه رك يالكز (آينه جيلر چارشوسى) براسم
تاريخى اوله رق قالمشدر . اليوم مدنيدء الكز يادء تعمم ايدن دمير جيلك
دباغلق . قوندره جياق ، ينجيلىكدر . قهوه دكر منجىلىكى ، بجا قياق
قويو مجيلىق كى صنعتلرده ايكنجىلىكى احراز ايدر . كويلرده بيلاه ادوات
زراعيه ياپان آدملره تصادف اولمى اهلينك صنعتكارلنى نه يك بارز
بردليلدر . اخراجاتى ، محدود اللره اجر ايدلمكده در . باشليجه
اخراجاتى ، نفتيك ، آيون ، قويون ، ياغ ، پينير ، كراسته دن عبارتدر .
ر . محصولى بركتلى اولدينى سنه لر دو قورجين منطقه سندن اطه بازارينه
سوقياتيده واقعدر . ادخالاتك قسم اعظمى ، قهوه ، شكر ، غايغى
عطاريه ، مانيفاطوره ، كوسه له كى اشيا تشكيل ايدر .
قضاتك واردات عموميه سى سنوى اك مهمى اعشار واغنام رسومى
اولق اوزره [۶۹۰۶۲۲۰] ومصارفات عموميه سى [۳۹۹۵۲۸۹]
غروشدر . واردات خصوصيه سيده [۴۴۵۷۸۰] غروشدر عبارتدر .
خاقتك صنعتكار ومقتصد اولسته نظراً آتياً معاملات تجاريه نك انكشاف
و ثروت عموميه سنكده تز ايد ايدء جكي ماملدر .

صوك

بولى مطبعه سى

« بولی ولایتی » ۳۳۷ - ۳۴۱ سنہ سی سالنامہ سی

فہرستی

مندرجات	صفحہ
قسم عمومی	۱
ہجرت نبویہ دن اولی وقایع مشہورہ عالم	۲
ہجرت نبویہ دن صکرہ کی وقوعات مشہورہ عالم	۱۱
اسلامیت و ملوک اسلامیہ	۱۳۷
عصر سعادت	۱۳۹
خلفای راشدین دوری	۱۳۹
دولت امویہ	۱۴۰
دولت عباسیہ	۱۴۱
دولت سلجوقیہ	۱۴۴
روم و یاقونیه دولت سلجوقیہ سی	۱۴۵
مصر دہ خلافت عباسیہ	۱۴۷
دولت عثمانیہ	۱۴۸
قسم عمومی بہ ذیل وقایع ملیہ	۱۵۵
میلاد ملی	۱۶۳
تشکیلات اساسیہ قانونی	۱۶۵
بیوک ملت مجلسک ۱ تشرین ثانی ۳۸ قراری	۱۷۰
قسم خصوصی	۱۷۳
ولایتک تدقیقات طبیعیہ سی	۱۷۴

مدرجات	صفحة
ولايتك تدقيقات بشرية	۱۷۹
« مأمورلری	۱۸۱
« اجمال تاریخی	۲۰۹
عادات و عیضات تاریخیه - آثار عتیقه و آبدات مایه	۲۷۵
ولايتك تاریخ فتحندن زمانمزه قادار ریاست	۳۱۱
اداره سنده بولنان ذوات	
ولايتك نفوس عمومیه سی	۳۱۹
« محاسبه خصوصیه به عائد مبانی رسمیه سی	۳۱۹
« مبانی رسمیه سی	۳۲۱
ولايتده امور معارف	۳۲۳
« امور صحیه و خسته اقلر	۳۲۴
ولايتك احوال اقتصادیه سی	۳۴۵
« یوللری	۳۴۶
« ۳۷ سنه سی وارداتی	۳۵۷
« مصارفان	۳۵۹
بولی مرکز قضایی تدقيقات طبیعیه سی	۳۶۰
« بشریه سی	۳۶۸
« قریه لری مسافه جدولی	۳۶۹
« نفوس عمومیه سی	۳۷۹
شهرک منظره عمومیه سی و امور بلدییه سی	۳۹۳
مرکز قضانک معارف و مکاتیب	۳۹۶
اوقاف اسلامییه و مدازس	۳۹۸

مدرجات	صفحه
اوقاف اداره سنك ۳۸ سنه سی واردات و مصارفاتی	۴۰۰
اوقاف ملحقه نك واردات و مصارفاتی	۴۰۱
طریقت اسلامیہ و تکایا	۴۰۲
بولی مرکز قضاسی اعظم و مشاہیری	۴۰۶
» تدقیقات اقتصادی سی	۴۷۷
چهارشنبه ناحیہ سی	۴۸۱
» قبریسجق	۴۸۲
دو زجه قضاسی تدقیقات طبیعیہ سی	۴۸۴
» » بشریہ سی	۴۸۸
» قریہ لری مسافہ جدولی	۴۸۸
» مأمورین لیستہ سی	۵۰۱
» نفوس عمومیہ سی	۵۱۳
» اوقاف و جوامعی	۵۱۷
» احوال اقتصادیہ سی	۵۱۹
آقچہ شہر ناحیہ سی	۵۲۱
» بیغلیجہ	۵۲۲
» کردہ قضاسی تدقیقات طبیعیہ سی	۵۲۳
» » بشریہ سی	۵۲۵
» قریہ لری مسافہ جدولی	۵۲۵
» کردہ قضاسی مأمورین لیستہ سی	۵۳۴
» مطالعات تاریخیہ و آثار عتیقہ سی	۵۴۹
» نفوس عمومیہ سی	۵۵۳

مدرجات	صفحہ
کرودہ قضاسی بلدیہ سی	۵۵۴
» احوال اقتصادیہ سی	۵۵۴
منکن ناحیہ سی	۵۵۶
کرودہ قضاسی اعظم و مشاہری	۵۵۶
کوبنک قضاسی تدقیقات طبیعیہ سی	۵۹۵
» بشریہ سی	۵۹۶
» قریہ لری مسافہ جدولی	۵۹۶
» مأمورین لیستہ سی	۶۰۱
» مطالعات تاریخیہ و آثار عتیقہ سی	۶۰۸
» نفوس عمومیہ سی	۶۱۲
» اعظم و مشاہیر	۶۱۲
» احوال اقتصادیہ سی	۶۳۷
مدرنی قضاسی تدقیقات طبیعیہ سی	۶۴۰
» بشریہ سی	۶۴۳
» قریہ لری مسافہ جدولی	۶۴۳
» مأمورین لیستہ سی	۶۴۸
» مطالعات تاریخیہ و آثار عتیقہ سی	۶۵۵
» نفوس عمومیہ سی	۶۶۱
» اعظم و مشاہیر	۶۶۱
» تدقیقات اقتصادیہ سی	۶۷۱
بولی ولایتی ۳۷ - ۴۱ - سنہ لری سالنامہ سی فہرستی	۶۷۳

سالنامہ نك فوطو غرافیری

رئیس، جمہور غازی مصطفی کمال پاشا حاضر تلمری	۱۵۴
لاحق بولی و الیسی علی رضا بک افندی	۱۸۰
سابق بولی متصرفی فخر الدین بک افندی	۱۸۰
بولی اور تامکتب بناسی	۱۸۶
بولی پوستہ و تلغرافخانہ بناسی	۱۹۴
بولی ارکاک صنایع مکتبی بناسی	۱۹۸
بولی حکومت جامع شریفی	۲۰۵
برلینک غرب جمہور تندن کورونشی	۳۶۰
» منظرہ عمومی - سی	۳۶۰
دو زجہ حکومت قوناعی	۵۰۰
» ایلاک قیز مکتبی	۵۰۴
» اور تامکتبی	۵۰۵
مدرنی قصبہ سی	۶۴۰

- مجبوری بر ایضاح -

ایلمک فورمه سی ۳۸ ده طبع ایلمش اولان ولایتک رسمی سالنامه -
سی آنجق ۱۴۴۰ ده انتشار ایده بیلدی . بوحال مراقی موجب اولاجنی
کبی مندرجاتی اعتبار یله ده استیضاحی ایجاب ایتدیره چک بر طرزده در .
بوسیدن اوفاق برئار پنجه یه لزوم کورلمشدر ، شویله که : بولیده ایلمک
سالنامه ۱۳۳۲ (۱۳۳۴ هجری) سنه سی علی سیدی بک زمانده نشر
ایدلمشدی . متصرف عل بک طرفدن اسبق تحریرات مدیری علی
شفیق بک مرحومک ریاستی آئنده بر قومیسون تشکیل ایدلمشدی .
بوقومیسون دوزجه قائم مقامی مدحت کمال ، محاسبه خصوصیه مدیری
خلیل ، بلدیهرئیدی طاهر ، اعضاسندن طیار ، اسبق بولی لیسه سی ادبیات
معلمی مرحوم شرف الدین بک کله بر لکده اعضا صفتیله داخل اولمشدم .
رسمی اولمقدن زیادر علمی بر سالنامه نک قلمه آئمه سی قومیسونجه
بروغرامنک تنظیمی عاجز لرینه حواله ایدلمشدی .
جغرافیانک فنون حاضره آراسنده آدینی صوک شکافی تقلید آ
ترنیب ایتدیکم مفصل پروغرامک تطبیقنه امکان بوانه مامش ، قومیسونک
تشکلمدن مقدم مقام متصرفیجه قضالره دوا ئردن طوپولانان معلومانه کوره
حرکت اولنق ضرورتی حاصل اولمشدی . بوسائقه ایله پراوغرام
اختصار ایدلمش ، موجود معلوماتک تنسیقیله اکتفا اولمشدی .
بوصورتله میدانن کلن ایلمک سالنامه مأمولک فوقنده رغبتنه ، تقدیر
مظهر اولمش ، حکومتجه آلماییه بیله کورندلمشدی بوحال قومیسونک
نظر دتندندن قاجمادی ، ۳۲ سنه سی سالنامه سنک اصلاحی ، مفصل
پروغرامک تطبیقی ملاحظه اولوندی . علمی بر تدقیق سیاحتنک اجراء
سنه لزوم کورلدی . اداره خصوصیه بودجه سنه تخصیصات قونولدی .

نفاستىك تامينى ايجون سالنامه اوقاف مطبعه سنده فطوغرافى ايسه
ويانده طبع ايديه جكدى . بو خصوص جقنده رسمى مخبره بيله جريان
ايدى . انجق بو تصور لر مع الاسف قوردن فعله چيقامادى . چوق
كچمه دن شفيق وعلى سيدى بكارك انفصالىرى وقوع بولدى . سالنامه
حقنده كى دوشونجه لرده طبيعته اونودولدى . والى فخرى بك زماننده
عيني تصور بيه تازه لندى . ۳۲ سنه سى سالنامه سنك صفحاتى اوزمان
معارف مديرى اولان كىغرى ميعونى احمد طلعت بكه آچشدم .
مشارايه بوفكر ك : بك حراز تلى مدافى ايدى . فخرى بكيدى
اقناع ايتدى ، رياستى آتنده ايكنجى بر قوميسيونك تشكلنه موفق اولدى .
ينه پروگرامك ترتيبه مامور ايدلم . بويكى پروگرامله سالنامه نك
عمومى و خصوصى اوله رق ايكي قسمده يازلسنى دوشونمشدم . قسم
عمومى ؛ ملي و عمومى تاريخ و قايعنى خلاصه احتوا ايدى ، قسم
خصوصى ايسه لوانك (اوزمان بولى لوا ايدى) هيئات عموميه سنى .
عموميه حاوى اولدنى قضالرى آرى آرى « طبيعى ، بشرى ، اقتضا -
دى ؛ نقطه نظر دن تدقيق ايله جكدى . انجق بو قوميسيونده فعلاً
چاليشه بيله جك اعضا بك آزدي طاعت بك قسم خصوصى ادبيات و تراجم
احوال فصللرني ، خليل بك اقتصادياتى درعه ده اتمش لر ؛ قسم عمومى
مى ايله قسم خصوصى مطالعات تاريخيه و آثار عتيقه سنى حصه ده
اصابت ايله مشدى . قوميسيونده تدقيقات طبيعته ايله اشتغال ايدى جك
اعضا يوقدى . قسم عمومى نك طبيعى خنامه ايرديكى حالده بوسيدن
سالنامه نك طبيعى سكتيه اوعرام مشدى . طاعت بكك آفره بيه تحويل
ماموريتى اوزرينه سالنامه ايشلرى سابق بولى ليه سنى مديرى سليمان
حواله ايدلمش ، اوزمان عونى بك رياستى آتنده اكمال قوميسيون

تی تشکیل ایتمشدی . قیش موسمنک شدتہر غمماً بلا فاحلہ قرق کون
کیجہلری عونى بکک خانہ سندد طوپلانان قومیسونہ طبیعہ معلم سابق
کامل ، سابق ابتدائی معلمی اشرف بکار علاوہ ایلمشدی . وقتک
دارلغنه مبنی بویکی قومیسونہ تدقیقاتہ کیریشہ میہ جکدی . اساساً قسم عمومی
طبع ایڈیٹس ، قسم خصوصینک تراجم احوال ایلہ تاریخی فصللری یازلمش
بولئیوردی . قومیسونہ تدقیقات طبیعہ ایلہ قضالردن ودواوردن
طوپلانان معلوماتک تنظیمی قلمشدی . بالطبع رھبرمن ۳۲ سنہ سی
سالنامہ سی ایدی . مباحثی عیناً دکل ، تعدیلاً اقتباس
ایلہ یوردق . مملکتی طائیدقلری جھتلہ ایضاح اولونان موضوعی
رئیس عونى بک قلمہ آلور ، معلم اشرف بک دہ تیبیض ایڈیوردی .
اوچونجی قومیسون وظیفہ سنی اکال ایڈنجه سالنامہ نک طبعہ تکرار
باشلامش ایدی . ایکنجی دفعہ بولی بہ کان طلعت بکک بمبوثلقلہ حرکت
وظیفہ مک دوزجہ یہ نقلی ، عونى بکک کوتاہیہ والی فخری بکک
صامسونہ تحویللری وقوعبولمش ؛ ۳۱۸ نجی صحیفہ یہ قادر تصحیحی
طرفدن اجراقلمش اولان سالنامہ بینہ سکتہ تعطیلہ اوغرامیشدی
ایکنجی تحریری امتحان تعطیلدن استفادہ ایدرک این جیلر مزالہ صرکز ولایت
قادر یابدیفمز برتدقیق سیاحتی انناسندہ والی علی رضابک افتدینک ہمہ
علیہ لریاہ محاسبہ خصوصیہ مدیری خلیل ، تحریرات مدیری فائق . مطبعہ مدیر
محمد کاف بکک لہ امر مرتب بشیر افتدینک معاونت و نظارتیہ سالنامہ نک .
اکال ایڈلریکی ممنونیتلہ کور ولدی . ۳۲ سنہ سی سالنامہ سیلہ ۴۷۵-۱ سنہ لری
سالنامہ سی آراسندہ اساس اعتباریہ هیچ بر فرق بوقدر . ہلہ طبیعی
اقتصادی ، قسملری اسکی سالنامہ نک عینیدر یا کز بواکنجی سالنامہ
قسم عمومی یکیدن علاوہ ایڈیٹس ؛ ادبیات ، تراجم احوال ، مطالعات

تاریخیه و آثار عتیقه بخاری توسیماً قلمه آلمشدی کنفری مبعوث
ادی طامت بک ادبیات و تراجم احوال قسمنده جدا بک بویوک همت
وغیرتده بولونمشلر ، هله (دردی) حقدده شایان دقت تدقیقاته کیر .
یشمشلردی . ولایتهمسر کر ولایتهمسره عائد مطالعات تاریخیه و آثار
عتیقه همار کاملاً یکیدن یازلمش ، قضا لره دائر معلومات تاریخیه ایسه
اسکی سالنامه دن تعدیلاً نقل ایدیلشدر .

یکی سالنامه نك تنظيمی انساننده الك چوق توزوجی بحث ، قسم
عمومینك ۱۳۶ صحیفه ده خلاصه ایدیلن « فهرست وقایع » فصلی اولدی
بشریت تاریخنك باشلانغچندن حرب عمومی به قادار بوتون دنیایه
شامل مهم وقایع میلادی ، هجری ، مالی سنه لریله فهرست حالنده
کوستراش بوصورتله عمومی و خصوصی بوتون تاریخ خلاصه درج
ایدیشدی فضله اولارق « موندروس » متارته ناسی تاریخندن فور-
مالک حین طبعنه یعنی لوزان صلح قونفرانسنك تکرار کشادی تاریخی
اولان ۲۳ نیسان ۳۹ تاریخنه قادار ملی وقایع « قسم عمومی به ذیل »
اوله رق کچیرلشدی . اوتاریخندن ۴۱ سنه نه قادار ملی تاریخمزد بک
مهم وشایان دقت حادثه لر کندی کوستردی ، بالخاصه خلافت العبا
حکومتتمزك شکلنی جمهوریتته قلب ایدیلدی ، معارفده ایسه توحید
تدریسات اساسی قبول اولوندی سالنامه من ۳۷ و ۳۸ سنه لرنده حاضر
لانیدی جهته متعاقب سنه لر حادثاتی بالطبع تثبیت ایدمه مش ، ۴۱
سنه عابدیتنی بیلدیرن قابی ایله مأمورین نیسته سی ایسه صوکرادن علاوه
ایدیلشدر . والحاصل ۳۷ - ۴۱ سنه لری سالنامه سی ده مطلوب غایه بی
تأمین ایدمه مکده ، بعض استثنائی قسملردن صرف نظر ، ۳۳ سنه سی
سالنامه سنندن فضله برمزیت علمیه کوستره مکده در ولایت سانه مهنك

بحق تدقیقات علمیه و تتبعات محیطیه محصولی اولایا-مهسی ایچون
 مصروف اولان مادی و معنوی همت و معاونت کافیه دکدر . بونک
 ایچون مجلس عمومی و انجمن ولایتک دها فضلہ فداکارلقلر یا پهرق
 تخصیصات آیرماسی ، معارف پرور و الیمز علی رضا و مجدد معارف مدیر من
 صبری بک افندیلرک ریاستلرنده بویوک بر قومیسسیونک تشکلی ، هر شعبه
 مساعیده متخصصی اعضانک قومیسسیونه ادخالی منتظم بر پروضامه توفیقاً
 ایام تعطیلده و ولایتک هر نقطه سنه تدقیقاتده بولونمق اوزره معلملردن
 مرکب هیأتلری اعزامی وجیه دندر بوصورتله ولایتک مادی و معنوی
 هر نقطه دن آکلاشیلاجق ، دیگر ولایتلره ده رهبر اولاجقدریشادینغمز
 عصرک احتیاجاتنه مبنی بوکاشدتله لزوم وارددر . مطالعه مرکز قومدن
 فایله کلهسنی علاقهدار ذوات محترمه نک همتلرندن اهمیتله بکله درز .

دوزجه ، ۳ نیسان سنه ۴۱

محمد زکائی

هامش : کرک قسم عمومیده و کرک قسم خصوصیده بک چوق طبع
 خطالری وارایسه ده تصحیحنه ، خطا و صواب جدوانک تنظیمنه امکان
 بولونامادینی مع آاعتذار عرض اولونور .

م . ز

۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷

کوردلری حورلی

SATINALMA

18 11 1991

F. D. B. ARARAN

